

Bibliografía

- AA.VV., 1880
 AA.VV., "Dietari del Principat", *La Veu de Montserrat*, III, 30 (1880), p. 250.
- AA.VV., 1888
 AA.VV., "Visita á las colecciones artísticas de D. Elías Rogent", *Memòries de l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques*, III (1888), pp. 61-63.
- AA.VV., 1893-1896
 AA.VV., *Catálogo del Museo Arqueológico Artístico Episcopal de Vich*, Vic, 1893-1896.
- AA.VV., 1929
 AA.VV., "Espinelves", *Revista ilustrada Jorba*, 237 (1929), pp. 268-269.
- AA.VV., 1929-1936
 AA.VV., *Àlbum Meravella. Llibre De Prodigis d'Art i Natura*, Barcelona, 1929-1936, 6 tomos.
- AA.VV., 1936
 AA.VV., *Catàleg del Museu d'Art de Catalunya. Primera part. Art Romànic-Art Gòtic-Art del Renaixement-Art Barroc*, Barcelona, 1936.
- AA.VV., 1944
 AA.VV., *Frontales románicos*, Barcelona, 1944.
- AA.VV., 1961
 AA.VV., *El Arte Románico. Catálogo. Exposición organizada por el Gobierno español bajo los auspicios del Consejo de Europa*, Barcelona, 1961.
- AA.VV., 1963
 AA.VV., *Christis Romans. Les Christs en croix*, La Pierre-qui-Vire (Yonne), 1963.
- AA.VV., 1965
 AA.VV., *Museu Diocesà de Solsona, Inventari catàleg*, Solsona, 1965 (inédito).
- AA.VV., 1976
 AA.VV., *Història dels castells d'Esparreguera i de les Espases*, Olesa de Montserrat, 1976.
- AA.VV., 1978a
 AA.VV., "Església de Sant Jaume Sesoliveres", *Igualada. Periòdic de l'Anoia*, 2529 (21/10/1978), p. 9.
- AA.VV., 1978b
 AA.VV., *Museu de Granollers. Peces de Museu. 1ª fase*, Granollers, 1978.
- AA.VV., 1981
 AA.VV., *Itineraris per la comarca de l'Anoia. Els Prats de Rei, Calaf, Sant Pere Sallavinera*, Igualada, 1981.
- AA.VV., 1982a
 AA.VV., *Guia del romànic del Maresme*, Mataró, 1982.
- AA.VV., 1982b
 AA.VV., *Itineraris per la comarca de l'Anoia. Rubió, Copons, Veciana*, Igualada, 1982.
- AA.VV., 1982c
 AA.VV., *Sallent a l'abast*, Sallent, 1982.
- AA.VV., 1983
 AA.VV., *Diputació de Barcelona. Memoria 1981-1982. Actuació del Servei de Catalogació i Conservació de Monuments*, Barcelona, 1983.
- AA.VV., 1987a
 AA.VV., *Catàleg del Patrimoni Arquitectònic Històric-Artístic de la Ciutat de Barcelona*, Barcelona, 1987.
- AA.VV., 1987b
 AA.VV., "Ermita de Santa Margarida", *Full de Perafita* (26/04/1987).
- AA.VV., 1987c
 AA.VV., *Iniciació a l'art romànic de la comarca*, Mataró, 1987.
- AA.VV., 1987d
 AA.VV., *Itineraris per la comarca de l'Anoia. Calonge de Segarra, la Molsosa, Castellfollit de Riubregós*, Igualada, 1987.
- AA.VV., 1988a
 AA.VV., "Darreres intervencions del Servei de Catalogació i Conservació de Monuments de la Diputació de Barcelona a la comarca del Bages", *Dovella*, 26 (1988), pp. 47-51.

- AA.VV., 1988b
 AA.VV., *L'època de les catedrals. Romànic/Gòtic*, Girona, 1988.
- AA.VV., 1989
 AA.VV., *Martorell. La Vila de Pont a Pont*, Martorell, 1989.
- AA.VV., 1989-1990
 AA.VV., *Entorn a Jaume I. De l'art romànic a l'art gòtic*, Valencia, 1989-1990.
- AA.VV., 1990a
 AA.VV., *Borredà*, Berga, 1990.
- AA.VV., 1990b
 AA.VV., *Diputació de Barcelona. Memoria 1985-1989. Actuació del Servei de Catalogació i Conservació de Monuments*, Barcelona, 1990.
- AA.VV., 1990c
 AA.VV., *Sagàs, Berguedà*, Barcelona, 1990.
- AA.VV., 1991a
 AA.VV., *El Baix Penedès. El Garraf. Inventari de Patrimoni Arquitectònic de Catalunya*, Barcelona, 1991.
- AA.VV., 1991b
 AA.VV., *Catàleg del patrimoni històric-artístic, arquitectònic i d'interès cultural de Llinars del Vallès*, Llinars del Vallès, 1991.
- AA.VV., 1991c
 AA.VV., *Oló, un poble, una història*, Santa Maria d'Oló, 1991.
- AA.VV., 1991d
 AA.VV., *Splendor Vallès: art cristià del Vallès (872-1880)*, Sabadell, 1991.
- AA.VV., 1992
 AA.VV., *Prefiguració del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, Barcelona, 1992.
- AA.VV., 1993-1994
 AA.VV., "Arqueologia medieval a Catalunya: recull d'intervencions", *Acta historica et archaeologia Mediaevalia*, 14-15 (1993-1994), pp. 426-427.
- AA.VV., 1994a
 AA.VV., *Esglésies romàniques de l'Anoia*, Barcelona, 1994.
- AA.VV., 1994b
 AA.VV., "El molí de Llobateres. Patrimoni de Catalunya", *Espais: revista del Departament de Política Territorial i Obres Públiques*, 38 (1994), pp. 59-60.
- AA.VV., 1994c
 AA.VV., *Patrimoni del Baix Llobregat*, Sant Feliu de Llobregat, 1994.
- AA.VV., 1995a
 AA.VV., *El castell de les Espases i l'ermita de Sant Salvador. Bressol d'Esparreguera*, Esparreguera, 1995.
- AA.VV., 1995b
 AA.VV., "Les excavacions al monestir de St. Cugat del Vallès", en *Tribuna d'arqueologia. 1993-94*, Barcelona, 1995, pp. 99-120.
- AA.VV., 1995c
 AA.VV., "Monestir de Sant Llorenç prop Bagà", en GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, Antoni (dir.), *Investigacions arqueològiques i històriques al Berguedà (II): Sant Llorenç prop Bagà, Sant Quirze de Pedret*, Barcelona, 1995, pp. 3-177.
- AA.VV., 1995d
 AA.VV., *Restauració de l'església de Sant Quirze de Pedret. Cercs (Berguedà). 1989-1995*, Barcelona, 1995.
- AA.VV., 1996
 AA.VV., *L'Abans. El Papiol. Recull Gràfic 1890-1960*, El Papiol, 1996.
- AA.VV., 1996-1997
 AA.VV., "La fortalesa romana, la basílica i el monestir de Sant Cugat del Vallès o d'Octavià (Catalunya). Les excavacions de 1993-95", *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, XXXVII (1996-1997), pp. 1081-1115.
- AA.VV., 1997a
 AA.VV., *Entra a l'església gòtica de Granollers*, Granollers, 1997.

- AA.VV., 1997b
 AA.VV., "Les excavacions arqueològiques al monestir de Sant Cugat del Vallès o d'Octavià (1993-1994). La fortalesa romana, la basílica i la implantació del monestir", *Gausac*, 10 (1997), pp. 15-76.
- AA.VV., 1998a
 AA.VV., "Història d'Abrera", *Abrera. Revista Informativa*, Abrera, 1998.
- AA.VV., 1998b
 AA.VV., *Els Marc. Cavallers i Poetes al castell d'Eramprunyà*, Gavà, 1998.
- AA.VV., 1999a
 AA.VV., *El Baix Llobregat. Guia per al coneixement del patrimoni*, Sant Feliu de Llobregat, 1999.
- AA.VV., 1999b
 AA.VV., *Recordant... l'Alella d'abans*, Alella, 1999.
- AA.VV., 2000a
 AA.VV., *La Construcció d'un somni: 1990-2000: espai natural de Sant Miquel del Fai*, Barcelona, 2000.
- AA.VV., 2000b
 AA.VV., "Una nau gòtica inacabada al monestir de Sant Cugat del Vallès", en *I Congrés arqueologia medieval i moderna, 13-15 novembre 1998*, Igualada, 2000, pp. 432-441.
- AA.VV., 2000c
 AA.VV., "Vestigis preromànics i alt-medievals de l'ala NE al monestir de Sant Cugat del Vallès (el Vallès Occidental)", en *I Congrés arqueologia medieval i moderna, 13-15 novembre 1998*, Igualada, 2000, pp. 350-355.
- AA.VV., 2001a
 AA.VV., *Arte románico y escultura de Vanguardia: colecciones del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, Barcelona, 2001.
- AA.VV., 2001b
 AA.VV., "El campanar de Sant Pere de Bertí", *Amíndola*, 46 (2001), p. 22.
- AA.VV., 2001c
 AA.VV., *Les esglésies de Sant Pere de Terrassa: de seu episcopal a conjunt monumental*, Barcelona, 2001.
- AA.VV., 2002a
 AA.VV., *L'església romànica de Sant Pere de Riu (Tordera. El Maresme)*, Mataró, 2002.
- AA.VV., 2002b
 AA.VV., *Rubricatum*, 3 (El territori d'Eramprunyà entre els segles X-XVI), Gavà, 2002.
- AA.VV., 2002c
 AA.VV., *Sant Feliu de Llobregat. Identitat i Història*, Sant Feliu de Llobregat, 2002.
- AA.VV., 2002d
 AA.VV., "Tres bisbes van presidir la restauració del culte a Sant Pere de Casserres", *La Marca*, Vic, 2002, p. 26.
- AA.VV., 2003
 AA.VV., *Sant Pere de Torelló abans d'ahir*, Sant Pere de Torelló, 2003.
- AA.VV., 2004a
 AA.VV., *Aproximació al patrimoni històric i arquitectònic de Tordera*, Tordera, 2004.
- AA.VV., 2004b
 AA.VV., "Balanz de 10 anys del Centre d'Estudis Santfostencs-Amics de Cabanyes", *Campsentelles*, 7 (2004), pp. 133-137.
- AA.VV., 2006
 AA.VV., *Història de Sant Cugat*, Sant Cugat del Vallès, 2006.
- ABADAL I DE VINYALS, R. d', 1926-1952
 ABADAL I DE VINYALS, Ramon d', *Els diplomes carolingis a Catalunya*, Barcelona, 1926-1952, 2 tomos.
- ABADAL I DE VINYALS, R. d', 1927
 ABADAL I DE VINYALS, Ramon d', "El pseudo-arquebisbe de Tarragona Cesari i les preteses butlles de Santa Cecília", *Paraula Cristiana*, VI (1927), pp. 316-345.
- ABADAL I DE VINYALS, R. d', 1948
 ABADAL I DE VINYALS, Ramon d', *L'Abat Oliba, bisbe de Vic, i la seva època*, Barcelona, 1948 (Pamplona, 2003).
- ABADAL I DE VINYALS, R. d', 1954
 ABADAL I DE VINYALS, Ramon d', *La Plana de Vic en els segles VIII i IX (717-886)*, Vic, 1954.

- ABADAL I DE VINYALS, R. d', 1958
 ABADAL I DE VINYALS, Ramon d', *Els primers comtes catalans*, Barcelona, 1958.
- ABADAL I DE VINYALS, R. d', 1962
 ABADAL I DE VINYALS, Ramon d', "La fundació del monestir de Ripoll", *Analecta Montserratensia*, IX (1962), pp. 187-197.
- ABADAL I DE VINYALS, R. d', 1969-1970
 ABADAL I DE VINYALS, Ramon d', *Dels Visigots als Catalans*, Barcelona, 1969-1970, 2 tomos.
- ABADAL I DE VINYALS, R. d', 1980
 ABADAL I DE VINYALS, Ramon d', *Els primers comtes catalans*, Barcelona, 1980.
- ABADAL I DE VINYALS, R. d', 1989
 ABADAL I DE VINYALS, Ramon d', *Els Temps i el regiment del comte Guifré el Pilós*, Barcelona, 1989.
- ABELLA VILLAR, P., 2009
 ABELLA VILLAR, Pablo, "Mutaciones arquitectónicas en el monasterio de Sant Benet de Bages (siglos X-XIII)", en *Els monestirs benedictins a l'antic Comtat de Besalú*, Premià de Mar, 2009, pp. 69-93.
- ABELLÓ, M. et alii, 1991
 ABELLÓ, Mariona et alii, "Intervenció arquitectònica a la torre del castell d'Òdena", en *Simposi sobre actuacions en el patrimoni edificat medieval i modern (segles X-XVIII)*, Barcelona, 1991, pp. 21-22 (col. Quaderns Científics i Tècnics, 3).
- ABRIL I LÓPEZ, J. M., 1997
 ABRIL I LÓPEZ, Josep Maria, *Patrimoni històric arquitectònic de Sant Celoni. Catàleg*, Sant Celoni, 1997.
- ABRIL I LÓPEZ, J. M., 2006
 ABRIL I LÓPEZ, Josep Maria, *Sant Celoni. Un passeig per la història i l'arquitectura*, Sant Celoni, 2006.
- ADAN I FERRER, L. y SOLER I FONRODONA, R., 1996
 ADAN I FERRER, Lluís y SOLER I FONRODONA, Rafael, "La planta de la catedral romànica de Vic", *Fulls del Museu Arxiu de Santa Maria de Mataró*, 54 (1996), pp. 21-23.
- ADELL I GISBERT, J. A., 1982a
 ADELL I GISBERT, Joan-Albert, "Notes per a l'estudi de la tecnologia constructiva de l'hàbitat en el poblament medieval de l'Esquerda", *Ausa*, X, 102-104 (1982), pp. 345-352.
- ADELL I GISBERT, J. A., 1982b
 ADELL I GISBERT, Joan-Albert, "El transepte elevat d'algunes esglésies alt-medievals. Notes per a un estudi", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 7 (1982), pp. 405-423.
- ADELL I GISBERT, J. A., 1984
 ADELL I GISBERT, Joan-Albert, *Projecte de restauració del monestir de Sant Pere de Casserres*, Barcelona, 1984.
- ADELL I GISBERT, J. A., 1986
 ADELL I GISBERT, Joan-Albert, *L'arquitectura romànica*, Barcelona, 1986.
- ADELL I GISBERT, J. A., 1994a
 ADELL I GISBERT, Joan-Albert, *Col·legiata de Sant Vicenç de Cardona, guia històrica i arquitectònica*, Barcelona, 1994.
- ADELL I GISBERT, J. A., 1994b
 ADELL I GISBERT, Joan-Albert, "La restauració del Castell de Burriac", *El Col·leccionable de la Fundació Burriac. La restauració del Castell de Burriac*, 4 (1994), pp. 6-8.
- ADELL I GISBERT, J. A., 1998
 ADELL I GISBERT, Joan-Albert "Arquitectura religiosa", en *Catalunya Romànica*, vol. XXVII, Barcelona, 1998, pp. 63-92.
- ADELL I GISBERT, J. A., 2000
 ADELL I GISBERT, Joan-Albert, "Els castells altmedievals: espais de residència i defensa", *Lauro*, 19 (2000), pp. 10-17.
- ADELL I GISBERT, J. A., 2010a
 ADELL I GISBERT, Joan-Albert, "L'aparició dels *magistri comacini* a Catalunya. Aspectes tecnològics i d'organització", en FREIXAS I CAMPS, Pere y CAMPS I SÒRIA, Jordi (eds.), *Els comacini i l'arquitectura romànica a Catalunya*, Barcelona, 2010, pp. 51-59.
- ADELL I GISBERT, J. A., 2010b
 ADELL I GISBERT, Joan-Albert, *Les Esglésies romàniques de Barcelona*, Barcelona, 2010 (col. Quaderns del Seminari d'Història de la Ciutat, 23).
- ADELL I GISBERT, J. A., 2010c
 ADELL I GISBERT, Joan-Albert, "El monestir de Sant Pere de les Puel·les", en ADELL I GISBERT, Joan-Albert, *Les esglésies romàniques de Barcelona*, Barcelona, 2010, pp. 11-20.

- ADELL I GISBERT, J. A. y PUJADES I CAVALLERIA, J., 1995
 ADELL I GISBERT, Joan-Albert y PUJADES I CAVALLERIA, Josep, "Noves aportacions al coneixement de l'estructura arquitectònica de la catedral de Vic", *Lambard*, VIII (1995), pp. 139-148.
- ADELL GISBERT, J. A. y RIU-BARRERA, E., 1980
 ADELL I GISBERT, Joan-Albert y RIU-BARRERA, Eduard, "La Torre de l'Alta Edat Mitjana de Ribes (Garraf)", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 2 (1980), pp. 87-93.
- ADELL GISBERT, J. A. y RIU-BARRERA, E., 2000
 ADELL GISBERT, Joan-Albert y RIU-BARRERA, Eduard, "La configuración arquitectónica de los monasterios, de los orígenes al año 1000", en *Tiempo de monasterios. Los monasterios de Cataluña en torno al año 1000*, Barcelona, 2000, pp. 168-185.
- ADELL I GISBERT, J. A. et alii, 2000
 ADELL I GISBERT, Joan-Albert et alii, *La catedral de la Seu d'Urgell*, Manresa, 2000.
- ADROER I TASIS, A. M., 2003
 ADROER I TASIS, Anna Maria, *Palaus reials de Catalunya*, Barcelona, 2003.
- ADROER I TASIS, A. M. y CABESTANY I FORT, J. F., 1989
 ADROER I TASIS, Anna Maria y CABESTANY I FORT, Joan Francesc, "El castell de Fluvià", *Monografies del Montseny*, 2 (1989), pp. 11-22.
- ADROER I TASIS, A. M. y CABESTANY I FORT, J. F., 1994
 ADROER I TASIS, Anna Maria y CABESTANY I FORT, Joan Francesc, "El castell de Fluvià", *Circular - Amics de l'art romànic*, 129 (1994), pp. 83-86.
- AEBISCHER, P., 1926
 AEBISCHER, Paul, *Etudes de Toponymie Catalane*, Barcelona, 1926.
- AGNUS DEI, 1995
Agnus Dei. L'art romànic i els artistes del segle XX, Barcelona, 1995.
- AGUELO I MAS, J., 1998
 AGUELO I MAS, Jordi, "La villa de Cercedol, les parròquies de Cercedol i Gausac i la quadra de Vilanova", *Gausac*, 13 (1998), pp. 51-67.
- AGUELO I MAS, J. y HUERTAS ARROYO, J., 2004
 AGUELO I MAS, Jordi y HUERTAS ARROYO, Josefa, "Del convent al Mercat de Santa Caterina (Barcelona). 1823-1848. Arqueologia i documentació", *Barcelona Quaderns d'Història*, 10 (2004), pp. 113-119.
- AGUELO I MAS, J. y HUERTAS ARROYO, J. (en prensa)
 AGUELO I MAS, Jordi y HUERTAS ARROYO, Josefa, "El solar del Mercat de Santa Caterina (Barcelona)", en *II Jornades d'arqueologia a les comarques de Barcelona, 2003*, Barcelona (en prensa).
- AGUELO MAS, J., HUERTAS ARROYO, J. y PUIG I VERDAGUER, F., 2005
 AGUELO MAS, Jordi, HUERTAS ARROYO, Josefa y PUIG I VERDAGUER, Ferran, "Santa Caterina de Barcelona: assaig d'ocupació i e Vol.ució", *Quaderns d'Arqueologia i Història de la Ciutat de Barcelona, Quarbis*, 1 (2005), pp. 11-44.
- AGUELO I MAS, J. et alii, 2002a
 AGUELO I MAS, Jordi et alii, "El convent de Santa Caterina de Barcelona", en *L'Art gòtic a Catalunya. Arquitectura 1. Catedrals, monestirs i altres edificis religiosos*, Barcelona, 2002, pp. 211-218.
- AGUELO I MAS, J. et alii, 2002b
 AGUELO I MAS, Jordi et alii, "El convent de Santa Caterina de Barcelona. L'aportació de l'arqueologia", en *II Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya*, Sant Cugat del Vallès, 2002, I, pp. 78-86.
- AGUILAR I GUILLÉN, À., 1991
 AGUILAR I GUILLÉN, Àngels, "Recerca arqueològica a Santa Magdalena del Pla (El Pont de Vilomara, Bages)", en *Simposi sobre actuacions en el patrimoni edificat medieval i modern (segles X al XVIII)*, Barcelona, 1991, pp. 155-161 (col. Quaderns Científics i Tècnics, 3).
- AINAUD DE LASARTE, J., 1948
 AINAUD DE LASARTE, Joan, "Notas sobre iglesias prerrománicas", *Anales y Boletín de los Museos de Arte de Barcelona*, VI, 3-4 (1948), pp. 313-320.
- AINAUD DE LASARTE, J., 1953
 AINAUD DE LASARTE, Joan, "Un Crist romànic datat", *Bulletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics*, II (1953), p. 64.
- AINAUD DE LASARTE, J., 1953-1954
 AINAUD DE LASARTE, Joan, "Dades inédites de la catedral romànica de Vich", *Ausa*, I (1953-1954), pp. 205-209.

- AINAUD DE LASARTE, J., 1954a
 AINAUD DE LASARTE, Joan, "La iglesia del 'Sepulcre' en Olérdola", *Boletín de la Biblioteca-Museo Balaguer*, época 5, II (1954), pp. 59-62.
- AINAUD DE LASARTE, J., 1954b
 AINAUD DE LASARTE, Joan, "El nacimiento del Señor en la pintura medieval", *Gaceta Municipal*, XLI, supl. 15 (1954), pp. 7-12.
- AINAUD DE LASARTE, J., 1955
 AINAUD DE LASARTE, Joan., "La sculpture polychrome catalane", *L'Oeil*, I, 4 (1955), pp. 33-39.
- AINAUD DE LASARTE, J., 1957
 AINAUD DE LASARTE, Joan, *España: Pinturas románicas*, París, 1957 (1971) (col. Unesco de Arte Mundial, 7).
- AINAUD DE LASARTE, J., 1959
 AINAUD DE LASARTE, Joan, "Le Musée d'Art de Catalogne", en *Congrès Archéologique de France, 1117ème session. Catalogne*, París, 1959, pp. 91-97.
- AINAUD DE LASARTE, J., 1962a
 AINAUD DE LASARTE, Joan, "L'abat Donadeu de Sant Cugat, restaurador d'esglésies", *Analecta Montserratensia*, IX (1962), pp. 239-244.
- AINAUD DE LASARTE, J., 1962b
 AINAUD DE LASARTE, Joan, "La capilla de Sant Hilari en Abrera", *San Jorge, Revista de la Excma. Diputación Provincial de Barcelona*, 47 (1962), pp. 40-43.
- AINAUD DE LASARTE, J., 1962c
 AINAUD DE LASARTE, Joan, "Frontal dedicado a San Miguel Arcángel", en *Exposición de pintura catalana*, Madrid, 1962, núm. 19.
- AINAUD DE LASARTE, J., 1962d
 AINAUD DE LASARTE, Joan, *Pintura románica catalana*, Barcelona, 1962.
- AINAUD DE LASARTE, J., 1962e
 AINAUD DE LASARTE, Joan, *Pinturas españolas románicas*, Barcelona, 1962.
- AINAUD DE LASARTE, J., 1962f
 AINAUD DE LASARTE, Joan, *Spanish Frescoes of the Romanesque Period*, Nueva York, 1962.
- AINAUD DE LASARTE, J., 1963
 AINAUD, Joan, *El gran libro de la pintura*, Barcelona, 1963.
- AINAUD DE LASARTE, J., 1964
 AINAUD DE LASARTE, Joan, *Pittura spagnola dal periodo romanico a El Greco*, Bérghamo, 1964.
- AINAUD DE LASARTE, J., 1965
 AINAUD DE LASARTE, Joan, *Arte románico catalán. Pintura sobre tabla*, Barcelona, 1965, 2 tomos.
- AINAUD DE LASARTE, J., 1966a
 AINAUD DE LASARTE, Joan, "La consagració dels Crists en creu", *Litúrgica*, III (1966), pp. 12-20.
- AINAUD DE LASARTE, J., 1966b
 AINAUD DE LASARTE, Joan, "Iconos marianos en Cataluña", en *Arte in Europa. Scritti di Storia dell'Art in onoro di Edoardo Arslan*, Milán, 1966, pp. 293-300.
- AINAUD DE LASARTE, J., 1966c
 AINAUD DE LASARTE, Joan, *La pittura romanica in Spagna*, Milán, 1966.
- AINAUD DE LASARTE, J., 1967
 AINAUD DE LASARTE, Joan, *La pintura románica*, Barcelona, 1967 (col. Historia visual del Arte. La pintura occidental, 5).
- AINAUD DE LASARTE, J., 1973
 AINAUD DE LASARTE, Joan, *Art romànic: guia*, Barcelona, 1973.
- AINAUD DE LASARTE, J., 1976a
 AINAUD DE LASARTE, Joan, *Les esglésies de Sant Pere. Terrassa*, Terrassa, 1976.
- AINAUD DE LASARTE, J., 1976b
 AINAUD DE LASARTE, Joan, *Los templos visigótico-románicos de Tarrasa*, Madrid, 1976 (ed. ampliada, Barcelona, 1990).
- AINAUD DE LASARTE, J., 1980
 AINAUD DE LASARTE, Joan, *Museos de Arte de Cataluña. Arte Románico*, Madrid, 1980.

- AINAUD DE LASARTE, J., 1986
 AINAUD DE LASARTE, Joan, "Laterals de l'altar de Sagàs", en *Thesaurus/estudis. L'art als bisbats de Catalunya, 1000-1800*, Barcelona 1986, pp. 42-43.
- AINAUD DE LASARTE, J., 1989a
 AINAUD DE LASARTE, Joan, *La pintura catalana. I, La fascinació del romànic*, Barcelona, 1989.
- AINAUD DE LASARTE, J., 1989b
 AINAUD DE LASARTE, Joan, "Pintures murals de Polinyà", en *Millenium. Història i Art de l'Església Catalana*, Barcelona, 1989, pp. 148-149.
- AINAUD DE LASARTE, J., 1989c
 AINAUD DE LASARTE, Joan, "Les pintures murals romàniques", en *Recerques històrico-arqueològiques al Berguedà (1983-1986). Església de Sant Vicenç de Rus, Església de Santa Eulàlia de Gironella, Pont Vell de la Pobla de Lillet*, Barcelona, 1989, pp. 76-89.
- AINAUD DE LASARTE, J., 1993
 AINAUD DE LASARTE, Joan, "Les col·leccions de pintura romànica", *Butlletí del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, I (1993), pp. 57-70.
- AINAUD DE LASARTE, J., 1994a
 AINAUD DE LASARTE, J., "L'acceptació i la fixació del terme 'romànic' a Catalunya", en *Catalunya Romànica, vol. I*, Barcelona, 1994, pp. 26-30.
- AINAUD DE LASARTE, J., 1994b
 AINAUD DE LASARTE, Joan, *Catalogne Romane, La Pierre-qui-Vire (Yonne)*, 1994.
- AINAUD DE LASARTE, J. y HELD, A., 1963
 AINAUD DE LASARTE, Joan y HELD, André, *La pittura romanica*, Amsterdam, 1963.
- AINAUD DE LASARTE, J., GUDIOL RICART, J. y VERRIÉ I FAGET, F. P., 1947
 AINAUD DE LASARTE, Joan, GUDIOL RICART, José y VERRIÉ I FAGET, Frederic-Pau, *Catálogo monumental de España: La ciudad de Barcelona*, Madrid, 1947, 2 tomos.
- AJUNTAMENT DE BARCELONA, 2001
 AJUNTAMENT DE BARCELONA, *La construcció de la gran Barcelona. L'obertura de la Via Laietana, 1908-1958*, Barcelona, 2001.
- AJUNTAMENT DE SALLENT, 2008
 AJUNTAMENT DE SALLENT, *Inauguració de la reconstrucció de l'església de Sant Esteve i Sant Sebastià del Castell de Sallent*, Sallent, 2008.
- ALAI I RODRÍGUEZ, J. C., FARRELL I GARRIGÓS, D. y ZAMORA I ESCALA, J. E., 1992
 ALAI I RODRÍGUEZ, Joan Carles, FARRELL I GARRIGÓS, David y ZAMORA I ESCALA, Jaume E., "El Patrimoni històrico-arqueològic a Vilanova i la Geltrú (Garraf)", *Miscel·lània Penedesenca*, XVI (1992), pp. 177-188.
- ALAVEDRA I INVERS, S., 1978a
 ALAVEDRA I INVERS, Salvador, *Ara romànica de Sant Martí del Montseny*, Terrassa, 1978.
- ALAVEDRA I INVERS, S., 1978b
 ALAVEDRA I INVERS, Salvador, *Les obres de restauració de l'església parroquial de Sant Pere de Terrassa a finals del segle XIX*, Terrassa, 1978.
- ALAVEDRA I INVERS, S., 1979
 ALAVEDRA I INVERS, Salvador, *Les ares d'altar de Sant Pere de Terrassa-Egara*, Terrassa, 1979, 2 tomos.
- ALAVEDRA I INVERS, S., 1980
 ALAVEDRA I INVERS, Salvador, "L'ara d'altar romànica de Sant Martí de Mura (Barcelona)", *Arxiu del Centre Excursionista de Terrassa*, 21 (1980), pp. 165-178.
- ALAVEDRA I INVERS, S., 1992
 ALAVEDRA I INVERS, Salvador, "Teules planes de tipus romà, teules aràbigues i teules aràbigues grafiades, a les cobertes de les Esglésies de Sant Pere de Terrassa-Egara", en *Actes del I Simposi Internacional sobre les Esglésies de Sant Pere de Terrassa*, Terrassa, 1992.
- ALAY I RODRÍGUEZ, J. C., 2006
 ALAY I RODRÍGUEZ, Joan Carles, "El Castell de Burriac. Deu anys després", en *De Constantí a Carlemany. El pas de l'Antiguitat Tardana al món medieval. III Jornades d'Història i Arqueologia Medieval del Maresme*, Mataró, 2006, pp. 251-259.
- ALBAREDA, M. J. et alii, 1984-1985
 ALBAREDA, Maria José et alii, "Resultats de les excavacions arqueològiques portades a terme dins del Pla de l'Atur a Sant Boi (Baix Llobregat)", *Tribuna d'Arqueologia* (1984-1985), pp. 63-72.

- ALBAREDA I D'ALBAREDA, M., 1981
- ALBAREDA I D'ALBAREDA, Maria, "La Roqueta, lloc de la Marca" en *Tous, mil anys d'història*, Montserrat, 1981, pp. 85-89.
- ALBAREDA I RAMONEDA, A. M., 1920-1921
- ALBAREDA I RAMONEDA, Anselm Maria, "Una historia inèdita de Montserrat", *Analecta Montserratensia*, IV (1920-1921), pp. 29-189.
- ALBAREDA I RAMONEDA, A. M., 1931
- ALBAREDA I RAMONEDA, Anselm Maria, *Història de Montserrat*, Barcelona, 1931 (2005).
- ALBAREDA I RAMONEDA, A. M. y MASSOT I MUNTANER, J., 2010
- ALBAREDA I RAMONEDA, Anselm Maria y MASSOT I MUNTANER, Josep, *Història de Montserrat*, Barcelona, 2010.
- ALBAREDA I SALVADÓ, J. y MOLIST MONTAÑA, M., 1972-1973
- ALBAREDA I SALVADÓ, Joaquim y MOLIST MONTAÑA, Miquel, "Sant Esteve de Granollers. Dades per a la seva història", *Recerca (GAEC)*, 23 (1972-1973).
- ALBAREDA I SALVADÓ, J. et alii, 1984
- ALBAREDA I SALVADÓ, Joaquim et alii, *Història d'Osona*, Vic, 1984.
- ÁLBUM, 1878
- Álbum heliogràfico de la Exposición de Artes Suntuarias Antiguas y Modernas, Barcelona, 1878.
- ÁLBUM, 1882
- Álbum de detalles artísticos y plástico-decorativos de la Edad Media, Barcelona, 1882.
- ÁLBUM, 1888
- Álbum de la Sección Arqueológica y de las instalaciones de la Casa Real de la Exposición Universal de Barcelona, Barcelona, 1888.
- ALCÁZAR PARERA, J., 1998
- ALCÁZAR PARERA, Jaume, *L'origen de Montcada i Reixac: els precedents medievals segles X i XI*, Montcada i Reixac, 1998.
- ALCOBÉ Y ARENAS, E., (19--)
- ALCOBÉ Y ARENAS, Eduardo, *Parroquia de San Pedro de las Puellas: breves notas históricas sobre la milenaria iglesia de San Pedro de las Puellas de Barcelona*, Barcelona, (19--).
- ALCOLEA I GIL, S., 1959
- ALCOLEA I GIL, Santiago, "Le monastère de Sant Cugat del Vallès", en *Congrès Archéologique de France. Catalogne. 1959*, París, 1959, pp. 178-188.
- ALCOLEA I GIL, S., 1975
- ALCOLEA I GIL, Santiago, *Artes decorativas en la España cristiana*, Madrid, 1975 (col. *Ars Hispaniae*, XX).
- ALCOLEA I GIL, S. y SUREDA I PONS, J., 1975
- ALCOLEA I GIL, Santiago y SUREDA I PONS, Joan, *El romànic català. Pintura*, Barcelona, 1975.
- ALCOY I PEDRÓS, R., 1983-1985
- ALCOY I PEDRÓS, Rosa, "El Cercle d'Avià i la miniatura anglesa: una modalitat de l'estil 1200", *Lambard*, III (1983-1985), pp. 103-127.
- ALCOY I PEDRÓS, R., 1985
- ALCOY I PEDRÓS, Rosa, "Frontal de Santa Maria d'Avià", en *Catalunya Romànica, vol. XII. El Berguedà*, Barcelona, 1985, pp. 102-110.
- ALCOY I PEDRÓS, R., 1986
- ALCOY I PEDRÓS, Rosa, "El 'Descensus ad Inferos' de Santa Margarita", *D'Art*, 12 (1986), pp. 127-157.
- ALCOY I PEDRÓS, R., 1987
- ALCOY I PEDRÓS, Rosa, "Las pinturas de Sant Pau de Casserres. Notas de iconografía y estilo en la disolución del 1200 catalán", *D'Art*, 13 (1987), pp. 107-134.
- ALCOY I PEDRÓS, R., 1991
- ALCOY I PEDRÓS, Rosa, "Sobre el Sacramentari de Vilabertran i la Bíblia de Burgos", *Circular - Amics de l'Art Romànic*, 104 (1991), pp. 123-125.
- ALCOY I PEDRÓS, R., 1992a
- ALCOY I PEDRÓS, Rosa, "Capitell", en *Prefiguració del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, Barcelona, 1992, pp. 183-184.
- ALCOY I PEDRÓS, R., 1992b
- ALCOY I PEDRÓS, Rosa, "Capitells", en *Prefiguració del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, Barcelona, 1992, pp. 179-181.

- ALCOY I PEDRÓS, R., 1992c
ALCOY I PEDRÓS, Rosa, "Frontal dels Arcàngels", en *Prefiguració del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, Barcelona, 1992, pp. 171-174.
- ALCOY I PEDRÓS, R., 1992d
ALCOY I PEDRÓS, Rosa, "Frontal d'Avià", en *Prefiguració del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, Barcelona, 1992, pp. 158-160.
- ALCOY I PEDRÓS, R., 1992e
ALCOY I PEDRÓS, Rosa, "La il·lustració del Sacramentari de Vilabertran", *Revista de Girona*, 150 (1992), pp. 62-65.
- ALCOY I PEDRÓS, R., 1993-1994
ALCOY I PEDRÓS, Rosa, "Les taules pintades a Catalunya i els corrents anglesos a la fi del romànic", *Lambard*, VII (1993-1994), pp. 139-156.
- ALCOY I PEDRÓS, R., 1998
ALCOY I PEDRÓS, Rosa, "La pintura gòtica", en *Pintura antiga i medieval*, Barcelona, 1998 (col. *Ars Cataloniae. Art de Catalunya*, VIII).
- ALCOY I PEDRÓS, R., 2005a
ALCOY I PEDRÓS, Rosa (ed.), *L'art gòtic a Catalunya. Pintura 1. De l'inici a l'Italianisme*, Barcelona, 2005.
- ALCOY I PEDRÓS, R., 2005b
ALCOY I PEDRÓS, Rosa, "El taller de Lluçà i el seu cercle", en *L'art Gòtic a Catalunya. Pintura 1. De l'inici a l'italianisme*, Barcelona, 2005, pp. 38-43.
- ALCOY I PEDRÓS, R., 2010
ALCOY PEDRÓS, Rosa, "El donante aprendiz de mago en las epifanías medievales. Algunas acotaciones en contextos artísticos hispánicos y europeos", *Archivo Español de Arte*, LXXXIII, 330 (2010), pp. 109-132.
- ALCOY I PEDRÓS, R., 2012
ALCOY PEDRÓS, Rosa, "De la idea al relato visual. La pintura catalana sobre tabla y su contexto internacional en el siglo XII", en FROSINI, Cecilio, MONCIATTI, Alessio y WOLF, Gerhard (eds.), *La pittura su tavola del secolo XII. Riconsiderazioni e nuove acquisizioni a seguito del restauro della Croce di Rosano*, Florencia, 2012, pp. 141-152.
- ALEXANDER, J. J. G., 1970
ALEXANDER, Jonathan J. G., *Norman illumination at Mont St. Michel, 966-1100*, Oxford, 1970.
- ALFARO PEÑA, F., 1993
ALFARO PEÑA, Francesc, "Traslado del oratorio de Sant Vicenç de Valldoreix", *Gausac*, 3 (1993), pp. 91-93.
- AL-HAMDANI, B., 1972-1973
AL-HAMDANI, Betty, "Los frescos del ábside principal de Sant Quirze de Pedret", *Anuario de Estudios Medievales*, VIII (1972-1973), pp. 405-461.
- AL-HAMDANI, B., 1989
AL-HAMDANI, Betty, "Reconstrucció d'alguns frescs de Pedret", *L'Erol*, 27 (1989), pp. 15-24.
- AL-HAMDANI, B., 1995
AL-HAMDANI, Betty, "The fate of the perspectival meander in roman mosaics and its sequels", *Cahiers Arqueologiques*, 43 (1995), pp. 35-56.
- AL-HAMDANI, B., 2013
AL-HAMDANI, Betty, *Els frescos de Pedret en el context europeu i mediterrani*, Barcelona, 2013.
- ALIBERCH, R., 1944
ALIBERCH, Ramon, *Las casas señoriales de Barcelona*, Barcelona, 1944.
- ALOY I SONADELLES, D. y LLEONART I SILVESTRE, M., 1981a
ALOY I SONADELLES, David y LLEONART I SILVESTRE, Mercè, "Castell de Barberà", *Quadern*, 20 (1981), pp. 250-251.
- ALOY I SONADELLES, D. y LLEONART I SILVESTRE, M., 1981b
ALOY I SONADELLES, David y LLEONART I SILVESTRE, Mercè, "Castell de Sentmenat", *Quadern*, 19 (1981), pp. 220-221.
- ALMERICH I PADRÓ, P., 2002
ALMERICH I PADRÓ, Paulina, *De Vulpiliariis a Vilalba Sasserra*, Barcelona, 2002.
- ALMERICH I SELLARÈS, L., 1947
ALMERICH I SELLARÈS, Lluís, *Els castells de Catalunya*, Barcelona, 1947 (1984).
- ALMERICH I SELLARÈS, L., 1950
ALMERICH I SELLARÈS, Lluís, *Història dels carrers de la Barcelona vella. Guia sentimental*, Barcelona, 1950.

- ALMUNI BALADA, V., 2005
- ALMUNI BALADA, Victòria, "La catedral romànica de Tortosa. Aproximació documental a la seva història", *Recerca*, 8 (2005), pp. 211-250.
- ALOY I BOSCH, J., GASOL I PUJOL, P. y SARDANS I FARRÀS, J., 1992
- ALOY I BOSCH, Joaquim, GASOL I PUJOL, Pere y SARDANS I FARRÀS, Jordi, *Història gràfica de Manresa. La Guerra Civil (1936-1939)*, Manresa, 1992, 2 tomos.
- ALSO TURRENTS, J. M., 2000
- ALSO TURRENTS, Josep Maria, *Paisatge urbà i espais significatius*, Vilanova i la Geltrú, 2000.
- ALSO TURRENTS, J. M. et alii, 1999
- ALSO TURRENTS, Josep Maria et alii, *Expressions artístiques*, Vilanova i la Geltrú, 1999.
- ALTÉS I AGUILÓ, F. X., 1992
- ALTÉS I AGUILÓ, Francesc Xavier, *L'església nova de Montserrat (1560-1592-1992)*, Barcelona, 1992.
- ALTÉS I AGUILÓ, F. X., 1994-1996
- ALTÉS I AGUILÓ, Francesc Xavier, "El diplomatar del monestir de Santa Cecília de Montserrat", *Studia Monastica*, 36-2 (1994), pp. 223-302; 37-2 (1995), pp. 301-394; 38-2 (1996), pp. 291-400.
- ALTÉS I AGUILÓ, F. X., 2001
- ALTÉS I AGUILÓ, Francesc Xavier, "El Leccionari i Col·lectari Santoral de Santa Maria de Serrateix", *Miscel·lània Litúrgica Catalana*, X (2001), pp. 211-293.
- ALTÉS I AGUILÓ, F. X., 2003
- ALTÉS I AGUILÓ, Francesc Xavier, "La santa imatge de Montserrat i la seva 'morenor' a través de la documentació y de la història", en *La imatge de la Mare de Déu de Montserrat*, Barcelona, 2003, pp. 92-79.
- ALTÉS I AGUILÓ, F. X. et alii, 2005
- ALTÉS I AGUILÓ, Francesc Xavier et alii, *Estudi històric (documental, constructiu i artístic) de l'església de Santa Maria de Matadars (el Pont de Vilomara i Rocafort)*, Barcelona, 2005.
- ALTIMIR, S., 1927
- ALTIMIR, S., "Fiestas y costumbres de Cataluña: la capilla de Santa Lucía y su fiesta tradicional", *Barcelona Atracción*, 188 (1927), pp. 49-53.
- ALTISENT I ALTISENT, A., 1978
- ALTISENT I ALTISENT, Agustí, "Seguint el rastre de Guerau de Jorba i el seu llinatge", *Aplec de Treballs*, 1 (1978), pp. 33-84.
- ALTURO I PERUCHO, J., 1985
- ALTURO I PERUCHO, Jesús, *L'Arxiu antic de Santa Anna de Barcelona del 942 al 1200*, Barcelona, 1985, 3 tomos.
- ÁLVAREZ MÁRQUEZ, M. del C., 1990
- ÁLVAREZ MÁRQUEZ, María del Carmen, *La Baronia de la Conca d'Òdena*, Barcelona, 1990.
- ÁLVAREZ I MORA, M. B., 2008
- ÁLVAREZ I MORA, Maria Bruna, "Santa Maria de Santiga. Fase inicial del seu estudi arqueològic", *L'Ordit, Anuari del Centre de Recerques i Estudis Mogoda*, 2 (2008), pp. 131-156.
- AMADES I GELATS, J., 1984
- AMADES I GELATS, Joan, *Històries i llegendes de Barcelona. Passejada pels carrers de Ciutat Vella*, Barcelona, 1984.
- AMADES I GELATS, J., 1989
- AMADES I GELATS, Joan, *Imatges de la Mare de Déu trobades a Catalunya*, Barcelona, 1989.
- AMAT I CORTADA, R., 1919
- AMAT I CORTADA, Rafael, *Excursions per Catalunya i Rosselló en l'últim quart del segle XVIII*, Barcelona, 1919.
- AMBLÀS I NOVELLAS, O. y OLLICH I CASTANYER, I., 2004
- AMBLÀS I NOVELLAS, Oriol y OLLICH I CASTANYER, Imma, "Armes medievals al poblat fortificat de l'Esquerda", en *Congrés sobre Els Castells Medievals a la Mediterrània Nord-Occidental (Arbúcies-Girona, 5-7 març 2003)*, Arbúcies, 2004, pp. 319-325.
- AMBRÓS I MONSONÍS, J., 1980a
- AMBRÓS I MONSONÍS, Jordi, *El Monestir de Sant Cugat del Vallès*, Vilassar de Mar, 1980.
- AMBRÓS I MONSONÍS, J., 1980b
- AMBRÓS I MONSONÍS, Jordi, "Obres de restauració a l'antiga Seu del Bisbat d'Ègara", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 2 (1980), pp. 101-112.

- AMBRÓS I MONSONÍS, J., 1982a
 AMBRÓS I MONSONÍS, Jordi, "Obres de restauració dels edificis de la Seu de l'antic bisbat d'Ègara: baptisteri de Sant Miquel", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 8 (1982), pp. 491-507.
- AMBRÓS I MONSONÍS, J., 1982b
 AMBRÓS I MONSONÍS, Jordi, "Obres de restauració dels edificis de la Seu de l'antic bisbat d'Ègara: esglèsia de Santa Maria", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 10 (1982), pp. 583-606.
- AMBRÓS I MONSONÍS, J., 1984
 AMBRÓS I MONSONÍS, Jordi, "Sant Pere de Serrateix. Assaig d'interpretació històrica", *Montbordó. Butlletí del Patronat d'Amics de Serrateix*, 9 (1984), pp. 29-39.
- AMBRÓS I MONSONÍS, J., 1989
 AMBRÓS I MONSONÍS, Jordi, "Antoni González, arquitecto restaurador de monumentos", *Diseño*, 102 (1989), pp. 77-137.
- AMENÓS MARTÍNEZ, M. L., 2003
 AMENÓS MARTÍNEZ, Maria Lluïsa, "Candeler d'altar", en TRULLÉN I THOMAS, Josep (ed.), *Museu Episcopal de Vic. Guia de les col·leccions*, Vic, 2003, p. 302.
- AMENÓS MARTÍNEZ, M. L., 2004
 AMENÓS MARTÍNEZ, Maria Lluïsa, "La reixa gòtica de la Seu de Vic, obra de Joan Despuig", *Ausa*, XXI, 152 (2003), pp. 151-155.
- AMENÓS MARTÍNEZ, M. L., 2004
 AMENÓS MARTÍNEZ, Maria Lluïsa, *L'activitat i les produccions dels ferrers en el marc de l'arquitectura religiosa catalana (segles XI-XV)*, Barcelona, 2004.
- AMENÓS MARTÍNEZ, M. L., 2005
 AMENÓS MARTÍNEZ, Maria Lluïsa, *Los hierros del museo Cau Ferrat de Sitges*, Barcelona, 2005.
- AMENÓS I MARTÍNEZ, M. L., 2009
 AMENÓS I MARTÍNEZ, Maria Lluïsa, "Les portes ferrades romàniques al sud del Pirineu català", *Quaderns del Museu Episcopal de Vic*, III (2009), pp. 57-92.
- AMENÓS ROCA, A., 1935
 AMENÓS ROCA, Amadeu, "Prats del Rei", *Butlletí de l'Agrupació fotogràfica d'Igualada*, 36 (1935), pp. 37-40.
- AMENÓS ROCA, A., 1952
 AMENÓS ROCA, Amadeu, "Les possessions monacals de la comarca d'Igualada", en *Actas y comunicaciones de la 1ª Asamblea Intercomarcal de Investigadores del Penedès i Conca d'Òdena*, Martorell, 1952, pp. 107-109.
- AMENÓS ROCA, A. et alii, 1960
 AMENÓS ROCA, Amadeu et alii, "Retall d'Història", en *Goigs a llaor de Ntra. Sra. de Gràcia venerada en l'ermita de la Tossa, de Sta. Margarida de Montbui*, Igualada, 1960.
- AMICS DE L'ART ROMÀNIC DEL BAGES, 1984
 AMICS DE L'ART ROMÀNIC DEL BAGES, "El primer temple de Santa Maria de Claret", *Butlletí dels Amics de l'Art Romànic del Bages*, 2 (1984), pp. 16-19.
- AMICS DE L'ART ROMÀNIC DEL BAGES, 1988
 AMICS DE L'ART ROMÀNIC DEL BAGES, "Una església que cau: Santa Magdalena de Talamanca", *Butlletí dels Amics de l'Art Romànic del Bages*, 40 (1988), p. 458.
- AMICS DE VALLIRANA, 1989
 AMICS DE VALLIRANA, *Vallirana. Dades Històriques (904-1900). Homes, Fets i Gent*, Vallirana, 1989.
- AMICS DE VALLIRANA, 2007
 AMICS DE VALLIRANA, *La Vallirana del segle XX*, Vallirana, 2007.
- AMORÓS GURRERA, J., 2008
 AMORÓS GURRERA, Jordi, *Informe de la primera intervenció arqueològica al Casal dels Sant-Romà (Vilanova de Sau, Osona)*, s.l., 2008.
- AMORÓS GURRERA, J., YLL AGUIRRE, R. y CASAS I BLASI, J., 2009
 AMORÓS GURRERA, Jordi, YLL AGUIRRE, Riker y CASAS I BLASI, Joan, *Memòria de la intervenció arqueològica preventiva a la Domus del Pi (Vilanova de Sau, Osona)*, s.l., 2009.
- ANDORRA ROMÀNICA, 1989
Andorra romànica, Barcelona, 1989.
- ANDRÉS I BLANCH, R. M., 1985
 ANDRÉS I BLANCH, Rosa Maria, *El convent de Santa Caterina. Segle XIII*, Barcelona, 1985 (Universitat de Barcelona, tesis de licenciatura inédita).

- ANGLADA, R. *et alii*, 2001
 ANGLADA, Ramon *et alii*, *Recordant... Alella en el temps*, Alella, 2001.
- ANGLADA I VILARDEBÓ, J., 1976
 ANGLADA I VILARDEBÓ, Joan, "Un lloc verdaguerià restaurat", *Ausa*, VIII, 82-83 (1976), pp. 70-72.
- ANGLI CUSINÉ, M., 1924
 ANGLI CUSINÉ, Miquel, *Quatre mots sobre l'església de Sant Pau del Camp*, Barcelona, 1924.
- ANTHONY, E. W., 1951
 ANTHONY, Edgar Waterman, *Romanesque frescoes*, Princeton, 1951.
- ARABIA I SOLANAS, R., 1881
 ARABIA I SOLANAS, Ramon, "Una excursió a Santa Maria de l'Estany", *Anuari de l'Associació d'Excursions Catalana*, I (1881), pp. 121-155.
- ARAD, L., 2001a
 ARAD, Lily, "Liturgical Aspects in the Iconography of Santa Maria de Barberà del Vallès", *Miscel·lània Litúrgica Catalana*, 10 (2001), pp. 127-138.
- ARAD, L., 2001b
 ARAD, Lily, "The Representation of Cain in Santa Maria de Barberà del Vallès", *Butlletí del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, 5 (2001), pp. 197-202.
- ARAD, L., 2002
 ARAD, Lily, "Tomando la decisión correcta: el Rey Salomón y Ramon Berenguer IV", *Materia, Revista d'Art*, 2 (2002), pp. 267-278.
- ARAD, L., 2003
 ARAD, Lily, "L'invention de la Vraie Croix à Santa Maria de Barberà del Vallès: une exaltation de la Reconquista, le Comte et l'Eglise", *Études Roussillonaises*, 20 (2003), pp. 39-50.
- ARAD, L., 2011a
 ARAD, Lily, "Imágenes discretas: La exaltación de la Cruz, la corona y la Iglesia en Cataluña y Tierra Santa", en *Imatges indiscretas, Art i devoció a l'Edat Mitjana. Jornades Internacionals*, Barcelona, 2011, pp. 29-43.
- ARAD, L., 2011b
 ARAD, Lily, *Santa Maria de Barberà del Vallès, Fe i poder darrere les imatges sacres*, Barberà del Vallès, 2011.
- ARAGUAS, P., 1979
 ARAGUAS, Philipe, "Les châteaux des marches de Catalogne et Ribagorce", *Bulletin Monumental*, III, 137 (1979), pp. 204-224.
- ARBÓS I VILA, E., 1999-2000
 ARBÓS I VILA, Eduard, "Excavacions arqueològiques a l'església de Santa María de Veciana", *Tribuna d'Arqueologia* (1999-2000), pp. 225-235.
- ARGAIZ, G. de, 1677
 ARGAIZ, Gregorio de, *La perla de Cataluña. Historia de Nuestra Señora de Montserrat*, Madrid, 1677.
- ARGELICH, R., 1968
 ARGELICH, Ramón, *Correos. Reseña histórica*, Barcelona, 1968.
- ARGEMÍ RELAT, M., 2003
 ARGEMÍ RELAT, Mercè, *Sabadell, el naixement d'una vila (segles XI-XV)*, Sabadell, 2003.
- ARMENGOL I SOLÉ, A., 1986
 ARMENGOL I SOLÉ, Assumpta, *Molins de Rei. Notes Històriques, Documentació i Bibliografia*, Molins de Rei, 1986.
- ARMENGOL I VIVER, J. M., 1966
 ARMENGOL I VIVER, Josep Maria, *Santa Maria Magdalena de Puigbarral*, Terrassa, 1966.
- ARMI, C. E., 1975
 ARMI, Carl Edson, "Orders and Continous Orders in Romanesque Architecture", *Journal of the Society of Architectural Historians*, 34, 3 (1975), pp. 173-188.
- ARQUEOLOGIA MEDIEVAL A L'ANOIA, 1998
Arqueologia medieval a l'Anoia. Museu de la Pell d'Igualada i Comarcal de l'Anoia, del 13 al 17 de novembre de 1998. Castell de Claramunt, exposició permanent, Barcelona, 1998.
- ARRIBAS VINUESA, J., 1991
 ARIBAS VINUESA, Josefina, "La vocación al santo Sepulcro en Cataluña: monasterios, iglesias y advocaciones", en *La Orden del Santo Sepulcro. I Jornadas de Estudio*, Calatayud-Zaragoza, 1991, pp. 207-220.

- ART CATALAN, 1937a
L'Art Catalan à Paris, París, 1937.
- ART CATALAN, 1937b
L'Art Catalan du xe au xve siècle, París, 1937.
- ART MEDIEVAL MARTINENC, 1994
Art medieval martinenc, Sant Martí Sarroca, 1994.
- ARTE ROMÁNICO, EL, 1961
El Arte románico: catálogo, Barcelona, 1961.
- ARTE ROMÁNICO Y ESCULTURA DE VANGUARDIA, 2001
Arte románico y escultura de vanguardia. Colecciones del Museo Nacional de Arte de Cataluña, Barcelona, 2001.
- ARTIGUES I CONESA, P. L., 2000
 ARTIGUES I CONESA, Pere Lluís, "Intervenció arqueològica a la capella de la Verge de la Pietat del monestir de St. Cugat del Vallès", *Gausac*, 17 (2000), pp. 25-33.
- ARTIGUES I CONESA, P. L., 2003
 ARTIGUES I CONESA, Pere Lluís, "El monestir de Sant Cugat del Vallès. L'evolució arquitectònica a partir de l'arqueologia", en *II Congrés d'arqueologia medieval i moderna a Catalunya. Sant Cugat del Vallès, 18-21 abril de 2002*, Barcelona, 2003, I, pp. 18-28.
- ARTIGAS I JORBA, L, 2002
 ARTIGAS I JORBA, Lluís, *Annals de Santa Eulàlia: crònica històrica de l'església i parròquia d'Esparraguera*, Esparraguera, 2002.
- ARXIU PARROQUIAL DE PUIG-REIG, 1739-1798
 ARXIU PARROQUIAL DE PUIG-REIG, *Llibre de comptes de 1739 a 1 1798, titulat: "Conté aqueix llibre les entrades dels obrers, quitacions de censals, engrandiment de l'Iglesia i de la casa rectoral"*, Puig-reig, 1739-1798.
- ASARTA FERRAZ, F. J., 1991
 ASARTA FERRAZ, Francisco Javier, "Intervenció a l'església de Santa Maria de Rubió (Anoia, Barcelona)", en *Simposi sobre actuacions en el patrimoni edificat medieval i modern (Segles x-xviii)*, Barcelona, 1991, pp. 37-44 (col. Quaderns científics i tècnics, 3).
- AULADELL SERRABOGUNYÀ, J., 1954
 AULADELL SERRABOGUNYÀ, Joan, "La Mare de Déu del Bosc", *Guia. Crònica parroquial*, 68 (1954), pp. 62-64.
- AULADELL SERRABOGUNYÀ, J., 1981
 AULADELL I SERRABOGUNYÀ, Joan, "La desapareguda ermita de Sant Vicenç del Bosc", *Excursionisme. Butlletí de la Unió Excursionista de Catalunya*, 75 (1981), pp. 13-15.
- AULADELL SERRABOGUNYÀ, J., 1983
 AULADELL I SERRABOGUNYÀ, Joan, "El frontal de l'altar de Santa Maria del Monestir de Sant Cugat", *Estudis Santcugatencs*, 1 (1983), pp. 21-32.
- AULADELL SERRABOGUNYÀ, J., 1990
 AULADELL I SERRABOGUNYÀ, Joan, *La Mare de Déu del monestir de Sant Cugat*, Sant Cugat del Vallès, 1990.
- AULESTIA I PIJOAN, A., 1878a
 AULESTIA Y PIJOAN, A., "Claustre del monestir de Sant Cugat del Vallès", en *Album pintoresch-monumental de Catalunya*, Barcelona, 1878, núm. 10.
- AULESTIA I PIJOAN, A., 1878b
 AULESTIA I PIJOAN, Antoni, "La Torre del Baró", en *Album Pintoresch-monumental de Catalunya*, Barcelona, 1878, núm. 17.
- AULET SERRALLONGA, S., 2004
 AULET SERRALLONGA, Sílvia, "Els santuaris del Collsacabra", *Els Cingles de Collsacabra*, 51 (2004), pp. 8-10.
- AURELL I CARDONA, M., 1991
 AURELL I CARDONA, Martin, "Jalons pour une enquête sur les strategies matrimoniales des comtes catalans (ix^e-xi^e s.)", *Symposium Internacional sobre els orígens de Catalunya (segles VIII-IV)*, Barcelona, 1991, I, pp. 281-364.
- AURELL I CARDONA, M., 1998
 AURELL I CARDONA, Martin, *Les Noces del comte: matrimoni i poder a Catalunya (785-1213)*, Barcelona, 1998.
- AVELLANEDA, M., 1963
 AVELLANEDA, Mateu, *Iconografia terrassenca*, Terrassa, 1963 (1977).
- AVENTÍN I PUIG, M., 1990
 AVENTÍN I PUIG, Mercè, *Vilamajor (872-1299). De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme*, Sabadell, 1990.

- AVENTÍN I PUIG, M., 2004
 AVENTÍN I PUIG, Mercè, "Uns petits nobles del Vallès: els Tagamanent", *Lauro*, 26-27 (2004), pp. 19-30.
- AVENTÍN I PUIG, M. y SALRACH I MARÈS, J. M., 1981
 AVENTÍN I PUIG, Mercè y SALRACH I MARÈS, Josep Maria, *Sant Benet d'Espells i la Catalunya de l'època romànica*, Sant Sadurní d'Anoia, 1981.
- AVINYÓ I ANDREU, J., 1909
 AVINYÓ I ANDREU, Joan, *Monografia històrica del castell de Cabrera y poble de Vallbona en el Panadés*, Igualada, 1909.
- AVINYÓ I ANDREU, J., 1973
 AVINYÓ I ANDREU, Joan, *Història de Cubelles*, Cubelles, 1973.
- AVRIL, F., 1971
 AVRIL, François, "Interpretations symboliques du combat de Saint Michel et du dragon", en *Millénaire monastique du Mont Saint-Michel*, vol. 3. *Culte de Saint Michel et pèlerinages au Mont*, París, 1971, pp. 39-52.
- AVRIL, F. et alii, 1983
 AVRIL, François et alii, *Les royaumes d'Occident*, París, 1983.
- AYMAMÍ I DOMINGO, G., 1979
 AYMAMÍ I DOMINGO, Gener, "Sant Pere de Ferrerons", *Full Informatiu del Romànic*, 18 (1979), p. 1.
- AYMAMÍ DOMINGO, G. y PALLARÈS PERSONAT, J., 1997
 AYMAMÍ DOMINGO, Gener y PALLARÈS PERSONAT, Joan, "Les esglésies troglodítiques del Penedès", *Miscel·lània penedesenca*, 22 (1997), pp. 45-56.
- AYMAR I PUIG, A., 1914
 AYMAR I PUIG, Antonio, *Capilla de Ntra. Señora, hoy bajo el título de la Guía, vulgarmente conocida por la Capilla de Marcús*, Barcelona, 1914.
- AZCÁRATE RISTORI, J. M., 1953
 AZCÁRATE RISTORI, José María, *Monumentos españoles, vol. I*, Madrid, 1953.
- AZCÁRATE RISTORI, J. M., 1974
 AZCÁRATE RISTORI, José María, *El protogótico hispánico*, Madrid, 1974.
- AZCÁRATE RISTORI, J. M., 1990
 AZCÁRATE RISTORI, José María, *Arte gótico en España*, Madrid, 1990.
- BACCI, M., 2006
 BACCI, Michele (cur.), *San Nicola. Splendori d'arte d'Oriente e d'Occidente*, Milán, 2006.
- BACH I RIU, A., 1977
 BACH I RIU, Antoni, *Cardona, Villa Ducal (Guía Histórico-Turística)*, Cardona, 1977.
- BACH I RIU, A., 1987
 BACH I RIU, Antoni, *Col·lecció dipolomàtica del monestir de Santa Maria de Solsona: el Penedès i altres llocs del comtat de Barcelona (segles X-XV)*, Barcelona, 1987.
- BACH I RIU, A., 1999
 BACH I RIU, Antoni, "Notes històriques de Montmajor", *L'Erol*, 63 (1999), pp. 18-27.
- BACH I RIU, A., 2002
 BACH I RIU, Antoni, *Montmajor i el seu comú*, Montmajor, 2002.
- BADIA I MASGRAU, J. M., 1978
 BADIA I MASGRAU, Josep Maria, "Especial Sant Joan de Montdarn: espigolant la història", *Montbordó, Butlletí del Patronat d'Amics de Serrateix*, 2 (1978), pp. 4-6.
- BADIA I MASGRAU, J. M., 1979
 BADIA I MASGRAU, Josep Maria, "Especial Viver: furgant la història", *Montbordó, Butlletí del Patronat d'Amics de Serrateix*, 3 (1979), pp. 7-14.
- BADIA I MASGRAU, J. M., 1981
 BADIA I MASGRAU, Josep Maria, "L'església parroquial de Sant Joan", *Montbordó, Butlletí del Patronat d'Amics de Serrateix*, 6 (1981), pp. 7-9.
- BADIA I MASGRAU, J. M., 1983
 BADIA I MASGRAU, Josep Maria, "Sant Pere de Serrateix (xvii-xx)", *Montbordó. Butlletí del Patronat d'Amics de Serrateix*, 8 (1983), pp. 22-30.

- BADIA I MASGRAU, J. M., 1986a
 BADIA I MASGRAU, Josep Maria, "Gaià", en *Història del Bages*, Manresa, 1986 (1987-1988), I, pp. 283-292 (col. Història de les comarques de Catalunya).
- BADIA I MASGRAU, J. M., 1986b
 BADIA I MASGRAU, Josep Maria, "Navàs", en *Història del Bages*, Manresa 1986 (1987-1988), II, pp. 155-182 (col. Història de les comarques de Catalunya).
- BADIA I MASGRAU, J. M., 1987
 BADIA I MASGRAU, Josep Maria, "800 anys de Viver", *Montbordó, Butlletí del Patronat d'Amics de Serrateix*, 12 (1987), pp. 34-38.
- BADIA I MASGRAU, J. M., 1994
 BADIA I MASGRAU, Josep Maria, "Restauració de Sant Pere de Serrateix", *Montbordó, Butlletí del Patronat d'Amics de Serrateix*, 19 (1994), pp. 14-17.
- BADIA I MASGRAU, J. M., 1996
 BADIA I MASGRAU, Josep Maria, "Reformes a Viver", *Montbordó, Butlletí del Patronat d'Amics de Serrateix*, 21 (1996), pp. 10-15.
- BADIA I MASGRAU, J. M., 1999
 BADIA I MASGRAU, Josep Maria, "Especial 1100 anys de Sant Joan", *Montbordó, Butlletí del Patronat d'Amics de Serrateix*, 24 (1999), pp. 4-7.
- BADIA I MASGRAU, J. M., 2000
 BADIA I MASGRAU, Josep Maria, "Estudi i restauració", *Montbordó, Butlletí del Patronat d'Amics de Serrateix*, 25 (2000), pp. 32-39.
- BADIA I MASGRAU, J. M., 2004
 BADIA I MASGRAU, Josep Maria, *El Monestir de Santa Maria de Serrateix*, Sant Vicenç de Castellet, 2004.
- BADIA I MASGRAU, J. M., 2008
 BADIA I MASGRAU, Josep Maria, "Descobrim l'església romànica de Viver", *Montbordó, Butlletí del Patronat d'Amics de Serrateix*, 33 (2008), pp. 4-19.
- BADIA I MASGRAU, J. M. et alii, 1981
 BADIA I MASGRAU, Josep Maria et alii, *Sant Joan de Montdarn*, Berga, 1981.
- BAGUÉ BOFILL, I., 1973
 BAGUÉ BOFILL, Isabel, *La Iglesia Carolingia de S. Pedro de la Puellas*, Barcelona, 1973 (Universitat de Barcelona, tesis de licenciatura inédita).
- BAIGES I JARDÍ, I. et alii, 2010
 BAIGES I JARDÍ, Ignasi et alii, *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona, de Ramon Berenguer II a Ramon Berenguer IV*, Barcelona, 2010, 4 tomos.
- BALAGUER I PRUNÉS, A. M., 1999
 BALAGUER I PRUNÉS, Anna Maria, "La moneda vescomtal dels Cardona-Calaf", en BALAGUER I PRUNÉS, Anna Maria, *Història de la moneda dels comtats catalans*, Barcelona, 1999, pp. 137-143.
- BALAGUER I PRUNÉS, A. M. y CRUSAFONT I SABATER, M., 1983
 BALAGUER, Anna Maria y CRUSAFONT I SABATER, Miquel, *Estudi preliminar de la troballa de monedes comtals*, Barcelona, 1983.
- BALANÀ I ABADIA, P. y BATLLE I COSTA, J., 2002
 BALANÀ I ABADIA, Pere y BATLLE I COSTA, Josep, "Wādī Wāqīd, enclave musulmán en la pre-Cataluña (el origen remoto de Monistrol de Montserrat)", *Anaquel de Estudios Árabes*, 13 (2002), pp. 21-31.
- BALANZA I GONZÁLEZ, F., 2002
 BALANZA I GONZÁLEZ, Ferran, *L'Enrajolada vista per Josep Salvany*, Martorell, 2002.
- BALARI I MUÑOZ, J., 1985
 BALARI I MUÑOZ, Jordi, *Estudi històrico-arquitectònic del conjunt d'edificis parroquials de Sant Miquel de Cardona*, Cardona, 1985.
- BALDOMÀ SOTO, M. y SELLÉS RUSIÑOL, C., 2008
 BALDOMÀ SOTO, Montserrat y SELLÉS RUSIÑOL, Carme, "Història gràfica de Sant Llorenç", *L'Erol*, 99 (2008), pp. 38-43.
- BALLART HERNÁNDEZ, J. y VILLANUEVA, J., 1981
 BALLART HERNÁNDEZ, Josep y VILLANUEVA, Joan, *Resum de la història de Caldes de Montbui*, Caldes de Montbui, 1981 (1984).
- BALLBÈ BOADA, M., 1981-1982
 BALLBÈ BOADA, Miquel, *Matadepera i Sant Llorenç del Munt més de mil anys d'història*, Matadepera, 1981-1982, 2 tomos.

- BALLBÈ BOADA, M., 1982
 BALLBÈ BOADA, Miquel, "La Mare de Déu de les Arenes", *Plaça Vella*, 5 (1982), pp. 20-26.
- BALLBÈ BOADA, M., 1988
 BALLBÈ BOADA, Miquel, *Les nostres ermites*, Terrassa, 1988.
- BALLBÈ BOADA, M., 1989
 BALLBÈ BOADA, Miquel, *La Mare de Déu de les Arenes*, Moià, 1989.
- BALLBÈ BOADA, M., 1995
 BALLBÈ BOADA, Miquel, *Les ermites i capelles del parc natural de Sant Llorenç del Munt i de l'Obac*, Matadepera, 1995.
- BALLBÈ BOADA, M., 1998
 BALLBÈ BOADA, Miquel, *El Pont de Vilomara i Rocafort: aspectes històrics*, Manresa, 1998.
- BALTRUSAITIS, J., 1931
 BALTRUSAITIS, Jurgis, *Les chapiteaux de Sant Cugat del Vallès*, París, 1931.
- BANCHS I BURCH, J., 1984
 BANCHS I BURCH, Joan, *El Bosc de Mussarra i el seu entorn (Breu recull històric)*, Terrassa, 1984.
- BANGO TORVISO, I. G., 1988
 BANGO TORVISO, Isidro G., "La part oriental dels temples de l'abat-bisbe Oliba", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 23-24 (1988), pp. 51-66.
- BANGO TORVISO, I. G., 1991
 BANGO TORVISO, Isidro G., "La catedral de Lleida. De la actualizaci3n de una vieja tipolog3a templaria, conservadurismos y manierismos de su f3brica", en *Congrés de la Seu Vella de Lleida*, Lleida, 1991, pp. 29-37.
- BANGO TORVISO, I. G., 1996a
 BANGO TORVISO, Isidro G., "La catedral de Lleida, último gran proyecto del románico catalán", en *Gombau de Camporrells, bisbe de Lleida a l'alba del segle XIII*, Lleida, 1996, pp. 17-42.
- BANGO TORVISO, I. G., 1996b
 BANGO TORVISO, Isidro G., "San Vicente de Cardona, prototipo can3nico del primer románico", en *Homenatge a mossèn Jesús Tarragona. Miscel·lània*, Lleida, 1996, pp. 89-105.
- BANGO TORVISO, I. G., 1997
 BANGO TORVISO, Isidro G., "El castell de Cardona", en BOLÒS I MASCLANS, Jordi, *Castells de la Catalunya central*, Manresa 1997, pp. 11-42.
- BANKS, P., 1992
 BANKS, Philip, "L'estructura urbana de Barcelona, 714-1300", en SOBREQUÉS I CALLICÓ, Jaume (dir.), *Història de Barcelona*, 2. *La formaci3n de la Barcelona Medieval*, Barcelona, 1992, pp. 25-71.
- BANKS, P., 2003
 BANKS, Philip, "El creixement físic de Barcelona, segles X-XIII", en CUBELES I BONET, Albert y GRAU, Ramon (coords.), *El procés urbà i la identitat g3tica de Barcelona*, Barcelona, 2003, pp. 11-34.
- BANÚS I BLANCH, M., 1986
 BANÚS I BLANCH, Miquel, *Rupit. Pàgines de la seva història*, Barcelona, 1986.
- BARALLAT I FALGUERA, H., 1879
 BARALLAT I FALGUERA, Heribert, "Excursió a Manresa y Sant Benet de Bages", *Memòries de l'Associaci3 Catalana d'Excursions Científiques*, III (1879), pp. 181-220 (1887).
- BARANERA I MIR, J., 1922
 BARANERA I MIR, Joan, *Historia de Ntra. Señora de Brugués*, Barcelona, 1922.
- BARAUT I GUILÀ, A. M., 1986
 BARAUT I GUILÀ, Antoni Maria, "Església parroquial de Sant Andreu de Castellnou", en *Memòria 1984. Història i Arquitectura. La recerca històrica en el procés d'intervenci3n en els monuments*, Barcelona, 1986, pp. 77-78.
- BARAUT I GUILÀ, A. M. y BOVER I TANÀ, I., 1986
 BARAUT I GUILÀ, Antoni Maria y BOVER I TANÀ, Immaculada, "Església de Santa Maria del Grau de Fals", en *Memòria 1984. Història i Arquitectura. La recerca històrica en el procés d'intervenci3n en els monuments*, Barcelona, 1986, pp. 79-81.
- BARAUT I OBIOLS, C., 1978
 BARAUT I OBIOLS, Cebrià, "Les actes de consagraci3 d'esglésies del bisbat d'Urgell (segles IX-XII)", *Urgellia*, 1 (1978), pp. 11-182.

- BARAUT I OBIOLS, C., 1979a
 BARAUT I OBIOLS, Cebrià, "Els documents, dels segles IX-X, conservats a l'Arxiu Capitular de la Seu d'Urgell", *Urgellia*, 2 (1979), pp. 7-145.
- BARAUT I OBIOLS, C., 1979b
 BARAUT I OBIOLS, Cebrià, "Set actes més de consagracions d'esglésies del Bisbat d'Urgell - Segles IX-XII", *Urgellia*, 2 (1979), pp. 481-488.
- BARAUT I OBIOLS, C., 1980
 BARAUT I OBIOLS, Cebrià, "Els documents, dels anys 981-1010, de l'Arxiu Capitular de la Seu d'Urgell", *Urgellia*, 3 (1980), pp. 7-166.
- BARAUT I OBIOLS, C., 1981
 BARAUT I OBIOLS, Cebrià, "Documents dels anys 1010-1035, de l'Arxiu Capitular de la Seu d'Urgell", *Urgellia*, 4 (1981), pp. 7-186.
- BARAUT I OBIOLS, C., 1986
 BARAUT I OBIOLS, Cebrià, *Les Actes de consagracions d'esglésies de l'antic Bisbat d'Urgell. Segles IX-XII*, La Seu d'Urgell, 1986.
- BARAUT I OBIOLS, C., 1986-1987
 BARAUT I OBIOLS, Cebrià, "Els documents, dels anys 981-1010, de l'Arxiu Capitular de la Seu d'Urgell", *Urgellia*, 8 (1986-1987), pp. 7-149.
- BARBANY I CIURANS, C., 1996
 BARBANY I CIURANS, Carme, "Ressenyes", *Lauro: revista del Museu de Granollers*, 11 (1996), pp. 89-94.
- BARBANY I CIURANS, C. y CANTARELL I AIXENDRI, C., 1992
 BARBANY I CIURANS, Carme, y CANTARELL I AIXENDRI, Cinta, "Apunts per a l'estudi de l'arquitectura romànica al Vallès", *Lauro: revista del Museu de Granollers*, 3 (1992), pp. 16-28.
- BARBANY I CIURANS, C. et alii, 1996
 BARBANY I CIURANS, Carme et alii, *De la balma a la masia: l'hàbitat medieval i modern al Vallès Oriental*, Granollers, 1996.
- BARBÉ I BOU, E., 2006
 BARBÉ I BOU, Elisenda, *Història general de l'Ametlla del Vallès*, L'Ametlla del Vallès, 2006.
- BARBERÀ I FARRÀS, J., 2000
 BARBERÀ I FARRÀS, Josep, *El poblat ibèric de la Penya del Moro de Sant Just Desvern (Baix Llobregat)*, Barcelona, 2000.
- BARBERÀ I FARRÀS, J. y MOLIST I CAPELLA, N., 2002
 BARBERÀ I FARRÀS, Josep y MOLIST I CAPELLA, Núria, *La Penya del Moro - Selecció de materials de 20 anys d'excavacions al poblat iber - Catàleg de l'exposició*, Sant Just Desvern, 2002.
- BARBERÀ I FARRÀS, J., MORRAL I ROMEU, E. y SANMARTÍ I GRECO, E., 1979
 BARBERÀ I FARRÀS, Josep, MORRAL I ROMEU, Eulàlia y SANMARTÍ I GRECO, Enric, *Quaderns de Treball 1. La Penya del Moro de Sant Just Desvern (Barcelona)*, Barcelona, 1979.
- BARCELONA, 1962
Barcelona: la ciudad, los museos, la vida, Barcelona, 1962.
- BARDAVIO I NOVI, A. et alii, 1997
 BARDAVIO I NOVI, Antoni et alii, *Un Passeig per la història de Sant Quirze del Vallès*, Sant Quirze del Vallès, 1997.
- BARÓ I CABRERA, R., 1999
 BARÓ I CABRERA, Robert, *Història de la parròquia de Viladecavalls*, Viladecavalls, 1999.
- BARÓ I CABRERA, R. et alii, 2006
 BARÓ I CABRERA, Robert et alii, *L'Església de Sant Julià d'Altura*, Sabadell, 2006.
- BARRACHINA I NAVARRO, J., 1986
 BARRACHINA I NAVARRO, Jaime (coord.), *Thesaurus/estudis. L'art als bisbats de Catalunya: 1000-1800*, Barcelona, 1986.
- BARRACHINA I NAVARRO, J., 1998
 BARRACHINA I NAVARRO, Jaime, "Las portadas de la iglesia de Sant Pere de Rodes", *Locus Amoenus*, 4 (1998), pp. 7-35.
- BARRACHINA I NAVARRO, J., 2002
 BARRACHINA I NAVARRO, Jaime, "Mare de Déu", en *La col·lecció somiada. Escultura medieval a les col·leccions catalanes*, Barcelona, 2002, p. 160.
- BARRACHINA I NAVARRO, J., 2003a
 BARRACHINA I NAVARRO, Jaume, "Lipsanoteca i tapa de reconditori de l'altar de Sant Julià de Vilatorrada", en TRULLÉN I THOMÀS, Josep Maria (dir.), *Museu Episcopal de Vic. Guia de les col·leccions*, Vic, 2003 (2007), p. 253.

- BARRACHINA I NAVARRO, J., 2003b
- BARRACHINA I NAVARRO, Jaume, "Lipsanoteca de Sant Pere del Grau", en TRULLÉN I THOMÀS, Josep Maria (dir.), *Museu Episcopal de Vic. Guia de les col·leccions*, Vic, 2003 (2007), p. 254.
- BARRACHINA I NAVARRO, J. y MONREAL Y TEJADA, L. 1983
- BARRACHINA I NAVARRO, Jaime y MONREAL Y TEJADA, Luis, *El castell de Llinars del Vallès. Un casal noble a la Catalunya del segle XV*, Barcelona, 1983.
- BARRAL I ALTET, X., 1972
- BARRAL I ALTET, Xavier, "Un mosaico sepulcral paleocristiano inédito de Sant Cugat del Vallès (Barcelona)", *Boletín del Seminario de Estudios de Arte y Arqueología*, XXXVIII (1972), pp. 476-485.
- BARRAL I ALTET, X., 1973a
- BARRAL I ALTET, Xavier, *La catedral romànica de Vic*, Barcelona, 1973
- BARRAL I ALTET, X., 1973b
- BARRAL I ALTET, Xavier, "La sculpture à Ripoll au XIIe siècle", *Bulletin Monumental*, IV, 131 (1973), pp. 311-359.
- BARRAL I ALTET, X., 1974
- BARRAL I ALTET, Xavier, "La basilique paléocrétienne et visigotique de Sant Cugat del Vallès (Barcelone)", *Mélanges de l'École française de Rome. Antiquité*, LXXXVI-2 (1974), pp. 891-928.
- BARRAL I ALTET, X., 1975a
- BARRAL I ALTET, Xavier, "Le décor en stuc, aux XIe et XIIe siècles. Catalogne et Roussillon", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, 6 (1975), pp. 117-120.
- BARRAL I ALTET, X., 1975b
- BARRAL I ALTET, Xavier, "Les mosaïques de l'ancien siège épiscopal d'Egara (Terrassa) en Catalogne", en *Colloque International pour l'Étude de la Mosaïque Antique*, Paris, 1975, pp. 241-258.
- BARRAL I ALTET, X., 1976
- BARRAL I ALTET, Xavier, *La circulation des monnaies suèves et visigothiques. Contribution à l'histoire économique du royaume visigot*, Múnich-Zúrich, 1976 (col. Beihefte der Francia, 4).
- BARRAL I ALTET, X., 1979a
- BARRAL I ALTET, Xavier, *La catedral romànica de Vic*, Barcelona, 1979.
- BARRAL I ALTET, X., 1979b
- BARRAL I ALTET, Xavier, *Els mosaics de paviment medievals a Catalunya*, Barcelona, 1979.
- BARRAL I ALTET, X., 1980
- BARRAL I ALTET, Xavier, *Les pintures murals romàniques d'Olèrdola, Calafell, Marmellar i Matadars (Estudi sobre la pintura mural del segle XI a Catalunya)*, Barcelona, 1980.
- BARRAL I ALTET, X., 1981
- BARRAL I ALTET, Xavier, *L'art pre-romànic a Catalunya. Segles IX-X*, Barcelona, 1981.
- BARRAL I ALTET, X., 1989
- BARRAL I ALTET, Xavier, "The Last Supper of the Vic Cathedral Façade rediscovered", *Gesta*, 28 (1989), pp. 121-126.
- BARRAL I ALTET, X., 1992
- BARRAL I ALTET, Xavier, "Els mosaics de paviment de les esglésies de Terrassa", en *Actes del I Simposi Internacional sobre les Esglésies de Sant Pere de Terrassa*, Terrassa, 1992, pp. 113-114.
- BARRAL I ALTET, X., 1994
- BARRAL I ALTET, X., "Historiografia i bibliografia del romànic català", en *Catalunya Romànica, vol. I*, Barcelona, 1994, pp. 169-188.
- BARRAL I ALTET, X., 1997a
- BARRAL I ALTET, Xavier, "Preromànic i romànic", en *Escultura antiga i medieval*, Barcelona, 1997, pp. 94-206 (col. Art de Catalunya. Ars Cataloniae, 6).
- BARRAL I ALTET, X., 1997b
- BARRAL I ALTET, Xavier, "El primer arte románico en la Península Ibérica", *Hortus Artium Medievalium*, III (1997), pp. 131-140.
- BARRAL I ALTET, X., 1998
- BARRAL I ALTET, Xavier, "Pintura preromànica i romànica", en *Pintura antiga i medieval*, Barcelona, 1998, pp. 86-135 (col. Art de Catalunya. Ars Cataloniae, 8).

- BARRAL I ALTET, X., 1999a
 BARRAL I ALTET, Xavier, "L'arquitectura religiosa d'època preromànica i romànica", en *Arquitectura religiosa antiga i medieval*, Barcelona, 1999, pp. 55-129 (col. Art de Catalunya, Ars Cataloniae, 4).
- BARRAL I ALTET, X., 1999b
 BARRAL I ALTET, Xavier, "L'art monumental a Catalunya entorn de l'any 1000. Una mirada cap a Roma", en *Actes del Congrés Internacional Gerbert d'Orlbac i el seu temps Catalunya i Europa a la fi del 1r. mil·lenni*, Vic, 1999, pp. 247-254.
- BARRAL I ALTET, X., 2000
 BARRAL I ALTET, Xavier, "Contre l'itinérance des artistes du premier art roman méridional", en QUINTAVALLE, Arturo Carlo (ed.), *Le vie del Medioevo. Atti del convegno internazionale di studi (Parma 1999)*, Milán, 2000, pp. 138-140.
- BARRAL I ALTET, X., 2006
 BARRAL I ALTET, Xavier, "Du Panthéon de Rome à Sainte-Marie la Rotonde de Vic: La transmission d'un modèle d'architecture mariale au début du XIe siècle et la politique 'romaine' de l'abbé-évêque Oliba", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, 37 (2006), pp. 63-75.
- BARRAL I ALTET, X., 2009
 BARRAL I ALTET, Xavier, *L'art romànic català a debat*, Barcelona 2009.
- BARRAL I ALTET, X., 2011
 BARRAL I ALTET, Xavier, "L'arquitectura religiosa d'època romànica a Catalunya (segles XI-XIII): balanç i notes crítiques", *Catalan Historical Review*, 4 (2011), pp. 181-200.
- BARRAL I ALTET, X. et alii 2000
 BARRAL I ALTET, Xavier et alii, "La Roca del Vallès", en *Guia del Patrimoni Monumental i Artístic de Catalunya*, Barcelona, 2000.
- BARRAQUIER I ROVIRALTA, C., 1906
 BARRAQUIER I ROVIRALTA, Cayetano, *Las casas de religiosos en Cataluña durante el primer tercio del siglo XIX*, Barcelona, 1906, 2 tomos.
- BARRAQUIER I ROVIRALTA, C., 1915-1917
 BARRAQUIER I ROVIRALTA, Cayetano, *Los religiosos en Cataluña durante la primera mitad del siglo XIX*, Barcelona, 1915-1917.
- BARREDA I CASANOVA, M. L., 2001
 BARREDA I CASANOVA, Maria Lledó, *La jurisdicció medieval del Benviure: passat i present. Passejades per Sant Boi de Llobregat*, Sant Boi de Llobregat, 2001.
- BARREDA I CASANOVA, M. L. et alii, 1993
 BARREDA I CASANOVA, Maria Lledó et alii, *Història de Sant Boi de Llobregat*, Sant Boi de Llobregat, 1993.
- BARROSO CABRERA, R. y MORÍN DE PABLOS, J., 1992
 BARROSO CABRERA, Rafael y MORÍN DE PABLOS, Jorge, "Nuevas observaciones sobre la decoración pictórica mozárabe de la iglesia de San Quirico de Pedret (Berga, Barcelona)", *Boletín de Arqueología Medieval*, 6 (1992), pp. 171-184.
- BARTRINA I COROMINAS, E., 1983
 BARTRINA I COROMINAS, Enric, "La fi del monestir de Sant Llorenç prop Bagà", *L'Erol*, 5 (1983), pp. 40-43.
- BARTRINA I COROMINAS, E., 1985
 BARTRINA I COROMINAS, Enric, *El Castell de Guardiola*, Guardiola de Berguedà, 1985.
- BARTROLÍ SIMÓ, P., 2004
 BARTROLÍ SIMÓ, Pere, *Una volta a Igualada caminant*, Barcelona, 2004.
- BASSA I ARMENGOL, M., 1935
 BASSA I ARMENGOL, Manuel, "Capella de Sant Jaume a Castellbell i el Vilar", en *Amics de l'Art Vell. Memòria de l'obra realitzada des de la seva fundació 1929-1935*, Barcelona, 1935.
- BASSEGODA I NONELL, J., 1971
 BASSEGODA I NONELL, Joan, "Castillos salvados de la ruina. Palafolls y su consolidación", *Castillos de España*, 71 (1971), pp. 40-47.
- BASSEGODA I NONELL, J., 1976
 BASSEGODA I NONELL, Juan, *La catedral de Barcelona. Su restauración 1968-72*, Barcelona, 1973.
- BASSEGODA I NONELL, J., 1975
 BASSEGODA I NONELL, Juan, "En la vieja Plaza Nueva, la Torre del Obispo", *Información arqueológica*, 16 (1975), pp. 101-105.
- BASSEGODA I NONELL, J., 1993
 BASSEGODA I NONELL, Juan, "Iconografía de la puerta marmórea de la catedral de Barcelona", *Cuadernos de arte e iconografía*, VI, 11 (1993), pp. 52-59.

- BASSOLAS I LLIGADAS, A., 1963
 A BASSOLAS I LLIGADAS, Antoni, *Notes històriques sobre l'ermita i la imatge de Ntra. Sra. de Bellulla*, Granollers, 1963.
- BASSOLAS I LLIGADAS, A., 1972
 BASSOLAS I LLIGADAS, Antoni, *Sant Genís de l'Ametlla del Vallès. Una parroquia mi-lenària, 932-1972*, L'Amella del Vallès, 1972.
- BASTARDAS I RUFAT, N y PIRLA I LUNA, M., 2001
 BASTARDAS I RUFAT, Núria y PIRLA I LUNA, Manel, "Rutes arqueològiques pel Vallès Oriental", *Notes*, 16 (2001), pp. 37-54.
- BASTARDES I PARERA, A., 1980a
 BASTARDES I PARERA, Albert, "El Martyrium de Sant Eudald de Sorba", *Butlletí - Amics de l'Art Romànic*, 3 (1980), pp. 15-19.
- BASTARDES I PARERA, A., 1980b
 BASTARDES I PARERA, Albert, "El Martyrium de Sant Eudald de Sorba", *Serra d'Or*, XXII, 253 (1980), pp. 25-28.
- BASTARDES I PARERA, A., 1983
 BASTARDES I PARERA, Albert, "Els vells negatius de vidre", *Circular - Amics de l'Art Romànic*, 20 (1983), pp. 225-239.
- BASTARDES I PARERA, A. y RIU I RIU, M., 1981
 BASTARDES I PARERA, Albert y RIU I RIU, Manel, *El martyrium de Sant Eudald a Sorba*, Solsona, 1981.
- BASTARDES I PARERA, R., 1977
 BASTARDES I PARERA, Rafael, *La representació del Sant Crist al Taller d'Erill*, Barcelona, 1977.
- BASTARDES I PARERA, R., 1978
 BASTARDES I PARERA, Rafael, *Les talles romàniques del Sant Crist a Catalunya*, Barcelona, 1978.
- BASTARDES I PARERA, R., 1980
 BASTARDES I PARERA, Rafael, *Els davallaments romànics a Catalunya*, Barcelona, 1980.
- BASTARDES I PARERA, R., 1981
 BASTARDES I PARERA, Rafael, "El crucifix de Banyoles", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 4 (1981), pp. 237-244.
- BASTARDES I PARERA, R., 1982a
 BASTARDES I PARERA, Rafael, "Gilgamès i els capitells romànics", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 8 (1982), pp. 483-484.
- BASTARDES I PARERA, R., 1982b
 BASTARDES I PARERA, Rafael, "La Majestat de Montgarri", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 10 (1982), pp. 630-634.
- BASTARDES I PARERA, R., 1987
 BASTARDES I PARERA, Rafael, "Les majestats nues a Catalunya", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 11 (1987), pp. 30-49.
- BASTARDES I PARERA, R., 1989a
 BASTARDES I PARERA, Rafael, *Gènesi del Museu Diocesà de Barcelona*, Barcelona, 1989.
- BASTARDES I PARERA, R., 1989b
 BASTARDES I PARERA, Rafael, *Les lipsanoteques d'alabastre*, Barcelona, 1989.
- BASTARDES I PORCEL, A., 1981
 BASTARDES I PORCEL, Albert, "Les etapes edificatòries al conjunt d'edificis parroquials de Santa Maria de Sorba", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 6 (1981), pp. 346-356.
- BASTARDES I PORCEL, A., 1983
 BASTARDES I PORCEL, Albert, "El monestir de Sant Llorenç prop Bagà abans del romànic", *L'Erol*, 5 (1983), pp. 13-15.
- BATET I COMPANYY, C., 1996
 BATET I COMPANYY, Carolina, *Castells termenats i estratègies d'expansió comtal. La marca de Barcelona als segles X-XI*, Vilafranca del Penedès, 1996.
- BATET I COMPANYY, C., 2005
 BATET I COMPANYY, Carolina, *El castell termenat d'Olèrdola*, Olèrdola, 2005.
- BATISTA, L. y MOLIST I CAPELLA, N., 1999
 BATISTA, Lluís y MOLIST I CAPELLA, Núria, "Olèrdola: noves aportacions al coneixement del període de transició bronze-ferro al Penedès", *Miscel·lània Penedesenca*, 24 (1999), pp. 7-31.
- BATLLE I COSTA, J. y BALANÀ I ABADIA, P., 2002
 BATLLE I COSTA, Josep y BALANÀ I ABADIA, Pere, "Musulmans al cor de la pre-Catalunya (sobre els orígens de Monistrol de Montserrat)", *Dovella*, 76 (2002), pp. 26-28.
- BATLLE I GALLART, C., 1985
 BATLLE I GALLART, Carme, "La burguesía de Barcelona a mediados del siglo XIII", en *Jaime I y su época. Ponencias. X Congreso de Historia de la Corona de Aragón*, Zaragoza, 1985, pp. 7-19.

- BATLLE I GALLART, C. *et alii*, 1986
- BATLLE I GALLART, Carme *et alii*, "Las familias de la alta burguesía en el municipio de Barcelona (siglo XIII)", *Anuario de Estudios Medievales*, 16 (1986), pp. 81-92.
- BATLLE MAUERER, J., 1973
- BATLLE MAUERER, José, *Parròquia de Sant Salvador de Vilanova d'Espoia*, s.l., 1973.
- BATLLE MAUERER, J. *et alii*, 1967
- BATLLE MAUERER, José *et alii*, *La iglesia de Sant Salvador de Vilanova d'Espoia. Estudio histórico*, Barcelona, 1967.
- BATLLORI, J. L., 1992
- BATLLORI, Josep Lluís, "La historia de la recuperació d'un temple", en *Noces d'or del temple parroquial i VIII Centenari de l'Església de Cabanyes*, Sant Fost de Campsentelles, 1992, pp. 34-38.
- BATLLORI JOFRÉ, A., 1989
- BATLLORI JOFRÉ, Antoni, *Goigs de Nostra Senyora que es canten a l'església parroquial de Santa Maria de Veciana en la festa de l'Assumpció (Bisbat de Vic)*, Barcelona, 1989.
- BATLLORI I MUNNÉ, A. y LLUVIÀ I MUNNÉ, L. M., 1949
- BATLLORI I MUNNÉ, Andreu y LLUVIÀ I MUNNÉ, Lluís Maria, *Ceràmica catalana*, Barcelona, 1949.
- BAUCELLS I REIG, J., 1967
- BAUCELLS I REIG, Josep, "Qüestions sobre l'exempció episcopal d'alguns priorats de Barcelona-Diòcesis (s. XIV) i del Monestir de Sant Cugat del Vallès (s. XI a XIV)", en *I Col·loqui d'Història del Monaquisme català (Santes Creus, 1966)*, Santes Creus, 1967, I, pp. 21-61.
- BAUCELLS I REIG, J., 1971
- BAUCELLS I REIG, Josep, "Sant Genís de Rocafort, antecedents i rodalia del monestir", *Solc*, 9 (1971), pp. 16-17.
- BAUCELLS I REIG, J., 1977
- BAUCELLS I REIG, Josep, "Antigor del priorat de Sant Genís de Rocafort", *Solc*, 51 (1977), pp. 13-14
- BAUCELLS I REIG, J., 1984
- BAUCELLS I REIG, Josep, "El priorat de Sant Genís de Rocafort. Compendi de la seva història i una descripció del edificis romànics escrita al segle XVI", en *Miscel·lània Fort i Cogul*, Barcelona, 1984, pp. 15-60.
- BAUCELLS I REIG, J., 1985
- BAUCELLS I REIG, Josep, "Sitges i la jurisdicció senyorial de la Pia Almoina de la Seu de Barcelona", en *XIX Assemblea intercomarcal d'Estudiosos*, Sitges, 1985, pp. 15-60.
- BAUCELLS I REIG, J., 1987
- BAUCELLS I REIG, Josep, *El Maresme i la Pia Almoina de la Seu de Barcelona: inventari de pergamins*, Barcelona, 1987.
- BAUCELLS I REIG, J., 2007
- BAUCELLS I REIG, Josep, *El priorat de Sant Genís de Rocafort (Martorell)*, Martorell, 2007.
- BAUCELLS I REIG, J. *et alii*, 2006
- BAUCELLS I REIG, Josep *et alii*, *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona. Segle XI*, Barcelona, 2006, 5 tomos.
- BELLAVISTA I RAMON, J., 1991
- BELLAVISTA I RAMON, Joan, "Un mil·leni d'art vallesà", *Amíndola*, 12 (1991), pp. 10-13.
- BELLAVISTA I RAMON, J., 1997
- BELLAVISTA, Joan, "L'ermita de Sant Nicolau", *Amíndola*, 30 (1997).
- BELLÉS I ROS, X., 1999
- BELLÉS I ROS, Xavier, "L'ocell del capitell romànic de Sant Joan de Berga", *L'Erol*, 62 (1999), pp. 29-31.
- BELLI D'ELIA, P., 2006
- BELLI D'ELIA, Pina, "Il Crocifisso ligneo di San Leonardo di Siponto", en *San Leonardo di Siponto: Cella monástica, canonica, "domus Theutonicorum"*, Galatina, 2006, pp. 167-204.
- BELTRÁN GONZÁLEZ, M., 2011-2012
- BELTRÁN GONZÁLEZ, Martí, "El frontal d'altar de Sant Vicenç d'Espinelves. Drames litúrgics al voltant de la Verge Maria", *Quaderns del Museu Episcopal de Vic*, 5 (2011-2012), pp. 21-47.
- BELTRÁN GONZÁLEZ, M., 2012
- BELTRÁN GONZÁLEZ, Martí, "La performance catedralícia como modelo de prestigio. La iconografia del frontal de la Mare de Déu i els Profetes", *Eikon / Imago*, 1 (2012), pp. 39-70.

- BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, J., 1991
- BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, Julia, "Resultados de la excavación en la iglesia de Sant Cristòfol de la Castanya", en *Simposi sobre actuacions en el patrimoni edificat medieval i modern (segles X-XVIII)*, Barcelona, 1991, pp. 138-144 (col. *Quaderns Científics i Tècnics*, 3).
- BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, J., 2005
- BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, Julia, "Les élites locales et la formation du centre de pouvoir à Barcelone. Un exemple de continuité (IVe-XIIIe siècle)", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuixa*, XXXV (2005), pp. 151-168.
- BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, J., 2008
- BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, Julia, "De la ciudad tardoantigua a la ciudad medieval: Barcelona en el siglo XII", en CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel y CAMPS I SÒRIA, Jordi (dirs.), *El románico y el Mediterráneo. Cataluña, Toulouse y Pisa (1120-1180)*, Barcelona, 2008, pp. 39-45.
- BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, J., 2010
- BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, Julia, "La cristianización del *suburbium* de Barcino", en VAQUERIZO GIL, Desiderio (ed.), *Las áreas suburbanas en la ciudad histórica. Topografía, usos, función*, Córdoba, 2010, pp. 363-395.
- BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, J., 2011
- BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, Julia, "Santa Maria del Mar, un enclave cultural de la antigüedad tardía en Barcino", *Quaderns d'Arqueologia i Història de la Ciutat de Barcelona, Quarbis*, 7 (2011), pp. 103-143.
- BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, J., 2012
- BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, Julia, "Barcelona, de sede regia à capitale comtale: continuités et changements", en *The very beginning of Europe? Cultural and social dimensions of Early-Medieval migration and colonisation, 5th-8th Century*, Bruselas, 2012, pp. 159-184.
- BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, J., 2013
- BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, Julia, "Barcino, de colònia romana a Sede Regia visigoda, medina islàmica i ciutat comtal: una urbs en transformació", *Quaderns d'Arqueologia i Història de la Ciutat de Barcelona, Quarbis*, 9 (2013), pp. 17-118.
- BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, J. (en prensa)
- BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, Julia, "Nuevos datos sobre el primer cristianismo en Barcino: los orígenes de la iglesia de Sant Just i Pastor de Barcelona", en *XVI Congresso Internazionale di Archeologia Cristiana*, Roma (en prensa).
- BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, J. y LORÉS OTZET, I., 2005
- BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, Julia y LORÉS OTZET, Immaculada, "La catedral romànica de Barcelona: revisió de les dades arqueològiques i de l'escultura", *Quaderns d'Arqueologia i Història de la Ciutat de Barcelona, Quarbis*, 1 (2005), pp. 100-117.
- BENAIGES, A. M. et alii, 1999
- BENAIGES, Anna Maria et alii, *La Torre del Palau. El castell i la Vila de Terrassa*, Terrassa, 1999.
- BENAVENT DE BARBERÀ, P., 1954
- BENAVENT DE BARBERÀ, Pere, "Informe sobre la capilla del Santo Sepulcro de Olérdola", *Boletín de la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando*, 3 (1954), pp. 287-288.
- BENET I CLARÀ, A., 1976a
- BENET I CLARÀ, Albert, "Les quadres de Sant Pere i Sant Martí de Serraïma", *Ausa*, VIII, 82-83 (1976), pp. 63-69.
- BENET I CLARÀ, A., 1976b
- BENET I CLARÀ, Albert, "La restauració de Sant Pere de Serraïma", *L'Esparver*, 2 (1976), p. 5.
- BENET I CLARÀ, A., 1977a
- BENET I CLARÀ, Albert, "Ansulf de Gurb cap de la família Gurb-Queralt", *Ausa*, VIII, 85 (1977), pp. 133-145.
- BENET I CLARÀ, A., 1977b
- BENET I CLARÀ, Albert, *Sallent, dels orígens al segle XIII*, Barcelona, 1977.
- BENET I CLARÀ, A., 1978
- BENET I CLARÀ, Albert, "Sendred de Gurb", *Ausa*, VIII, 87-88 (1978), pp. 238-256.
- BENET I CLARÀ, A., 1980a
- BENET I CLARÀ, Albert, "Hug de Gurb, un vigatà iniciador de la família Cervelló (996-1027)", *Ausa*, X, 101 (1980), pp. 1-12.
- BENET I CLARÀ, A., 1980b
- BENET I CLARÀ, Albert, "Restauració de Sant Pere de Serraïma", *Regio* 7, 161 (1980), p. 6.
- BENET I CLARÀ, A., 1982a
- BENET I CLARÀ, Albert, "El Bages nucli de vida monàstica de tradició visigòtica?", *Dovella*, 4 (1982), pp. 12-19.

- BENET I CLARÀ, A., 1982b
 BENET I CLARÀ, Albert, *L'Expansió del comtat de Manresa*, Barcelona, 1982 (col. Episodis de la història, 255).
- BENET I CLARÀ, A., 1982c
 BENET I CLARÀ, Albert, "Santa Maria de Viladordis (La Salut), Manresa", *Les excavacions arqueològiques a Catalunya en els darrers anys*, Barcelona, 1982, p. 399.
- BENET I CLARÀ, A., 1983a
 BENET I CLARÀ, Albert, "L'origen de les famílies Cervelló, Castellvell i Castellet", *Acta historica et archaeologica Mediaevalia*, 4 (1983), pp. 67-86.
- BENET I CLARÀ, A., 1983b
 BENET I CLARÀ, Albert, "Una revolta berguedana contra el comte Oliva Cabreta", *L'Erol*, 6 (1983), pp. 29-34.
- BENET I CLARÀ, A., 1983c
 BENET I CLARÀ, Albert, "Sant Esteve de Sallent", en *Joana la negra una bruixa sallentina i altres episodis d'història sallentina*, Sallent, 1983, pp. 9-18.
- BENET I CLARÀ, A., 1983d
 BENET I CLARÀ, Albert, "Sant Vicenç d'Aladernet", *Circular - Amics de l'Art Romànic*, 21 (1983), pp. 244-249.
- BENET I CLARÀ, A., 1985
 BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI*, Manresa, 1985.
- BENET I CLARÀ, A., 1986a
 BENET I CLARÀ, Albert, "L'organització parroquial al Bages els segles XI-XV", *Butlletí dels Amics de l'Art Romànic del Bages*, 24 (1986), pp. 264-273.
- BENET I CLARÀ, A., 1986b
 BENET I CLARÀ, Albert, "Precisions sobre la història d'algunes esglésies d'època romànica del Bages", *Butlletí dels Amics de l'Art Romànic del Bages*, 22 (1986), pp. 235-246.
- BENET I CLARÀ, A., 1986c
 BENET I CLARÀ, Albert, "Sant Fruitós de Bages", en *Història del Bages*, Manresa, 1986 (1987-1988), (col. Història de les comarques de Catalunya).
- BENET I CLARÀ, A., 1991a
 BENET I CLARÀ, Albert, "Castells i línies de reconquesta", en *Symposium Internacional sobre els orígens de Catalunya. Segles VIII-IX*, Barcelona, 1991, I, pp. 365-391.
- BENET I CLARÀ, A., 1991b
 BENET I CLARÀ, Albert, "Castells, guàrdies i torres de defensa", en *Symposium Internacional sobre els orígens de Catalunya. Segles VIII-XI*, Barcelona, 1991, I, pp. 393-407.
- BENET I CLARÀ, A., 1993
 BENET I CLARÀ, Albert, *La família Gurb-Queralt (956-1276). Senyors de Sallent, Oló, Avinyó, Gurb, Manlleu, Vol.tregà, Queralt i Santa Coloma de Queralt*, Sallent, Sallent, 1993.
- BENET I CLARÀ, A. y CASÒLIVA I LLEOPART, G., 1986
 BENET I CLARÀ, Albert y CASÒLIVA I LLEOPART, Goretti, "Artés", en *Història del Bages*, Manresa, 1986 (1987-1988), I, pp. 87-116.
- BENET I CLARÀ, A. y FERRER I ALÒS, L., 1990
 BENET I CLARÀ, Albert y FERRER I ALÒS, Llorenç, *Artés, societat i economia d'un poble de la Catalunya Central*, Artés, 1990.
- BERGADÀ I MURIA, E., 1994
 BERGADÀ I MURIA, Eloi, *El Museu i pàgines històriques de Molins de Rei*, Molins de Rei, 1994.
- BERMÚDEZ LÓPEZ, X., 2002
 BERMÚDEZ LÓPEZ, Xavier, *Inventari Patrimoni Cultural de Masquefa. Memòria tècnica*, Masquefa, 2002.
- BERNAUS I VIDAL, M., 2003
 BERNAUS I VIDAL, Magda, "Santa Maria del Pi", en *L'Art gòtic a Catalunya. Arquitectura 2, Catedrals, monestirs i altres edificis religiosos*, Barcelona, 2003, pp. 96-101.
- BERTAUX, É., 1906
 BERTAUX, Émile, *La peinture du XIe au XVe siècle en Espagne*, París, 1906.
- BERTRAN I ARMADANS, M., 2008a
 BERTRAN I ARMADANS, Marta, "L'anomenat taller de la Ribagorça: estat de la qüestió i nova aproximació", *IBIX*, 5 (2008), pp. 183-196.

- BERTRAN I ARMADANS, M., 2008b
- BERTRAN I ARMADANS, Marta, "La representació iconogràfica de la missa de Sant Martí de Tours en el frontal de Chía (Huesca)", en *El culto a los santos. Cofradías, devoción, fiestas y arte*, San Lorenzo del Escorial, 2008, pp. 303-314.
- BERTRAN I ARMADANS, M., 2011
- BERTRAN I ARMADANS, M., "Estudi sobre la iconografia de sant Sadurní de Tolosa: l'exemple del frontal d'altar procedent de Rotgers", *Porticum. Revista d'Estudis Medievals*, II (2011), pp. 42-50.
- BERTRAN I COMELLES, J. M., 1996
- BERTRAN I COMELLES, Josep Maria, "Guillem de Berguedà, noves aportacions", *L'Erol*, 52 (1996), pp. 24-30.
- BERTRAN I ROIGÉ, P., 1979
- BERTRAN I ROIGÉ, Prim, "La dècima del bisbat d'Urgell, corresponent a l'any 1391", *Urgellia*, 2 (1979), pp. 257-346.
- BERTRAN I ROIGÉ, P., 1982
- BERTRAN I ROIGÉ, Prim, "Hallazgo de sepulturas antropomorfas y de una ollita gris en Bergús (Cardona, Barcelona)", *Acta historica et archaeologica Mediaevalia*, 3 (1982), pp. 173-183.
- BERTRAN I ROIGÉ, P., 1983
- BERTRAN I ROIGÉ, Prim, "El monestir de Sant Vicenç de Cardona al segle XI. Notes sobre la formació del seu patrimoni", *Cardener*, 1 (1983), pp. 29-51.
- BERTRAN I ROIGÉ, P. y CASAS I NADAL, M., 1986
- BERTRAN I ROIGÉ, Prim y CASAS I NADAL, Montserrat, "Cardona. L'època medieval", en *Història del Bages*, Manresa, 1986 (1987-1988), I, pp. 186-196 (col. Història de les comarques de Catalunya).
- BESERAN I RAMON, P., 1990
- BESERAN I RAMON, Pere, "Alguns capitells del mestre de Cabestany", en ROIG I TORRENTÓ, Assumpta (ed.), *Girona revisitada. Estudis d'art medieval i modern*, Girona, 1990, pp. 17-44.
- BESERAN I RAMON, P., 1999-2000
- BESERAN I RAMON, Pere, "Revisions i propostes per a l'escultura del claustre de l'Estany", *Lambard*, XII (1999-2000), pp. 65-80.
- BESERAN I RAMON, P., 2000
- BESERAN I RAMON, Pere, "L'escultura de la catedral d'Urgell", en ADELL I GISBERT, Joan-Albert *et alii*, *La catedral de la Seu d'Urgell*, Manresa, 2000, pp. 108-129.
- BESERAN I RAMON, P., 2008
- BESERAN I RAMON, Pere, "Capitel del claustro de Sant Serni de Tavèrnoles", en CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel y CAMPS I SÒRIA, Jordi (dirs.), *El románico y el Mediterráneo. Cataluña, Toulouse y Pisa. 1120-1180*, Barcelona, 2008, pp. 288-289.
- BESERAN I RAMON, P., 2010
- BESERAN I RAMON, Pere, "Ramon Lambard i la Seu d'Urgell", en FREIXAS I CAMPS, Pere y CAMPS I SÒRIA, Jordi (eds.), *Els comacini i l'arquitectura romànica a Catalunya*, Barcelona, 2010, pp. 109-120.
- B. G., 1912-1914
- B. G., "Notes del Rectorològic de Gurb", *Bulletí del Centre Excursionista de Vich*, I (1912-1914), p. 174.
- BILBAO LÓPEZ, G., 1996
- BILBAO LÓPEZ, Garbiñe, "Pilas bautismales medievales en Álava. Ornamentación y simbolismo", en *Revisión del Arte Medieval en Euskal Herria*, San Sebastián, 1996, pp. 275-284.
- BIOSCA I FRONTERA, E., VINYOLES I VIDAL, T. y XORTÓ, X., 2001
- BIOSCA I FRONTERA, Eloi, VINYOLES I VIDAL, Teresa y XORTÓ, Xavier, *Des de la frontera. Castells medievals de la Marca*, Barcelona, 2001.
- BLANCH, J. M., 1998
- BLANCH, Josep Maria, "Santa Maria de Gallecs", *Notes*, 12 (1998), pp. 29-35.
- BLASCO I ARRASANZ, M., 2000
- BLASCO I ARRASANZ, M., "Sant Cugat del Vallès. La configuració del monestir i els seus precedents", en *Catalunya a l'època carolíngia. Art i cultura abans del romànic (segles IX i X)*, Barcelona, 2000, pp. 228-231.
- BLASCO I BARDAS, A. M., 1979
- BLASCO I BARDAS, Anna Maria, *La pintura romànica sobre fusta*, Barcelona, 1979 (1984).
- BLASCO I PLANESES, D., 1996
- BLASCO I PLANESES, David, *Marganell i els seus avantpassats*, Marganell, 1996.

- BLOCH, P., 1975
 BLOCH, Peter, "Representations of the Madonna about 1200", en *The Year 1200. A Symposium*, Nueva York, 1975, pp. 497-505.
- BOFARULL I MASCARÓ, P. de, 1836
 BOFARULL I MASCARÓ, Próspero de, *Los condes de Barcelona vindicados*, Barcelona, 1836, 2 tomos.
- BOFARULL I SANS, F. de, 1903
 BOFARULL I SANS, Francisco de, "El Laberinto", *Pèl & Ploma*, 95 (1903), pp. 216-219.
- BOFARULL I SANS, F. de, 1911
 BOFARULL I SANS, Francisco de, *El castillo y la baronía de Arambrunyá*, Barcelona, 1911.
- BOFILL I BOIX, P., 1909
 BOFILL I BOIX, Pere, "Excursió a Sassorba", *Gazeta Montanyesa* (03/03/1909).
- BOFILL I BOIX, P., 1910
 BOFILL I BOIX, Pere, *Lo castell de Gurb y la Familia Gurb en lo segle XIII*, Barcelona, 1910.
- BOFILL I BOIX, P., 1921-1924
 BOFILL I BOIX, Pere, "Les esglésies antigues del terme del Castell de Gurb", *Butlletí del Centre Excursionista de Vich*, IV (1921-1924), pp. 163-168, 173-184.
- BOFILL I BOIX, P., 1972
 BOFILL I BOIX, Pere, "Les esglésies antigues del terme de la parròquia de Gurb", en *Programa de la Festa Major de Gurb*, Gurb, 1972.
- BOFILL I BOIX, P., 1973
 BOFILL I BOIX, Pere, 1973, "Les esglésies antigues del terme del castell de Gurb", en *Programa de la Festa Major de Gurb*, Gurb, 1973.
- BOHIGAS I BALAGUER, P., 1974
 BOHIGAS I BALAGUER, Pere, "Les derniers temps de l'enluminure romane en Catalogne. La transition au gothique", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, 5 (1974), pp. 33-43.
- BOLÓS, B., 2007
 BOLÓS, Bernat, *Historia del monestir de San Pere Casserras vuy unit a la Compañía de Jesús de Barcelona. Any 1736. Transcrita y comentada per A. Pladevall*, Manlleu, 2007.
- BOLÒS I MASCLANS, J., 1980
 BOLÒS I MASCLANS, Jordi, "L'evolució del domini del monestir de Sant Llorenç prop Bagà durant els segles IX-XII", *Acta historica et archaeologica Mediaevalia*, 1 (1980), pp. 55-75.
- BOLÒS I MASCLANS, J., 1982
 BOLÒS I MASCLANS, Jordi, "La torre rodona de pedra del veïnat del Fusteret, municipi de Súria, Bages", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 7 (1982), pp. 434-441.
- BOLÒS I MASCLANS, J., 1983a
 BOLÒS I MASCLANS, Jordi, "Dos llevadors del monestir de Sant Llorenç prop Bagà (segles XII-XIII)", *Urgellia*, 6 (1983), pp. 361-385.
- BOLÒS I MASCLANS, J., 1983b
 BOLÒS I MASCLANS, Jordi, *Els Monestirs del comtat de Berga desde llurs orígens fins a l'any 1400: el Monestir de Santa Maria de Serrateix*, Barcelona, 1983, 2 tomos (Universitat de Barcelona, tesis doctoral inédita).
- BOLÒS I MASCLANS, J., 1983c
 BOLÒS I MASCLANS, Jordi, "Sant Llorenç prop Bagà: dels inicis al 1300", *L'Erol*, 5 (1983), pp. 21-28.
- BOLÒS I MASCLANS, J., 1984
 BOLÒS I MASCLANS, Jordi, "Ceràmica medieval grisa, del Museu Comarcal de Manresa", en *XXVI Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos*, 17-18 d'octubre, Manresa, 1984, Manresa, 1984, pp. 147-157.
- BOLÒS I MASCLANS, J., 1986
 BOLÒS I MASCLANS, Jordi, "Algunes torres de planta circular de les valls del Llobregat i del Cardener", en *Setmana d'Arqueologia Medieval*, Lleida, 1986, pp. 155-172.
- BOLÒS I MASCLANS, J., 1987
 BOLÒS I MASCLANS, Jordi, "Fortificacions frontereres situades entre els rius Anoia i Gaià. L'estructuració d'un territori el segle X", en *Arqueología medieval española. II Congreso (Madrid 19-24 Enero 1987)*, Madrid, 1987, II, pp. 113-122.
- BOLÒS I MASCLANS, J., 1994
 BOLÒS I MASCLANS, Jordi, "Els castells medievals catalans", *Finestrelles*, 6 (1994), pp. 71-96.

- BOLÒS I MASCLANS, J., 1997a
 BOLÒS I MASCLANS, Jordi, *Castells de la Catalunya Central*, Manresa, 1997.
- BOLÒS I MASCLANS, J., 1997b
 BOLÒS I MASCLANS, Jordi, "Paisatge històric i societat. Un exemple: Serrateix a l'edat mitjana", en *XXXIX Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos (Cardona, 1994)*, Cardona, 1997, I, pp. 295-311.
- BOLÒS I MASCLANS, J., 1998
 BOLÒS I MASCLANS, Jordi, "La granja cistercenca d'Ancosa (la Llacuna)", en *Arqueologia medieval a l'Anoia. Museu de la Pell d'Igualada i Comarcal de l'Anoia, del 13 al 17 de novembre de 1998. Castell de Claramunt, exposició permanent*, Barcelona, 1998, pp. 43-44.
- BOLÒS I MASCLANS, J., 1999-2000
 BOLÒS I MASCLANS, Jordi, "Dominis monàstics i organització del territori a l'edat mitjana", *Territori i societat a l'edat mitjana*, III (1999-2000), pp. 127-165.
- BOLÒS I MASCLANS, J., 2000
 BOLÒS I MASCLANS, Jordi, "El monasterio como institución feudal", en *Tiempo de monasterios. Los monasterios de Cataluña en torno al año 1000*, Barcelona, 2000, pp. 68-89.
- BOLÒS I MASCLANS, J., 2003
 BOLÒS I MASCLANS, Jordi, "Fortificaciones y organización del territorio en la 'marca' o frontera catalana durante los siglos IX-XII", en *Actas del IV Curso de cultura medieval seminario: la fortificación medieval en la Península Ibérica (Aguilar de Campo, 1992)*, Aguilar de Campoo, 2003, pp. 101-123.
- BOLÒS I MASCLANS, J., 2004
 BOLÒS I MASCLANS, Jordi, *Els orígens medievals del paisatge català. L'arqueologia del paisatge com a font per a conèixer la història de Catalunya*, Barcelona, 2004.
- BOLÒS I MASCLANS, J., 2006
 BOLÒS I MASCLANS, Jordi, *Diplomatari del monestir de Santa Maria de Serrateix (segles X-XV)*, Barcelona, 2006.
- BOLÒS I MASCLANS, J., 2009
 BOLÒS I MASCLANS, Jordi, *Diplomatari del Monestir de Sant Pere de la Portella*, Barcelona, 2009.
- BOLÒS I MASCLANS, J. y PADILLA LAPUENTE, I., 1986
 BOLÒS I MASCLANS, Jordi y PADILLA LAPUENTE, Iñaki, "Algunes formes de la ceràmica grisa conservada al Museu de Manresa", en *Segundo Coloquio Internacional de Cerámica Medieval en el Mediterráneo Occidental (Toledo 1984)*, Madrid, 1986, pp. 251-262.
- BOLÒS I MASCLANS, J. y PAGÈS I PARETAS, M., 1980
 BOLÒS I MASCLANS, Jordi y PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "El monestir de Santa Maria de Serrateix i la parròquia de Sant Pere", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 2 (1980), pp. 83-86.
- BOLÒS I MASCLANS, J. y PAGÈS I PARETAS, M., 1982
 BOLÒS I MASCLANS, Jordi y PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "Les sepultures excavades a la roca", en RIU I RIU, Manuel (dir.), *Necròpolis i sepultures medievals de Catalunya*, Barcelona 1982, pp. 59-103.
- BOLÒS I MASCLANS, J. y PAGÈS I PARETAS, M., 1984
 BOLÒS I MASCLANS, Jordi y PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "Sant Llorenç prop Bagà, excavación 1983", *L'Erol*, 10 (1984), pp. 31-33.
- BOLÒS I MASCLANS, J. y PAGÈS I PARETAS, M., 1986a
 BOLÒS I MASCLANS, Jordi y PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "El castell i la baronia de Castellví de Rosanes (Baix Llobregat)", *Acta historica et archaeologica Mediaevalia*, anexo 3 (1986), Barcelona, pp. 113-151.
- BOLÒS I MASCLANS, J. y PAGÈS I PARETAS, M., 1986b
 BOLÒS I MASCLANS, Jordi y PAGÈS I PARETAS, Montserrat, *El monestir de Sant Llorenç prop Bagà*, Barcelona, 1986.
- BOLÒS I MASCLANS, J., PADILLA LAPUENTE, I. y PAGÈS I PARETAS, M., 1981
 BOLÒS I MASCLANS, Jordi, PADILLA LAPUENTE, Iñaki y PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "Manifestacions eremítiques a les rodalies de la rotonda sepulcral de Sorba", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 6 (1981), pp. 346-356.
- BOLÒS I MASCLANS, J., PADILLA LAPUENTE, I. y PAGÈS I PARETAS, M., 1982
 BOLÒS I MASCLANS, Jordi, PADILLA LAPUENTE, Iñaki y PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "Santa Maria de Cervelló", en *Les excavacions arqueològiques a Catalunya en els darrers anys*, Barcelona, 1982.
- BOLÒS I MASCLANS, J. et alii, 1986
 BOLÒS I MASCLANS, Jordi et alii, *La Granja cistercenca d'Ancosa (La Llacuna, Anoia). Estudi dels edificis i dels materials trobats durant les excavacions (1981-1983)*, Barcelona, 1986.

- BOLTÀ I VILARÓ, N., 2004
 BOLTÀ I VILARÓ, Núria, *Arquitectura religiosa a les Franqueses del Vallès*, Les Franqueses del Vallès, 2004.
- BONAMUSA I ROURE, J., 1977
 BONAMUSA I ROURE, Joan, "Necrópolis de l'alta edat mitjana a Sant Pere del Riu (Tordera)", *Quaderns de Prehistòria i Arqueologia de Mataró i el Maresme*, 2 (1977), pp. 41-42.
- BONET I GARÍ, L., 1983
 BONET I GARÍ, Lluís, *Les masies del Maresme. Estudi de les masies, elements defensius, ermites i molins*, Barcelona, 1983.
- BONNASSIE, P., 1966
 BONNASSIE, Pierre, "Un contrat agraire inédite du monastère de Sant Cugat (28 août 1040)", *Anuario de Estudios Medievales*, 3 (1966), pp. 441-450.
- BONNASSIE, P., 1975-1976
 BONNASSIE, Pierre, *La Catalogne du milieu du Xe à la fin du XIe siècle*, Toulouse, 1975-1976, 2 tomos.
- BONNASSIE, P., 1979-1981
 BONNASSIE, Pierre, *Catalunya mil anys enrera: creixement econòmic i adveniment del feudalisme a Catalunya, de mitjan segle X al final del segle XI*, Barcelona, 1979-1981, 2 tomos.
- BONNERY, A., 2000-2001
 BONNERY, André, "Le chevet de Saint-Michel de Cuxa, nouvelles propositions", *Études Roussillonaises*, XVIII (2000-2001), pp. 97-104.
- BONNET, C. y BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, J., 2001
 BONNET, Charles y BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, Julia, "Orígens i evolució del conjunt episcopal de Barcino: dels primers temps cristians a l'època visigòtica", en BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, Julia (dir.), *De Barcino a Barcinona (segles I-VII). Les restes arqueològiques de la Plaça del Rei de Barcelona*, Barcelona, pp. 74-93.
- BORAU MORELL, C., 2003
 BORAU MORELL, Cristina, *Els promotors de capelles i retaules a la Barcelona del segle XIV*, Barcelona, 2003, pp. 393-398.
- BORBONET I MACIÀ, A., 1992
 BORBONET I MACIÀ, Anna, "Evocació de Sau", *Els Cingles de Collsacabra*, 28 (1992), pp. 2-7.
- BORBONET I MACIÀ, A., 1999
 BORBONET I MACIÀ, Anna, "Sant Julià de Cabrera", *Els Cingles de Collsacabra*, 42 (1999), pp. 12-17.
- BORBONET I MACIÀ, A. y SANGLAS I PUIGFERRER, J., 1999
 BORBONET I MACIÀ, Anna y SANGLAS I PUIGFERRER, Jordi, *Tavertet. El seu terme i els seus noms de lloc*, Barcelona, 1999.
- BORENIUS, T., 1933
 BORENIUS, Tancred, "Some Further Aspects of the Iconography of St. Thomas of Canterbury", *Archeologia*, LXXXIII (1933), pp. 177-186.
- BORFO BACH, A., 1992
 BORFO BACH, Antoni, "Les pintures murals sobre el martiri de Sant Tomàs Becket. La difusió d'un culte, la mort dins de la catedral o un conflicte social", *Terme*, 7 (1992), pp. 12-18.
- BORFO I BACH, A. y ROCA I FABREGAT, P., 1998
 BORFO I BACH, Antoni y ROCA I FABREGAT, Pere, "El poblament al terme del castell de Terrassa a l'època medieval", *Terme*, 3 (1998), pp. 29-43.
- BORONAT I TRILL, M. J., 1999
 BORONAT I TRILL, Maria Josep, *La política d'adquisicions de la Junta de Museus, 1890-1923*, Barcelona, 1999.
- BORRALLERAS I GRAU, J., 1932
 BORRALLERAS I GRAU, Jaume, "L'adquisició de la col·lecció Plandiura", *Bulletí dels Museus d'Art de Barcelona*, 19 (1932), pp. 353-395.
- BORRÀS I FELIU, A., 1980
 BORRÀS I FELIU, Antoni, "L'acte de presa de possessió del monestir de Sant Pere de Casserres pel rector del Col·legi de Betlem de la Companyia de Jesús a Barcelona el 28 d'octubre de 1573", en XXXIII *Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos*, Granollers, 1980, pp. 123-133.
- BORRÀS I FELIU, A., 1985
 BORRÀS I FELIU, Antoni, "Els llocs de Berà, Roda de Berà i Creixell de Mar i el Col·legi de Betlem de la Companyia de Jesús a Barcelona. Problemes de senyoriu i de correu. Finals del segle XVI", en XXIX *Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos*, Sitges, 1985, pp. 145-153.

- BORRÀS I FERRÉS, J. *et alii*, 1994
 BORRÀS I FERRÉS, Josep *et alii.*, *Cent anys a Esparraguera: 1890-1993*, Esparraguera, 1994.
- BORRÀS I GONZÁLEZ, M. L., GERMAIN I OTZET, J. y SERRAT, F., 1988
 BORRÀS I GONZÁLEZ, Maria Lluïsa, GERMAIN I OTZET, Josep y SERRAT, Fina, *Coneguem ca n'Anglada*, Terrassa, 1988.
- BOSCH I CARDELLACH, A., 1882
 BOSCH I CARDELLACH, Antoni, *Memorias de Sabadell antiguo y su término. Desde el año 1789*, Sabadell, 1882.
- BOSCH I CARDELLACH, A., 1944
 BOSCH I CARDELLACH, Antoni, *Memorias de Sabadell: segunda parte 1787-1804*, Sabadell, 1944.
- BOSCH CASADEVALL J. M. y VALLÈS I CUEVAS, J., 1989
 BOSCH, Josep Maria y VALLÈS I CUEVAS, Jordi, "La Miranda, una necrópolis medieval de turó aïllat al Penedès", *Miscel·lània penedesenca*, 11 (1989), pp. 99-114.
- BOSCH CASADEVALL, J. M. *et alii*, 1999
 BOSCH CASADEVALL, Josep Maria *et alii*, "Olèrdola. El proceso de urbanización feudal: un posible ejemplo de continuidad de un lugar antiguo (siglos VIII-X)", en CAMPS I SÒRIA, Jordi (dir.), *Cataluña en la época carolingia. Arte y cultura antes del románico (siglos IX y X)*, Barcelona, 1999, pp. 95-99.
- BOSCH I DATZIRA, A., 1986
 BOSCH I DATZIRA, Amàlia, *Gallifa: abans i ara*, Barcelona, 1986.
- BOSCH-GIMPERA, P. y SERRA-RAFOLS, J. de C., 1964-1965
 BOSCH-GIMPERA, Pere y SERRA-RAFOLS, Josep de Calassanç, "Scavi a Sant Cugat del Vallès (Catalogna). Dal castrum romano al monastero attuale", *Rendiconti della Pontificia Accademia Romana di Archeologia*, XXXVII (1964-1965), pp. 307-323.
- BOSCH DE NOYA I CASANOVAS, R., 1983
 BOSCH DE NOYA I CASANOVAS, Ramon, *Notes històriques sobre Sant Sadurní d'Anoia i Subirats*, Sant Sadurní d'Anoia, 1983.
- BOTO VARELA, G., 1994
 BOTO VARELA, Gerardo, "Seres teriomórficos en los claustros de Girona y Sant Cugat", *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, XXXIII (1994), pp. 291-320.
- BOTO VARELA, G., 2003a
 BOTO VARELA, Gerardo, "Catedral de Santa María. Seu d'Urgell", en YARZA LUACES, Joaquín y BOTO VARELA, Gerardo (coords.), *Claustros románicos hispanos*, León, 2003, pp. 338-339.
- BOTO VARELA, G., 2003b
 BOTO VARELA, Gerardo, "Nova et vetera en las canónicas catalanas: agustianianos y aquisgranenses", en YARZA LUACES, Joaquín y BOTO VARELA, Gerardo (coords.), *Claustros románicos hispanos*, León, 2003, pp. 305-323.
- BOTO VARELA, G., 2003c
 BOTO VARELA, Gerardo, "Santa María de l'Estany", en YARZA LUACES, Joaquín y BOTO VARELA, Gerardo (coords.), *Claustros románicos hispanos*, León, 2003, pp. 326-327.
- BOTO VARELA, G., 2003d
 BOTO VARELA, Gerardo, "Santa María de Lluçà", en YARZA LUACES, Joaquín y BOTO VARELA, Gerardo (coords.), *Claustros románicos hispanos*, León, 2003, p. 325.
- BOTO VARELA, G., 2006-2007
 BOTO VARELA, Gerardo, "Articulación de los espacios culturales en Sant Pere de Calligants: indagación acerca de una arquitectura con nexos sonoros", *Lambard*, 19 (2006-2007), pp. 11-37.
- BOTO VARELA, G., 2007a
 BOTO VARELA, Gerardo, "Cartografía de la advocación jacobea en Cataluña (siglos X-XIV)", en *El camí de Sant Jaume i Catalunya. Actes del Congrés internacional celebrat a Barcelona, Cervera i Lleida els dies 16, 17 i 18 d'octubre de 2003*, Barcelona, 2007, pp. 277-296.
- BOTO VARELA, G., 2007b
 BOTO VARELA, Gerardo, "Monasterios catalanes en el siglo XI. Los espacios eclesiásticos de Oliba", en LÓPEZ QUIROGA, Jorge, MARTÍNEZ TEJERA, Artemio Manuel y MORIN DE PABLOS, Jorge (coords.), *Monasteria et Territoria. Elites, edificación y territorio en el Mediterráneo medieval (siglos V-XI)*, Oxford, 2007, pp. 281-320.
- BOU, E., 1982
 BOU, Enric, "On està el castell de Masquefa (Anoia), documentat el 963?", *Diplomatari*, 9 (1982), pp. 20-22.
- BOU I PALMÉS, X., 1988
 BOU I PALMÉS, Xavier, *El monestir de Sant Cugat en el segle X. La formació del domini vallesà*, Sant Cugat del Vallès, 1988.

- BOUSQUET, J., 1972
BOUSQUET, Jacques, "La dédicace ou consécration des églises et ses rapports avec leur construction: l'exemple d'Oliba", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, III (1972), pp. 51-71.
- BOUSQUET, J., 1975
BOUSQUET, Jacques, "Les niches du porteur de coeur, un motif méditerranéen d'iconographie architecturale", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, 6 (1975), pp. 89-106.
- BOUSQUET, J., 1976
BOUSQUET, Jacques, "Problèmes d'origine des cloîtres romans. Histoire et stylistique. De l'époque carolingienne à Aurillac, Conques et Moissac", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, 7 (1976), pp. 7-33.
- BOUSQUET, J., 1978
BOUSQUET, Jacques, "Les Origines de la sculpture romane sont elles lointaines ou proches", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, 9 (1978), pp. 51-71.
- BRACONS I CLAPÉS, J., 1983
BRACONS I CLAPÉS, Josep, *Catàleg d'escultura gòtica del Museu Episcopal de Vic*, Vic, 1983.
- BRACONS I CLAPÉS, J., 2003a
BRACONS I CLAPÉS, Josep, "Basament de la portalada occidental de la Catedral de Vic", en TRULLÉN I THOMAS, Josep Maria (dir.), *Museu Episcopal de Vic. Guia de les col·leccions*, Vic, 2003 (2007), p. 82.
- BRACONS I CLAPÉS, J., 2003b
BRACONS I CLAPÉS, Josep, "Portada de l'església de Sant Vicenç de Malla", en TRULLÉN I THOMAS, Josep Maria (dir.), *Museu Episcopal de Vic. Guia de les col·leccions*, Vic, 2003 (2007), pp. 85-86.
- BRACONS I CLAPÉS, J., 2003c
BRACONS I CLAPÉS, Josep, "Taller de Vic-Ripoll. Lleó alat, símbol de l'evangelista Marc / Àngel, símbol de l'evangelista Mateu / Agnus Dei / Crist conferit el primat de sant Pere / Resurrecció de Tabita", en TRULLÉN I THOMAS, Josep Maria (dir.), *Museu Episcopal de Vic. Guia de les col·leccions*, Vic, 2003 (2007), pp. 83-84.
- BRACONS I CLAPÉS, J. y TERÉS I TOMÁS, M. R., 2002
BRACONS I CLAPÉS, Josep y TERÉS I TOMÁS, Maria Rosa, "La catedral de Barcelona", en *L'Art gòtic a Catalunya. Arquitectura 1, Catedrals, monestirs i altres edificis religiosos*, Barcelona, 2002, pp. 274-300.
- BRAMON I PLANES, D., 1998
BRAMON I PLANES, Dolors, "El castell Vell de Llinars citat en una crònica àrab d'un autor anònim medieval magribí", *Ponències. Anuari del Centre d'Estudis de Granollers* (1998), pp. 129-132.
- BRAMON I PLANES, D., 2000
BRAMON I PLANES, Dolors, *De quan érem o no musulmans. Textos del 713 al 1010 (continuació de l'obra de J. M. Millàs i Vallicrosa)*, Barcelona, 2000.
- BRASÓ I VAQUIÉS, M., 1934a
BRASÓ I VAQUIÉS, Miquel, "Pintures murals romàniques a Sant Iscle de les Feixes", *Mai enrera, Butlletí del Club Excursionista de Gràcia*, 106 (1934), pp. 9-13.
- BRASÓ I VAQUIÉS, M., 1934b
BRASÓ I VAQUIÉS, Miquel, "Trobada d'una pintura mural romànica", *Butlletí dels Museus d'Art de Barcelona*, IV, 39 (1934), pp. 235-240.
- BRASÓ I VAQUIÉS, M., 1945
BRASÓ I VAQUIÉS, Miquel, "Pinturas murales románicas en San Iscle de les Feixes", *Anales y Boletín de los Museos de Arte de Barcelona*, III, 2 (1945), pp. 169-175.
- BRASÓ I VAQUIÉS, M., 1964
BRASÓ I VAQUIÉS, Miquel, *Claramunt*, Barcelona, 1964.
- BRASÓ I VAQUIÉS, M., 1968a
BRASÓ I VAQUIÉS, Miquel, "Castillos de Cataluña. La Torre de Claramunt", *Igualada. Periòdic de l'Anoia*, 1557 (10/8/1968), p. 14.
- BRASÓ I VAQUIÉS, M., 1968b
BRASÓ I VAQUIÉS, Miquel, "Castillos de Cataluña. El Castillo de Boixadors", *Círculo catalán. Boletín informativo del Círculo Catalán de Madrid* (11/1968), p. 8.
- BRASÓ I VAQUIÉS, M., 1969
BRASÓ I VAQUIÉS, Miquel, "Templos y castillos en las comarcas de Anoia y Bages", *San Jorge. Revista de la Excma. Diputación Provincial de Barcelona*, 74 (1969), pp. 32-46.

- BRAUN, J., 1924
 BRAUN, J., *Der Christliche Altar in seiner geschichtlichen Entwicklung*, Múnic, 1924.
- BRICHS, R., 2006
 BRICHS, Ramon, *El retorn de les pintures murals de l'atri de la Canònica de Sant Vicenç de Cardona*, Cardona, 2006.
- BROSSA I VILA, C., 1998
 BROSSA I VILA, Carme, *El llegat històric d'un poble. Castellbell i el Vilar*, Castellbell i el Vilar, 1998.
- BRU I SANCLEMENT, J., 1880
 BRU I SANCLEMENT, Joan, "Excursió particular a Gelida, Castellví de Rosanes y Martorell", *Butlletí de l'Associació d'Excursions Catalana*, II, 25-26-27 (1880), pp. 253-258.
- BRUEL, A., 1888
 BRUEL, Alexandre, *Recueil des chartes de l'Abbaye de Cluny, vol. IV*, París, 1888.
- BUCCI, M., 1966
 BUCCI, MARIO, *Los Primitivos catalanes*, Granada, 1966.
- BUCH I PARERA, J., 1986
 BUCH I PARERA, Josep, *Els Castells de Montserrat. Precisions*, Barcelona, 1986 (col. Episodis de la història, 261).
- BUJÁN I DURÁN, J. y JOAQUÍN I VENTURA, A., 1995
 BUJÁN I DURÁN, Josep y JOAQUÍN I VENTURA, Alfred, *Sant Joan Despí. Història d'un poble bi-mil·lenari*, Barcelona, 1995.
- BURGOS, P. de, 1598
 BURGOS, Pedro de, *Libro de la historia y milagros, hechos a inuocación de Nuestra Señora de Montserrate*, Barcelona, 1568.
- BURGOS, P. de, 1605
 BURGOS, Pedro de, *Libro de la historia y milagros, hechos a inuocación de Nuestra Señora de Montserrate: ahora de nuevo muy añadido, y grandemente mejorado, en estilo y lenguaje castellano*, Barcelona, 1605.
- BURKE, M. S., 1976
 BURKE, Margaret S., *Hall Crypts of First Romanesque*, Berkeley, 1976 (University of California, tesis doctoral inédita).
- BURÓN I LLORENS, V., 1977
 BURÓN I LLORENS, Vicenç, *Esglésies romàniques de Catalunya: guia*, Barcelona, 1977.
- BURON I LLORENS, V., 1989
 BURON I LLORENS, Vicenç, *Castells romànics catalans*, Barcelona, 1989.
- BUSQUÉ CORBELLA, J., 1987
 BUSQUÉ CORBELLA, Josep, "El trienni Constitucional a la comarca de l'Anoia (1820-1823)", *Miscellanea Aqualatensia*, 4 (1987), pp. 153-180.
- BUSQUETS I COSTA, F. y FÀBREGAS I ESPADALER, M., 2008
 BUSQUETS I COSTA, Francesc y FÀBREGAS I ESPADALER, Marta, *Memòria de la intervenció arqueològica al Castell de Besora (Santa Maria de Besora)*, Osona, Mataró, 2008.
- BUSQUETS I MOLAS, E., 1970
 BUSQUETS I MOLAS, Esteve, *Plegamans, una història de deu segles*, Barcelona, 1970.
- BUXÓ I AUSIÓ, M. D. y OLLICH I CASTANYER, I., 1982
 BUXÓ I AUSIÓ, Maria Dolors y OLLICH I CASTANYER, Imma, "Noves aportacions del jaciment arqueològic de l'Esquerda", *Ausa*, X, 102-104 (1982), pp. 329-339.
- CABALLÉ I CANTALAPIEDRA, F., 1999
 CABALLÉ I CANTALAPIEDRA, Francesc, "Del patrimoni artístic berguedà salvat per Lluís Rubiralta", *Bagadanum*, II (1999), pp. 81-90.
- CABALLÉ I CRIVILLÉS, A., 1985
 CABALLÉ I CRIVILLÉS, Antoni, *Informe de les excavacions arqueològiques realitzades al Castell de Taradell (Osona), del 14 al 28 d'octubre de 1985, s.l., 1985 (inèdit)*.
- CABALLÉ I CRIVILLÉS, A., 1986a
 CABALLÉ I CRIVILLÉS, Antoni, "L'excavació estratigràfica de la torre rodona del Castell de Taradell", *Acta historica et archaeologica Mediaevalia*, anexo 3 (Fortaleses, torres guaites i castells de la Catalunya medieval) (1986), pp. 25-39.
- CABALLÉ I CRIVILLÉS, A., 1986b
 CABALLÉ I CRIVILLÉS, Antoni, "Excavacions Arqueològiques al Castell de Taradell", *Butlletí del Centre Excursionista de Taradell*, 66 (1986).

- CABALLÉ I CRIVILLÉS, A., 1987
- CABALLÉ I CRIVILLÉS, Antoni, *Memòria del seguiment arqueològic dels rebaixos a la capella de Sant Vicenç del castell de Lluçà, Vic, 1987* (inèdit).
- CABALLÉ I CRIVILLÉS, A., 1992
- CABALLÉ I CRIVILLÉS, Antoni, "El castell de Taradell: un exemple d'intervenció en el patrimoni històric (1984-1989)", *Monografies del Montseny*, 7 (1992), pp. 167-186.
- CABALLÉ CRIVILLÉS, A. y GARCÍA ROSSELLÓ, J., 1987
- CABALLÉ CRIVILLÉS, Antoni y GARCÍA ROSSELLÓ, Joaquim, *Memòria de les excavacions arqueològiques efectuades al camp de treball del Castell de Burriac (Cabrera de Mar, El Maresme). Juliol-Agost de 1987*, s.l., 1987 (inèdit).
- CABALLÉ CRIVILLÉS, A. y GARCÍA ROSSELLÓ, J., 1988
- CABALLÉ CRIVILLÉS, Antoni y GARCÍA ROSSELLÓ, Joaquim, *Memòria de les excavacions arqueològiques efectuades al camp de treball del Castell de Burriac (Cabrera de Mar, El Maresme). Juliol-Agost de 1988*, s.l., 1988 (inèdit).
- CABALLÉ I CRIVILLÉS, A. y OLLICH I CASTANYER, I., 1984
- CABALLÉ I CRIVILLÉS, Antoni y OLLICH I CASTANYER, Imma, *Informe sobre l'excavació al Castell de Taradell (Osona)*, s.l., 1984 (inèdit).
- CABALLÉ I CRIVILLÉS, A., MARTÍ I FEIXAS, J. y LALUEZA I FOXS, C., 1990
- CABALLÉ I CRIVILLÉS, Antoni, MARTÍ I FEIXAS, Jordi y LALUEZA I FOXS, Carles, "La necròpolis medieval de Sant Martí Xic (Masies de Voltregà, Osona)", *Ausa*, XII, 125 (1990), pp. 89-108.
- CABANA I VANCELLS, F., 1981
- CABANA I VANCELLS, Francesc, "L'Hospitalet de Roca-Sança", *Muntanya*, 716 (1981), pp. 458-462.
- CABANOT, J., 1978
- CABANOT, Jean, "Les debuts de la sculpture romane en Navarre. San Salvador de Leyre", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, 9 (1978), pp. 21-50.
- CABANYES, J., 1925
- CABANYES, Josep, "L'església d'Òrrius", en *Bloc Mataroní*, Mataró, 28-30/11/1925.
- CABAÑERO SUBIZA, B., 1987
- CABAÑERO SUBIZA, Bernabé, "Los castillos catalanes de los siglos IX y X: problemas de estructuras y técnicas constructivas", en *XXXIV Corso di Cultura sull'Arte ravennate e bizantina. Seminario Internazionale di Studi su Archeologia e Arte nella Spagna tardoromana, visigota e mozarabica*, Rávena, 1987, pp. 85-117.
- CABAÑERO SUBIZA, B., 1992
- CABAÑERO SUBIZA, Bernabé, "La transició del prerromànic al romànic en la castellogia aragonesa y catalana", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, 23 (1992), pp. 65-81.
- CABAÑERO SUBIZA, B., 1996
- CABAÑERO SUBIZA, Bernabé, *Los castillos catalanes del siglo X. Circunstancias históricas y cuestiones arquitectónicas*, Zaragoza, 1996.
- CABESTANY I FORT, J. F., 1991-1993
- CABESTANY I FORT, Joan-Francesc, "La Capella de Santa Llúcia", *Lambard*, VI (1991-1993), pp. 161-177.
- CABESTANY I FORT, J. F., 1995a
- CABESTANY I FORT, Joan-Francesc, "El castell de Queralt (segles IX-X)", *Recull [Santa Coloma de Queralt]*, 3 (1995), pp. 17-25.
- CABESTANY I FORT, J. F., 1995b
- CABESTANY I FORT, Joan-Francesc, "El castell i la parròquia de Santa Maria de Foix. Una aproximació als seus orígens", *Circular - Amics de l'Art Romànic*, 147 (1995), pp. 227-228.
- CABESTANY I FORT, J. F., 2000
- CABESTANY I FORT, Joan-Francesc, *La Marca de l'Alt Gaià. El castell de Queralt (segles VIII-XII)*, Barcelona, 2000.
- CABESTANY I FORT, J. F. y MATAS I BLANXART, M. T., 1997
- CABESTANY I FORT, Joan-Francesc y MATAS I BLANXART, Maria Teresa, "Advocació de Sant Miquel a les capelles dels castells de la marca del Gaià i del Penedès (s. X-XI)", *Lambard*, X (1997), pp. 141-150.
- CABESTANY I FORT, J. F. y MATAS I BLANXART, M. T., 1998
- CABESTANY I FORT, Joan-Francesc y MATAS I BLANXART, Maria Teresa, "Sant Jaume de Frontanyà", *Circular - Amics de l'Art Romànic*, 171 (1998), pp. 179-182.
- CABESTANY I FORT, J. F. y PALAU I BADUPELL, J. M., 2004-2005
- CABESTANY I FORT, Joan-Francesc y PALAU I BADUPELL, Josep Maria, "El Castell i l'Església de Sant Pere Sacama (Segles IX-XII)", *Lambard*, XXVII (2004-2005), pp. 157-186.

- CABESTANY I FORT, J. F. *et alii*, 1997
- CABESTANY I FORT, Joan-Francesc *et alii*, "Advocació de Sant Miquel a les capelles dels castells de la Marca del Gàia i del Penedès, s. x-xi", *Lambard*, X (1997), pp. 141-150.
- CABOT I PAÑACH, J. *et alii*, 1988
- CABOT I PAÑACH, Joan *et alii*, "Ermites de la Vall del Tenes", *Ronçana*, 145 (1988), pp. 27-33.
- CABRÉ I PAIRET, M., 1985
- CABRÉ I PAIRET, Montserrat, *El monacat femení a la Barcelona de l'Alta Edat Mitjana. Sant Pere de les Puel·les*, Barcelona, 1985 (Universitat de Barcelona, tesis de licenciatura inédita).
- CABRÉ I PAIRET, M., 1989-1990
- CABRÉ I PAIRET, Montserrat, "Les Monges de Sant Pere de les Puel·les, propietàries al Pla de Barcelona (segles x i xi)", en *Historia urbana del Pla de Barcelona: actes del II Congrés d'Història del Pla de Barcelona*, Barcelona, 1989-1990, I, pp. 37-44.
- CAILLET, J. P., 2000
- CAILLET, Jean-Pierre, "Le mythe du renouveau architectural roman", *Cahiers de civilisation médiévale*, 43 (2000), pp. 341-369.
- CAIXAL MATA, À., 1986
- CAIXAL MATA, Àlvar, *Memòria d'excavació de la recerca arqueològica d'urgència realitzada a l'església de Santa Coloma de Marata*, Barcelona, 1986.
- CAIXAL MATA, À., 1989
- CAIXAL MATA, Àlvar, "Informe de la Diputació de Barcelona", *Tagamanent*, 21 (1989), pp. 5-8.
- CAIXAL I MATA, À., 1990
- CAIXAL I MATA, Àlvar, *Restauració de la capella de Sant Bartomeu. Navarcles (Bages)*, Barcelona, 1990.
- CAIXAL MATA, À. y AMIGÓ BARBETA, J., 1991
- CAIXAL MATA, Àlvar y AMIGÓ BARBETA, Jordi, "Excavacions a l'església de Santa Maria de Tagamanent", en *Simposi sobre actuacions en el patrimoni edificat medieval i modern (Segles x-xviii)*, Barcelona, 1991, pp. 191-196 (col. Quaderns Científics i Tècnics, 3).
- CAIXAL MATA, À. y CASTELLANO I TRESSERRA, A., 1993
- CAIXAL MATA, Àlvar y CASTELLANO I TRESSERRA, Anna, "Església de Santa Maria de Tagamanent. Recerca històrico-arqueològica", en *III Simposi sobre Restauració Monumental: Barcelona, del 19 al 21 de novembre de 1992*, Barcelona, 1993, pp. 363-370.
- CAIXAL MATA, À. y CASTELLANO I TRESSERRA, A., 2000
- CAIXAL MATA, Àlvar y CASTELLANO I TRESSERRA, Anna, "Noves dades sobre el sisme de 1448 al turó del Tagamanent", en *Estudis històrics sobre patrimoni arquitectònic: Sant Pere de Torelló, Coçons, Terrassa, Esparreguera, Sant Feliu de Llobregat, Tagamanent, Segur de Calafell*, Barcelona, 2000, pp. 265-268.
- CAIXAL MATA, À. y LACUESTA CONTRERAS, R., 2010
- CAIXAL MATA, Àlvar y LACUESTA CONTRERAS, Raquel, *Recuperació i restauració de l'església de Santa Maria de Matadars o del Marquet*, Barcelona, 2010.
- CAIXAL I MATA, À. y PANCORBO I PICÓ, A., 2004
- CAIXAL I MATA, Àlvar y PANCORBO I PICÓ, Ainhoa, "El castell de Godmar (Callús, Bages). Evidències arqueològiques i estudi dels materials", en *Actes de les Jornades d'Arqueologia i Paleontologia, La Garriga, 29 y 30 de novembre y diciembre de 2004*, Barcelona, 2004, III, pp. 1015-1025.
- CAIXAL I MATA, À., FIERRO MACÍA, J. y LÓPEZ MULLOR, A., 1992
- CAIXAL I MATA, Àlvar, FIERRO MACÍA, Javier y LÓPEZ MULLOR, Alberto, "Vestigis pre-romànics localitzats en excavacions recents a les comarques de Barcelona", en *Actuacions en el patrimoni edificat: la restauració de l'arquitectura dels segles IX-X*, Barcelona, 1992.
- CAIXAL I MATA, À., PANCORBO I PICÓ, A. y LÓPEZ I MULLOR, A., 2004
- CAIXAL I MATA, Àlvar, PANCORBO I PICÓ, Ainhoa y LÓPEZ I MULLOR, Albert, "Excavacions recents a castells del centre del límit meridional de la Marca Hispànica", en *Actes del Congrés: Els Castells Medievals a la Mediterrània nord-occidental*, Arbúcies, 2004, pp. 141-178.
- CAIXAL I MATA, À., PANCORBO I PICÓ, A. y LÓPEZ I MULLOR, A., 2004-2005
- CAIXAL I MATA, Àlvar, PANCORBO I PICÓ, Ainhoa y LÓPEZ I MULLOR, Albert, "Estudi arqueològic de tres castells de la Marca Hispànica", *Lambard*, 17 (2004-2005), pp. 85-124.
- CALDERER I SERRA, J., 1994-1995
- CALDERER I SERRA, Joaquim, "Troballa, a l'església de Santa Maria de la Torreta, d'una lipsanoteca i dos pergamins", *Urgellia*, 12 (1994-1995), pp. 565-569.

- CALDERER I SERRA, J. y TRULLÉN I THOMAS, J. M., 1989
 CALDERER I SERRA, Joaquim y TRULLÉN I THOMAS, Josep Maria (dirs.), *Museu Diocesà i Comarcal de Solsona. Romànic i Gòtic*, Solsona, 1989.
- CAMÓS, N., 1657.
 CAMÓS, Narcís, *Jardín de Maria plantado en el Principado de Cataluña: enriquecido con muchas imagenes de esta celestial Señora, que como plantas divinas descubrió en el milagrosamente el cielo y adornado con muchos templos y capillas dedicadas a su sabrosissimo nombre*, Barcelona, 1657 (1772, 1949, 1992).
- CAMP I CORDOMÍ, A., 1996
 CAMP I CORDOMÍ, Abel, "Breu història de Sant Pere de Bigues i de la seva església", *Amúdola*, 24 (1996), pp. 23-24; 25 (1996), pp. 22-23.
- CAMPMANY I GUILLLOT, J., 2000
 CAMPMANY I GUILLLOT, Josep, "Campdàsens, Garraf i Jafre. Els confins occidentals del terme d'Eramprunyà de l'alta edat mitjana al segle XV", en *III Trobada d'Estudiosos del Garraf*, Barcelona, 2000, pp. 193-206.
- CAMPRUBÍ, F., 1964
 CAMPRUBÍ, Francisco, "El Museo Diocesano de Barcelona", *Analecta Sacra Tarraconensia*, 3 (1964), p. 37.
- CAMPRUBÍ I AGULLÓ, R., 1982
 CAMPRUBÍ I AGULLÓ, Ramon, *Bulletí de Foment Arqueològic Excursionista Sallentí*, 6 (1982), p. 10.
- CAMPRUBÍ I DARNA, F., 1977
 CAMPRUBÍ I DARNA, F., Fèlix, "Sant Miquel de l'Arn (o de l'Arnó)", *Full Informatiu del Romànic*, 8 (1977).
- CAMPRUBÍ I DARNA, F., 1978a
 CAMPRUBÍ I DARNA, Fèlix, "Sant Feliu de Canovelles", *Full Informatiu del Romànic*, 13 (1978).
- CAMPRUBÍ I DARNA, F., 1978b
 CAMPRUBÍ I DARNA, Fèlix, "Sant Joan del Pla", *Full informatiu del Romànic*, 11 (1978).
- CAMPRUBÍ I DARNA, F., 1980a
 CAMPRUBÍ I DARNA, Fèlix, "Sant Esteve de la Costa del Montseny", *Full Informatiu del Romànic*, 21 (1980).
- CAMPRUBÍ I DARNA, F., 1980b
 CAMPRUBÍ I DARNA, Fèlix, "Sant Feliu de Savassona", *Full Informatiu del Romànic*, 22 (1980).
- CAMPRUBÍ I DARNA, F., 1980c
 CAMPRUBÍ I DARNA, Fèlix, "Sant Mateu de Premià", *Full informatiu del Romànic*, 23 (1980).
- CAMPRUBÍ I DARNA, F., 1981
 CAMPRUBÍ I DARNA, Fèlix, "Santa Magdalena de Mosqueroles", *Full informatiu del romànic*, 25 (1981).
- CAMPRUBÍ I DARNA, F., 1983
 CAMPRUBÍ I DARNA, Fèlix, "Sant Llorenç del Munt o de Cerdans", *Full Informatiu del Romànic*, 35 (1983).
- CAMPRUBÍ I DARNA, F., 1984
 CAMPRUBÍ I DARNA, Fèlix, "Sant Feliu de Planeses", *Full informatiu del romànic*, 36 (1984).
- CAMPRUBÍ SENSADA, J., 2001
 CAMPRUBÍ SENSADA, Josep, "Los castra en el nuevo modelo de organización territorial del pagus Berguedà a finales del siglo IX e inicios del X", en *II congreso de castellología Ibérica*, Alcalá de la Selva, 2001, pp. 197-216.
- CAMPRUBÍ SENSADA, J., 2006
 CAMPRUBÍ I SENSADA, Josep, *Conquesta i estructuració territorial del Berguedà (s. IX-XI). La formació del comtat*, Lleida, 2006.
- CAMPRUBÍ SENSADA, J. y MARTÍ I CASTELLÓ, R., 2008
 CAMPRUBÍ SENSADA, Josep y MARTÍ I CASTELLÓ, Ramon, "El monestir carolingi de Sant Salvador de Mata (L'Espunyola, Berguedà)", *Acta historica et archaeologica Mediaevalia*, 29 (2008), pp. 547-573.
- CAMPS I SÒRIA, J., 1990
 CAMPS I SÒRIA, Jordi, "Reflexions sobre l'escultura de filiació rossellonesa a la zona de Ripoll, Besalú, Sant Pere de Rodes i Girona vers la segona meitat del segle XII", en ROIG I TORRENTÓ, Assumpta (ed.), *Girona revisitada. Estudis d'art medieval i modern*, Girona, 1990, pp. 45-69.
- CAMPS I SÒRIA, J., 1991-1993
 CAMPS I SÒRIA, Jordi, "El claustre de Sant Pau del Camp en el context de l'escultura barcelonina del segle XIII", *Lambard*, VI (1991-1993), pp. 87-111.
- CAMPS I SÒRIA, J., 1992a
 CAMPS I SÒRIA, Jordi, "Crist de 1147", en *Prefiguració del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, Barcelona, 1992, pp. 143-145.

- CAMPS I SÒRIA, J., 1992b
 CAMPS I SÒRIA, Jordi, "Crist de Cubells", en *Prefiguració del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, Barcelona, 1992, pp. 156-157.
- CAMPS I SÒRIA, J., 1992c
 CAMPS I SÒRIA, Jordi, "Pica Beneitera amb decoració", en *Prefiguració del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, Barcelona, 1992, pp. 182-183.
- CAMPS I SÒRIA, J., 1992d
 CAMPS I SÒRIA, Jordi, "Semicapitell o mènsula amb rínxols i figuració", en *Prefiguració del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, Barcelona, 1992, pp. 185-186.
- CAMPS I SÒRIA, J., 1997
 CAMPS I SÒRIA, Jordi, *Barcelone-Carcassonne: destins croisés des deux comtés. IX-XIIe siècles*, Barcelona-Carcassonne, 1997.
- CAMPS I SÒRIA, J., 1999
 CAMPS I SÒRIA, Jordi, "Tavole di Sant Martí Sarroca", en *Bagliori del Medioevo. Arte romanica e gotica dal Museu Nacional d'Art de Catalunya*, Roma, 1999, p. 86.
- CAMPS I SÒRIA, J., 2001
 CAMPS I SÒRIA, Jordi, "Capitel del primer cuarto del siglo XIII", en *Mil años del caballo en el arte hispánico*, Sevilla, 2001, pp. 62-63.
- CAMPS I SÒRIA, J., 2003
 CAMPS I SÒRIA, Jordi, "La imatge de la Mare de Déu de Montserrat com a talla en fusta de l'Època Romànica", en *La imatge de la Mare de Déu de Montserrat*, Barcelona, 2003, pp. 47-61.
- CAMPS I SÒRIA, J., 2004a
 CAMPS I SÒRIA, Jordi, "Copó de la Cerdanya", en *Guia. Museu Nacional d'Art de Catalunya*, Barcelona, 2004, pp. 66-67.
- CAMPS I SÒRIA, J., 2004b
 CAMPS I SÒRIA, Jordi, "Encenser", en *Guia. Museu Nacional d'Art de Catalunya*, Barcelona, 2004, pp. 44-45.
- CAMPS I SÒRIA, J., 2007
 CAMPS I SÒRIA, Jordi, "Els precedents immediats de l'escultura gòtica", en *L'Art gòtic a Catalunya. Escultura I: La configuració de l'estil*, Barcelona, 2007, pp. 34-42.
- CAMPS I SÒRIA, J., 2008a
 CAMPS I SÒRIA, Jordi, "Capitel de San Nicolás", en *Alfonso IX e a sua época. Pro utilitate regne mei*, A Corunha-Madrid, 2008, pp. 417-419.
- CAMPS I SÒRIA, J., 2008b
 CAMPS I SÒRIA, Jordi, "L'escultura en fusta", en CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel y CAMPS I SÒRIA, Jordi, *El romànic a les col·leccions del MNAC*, Barcelona, 2008, pp. 137-163.
- CAMPS I SÒRIA, J., 2008c
 CAMPS I SÒRIA, Jordi, "L'escultura en pedra", en CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel y CAMPS I SÒRIA, Jordi, *El romànic a les col·leccions del MNAC*, Barcelona, 2008, pp. 165-183.
- CAMPS I SÒRIA, J., 2008d
 CAMPS I SÒRIA, Jordi, "Le mobilier d'autel en Catalogne à l'époque romane: devants d'autel et structures de retables sculptés", en GUARDANS I CAMBÓ, Francesc y BOYER, Denise (coords.), *Autour de l'autel roman catalan. Journée d'étude du 29 mai 2006. Institut Cambó & Centre d'études catalanes de l'Université Paris-Sorbonne*, París, 2008, pp. 125-148.
- CAMPS I SÒRIA, J., 2009a
 CAMPS I SÒRIA, Jordi, "Le décor de l'église d'Artés: un reflet tardif de la tradition sculptée du XIe siècle en Catalogne", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, XL (2009), pp. 275-285.
- CAMPS I SÒRIA, J., 2009b
 CAMPS I SÒRIA, Jordi, "La reutilización de la escultura de la Antigüedad romana en la Cataluña del románico", en QUINTAVALLE, Arturo Carlo (ed.), *Medioevo: immagine e memoria: atti del Convegno internazionale di studi*, Parma, 23-28 settembre 2008, Milán, 2009, pp. 37-44.
- CAMPS I SÒRIA, J., 2011a
 CAMPS I SÒRIA, Jordi, "Imágenes para la devoción: crucifijos, descendimientos y vírgenes en la Cataluña románica. Tipología y talleres", en *Mobiliario y ajuar litúrgico en las iglesias románicas*, Aguilar de Campoo, 2011, pp. 79-103.
- CAMPS I SÒRIA, J., 2011b
 CAMPS I SÒRIA, Jordi, "Tarragona, Barcelona y la iglesia del castillo de Camarasa. Comitentes y talleres de escultura en Cataluña a finales del siglo XII", en QUINTAVALLE, Arturo Carlo (ed.), *Medioevo: I committenti, Atti del convegno internazionale di studi*, Parma, 21-26 settembre 2010, Milán, 2011, pp. 352-358.

- CAMPS I SÒRIA, J., 2012
- CAMPS I SÒRIA, Jordi, "Le 'premier art roman' en Catalogne", en VERGNOLLE, Éliane y BULLY, Sébastien (dirs.), *Le "premier art roman" cent ans après. La construction entre Saône et Pô autour de l'an mil. Études comparatives, Actes du colloque international de baume-les-Messieurs et saint-Claude. 17-21 juin 2009*, Besançon, 2012, pp. 175-186.
- CAMPS I SÒRIA, J. y DECTOT, X., 2004
- CAMPS I SÒRIA, Jordi y DECTOT, Xavier (eds.), *Obres mestres del romànic. Escultures de la Vall de Boí*, Barcelona, 2004.
- CAMPS I SÒRIA, J. y LORÉS I OTZET, I., 1991-1993
- CAMPS I SÒRIA, Jordi y LORÉS I OTZET, Immaculada, "El Claustre de Sant Pau del Camp en el context de l'escultura Barcelona del segle XIII", *Lambard*, VI (1991-1993), pp. 87-111.
- CAMPS I SÒRIA, J. y LORÉS I OTZET, I., 2002
- CAMPS I SÒRIA, Jordi y LORÉS I OTZET, Immaculada, "Sant Joan Evangelista", en *La col·lecció somiada. Escultura medieval a les col·leccions catalanes*, Barcelona, 2002, pp. 166-169.
- CAMPS I SÒRIA, J. y MANCHO SUÁREZ, C., 1999
- CAMPS I SÒRIA, Jordi y MANCHO SUÁREZ, Carles, "La escultura en Catalunya en los siglos IX y X", en CAMPS I SÒRIA, Jordi (dir.), *Cataluña en la época carolingia. Arte y cultura antes del románico (siglos IX y X)*, Barcelona, 1999, pp. 215-218.
- CAMPS I SÒRIA, J. y PAGÈS I PARETAS, M., 2004
- CAMPS I SÒRIA, Jordi y PAGÈS I PARETAS, Montserrat, *Guia visual art romànic*, Barcelona, 2004.
- CAMPS I SÒRIA, J. y YLLA-CATALÀ, G., 2011
- CAMPS I SÒRIA, Jordi y YLLA-CATALÀ, Gemma (dirs.), *El esplendor del romànic: obras maestras del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, Madrid, 2011.
- CAMPS I SÒRIA, J., LORÉS I OTZET, I. y MANCHO SUÁREZ, C., 1999
- CAMPS I SÒRIA, Jordi, LORÉS I OTZET, Immaculada y MANCHO SUÁREZ, Carles, "L'escultura preromànica", en *Del Romà al Romànic, Història, Art i Cultura de la Tarraconense mediterrània entre els segles IV i X*, Barcelona, 1999, pp. 416-423.
- CANAL I RIUS, P., 1971
- CANAL I RIUS, Pere, *St. Vicenç de Castellet de l'antiguitat fins als nostres dies*, Sant Vicenç de Castellet, 1971, pp. 47-50.
- CANALS I LAMIEL, J. M., 1973
- CANALS I LAMIEL, Josep Maria, *Sant Pau de Riusec de Sabadell: dades cronològiques*, Sabadell, 1973.
- CANYAMERES I RAMONEDA, E., 1991
- CANYAMERES I RAMONEDA, Esteve, "Els orígens familiars del senescal de Barcelona", *Paratge*, 2 (1991), pp. 7-18.
- CANYELLAS I VILAR, N., 1990
- CANYELLAS I VILAR, Núria, "La marca del Penedès. Avenç de la frontera i repoblació al Baix Penedès. Problemes jurisdiccionals, s. XI-XII", *Miscel·lània Penedesenca*, XIV (1990), pp. 215-226.
- CAPDEVILA I PLANS, J., 2006
- CAPDEVILA I PLANS, Jaume, *Castell de Guardiola. Els orígens de Sant Salvador de Guardiola. Segles X-XIV*, Manresa, 2006.
- CAPMANY, A. de, 1931
- CAPMANY, Aurelio de, *La iglesia de San Pablo del Campo de Barcelona*, Barcelona, 1931.
- CAPMANY I GUILLLOT, J., 2000
- CAPMANY I GUILLLOT, Josep, "Campdàsens, Garraf i Jafre. Els confins occidentals del terme d'Eramprunyà de l'alta edat mitjana al segle XV", en *III Trobada d'Estudiosos del Garraf*, Barcelona, 2000, pp. 193-206.
- CAPMANY I GUILLLOT, J., 2006
- CAPMANY I GUILLLOT, Josep, *Gavà: Histories medievals*, Gavà, 2006.
- CAPMANY I GUILLLOT, J., 2009
- CAPMANY I GUILLLOT, Josep, *Història del culte a la Mare de Déu de Bruguers. 500 anys de la inauguració de l'actual ermita de Bruguers*, Gavà, 2009.
- CAPMANY I GUILLLOT, J. et alii, 2001
- CAPMANY I GUILLLOT, Josep et alii, *Gavà*, Valls, 2001.
- CAPMANY I GUILLLOT, J., 2003
- CAPMANY I GUILLLOT, Josep et alii, *Castelldefels. Temps d'Història*, Castelldefels, 2003.
- CARABASA I VILLANUEVA, L. et alii, 1994
- CARABASA I VILLANUEVA, Lluïsa et alii, *Inventari del patrimoni arquitectònic de Catalunya: Berguedà*, Barcelona, 1994.
- CARAFÍ I MORERA, E. y CÍCIL I VALLÉS, J., 1974
- CARAFÍ I MORERA, Enric y CÍCIL I VALLÉS, Joan, *Cinc esglésies gelidenques. Més de mil anys d'història*, Gelida, 1974.

- CARAFÍ I MORERA, E. y MAURI I MARTÍ, A., 1990
 CARAFÍ I MORERA, Enric y MAURI I MARTÍ, Alfred, *El castell de Gelida. Síntesi arquitectònica, històrica i literària per al seu millor coneixement*, Gelida, 1990.
- CARBÓ I BERTHOLD, P., 1991
 CARBÓ I BERTHOLD, Pablo, "Intervenció arquitectònica a l'església de santa Magdalena del Pla. El Pont de Vilomara (Bages)", en *Simposi sobre actuacions en el patrimoni edificat medieval i modern (segles X al XVIII)*, Barcelona, 1991, pp 153-154 (col. Quaderns Científics i Tècnics, 3).
- CARBÓ, M., VENTURA, E. y COMELLAS, S., 2000
 CARBÓ, Montse, VENTURA, Eva y COMELLAS, Sílvia, *La Salut: el santuari i la vil·la romana (Sabadell, Vallès Occidental)*, Sabadell, 2000.
- CARBONELL I ESTELLER, E., 1974-1975
 CARBONELL I ESTELLER, Eduard, *L'Art romànic a Catalunya. Segle XII*, Barcelona, 1974-1975, 2 tomos.
- CARBONELL I ESTELLER, E., 1975
 CARBONELL I ESTELLER, Eduard, *L'Art romànic a Catalunya. Segle XII: de Santa Maria de Ripoll a Santa Maria de Poblet*, Barcelona, 1975.
- CARBONELL I ESTELLER, E., 1976
 CARBONELL I ESTELLER, Eduard, *El romànic català*, Barcelona, 1976.
- CARBONELL I ESTELLER, E., 1980
 CARBONELL I ESTELLER, Eduard, "Notes sobre unes pintures murals descobertes a Sant Pau de Casserres", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 1 (1980), pp. 61-62.
- CARBONELL I ESTELLER, E., 1981
 CARBONELL I ESTELLER, Eduard, *L'ornamentació en la pintura romànica catalana*, Barcelona, 1981.
- CARBONELL I ESTELLER, E., 1984
 CARBONELL I ESTELLER, Eduard, *La pintura mural romànica*, Barcelona, 1984.
- CARBONELL I ESTELLER, E., 1986a
 CARBONELL I ESTELLER, Eduard, "Frontal de sant Sadurní de Rotgers", en *Thesaurus/estudis. L'art als bisbats de Catalunya, 1000-1800*, Barcelona, 1986, pp. 47-48.
- CARBONELL I ESTELLER, E., 1986b
 CARBONELL I ESTELLER, Eduard, "Pintura mural i pintura sobre taula romàniques", en *Art Català: estat de la qüestió. Vè Congrés Espanyol d'Història de l'Art (C.E.H.A)*, Barcelona, 1986, pp. 123-146.
- CARBONELL I ESTELLER, E., 1987
 CARBONELL I ESTELLER, Eduard, "La razzia d'Almansur a Catalunya l'any 985. Afectà l'arquitectura de finals del segle X?", en *Études Roussillonaises offertes à Pierre Ponsich*, Perpignan, 1987, pp. 279-283.
- CARBONELL I ESTELLER, E., 1989
 CARBONELL I ESTELLER, Eduard, "El camino de Almansur en Cataluña en el 985. ¿Repercusiones en el arte de fines del siglo X?", en *Los caminos y el Arte. VI Congreso del CEHA (Santiago de Compostela, 1986)*, Santiago de Compostela, 1989, III, pp. 155-161.
- CARBONELL I ESTELLER, E., 1990a
 CARBONELL I ESTELLER, Eduard, "A l'entorn de la producció artística a l'Edat Mitjana: els grafits", en BARRAL I ALTET, Xavier (ed.), *Artistes, artisans et production artistique au Moyen Age. Colloque international*, París, 1990, III, pp. 547-556.
- CARBONELL I ESTELLER, E., 1990b
 CARBONELL I ESTELLER, Eduard, "Les taules laterals de Sagàs", en *Museu Diocesà i Comarcal de Solsona. Catàleg d'art romànic i gòtic*, Barcelona, 1990, pp. 77-80.
- CARBONELL I ESTELLER, E., 1992
 CARBONELL I ESTELLER, Eduard, "Evolució arquitectònica de les esglésies (s. IV-XI): estat de la qüestió i plantejament actualitzat de la problemàtica", en *Actes del I Simposi Internacional sobre les Esglésies de Sant Pere de Terrassa*, Terrassa, 1992, pp. 11-16.
- CARBONELL I ESTELLER, E., 1993
 CARBONELL I ESTELLER, Eduard, "Cardona", en *Enciclopedia dell'arte medievale, vol. IV*, Roma, 1993, p. 262.
- CARBONELL I ESTELLER, E., 1999
 CARBONELL I ESTELLER, Eduard, "La arquitectura religiosa en la Cataluña del siglo IX al X", en CAMPS I SÒRIA, Jordi (dir.), *Cataluña en la época carolingia. Arte y cultura antes del románico (siglos IX y X)*, Barcelona, 1999, pp. 207-213.

- CARBONELL I ESTELLER, E. y SUREDA I PONS, J., 1997
 CARBONELL I ESTELLER, Eduard y SUREDA I PONS, Joan, *Tesoros medievales del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, Barcelona-Madrid, 1997.
- CARBONELL I ESTELLER, E. y VIGUÉ I VIÑAS, J., 1975
 CARBONELL I ESTELLER, Eduard y VIGUÉ I VIÑAS, Jordi, *L'església romànica de Santa Maria de Barberà*, Barcelona, 1975.
- CARBONELL I ESTELLER, E., MARCET, R. y ROIG DEULOFEU, A., 1980
 CARBONELL I ESTELLER, Eduard, MARCET, Roger y ROIG DEULOFEU, Albert, "Sant Pau de Riu-Sec. Resultats d'una primera etapa d'excavacions. Juliol-setembre 1979", *Arrabona*, 9 (1980), pp. 31-40.
- CARBONELL I ESTELLER, E., MARCET, R. y ROIG DEULOFEU, A., 1982
 CARBONELL I ESTELLER, Eduard, MARCET, Roger y ROIG DEULOFEU, Albert, "Sant Pau de Riu-sec", en *Les excavacions arqueològiques a Catalunya en els darrers anys*, Barcelona, 1982, pp. 383-384.
- CARBONELL I ESTELLER, E. et alii, 1981
 CARBONELL I ESTELLER, Eduard et alii, "Els grafitis de Castellfollit de Riubregós. Primeres aportacions", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 5 (1981), pp. 278-310.
- CARBONELL I ESTELLER, E. et alii, 1986
 CARBONELL I ESTELLER, Eduard et alii, "Problemática de la interpretación de los graffiti medievales catalanes", en *Actas del I Congreso de Arqueología Medieval Española. Celebrado en Huesca del 17 al 19 de abril de 1985*, Zaragoza, 1986, I, pp. 257-271.
- CARBONELL I ESTELLER, E. et alii, 1997
 CARBONELL I ESTELLER, Eduard et alii, *Guia Art Romànic*, Barcelona, 1997.
- CARBONELL I ESTELLER, E. et alii, 1998
 CARBONELL I ESTELLER, Eduard et alii, *Guia arte románico. Museu Nacional d'Art de Catalunya*, Barcelona, 1998.
- CARBONELL-LAMOTHE, Y., 1974
 CARBONELL-LAMOTHE, Yvette, "Les devants d'autels peints en Catalogne: bilan et problèmes", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, 5 (1974), pp. 71-86.
- CARBONELL I VIRELLA, V., 2001
 CARBONELL I VIRELLA, Vicenç, *Noms de lloc de Vilanova i la Geltrú*, Barcelona, 2001.
- CARBONELL I VIRELLA, V., CASTELLS I URGELLÈS, A. y SABATER I NAVARRO, J. M., 2006
 CARBONELL I VIRELLA, Vicenç, CASTELLS I URGELLÈS, Alfred y SABATER I NAVARRO, Josep Maria, *Enveja, el Llimonet, Masia d'En Barreres, Masia Frederic, Vilanova i la Geltrú*, 2006.
- CARDÚS, J., 1961
 CARDÚS, Josep, "La parroquia de Santa Coloma de Marata de les Franqueses del Vallès", en *Ponències. Anuari del Centre d'Estudis de Granollers, Granollers*, 1961 (inédito).
- CARDÚS I FLORENSA, S., 1927
 CARDÚS I FLORENSA, Salvador, "Monestir de Sta. Magdalena de Puigbarral", *Butlletí del Club Pirenenc de Terrassa*, 25 (1927), pp. 9-11.
- CARDÚS I FLORENSA, S., 1928
 CARDÚS I FLORENSA, Salvador, "La casa de Sant Cristófol", *Butlletí del Club Pirenenc de Terrassa*, 26 (1928), pp. 40-43.
- CARDÚS I FLORENSA, S., 1955
 CARDÚS I FLORENSA, Salvador, *Belleses i records del temple del Sant esperit de Terrassa*, Terrassa, 1955.
- CARDÚS I FLORENSA, S., 1957
 CARDÚS I FLORENSA, Salvador, *L'escultor Arnau Cadell i el seu claustre de Sant Cugat, ponencia leída en la sesión plenaria del día 4 de mayo de 1957*, Sabadell, 1957 (1993).
- CARDÚS I FLORENSA, S., 1969
 CARDÚS I FLORENSA, Salvador, *El castillo cartuja de Vallparadís*, Terrassa, 1969.
- CARDÚS I FLORENSA, S., 1999
 CARDÚS I FLORENSA, Salvador, "Terrassa medieval: Castells, esglésies i masos", *Terme*, 14 (1999), pp. 52-62.
- CARLÚS I MARTÍN, X. y TERRATS I JIMÉNEZ, N., 2003
 CARLÚS I MARTÍN, Xavier y TERRATS I JIMÉNEZ, Noemí, *Arraona*, 27 (2003), pp. 26-45.
- CARMONA, P. et alii, 1984a
 CARMONA, Pere et alii, "Castell d'Argençola", *Aiona. El periòdic de la comarca*, 75 (27/01/1984), p. 23.

- CARMONA, P. *et alii*, 1984b
 CARMONA, Pere *et alii*, "Castell de Calaf", *Aiona. El periòdic de la comarca*, 83 (23/03/1984), p. 22.
- CARMONA, P. *et alii*, 1984c
 CARMONA, PERE *et alii*, "Castell de Calonge", *Aiona. El periòdic de la comarca*, 85 (06/04/1984), p. 31.
- CARMONA, P. *et alii*, 1984d
 CARMONA, Pere *et alii*, "Castell de Clariana", *Aiona. El periòdic de la comarca*, 76 (03/02/1984), p. 18.
- CARMONA, P. *et alii*, 1984e
 CARMONA, Pere *et alii*, "Castell de la Guàrdia o de Bonifaci", *Aiona. El periòdic de la comarca*, 79 (24/02/1984), p. 22.
- CARMONA, P. *et alii*, 1984f
 CARMONA, Pere *et alii*, "Castell de Mirambell", *Aiona. El periòdic de la comarca*, 86 (13/04/1984), p. 16.
- CARMONA, P. *et alii*, 1984g
 CARMONA, Pere *et alii*, "Castell de Queralt", *Aiona. El periòdic de la comarca*, 78 (17/02/1984), p. 18.
- CARMONA, P. *et alii*, 1984h
 CARMONA, Pere *et alii*, "Sant Salvador de Cabrera", *Aiona. El periòdic de la comarca*, 81 (09/03/1984), p. 23.
- CARNER I BORRÀS, A., 1942
 CARNER I BORRÀS, Antoni, "Arqueología comarcal. Nuestras bellas ermitas románicas", *Igualada. Periòdic de l'Anoia* (1942).
- CARRASCO MARTÍ, M. A., GUASCH MOLIN, M. y UMBERT SERRA, J., 1995
 CARRASCO MARTÍ, Maria Antònia, GUASCH MOLIN, Manel y UMBERT SERRA, Josep, *L'església de Santa Maria de Montmeló*, Montmeló, 1995.
- CARRASCO MARTÍ, M. A., CASTELLANO, A. y LACUESTA CONTRERAS, R., 1996
 CARRASCO MARTÍ, Maria Antònia, CASTELLANO I TRESSERRA, Anna y LACUESTA CONTRERAS, Raquel, "Anàlisi d'una estela funerària o frontal de sarcòfag trobat a l'església de Sant Vicenç de Malla", en *Estudis informes i textos del Servei de Patrimoni Arquitectònic Local*, Barcelona, 1996, pp. 162-167.
- CLAVEROL CARRERA, A. M., 1990
 CLAVEROL CARRERA, Anna Maria, "La Virgen románica de Sant Cugat del Vallès", en *VIII Congreso de conservación de bienes culturales*, Valencia, 1990, pp. 249-255.
- CARRERAS I BALAGUER, J., 1999
 CARRERAS I BALAGUER, Josep, "Una sepultura medieval al poble de Montclar", *L'Erol*, 61 (1999), pp. 14-17.
- CARRERAS I CANDI, F., 1890a
 CARRERAS I CANDI, Francesc, *Los Castells de Montserrat. Ensaig crítich històrich*, Barcelona, 1890.
- CARRERAS I CANDI, F., 1890b
 CARRERAS I CANDI, Francesc, "Catalunya Antiga. Aclaracions sobre la nota del senyor M. al article de nostra Senyora del Camí", *La Veu del Montserrat*, XIII, 39 (1890), p. 312; XIII, 40 (1890), pp. 319-320.
- CARRERAS I CANDI, F., 1890c
 CARRERAS I CANDI, Francesc, "Catalunya Antiga. Capella heremítica de Sta Maria del Camí, vulgarment dita de Santa Margarida, a Riudeperas", *La Veu del Montserrat*, XIII, 41 (1890), pp. 327-328; XIII, 42 (1890), pp. 335-336; XIII, 43 (1890), pp. 343-344.
- CARRERAS I CANDI, F., 1890d
 CARRERAS I CANDI, Francesc, "Itinerari excursionista: Sant Cristòfol de Monteugues", *Butlletí de la Unió Excursionista de Sabadell*, 58 (1980), pp. 22-23.
- CARRERAS I CANDI, F., 1891
 CARRERAS I CANDI, Francesc, "Lo castell de la Roca del Vallès", *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, 1 (1891), pp. 9-13.
- CARRERAS I CANDI, F., 1892a
 CARRERAS I CANDI, Francesc, *Lo Castell de Bellpuig y la Casa d'Altarriba á Vilatorra*, Barcelona, 1892.
- CARRERAS I CANDI, F., 1892b
 CARRERAS I CANDI, Francesc, "Lo Castell de Besora. Recull de notas y documents á ell referents", en CARRERAS I CANDI, Francesc, *Petit Aplech de Monografias Històriques*, Barcelona, 1892, pp. 29-51.
- CARRERAS I CANDI, F., 1901
 CARRERAS I CANDI, Francesc, *Notas històriques de Sarriá*, Barcelona, 1901.
- CARRERAS I CANDI, F., 1906
 CARRERAS I CANDI, Francesc, "Notes dotzentistes d'Ausona", en *Miscelanea històrica catalana: Sèrie II*, Barcelona, 1906, pp. 361-463.

- CARRERAS I CANDI, F., 1908
 CARRERAS I CANDI, Francesc, *Lo castell de Burriach o de Sant Vicents*, Mataró, 1908.
- CARRERAS I CANDI, F., 1911
 CARRERAS I CANDI, Francesc, "Los Castells de Montserrat", *Narracions Montserratines*, Barcelona, 1911.
- CARRERAS I CANDI, F., 1913
 CARRERAS I CANDI, Francesc, *La Via Layetana, substituint als carrers de la Barcelona mitgeval*, Barcelona, 1913.
- CARRERAS I CANDI, F., 1916
 CARRERAS I CANDI, Francesc, *Geografia general de Catalunya. La ciutat de Barcelona*, Barcelona, 1916 (ed. facsímil, 1980).
- CARRERAS COSTAJUSSÀ, M., 1932
 CARRERAS COSTAJUSSÀ, Miquel, *Elements d'història de Sabadell*, Sabadell, 1932 (1988).
- CARRERO SANTAMARÍA, E., 2007
 CARRERO SANTAMARÍA, Eduardo, "La acogida a los peregrinos en las catedrales. Hospitales, alberguerías y limosnas capitulares en los Reinos Hispanos del Medievo", en *El Camí de Sant Jaume i Catalunya Actes del Congrés internacional celebrat a Barcelona, Cervera i Lleida els dies 16, 17 i 18 d'octubre de 2003*, Barcelona, 2007, pp. 319-332.
- CARRERO SANTAMARÍA, E., 2008
 CARRERO SANTAMARÍA, Eduardo, "Centro y periferia en la ordenación de espacios litúrgicos: Las estructuras corales", *Hortus Artium Medievalium*, 14 (2008), pp. 159-178.
- CARRERO SANTAMARÍA, E., 2009a
 CARRERO SANTAMARÍA, Eduardo, "La arquitectura al servicio de las necesidades litúrgicas. Los conjuntos de iglesias", *Anales de Historia del Arte*, vol. extra (2009), pp. 61-97.
- CARRERO SANTAMARÍA, E., 2009b
 CARRERO SANTAMARÍA, Eduardo, "Presbiterio y coro en la catedral de Toledo. En busca de unas circunstancias", *Hortus Artium Medievalium*, 15 (2009), pp. 315-327.
- CARRERO SANTAMARÍA, E., 2010
 CARRERO SANTAMARÍA, Eduardo, "La Seu d'Urgell, el último conjunto de iglesias. Liturgia, paisaje urbano y arquitectura", *Anuario de Estudios Medievales*, 40, 1 (2010), pp. 251-291.
- CARRION I ROIG, R. et alii, 2005
 CARRION I ROIG, Roc et alii, *Sant Jaume de Frontanyà: natura, art i pau*, Sant Jaume de Frontanyà, 2005.
- CARTA COM LO BISBE DE BARCELONA, (s. XIX)
 Carta com lo Bisbe de Barcelona [comceera] la Esglesia de Sancta Maria de Vilarestau en l'any DXXXVI, II. Kalen. Februari regni Regis Philippi. En lo qual dia alguns Parroquians donaren terres y vinyes, á la dita Esglesia é per tots temps, s.l. (s. XIX).
- CARTOIXA DE SANT JAUME, 2004
 La Cartoixa de Sant Jaume de Vallparadís, Terrassa, 2004.
- CASADEMUNT VIDAL, A., 1886
 CASADEMUNT VIDAL, Adriano, *Santa Catalina: recopilación y ampliación de los borradores de la monografía de la iglesia y claustro del derruido convento de Padres Dominicos de Barcelona, (practicado en 1837)*, Barcelona, 1886.
- CASADES I GRAMATXES, P., 1883
 CASADES I GRAMATXES, Pelegrí, "Excursió a Olesa de Montserrat y ermita de Sant Salvador de las Espasas", *Memorias de l'Associació Catalanista d'Excursions científiques*, VII (1883), pp. 116-135.
- CASADES I GRAMATXES, P., 1891
 CASADES I GRAMATXES, Pelegrí, "Lo castell dels Moncadas en la ciutat de Vich (recort històric)", *Boletín de la Asociación Artística Arqueológica Barcelonesa*, 9 (1891), pp. 98-102.
- CASADES I GRAMATXES, P., 1932
 CASADES I GRAMATXES, Pelegrí, "Campanar de l'església de Sant Pere de Reixac", *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, 451 (1932), pp. 370-371.
- CASADO AIJÓN, I., 2001
 CASADO AIJÓN, Irina, *Sant Quirze del Vallès*, Valls, 2001.
- CASALLARCH I MONTRÀS, R., 1986
 CASALLARCH I MONTRÀS, Rosend, "Moià", en *Història del Bages*, Manresa, 1986 (1987-1988), II, pp. 23-56.
- CASALS I GINESTA, E., 1968
 CASALS I GINESTA, Enrique, "Arbucias: El templo románico de Espinervas precisa una adecuada restauración", *La Vanguardia* (21/03/1968), p. 34.

- CASALS I GINESTA, E., 1972
 CASALS I GINESTA, Enrique, "Espinelvas: Restauración del templo románico", *La Vanguardia* (22/08/1972), p. 26.
- CASALS I SUADES, M. y VICENÇ I LLAURADÓ, A., 2004
 CASALS I SUADES, Miquel y VICENÇ I LLAURADÓ, Albert, *El vessant desconegut de Sant Llorenç del Munt, Sant Vicenç de Castellet*, 2004.
- CASANOVAS I FOLCH, J., 1990
 CASANOVAS I FOLCH, Jaume, *Els mosaics del Conjunt Monumental de Sant Pere de Terrassa*, Terrassa, 1990.
- CASANOVAS I INSENSER, P. y ÁLVAREZ I GALERA, M. À., 1992
 CASANOVAS I INSENSER, Pere y ÁLVAREZ I GALERA, Miquel Àngel, *La Granada mil·lenària*, La Granada, 1992.
- CASANOVAS I MIRÓ, J., 2001
 CASANOVAS I MIRÓ, Jordi, "Apuntes sobre la formació de la col·lecció de arte románico del Museu Nacional d'Art de Catalunya", en *Arte románico y escultura de vanguardia. Colecciones del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, Barcelona, 2001, pp. 9-17.
- CASANOVAS I MIRÓ, J., 2009a
 CASANOVAS I MIRÓ, Jordi, "Materials procedents de la Reforma al MNAC", *Butlletí del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, 10 (2009), pp. 151-159.
- CASANOVAS I MIRÓ, J., 2009b
 CASANOVAS I MIRÓ, Jordi, *El Museu de l'Acadèmia de Bones Lletres. Dades per a una Història*, Barcelona, 2009.
- CASAS BLASI, J., 2005
 CASAS BLASI, Joan, *Memòria de la intervenció arqueològica a l'Església Vella de Sant Bartomeu del Grau i Sant Jaume d'Alboquers, Sant Bartomeu del Grau*, 2005 (inédita).
- CASAS I NADAL, M., 1992
 CASAS I NADAL, Montserrat, *La Canònica de Sant Vicenç de Cardona a l'Edat Mitjana. Alguns aspectes de la seva història des dels seus orígens fins al 1311*, Cardona, 1992 (col. Història de Cardona, 3).
- CASSADOR, J., 1910
 CASSADOR, Just (Josep GUDIOL I CUNILL, pseud.), "Excursió a Sant Tomàs de Riudeperes", *Gazeta Montanyesa*, 516 (1910).
- CASASSAS I CANTÓ, E., 1943
 CASASSAS I CANTÓ, Enric, *Tona, descripció històrica i geogràfica*, Barcelona, 1943.
- CASCANTE I TORRELLA, P., 2004
 CASCANTE I TORRELLA, Pere, "El castell de Saldes", *L'Erol*, 80 (2004), pp. 22-27.
- CASCANTE I TORRELLA, P., 2006
 CASCANTE I TORRELLA, Pere (dir.), *Informe de la primera campanya d'intervenció arqueològica portada a terme al santuari de Nostra Sra. dels Tossals (Capolat-Berguedà)*, Capolat-Berga, 2006 (inédito).
- CASELLAS I CASANOVAS, J., 1999
 CASELLAS I CASANOVAS, Joan, *Pontons. Imatges d'abans-d'ahir. 1895-1975*, Pontons, 1999.
- CASELLAS I DOU, R., s.d.
 CASELLAS I DOU, Ramon, *Catálogo descriptivo parcial de las secciones de pintura románica y gótica del Museo de Arte y Arqueología de Barcelona*, Barcelona, s.d.
- CASELLES PLA, I., ROSINYOL LOCUBICHE, J. M. y SANTANDREU SOLER, M. D., 1998-1999
 CASELLES PLA, Isabel, ROSINYOL LOCUBICHE, Josep Maria y SANTANDREU SOLER, Maria Dolors, *Castells Medievals del Berguedà*, Berga, 1998-1999, 2 tomos.
- CASES I BLASI, J., 2009
 CASES I BLASI, Joan, *Inventari patrimoni cultural de Callús. Memòria tècnica*, Callús, 2009.
- CASSAGNES-BROUQUET, S., 2000
 CASSAGNES-BROUQUET, Sophie, *Vierges noires*, Rodez, 2000.
- CASTELLS I MANENT, T., 1991
 CASTELLS I MANENT, Tomàs, *Castell de Plegamans, breu història*, Palau-Solità i Plegamans, 1991.
- CASTELL CARTOIXA DE VALLPARADÍS, EL, 1996
El castell cartoixa de Vallparadís, Terrassa, 1996 (col. Quaderns del Museu, 1).
- CASTELLÀ-GASSOL, J., 1989
 CASTELLÀ-GASSOL, Joan, *Castellolí. Mil anys d'història*, Castellolí, 1989.

- CASTELLÀ I RAICH, G., 1932
 CASTELLÀ I RAICH, Gabriel, "El Castell de Claramunt", *Butlletí de l'Agrupació Fotogràfica d'Igualada*, 5 (1932), pp. 4-5.
- CASTELLÀ I RAICH, G., 1933a
 CASTELLÀ I RAICH, Gabriel, "El Bruc", *Butlletí de l'Agrupació Fotogràfica d'Igualada*, 15 (1933), pp. 2-3.
- CASTELLÀ I RAICH, G., 1933b
 CASTELLÀ I RAICH, Gabriel, "El castell de Tous", *Butlletí de l'Agrupació Fotogràfica d'Igualada*, 13 (1933), pp. 3-4.
- CASTELLÀ I RAICH, G., 1933c
 CASTELLÀ I RAICH, Gabriel, "De Rubió", *Butlletí de l'Agrupació Fotogràfica d'Igualada*, 19 (1933), pp. 3-5.
- CASTELLÀ I RAICH, G., 1933d
 CASTELLÀ I RAICH, Gabriel, "Jorba i el seu castell", *Butlletí de l'Agrupació Fotogràfica d'Igualada*, 9 (1933), pp. 2-3.
- CASTELLÀ I RAICH, G., 1934a
 CASTELLÀ I RAICH, Gabriel, "Cabrera", *Butlletí de l'Agrupació Fotogràfica d'Igualada*, 26 (1934), pp. 53-54.
- CASTELLÀ I RAICH, G., 1934b
 CASTELLÀ I RAICH, Gabriel, "L'ermita de la Sala", *Butlletí de l'Agrupació Fotogràfica d'Igualada*, 32 (1934), pp. 113-114.
- CASTELLÀ I RAICH, G., 1934c
 CASTELLÀ I RAICH, Gabriel, "La Manresana", *Butlletí de l'Agrupació Fotogràfica d'Igualada*, 29 (1934), pp. 84-85.
- CASTELLÀ I RAICH, G., 1934d
 CASTELLÀ I RAICH, Gabriel, "Miralles", *Butlletí de l'Agrupació Fotogràfica d'Igualada*, 28 (1934), pp. 72-73.
- CASTELLÀ I RAICH, G., 1934e
 CASTELLÀ I RAICH, Gabriel, "Sant Martí de Sesaigoles", *Butlletí de l'Agrupació Fotogràfica d'Igualada*, 30 (1934), pp. 93-94.
- CASTELLÀ I RAICH, G., 1935a
 CASTELLÀ I RAICH, Gabriel, "Castellolí", *Butlletí de l'Agrupació Fotogràfica d'Igualada*, 38 (1935), pp. 54-55.
- CASTELLÀ I RAICH, G., 1935b
 CASTELLÀ I RAICH, Gabriel, "Sant Pau de la Guàrdia", *Butlletí de l'Agrupació Fotogràfica d'Igualada*, 41 (1935), pp. 85-86.
- CASTELLÀ I RAICH, G., 1935c
 CASTELLÀ I RAICH, Gabriel, "Sant Pubim", *Butlletí de l'Agrupació Fotogràfica d'Igualada*, 37 (1935), pp. 44-45.
- CASTELLÀ I RAICH, G., 1936a
 CASTELLÀ I RAICH, Gabriel, "Calonge", *Butlletí de l'Agrupació Fotogràfica d'Igualada*, 45 (1936), pp. 2-3.
- CASTELLÀ I RAICH, G., 1936b
 CASTELLÀ I RAICH, Gabriel, "L'ermita de sant Miquel", *Butlletí de l'Agrupació Fotogràfica d'Igualada*, 50 (1936), pp. 67-68.
- CASTELLÀ I RAICH, G., 1936c
 CASTELLÀ I RAICH, Gabriel, "Masquefa", *Butlletí de l'Agrupació Fotogràfica d'Igualada*, 47 (1936), pp. 25-26.
- CASTELLÀ I RAICH, G., 1936d
 CASTELLÀ I RAICH, Gabriel, "Veciana", *Butlletí de l'Agrupació Fotogràfica d'Igualada*, 49 (1936), pp. 55-56.
- CASTELLÀ I RAICH, G., 1942
 CASTELLÀ I RAICH, Gabriel, "San Jaime Ses-Oliveres", *Butlletí de l'Agrupació Fotogràfica d'Igualada*, 9 (1942).
- CASTELLÀ I RAICH, G., 1944
 CASTELLÀ I RAICH, Gabriel, "Pujalt", *Butlletí de l'Agrupació Fotogràfica d'Igualada*, segona època, 29 (1944), pp. 2-3.
- CASTELLANO I TRESSERRA, A., 1991-1993
 CASTELLANO I TRESSERRA, Anna, "L'Església de Sant Llätzer i l'Hospital de leprosos de Barcelona a través de la documentació històrica", *Lambard*, VI (1991-1993), pp. 41-50.
- CASTELLANO I TRESSERRA, A., 1993
 CASTELLANO I TRESSERRA, Anna, "Església de Sant Llätzer de Barcelona. Notícia històrica del conjunt de l'Hospital i l'església", en *III Simposi sobre Restauració Monumental: Barcelona, del 19 al 21 de novembre de 1992. Estudis, informes i textos del Servei del Patrimoni Arquitectònic Local*, Barcelona, 1993, pp. 275-283 (col. Quaderns Científics i Tècnics, 5).
- CASTELLANO I TRESSERRA, A., 1997
 CASTELLANO I TRESSERRA, Anna, "La història de Sant Quirze de Pedret a través dels testimonis documentals", *L'Erol*, 55 (1997), pp. 8-10.
- CASTELLANO I TRESSERRA, A. y SALVADÓ I MONTURIOL, J., 1990
 CASTELLANO I TRESSERRA, Anna y SALVADÓ I MONTURIOL, Joan, "La documentació històrica sobre l'església de Sant Valentí de les Cabanyes", *Miscel·lània Penedesenca*, 14 (1990), pp. 149-166.

- CASTELLANO I TRESSERRA, A. y VILA, J. M., 1996
- CASTELLANO I TRESSERRA, Anna y VILA, Josep Maria, "L'església de Sant Quirze i Santa Julita de Muntanyola. Notícia històrica", en *Estudis, informes i textos del Servei del Patrimoni Arquitectònic Local*, 1996, pp. 71-91 (col. Quaderns científics i tècnics, 8).
- CASTELLANO I TRESSERRA, A. y VILAMALA I ALIGUER, I., 1993
- CASTELLANO I TRESSERRA, Anna y VILAMALA I ALIGUER, Imma, *Les restauracions de les esglésies de Sant Pere de Terrassa*, Barcelona, 1993.
- CASTELLET, E., 1878-1881
- CASTELLET, Eduard, "Excursió a Martorell y al Castell de S. Jaume de Castellví de Rosanes", *Memòries de la Associació Catalanista d'Excursions Científicas*, I (1878-1881), pp. 557-558.
- CASTELLET I RAMON, L. de, 2010
- CASTELLET I RAMON, Laura de, *Inventari Patrimoni Cultural de Sant Llorenç Savall. Memòria tècnica*, Sant Llorenç Savall, 2010.
- CASTELLS CATALANS, ELS, 1967-1979
- CASTELLS CATALANS, ELS, Barcelona, 1967-1979, 6 tomos.
- CASTELLS I MANENT, T., 1991
- CASTELLS I MANENT, Tomàs, *Castell de Plegamans, breu història*, Palau-Solità i Plegamans, 1991.
- CASTELLS I URGELLÈS, A., SABATER I NAVARRO, J. M. y VIRELLA I TORRAS, X., 1988
- CASTELLS I URGELLÈS, Alfred, SABATER I NAVARRO, Josep Maria y VIRELLA I TORRAS, Xavier, *Les viles medievals. Vilanova i la Geltrú, Vilanova i la Geltrú*, 1988.
- CASTILLO-CARTUJA DE VALLPARADÍS, (196?)
- Castillo-Cartuja de Vallparadís. *Museo Municipal de Arte*, Terrassa, (196?).
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, M., 2006a
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel, *El calendario medieval hispano*, Valladolid, 2006.
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, M., 2006b
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel, "Capitelo con il corteo liturgico di san Nicola dopo la resurrezione dei tre chierici", en BACCI, Michele (cur.), *San Nicola. Splendori d'arte d'Oriente e d'Occidente*, Milán, 2006, pp. 295-296.
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, M., 2006c
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel, "La cuestión lombarda en el primer románico catalán", en QUINTAVALLE, Arturo Carlo (ed.), *Il Medioevo delle Cattedrali. Chiesa e Impero: la lotta delle immagini (secoli XI e XII)*, Milán, 2006, pp. 345-355.
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, M., 2006d
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel, "San Nicola attraverso e al di là del Cammino di Santiago", en *San Nicola: splendori d'arte d'Oriente e d'Occidente*, Milán, 2006, pp. 127-136.
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, M., 2007a
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel, "Cremona y Compostela: de la performance a la piedra", en *Immagine e Ideologia. Studi in onore di Arturo Carlo Quintavalle*, Milán, 2007, pp. 173-179.
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, M., 2007b
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel, "The Catalan Romanesque Painting Revisited (with Technical Report by A. Morer and J. Badia)", en *Spanish medieval Art, Recent Studies*, Tempe, 2007, pp. 119-153.
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, M., 2008a
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel, "El baldaquí de Tost: una obra mestra de la pintura sobre taula", en CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel (dir.), *El cel pintat. El Baldaquí de Tost*, Vic, 2008, pp. 33-54.
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, M., 2008b
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel, *El cel pintat. El baldaquí de Tost*, Vic, 2008.
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, M., 2008c
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel, "Entorn als orígens de la pintura romànica sobre taula a Catalunya: els frontals d'Urgell, Ix, Esquius i Planès", *Butlletí del MNAC*, 9 (2008), pp. 16-41.
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, M., 2008d
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel, "La pintura sobre tabla", en CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel y CAMPS I SORIA, Jordi (dirs.), *El románico en las colecciones del MNAC*, Barcelona, 2008, pp. 89-135.
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, M., 2009a
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel, "Iconografia e culto di San Nicola nella sponda occidentale del Mediterraneo (XI-XIII secolo)", en *I Santi venuti dal mare. Atti del V Convegno Internazionale di Studio* (Bari-Brindisi, 14-18 dicembre 2005), Bari, 2009, pp. 131-154.

- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, M., 2009b
 CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel, "Il maestro di Pedret e la pittura lombarda: mito o realtà?", *Arte Lombarda*, CLVI, 3 (2009), pp. 48-66.
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, M., 2009c
 CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel, "La pintura mural y sobre tabla en la España del siglo XIII. Una aproximación a partir del caso catalán", en BANGO TORVISO, Isidro G. (ed.), *Alfonso X el Sabio*, Murcia, 2009, pp. 282-291.
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, M., 2010
 CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel, "De l'obra vista al revestiment de l'arquitectura: l'església pintada a la Catalunya romànica", en FREIXAS I CAMPS, Pere y CAMPS I SÒRIA, Jordi (eds.), *Els comacini i l'arquitectura romànica a Catalunya*, Barcelona, 2010, pp. 133-149.
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, M., 2011a
 CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel, "El altar románico y su mobiliario litúrgico: frontales, vigas y baldaquinos", en HUERTA HUERTA, Pedro Luis (coord.), *Mobiliario y ajuar litúrgico en las iglesias románicas*, Aguilar de Campoo, 2011, pp. 11-75.
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, M., 2011b
 CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel, "Apostillas al *Iter picturae sancti Iacobi*: Las pinturas murales de San Martiño de Mondoñedo, el *scriptorium* compostelano y el tesorero Bernardo", *Compostellanum*, 56, 1-4 (2011), pp. 303-340.
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, M., 2011c
 CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel, "El románico catalán en el contexto hispánico de la Edad Media. Aportaciones, encuentros y divergencias", en CAMPS I SÒRIA, Jordi y YLLA-CATALÀ, Gemma (dirs.), *El Esplendor del Románico. Obras maestras del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, Madrid, 2011, pp. 47-69.
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, M., 2012
 CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel, "Artiste-clericus ou artiste-laïque? Apprentissage et *curriculum vitae* du peintre en Catalogne et en Toscane", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, XLIII (2012), pp. 15-30
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, M. (en prensa)
 CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel, "Catalan Panel Painting around 1200: the Eastern Mediterranean and Byzantium", en *Romanesque and the Mediterranean. II International Romanesque Conference BAA, Palermo*, 2012 (en prensa).
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, M. y CAMPS I SÒRIA, J., 2008a
 CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel y CAMPS I SÒRIA, Jordi (dirs.), *El Románico y el Mediterráneo. Cataluña, Toulouse, Pisa, 1120-1180*, Barcelona, 2008.
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, M. y CAMPS I SÒRIA, J., 2008b
 CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel y CAMPS I SÒRIA, Jordi, *El Románico en las colecciones del MNAC*, Barcelona, 2008.
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, M. y VERDAGUER SERRAT, J., 2009
 CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel y VERDAGUER SERRAT, Judit (dirs.), *La princesa sàvia. Les pintures de santa Caterina de la Seu d'Urgell*, Barcelona-Vic, 2009.
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, M. y VERDAGUER SERRAT, J., 2011-2012
 CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel y VERDAGUER SERRAT, Judit, "Noves aportacions sobre la història i la tècnica de les pintures murals de Santa Caterina de la Seu d'Urgell: el Sant Sopar (MEV) i el Martiri de santa Caterina (Fundació Abegg)", *Quaderns del MEV*, V (2011-2012), pp. 49-77.
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, M. e YLLA-CATALÀ, G., 2006
 CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel e YLLA-CATALÀ, Gemma, "Domènec i Montaner i la descoberta del romànic: Idea d'una exposició", en GRANELL TRIAS, Enric y RAMON GRAELLS, Antoni (eds.), *Lluís Domènec i Montaner. Viatges per l'arquitectura romànica*, Barcelona, 2006, pp. 287-303.
- CASTLANS DE FALS, ELS, 2008
 "Els castlans de Fals", *Falchs. Fulls de divulgació de la història de Fals*, 55 (2008), pp. 453-456.
- CASTRO I BORRÓS, P. et alii, 1993
 CASTRO I BORRÓS, Pere et alii, *Dates i dades històriques de Jorba*, Jorba, 1993.
- CATALÀ I ROCA, P., 1971
 CATALÀ I ROCA, Pere, "Los castillos de la Reconquista en Cataluña", *Boletín de la Asociación Española de Amigos de los Castillos*, 71 (1971), pp. 18-31.
- CATALÀ I ROCA, P. y PLADEVALL I FONT, A., 1988
 CATALÀ I ROCA, Pere y PLADEVALL I FONT, Antoni, "El Castell de Tagamanent", *Monografies del Montseny*, 3 (1988), pp. 63-74.

- CATÀLEG, 1987
Catàleg del Patrimoni Arquitectònic Històric-Artístic de la Ciutat de Barcelona, Barcelona, 1987.
- CATÀLEG, 1990
Catàleg de monuments i conjunts històric-artístics de Catalunya, Barcelona, 1990.
- CATÁLOGO, 1868
Catálogo de la Exposición Arqueológico-artística celebrada en la ciudad de Vich, Vic, 1868.
- CATÁLOGO, 1877
Catálogo de la Exposición de Artes Suntuarias Antiguas y Modernas, Barcelona, 1877.
- CATÁLOGO, 1893
Catálogo del Museo Arqueológico-Artístico Episcopal de Vich, Fundado y solemnemente inaugurado en 7 de julio de 1891 por el Excmo. é Ilmo. Sr. Dr. D. José Morgades y Gili, Vic, 1893.
- CATÁLOGO, 1906
Catálogo del Museo de Bellas Artes de Barcelona, Barcelona, 1906.
- CATALUNYA ROMÀNICA
 CATALUNYA ROMÀNICA, 1984-1998, 27 tomos.
- CATEDRAL DE BARCELONA, LA, 1913
 "La catedral de Barcelona", *Boletín de la Sociedad de Atracción de Forasteros*, IV (1913), pp. 28-29, 47.
- CAVALLO, G., 1994
 CAVALLO, Guglielmo (dir.), *Exultet. Rotoli liturgici del medioevo meridionale*, Roma, 1994.
- CAYETANO I SANCHO, L., 1977
 CAYETANO I SANCHO, Lourdes, "La pica de Santa Maria de Badalona", *Carrer dels Arbres* (1977).
- CENTELLES, R., 1983
 CENTELLES, Ramon, "Capella de Sant Vicenç Màrtir del castell de Rocafort", *Circular - Amics de l'Art Romànic*, 23 (1983), pp. 273-276.
- CENTRE D'ESTUDIS I DIVULGACIÓ DEL PATRIMONI, 1995
 CENTRE D'ESTUDIS I DIVULGACIÓ DEL PATRIMONI, *Guia del Patrimoni històric-artístic. Cervelló i la Palma*, Cervelló, 1995.
- CENTRE D'ESTUDIS I DIVULGACIÓ DEL PATRIMONI, 1997a
 CENTRE D'ESTUDIS I DIVULGACIÓ DEL PATRIMONI, *Cornellà de Llobregat. Guia del patrimoni històric-artístic*, Molins de Rei, 1997.
- CENTRE D'ESTUDIS I DIVULGACIÓ DEL PATRIMONI, 1997b
 CENTRE D'ESTUDIS I DIVULGACIÓ DEL PATRIMONI, Martorell. *Guia del patrimoni històric i artístic*, Molins de Rei, 1997.
- CENTRE D'ESTUDIS I DIVULGACIÓ DEL PATRIMONI, 1998
 CENTRE D'ESTUDIS I DIVULGACIÓ DEL PATRIMONI, *Vallirana*, Molins de Rei, 1998.
- CENTRE D'ESTUDIS I DIVULGACIÓ DEL PATRIMONI, 1999
 CENTRE D'ESTUDIS I DIVULGACIÓ DEL PATRIMONI, *Sant Joan Despí*, Molins de Rei, 1999.
- CENTRE MUNTANYENC I DE RECERQUES OLESÀ, 1986
 CENTRE MUNTANYENC I DE RECERQUES OLESÀ, "Sant Pere Sacama, cronología històrica", *Butlletí del C.M.R.O.*, 34 (1986), pp. 131-142.
- CENTRE MUNTANYENC I DE RECERQUES OLESÀ, 1987
 CENTRE MUNTANYENC I DE RECERQUES OLESÀ, "Sant Pere Sacama", *Baix Llobregat. Butlletí del Centre d'Estudis Comarcals*, 11 (1987), pp. 3-5.
- CENTRE MUNTANYENC I DE RECERQUES OLESÀ, 1992
 CENTRE MUNTANYENC I DE RECERQUES OLESÀ, *Sant Pere Sacama. Els primers pobladors (s. VI aC-s. XIV)*, Barcelona, 1992.
- CENTRE MUNTANYENC I DE RECERQUES OLESÀ, 2003
 CENTRE MUNTANYENC I DE RECERQUES OLESÀ, "Excavacions al Mas Vilar", *Butlletí del C.M.R.O.*, 64 (2003).
- CENTRE MUNTANYENC I DE RECERQUES OLESÀ, 2005
 CENTRE MUNTANYENC I DE RECERQUES OLESÀ, "Sant Pere Sacama", *Butlletí del C.M.R.O.*, 66 (2005).
- CHALYVOPOULOU, E., 2005
 CHALYVOPOULOU, Evanthia, *Relaciones entre la pintura románica y la pintura bizantina; las pinturas murales del siglo XII en España y Grecia: un estudio comparativo e intercultural de las figuras de la iconografía religiosa*, Madrid, 2005.

- CHARBONNEAU-LASSAY, L., 1940
- CHARBONNEAU-LASSAY, Louis, *El Bestiario de Cristo: el simbolismo animal en la Antigüedad y la Edad Media*, Bruges, 1940 (Palma de Mallorca, 1997), 2 tomos.
- CHRISTE, Y., 1996
- CHRISTE, Yves, *L'Apocalypse de Jean. Sens et développements de ses visions synthétiques*, París, 1996.
- CIERVO, J., 1956
- CIERVO, Joaquín, "En la calle Correo Viejo. La Barcelona antigua al descubierto", *La Vanguardia* (10/06/1956).
- CIFUENTES COMAMALA, L. et alii, 1998
- CIFUENTES COMAMALA, Lluís et alii, "El monopoli de la paraula: cura d'ànimes, educació i fe pública a la parròquia de Santa María de Piera, durant la Baixa Edat Mitjana", *Anuario de Estudios Medievales*, 28 (1998), pp. 789-820.
- CINGOLANI, S., 2005-2006
- CINGOLANI, Stefano, "Historiografia al temps de Pere II i Alfons II (1276-1291). Edició i estudi de textos inèdits: 5. La Crònica de Sant Pere de les Puel·les i les Gesta Comitum Barcinonensium IV", *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, 50 (2005-2006), pp. 143-196.
- CIRICI I PELLICER, A., 1973a
- CIRICI I PELLICER, Alexandre, *Barcelona: ciutat d'art*, Barcelona, 1973.
- CIRICI I PELLICER, A., 1973b
- CIRICI I PELLICER, Alexandre, *Barcelona Pam a Pam*, Barcelona, 1973.
- CIRICI I PELLICER, A., 1977
- CIRICI I PELLICER, Alexandre, *L'Art gòtic català (s. XIII, XIV)*, Barcelona, 1977.
- CIURANS I VINYETA, X., 2000
- CIURANS I VINYETA, Xavier, "El singular cas del casal dels Villar", *Ronçana*, 203 (2000), pp. 44-45.
- CLAPÉS I CORBERA, J., 1931
- CLAPÉS I CORBERA, Joan, *Fulles històriques de Sant Andreu del Palomar*, Barcelona, 1931.
- CLARÀ I ARISA, J., 2009
- CLARÀ I ARISA, Jaume, *Moià. Una història per conèixer*, Moià, 2009.
- CLARAMUNT, J., MASSANA, M. y VALLS, J., 1996
- CLARAMUNT, Jaume, MASSANA, Montserrat y VALLS, Jordi, *Campanars i campanes de l'Alt i el Baix Penedès*, Vilafranca del Penedès, 1996.
- CLAVELL I MIEJIMOLLE, M., 1988
- CLAVELL I MIEJIMOLLE, Magda, *Santa Coloma de Gramenet. Dels primers pobladors a l'Edat Mitjana*, Santa Coloma de Gramenet, 1988.
- CLAVELL I NOGUERAS, J., 1990
- CLAVELL I NOGUERAS, Jaume, *Argentona. Història i records*, Argentona, 1990.
- CLAVERIA NADAL, M., MORO GARCÍA, A. y RODÀ de LLANZA, I., 2008,
- CLAVERIA NADAL, Montserrat, MORO GARCÍA, Antonio y RODÀ DE LLANZA, Isabel, "Sarcófagos e inscripciones hallados en las recientes excavaciones de Sant Pere de Terrassa (Ègara, Barcelona)", en *Le Due Patrie Acquisite. Studi di Archeologia dedicata a Walter Trillmich*, Roma, 2008, pp. 129-147.
- CLEMENTE HERNÁNDEZ, J., 2004
- CLEMENTE HERNÁNDEZ, Javier, *Castelldefels*, Valls, 2004.
- CLOPAS I BATLLE, I., 1950
- CLOPAS I BATLLE, Isidre, "Un monumento histórico del Penedés abandonado: el castillo de Castellvell de Rosanes", en *I Asambleia Intercomarcal del Penedés y Conca de Odena*, Martorell, 1950, pp. 103-106.
- CLOPAS I BATLLE, I., 1963
- CLOPAS I BATLLE, Isidre, *Historia y leyenda del Puente del Diablo de Martorell*, Martorell, 1963.
- CLOPAS I BATLLE, I., 1985
- CLOPAS I BATLLE, Isidre, *Notes Històriques de Corbera de Llobregat*, Corbera de Llobregat, 1985.
- CLOSA PUJABET, J., 2010
- CLOSA PUJABET, Joan, "L'església de Sant Pere de Madrona. La restauració de l'SPAL al segle XXI", *L'Erol*, 104 (2010), pp. 10-13.
- CLOSAS I JUNYENT, J. y GRIERA I CORS, J., 1986 (1987-1988)
- CLOSAS I JUNYENT, Joan y GRIERA I CORS, Jordi, "El Pont de Vilomara i Rocafort", en *Història del Bages*, 1986 (1987-1988), II (col. Història de les comarques de Catalunya).

- CLUA I MERCADAL, M., 1993
- CLUA I MERCADAL, Maria, "Excavacions a l'església de Sant Quirze de Muntanyola", en *III Simposi sobre Restauració Monumental: Barcelona, del 19 al 21 de novembre de 1992. Estudis, informes i textos del Servei del Patrimoni Arquitectònic Local*, Barcelona, 1993, pp. 73-84 (col. Quaderns científics i tècnics, 5).
- COCA I CIRERA, B., 1985
- COCA I CIRERA, Blanca, "L'església de Sant Miquel d'Olèrdola. Estudi monogràfic", *Miscel·lània Penedesenca*, VII (1985), pp. 75-104.
- CODINA I PUIGSAULENS, J., 1932
- CODINA I PUIGSAULENS, Joan, *El monestir de Santa Maria de l'Estany, història documentada amb 50 gravats amb un resum en castellà, francès i anglès*, Barcelona, 1932.
- CODINA I VILÀ, J., 1987-1988
- CODINA I VILÀ, Jaume, *Els Pagesos de Provençana: 984-1807: societat i economia a l'Hospitalet pre-industrial*, Barcelona, 1987-1988.
- CODINACHS I PARÉS, D., 1988
- CODINACHS I PARÉS, Dolors, "Breu història de Granollers de la Plana", en *Granollers de la Plana. Nou-cents anys d'història*, Vic, 1988, pp. 11-80.
- COLECCIÓN MUNTADAS, 1931
- La colección Muntadas*, Barcelona, 1931.
- COLECCIÓN MUNTADAS, 1957
- Colección Matías Muntadas. Catálogo-guía*, Barcelona, 1957.
- COLL I ALENTORN, M., 1962
- COLL I ALENTORN, Miquel, "El Cronicó de Sant Cugat", *Analecta Montserratensia*, IX (1962), pp. 245-259 (Miscel·lània Anselm Maria Albareda, I).
- COLL I ALENTORN, M., 1969
- COLL I ALENTORN, Miquel, "La crònica de Sant Pere de les Puelles", en *I Col·loqui d'història del monaquisme català*, Santes Creus, 1969, II, pp. 35-50.
- COLL I ALENTORN, M., 1992
- COLL I ALENTORN, Miquel, *Història*, Barcelona, 1992, 2 tomos.
- COLL COLOMER, C. et alii, 2000
- COLL COLOMER, Carles et alii, *Història de Gualba: la vall de les aigües blanques*, Barcelona, 2000.
- COLL I RIERA, J. M., 1998
- COLL I RIERA, Joan-Manuel, "L'església vella de Sant Menna (Sentmenat, Vallès Occidental). Estudi arqueològic d'una església parroquial del Vallès (ss. XI-XIV)", Barcelona, 1998 (trabajo de investigación inédito).
- COLL I RIERA, J. M. y ROIG I BUXÓ, J., 2008
- COLL I RIERA, Joan-Manuel y ROIG I BUXÓ, Jordi, *Informe tècnic de la intervenció arqueològica a l'església de Santa Maria l'Antiga o Santiga (Santa Perpètua de Mogoda, Vallès Occ.), juliol-agost-setembre 2008*, s.l., 2008.
- COLL I RIERA, J. M., MOLINA I VALLMITJANA, J. A. y ROIG I BUXÓ, J., 1995
- COLL I RIERA, Joan-Manuel, MOLINA I VALLMITJANA, Josep-Anton y ROIG I BUXÓ, Jordi, *L'Església vella de Sant Menna: Sentmenat del segle v al segle xx*, Sentmenat, 1995.
- COLL I RIERA, J. M., MOLINA I VALLMITJANA, J. A. y ROIG I BUXÓ, J., 1996-1997
- COLL I RIERA, Joan-Manuel, MOLINA I VALLMITJANA, Josep-Anton y ROIG I BUXÓ, Jordi, "L'església vella de Sant Menna (Sentmenat, Vallès Occidental): fase I", *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, 38 (1996-1997), pp. 1331-1345.
- COLL I RIERA, J. M., MOLINA I VALLMITJANA, J. A. y ROIG I BUXÓ, J., 2004
- COLL I RIERA, Joan-Manuel, MOLINA I VALLMITJANA, Josep-Anton y ROIG I BUXÓ, Jordi, "Església vella de Sant Menna: Sentmenat, Vallès Occidental", en *Actes de les Jornades d'Arqueologia i Paleontologia 2004: Comarques de Barcelona 1996-2004*, Barcelona, 2004.
- COLL I RIERA, J. M. et alii, 1991
- COLL I RIERA, Joan Manuel et alii, "Una sitja altomedieval a Castellar Vell (Castellar del Vallès)", *Plaça vella*, 32 (1991), pp. 25-57.
- COLL I VILA CLARA, J., 1907
- COLL I VILA CLARA, Josep, "Sant Benet de Bages", *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, XVII (1907), pp. 289-306, 321-339.
- COL·LECTIU ESPARREGUERÍ DE RECERQUES, 1996
- COL·LECTIU ESPARREGUERÍ DE RECERQUES, *Santa Maria del Puig*, Esparreguera, 1996.

- COL·LECTIU ESPARREGUERÍ DE RECERQUES, 2003
 COL·LECTIU ESPARREGUERÍ DE RECERQUES, *Esglésies i capelles d'Esparreguera*, Esparreguera, 2003.
- COLLELL I POUS, P., 2001
 COLLELL I POUS, Pere, *Sant Esteve de Granollers de la Plana*, Vallgorguina, 2001.
- COMAS, R., 1896-1897
 COMAS, Ramon, "Recorts del Palau", *Revista de Catalunya*, I (1896-1897), p. 24.
- COMAS I CLOSAS, F., 1984
 COMAS I CLOSAS, Francesc, *Recopilació de la història del municipi de Sant Joan de Vilatorrada*, Sant Joan de Vilatorrada, 1984, pp. 61-65.
- COMAS I DURAN, P. y CASTELLS I PUBILL, J., 1994
 COMAS I DURAN, Pere y CASTELLS I PUBILL, Josep, *Esglésies i ermites del Montseny i del seu entorn*, Cardedeu, 1994.
- COMELLAS I NOVELL, J., 1977
 COMELLAS I NOVELL, Jordi, "Quan restaurar és sinònim de destruir", *Orifloma*, 9 (1977), pp. 35-37.
- COMPANYS I FARRERONS, I. y MONTARDIT BOFARULL, N., 1987
 COMPANYS I FARRERONS, Isabel y MONTARDIT BOFARULL, Núria, *Embigats gòtico-mudèixars al Tarragonès*, Tarragona, 1987.
- COMPANYS FARRERONS, I. et alii, 1991
 COMPANYS FARRERONS, Isabel et alii, "Un intento de clasificación de los canecillos de cornisa del románico tardío, a través de cuatro ejemplares catalanes", *Cuadernos de Arte e Iconografía*, 7/4 (1991), pp. 45-61.
- COMPTE I ROUX, E. E., 1964
 COMPTE I ROUX, Efrém E., "Els necrologis antics de Sant Cugat del Vallès", *Analecta Montserratensia*, X (1964), pp. 131-164 (Miscel·lània Anselm M. Albareda, I).
- COMPTE I ROUX, E. E., 1975
 COMPTE I ROUX, Efrém E. (ed.), *El Costumari del monestir de Sant Cugat del Vallès*, Barcelona, 1975 (2009).
- COMPTE I FIGUERAS, J. y HOMS I CARALT, M., 2008
 COMPTE I FIGUERAS, Jordi y HOMS I CARALT, Marta, *Mapa Patrimoni Cultural de Santa Maria de Merlès. Memoria tècnica*, Santa Maria de Merlès, 2008.
- CONTESSA, A., 2008
 CONTESSA, Andreina, "Migrazioni di motivi iconografici in epoca romanica tra Catalogna, Italia e Britannia", en GUARDIA PONS, Milagros y MANCHO SUÁREZ, Carles (eds.), *Les Fonts de la Pintura romànica*, Barcelona, 2008, pp. 177-194.
- COOK, W. W. S., 1924
 COOK, Walter William Spencer, *The Stucco Altar-Frontals of Catalonia*, Princeton, 1924.
- COOK, W. W. S., 1925
 COOK, Walter William Spencer, "The earliest painted pannels of Catalonia (III)", *The Art Bulletin*, VIII, 2 (1925), pp. 57-104.
- COOK, W. W. S., 1926
 COOK, Walter William Spencer, "The Earliest Painted Panels of Catalonia (IV)", *The Art Bulletin*, VIII, 4 (1926), pp. 195-234.
- COOK, W. W. S., 1927
 COOK, Walter William Spencer, "The Earliest Painted Panels of Catalonia (V)", *The Art Bulletin*, X, 2 (1927), pp. 153-204.
- COOK, W. W. S., 1928
 COOK, Walter William Spencer, "The Earliest Painted Panels of Catalonia (VI)", *The Art Bulletin*, X, 4 (1928), pp. 305-365.
- COOK, W. W. S., 1929
 COOK, Walter William Spencer, "Romanesque Spanish Mural Painting (I)", *The Art Bulletin*, XI/4 (1929), pp. 327-356.
- COOK, W. W. S., 1955
 COOK, Walter William Spencer, "Romanesque Altar Frontals from Solsona", en *Actes du XVIIme Congrès international d'histoire de l'art*, La Haya, 1955, pp. 179-198.
- COOK, W. W. S., 1956
 COOK, Walter William Spencer, *La pintura mural románica en Cataluña*, Madrid, 1956.
- COOK, W. W. S., 1960a
 COOK, Walter William Spencer, *La pintura románica sobre tabla en Cataluña*, Madrid, 1960.

- COOK, W. W. S., 1960b
 COOK, Walter William Spencer, "A Stucco Altar Frontal from Betesa", *Speculum*, 3, 35 (1960), pp. 394-400.
- COOK, W. W. S. y GUDIOL RICART, J., 1950
 COOK, Walter William Spencer y GUDIOL RICART, José, *Pintura e imageria románicas*, Madrid, 1950 (col. Ars Hispaniae, VI).
- COOK, W. W. S. y GUDIOL RICART, J., 1980
 COOK, Walter William Spencer y GUDIOL RICART, José, *Pintura e imageria románicas*, Madrid, 1980 (col. Ars Hispaniae, VI, edición revisada).
- CLOPAS I BATLLE, I., 1985
 CLOPAS I BATLLE, Isidre, *Notes Històriques de Corbera de Llobregat*, Corbera de Llobregat, 1985.
- CORBATERA I ROCA, J., 1916
 CORBATERA I ROCA, Jaume, *Recort de la Santa Missió predicada pe'ls pares missionistes del Immaculat Cor de Maria en la parroquial església de Sant Andreu de Pujalt desde'l dia 22 de mars al 2 d'abril de 1916*, Manresa, 1916.
- CORBATERA I ROCA, J., 1924
 CORBATERA I ROCA, Jaume, *Notes històriques documentades de la parròquia de Sant Andreu de Pujalt. Bisbat de Vich i rectorologi desde'l segle XIV acompanyat d'una ressenya de l'invençió i culte a la verge de Pujalt*, Tàrraga, 1924.
- CORNET I MAS, G., 1858
 CORNET I MAS, Gaietà, *Tres dias en Montserrat. Guia hitorico-descriptiva de todo cuanto contiene y encierra esta montaña*, Barcelona, 1858.
- CORNET I MAS, G., 1906
 CORNET I MAS, Gaietà, "Una Mirada restrospectiva. Transformació de Barcelona en mitx sigle (1830 a 1880)", en *Barcelona Vella. Escenes y costums de la primera meytat del sigle XIX per tres testimonis de vista*, Barcelona, 1906, pp. 159-278.
- COROLEU I INGLADA, J., 1878
 COROLEU I INGLADA, José, *Historia de Villanueva y Geltrú, Vilanova i la Geltrú*, 1878 (1979).
- CORTADA I JORDÀ, F. X., 1992
 CORTADA I JORDÀ, Francesc Xavier, *Prats de Lluçanès*, Prats de Lluçanès, 1992.
- CORTÉS ELÍA, M. del A., 2002
 CORTÉS ELÍA, María del Agua, *Inventari Patrimoni Cultural d'Avià*, Avià, 2002.
- CORTÉS ELÍA, M. del A., 2003
 CORTÉS ELÍA, María del Agua, *Inventari patrimoni cultural de Montmajor. Memòria tècnica*, Montmajor, 2003.
- CORTÉS ELÍA, M. del A., 2006
 CORTÉS ELÍA, María del Agua, *Inventari Patrimoni Cultural de Castellgalí. Memòria tècnica*, Castellgalí, 2006.
- CORTÉS ELÍA, M. del A., 2007
 CORTÉS ELÍA, María del Agua, "Els Castells i les cases fortes", *Avià, notes històriques d'un poble del Berguedà*, Avià, 2007, pp. 71-78.
- CORTÉS I GARCÍA, J. J., 1999
 CORTÉS I GARCÍA, Joan Josep, "La consagració i dotació de l'església de Sant Cebrià d'Aqualonga", *Valldarex*, 1 (1999), pp. 25-36.
- CORTS I BLAY, R., 1989
 CORTS I BLAY, Ramon, "Lápida sepulcral de Sant Pere de Vilamajor", en *Millenium. Història i art de l'Església catalana*, Barcelona, 1989, p. 93.
- CORTS I BLAY, R. et alii, 1999-2001
 CORTS I BLAY, Ramon et alii, *Diccionari d'història eclesiàstica de Catalunya*, Barcelona, 1999-2001, 3 tomos.
- COSTA I BOFARULL, D., 1959
 COSTA I BOFARULL, Domingo, *Memorias de la Ciudad de Solsona y su iglesia*, Barcelona, 1959, 2 tomos.
- COSTA TROST, M., 2010
 COSTA TROST, Margarita, "Conjunt monumental de Santa Maria l'Antiga", *L'Ordit*, 3 (2010), pp. 51-68.
- COSTA TROST, M., 2010
 COSTA TROST, M., "Conjunt parroquial de Santa Maria l'Antiga", *L'Ordit*, 3 (2010), pp. 51-68.
- CREIXELL, R. M., 2008
 CREIXELL, Rosa Maria (coord.), *Monestir de Sant Pere de les Puel·les: en el marc del monacat femení, hereves de tota una tradició*, Barcelona 2008.

- CRESSIER, P., 2004
 CRESSIER, Patrice, "Historias de capiteles ¿hubo talleres califales provinciales?", *Cuadernos de Madinat al-Zabra*, 5 (2004), pp. 355-375.
- CREUS I COROMINES, T., 1893
 CREUS I COROMINES, Teodor, *Set contalles del temps vell*, Vilanova i la Geltrú, 1893 (1986).
- CREUS I MARCH, L., 1931
 CREUS I MARCH, Lluís, "De la història i de les construccions del monestir de Sant Cugat del Vallès", *Butlletí del Centre Excursionista 'Sabadell'*, III, 38-39 (1931), pp. 46-53, 68-72.
- CRÒNICA, 1909-1910
 "Crònica de la secció arqueològica", *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans*, III (1909-1910), p. 715.
- CRONISTA, EL, 1964
 CRONISTA, EL, "Capella de Sant Pere d'Ullastre", *Forja*, 901 (1964), p. 2.
- CROSAS I CASADESÚS, J., 1985
 CROSAS I CASADESÚS, Jaume, *Montserrat. Muntanya. Història. Llegenda*, Terrassa, 1985.
- CRUAÑES I OLIVER, E., 1980
 CRUAÑES I OLIVER, Esteve, *Esglésies romàniques del Penedès*, Vilafranca del Penedès, 1980 (1994).
- CRUAÑES I OLIVER, E. y VIRELLA I TORRAS, X., 1984
 CRUAÑES I OLIVER, Esteve y VIRELLA I TORRAS, Xavier, *Piques baptismals d'immersió del Penedès i el seu entorn*, Vilafranca del Penedès, 1984.
- CRUSPINERA I FONT, L., 1978
 CRUSPINERA I FONT, Lluís, *La Garriga. Guia arquitectònica*, Barcelona, 1978.
- CRUSPINERA I FONT, L. y CLUSELLAS I PAGÈS, C., 2002
 CRUSPINERA I FONT, Lluís y CLUSELLAS I PAGÈS, Carme, *Patrimoni arquitectònic de les Franqueses*, Les Franqueses, 2002.
- CUADRADA MAJÓ, C., 1988
 CUADRADA MAJÓ, Coral, "El Castell de Burriac: origen i evolució durant l'Edat Mitjana", en *Burriac. Catàleg Exposició*, Mataró, 1988, pp. 9-40.
- CUBELLES I BONET, A. y PUIG I VERDAGUER, F., 2004
 CUBELLES I BONET, Albert y PUIG I VERDAGUER, Ferran, "Les fortificacions de Barcelona", en *Abajo las murallas!!! 150 anys de l'enderroc de les muralles de Barcelona*, Barcelona, 2004, pp. 49-72.
- CUCURELLA I PINILLA, M., 2008
 CUCURELLA I PINILLA, Marc, *Mapa Patrimoni Cultural d'Avinyó. Memòria tècnica*, Avinyó, 2008.
- CUESTA ESCUDERO, P., 1976
 CUESTA ESCUDERO, Pedro, *L'església romànica de Sant Martí Sarroca*, Barcelona, 1976.
- CUNILL I FONTFREDA, S., 1912-1914
 CUNILL I FONTFREDA, Segimon, "Excursió a Sant Llorens de Cerdans", *Butlletí del Centre Excursionista de Vich*, I (1912-1914), pp. 142-143.
- CUNQUEIRO, Á., 1979
 CUNQUEIRO, Álvaro, *Laude de Vírgenes romàniques*, Barcelona, 1979.
- CURZI, G., 2002
 CURZI, Gaetano, *La Pittura dei Templari*, Milán, 2002.
- CUSACHS I CORREDOR, M., 2003
 CUSACHS I CORREDOR, Manuel, *El Mataró d'abir i d'avui*, Mataró, 2003.
- CUYÀS, E., 1986
 CUYÀS, Emmanuel, *Mataró, una ciutat*, Barcelona, 1986.
- CUYÀS I TOLOSA, J. M., 1936
 CUYÀS I TOLOSA, Josep Maria, *La Badalona del Segle divuitè*, Badalona, 1936.
- CUYÀS I TOLOSA, J. M., 1942
 CUYÀS I TOLOSA, Josep Maria, *Notas históricas de la parroquia de Santa Maria de Badalona*, Badalona, 1942.
- CUYÀS I TOLOSA, J. M., 1948
 CUYÀS I TOLOSA, Josep Maria, *Badalona en las postrimerías del siglo XVIII y en los albores del XIX*, Badalona, 1948.
- CUYÀS I TOLOSA, J. M., 1977-1978
 CUYÀS I TOLOSA, Josep Maria, *Història de Badalona*, Badalona, 1977-1978.

- DALMASES I BALANÀ, N. de, 1989
 DALMASES I BALANÀ, Núria de, "Bàcul", en *Millenium. Historia y Arte de la Iglesia catalana*, Barcelona, 1989, p. 221.
- DALMASES I BALANÀ, N. de, 2003
 DALMASES I BALANÀ, Núria de, "Encenser", en *Museu Episcopal de Vic. Guia de les col·leccions*, Vic, 2003 (2007), pp. 282-283.
- DALMASES I BALANÀ, N. de y GIRALT-MIRACLE, D., 1985
 DALMASES I BALANÀ, Núria de y GIRALT-MIRACLE, Daniel, *Argenters i joiers de Catalunya*, Barcelona, 1985.
- DALMASES I BALANÀ, N. de y JOSÉ I PITARCH, A., 1985
 DALMASES I BALANÀ, Núria de y JOSÉ I PITARCH, Antoni, *L'època del Cister. S. XIII*, Barcelona, 1985 (col. Història de l'art català, 2).
- DALMASES I BALANÀ, N. de y JOSÉ I PITARCH, A., 1986
 DALMASES I BALANÀ, Núria de y JOSÉ I PITARCH, Antoni, *Els inicis i l'art romànic. S. IX-XII*, Barcelona, 1986 (col. Història de l'art català, 1).
- DALMASES I PONS, D., 1989-1991
 DALMASES I PONS, David, "Bibliografia sobre Sant Pau del Camp de Barcelona. Aproximació a la seva fundació", *Lambard*, V (1989-1991), pp. 89-111.
- DALMASES I PONS, D., 1991-1993
 DALMASES I PONS, David, "La Capella d'En Marcús, els antecedents del seu fundador i l'advocació a la Mare de Déu de la Guia", *Lambard*, VI (1991-1993), pp. 113-159.
- DALMAU I ARGEMIR, D., 2004
 DALMAU I ARGEMIR, Delf, *Campanars del Bages. Parroquials de Torre*, Manresa, 2004.
- DALMAU I FONT, A., 1994
 DALMAU I FONT, Agustí, *L'essència de Sant Pere de Torelló. Retalls i fets de la seva història*, Sant Pere de Torelló, 1994.
- DALMAU I RIBALTA, A., 1982
 DALMAU I RIBALTA, Antoni, "Castell i església de Màger", *Igualada. Periòdic de l'Anoia* (30/01/1982), p. 11.
- DALMAU I RIBALTA, B., 1988
 DALMAU I RIBALTA, Bernabé, *El monestir de Montserrat*, León, 1988.
- DANÉS I TORRAS, J., 1922
 DANÉS I TORRAS, Josep, "Documents comunicats", *Analecta montserratensis*, V (1922), pp. 441-448.
- DANÉS I TORRAS, J., 1932
 DANÉS I TORRAS, Josep, *Antiguitats de Tona*, Barcelona, 1932.
- DANÉS I TORRAS, J., 1936
 DANÉS I TORRAS, Josep, "Roca Rossa", *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, XLVI, 499 (1936), pp. 445-449.
- DANTÍ I RIU, J., 1981
 DANTÍ I RIU, Jaume, "Notes històriques: Sant Cristòfol de Pallars", *Ronçana*, 108 (1981), p. 23.
- DANTÍ I RIU, J., 1982
 DANTÍ I RIU, Jaume, "El castell de Montbui", *Ronçana*, 111 (1982), p. 7.
- DANTÍ I RIU, J., 1993
 DANTÍ I RIU, Jaume, *Castellcir (segles X a XVIII). Origen i evolució d'un poble de la Catalunya Vella*, Barcelona, 1993.
- DANTÍ I RIU, J., 2004
 DANTÍ I RIU, Jaume (dir.), *Parets 904-2004. Un poble, una parròquia*, Parets del Vallès, 2004.
- DANTÍ I RIU, J. y RUIZ I CALONJA, J., 1993
 DANTÍ I RIU, Jaume y RUIZ I CALONJA, Joan, *Castellcir (segles X a XVIII). Origen i evolució d'un poble de la Catalunya Vella*, Barcelona, 1993.
- DAURA I JORBA, A., 1992
 DAURA I JORBA, Antoni, "Recull gràfic: imatges d'arqueologia bagenca pertanyents a l'arxiu de Mn. Santamaria", en *Arqueologia i patrimoni a la Catalunya Interior*, Manresa, 1992, pp. 247-265.
- DAURA I JORBA, A. y GALOBART I BADAL, J., 1982
 DAURA I JORBA, Antoni y GALOBART I BADAL, Joan, "Les tombes medievals excavades a la roca, el cas del Bages", *Dovella*, 5 (1982), pp. 13-23.
- DAURA I JORBA, A. y GALOBART I BADAL, J., 1983
 DAURA I JORBA, Antoni y GALOBART I BADAL, Joan, *L'arqueologia al Bages (II)*, Manresa, 1983 (col. Les Fonts: quaderns de recerca i divulgació, 6).

- DAURA I JORBA, A., GALOBART I BADAL, J. y PIÑERO I SUBIRANA, J., 1995
 DAURA I JORBA, Antoni, GALOBART I BADAL, Joan y PIÑERO I SUBIRANA, Jordi, *L'arqueologia al Bages*, Manresa, 1995.
- DEL CAMPO I CAPILLA, J. L., MARÍN I MARTÍNEZ, D. y GARCÍA I AGUILAR, R., 2001
 DEL CAMPO I CAPILLA, Juan Luis, MARÍN I MARTÍNEZ, Dionisio y GARCÍA I AGUILAR, Rosario, *Santa Maria de Toudell*, Viladecavalls, 2001.
- DEL ROMÀ AL ROMÀNIC, 1999
Del Romà al Romànic. Història, Art i Cultura de la Tarraconense Mediterrània entre els segles IV i X, Barcelona, 1999.
- DELCOR, M., 1970
 DELCOR, Mathias, *Les verges romàniques a la Cerdanya i el Conflent en la història de l'art*, Barcelona, 1970.
- DELCOR, M., 1983
 DELCOR, Mathias, "Préhistoire du culte marial et répercussion éventuelle sur l'iconographie romane de Catalogne", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, 14 (1983), pp. 23-57.
- DELCOR, M., 1986
 DELCOR, Mathias, "Un monastère aux portes de la Seu d'Urgell: Sant Sadurn de Tabernoles", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, 17 (1986), pp. 43-70.
- DELCOR, M., 1988
 DELCOR, Mathias, "Trois monastères du pays de Berga aux Xe et XIe siècles: Sant Sebastià del Sull, Sant Llorenç prop Bagà et Santa Maria de Serrateix", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, 19 (1988), pp. 33-54.
- DELCOR, M., 1990
 DELCOR, Mathias, "Quelques exemples d'églises des premiers arts romans en Cerdagne et en Berguedà", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, 21 (1990), pp. 29-50.
- DELGADO RUIZ, M., 1995
 DELGADO RUIZ, Manuel, "Culte i profanació del Sant Crist de Piera", *Miscellanea Aqualatensia*, 7 (1995), pp. 87-114.
- DENOËL, C., 2004
 DENOËL, Charlotte, *Saint André. Culte et iconographie en France (V^e-XVe siècles)*, Paris 2004.
- DIAGO, F., 1599
 DIAGO, Francisco, *Historia de la provincia de Aragón de la orden de predicadores desde su origen y principio hasta el año mil y seiscientos*, Barcelona, 1599.
- DÍAZ TORRECILLAS, A. y SANTIAGO GONZÁLEZ, N., 2005
 DÍAZ TORRECILLAS, Alba y SANTIAGO GONZÁLEZ, Núria, "Estudi de les primeres fonts publicades de Parets del Vallès (s. X-II)", *Notes*, 20 (2005), pp. 63-74.
- DICCIONARI BIOGRÀFIC, 1966-1970
Diccionari biogràfic, Barcelona, 1966-1970, 4 tomos.
- DÍEZ I QUIJANO, D., 1986
 DÍEZ I QUIJANO, Desideri, *Les Masies d'Horta*, Barcelona, 1986.
- DOLS I RUSIÑOL, J., 1972
 DOLS I RUSIÑOL, Joaquim, "El maestro de Osormort", *D'Art*, 1 (1972), pp. 12-70.
- DOMEDÉL PORTABELLA, L., 2010
 DOMEDÉL PORTABELLA, Lourdes, *Sant Pere Desvím. Memòria*, s.l., 2010 (inédito).
- DOMÈNECH CASADEVALL, G. y GIL TORT, R. M., 2010
 DOMÈNECH CASADEVALL, Gemma y GIL TORT, Rosa Maria, *El Monestir de Sant Pere de Galligants*, Girona, 2012.
- DOMÈNECH I MANSANA, J., 1913
 DOMÈNECH I MANSANA, Josep, "El castell de Centelles. Estudi gràfic i nota descriptiva", *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, 218 (1913), pp. 65-71.
- DOMÈNECH I MANSANA, J., 1913
 DOMÈNECH I MANSANA, Josep, "Curiositats arqueològiques. Esglésies rodones catalanes", *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, 465 (1934), pp. 68-69.
- DOMÈNECH I MONTANER, L., 1878
 DOMÈNECH I MONTANER, Lluís, "Monastir de Sant Cugat del Vallès. Claustre", en *Album pintoresch-monumental de Catalunya*, 18 (1878).
- DOMÈNECH VIVES, I., 2009
 DOMÈNECH VIVES, Ignasi, "Utrillo, Deering i Maricel: la construcció d'una col·lecció", *Serra d'or*, 592 (2009), pp. 76-80.

- DOMÍNGUEZ PERELA, E., 1987
 DOMÍNGUEZ PERELA, Enrique, *Capiteles hispánicos altomedievales*, Madrid, 1987, 4 tomos (Universidad Complutense de Madrid, tesis doctoral inédita).
- DURAN CANYAMERES, F., 1914
 DURAN CANYAMERES, Félix, *Notas arqueológicas-históricas sobre los castillos feudales de Cataluña*, Barcelona, 1914.
- DURAN CANYAMERES, F., 1926-1927
 DURAN CANYAMERES, Félix, *El Señorío de Castellvell*, Tarragona, 1926-1927.
- DURAN CANYAMERES, F., 1933
 DURAN CANYAMERES, Félix, "L'escultura medieval en la col·lecció Plandiura", *Butlletí dels Museus d'Art de Barcelona*, III, 24 (1933), pp. 129-134; III, 28 (1933), pp. 264-273; III, 31 (1933), pp. 353-359.
- DURAN CANYAMERES, F., 1936
 DURAN CANYAMERES, Félix, "Exemplars d'escultura medieval ingressats al Museu d'Art de Catalunya", *Butlletí dels Museus d'Art de Barcelona*, VI, 61 (1936), pp. 161-168.
- DURÁN PENEDO, M., HUNTINGFORD I ANTIGAS, E. y DIAZ AGUILERA, J. J., 1987
 DURÁN PENEDO, Mercedes, HUNTINGFORD I ANTIGAS, Elisabet y DIAZ AGUILERA, Juan José, *Montcada i Reixac i el seu entorn: guia històrico-artística*, Montcada i Reixac, 1987.
- DURAN-PORTA, J., 2008a
 DURAN-PORTA, Joan, "Crist de 1147", en CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel y CAMPS I SORIA, Jordi (dirs.), *El romànic i la Mediterrània. Barcelona, Toulouse i Pisa (1120-1180)*, Barcelona, 2008, pp. 412-143.
- DURAN-PORTA, J., 2008b
 DURAN-PORTA, Joan, "Orfebrería. El tesoro románico", en CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel y CAMPS I SÒRIA, Jordi, *El Románico en las colecciones del MNAC*, Barcelona, 2008, pp. 184-203.
- DURAN-PORTA, J., 2009a
 DURAN-PORTA, Joan, "Les cryptes monumentales dans la Catalogne d'Oliba. De Sant Pere de Rodes à la diffusion du modèle de crypte à salle", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, XL (2009), pp. 325-339.
- DURAN-PORTA, J., 2009b
 DURAN-PORTA, Joan, "The Lombard masters as a *deus ex machina* in Catalan First Romanesque", *Arte Lombarda*, 156 (2009), pp. 99-119.
- DURAN-PORTA, J., 2009c
 DURAN-PORTA, Joan, "¿Lombardos en Cataluña? Construcción y pervivencia de una hipótesis controvertida", *Anales de Historia del Arte*, vol. extra. (2009), pp. 231-245.
- DURAN-PORTA, J., 2009d
 DURAN-PORTA, Joan, "Precisiones sobre l'origen de l'anomenada 'naveta d'Ars'", *Butlletí del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, 10 (2009), pp. 143-149.
- DURAN-PORTA, J., 2011
 DURAN-PORTA, Joan, "Cristo de 1147", en *El Esplendor del románico: obras maestras del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, Madrid, 2011, pp. 192-193.
- DURAN I SANPERE, A., 1931
 DURAN I SANPERE, Agustí, "En la restauració de Sant Pau del Camp", *Revista de Catalunya*, 14 (1931), pp. 13-21.
- DURAN I SANPERE, A., 1932
 DURAN I SANPERE, Agustí, *Els retaules de pedra*, Barcelona, 1932, 2 tomos (col. Monumenta Cataloniae, 1-2)
- DURAN I SANPERE, A., 1946
 DURAN I SANPERE, Agustí, "Visita a la catedral. Segunda jornada: la capilla de Santa Lucía", *Barcelona Divulgación Histórica*, II (1946), pp. 244-348.
- DURAN I SANPERE, A., 1951
 DURAN I SANPERE, Agustí, "La puerta de la capilla de Santa Lucía", *Barcelona. Divulgación Histórica*, VIII (1951), pp. 280-285.
- DURAN I SANPERE, A., 1952a
 DURAN I SANPERE, Agustí, *Catedral de Barcelona*, Barcelona, 1952.
- DURAN I SANPERE, A., 1952b
 DURAN I SANPERE, Agustí, *Itinerarios artísticos. El Barrio Gótico de Barcelona*, Barcelona, 1952.
- DURAN I SANPERE, A., 1954
 DURAN I SANPERE, Agustí, "Barcelona capital histórica de los correos de España", *Barcelona, divulgación histórica*, VI (1954), pp. 165-171.

- DURAN I SANPERE, A., 1960
 DURAN I SANPERE, Agustí, "Federico Marès colleccionista", *Ensayo, Boletín de la Escuela de Artes y oficios artísticos de Barcelona*, II/12 (1960), pp. 23-25.
- DURAN I SANPERE, A., 1972a
 DURAN SANPERE, Agustí, *Barcelona i la seva història*, Barcelona, 1972, 2 tomos.
- DURAN I SANPERE, A., 1972b
 DURAN I SANPERE, Agustí, "La Capella de Santa Llúcia", en *Barcelona i la seva història. I. La formació d'una gran ciutat*, Barcelona, 1972, I, pp. 334-338.
- DURAN I SANPERE, A., 1972-1975
 DURAN I SANPERE, Agustí, *Barcelona i la seva història*, Barcelona, 1972-1975, 3 tomos.
- DURAN I SANPERE, A., 1975a
 DURAN I SANPERE, Agustí, *Historia de Barcelona. De la prehistòria al segle XVI*, Barcelona, 1975.
- DURAN I SANPERE, A., 1975b
 DURAN I SANPERE, Agustí, "El portal de la capella de Santa Llúcia", en *Barcelona i la seva història. III. L'Art i la Cultura*, Barcelona, 1975, pp. 207-210.
- DURBÀ I ALEMANY, R., 1983
 DURBÀ I ALEMANY, Robert, "De l'anada al Berguedà", *Circular - Amics de l'Art Romànic*, 24 (1983), pp. 280-281.
- DURBÀ I ALEMANY, R., 1984
 DURBÀ I ALEMANY, Robert, "Santa Maria de Tagamanent", *Circular - Amics de l'Art Romànic*, 29 (1984), pp. 38-39.
- DURLIAT, M., 1956
 DURLIAT, Marcel, *Christs romans. Roussillon. Cerdagne*, Perpignan, 1956.
- DURLIAT, M., 1961
 DURLIAT, Marcel, "La peinture romane en Roussillon et en Cerdagne", *Cahiers de civilisation médiévale*, IV (1961), pp. 1-14.
- DURLIAT, M., 1963
 DURLIAT, Marcel, *El arte catalán*, Barcelona, 1963.
- DURLIAT, M., 1964
 DURLIAT, Marcel, *L'art en el regne de Mallorca*, Mallorca, 1964.
- DURLIAT, M., 1972
 DURLIAT, Marcel, "Problèmes posés par l'histoire de l'architecture religieuse en Catalogne dans la première moitié du XIe siècle", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, III (1972), pp. 43-49.
- DURLIAT, M., 1976
 DURLIAT, Marcel, "La fortune des Beatus", *Bulletin Monumental*, 3, 134 (1976), pp. 263-264.
- DURLIAT, M., 1988
 DURLIAT, Marcel, *Existeix un art romànic català? Reflexions sobre l'arquitectura catalana del segle XI*, Barcelona, 1988.
- DURLIAT, M., 1989a
 DURLIAT, Marcel, "La Catalogne et le 'premier art roman'", *Bulletin Monumental*, 147 (1989), pp. 209-238.
- DURLIAT, M., 1989b
 DURLIAT, Marcel, "La signification des majestés catalanes", *Cahiers Archéologiques. Fin de l'antiquité et moyen âge*, 37 (1989), pp. 69-95.
- DURLIAT, M., 1995
 DURLIAT, Marcel, "Les chantiers de construction des églises romanes", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, XVI (1995), pp. 9-25.
- DUVAL, N., 1992
 DUVAL, N., "La place de l'ensemble de Terrassa dans l'histoire de l'architecture paléochrétienne", en *Actes del I Simposi Internacional sobre les Esglésies de Sant Pere de Terrassa*, Terrassa, 1992, pp. 91-94.
- EIXARCH I FRASNO, J., 1989
 EIXARCH I FRASNO, Josep, *Les arrels històriques de Viladecans*, Viladecans, 1989.
- ELIAS I BRACONS, F., 1926
 ELIAS I BRACONS, Feliu, *La Catedral de Barcelona*, Barcelona, 1926.
- ELÍAS DE MOLINS, A., 1888
 ELÍAS DE MOLINS, Antonio, *Catálogo del Museo Provincial de Antigüedades*, Barcelona, 1888.

- ENRICH I HOJA, J., 1974
 ENRICH I HOJA, Jordi, "Sepulturas medievales en el Collet de Sant Pere Màrtir", *Informació Arqueològica*, 15 (1974), pp. 71-75.
- ENRICH I HOJA, J., 1978
 ENRICH I HOJA, Jordi, "Fons de cabanya alto-medievals a la Tossa de Montbui", *Informació Arqueològica*, 27-28 (1978), pp. 75-82.
- ENRICH I HOJA, J. et alii, 1998
 ENRICH I HOJA, Jordi et alii, "El collet de Sant Pere Màrtir (Òdena)", en *Arqueologia medieval a l'Anoia. Museu de la Pell d'Igualada i Comarcal de l'Anoia, del 13 al 17 de novembre de 1998. Castell de Claramunt, exposició permanent*, Barcelona, 1998, pp. 50-51.
- ENRICH I VILADOMS, M., 1984
 ENRICH I VILADOMS, Montserrat, *El poble de Sant Crisòfol*, Castellbell i el Vilar, 1984.
- ERRA I GALLACH, M., 1995
 ERRA I GALLACH, Miquel (coord.), *Calldetenes, imatges en el temps: primera part 1911-1960*, Calldetenes, 1995.
- ESCALÉ, J., 1981
 ESCALÉ, Joan, "L'ermita romànica de Sant Bartomeu de Navarcles", *Full informatiu del Romànic*, 28 (1981), pp. 2-3.
- ESCUIDERO, A., 1961
 ESCUIDERO, Asunción, "Frontal dedicado a la Virgen", en *El Arte Románico. Catálogo de la Exposición organizada por el Gobierno Español bajo los Auspicios del Consejo de Europa*, Barcelona, 1961, p. 138.
- ESCUIDERO I COSTA, A., 1981
 ESCUIDERO I COSTA, Antoni, *El Terme municipal de Piera*, Piera, 1981.
- ESCURA I DALMAU, X., 2007
 ESCURA I DALMAU, Xavier, *Cabrera de Mar. Imatge i història*, Cabrera de Mar, 2007.
- ESPAÑOL BERTRÁN, F., 1980
 ESPAÑOL BERTRÁN, Francesca, "El tema de la psicostasi arran d'un portal romànic de la Catalunya Nova: Saint Miquel de la Portella", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 2 (1980), pp. 94-101.
- ESPAÑOL BERTRÁN, F., 1988
 ESPAÑOL BERTRÁN, Francesca, "El Mestre del frontal de Santa Tecla i l'escultura romànica tardana a la Catalunya Nova", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 23-24 (1988), pp. 81-103.
- ESPAÑOL BERTRÁN, F., 1991
 ESPAÑOL BERTRÁN, Francesca, *L'Arquitectura religiosa romànica a la Conca de Barberà i Segarra tarragonina*, Tarragona, 1991.
- ESPAÑOL BERTRÁN, F., 1992
 ESPAÑOL BERTRÁN, Francesca, "Sant Sebastià dels Gorgs", en *Catalunya Romànica*, vol. XIX, Barcelona, 1992, pp. 85-93.
- ESPAÑOL BERTRÁN, F., 1995
 ESPAÑOL BERTRÁN, Francesca, *Sant Benet de Bages*, Manresa, 1995.
- ESPAÑOL BERTRÁN, F., 1996a
 ESPAÑOL BERTRÁN, Francesca, "L'escultura romànica catalana en el marc dels intercanvis hispanollengüedocians", en *Gombau de Camporrells, bisbe de Lleida a l'alba del segle XIII*, Lleida, 1996, pp. 43-81.
- ESPAÑOL BERTRÁN, F., 1996b
 ESPAÑOL BERTRÁN, Francesca, "Massifs occidentaux dans l'architecture romane catalane", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuixa*, XXVII (1996), pp. 57-77.
- ESPAÑOL BERTRÁN, F., 1997
 ESPAÑOL BERTRÁN, Francesca, "Culte et iconographie de l'architecture dédiés à saint Michel en Catalogne", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, XXVIII (1997), pp. 175-186.
- ESPAÑOL BERTRÁN, F., 2001
 ESPAÑOL BERTRÁN, Francesca, *Sant Benet de Bages*, Manresa, 2001.
- ESPAÑOL BERTRÁN, F., 2003a
 ESPAÑOL BERTRÁN, Francesca, "Los claustros benedictinos catalanes", en YARZA LUACES, Joaquín y BOTO VARELA, Gerardo (coords.), *Claustros románicos hispanos*, León, 2003, pp. 271-279.
- ESPAÑOL BERTRÁN, F., 2003b
 ESPAÑOL BERTRÁN, Francesca, "Sant Pau del Camp", en YARZA LUACES, Joaquín y BOTO VARELA, Gerardo (coords.), *Claustros románicos hispanos*, León, 2003, p. 281.

- ESPAÑOL BERTRÁN, F., 2003c
 ESPAÑOL BERTRÁN, Francesca, "Sant Sebastià dels Gorgs", en YARZA LUACES, Joaquín y BOTO VARELA, Gerardo (coords.), *Claustros románicos hispanos*, León, 2003, p. 280.
- ESPAÑOL BERTRÁN, F., 2008
 ESPAÑOL BERTRÁN, Francesca, "L'àmbit presbiteral i el cor en els edificis romànics catalans", en *Art i litúrgia a l'Occident medieval*, Barcelona, 2008, pp. 29-36.
- ESPAÑOL BERTRÁN, F., 2012
 ESPAÑOL BERTRÁN, Francesca, "Sant Joan de les Abadesses durant els segles del romànic", en CRISPÍ I CANTÓN, Marta y MONTRAVETA RODRÍGUEZ, Míriam (eds.), *El monestir de Sant Joan de les Abadesses*, Sant Joan de les Abadesses-Ripoll, 2012, pp. 29-60.
- ESPAÑOL BERTRÁN, F. y YARZA LUACES, J., 2007
 ESPAÑOL BERTRÁN, Francesca y YARZA LUACES, Joaquín, *El romànic català*, Manresa, 2007.
- ESPINALT I SELLARÈS, J., 1981
 ESPINALT I SELLARÈS, Jaume "Les excavacions de la Seu", *Dovella*, 2 (1981), pp. 25-29.
- ESTAPÉ I FERRER, A., 1993
 ESTAPÉ I FERRER, Antoni, "Esglésies romàniques de la vall de Marganell", *Circular - Amics de l'Art Romànic*, 125 (1993), pp. 51-53.
- ESTEBAN FARRÉ, M., 2002
 ESTEBAN FARRÉ, Maria, "L'església de Sant Bartomeu de Monràs", *Amindola*, 50 (2002), pp. 11-13.
- ESTEBAN FARRÉ, M., 2003
 ESTEBAN FARRÉ, Maria, "L'església de Sant Bartomeu de Monràs. II part", *Amindola*, 51 (2003), pp. 12-15.
- ESTEBAN LORENTE, J. F. et alii, 1978
 ESTEBAN LORENTE, Juan Francisco et alii, "Fortificaciones cristianas y ordenación fronteriza en el siglo XI. Forma y función de la arquitectura militar", en *Primer Coloquio de Arte Aragonés*, Teruel, 1978, pp. 95-123.
- ESTEVE I CUBÍ, J., FONT I MONTANYÀ, D. y RIAL I CARBONELL, R., 1996
 ESTEVE I CUBÍ, Josep, FONT I MONTANYÀ, Dani y RIAL I CARBONELL, Ramon, *L'albergueria, un espai retrobat*, Vic, 1996.
- ESTEVE, A., 1997
 ESTEVES, Albert, *Pineda de Mar. Maresme: guia del patrimoni històric i artístic*, Molins de Rei, 1997.
- ESTRADA I PLANELL, G., 1983
 ESTRADA I PLANELL, Gemma, *Santa Maria del Bruc. Pintures, absis i campanar*, s.l., 1983.
- ESTRADA I PLANELL, G., 1991
 ESTRADA I PLANELL, Gemma, *El Bruc. El medi, la història, l'art*, El Bruc, 1991.
- ESTRADA I PLANELL, G. et alii, 1997
 ESTRADA I PLANELL, Gemma et alii, *Inventari del patrimoni arquitectònic de Catalunya: L'Anoia*, Barcelona, 1997.
- ESTRADA I RIUS, A., 1994
 ESTRADA I RIUS, Albert, "Sant Feliu de Savassona", *Revista Vic* (1994), pp. 47-50.
- ESTREMS LÓPEZ, F. I., 2008
 ESTREMS LÓPEZ, Francesc Ignasi, "El castillo de Palafolls", *Castillos de España*, 150 (2008), pp. 53-63.
- EXCURSIÓ A MANRESA, 1878-1881
 "Excursió a Manresa y al monestir de Sant Benet de Bages", *L'Excursionista*, I (1878-1881), pp. 73-78.
- EXCURSIÓ A SANT CUGAT, 1876-1877
 "Excursió a Sant Cugat del Vallés. 21 octubre de 1877", *Memorias de l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques*, 1 (1876-1877), pp. 137-144.
- EXCURSIÓ A SANT JULIÀ DE VILAMIROSA, 1911
 "Excursió a Sant Julià de Vilamirosa", *Gazeta Montanyesa*, 551 (25/2/1911).
- EXPEDIENT, 1995
Expedient de Declaració BCIN-Monument Històric. Monestir de Santa Maria de Serrateix, Barcelona, 1995 (inèdit).
- EYGUN, F., 1965
 EYGUN, F., *Art des Pays d'ouest*, París, 1965.
- FABRÉ, G., MAYER I OLIVÉ, M. y RODÀ de LLANZA, I., 1981
 FABRÉ, Georges, MAYER I OLIVÉ, Marc, y RODÀ de LLANZA, Isabel, *Epigrafia romana de Terrassa*, Terrassa, 1981.

- FABRÉ, J. y HUERTAS, J. M., 1980
 FABRÉ, Jaume y HUERTAS, Josep Maria, "Horta-Guinardó", en *Tots els barris de Barcelona*, Barcelona, 1980.
- FÀBREGA I ENFEDAQUE, A., 2005
 FÀBREGA I ENFEDAQUE, Albert, "Sobre les esglésies de Coaner", *Dovella*, 90 (2005), pp. 5-9.
- FÀBREGA I ENFEDAQUE, A. y SERRA I SELLARÈS, F., 2008
 FÀBREGA I ENFEDAQUE, Albert y SERRA I SELLARÈS, Francesc, "Claret dels cavallers (Sant Mateu de Bages)", *Dovella*, 96 (2008), pp. 5-19.
- FÀBREGA I GRAU, A., 1954
 FÀBREGA I GRAU, Àngel, *Santuàrios marianos de Barcelona: historia, leyenda, folklore*, Barcelona, 1954.
- FÀBREGA I GRAU, A., 1955
 FÀBREGA I GRAU, Àngel, *Diplomatari de la catedral de Barcelona: documents del anys 844-1000*, Barcelona, 1995.
- FADRIQUE, T., CARRASCAL, S. y MALGOSA, A., 2005
 FADRIQUE, Thaïs, CARRASCAL, Susana y MALGOSA, Assumpció, "La necròpolis medieval de Granollers", *Lauro*, 29 (2005), pp. 13-20.
- FALCÓN PÉREZ, M. I., 1973
 FALCÓN PÉREZ, María Isabel, "Una noticia acerca de las pinturas románicas de Bagüés (Zaragoza)", *Estudios de Edad Media de la Corona de Aragón*, IX (1973), pp. 443-453.
- FALGÀS CASANOVAS, J., 2006
 FALGÀS CASANOVAS, Jordi, "Picasso in Gòsol: Savouring the Secrets of the Mysterious Land", en ROBINSON, William H. et alii, *Barcelona and Modernity: Picasso, Gaudí, Miró, Dalí*, Cleveland-New Haven, 2006, pp. 236-248.
- FARELL I DOMINGO, J., 1992
 FARELL I DOMINGO, Joan, *El Priorat de Santa Maria de Castellfollit de Riubregós*, s.l., 1992 (manuscrito inédito).
- FARELL I DOMINGO, J., 1994
 FARELL I DOMINGO, Joan, *Castellfollit de Riubregós. Resum històric: folklore, llegendes, tradicions*, Barcelona, 1994.
- FARELL I GARRIGÓS, D., 1996
 FARELL I GARRIGÓS, David, "La recerca arqueològica al castell de Burriac. Antecedents a les excavacions de 1993", en *Primeres Jornades d'Arqueologia de Cabrera de Mar i del Maresme*, Cabrera de Mar, 1996, pp. 77-80.
- FARELL I GARRIGÓS, D., 2000
 FARELL I GARRIGÓS, David, "La intervenció arqueològica de 1993 al castell de Burriac (Cabrera de Mar, el Maresme)", en *L'arquitectura militar medieval. Jornades d'Història i Arqueologia Medieval del Maresme*, Mataró, 2000, pp. 47-56.
- FARÍAS ZURITA, V., 2002
 FARÍAS ZURITA, Víctor, "Las fortificaciones medievales del Vallès (siglos IX-XIII). Un inventario a partir de las fuentes escritas", *Acta historica et archaeologica Mediaevalia*, 23-24 (2002), pp. 23-48.
- FARRÉ I SANPERA, M. C., 1983
 FARRÉ I SANPERA, Maria Carme, *El Museu d'Art de Catalunya*, Barcelona, 1983.
- FARRENY, M., MAURI, A. y VIVES, M., 1994
 FARRENY, Montserrat, MAURI, Alfred i VIVES, Miquel, "La seqüència històrica del pont del diable i el seu context territorial", en *Miscel·lània d'Homenatge a Jaume Codina*, El Prat de Llobregat, 1994, pp. 219-250.
- FARRERAS MUNNER, M., 1904
 FARRERAS MUNNER, Miquel, *Monografia del monastir de Sant Cugat del Vallès*, Barcelona, 1904.
- FARRÉS-TRIAS, J. M., 1994a
 FARRÉS-TRIAS, Josep Maria, "Fugaç història de la masia de l'Obac", en *XV Ronda Vallesana (Els cingles de Vacarisses)*, Sabadell, 1994, pp. 78-82.
- FARRÉS-TRIAS, J. M., 1994b
 FARRÉS-TRIAS, Josep Maria, "La Torrota de Vacarisses", en *XV Ronda Vallesana (Els cingles de Vacarisses)*, 1994, pp. 99-101.
- FARRÉS-TRIAS, J. M., 2007
 FARRÉS-TRIAS, Josep Maria, "Consolidació de la Torrota", en *XXVIII Ronda Vallesana*, Sabadell, 2007, pp. 59-60.
- FARRIOL I VINYES, P., 1982a
 FARRIOL I VINYES, Pere, "Campanya de restauració de l'església de Santa Justa", *Ronçana*, 112 (1982), pp. 14-15.
- FARRIOL I VINYES, P., 1982b
 FARRIOL I VINYES, Pere, "Santa Justa, pedres velles", *Ronçana*, 113 (1982), p. 19.

- FARRIOL I VINYES, P., 1982c
 FARRIOL I VINYES, Pere, "Crònica d'una jornada històrica", *Ronçana*, 115 (1982), pp. 26-29.
- FARRIOL I VINYES, P., 1990
 FARRIOL I VINYES, Pere, "El castell de Montbui", *Ronçana*, 154 (1990), pp. 12-13.
- FAU, J. C., 1978
 FAU, Jean Claude, "Un decor original: L'entrelac epanoui en palmette sur les capiteaux romans de l'ancienne septimanie", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, 9 (1978), pp. 129-139.
- FAUQUET I PALAU, J. et alii, 1993
 FAUQUET I PALAU, Josep et alii, "Coneixement arquitectònic de la Torre del Palau", en *IV Congrés d'Arqueologia Medieval Espanyola*, 1993, III, pp. 727-731.
- FAURA, J. M., 1993
 FAURA, Josep Maria, *Història de la serra de l'Obac. El Parc de Sant Llorenç i la serra de l'Obac*, Barcelona, 1993.
- FAURA I CASANOVAS, E., 1999
 FAURA I CASANOVAS, Esteve, *L'Abir i l'avui del Papiol*, El Papiol, 1999.
- FELIU DE TRAVY, I., 1977
 FELIU DE TRAVY, Ignasi, *El monestir de Santa Maria de Serrateix. Una aproximació a la seva història*, Granollers, 1977.
- FELIU I MONTFORT, G., 1976
 FELIU I MONTFORT, Gaspar, "Els inicis del domini territorial de la Seu de Barcelona", *Cuadernos de Historia Económica de Cataluña*, XIV (1976), pp. 45-61.
- FELIU I MONTFORT, G., 1982
 FELIU I MONTFORT, Gaspar, "Al-Mansur. Barcelona i Sant Cugat", *Acta historica et archaeologica Medievalia*, 3 (1982), pp. 49-54.
- FELIU I MONTFORT, G., 1984
 FELIU I MONTFORT, Gaspar, "Sant Joan de les Abadesses i el repoblament del Vallès", en *Miscel·lania Fort i Cogul. Història monàstica catalana i història del Camp de Tarragona*, Montserrat, 1984, pp. 129-135.
- FELIU I MONTFORT, G. y SALRACH I MARÉS, J. M., 1999
 FELIU I MONTFORT, Gaspar y SALRACH I MARÉS, Josep Maria, *Els Pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I*, Barcelona-Lleida, 1999, 3 tomos.
- FELIU I PORTABELLA, M. et alii, 1993
 FELIU I PORTABELLA, Margarida et alii, *Viladrau*, Girona, 1993.
- FERNÁNDEZ ARENAS, J., 1972
 FERNÁNDEZ ARENAS, José, *La arquitectura mozárabe*, Barcelona, 1972.
- FERNÁNDEZ BERMÚDEZ, I., 2008
 FERNÁNDEZ BERMÚDEZ, Isidre, "Les reials presons de vic. Obres en els segles XVII i XVIII", *Ausa*, XXIII, 161-162 (2008), pp. 609-655.
- FERNÁNDEZ SOMOZA, G., 2001
 FERNÁNDEZ SOMOZA, Gloria, "La influencia poitevina en la pintura mural románica del nordeste de España", en *Aquitaine et Espagne, du VIIIe au XIIIe siècle*, Poitiers, 2001, pp. 165-174.
- FERNÁNDEZ SOMOZA, G., 2002
 FERNÁNDEZ SOMOZA, Gloria, "Las pinturas de la 'iglesia baja' de San Juan de la Peña. Vínculos pictóricos entre el Poitou y Aragón durante el siglo XII", *Anuario del Departamento de Historia y Teoría del Arte (UAM)*, XIV (2002), pp. 9-17.
- FERNÁNDEZ SOMOZA, G., 2004
 FERNÁNDEZ SOMOZA, Gloria, *Pintura romànica en el Poitou, Aragón y Cataluña. La itinerancia de un estilo*, Murcia, 2004.
- FERNÁNDEZ SOMOZA, G., 2007
 FERNÁNDEZ SOMOZA, Gloria, "Vías medievales y pintores itinerantes en Cataluña en tiempos del Románico", en *El camí de Sant Jaume i Catalunya. Actes del Congrés Internacional celebrat a Barcelona, Cervera i Lleida, els dies 16, 17 i 18 d'octubre de 2003*, Barcelona, 2007, pp. 387-391.
- FERNÁNDEZ I SUBIRANA, M., 1984
 FERNÁNDEZ I SUBIRANA, Marcial, "Patrimoni i deixadesa del nostre poble. SOS: la capella de Sant Jaume ses Oliveres continua 'criant malves'", *Igualada. Periòdic de l'Anoia*, 3024 (24/3/1984), p. 13.
- FERNÁNDEZ I SUBIRANA, M., 1988
 FERNÁNDEZ I SUBIRANA, Marcial, *Antigues capelles igualadines (dels segles XI al XV)*, Igualada, 1988.

- FERNÁNDEZ TORREGROSA, A., 1946
 FERNÁNDEZ TORREGROSA, Amancio, *Breve historia de Montmeló*, Barcelona, 1946.
- FERNÁNDEZ TORREGROSA, A., PIÑERO, À., y UMBERT, J., 1994
 FERNÁNDEZ TORREGROSA, Amancio, PIÑERO, Àngel y UMBERT, Josep, *Aproximació a la història de Montmeló: segles X-XII*, Montmeló, 1994.
- FERNÁNDEZ I TRABAL, J., 2005
 FERNÁNDEZ I TRABAL, Josep, *Política, Societat i Economia en una Vila Catalana medieval*, Molins de Rei, 2005.
- FERNIE, E., 1994
 FERNIE, Eric, "St. Vincent at Cardona and the Mediterranean dimension of first Romanesque architecture", en *Studies in Medieval Art and Literature presented to Peter Lasko*, Stroud, 1994, pp. 24-35.
- FERNIE, E., 2000
 FERNIE, Eric, "Saint-Vincent de Cardona et la dimension méditerranéenne du premier art roman", *Cahiers de Civilisation Médiévale*, 43 (2000), pp. 243-256.
- FERNIE, E., 2010
 FERNIE, Eric, "Sant Vicenç at Cardona and Byzantine Architecture revisited", en FREIXAS I CAMPS, Pere y CAMPS I SORIA, Jordi (dirs.), *Els Comacini i l'arquitectura romànica a Catalunya*, Barcelona, 2010, pp. 33-40.
- FERRAN I GOMEZ, D., 1999
 FERRAN I GOMEZ, Domènec, *Terrassa, Conjunt Monumental de les esglésies de Sant Pere*, Terrassa, 1999.
- FERRAN I GOMEZ, D., 2001
 FERRAN I GOMEZ, Domènec, "Museu de Terrassa. Pla director del conjunt monumental de les Esglésies de Sant Pere", *Terme*, 16 (2001), pp. 17-21.
- FERRAN I GOMEZ, D., 2004
 FERRAN I GOMEZ, Domènec (coord.), *La cartoixa de Sant Jaume de Vallparadís*, Terrassa, 2004.
- FERRAN I GOMEZ, D., 2009
 FERRAN GOMEZ, Domènec, *Ecclesiae Egarenses. Les esglésies de Sant Pere de Terrassa*, Barcelona, 2009.
- FERRAN I GÓMEZ, D. y MASSAGUÉ I TORNÉ, J. M., 1992
 FERRAN GÓMEZ, Domènec y MASSAGUÉ I TORNÉ, Josep Maria, "Sant Pere de Terrassa. Proposta per una seqüència arquitectònica", en *Actes del I Simposi Internacional sobre les Esglésies de Sant Pere de Terrassa*, Terrassa, 1992, pp. 133-138.
- FERRAN I GOMEZ, D. et alii, 1991
 FERRAN I GOMEZ, Domènec et alii, *Història de Viladecavalls*, Viladecavalls, 1991.
- FERRANDO I ROIG, A., 1983
 FERRANDO ROIG, Antoni, *El Parc natural de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac: història i arqueologia vistes per un excursionista*, Sabadell, 1983.
- FERRANDO I ROIG, A., 1987
 FERRANDO I ROIG, Antoni, *El monestir de Sant Llorenç del munt i les seves possessions*, Barcelona, 1987.
- FERRER, M. A., 1998
 FERRER, Maria Àngels, "El romànic recupera sus raíces", *La Vanguardia* (12/07/1998), *La Revista*, pp. 12-13.
- FERRER I ALÒS, L., 1986
 FERRER I ALÒS, Llorenç, "Navarcles" en *Història del Bages*, Manresa, 1986 (1987-1988), II, p. 151 (col. Història de les comarques de Catalunya).
- FERRER I ALÒS, L., 1997
 FERRER I ALÒS, Llorenç, *La capella i el barri de Sant Bartomeu*, Navarcles, 1997.
- FERRER I ALÒS, L. y PLANS I MAESTRA, J., 2008
 FERRER I ALÒS, Llorenç y PLANS I MAESTRA, Jaume, *Sant Jaume d'Olzinelles i el Pont de Cabrianes: una ullada a la seva història*, Sant Fruitós de Bages, 2008.
- FERRER I GODOY, J., 2009
 FERRER I GODOY, Joan, *Diplomatari del monestir de Sant Joan de les Abadesses (995-1273)*, Barcelona, 2009.
- FERRER SOLER, A., 1951
 FERRER SOLER, Albert, "La iglesia de San Miguel de Olérdola", *Archivo Español de Arte*, 24 (1951), pp. 113-123.
- FELU, A. y MONFORT, J. M., 1902
 FELU, Antoni y MONFORT, Josep Maria, *Estudi històric y arquitectònic del monestir de Sant Pau del Camp*, Barcelona, 1902.

- FIERRO MACÍA, J., 1987
- FIERRO MACÍA, Javier, "Excavaciones en una torre del recinto fortificado de Ódena", en *Arqueología medieval española. II Congreso (Madrid 19- 24 Enero 1987)*, Madrid, 1987, II, pp. 169-175.
- FIERRO MACÍA, J., 1991
- FIERRO MACÍA, Javier, "Arqueología y espacio de la torre albarrana del castillo de Ódena", en *Simposi sobre actuacions en el patrimoni edificat medieval i modern (Segles X-XVIII)*, Barcelona, 1991, pp. 22-26 (col. Quaderns científics i tècnics, 3).
- FIERRO MACÍA, J., 1996
- FIERRO MACÍA, Javier, "Resultats de la Campanya realitzada l'any 1995 a un sector de la pars rustica de la vil·la romana de Sales", en *Estudis, informes i textos del Servei de Patrimoni Arquitectònic Local*, Barcelona, 1996, pp. 291-298 (col. Quaderns Científics i Tècnics, 8).
- FIERRO MACÍA, J., 2004
- FIERRO MACÍA, Javier, "Resultat de les excavacions realitzades a l'església de Sant Pere de Serrallonga (Alpens, Barcelona)", en *Actes de les Jornades d'Arqueologia i Paleontologia 2001, Comarques de Barcelona (1996-2001)*, Barcelona, 2004, III, pp. 1232-1241.
- FIERRO MACÍA, J., 2010
- FIERRO MACÍA, Javier, "La recerca arqueològica del monument: el castell i l'església", *L'Erol*, 104 (2010), pp. 14-20.
- FIERRO MACÍA, J. y CAIXAL I MATA, À., 1999
- FIERRO MACÍA, Javier y CAIXAL I MATA, Àlvar, *Memòria de l'excavació realitzada l'any 1998 a l'església de la Mare de Déu i a la pars rustica de la vil·la romana de Sales*, Viladecans, Barcelona, 1999 (inédito).
- FIERRO MACÍA, J. y CAIXAL I MATA, À., 2001
- FIERRO I MACÍA, Javier y CAIXAL I MATA, Àlvar, "Darreres campanyes d'excavació a la vil·la romana i a l'església de la Mare de Déu de Sales, Viladecans, Barcelona", en *Actes de les Jornades d'Arqueologia i Paleontologia, La Garriga, 29 30 de novembre y diciembre de 2001*, La Garriga, 2001.
- FIERRO MACÍA, J. y CLUA I MERCADAL, M., 1991
- FIERRO MACÍA, Javier y CLUA I MERCADAL, Maria, "La interpretació de la iglesia de Sant Pere de Castellfollit del Boix a la luz de la excavación de la capilla gòtica adosada a la fachada septentrional del templo", en *Simposi sobre actuacions en el patrimoni edificat medieval i modern (segles X al XVIII)*, Barcelona, 1991, pp. 207-212 (col. Quaderns científics i tècnics, 3).
- FIERRO MACÍA, J. y SOLÉ I PALACÍN, X., 1991
- FIERRO MACÍA, Javier y SOLÉ I PALACÍN, Xavier, "Evolución arquitectónica de la iglesia del santuario de Santa Maria de Foix (Torrelles de Foix, Alt Penedès)", en *Simposi sobre actuacions en el patrimoni edificat medieval i modern (segles X al XVIII)*, Barcelona, 1991, pp. 109-114 (col. Quaderns científics i tècnics, 3).
- FIERRO MACÍA, J. et alii, 2010
- FIERRO MACÍA, Javier et alii, *Església de Sant Pere de Serrallonga (Alpens). Arqueologia i història*, Barcelona, 2010.
- FIGUEROLA I GARRETA, P. J., 1991
- FIGUEROLA I GARRETA, P. J., *Guia del Museu Diocesà de Barcelona*, Barcelona, 1991.
- FIGUEROLA I GARRETA, P. J., 1994
- FIGUEROLA I GARRETA, P. J., *El bisbe Morgades i la formació de l'església catalana contemporània*, Abadia de Montserrat, 1994.
- FILGUEIRA GANZO, M. D., 1993
- FILGUEIRA GANZO, Maria Dolors, "Capitells pre-romànics a Sant Feliu de Codines", *Gala. Revista d'arqueologia, antropologia i patrimoni*, 2 (1993), pp. 247-250.
- FITA I COLOMÉ, F., 1896
- FITA I COLOMÉ, Fidel, "San Andrés de Lllaneras", *Boletín de la Real Academia de la Historia*, 28 (1896), pp. 168-172.
- FITÉ I LLEVOT, F., 1987
- FITÉ I LLEVOT, Francesc, "Les torres rodones de guaita en la Catalunya Occidental (s. X-XI). Una hipòtesi sobre el seu origen", en *V Congrés Espanyol d'Història de l'Art, Barcelona, 29 d'octubre al 3 de novembre de 1984*, Barcelona, 1987, I, pp. 159-170.
- FITÉ I LLEVOT, F., 1988
- FITÉ I LLEVOT, Francesc, "Arquitectura militar y repoblación en Cataluña (siglos VIII al XI)", en *III Congreso de Arqueología Medieval Española. Actas. Oviedo, 27 marzo-1 abril 1989*, Oviedo, 1988, pp. 193-235.
- FITÉ I LLEVOT, F., 1993
- FITÉ I LLEVOT, Francesc, *Arquitectura i repoblació en la Catalunya dels segles VIII-XI. Els orígens i l'evolució de l'arquitectura militar en les àrees de frontera, amb una atenció preferent per la zona del Montsec, a la Catalunya de Ponent*, Lleida, 1993.

- FITÉ I LLEVOT, F., 1995
 FITÉ I LLEVOT, Francesc, "Consideracions sobre el romànic en l'àmbit del comtat d'Urgell", en *El comtat d'Urgell*, Lleida, 1995, pp. 119-148.
- FITÉ I LLEVOT, F., 1999
 FITÉ I LLEVOT, Francesc, "Sobre els mestres d'obra i la construcció medieval a Catalunya", en FITÉ I LLEVOT, Francesc y YARZA LUACES, Joaquín (eds.), *L'Artista-artesà Medieval a la Corona d'Aragó (Actes del col·loqui celebrat a Lleida, 14, 15 i 16 de gener de 1998)*, Lleida, 1999, pp. 211-238.
- FITÉ I LLEVOT, F., 2003-2004
 FITÉ I LLEVOT, Francesc, "La Seu Vella de Lleida i la introducció de l'arquitectura gòtica a Catalunya", *Acta historica et archaeologica Mediaevalia*, 25 (2003-2004), pp. 1071-1109.
- FITER I INGLÉS, J., 1881
 FITER I INGLÉS, Josep, "Nuestros grabados. Viladecans. La Torre del Baró", *La Ilustración*, 25 (1881), p. 196.
- FLORENSA I FERRER, A., 1954
 FLORENSA I FERRER, Adolf, "La capilla románica de San Lázaro", *Barcelona: Suplemento ilustrado de Gaceta Municipal*, 5 (1954), pp. 13-16.
- FLORENSA I FERRER, A., 1955a
 FLORENSA I FERRER, Adolf, "Dos monumentos recuperados: Capilla Marcús y Capilla de San Lázaro", *Barcelona: Suplemento ilustrado de Gaceta Municipal*, 1 (1955).
- FLORENSA I FERRER, A., 1955b
 FLORENSA I FERRER, Adolf, "Testigos mudos", *Barcelona. Suplemento ilustrado de la Gaceta Municipal*, 8 (1955), pp. 315-316.
- FLORES, C. y AMANN, E., 1964-1965
 FLORES, Carlos y AMANN, Eduardo, *La arquitectura de Barcelona*, Madrid, 1964-1965.
- FLÓREZ, E., 1774
 FLÓREZ, Enrique, *España sagrada. Tomo XXVIII. Contiene el estado antiguo de la iglesia ausonense, hoy Vique*, Madrid, 1774.
- FLOTATS I LLAGOSTERA, A., 1979
 FLOTATS I LLAGOSTERA, Antoni, *Vacarisses. Assaig històric d'un poble, Vacarisses*, 1979.
- FLUVIÀ I ESCORSA, A. de, 1999
 FLUVIÀ I ESCORSA, Armand de, "La domus de Palau (o Castell de Fluvià) i els seus senyors", en *XX Ronda Vallesana. Sant Esteve de Palautordera*, Sabadell, 1999, pp. 82-85.
- FOLCH I IGLESIAS, C., GIBERT I REBULL, J. y MARTÍ I CASTELLÓ, R., 2010
 FOLCH I IGLESIAS, Cristian, GIBERT I REBULL, Jordi y MARTÍ I CASTELLÓ, Ramon, "El jaciment altmedieval de les Feixes de Monistrol (Gaià, El Bages)", en *Preactes del IV Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna de Catalunya. Tarragona 10-13 de juny de 2010*, Tarragona, 2010, pp. 4-5.
- FOLCH I TORRES, J., 1911
 FOLCH I TORRES, Joaquim [Flama], "Sant Pere de les Puelles", *La Veu de Catalunya* (12/01/1911), p. 56.
- FOLCH I TORRES, J., 1920
 FOLCH I TORRES, Joaquim, "Copó esmaltat del Rin", *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans*, VI (1920), pp. 774-780.
- FOLCH I TORRES, J., 1925a
 FOLCH I TORRES, Joaquim, "De com eren disposades les imatges escultòriques en l'altar romànic", *Gaceta de les Arts*, 21 (1925), pp. 4-7.
- FOLCH I TORRES, J., 1925b
 FOLCH I TORRES, Joaquim, "La doctrina de la conservació de les pintures murals", *Gaceta de les arts*, II, 29 (1925), p. 3.
- FOLCH I TORRES, J., 1926
 FOLCH I TORRES, Joaquim, *Museo de la Ciudadela. Catalogo de la sección de Arte Románico*, Barcelona, 1926.
- FOLCH I TORRES, J., 1929
 FOLCH I TORRES, Joaquim, "La Vera Creu bizantina de Bagà", *La Veu de Catalunya* (09/08/1929), p. 5.
- FOLCH I TORRES, J., 1956
 FOLCH I TORRES, Joaquim, *La Pintura romànica sobre fusta*, Barcelona, 1956 (col. Monumenta Cataloniae, IX).
- FOLCH I TORRES, J., 1957
 FOLCH I TORRES, Joaquim, *L'art català, vol. I*, Barcelona, 1957.
- FOLCH I TORRES, J., 1961
 FOLCH I TORRES, Joaquim, "La colección de esmaltes románicos del Museo de Arte de Cataluña de Montjuich se halla totalmente expuesta", *Destino* (15/04/1961), p. 1236.

- FOLDA, J., 2005
 FOLDA, Jaroslav, *Crusader Art in the Holy Land. From the Third Crusade to the Fall of Acre, 1187-1291*, Cambridge, 2005.
- FONT I CARRERAS, A., 1891
 FONT I CARRERAS, August, *La Catedral de Barcelona*, Barcelona, 1891.
- FONT I RIUS, J. M., 1958
 FONT I RIUS, Josep Maria, "Algunes notes sobre els antics costums parroquials de Sant Pere de Bertí", *Ausa*, III, 25 (1958), pp. 86-90.
- FONT I RIUS, J. M., 1969-1983
 FONT I RIUS, Josep Maria, *Cartas de población y franquicia de Cataluña*, Madrid, 1969-1983, 3 tomos.
- FONT I RIUS, J. M., 1973
 FONT I RIUS, Joan, "Santa Maria de la Roqueta", *Igualada. Periòdic de l'Anoia*, 2022 (12/05/1973), p. 5.
- FONT I RIUS, J. M., 1986
 FONT I RIUS, Josep Maria, "La restauració cristiana de Cardona i la seva carta de població (986)", *Cardener*, 3 (1986), pp. 17-30.
- FONT I SAGUÉ, N., 1895
 FONT I SAGUÉ, Norbert, "Lo Palau Episcopal de Barcelona", *Jochs Florals*, XXXVII (1895), pp. 123-133.
- FONTAINE, J., 1973-1977
 FONTAINE, Jacques, *L'art préroman hispanique*, La Pierre-qui-vire (Yonne), 1973-1977, 2 tomos.
- FONTAINE, J., 1978
 FONTAINE, Jacques, *El mozárabe*, 1978 (1977).
- FOREY, A. J., 1973
 FOREY, A. J., *The Templars in the Corona de Aragón*, Londres, 1973.
- FORSYTH, I. H., 1972
 FORSYTH, Ilene H., *The Throne of wisdom. Wood sculptures of the madonna in romanesque France*, Princeton, 1972.
- FORT I COGUL, E., 1967
 FORT I COGUL, Eufemià, "El pretès monestir d'Ancosa", en *I Col·loqui d'Història del Monaquisme Català. Santes Creus (1966)*, Santes Creus, 1967, pp. 111-125.
- FORT I COGUL, E., 1972
 FORT I COGUL, Eufemià, *El Senyoriu de Santes Creus*, Barcelona, 1972.
- FORT I GAUDI, J., 1978a
 FORT I GAUDI, Jordi, *Mare de Déu de Brugués*, Sant Climent de Llobregat, 1978.
- FORT I GAUDI, J., 1978b
 FORT I GAUDI, Jordi, *La Mare de Déu de Sales (Viladecans)*, Sant Climent de Llobregat, 1978.
- FORT I GAUDI, J., 1979
 FORT I GAUDI, Jordi, *Santa Maria de la Salut*, Sant Climent de Llobregat, 1979.
- FORTUNY, E. de, 1973
 FORTUNY, Epifani de, "Les pintures murals romàniques", en *Sentromà*, Tiana, 1973, pp. 2-6.
- FORTUNY I CORNET, J. y SERRA I COMA, R., 1986a
 FORTUNY I CORNET, Jordi y SERRA I COMA, Roser, "Calders", en *Història del Bages*, Manresa, 1986 (1987-1988), I (col. Història de les comarques de Catalunya).
- FORTUNY I CORNET, J. y SERRA I COMA, R., 1986b
 FORTUNY I CORNET, Jordi y SERRA I COMA, Roser, "Monistrol de Calders", en *Història del Bages*, Manresa, 1986 (1987-1988), II, pp. 57-70 (col. Història de les comarques de Catalunya).
- FRAGO I PÉREZ, M. P., 1988
 FRAGO I PÉREZ, Maria Pilar, *Els Hospitalers al Berguedà: l'Església de Sant Joan de Berga, 1220-1378*, Barcelona, 1988.
- FRANCÀS I PATSÍ, À., 1997
 FRANCÀS I PATSÍ, Àngel, *La Pobla de Lillet, Història, costums i tradicions de la Vall de Lillet (Berguedà)*, Berga, 1997.
- FRANCÈS FARRÉ, J. y GIL I NEBOT, L., 2001
 FRANCÈS FARRÉ, Joan y GIL I NEBOT, Leopoldo, "Els treballs d'excavació arqueològica i restauració de l'església de Sant Iscle i Santa Victòria de les Feixes (Cerdanyola del Vallès)", *Butlletí de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi*, XV (2001), pp. 343-367.

- FRANCO MATA, Á., 2009
FRANCO MATA, Ángela, "Relaciones entre la iconografía de las Horas de la Pasión y el Oficio Divino", en *Els amics del Pare Llopart. Miscel·lània in honorem*, Palma de Mallorca, 2009, pp. 182-191.
- FRANCO MATA, Á., 2012
FRANCO MATA, Ángela, "La contemplación de la pasión de Cristo a través de la liturgia de las horas canónicas, el teatro y la imagen", en *Le plaisir de l'art du Moyen Âge: commande, production et réception de l'oeuvre d'art: mélanges en hommage à Xavier Barral i Altet*, París, 2012, pp. 992-1003.
- FRAUER, M., 1999
FRAUER, Martina, "Die dominikanerkirche Santa Catalina in Barcelona - Aspekte zur Entstehungsgeschichte", *Gotische Architektur in Spanien*, Frankfurt, 1999, pp. 119-142.
- FREEDMAN, P., 1983
FREEDMAN, Paul, *The Diocese of Vic: tradition and regeneration in medieval Catalonia*, New Brunswick, 1983.
- FREEDMAN, P., 1985
FREEDMAN, Paul, *Tradició i regeneració a la Catalunya medieval. La diòcesi de Vic*, Barcelona, 1985.
- FREIXA I OLIVAR, J. M., 1959
FREIXA I OLIVAR, Josep Maria, *Anales de Villanueva y Geltrú (1850-1880)*, Vilanova i la Geltrú, 1959.
- FREIXAS I CAMPS, P., 2005
FREIXAS I CAMPS, Pere (com.), *El Crist romànic a les terres de Girona*, Girona, 2005.
- FREIXAS I CAMPS, P. y CAMPS I SORIA, J., 2010
FREIXAS I CAMPS, Pere y CAMPS I SORIA, Jordi (dirs.), *Els Comacini i l'arquitectura romànica a Catalunya. Simposi internacional (25 i 26 de novembre de 2005)*, Barcelona, 2010.
- FRINTA, M. S., 1981
FRINTA, Mojmír Svatopluk, "Raised Gilded Adornment of the Cypriot Icons, and the Occurrence of the Technique in the West", *Gesta*, 20 (1981), pp. 333-347.
- FUGUET I SANS, J., 1995
FUGUET I SANS, Joan, *L'arquitectura dels templers a Catalunya*, Barcelona, 1995.
- FUGUET I SANS, J., 2003
FUGUET I SANS, Joan, "Sant Pau de Riu-sec: priorat hospitaler i possible establiment templer. Noves aportacions al coneixement de la seva història", *Arraona*, 27 (2003), pp. 256-265.
- FUGUET I SANS, J., 2004
FUGUET I SANS, Joan, "La casa del Palau del Temple de Barcelona", *Locus Amoenus*, 7 (2004), pp. 99-109.
- FUGUET I SANS, J., 2005
FUGUET I SANS, Joan, *Templers i hospitalers. IV: Guia de la Catalunya vella, el Penedès, els comtats del Rosselló i Mallorca*, Barcelona, 2005.
- FUGUET I SANS, J., 2006
FUGUET I SANS, Joan, "Historiografia i estat de la qüestió de l'arquitectura dels ordes del Temple i de l'Hospital a la Corona d'Aragó", en *Templers i hospitalers. Grup de recerques de les Terres de Ponent*, Barbens, 2006, pp. 287-308.
- FUSTÉ, R. y SERRA I ROTÉS, R., 1982
FUSTÉ, Ramon y SERRA I ROTÉS, Rosa, "Les pintures murals de Sant Andreu de Cal Pallot", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 7 (1982), pp. 442-448.
- GAIGNEBET, C. y LAJOUX, J. D., 1985
GAIGNEBET, Claude y LAJOUX, Jean-Dominique, *Art profane et religion populaire au Moyen Age*, París, 1985.
- GAILLARD, G., 1933
GAILLARD, Georges, "Les chapiteaux du cloître de Sainte-Marie de l'Estany", *Gazette des Beaux Arts*, serie 6, X (1933), pp. 139-157, 257-271.
- GAILLARD, G., 1938
GAILLARD, Georges, *Premiers essais de sculpture monumentale en Catalogne au xe et xie siècles*, París, 1938.
- GAILLARD, G., 1959
GAILLARD, Georges, "Sant Benet de Bages", en *Congrès Archéologique de France, CXVII^e session*, París, 1959, pp. 208-214.
- GALCERAN I SOLANES, O., 1981
GALCERAN I SOLANES, Octavi, "Notícia arquitectònica de l'ermita de Sant Vicenç del Bosc", *Arraona*, 2ª època, 12 (1981), pp. 47-54.

- GALERA I ISERN, L. y ARTÉS LLOVET, S., 1975
- GALERA I ISERN, Lluís y ARTÉS LLOVET, Salvador, *Notes històriques de la parròquia de Sant Feliu d'Allella, Allella*, 1975.
- GALERA I PEDROSA, A., 1998
- GALERA I PEDROSA, Andreu, *Diplomatari de la Vila de Cardona (anys 966-1276)*, Barcelona, 1998.
- GALERA I PEDROSA, A., 2001a
- GALERA I PEDROSA, Andreu, *El castell de Cardona*, Sant Vicenç de Castellet, 2001.
- GALERA I PEDROSA, A., 2001b
- GALERA I PEDROSA, Andreu, *Territori, senyoriu i jurisdicció a la Catalunya Central: la Baillia de Cardona, ducat de Cardona, i la baronia de Santa Maria d'Aguilar: siglos XI-XVI*, Barcelona, 2001 (Universitat de Barcelona, tesis doctoral inédita).
- GALERA I PEDROSA, A., 2003
- GALERA I PEDROSA, Andreu, "L'església dels prohoms. La fundació de beneficis eclesíastics simples a Sant Miquel de Cardona (segles XIII-XVI)", en *L'església parroquial de Sant Miquel de Cardona. El gòtic al mig Cardener*, Manresa, 2003, pp. 45-130.
- GALERA I PEDROSA, A., 2006
- GALERA I PEDROSA, Andreu, "Les pintures murals de l'atri de l'església canonical de Sant Vicenç del castell de Cardona", en *El retorn de les pintures murals de l'atri de la Canònica de Sant Vicenç de Cardona*, Cardona, 2006, pp. 4-5.
- GALERA I PEDROSA, A., s.d.
- GALERA I PEDROSA, Andreu, "Introducció històrica", en SOCIETAT D'ARQUEOLOGIA DEL BERGUEDÀ, *Catàleg del Patrimoni Cultural Moble i Imoble de Capolat*, Capolat, s.d. (inédito).
- GALÍ FARRÉ, D., 1999
- GALÍ FARRÉ, David, *Informe sobre el castell de Lluçà*, s.l., 1999 (inédito).
- GALÍ FARRÉ, D., 2004
- GALÍ FARRÉ, David, *El Castell d'Orís: aproximació històrica*, Barcelona, 2004.
- GALÍ FARRÉ, D., 2008
- GALÍ FARRÉ, David, "Ora et labora a l'entorn del monestir. Els eremitoris, les estructures hidràuliques i l'hostal El Frare", *L'Erol*, 99 (2008), pp. 21-24.
- GALÍ FARRÉ, D. y PANCORBO I PICÓ, A., 2005
- GALÍ FARRÉ, David y PANCORBO I PICÓ, Ainoha, "Aproximació històrica i artística a l'església de Sant Vicenç de Fals (Fonollosa, Bages)", *Falchs. Fulls de divulgació de la història de Fals*, Monogràfics, 10 (2005), pp. 73-88.
- GALÍ FARRÉ, D. y VENTURA SELLÉS, A., 2010
- GALÍ FARRÉ, David y VENTURA SELLÉS, Anna, "El lloc de Madrona a través dels documents. Castell, parroquians i masies", *L'Erol*, 104 (2010), pp. 21-29.
- GALLARDO I GARRIGA, A., 1934
- GALLARDO I GARRIGA, Antonio, "Paseos arqueológicos por Barcelona. Itinerario sexto", *Barcelona Atracción*, XXV (1934), p. 145.
- GALLARDO I GARRIGA, A., 1938
- GALLARDO I GARRIGA, Antoni, *Del Mogent al Pla de la Calma*, Barcelona, 1938 [extraído de: *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, 514 (1938), pp. 58-64; 515 (1938), pp. 76-89; 516 (1938), pp. 101-114; 518-523 (1938), pp. 149-201.]
- GALLARDO I GARRIGA, A., 1942-1943
- GALLARDO I GARRIGA, Antoni, "La iglesia mozárabe de San Pedro de Brunet", *Anales y Boletín de los Museos de Arte de Barcelona*, 2 (1942), pp. 7-10; 3 (1943), pp. 7-12.
- GALLIAZZO, V., 1995
- GALLIAZZO, Vittorio, *I ponti romani*, Treviso, 1995.
- GALLICÓ, F. X., 1969
- GALLICÓ, Francesc Xavier, "El triente de Égica hallado en las excavaciones de Sant Vicenç d'Obiols (Berga)", *Gaceta numismática*, 12 (1969), pp. 15-16.
- GALOBARDES I PLANAS, J. y PUIGBÓ I CANELLAS, J., 1933
- GALOBARDES I PLANAS, Josep y PUIGBÓ I CANELLAS, Josep, *Notes històriques d'Artés*, Manresa, 1933.
- GALOPART I BADAL, J., 1981
- GALOPART I BADAL, Joan, "Les plantes de les esglésies romàniques del Bages", *Dovella*, 2 (1981), pp. 12-15.

- GALOBART I BADAL, J. y VILARMAU I MASFERRER, M., 1986 (1987-1988)
 GALOBART I BADAL, Joan y VILARMAU I MASFERRER, Marc, "Callús", en *Història del Bages*, Manresa, 1986 (1987-1988), I, pp. 171-182 (col. Història de les comarques de Catalunya).
- GALTÉS PUJOL, J., 1985
 GALTÉS PUJOL, Joan, *Guia històrico-artística de l'Església de Sant Vicenç de Mollet*, Mollet del Vallès, 1985.
- GALTÉS PUJOL, J., 1987
 GALTÉS PUJOL, Joan, "Orígens i formacions del municipi de Mollet del Vallès", *Notes*, 1 (1987), pp. 15-18.
- GALTÉS PUJOL, J., 1992
 GALTÉS PUJOL, Joan, "Mollet fa mil anys. L'església, la parròquia i el terme de Mollet del Vallès en el Cartulari de Sant Cugat (segles, x-xiii)", *Notes*, 6 (1992), pp. 23-31.
- GALTIER MARTÍ, F., 1987
 GALTIER MARTÍ, Fernando, "Les châteaux lombards de l'Aragon, à l'aube de la castellogie romane occidentale. La tour ronde", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, XVIII (1987), pp. 173-206.
- GALTIER MARTÍ, F., 1988
 GALTIER MARTÍ, Fernando, "L'église ligurienne San Paragorio de Noli et ses rapports avec Santa María de Obarra (Aragon) et San Vicente de Cardona (Catalogne). Trois précoces témoignages artistiques de la 'diaspora lombarde'", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, 19 (1988), pp. 151-168.
- GALTIER MARTÍ, F., 1991
 GALTIER MARTÍ, Fernando, "Le corps occidental des églises dans l'art roman espagnol du XIe siècle: problèmes de réception d'un modèle septentrional", *Cahiers de civilisation médiévale*, 135-136 (1991), pp. 297-307.
- GALTIER MARTÍ, F., 2003
 GALTIER MARTÍ, Fernando, "I maestri lombardi e la nascita dell'arte romanica in Catalogna e Aragona. Problemi del loro apporto alla luce del quadro europeo", en *Medioevo: arte lombarda. Atti del Convegno internazionale di studi (Parma 2001)*, Milán, 2003, pp. 593-601.
- GALVAN FREILE, F., 2008
 GALVAN FREILE, Francisco, "Culto e iconografía de Tomás de Canterbury en la Península Ibérica (1173-1300)", en ESPAÑOL BERTRAN, Francesca y FITÉ I LLEVOT, Francesc (eds.), *Hagiografia peninsular en els segles medievals*, Lleida, 2008, pp. 197-216.
- GARCÍA, A., 1982
 GARCÍA, Alfons, "Les esglésies de Tagamanent", *Tagamanent*, 2 (1982), pp. 6-8.
- GARCÍA BATALLA, P., 2008
 GARCÍA BATALLA, Pere, "Crònica del Grup ProArqueologia i Història", *L'Ordit*, 2 (2008), pp. 200-218.
- GARCÍA CARRERA, R., 1986
 GARCÍA CARRERA, Raimundo, *Esglésies i capelles romàniques de Caldes de Montbui*, Terrassa, 1986.
- GARCÍA I LLINARES, G., 1994
 GARCÍA I LLINARES, Gemma, "Memòria inèdita de l'excavació. Rellinars", s.l., 1994.
- GARCÍA I LLINARES, G. y MORO GONZÁLEZ, A., 1997
 GARCÍA I LLINARES, Gemma y MORO GARCÍA, Antonio, "Noves aportacions a la periodització de l'església vella de Rellinars", *Terme*, 12 (1997), pp. 15-17.
- GARCÍA I LLINARES, G. y OLESTI I VILA, O., 1997
 GARCÍA I LLINARES, Gemma y OLESTI I VILA, Oriol, "Terrassa i el seu territori a l'edat antiga: estat de la qüestió i noves perspectives de recerca", *Terme* (14), 1999, pp. 13-23.
- GARCÍA I LLINARES, G., MORO GARCÍA, A. y TUSET BERTRÁN, F., 2003
 GARCÍA I LLINARES, Gemma, MORO GARCÍA, Antonio y TUSET BERTRÁN, Francesc, "De conjunt paleocristià i catedralic a conjunt parroquial. Transformacions i canvis d'ús de les esglésies de Sant Pere de Terrassa. Segles IV-XVIII.", *Terme*, 18 (2003), pp. 29-57.
- GARCÍA I LLINARES, G., MORO GARCÍA, A. y TUSET BERTRÁN, F., 2009
 GARCÍA I LLINARES, Gemma, MORO GARCÍA, Antonio y TUSET BERTRÁN, Francesc, *La seu episcopal d'Ègara. Arqueologia d'un conjunt cristià del segle IV al IX*, Tarragona, 2009.
- GARCÍA I MAJÓ, L., 1995
 GARCÍA I MAJÓ, Lluís, "Sant Pere de Rubí a l'època baix-medieval; segles XII, XIII, XIV i XV", *Butlletí. Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí*, 39 (1995), pp. 309-318.

- GARCÍA-PEY, E., 2004
 GARCÍA-PEY, Enric, *Granera. Recull toponomàstic*, Barcelona, 2004.
- GARCÍA-PEY, E., 2005
 GARCÍA-PEY, Enric, *Castellcir. Recull onomàstic*, Barcelona, 2005.
- GARCÍA-PEY, E., 2006
 GARCÍA-PEY, Enric, *La Garriga. Noms de casa i lloc*, La Garriga, 2006.
- GARCÍA PIÑOL, R., 1974
 GARCÍA PIÑOL, Ramon, *Rutas Medievales*, Barcelona, 1974.
- GARCÍA I SANZ, A., 1960
 GARCÍA I SANZ, Arcadi, "Arnulfo, obispo de Vich (992-1010)", *Ausa*, 33 (1960), pp. 401-411.
- GARCÍA I SANZ, A., 1974
 GARCÍA I SANZ, Arcadi, "La noció d'orde en el monaquisme català antic (segles IX-XIII)", en *II Col·loqui d'història del monaquisme català (Sant Joan de les Abadesses, 1970)*, Abadia de Poblet, 1974, II, pp. 25-55.
- GARCÍA I TARGA, J., 1993
 GARCÍA I TARGA, Joan, "El Castell de Miralpeix: un model d'ocupació medieval i moderna al Garraf", *Miscel·lània Penedesenca*, XVIII (1993), pp. 143-166.
- GARCÍA I TARGA, J., 1996
 GARCÍA I TARGA, Joan, "La Masía fortificada de Miralpeix (Sitges, Barcelona)", *Boletín de la Asociación Española de Amigos de la Arqueología*, 36 (1996), pp. 157-170.
- GARCÍA I TARGA, J., 2003
 GARCÍA I TARGA, Joan, "El Castillo de Miralpeix (Sitges, Barcelona): Un modelo de ocupación medieval y moderna en la costa catalana", en *Actas del IV Curso de cultura medieval seminario: la fortificación medieval en la Península Ibérica*, Aguilar de Campoo, 2003, pp. 329-338.
- GARCÍA I TARGA, J. y LÓPEZ I MULLOR, A., 2000
 GARCÍA I TARGA, Joan y LÓPEZ I MULLOR, Albert, "La primera campanya d'excavació al despoblat del Puig d'Esparreguera (Esparreguera, Baix Llobregat)", en *Estudis històrics sobre patrimoni arquitectònic*, Barcelona, 2000, pp. 167-182. (col. Quaderns científics i tècnics, 11).
- GARCÍA I TARGA, J. y LORIENTE I PÉREZ, A., 1998
 GARCÍA I TARGA, Joan y LORIENTE I PÉREZ, Ana, "Castell de Miralpeix (Sitges): Estudi de Materials ceràmics", *Miscel·lània Penedesenca*, XXIII (1998), pp. 55-69.
- GARCÍA I TARGA, J. y ROUND I COLELL, R., 1994
 GARCÍA I TARGA, Joan y ROUND I COLELL, R., "Castell de Miralpeix: Hipòtesis Reconstructives", *Miscel·lània Penedesenca*, XX (1994), pp. 157-168.
- GARGANTÉ LLANES, M., 2005
 GARGANTÉ LLANES, Maria, "Església de Santa Fe de Calonge", *Llobregós informatiu*, 10 (2005), p. 19.
- GARGANTÉ LLANES, M., 2007
 GARGANTÉ LLANES, Maria, "El castell de Calonge", *Llobregós informatiu*, 26 (2007), pp. 32-33.
- GARÍ DE AGUILERA, B., 1984
 GARÍ DE AGUILERA, Blanca, "Las *querimoniae* feudales en la documentación catalana del siglo XII (1131-1178)", *Medievalia*, V (1984), pp. 7-50.
- GARÍ DE AGUILERA, B., 1985
 GARÍ DE AGUILERA, Blanca, *El linaje de los Castellvell en los siglos XI y XII*, Bellaterra, 1985.
- GARÍ I SIUMELL, J. A., 1860
 GARÍ I SIUMELL, J. Anton, *Descripción é historia de la villa de Villanueva y Geltrú desde su fundación hasta nuestros días*, Vilanova i la Geltrú, 1860 (1963).
- GARLAND, E., 1997
 GARLAND, Emmanuel, "Le portail de Santa Maria de Covet: une oeuvre élaborée, témoin privilégié de la place des puissances célestes au cours du second âge roman", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, XXVIII (1997), pp. 145-173.
- GARRIGA I PUIG, B., 1929
 GARRIGA I PUIG, Bonfilio, *Descripción del monasterio de San Cugat del Vallés*, Barcelona, 1929.
- GARRIGA I SANÇ, C., 1998
 GARRIGA I SANÇ, Carles, "La creu bizantina de Bagà", *Bagadanum*, I (1998), pp. 59-65.

- GARRUT I ROMA, J. M., 1952
 GARRUT I ROMA, Josep Maria, *Itineraris de Piedad en Barcelona*, Barcelona, 1952.
- GARSABALL I RIVASÉS, J., 2006
 GARSABALL I RIVASÉS, Jordi, *Cerdanyola del Vallès: de la tardoantiguitat al feudalisme*, Cerdanyola del Vallès, 2006.
- GASCÓN CHOPO, C., 2003
 GASCÓN CHOPO, Carles, "Altres esglésies de la diòcesi d'Urgell", en *L'Art gòtic a Catalunya. Arquitectura 2, Catedrals, monestirs i altres edificis religiosos*, Barcelona, 2003, pp. 150-154.
- GASOL I ALMENDROS, J. M., 1963.
 GASOL I ALMENDROS, Josep Maria, "Restos del templo románico de la Seo", *Hoja diocesana* (Vic), 107 (06/01/1963).
- GASOL I ALMENDROS, J. M., 1968
 GASOL I ALMENDROS, Josep Maria, "Sant Cugat del Racó: un monument excepcional", *Butlletí del Centre Excursionista de la Comarca de Bages*, 2ª època, 4 (1968), p. 23.
- GASOL I ALMENDROS, J. M., 1978.
 GASOL I ALMENDROS, Josep Maria, *La Seu de Manresa. Monografia històrica i guia descriptiva*, Manresa, 1978, pp. 13-56.
- GASOL I ALMENDROS, J. M., 1980.
 GASOL I ALMENDROS, Josep Maria, *L'Evangelari de Terrassa, 'Text d'argent' de la Seu de Manresa i Els pergamins ('Additional Charters') nº 62.604-62.681 de la British Library*, Terrassa, 1980.
- GASOL I ALMENDROS, J. M., 2001
 GASOL I ALMENDROS, Josep Maria., "El Romànic a Manresa. La Seu", en *Manresa Medieval, Història, Art i Cultura a l'Edat Mitjana*, Manresa, 2001, pp. 135-164.
- GAUTHIER, M. M., 1950
 GAUTHIER, Marie Madeleine, *Émaux limousines champléevées des XII à XIII et XIV siècles*, París, 1950.
- GAUTHIER, M. M., 1972
 GAUTHIER, Marie Madeleine, *Émaux du Moyen Âge occidental*, Friburg, 1972.
- GAUTHIER, M. M., 1987
 GAUTHIER, Marie-Madeleine, *Émaux méridionaux. Catalogue international de l'oeuvre de Limoges, I. L'époque romane*, París, 1987.
- GAUTHIER, M. M., 1998
 GAUTHIER, Marie-Madeleine, "L'Espagne, reconquêtes et pèlerinages de l'Oeuvre de Limoges", en *L'Oeuvre de Limoges. Art et histoire au temps des Plantagenêts, Actes du colloque*, París, 1998, pp. 396-397.
- GAUTHIER M. M., ANTOINE, E. y GABORIT-CHOPIN, D., 2011
 GAUTHIER Marie-Madeleine, ANTOINE, Elisabeth y GABORIT-CHOPIN, Danielle, *Corpus des émaux méridionaux, tome II: L'apogée, 11900-1215*, París, 2011.
- GELABERT I AMAT, M., 1998
 GELABERT I AMAT, Marta, *L'Abans. Molins de Rei, El Papiol*, 1998.
- GELABERT I FIET, E., 1973
 GELABERT I FIET, Eduard, *Cornellà de Llobregat. Historia, Arqueologia, Folcklore*, Barcelona, 1973.
- GIAMMARIA, G., 2001
 GIAMMARIA, Gioacchino (coord.), *Un Universo di simboli. Gli affreschi della cripta nella cattedrale di Anagni*, Roma, 2001.
- GIBERT, P., 1975
 GIBERT, Pere, *Palau Solitar: títol de glòria*, Barcelona, 1975.
- GIBERT I ARISA, J., 1981
 GIBERT I ARISA, Jaume, "Reconeixement dels límits del terme d'Artés al segle X", *Miscel·lània d'Estudis Bagencs*, 1 (1981), pp. 139-149.
- GIBERT REBULL, J., 2006a
 GIBERT REBULL, Jordi, *Evolució del poblament i organització territorial de la Catalunya interior durant l'antiguitat tardana i l'alta edat mitjana: els casos de la Catalunya Central (Bages, Berguedà i Solsonès) i la Garrotxa (segles V-X)*, s.l. 2006 (Memoria justificativa de investigació).
- GIBERT REBULL, J., 2006b
 GIBERT REBULL, Jordi, "La torre sobirana de Castellví de Rosanes, un edifici vinculat a la conquesta islàmica", *Materials del Baix Llobregat*, 12 (2006), pp. 23-57.
- GIBERT REBULL, J., 2011
 GIBERT REBULL, Jordi, *L'Alta Edat Mitjana a la Catalunya Central (segles VI-XI). Estudi històric i arqueològic de la Conca Mitjana del riu Llobregat*, Barcelona, 2011 (Universitat Autònoma de Barcelona, tesis doctoral inédita).

- GIBERT I VALENTÍ, A., 1990
 GIBERT I VALENTÍ, Alfons, *Un segle de vida gavanenca (1840-1940)*, Gavà, 1990.
- GIL, M., 1961
 GIL, Miguel, "Escenas del Apocalipsis", en *El Arte Románico. Catálogo*, Barcelona-Santiago de Compostela, 1961.
- GIMÉNEZ I BLASCO, J., 2003
 GIMÉNEZ I BLASCO, Joan, *Mataró: una vila que s'ha fet ciutat*, Mataró, 2003.
- GINÉ I TORRES, A. M., 1988
 GINÉ I TORRES, Anna Maria, "El convent de Sant Francesc de Barcelona. Reconstrucció hipotètica", *Acta historica et archaeologica Medievalia*, 9 (1988), pp. 221-241.
- GINEBRA I MOLINS, R., 1998
 GINEBRA I MOLINS, Rafael, *Manual primer de l'Arxiu de la Cúria Fumada de Vic*, Barcelona, 1998.
- GINEBRA I MOLINS, R., 1999
 GINEBRA I MOLINS, Rafael, "Les parroquies del Montseny al 1330, segons les visites pastorals del bisbat de Vic", *Monografies del Montseny*, 14 (1999), pp. 71-92.
- GINESTA I BATLLORI, S., 1987
 GINESTA I BATLLORI, Salvador, *La comarca del Bages*, Barcelona, 1987.
- GIRONA I GALIMANY, J., 1982
 GIRONA I GALIMANY, Jaume, *Santa Margarida i els Monjos. Passeig per la seva història*, Santa Margarida i els Monjos, 1982.
- GISPERT I DE FERRATER, J. de, 1895
 GISPERT I DE FERRATER, Joaquim de, *Una nota d'arqueologia cristiana: la indumentària en los crucifixs*, Barcelona, 1895.
- GISPERT I DE FERRATER, J. de, 1901-1902
 GISPERT I DE FERRATER, Joaquim de, "La Majestat de Sant Romà de la Clusa", *Revista de la Asociación Artístico-Arqueológica Barcelonesa*, III (1901-1902), pp. 542-550.
- GISPERT I DE FERRATER, J. de, 1902
 GISPERT I DE FERRATER, Joaquim de, "De Berga a la Pobla de Lillet per la montanya", *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, XII, 92 (1902), pp. 254-260.
- GODOY FERNÁNDEZ, C., 1995
 GODOY FERNÁNDEZ, Cristina, "La Iglesia de Santa Margarida del Priorat de Sant Genís de Rocafort", en *Arqueología y liturgia. Iglesias Hispánicas (siglos IV al VIII)*, Barcelona, 1995, pp. 219-223.
- GOLFERICHS I LOSADA, M., 1891
 GOLFERICHS I LOSADA, Macari, "Capella de Santa Llúcia", *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, III (1891), pp. 216-223, 246-247.
- GOLFERICHS I LOSADA, M., 1892
 GOLFERICHS I LOSADA, Macari, "Excursió a Corbera", *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, 7 (1892), pp. 1-7.
- GOLOBARDES, J. B., 1831
 GOLOBARDES, Joan Baptista, *Cataluña en la mano*, Barcelona, 1831.
- GÓMEZ BACH, A., 2003
 GÓMEZ BACH, Anna, "Primera campanya d'excavació al Castell d'Orís (Osona)", en *II Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya, celebrat a Sant Cugat del Vallès entre el 18 i el 21 d'abril de 2002*, Sant Cugat del Vallès, 2003, pp. 500-506.
- GÓMEZ BACH, A. y LÓPEZ MULLOR, A., 2003
 GÓMEZ BACH, Anna y LÓPEZ MULLOR, Albert, "L'inici de l'excavació del castell d'Orís (Osona)", en *Actes del congrés: Els Castells medievals a la Mediterrània nord-occidental*, Arbúcies, 2003, pp. 547-558.
- GÓMEZ I GÓMEZ, I., 1986
 GÓMEZ I GÓMEZ, Immaculada, "Sant Salvador de Guardiola", en *Història del Bages*, Manresa, 1986 (1987-1988), II, pp. 419-428 (col. Història de les comarques de Catalunya).
- GÓMEZ I GÓMEZ, I. y RODRÍGUEZ I LÓPEZ, A., 1986
 GÓMEZ I GÓMEZ, Immaculada y RODRÍGUEZ I LÓPEZ, Assumpta, "Talamanca", en *Història del Bages*, Manresa, 1986 (1987-1988), II (col. Història de les comarques de Catalunya).
- GOMIS I MESTRES, C., 1882
 GOMIS I MESTRES, Cels, "Excursió particular a Sant Benet de Bages (22 de juliol 1881)", *Butlletí de l'Associació Catalana d'Excursions Científiques*, IV (1882) pp. 17-18.

- GÓMEZ-MORENO, M., 1919
 GÓMEZ-MORENO, Manuel, *Iglesias mozárabes. Arte español de los siglos IX a XI*, Madrid, 1919 (1998), pp. 53-58.
- GÓMEZ-MORENO, M., 1951
 GÓMEZ-MORENO, Manuel, *El arte árabe español hasta los almohades. Arte mozárabe*, Madrid, 1951 (col. Ars Hispaniae, III).
- GÓMEZ MUNTANÉ, M. y MASSIP BONET, F., 1986
 GÓMEZ MUNTANÉ, Maricarmen y MASSIP BONET, Francesc, "El drama litúrgic de l'Assumpció de Santa Maria de l'Estany", en *Món i misteri de la festa d'Elx*, València, 1986, pp. 111-122.
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, A., 1985
 GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, Antoni, *32 monuments catalans: el patrimoni arquitectònic de la Diputació de Barcelona*, Barcelona, 1985.
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, A., 1990
 GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, Antoni, "Església parroquial de Santa Eulàlia de Riuprimer. Descripció de les obres", en *Com i per a qui restaurem. Objectius, mètodes i difusió de la restauració monumental. Memòria 1985-1989*, Barcelona, 1990.
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, A., 1991a
 GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, Antoni, "La reconstrucción significativa de la iglesia de Sant Bartomeu de Navarcles, Catalunya, Espanya", *Informes de la Construcción*, 42, 411 (1991), pp. 77-81.
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, A., 1991b
 GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, Antoni, "La restauración de los restos de Sant Bartomeu de Navarcles", en *Simposi sobre actuacions en el patrimoni edificat medieval i modern (segles X al XVIII)*, Barcelona, 1991, pp. 57-58 (col. Quaderns científics i tècnics, 3).
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, A., 1993a
 GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, Antoni, "Restauración de la iglesia de Sant Quirze i Santa Julita de Muntanyola. Objetivos y criterios", en *III Simposi sobre Restauració Monumental: Barcelona, del 19 al 21 de novembre de 1992. Estudis, informes i textos del Servei del Patrimoni Arquitectònic Local*, Barcelona, 1993, pp. 177-182. (col. Quaderns científics i tècnics, 5).
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, A., 1993b
 GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, Antoni, "Església de Sant Llàtzer. Avantprojecte de restauració i de reordenació de la plaça", en *III Simposi sobre Restauració Monumental: Barcelona, del 19 al 21 de novembre de 1992. Estudis, informes i textos del Servei del Patrimoni Arquitectònic Local*, Barcelona, 1993, pp. 306-310 (col. Quaderns científics i tècnics, 5).
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, A., 1995
 GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, Antoni, "La restauración de la iglesia de Sant Jaume Sesoliveres. Igualada", *On Diseño*, 168 (1995), pp. 118-127.
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, A., 1996a
 GONZÁLEZ MORENO-NAVARRO, Antoni, "Los crímenes de Castelldefels (a propósito de la restauración de la iglesia de Santa María del castillo)", en *Estudios, informes i textos del Servei del Patrimoni Arquitectònic Local*, Barcelona, 1996, pp. 329-338 (col. Quaderns científics i tècnics, 8).
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, A., 1996b
 GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, Antoni, "La restauración de la iglesia de Sant Jaume Sesoliveres. Igualada (Barcelona, España). Restoration of Sant Jaume Sesoliveres Church. Igualada, Barcelona, Spain", *Informes de la Construcción*, 445, 48 (1996), pp. 23-32.
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, A., 1999a
 GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, Antoni, "Acabar con la magia sin dejar el método: la restauración de Sant Pere de Serrallonga", *Loggia*, 8 (1999), pp. 18-31.
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, A., 1999b
 GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, Antoni (dir.), "Església de Santa Maria del Castell. Castelldefels", en *La restauració objectiva (Método SCCM de restauración monumental). Memoria SPAL 1993-1998*, Barcelona, 1999, pp. 165-194.
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, A., 1999c
 GONZÁLEZ MORENO-NAVARRO, Antoni (dir.), *La restauración objectiva (Método SCCM de restauración monumental). Memoria SPAL 1993-1998*, Barcelona, 1999.
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, A., 1999d
 GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, Antoni (dir.), "Torre del Baró. Viladecans" en *La restauració objectiva (Método SCCM de restauración monumental). Memoria SPAL 1993-1998*, Barcelona, 1999, pp. 89-110.

- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, A., 2003
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, Antoni, "La paradigmàtica reconstrucció afectiva i simbòlica del nostre romànic. Una reflexió i alguns exemples", *Lambard*, XVI (2003-2005), pp. 49-78.
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, A., 2008a
- GONZÁLEZ MORENO-NAVARRO, Antoni, "Més d'un quart de segle d'una restauració inacabada", *L'Erol*, 99 (2008), pp. 25-28.
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, A., 2008b
- GONZÁLEZ MORENO-NAVARRO, Antoni, "El perquè de la reconstrucció del monestir de Sant Llorenç", *L'Erol*, 99 (2008), pp. 10-13.
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, A. y LACUESTA CONTRERAS, R., 1984
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, Antoni y LACUESTA CONTRERAS, Raquel, "La Torre del Baró de Viladecans", en *1380-1980, Sis segles de protecció del patrimoni arquitectònic de Catalunya. Memòria de 1983*, Barcelona, 1984, pp. 161-166.
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, A. y LÓPEZ MULLOR, A., 1984
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, Antoni y LÓPEZ MULLOR, Albert, "Església de Sant Vicenç de Torelló (I Fase)", en *Memòria 1983. Servei de Catalogació i Conservació de Monuments de la Diputació de Barcelona*, Barcelona, 1984, pp. 134-140, 255-259.
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, A., LÓPEZ MULLOR, A. y SUREDA, M. J., 1984
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, Antoni, LÓPEZ MULLOR, Albert y SUREDA, Maria Josep, "Església de Sant Vicenç de Malla (II fase). Les fonts arqueològiques", en *Memòria 1983. Servei de Catalogació i Conservació de Monuments de la Diputació de Barcelona*, Barcelona, 1984, pp. 87-108.
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, A. et alii, 1983
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, Antoni et alii, *La Restauració, ara i aquí. Memòria 1981-1982. Actuació del Servei de Catalogació i Conservació de Monuments de la Diputació de Barcelona*, Barcelona, 1983.
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, A. et alii, 1984
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, Antoni et alii, *Memòria 1983: 1380-1980, Sis segles de protecció del patrimoni arquitectònic de Catalunya*, Barcelona, 1984.
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, A. et alii, 1990
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, Antoni et alii, *Com i per a qui restaurem. Objectius, mètodes i difusió de la restauració monumental. Memòria 1985-1989*, Barcelona, 1990.
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, A. et alii, 1998
- GONZÁLEZ I MORENO-NAVARRO, Antoni et alii, "Sant Jaume Sesoliveres (Igualada)", en *Arqueologia medieval a l'Anoia. Museu de la Pell d'Igualada i Comarcal de l'Anoia, del 13 al 17 de novembre de 1998. Castell de Claramunt, exposició permanent*, Barcelona, 1998, pp. 35-40.
- GORCHS I FONT, A., 2006
- GORCHS I FONT, Anna, *Prats de Lluçanès, 905-2005: cronologia de 1100 anys d'història*, Prats de Lluçanès, 2006.
- GORINA, P., 1922
- GORINA, Pau, "Apunts d'arqueologia i història de l'Ubach", *Arxiu del Centre Excursionista de Terrassa*, 2ª època, IV, 20 (1922), pp. 57-62.
- GRABAR, A., 1945
- GRABAR, A., "Un fresque visigothique et l'iconographie du silence", *Cahiers Archéologiques*, I (1945), pp. 124-128.
- GRABAR, A., 1958
- GRABAR, André, *La Peinture romane du onzième au treizième siècle*, Ginebra, 1958.
- GRÀCIA I MONT, E., 1984-1985
- GRÀCIA I MONT, Elisenda, "Materials de peltre medievals a Catalunya", *Acta historica et archaeologia Mediaevalia*, 5-6 (1984-1985), pp. 313-353.
- GRAHIT I GRAU, J., 1947
- GRAHIT I GRAU, José, *Comisión de Monumentos Históricos y Artísticos de la Provincia de Barcelona. Memoria de la labor realizada en su primer siglo de existencia (1844-1944)*, Barcelona, 1947.
- GRAN GEOGRAFIA COMARCAL, 1981-1985
- Gran geografia comarcal*, Barcelona, 1981-1985, 19 tomos.
- GRANELL TRIAS, E. y RAMON GRAELLS, A., 2006
- GRANELL TRIAS, Enric y RAMON GRAELLS, Antoni (eds.), *Lluís Domènech i Montaner. Viatges per l'arquitectura romànica*, Barcelona, 2006.

- GRAU, M., 1970
 GRAU, Montserrat, "Miscelánea hospitalense (siglos IX-XIII)", *L'Hospitalet*, 68 (1970), pp. 9-22.
- GRAUPERA I GRAUPERA, J., 1982
 GRAUPERA I GRAUPERA, Joaquim, *Els graons grafiats de Sant Pere de Riu*, s.l. 1982 (inédito).
- GRAUPERA I GRAUPERA, J., 2000a
 GRAUPERA I GRAUPERA, Joaquim, "L'arquitectura religiosa dins l'arquitectura militar. Les capelles dels castells en el Baix Maresme", en *Jornades de Història i Arqueologia Medieval del Maresme*, Mataró, 2000, pp. 81-86.
- GRAUPERA I GRAUPERA, J., 2000b
 GRAUPERA I GRAUPERA, Joaquim, "Noves aportacions sobre el temple de Sant Andreu d'Òrrius en el temps preromànic", en *II Jornades d'Arqueologia de Cabrera de Mar i del Maresme*, Cabrera de Mar, 2000, pp. 73-76.
- GRAUPERA I GRAUPERA, J., 2002
 GRAUPERA I GRAUPERA, Joaquim, *L'arquitectura religiosa preromànica i romànica en el Baix Maresme*, Argentona, 2002.
- GRAUPERA I GRAUPERA, J., 2009
 GRAUPERA I GRAUPERA, Joaquim, "Notes sobre l'art medieval a l'alt Maresme", en *Tordera, història d'un poble*, Tordera, 2009, II, pp. 19-64.
- GRIERA I GAJA, A., 1943
 GRIERA I GAJA, Antonio, *La cultura de San Cugat del Vallés, Discurso inaugural leído en la solemne apertura del curso académico 1943-1944 en el Seminario Conciliar de Barcelona*, Barcelona, 1943.
- GRIVÉ I MASÓ, M., 1988
 GRIVÉ I MASÓ, Miquel, *Recull de temes d'història local*, Sant Celoni, 1988.
- GROS I PUJOL, M. dels S., 1957
 GROS I PUJOL, Miquel dels Sants, "L'església de Sant Jaume d'Olzinelles", *Ausa*, II, 19 (1957), pp. 393-396.
- GROS I PUJOL, M. dels S., 1983a
 GROS I PUJOL, Miquel dels Sants, "L'escenificació litúrgica de l'Assumpció de Maria al cel al monestir de l'Estany", en *850è aniversari de la consagració de l'església del monestir de Santa Maria de l'Estany*, L'Estany, 1983, pp. 68-71.
- GROS I PUJOL, M. dels S., 1983b
 GROS I PUJOL, Miquel dels Sants, "El processoner de la catedral de Vic –Vic, Mus. Episc., MS. 117 (CXXIV)–", *Miscel·lània Litúrgica Catalana*, II (1983), pp. 73-130.
- GROS I PUJOL, M. dels S., 1987
 GROS I PUJOL, Miquel dels Sants, "Fragments de papir pertanyents a les butlles papals de Vic", en *Miscel·lània papiro-lògica Ramon Roca-Puig en el seu vuitantè aniversari*, Barcelona, 1987, pp. 141-144.
- GROS I PUJOL, M. dels S., 1989
 GROS I PUJOL, Miquel dels Sants, "L'antic retaule romànic de la Catedral de Vic. Assaig de reconstrucció", *Studia Vicensia*, 1 (1989), pp. 99-126.
- GROS I PUJOL, M. dels S., 1991a
 GROS I PUJOL, Miquel dels Sants, "Frontal de Sant Vicenç d'Espinelves", en *Museu Episcopal de Vic. Pintura i escultura romànica*, Sabadell, 1991, pp. 50-51.
- GROS I PUJOL, M. dels S., 1991b
 GROS I PUJOL, Miquel dels Sants, *Museu Episcopal de Vic. Pintura i escultura romànica*, Sabadell, 1991.
- GROS I PUJOL, M. dels S., 1992
 GROS I PUJOL, Miquel dels Sants, "La funcionalitat litúrgica de les Esglésies d'Ègara", en *Actes del I Simposi Internacional sobre les Esglésies de Sant Pere de Terrassa*, Terrassa, 1992, pp. 77-83.
- GROS I PUJOL, M. dels S., 1996a
 GROS I PUJOL, Miquel dels Sants, "Fragment d'un sacramentari votiu singular procedent de Tavertet –Vic, Mus. Episc. Frag. I/32", *Ausa*, XVII, 137 (1996), pp. 225-230.
- GROS I PUJOL, M. dels S., 1996b
 GROS I PUJOL, Miquel dels Sants, "El *Liber consuetudinum vicensis ecclesiae* del canonge Andreu Salmúnia –Vic, Museu Episcopal, ms. 134 (LXXXIV)–", *Miscel·lània Litúrgica Catalana*, VII (1996), pp. 175-294.
- GRUP D'ANÀLISI I CARACTERITZACIÓ DE MATERIALS, 2005
 GRUP D'ANÀLISI I CARACTERITZACIÓ DE MATERIALS, *Informe de la determinació de la policromia d'una talla. Ref: 220405*, Vilanova i la Geltrú, 2005 (inédito).
- GRUP D'ESTUDIS I TREBALLS LOCALS, 1993
 GRUP D'ESTUDIS I TREBALLS LOCALS, *Història Gràfica de Tordera (1880-1980)*, Tordera, 1993.

- GRUP D'HISTÒRIA, 1973
 GRUP D'HISTÒRIA, "Sant Esteve de Tavérnoles", en *Recerca*, 17-20 (1972-1973).
- GRUP DE RECERQUES HISTÒRIQUES DE CASTELLDEFELS, 2007
 GRUP DE RECERQUES HISTÒRIQUES DE CASTELLDEFELS, *L'Arxiu de la Baronia d'Eramprunyà. Els documents de Castelldefels*, Castelldefels, 2007.
- GUÀRDIA, F., 1989
 GUÀRDIA, Francesc, "El romànic a Sentmenat", en *X Ronda Vallesana: Sentmenat-El Farell*, Sabadell, 1989, p. 65.
- GUÀRDIA, F., 2001
 GUÀRDIA, Francesc, "Sant Jaume de Vallverd", en *XXII Ronda vallesana: Sant Llorenç Savall*, Sabadell, 2001, pp. 74-75.
- GUÀRDIA I FELIP, J. y CORTÉS I GARCÍA, J. J., 2001
 GUÀRDIA I FELIP, Jordi y CORTÉS I GARCÍA, Joan Josep, "Intervenció arqueològica a l'església de Sant Cebrià de Valldoreix", en *Actes de les jornades d'arqueologia i paleontologia*, La Garriga, 2001, III, pp. 1063-1069.
- GUÀRDIA I FELIP, J. y CORTÉS I GARCÍA, J. J., 2003
 GUÀRDIA I FELIP, Jordi y CORTÉS I GARCÍA, Joan Josep, "Intervenció arqueològica a l'església de Sant Cebrià de Valldoreix", en *II Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya*, Sant Cugat del Vallès, 2003, II, pp. 545-550.
- GUARDIA PONS, M., 1992a
 GUARDIA PONS, Milagros, "Ciborio", en *Prefiguración del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, Barcelona, 1992, pp. 160-161.
- GUARDIA PONS, M., 1992b
 GUARDIA PONS, Milagros, "Incensario", en *Prefiguración del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, Barcelona, 1992, pp. 142-143.
- GUARDIA PONS, M., 1992c
 GUARDIA PONS, Milagros, "Naveta", en *Prefiguración del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, Barcelona, 1992, p. 195.
- GUARDIA PONS, M., 1992d
 GUÀRDIA PONS, Milagros, "La pintura mural pre-romànica de les esglésies de Sant Pere de Terrassa", en *Actes del I Simposi Internacional sobre de les Esglésies de Sant Pere de Terrassa*, Terrassa, 1992, pp. 153-160.
- GUARDIA PONS, M., 1993
 GUARDIA PONS, Milagros (ed.), *La descoberta de la pintura mural romànica catalana. La col·lecció de reproduccions del MNAC*, Barcelona, 1993.
- GUARDIA PONS, M., 1998-1999
 GUARDIA PONS, Milagros, "Sant Tomàs Becket i el programa iconogràfic de les pintures murals de Santa Maria de Terrassa", *Locvs Amoenvs*, 4 (1998-1999), pp. 37-58.
- GUARDIA PONS, M., 1999
 GUARDIA PONS, Milagros, "L'escultura monumental i decorativa", en *Del romà al romànic. Història, art i cultura de la Tarraconense mediterrània entre els segles IV i X*, Barcelona, 1999, pp. 205-213.
- GUARDIA PONS, M., 2002
 GUARDIA PONS, Milagros, *La decoració pictòrica de la porta d'entrada des del claustre a l'església de Sant Cugat del Vallès*, s.l., 2002 (informe inédit).
- GUARDIA PONS, M., 2009
 GUARDIA PONS, Milagros, "Il precoce approdo dell'iconografia di Tommaso Becket nella penisola iberica", en CALÒ MARIANI, Maria Stella (ed.), *I Santi venuti del mare. Atti del V Convegno Internazionale di Studi*, Bari-Brindisi, 2009, pp. 35-58.
- GUARDIA PONS, M., 2011a
 GUARDIA PONS, Milagros, "La mort de Thomas Becket d'après l'Espagne", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, XLII (2011), pp. 165-176.
- GUARDIA PONS, M., 2011b
 GUARDIA PONS, Milagros, *San Baudelio de Berlanga, una encrucijada*, Barcelona, 2011.
- GUARDIA PONS, M. y LORÈS I OTZET, I., 2007
 GUARDIA PONS, Milagros y LORÈS I OTZET, Immaculada, "La escultura tardorromana y altomedieval en Cataluña", en CABALLERO ZOREDA, Luis y MATEOS CRUZ, Pedro (eds.), *Escultura decorativa tardorromana y altomedieval en la península Ibérica*, Madrid, 2007, pp. 191-220.
- GUARDIA PONS, M. y LORÈS I OTZET, I., 2013
 GUARDIA PONS, Milagros y LORÈS I OTZET, Immaculada, *El Pirineu romànic vist per Josep Gudiol i Emili Gandia*, Tremp, 2013.

- GUARDIA PONS, M. y MANCHO SUÁREZ, C., 2008
 GUARDIA PONS, Milagros y MANCHO SUÁREZ, Carles, "Pedret, Boí o dels orígens de la pintura mural romànica catalana", en GUARDIA PONS, Milagros y MANCHO SUÁREZ, Carles (eds.), *Les Fonts de la pintura romànica*, Barcelona, 2008, pp. 117-160.
- GUARDIA PONS, M., CAMPS I SÒRIA, J. y LORÉS OTZET, I., 1993
 GUARDIA PONS, Milagros, CAMPS I SÒRIA, Jordi y LORÉS OTZET, Immaculada, *El descubrimiento de la pintura mural romànica catalana, La colección de reproducciones del MNAC*, Barcelona, 1993, pp. 81-84.
- GUBERN, A., 1983
 GUBERN, Arseni, "Las pinturas románicas de Sant Vicenç de Rus", *La Vanguardia* (21/08/1983), p. 23.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1893
 GUDIOL I CUNILL, Josep, *Catálogo del Museo Arqueológico-Artístico Episcopal de Vich*, Vic, 1893.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1896
 GUDIOL I CUNILL, J., "Santa Maria de l'Estany", *La Veu de Montserrat*, 27 (1896), pp. 214-216.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1900
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Les pintures de Santa Anna de Montral", *La Veu de Montserrat*, 18-21 (1900), pp. 139, 154, 164.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1901
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "La colocació de les santes relíquies als altars", *La Veu de Montserrat*, XXIV, 7-11 (1901), pp. 258-264, 290-295, 330-334, 377-381, 412-420.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1901-1905
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Sant Pau de Narbona i el bisbat de Vic", *Memorias de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, VIII (1901-1905), pp. 259-582.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1902
 GUDIOL I CUNILL, Josep, *Nocions de Arqueologia Sagrada catalana*, Vic, 1902 (ed. revisada, 1931-1933).
- GUDIOL I CUNILL, J., 1904,
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Les pintures romaniques del Museu de Vich", *Forma*, I (1904), pp. 349-368.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1906
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Una arqueta de relíquies", *Gazeta Montanyesa*, 78 (22/08/1906).
- GUDIOL I CUNILL, J., 1909a
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Un Calvari de finals del segle XII", *Revista de la Asociación Artístico Arqueológica Barcelonesa*, VII (1909), p. 202.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1909b
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Excursió a Gurb", *Gazeta Montanyesa*, 349 (27/03/1909).
- GUDIOL I CUNILL, J., 1909c
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Excursió a Múnter", *Gazeta Montanyesa*, 416 (07/12/1909).
- GUDIOL I CUNILL, J., 1909d
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Pintura mural de la Capella de Santa Anna de Monral (Plana de Vich - Parroquia de Gurb)", *Gazeta Montanyesa*, 347 (1909).
- GUDIOL I CUNILL, J., 1909e
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Descobriments de pintures romàniques en el Bisbat de Vic", *Revista de la Asociación Artístico-Arqueológica barcelonesa*, VIII (1909), pp. 142-143.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1909-1910
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "L'església del Brull y les seves pintures", *Estudis Universitaris Catalans*, III (1909-1910), pp. 326-330.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1910a
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Excursió a Saladeures", *Gazeta Montanyesa*, 506 (1910).
- GUDIOL I CUNILL, J., 1910b
 GUDIOL I CUNILL, J., "Excursió a Santa Eugènia de Berga", *Gazeta Montanyesa*, 518 (1910).
- GUDIOL I CUNILL, J., 1910c
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Excursió a Tebèrnoles", *Gazeta Montanyesa*, 513 (1910).
- GUDIOL I CUNILL, J., 1910d
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Quelcom sobre els Lambarts", *Revista de la Asociación artístico-arqueológica barcelonesa*, 62, II (1910), pp. 329-335.

- GUDIOL I CUNILL, J., 1911a
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Excursió a Bellmunt", en *Ressenya de les excursions fetes durant l'any 1911 pel Centre Excursionista de Vic*, Vic, 1911, pp. 20-23.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1911b
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Excursió a Riudeperes", *Gazeta Montanyesa*, 535 (1911).
- GUDIOL I CUNILL, J., 1911c
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Excursió a Sentfores i al molí d'en Roig", *Gazeta Montanyesa*, 617 (1911).
- GUDIOL I CUNILL, J., 1911d
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Excursió a Taradell", en *Ressenya de les excursions fetes durant l'any 1911 pel Centre Excursionista de Vich*, Vic, 1911, pp. 17-19.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1911e
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Excursió a Vilagelans", en *Ressenya de les excursions fetes durant l'any 1911 pel Centre Excursionista de Vic*, Vic, 1911.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1911f
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Excursió a Vilageriu", *Gazeta Montanyesa*, 660 (1911).
- GUDIOL I CUNILL, J., 1911g
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "La torre de Saladeures", *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans*, 3 (1911), pp. 378-384.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1912a
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "La creu processional del Estany", *Butlletí del Centre Excursionista de Vich*, I (1912), p. 10.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1912b
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "San Cucufate del Vallés", *Museum*, 12 (1912), pp. 437-478.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1912-1914a
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "La dedicació de Lluçà", *Butlletí del Centre Excursionista de Vic*, I (1912-1914), pp. 190-191.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1912-1914b
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Excursió a Granera", *Butlletí del Centre Excursionista de Vic*, I (1912-1914), pp. 76-77.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1912-1914c
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Excursió a Vilalleons", *Butlletí del Centre Excursionista de Vic*, I (1912-1914), pp. 163-171.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1912-1914d
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Genealogia de la casa Altarriba de Sant Julià de Vilatorrada", *Butlletí del Centre Excursionista de Vic*, I (1912-1914), pp. 196-200.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1912-1914e
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Sant Thomàs de Riudeperes", *Butlletí del Centre Excursionista de Vic*, I (1912-1914), pp. 158-162.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1914
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "La restauració dels nostres monuments", *Pàgina Artística de la Veu de Catalunya*, 241 (1914).
- GUDIOL I CUNILL, J., 1915a
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Excursió a Sant Feliu de Planeses", *Gazeta de Vich*, 181 (1915).
- GUDIOL I CUNILL, J., 1915b
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Excursió a Viladrau", *Gazeta de Vich*, 52 (1915).
- GUDIOL I CUNILL, J., 1915c
 GUDIOL I CUNILL, Josep, *El Museu Arqueològic-artístic episcopal de Vich en 1914*, Vic, 1915.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1915d
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Les pintures murals de Sant Sadurní d'Osormort", *Pàgina Artística de La Veu de Catalunya*, 302 (27/09/1915).
- GUDIOL I CUNILL, J., 1915-1917a
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Acta de consagració de l'església d'Espinelves", *Butlletí del Centre Excursionista de Vich*, II (1915-1917), pp. 106-107.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1915-1917b
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "La decoració pictòrica del àbsis de Sant Sadurní d'Osormort", *Butlletí del Centre Excursionista de Vich*, II (1915-1917), pp. 23-26.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1915-1917c
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Excursió a Balenyà", *Butlletí del Centre Excursionista de Vich*, II (1915-1917), pp. 33-35.

- GUDIOL I CUNILL, J., 1915-1917d
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "L'iglesia de la Mare de Déu del Barri de Tona", *Butlletí del Centre Excursionista de Vich*, II (1915-1917), pp. 97-100.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1915-1917e
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "L'iglesia de Santa Eulària de Riuprimer", *Butlletí del Centre Excursionista de Vich*, II (1915-1917), pp. 21-23.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1916a
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Excursió a Roda i a Santa Magdalena de Conangle", *Gasetta de Vich*, 201 (1916).
- GUDIOL I CUNILL, J., 1916b
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Excursió a Sant Vicenç de Torelló", *Gasetta de Vich*, 245 (1916).
- GUDIOL I CUNILL, J., 1917
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Pintures murals a Terrassa", *La Veu de Catalunya*, 402 (01/10/1917), p. 4; 406 (29/10/1917), pp. 5-6.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1918
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Notes referents a Sant Pere de Casseres", *Butlletí del Centre Excursionista de Vich* (1918), pp. 4-6.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1919a
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "Les pintures de Polinyà", *La Veu de Catalunya*, 492 (15/09/1919).
- GUDIOL I CUNILL, J., 1919b
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "El retaule de la Catedral de Vich", *Pàgina artística de La Veu de Catalunya* (03/02/1919).
- GUDIOL I CUNILL, J., 1920a
 GUDIOL I CUNILL, Josep, *Les creus d'argenteria a Catalunya*, Barcelona, 1920.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1920b
 GUDIOL I CUNILL, Josep, *El mobiliari litúrgic. Resum Arqueològic*, Vic, 1920.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1927
 GUDIOL I CUNILL, Josep, *Els Primitius I: Els pintors i la pintura mural*, Barcelona, 1927 (col. La Pintura mig-aval catalana, I).
- GUDIOL I CUNILL, J., 1928
 GUDIOL I CUNILL, Josep, "La Col·lecció Plandiura", *Gasetta de les Arts*, 2ª època, I, 2 (1928), pp. 7-14.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1929
 GUDIOL I CUNILL, Josep, *Els primitius II: Pintura sobre fusta*, Barcelona, 1929 (col. La pintura mig-aval catalana, II).
- GUDIOL I CUNILL, J., 1931-1933
 GUDIOL I CUNILL, Josep, *Nocions d'Arqueologia Sagrada catalana*, Vic, 1931-1933, 2 tomos.
- GUDIOL I CUNILL, J., 1955
 GUDIOL I CUNILL, Josep, *Els Primitius. Els llibres il·luminats*, Barcelona, 1955 (col. La pintura mig-aval catalana, III).
- GUDIOL I CUNILL, J., 1982
 GUDIOL I CUNILL, Josep, *Els claustres de la catedral de Vic*, Vic, 1982.
- GUDIOL RICART, J. M., 1937
 GUDIOL RICART, Josep Maria, "Pedret", *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, XLVII (1937), pp. 107-113.
- GUDIOL RICART, J., 1946
 GUDIOL RICART, José, *Guías artísticas de España. Barcelona*, Barcelona, 1946.
- GUDIOL RICART, J., 1954
 GUDIOL RICART, José, *Museo Episcopal de Vich*, Barcelona, 1954.
- GUDIOL RICART, J., 1955
 GUDIOL RICART, José, *Arte en España: Cataluña*, Barcelona, 1955.
- GUDIOL RICART, J., 1956
 GUDIOL RICART, Josep, "Las pinturas de Puigreig y el Maestro del Llussanés", *Liceo*, 127 (1956), s.p.
- GUDIOL RICART, J., 1974a
 GUDIOL RICART, José, "Arte antiguo y medieval", en *Cataluña*, Barcelona, 1974, pp. 217-219 (col. Tierras de España, I).
- GUDIOL RICART, J., 1974b
 GUDIOL RICART, José, *Cataluña*, Barcelona, 1974 (col. Tierras de España, I).
- GUDIOL RICART, J., 1977-1981
 GUDIOL RICART, José, "La pintura romànica: Pintura mural romànica", *Lambard*, I (1977-1981), pp. 87-92.

- GUIDIOL RICART, J. y ALCOLEA I BLANCH, S., 1986
 GUIDIOL RICART, José y ALCOLEA I BLANCH, Santiago, *Pintura gòtica catalana*, Barcelona, 1986.
- GUIDIOL RICART, J. y GAYA NUÑO, J. A., 1948
 GUIDIOL RICART, José y GAYA NUÑO, Juan Antonio, *Arquitectura y escultura románicas*, Madrid, 1948 (col. Ars Hispaniae, V).
- GUIDIOL RICART, J., ALCOLEA I GIL, S. y CIRLOT I LAPORTA, J. E., 1956
 GUIDIOL RICART, José, ALCOLEA I GIL, Santiago y CIRLOT I LAPORTA, Juan-Eduardo, *Historia de la pintura en Cataluña*, Madrid, 1956.
- GUIA DESCRIPTIVA, s.d.
Guia descriptiva històrica y artística del monasterio de San Cugat del Vallés, Barcelona, s.d.
- GUIXÉ, A., 1988
 GUIXÉ, Antoni, "El patrimoni artístic baganès", en ROVIRA, Josep et alii, *Bagà: la capital històrica de l'Alt Berguedà*, Bagà, 1988, pp. 173-203.
- GUITART I DURAN, J., 1976
 GUITART I DURAN, Josep, *Baetulo. Topografía arqueológica. Urbanismo e Historia*, Badalona, 1976.
- GUITERT I FONTSERÉ, J., 1956
 GUITERT I FONTSERÉ, Joaquim, *Siete flores de una corona condal. Resumen histórico de los grandes monasterios, Santa Maria de Ripoll, San Juan de las Abadesas, San Cucufate del Vallés, San Pedro de Rodas, Montserrat, Santes Creus y Poblet, La Selva del Camp*, 1956.
- GURRI I SERRA, F., 1992-1994
 GURRI I SERRA, Francesc, *Pobles de Catalunya*, Barcelona, 1992-1994, 2 tomos.
- GURRI I SERRA, F., 1998
 GURRI I SERRA, Francesc, *Catalunya de poble en poble*, Barcelona, 1998.
- GUSTÀ BONDIA, J., 1887
 GUSTÀ BONDIA, Jaume, *Monasterio de San Benito del Bages*, Barcelona, 1887.
- GUTIÉRREZ I ESPARTERO, D., 2004
 GUTIÉRREZ I ESPARTERO, Daniel, *Memòria de la intervenció arqueològica a la torre del Palau, Terrassa, Vallès Occidental*, s.l., 2004 (inédito).
- GUTIÉRREZ GARCÍA-MUÑOZ, A., 2007
 GUTIÉRREZ GARCÍA-MUÑOZ, Almudena, "Un plet de 1918 sobre la propietat de Cabanyes", *Campsentelles*, 10 (2007), pp. 9-21.
- HEILBRONNER, T., 2007-2008
 HEILBRONNER, Tim, "The wooden chasuble Madonnas from Ger, Ix, Targasona and Talló", *Locus Amoenus*, 9 (2007-2008), pp. 31-50.
- HEITZ, C., 1987
 HEITZ, Carol, "Beata Maria Rotunda. À propos de la rotonde occidentale de Saint-Michel de Cuixà", en *Études roussillonaises offertes à Pierre Ponsich*, Perpignan, 1987, pp. 273-277.
- HEREU I PAYET, P., 1986
 HEREU I PAYET, Pere, *L'arquitectura d'Elias Rogent*, Barcelona, 1986.
- HERNÁNDEZ, F., 1930
 HERNÁNDEZ, Fèlix, "Un aspecto de la influencia del arte califal en Cataluña (basas y capiteles del siglo XI)", *Archivo Español de Arte y Arqueología*, VI (1930), pp. 21-49.
- HERNÁNDEZ I CARDONA, À. M., 2003
 HERNÁNDEZ I CARDONA, Àngel Manuel, *Ressons de Sant Salvador de les Espases*, Olesa de Montserrat, 2003.
- HERNÁNDEZ I CARDONA, À. M. y NAVARRO I HERRERÍAS, E., 2007a
 HERNÁNDEZ I CARDONA, Àngel Maria y NAVARRO I HERRERÍAS, Eleuteri, "L'empremta andalusina al tram montserratí del Llobregat", *Dovella*, 93 (2007), pp. 5-11.
- HERNÁNDEZ I CARDONA, À. M. y NAVARRO I HERRERÍAS, E., 2007b
 HERNÁNDEZ I CARDONA, Àngel Maria y NAVARRO I HERRERÍAS, Eleuteri, "Un puente andalusí sobre el río Llobregat", *Anaquel de Estudios Árabes*, 18 (2007), pp. 137-155.
- HERNÁNDEZ-CROS, J. E. et alii, 1973
 HERNÁNDEZ-CROS, Josep Emili et alii, *Arquitectura de Barcelona*, Barcelona, 1973.

- HIDIGO, G., 1995
 HIDIGO, Guyiène, "La Vierge aux Sept Dons de l'antependium de Lluçà (XIIIe siècle)", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, XXVI (1995), pp. 155-167.
- HILDBURG, W. L., 1955
 HILDBURG, Walter L., *Medieval copper champlevé enamelled images of the Virgin and Child*, Oxford, 1955.
- HOEGER, P., 1975
 HOEGER, Peter, *Die Fresken in der ehemaligen Abteikirche S.Elia bei Nepi. Ein Beitrag zur romanischen Wandmalerei Roms und seiner Umgebung*, Zürich, 1975.
- HORTAL, N., MORAN i OCERINJÀUREGUI, J. y PAGÈS i PARETAS, M., 1980
 HORTAL, Núria, MORAN i OCERINJÀUREGUI, Josep y PAGÈS i PARETAS, Montserrat, "La Capella de Sant Pere del Castell de Voltretera", *Full Informatiu del Romànic* (1980), s.p.
- HUCH i GUIXER, R., 1955
 HUCH i GUIXER, Ramon, *Notes Històriques de la ciutat de Berga*, Berga, 1955 (1994).
- HUERTAS ARROYO, J., 2008
 HUERTAS ARROYO, Josefa, "La Pisa arcaica i el conjunt ceràmic associat als primers moments del convent de Santa Caterina", *Quaderns d'Arqueologia i Història de la Ciutat de Barcelona*, Quarbis, 4 (2008), pp. 106-114.
- HUERTAS ARROYO, J., 2009
 HUERTAS ARROYO, Josefa, "La Sala capitular del convent de Santa Caterina de Barcelona", en *XI Congrés d'Història de Barcelona - La ciutat en xarxa*, Barcelona, 2009.
- IBÁÑEZ LERÍA, M. P., 1981
 IBÁÑEZ LERÍA, María Pilar, "La fundación y la primera época del monasterio de Junqueras (1212-1389)", *Anuario de Estudios Medievales*, 11 (1981), pp. 363-382.
- IGLÉSIES I FORT, J., 1962
 IGLÉSIES I FORT, Josep, "El fogaje de 1365-1370. Contribución al conocimiento de la población de Cataluña en la segunda mitad del siglo XIV", *Memorias de la Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona*, 34 (1962), pp. 249-356.
- IGLÉSIES I FORT, J., 1963
 IGLÉSIES I FORT, Josep, *La Reconquesta a les valls de l'Anoia i el Gaià*, Barcelona, 1963 (col. Episodis de la història, 40).
- ILLA I CODINA, J., 1986
 ILLA I CODINA, Josep, "Avinyó", en *Història del Bages*, Manresa, 1986 (1987-1988), I, pp. 117-136 (col. Història de les comarques de Catalunya).
- IMAGO VIRGINIS, 1990
Imago Virginis: Marededéus romàniques de la Garrotxa, Olot, 1990.
- INVENTARI, s.d.
Inventari dels objectes del Museu Episcopal de Vic no enumerats ni descrits en lo catalech, Vic, s.d.
- ÍNIGUEZ ALMECH, F., 1962
 ÍNIGUEZ ALMECH, Francisco, "La Iglesia del Santo Sepulcro de Olérdola", *San Jorge, revista de la Excm. Diputación Provincial de Barcelona*, 47 (1962), pp. 68-71.
- IRANZO Y EIRAS, U., 1903
 IRANZO Y EIRAS, Ubaldo, "Importancia histórica del Monasterio de San Pedro de la Puellas", *Anuario de la Asociación de Arquitectos de Cataluña* (1903), pp. 69-122.
- IVERN, F., 1958-1959
 IVERN, Francesc, "Resumen de historia de Hospitalet", *Hospitalet. Boletín de Información Municipal*, 19-22 (1958-1959).
- IVERN I SALVÓ, J., 1925
 IVERN I SALVÓ, Josep, *Perfils històrics del castell de la Geltrú*, Vilanova i la Geltrú, 1925.
- IZQUIERDO I TUGAS, P., 1994
 IZQUIERDO I TUGAS, Pere, "El terme d'Eramprunyà, de la Baixa Romanitat al Feudalisme. Una revisió crítica", en *Miscel·lània d'Homenatge a Jaume Codina*, El Prat de Llobregat, 1994.
- IZQUIERDO I TUGAS, P., 1997-1998
 IZQUIERDO I TUGAS, Pere, "Intervenció arqueològica al pont del Diable (Martorell, Baix Llobregat; Castellbisbal, Vallès Occidental). Resultats de la primera fase", *Tribuna d'Arqueologia* (1997-1998), pp. 39-54.
- JACQUES PI, J., 2007
 JACQUES PI, Jèssica, *Picasso en Gósol, 1906: un verano para la modernidad*, Madrid, 2007.

- JASPERS, N., 1991
 JASPERS, Nikolas, "La estructuración de las primeras posesiones del capítulo del Santo Sepulcro en la Península Ibérica: la génesis del priorado de Santa Ana de Barcelona y sus dependencias", en *La Orden del Santo Sepulcro. I Jornadas de Estudio*, Calatayud-Zaragoza, 1991, pp. 93-108.
- JASPERS, N., 1999
 JASPERS, Nikolas, "Un vestigio desconocido de Tierra Santa: La Vera Creu d'Anglesola", *Anuario de Estudios Medievales*, 29 (1999), pp. 447-475.
- JÁUREGUI ADELL, J., 2005
 JÁUREGUI ADELL, Juan, "Sellos de los condes de Barcelona y reyes de Aragón", *Hidalguía*, 309 (2005), pp. 219-255.
- JIMÉNEZ FERRAN, V., 2006-2007
 JIMÉNEZ FERRAN, Verónica, "El mestre Antoni Valls a la catedral de Vic: noves dades documentals", *Lambard*, XIX (2006-2007), pp. 139-141.
- JORBA I VALLS, M. dels À., 1986
 JORBA I VALLS, Maria dels Àngels, "El finestrall pre-romànic de l'església de Sant Pere de Rubí", en *Mil·lenari de Rubí. XXXII Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos*, Rubí, 1986, I, pp. 163-170.
- JORDÀ I CAPDEVILA, J. M., 1985
 JORDÀ I CAPDEVILA, Josep Maria, *L'Ermida de Sant Pere de Romaní i el seu entorn*, Molins de Rei, 1985.
- JORDÀ I CAPDEVILA, J. M., 1988
 JORDÀ I CAPDEVILA, Josep Maria, *L'Ermida de Sant Marçal i el seu Benifet. De l'antic terme de Santa Creu d'Olorda*, Molins de Rei, 1988.
- JORDÀ I CAPDEVILA, J. M., 1990
 JORDÀ I CAPDEVILA, Josep Maria, *Sant Bartomeu de la Quadra i la Rierada*, Molins de Rei, 1990.
- JORDÀ I CAPDEVILA, J. M., 1998
 JORDÀ I CAPDEVILA, Josep Maria, *Albirant la Història de l'Ermida de la Mare de Déu de la Salut del Papiol*, El Papiol, 1998.
- JORDÀ I CAPDEVILA, J. M., 2002
 JORDÀ I CAPDEVILA, Josep Maria, *Santa Creu d'Olorda. Història d'un poble que no pogué reeixir*, Molins de Rei, 2002.
- JOVER I ARMENGOL, A. y LLORENS I RAMS, J. M., 1993
 JOVER I ARMENGOL, Anna y LLORENS I RAMS, Josep Maria, "Corona de llum de Sant Martí de Vallmalla", *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, 26 (1993), pp. 374-388.
- JUAN I VERDEJO, M. y SOLÉ I PALACÍN, F. X., 2003
 JUAN I VERDEJO, Mercedes y SOLÉ I PALACÍN, Francesc Xavier, "L'origen i desenvolupament de la vila de Cardona", en *L'església parroquial de Sant Miquel de Cardona. El gòtic al mig Cardener*, Manresa, 2003, pp. 19-44.
- JUAN I VERDEJO, M. et alii, 1991
 JUAN I VERDEJO, Mercè et alii, "Excavaciones arqueológicas en la iglesia de Santa María de Rubió (Barcelona)", en *Simposi sobre actuacions en el patrimoni edificat medieval i modern (segles X-XVIII)*, Barcelona, 1991, pp. 44-49 (col. Quaderns Científics i Tècnics, 3).
- JUARISTI SAGARZAZU, V., 1933
 JUARISTI SAGARZAZU, Victoriano, *Esmaltes con especial atención a los españoles*, Barcelona, 1933.
- JULIÀ BRUGUES, R. y RIERA MORA, S., 2010
 JULIÀ BRUGUES, Ramon y RIERA MORA, Santiago, "Usos del sòl i activitats productives a Barcelona a partir de l'anàlisi paleoambiental de la llacuna litoral medieval del Pla de Palau", *Quaderns d'Arqueologia i Història de la Ciutat de Barcelona, Quarbis*, 6 (2010), pp. 164-177.
- JULIÀ VIÑAMATA, J. R., 1992
 JULIÀ VIÑAMATA, José Ramón, "El Vidrio del poblado medieval de L'Esquerda (Osona, Barcelona)", *Acta historica et archaeologica Mediaevalia*, 13 (1992), pp. 324-341.
- JULIÀ I VIÑAMATA, J. R. y KLIEMANN, K., 1984
 JULIÀ I VIÑAMATA, Josep Ramon y KLIEMANN, Katia, "El temple paleocristià d'Artés", *Dovella*, 14 (1984), pp. 7-12.
- JULIÀ I VIÑAMATA, J. R. y KLIEMANN, K., 1986
 JULIÀ I VIÑAMATA, Josep Ramon y KLIEMANN, Katia, *Memoria de las excavaciones realizadas en Santa Maria de Artés*, Barcelona, 1986 (inédito).
- JULIÀ I VIÑAMATA, J. R. y KLIEMANN, K., 1992
 JULIÀ I VIÑAMATA, Josep Ramon y KLIEMANN, Katia, "Excavacions arqueològiques a la Plaça Vella d'Artés (Bages)", *Miscel·lània d'Estudis Bagencs*, 8 (1992), pp. 37-74.

- JULLIAN, R., 1945
 JULLIAN, René, *Catalogue de sculptures du Moyen Age et de la Renaissance conservés au Musée de Lyon*, París, 1945.
- JULLIAN, R., 1954
 JULLIAN, René, *Le Musée de Lyon. Sculptures, objets d'art*, París, 1954.
- JUNCÀ I RAMON, J. M., 1982
 JUNCÀ I RAMON, Josep Maria, *L'hospital de Sant Llätzer, notes històriques*, Barcelona, 1982.
- JUNTA DE MUSEUS DE BARCELONA, 1933
 JUNTA DE MUSEUS DE BARCELONA, *Museu del "Cau Ferrat", Fundació Rusiñol: guia sumària*, Barcelona, 1933.
- JUNTA DE MUSEUS DE BARCELONA, 1944
 JUNTA DE MUSEUS DE BARCELONA, *Catálogo de escultura y muebles del "Cau Ferrat"*, Barcelona, 1944.
- JUNYENT, F., 1988
 JUNYENT, Francesc, "Indrets. Santa Fe de Caolnge", *Oliana. Boletín informativo interior de la empresa F.H. del Segre*, 119 (1988), pp. 36-37.
- JUNYENT I MAYDEU, F. y MAZCUÑAN I BOIX, A., 1981
 JUNYENT I MAYDEU, Francesc y MAZCUÑAN I BOIX, Alexandre, *El Bages: camins del romànic*, Manresa, 1981.
- JUNYENT I RAFAT, J., 1952-1954
 JUNYENT I RAFAT, Josep, "Sant Pere de Casserres", *Ausa*, II (1952-1954), pp. 397-403.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1945a
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado. Parroquia de San Cristóbal de la Castanya", *Hoja Parroquial (Vic)*, 20 (20/05/1945).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1945b
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado. Parroquia de San Esteban de Múnter", *Hoja Parroquial (Vic)*, 40 (07/10/1945).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1945c
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado. Parroquia de San Esteban de Vilacetrú, sufragánea de Manlleu", *Hoja Parroquial (Vic)*, 37 (16/09/1945).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1945d
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado. Parroquia de San Fructuoso de Balenyá", *Hoja Parroquial (Vic)*, 11 (18/03/1945).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1945e
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado. Parroquia de San Juan de Fábregas", *Hoja Parroquial (Vic)*, 28 (15/07/1945).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1945f
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado. Parroquia de San Julián de Vilamirosa", *Hoja Parroquial (Vic)*, 33 (19/08/1945).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1945g
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado. Parroquia de San Vicente de Malla", *Hoja Parroquial (Vic)*, 35 (02/09/1945).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1945h
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado. Parroquia de Santa María de Manlleu", *Hoja Parroquial (Vic)*, 36 (09/09/1945).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1945i
 JUNYENT, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado. Parroquia de los Santos Quirico y Julita de Muntanyola", *Hoja Parroquial (Vic)*, 38 (23/09/1945).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1945j
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado (Sant Julià de Cabrera)", *Hoja Parroquial (Vic)* (29/04/1945).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1945k
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado (Sant Romà de Sau)", *Hoja Parroquial (Vic)* (16/12/1945).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1945-1952
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, *Itinerario Histórico de las parroquias del Obispado de Vich* (separata de la *Hoja parroquial de Vic*).

- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1946a
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "La consagración de Sant Julià de Vilatorça en 1050", *Analecta Sacra Tarraconensis*, XIX (1946), pp. 279-292.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1946b
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado. Parroquia de San Esteban de Vinyoles d'Orís", *Hoja Parroquial* (Vic), 42 (20/10/1946).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1946c
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado. Parroquia de San Jaime de Viladriver", *Hoja Parroquial* (Vic), 14 (07/04/1946).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1946d
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado. Parroquia de San Julián de Vilatorça", *Hoja Parroquial* (Vic), 17 (28/04/1946).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1946e
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado. Parroquia de San Marcelo de Saderra", *Hoja Parroquial* (Vic), 30 (28/07/1946).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1946f
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado. Parroquia de San Martín de Voltregà", *Hoja Parroquial* (Vic), 21 (26/05/1946).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1946g
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado. Parroquia de San Miguel de Ordeig, sufragánea de Vinyoles d'Orís", *Hoja Parroquial* (Vic), 43 (27/10/1946).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1946h
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado. Tenencia Parroquial de San Martín de Riudeperes", *Hoja Parroquial* (Vic), 18 (05/05/1946).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1946i
 JUNYENT, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado", *Hoja Parroquial* (Vic) (20/01/1946).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1946j
 JUNYENT, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado", *Hoja Parroquial* (Vic) (27/01/1946).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1946k
 JUNYENT, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado", *Hoja Parroquial* (Vic) (10/03/1946).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1946l
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado", *Hoja Parroquial* (Vic) (30/06/1946).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1946m
 JUNYENT, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado", *Hoja Parroquial* (Vic) (11/08/1946).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1946n
 JUNYENT, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado" *Hoja Parroquial* (Vic) (25/08/1946).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1946o
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado", *Hoja Parroquial* (Vic) (13/10/1946).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1946p
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado de Vich", *Hoja Parroquial* (Vic) (13/11/1946).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1947a
 JUNYENT, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado", *Hoja Parroquial* (Vic), 39 (28/09/1947).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1947b
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado. Parroquia de San Ginés sa Devesa", *Hoja Parroquial* (Vic), 52 (28/12/1947).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1947c
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado. Parroquia de San Salvador de Bellver", *Hoja Parroquial* (Vic), 46 (16/11/1947).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1947d
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado de Vic", *Hoja Parroquial* (Vic), (1947).

- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1948a
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Itinerario histórico de las Parroquias del Obispado. Antigua parroquia de San Andrés de Llanars", *Hoja Parroquial* (Vic), 11 (14/04/1948).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1948b
 JUNYENT I SUBIRATS, Eduard, "Itinerario histórico de las Parroquias del Obispado. Antigua parroquia de San Nazario de Oristá", *Hoja Parroquial* (Vic), 4, Vic (25/01/1948).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1948c
 JUNYENT I SUBIRATS, Eduard, "Itinerario histórico de las Parroquias del Obispado. Antigua parroquia de San Salvador de Serradellops", *Hoja Parroquial* (Vic), 1 (04/01/1948).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1948d
 JUNYENT I SUBIRATS, Eduard, "Itinerario histórico de las Parroquias del Obispado. Parroquia de San Andrés de Oristá", *Hoja Parroquial* (Vic), 2 (11/01/1948).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1948e
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Itinerario histórico de las Parroquias del Obispado. Parroquia de San Pedro de Perafita", *Hoja Parroquial* (Vic), 6 (08/02/1948).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1948f
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado. Parroquia de Santa Cruz de Jutglar", *Hoja Parroquial* (Vic), 40 (14/04/1948).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1949a
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, *La catedral de Vich y la decoración de Sert*, Vic, 1949 (1968).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1949b
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado", *Hoja Parroquial* (Vic), 35 (28/08/1949).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1951
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado de Vich", *Hoja Parroquial* (Vic), 359 (16/12/1951).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1954
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "La Antigua industria del hierro. Notas referentes a la corona de Vic", *Ausa*, I, 8 (1954), pp. 340-345.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1955a
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, *L'Art Català. El pre-romànic*, Barcelona, 1955.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1955b
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Santa Magdalena de Conangle", *Ausa*, II, 12 (1955), pp. 63-66.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1955-1956
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Las iglesias de la antigua sede de Egara", *Ampuries*, V, 17-18 (1955-1956), pp. 79-96.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1955-1957
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "La restauración de la Iglesia de Santa Eugenia de Berga", *Ausa*, II (1955-1957), pp. 520-523.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1955-1958
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "La imatgeria", en *L'art català*, Barcelona, 1955-1958, I.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1955-1960
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Lista de las parroquias del obispado de Vich, según la visita pastoral del obispo Galcerán Sacosta (1330-1339)", en *Miscelanea filológica dedicada a Mons. A. Griera*, Barcelona, 1955-1960, I, pp. 367-389.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1957
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "La iglesia de la Rodona", *Ausa*, 20 (1957), pp. 447-453 (reed. en JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, *Monuments romànics d'Osona*, Vic, 1987, pp. 51-61).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1959a
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "El castillo de Montcada", *Ausa*, III, 29 (1959), pp. 261-270.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1959b
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "La cathédrale de Vich et le Musée épiscopal", en *Congrès Archéologique de France, CXVII. Catalogne*, París, 1959, pp. 165-177.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1959c
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "El retablo mayor de la catedral de Vich", *Ausa*, III, 30 (1959), pp. 294-309.

- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1960a
 JUNYENT, Eduard, "La iglesia de san Felio de Sabassona", *Ausa*, III, 33 (1960), pp. 415-419.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1960b
 JUNYENT SUBIRÀ, Eduard, "El monasterio de l'Estany", *Ausa*, III, 34 (1960), pp. 441-463.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1960c
 JUNYENT SUBIRÀ, E., *El monestir i el claustre de Santa Maria de l'Estany*, Vic, 1960.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1960-1961
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, *Catalogne romane*, La Pierre-qui-Vire (Yonne), 1960-1961, 2 tomos (trad. catalana, 1971).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1962
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "El prerrománico en el condado de Ausona", *San Jorge, Revista de la Excma. Diputación Provincial de Barcelona*, 47 (1962), pp. 49-55.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1964
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "La Catedral de Vich en el período de la Reconquista", *Ausa*, V, 50 (1964), pp. 121-128.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1965
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, *L'arquitectura religiosa en la Catalunya Carolíngia*, Barcelona, 1965.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1966
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "La cripta romànica de la catedral de Vic", *Anuario de Estudios Medievales*, 3 (1966), pp. 91-109 (reed. en JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, *Monuments romànics d'Osona*, Vic, 1987, pp. 15-50).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1967
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "L'antependi de Sant Cebrià de Cabanyes", en *XI Diada de la parroquia de Sant Fost de Campsentelles*, Sant Fost de Campsentelles, 1967.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1969
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, *El comtat de Berga en els segles X i XI*, Berga, 1969 (1973).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1970
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, *Catalogne romane*, La-Pierre-qui-Vire (Yonne), 1970, 2 tomos.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1971
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "El sello inédito del conde Bernat Tallaferró", *Destino*, 1772 (18/09/1971), p. 19.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1974a
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "L'església de Sant Sadurn", *Ausa*, VII, 79 (1974), pp. 316-318.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1974b
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, "Sant Cristòfol de Borrassers", *Ausa*, VII, 77 (1974), pp. 217-222.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1975a
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, *Catalunya romànica. L'arquitectura del segle XI*, Barcelona, 1975.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1975b
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, *El Monestir romànic de Santa Maria de Ripoll*, Barcelona, 1975.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1975-1976
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, *Catalunya romànica*, Barcelona, 1975-1976, 2 tomos.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1976a
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, *Catalunya Romànica. L'arquitectura del segle XII*, Barcelona, 1976.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1976b
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, *El monestir de Sant Joan de les Abadesses*, Barcelona, 1976.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1980a
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, *Cataluña/1*, Madrid, 1980 (col. La España Románica, VI).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1980a-bis
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, *Cataluña/2*, Madrid, 1980 (col. La España románica, IX).
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1980b
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, *La ciutat de Vic i la seva història*, Barcelona, 1980.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1980-1996
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, *Diplomatari de la Catedral de Vic, segles IX-X*, Vic, 1980-1996.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1983
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, *L'arquitectura religiosa a Catalunya abans del romànic*, Barcelona, 1983.

- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1992
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, *Diplomatari i escrits literaris de l'Abat i Bisbe Oliba*, Barcelona, 1992.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E., 1996
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard, *Rutas románicas en Cataluña, 1 (provincia de Barcelona)*, Madrid, 1996.
- JUNYENT I SUBIRÀ, E. *et alii*, 1956
 JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard *et alii*, *Diplomatari de Sant Bernat Calvó, abat de Santes Creus, bisbe de Vich*, Reus, 1956.
- JUNYENT TRASERA, A. y PARERA CASAS, J., 2010
 JUNYENT TRASERA, Anna y PARERA CASAS, Josep, *Mapa de Patrimoni Cultural de Vallcebre, Memòria tècnica*, Vallcebre, 2010.
- KENDALL, C. B., 1998
 KENDALL, Calvin B., *The allegory of the church. Romanesque portals and their verse inscriptions*, Toronto, 1998.
- KENNELLY, S. K., 1968
 KENNELLY, Sister Karen, "Sobre la paz de Dios y la Sagrera en el condado de Barcelona (1030-1130)", *Anuario de Estudios Medievales*, 5 (1968), pp. 107-136.
- KESSLER, H. 2002
 KESSLER, Herbert, "The oratory of Thomas Becket in Anagni", en *Old St. Peter's and Church Decoration in Medieval Italy*, Spoleto, 2002, pp. 141-157.
- KIRCHNER GRANELL, H., 1992
 KIRCHNER GRANELL, Helena, "El castell de Mediona (Alt Penedès)", *Tribuna d'Arqueologia* (1990-1991), pp. 101-103.
- KLEIN, P., 1972
 KLEIN, Peter, "Date et scriptorium de la Bible de Roda", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, 3 (1972), pp. 91-102.
- KLEIN, P., 1989
 KLEIN, Peter, "Les portails de Saint-Genis-des-Fontaines et de Saint-Andre de-Sorede. I. Le linteau de Saint Genis", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, 20 (1989), pp. 121-160.
- KLEIN, P., 1990
 KLEIN, Peter, "Les portails de Saint-Genis-des-Fontaines et de Saint-Andre de-Sorede. II. Le linteau et la fenêtre de Saint-Andre-de-Sorede", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, 21 (1990), pp. 159-198.
- KLEIN, P., 1992
 KLEIN, Peter, "The Apocalypse in Medieval Art", en EMMERSON, Richard Kenneth y MCGINN, Bernard (eds.), *The Apocalypse in the Middle Ages*, Ithaca, 1992, pp. 159-199.
- KLEIN, P., 2004
 KLEIN, Peter. (ed.), *Der Mittelalterliche Kreuzgang: Architektur, Funktion und Programm*, Regensburg, 2004.
- KOTTMANN, D., 2007
 KOTTMANN, Delia, "Le cycle apocalyptique de Castel Sant'Elia: problèmes de datation et iconographie", en ROMANO, Serena y ENCKELL JULLIARD, Julie (eds.), *Roma e la Riforma gregoriana*, Roma, 2007, pp. 411-432.
- KUHN, C. L., 1930
 KUHN, Charles Louis, *Romanesque mural painting of Catalonia*, Cambridge, 1930.
- KUBACH, H. E., 1974
 KUBACH, Hans Erich, *Arquitectura románica*, Madrid, 1974.
- LABORDE, A., 1806-1820
 LABORDE, Alexandre, *Voyage pittoresque et historique de l'Espagne*, Paris, 1806-1820, 4 tomos.
- LABORDE, B. y BOULARAND, S., 2010
 LABORDE, Barbara y BOULARAND, Sarah, "Pintures murals de 'la Romànica' de Santa Maria de Barberà: materials i tècniques pictòriques", en GIRÁLDEZ FERNÁNDEZ, Pilar y VENDRELL SAZ, Màrius (coords.), *El Romànic de muntanya: materials, tècniques i colors*, Calella, 2010, pp. 121-133.
- LACUESTA CONTRERAS, R., 1995
 LACUESTA CONTRERAS, Raquel, *Restauració de l'església de Sant Jaume de Sesoliveres, Igualada, Anoia, 1993-1995*, Barcelona, 1995.
- LACUESTA CONTRERAS, R., 1998
 LACUESTA CONTRERAS, Raquel, *El Servei de Catalogació i Conservació de Monuments de la Diputació de Barcelona. Metodologia, criteris i obra. 1915-1981*, Barcelona, 1998 (Universitat de Barcelona, tesis doctoral inédita).
- LACUESTA CONTRERAS, R., 2000
 LACUESTA CONTRERAS, Raquel, *Restauració monumental a Catalunya (segles XIX-XX). Les aportacions de la Diputació de Barcelona*, Barcelona, 2000.

- LACUESTA CONTRERAS, R., 2003
 LACUESTA CONTRERAS, Raquel, *Ermida vella de Sant Salvador del Quer, Súria*, 2003.
- LACUESTA CONTRERAS, R., 2008
 LACUESTA CONTRERAS, Raquel, "L'art al monestir, abans i ara", *L'Erol*, 99 (2008), pp. 29-33.
- LACUESTA CONTRERAS, R., 2009
 LACUESTA CONTRERAS, Raquel, *Restauració de les restes del castell i de l'església de Sant Pere de Madrona (segles VII-XIII)*, Barcelona-Berga, 2009 (folleto).
- LACUESTA CONTRERAS, R., 2010a
 LACUESTA CONTRERAS, Raquel (coord.), *Inventari del Patrimoni Històric, Arquitectònic i Ambiental de Vilanova i la Geltrú*, Barcelona, 2010 (inèdit).
- LACUESTA CONTRERAS, R., 2010b
 LACUESTA CONTRERAS, Raquel, "Restauracions de l'església de Sant Pere de Madrona entre els segles XVIII i XX", *L'Erol*, 104 (2010), pp. 33-38.
- LACUESTA CONTRERAS, R. y GALÍ I PUJOL, D., 2008
 LACUESTA CONTRERAS, Raquel y GALÍ I PUJOL, David, "Pintures murals a l'absis romànic de la Mare de Déu del Roser de Súria", en *Quaderns científics i tècnics de restauració monumental. Assaig i Recerca. Monogràfics: Avinyonet del Penedès, Barcelona, Cardona, Muntanyola, Sant Cugat del Vallès, Sant Llorenç de Savall, Súria*, Barcelona, 2008, pp. 393-408.
- LACUESTA CONTRERAS, R. et alii, 1998a
 LACUESTA CONTRERAS, Raquel et alii, "L'església de Sant Miquel", en *Arqueologia medieval a l'Anoia. Museu de la Pell d'Igualada i Comarcal de l'Anoia, del 13 al 17 de novembre de 1998. Castell de Claramunt, exposició permanent*, Barcelona, 1998, pp. 69-71.
- LACUESTA CONTRERAS, R. et alii, 1998b
 LACUESTA CONTRERAS, Raquel et alii, "L'església de Santa Maria (Rubió)", en *Arqueologia medieval a l'Anoia. Museu de la Pell d'Igualada i Comarcal de l'Anoia, del 13 al 17 de novembre de 1998. Castell de Claramunt, exposició permanent*, Barcelona, 1998, pp. 62-66.
- LACUESTA CONTRERAS, R. et alii, 1998c
 LACUESTA CONTRERAS, Raquel et alii, "Torre del castell d'Òdena", en *Arqueologia medieval a l'Anoia. Museu de la Pell d'Igualada i Comarcal de l'Anoia, del 13 al 17 de novembre de 1998. Castell de Claramunt, exposició permanent*, Barcelona, 1998, pp. 52-54.
- LAMPÉREZ Y ROMEA, V., 1930
 LAMPÉREZ Y ROMEA, Vicente, *Historia de la arquitectura cristiana española en la Edad Media según el estudio de los elementos y los monumentos*, Madrid, 1930 (2ª edició).
- LANGLOIS, J. C., 1826
 LANGLOIS, Jean-Charles, *Voyage pittoresque et militaire en Espagne*, París, 1826.
- LANTIER, R., 1933
 LANTIER, Raymond, "Les fouilles de San Cugat del Valles (Espagne)", *Revue Archéologique*, II (1933), pp. 341-347.
- LAPLANA I PUY, J. de C., 1995a
 LAPLANA I PUY, Josep de C., "La imatge de la Mare de Déu al llarg dels segles", en *Nigra sum. Iconografia de Santa Maria de Montserrat*, Barcelona, 1995, pp. 15-39.
- LAPLANA I PUY, J. de C., 1995b
 LAPLANA I PUY, Josep de Calassanç, "1. Santa imatge de la Mare de Déu de Montserrat", en *Nigra sum. Iconografia de Santa Maria de Montserrat*, Barcelona, 1995, pp. 52-53.
- LAPLANA I PUY, J. de C., 1995c
 LAPLANA I PUY, Josep de Calassanç, "2. Mare de Déu de Montserrat. Relleu d'aplicació mural", en *Nigra sum. Iconografia de Santa Maria de Montserrat*, Barcelona, 1995, pp. 54-55.
- LAPLANA I PUY, J. de C., 1998
 LAPLANA I PUY, Josep de Calassanç, *Montserrat mil anys d'art i història*, Manresa 1998.
- LAPLANA I PUY, J. de C., 2003a
 LAPLANA I PUY, Josep de Calassanç, "Descripció de la imatge de la Mare de Déu de Montserrat", en *La imatge de la Mare de Déu de Montserrat*, Barcelona, 2003, pp. 11-17.
- LAPLANA I PUY, J. de C., 2003b
 LAPLANA I PUY, Josep de Calassanç, "La imatge de la Mare de Déu de Montserrat al llarg dels segles", en *La imatge de la Mare de Déu de Montserrat*, Barcelona, 2003, pp. 62-91.

- LAVEDAN, P., 1935
LAVEDAN, Pierre, *L'architecture gothique religieuse en Catalogne, Valence et Baléares*, París, 1935.
- LEGADO ESPONA, 1958
Legado Espona. Catálogo-Guía, Barcelona, 1958.
- LIÉVEAUX-BOCCADOR, J. y BRESSET, É., 1972
LIÉVEAUX-BOCCADOR, Jacqueline y BRESSET, Édouard, *Statuaire médiévale de collection*, Milán, 1972, 2 tomos.
- LLADÓ I RAMONET, J., 1933
LLADÓ I RAMONET, Josep, "Indrets comarcals. Santa Maria de Serarols", *Butlletí del Centre excursionista de la Comarca de Bages*, 162 (1933), pp. 54-57.
- LLADÓ I RAMONET, J., 1993
LLADÓ I RAMONET, Josep, *Cererols: mil anys d'història, 993-1993*, Súria, 1993.
- LLAGOSTERA FERNÁNDEZ, A., 2007
LLAGOSTERA FERNÁNDEZ, Antoni, "Dos plànols del monestir de Santa Maria de Ripoll d'inicis del segle XVIII (1728 y 1731)", en *IV Jornades d'Història Medieval del Maresme*, Mataró, 2007, pp. 164-170.
- LLENAS I COSTA, R., 1983
LLENAS I COSTA, Ramon, *Goigs a la Prodigiosa Imatge de Jesucrist. Venerada en l'Església parroquial de Sant Pere de la Vila de Mager, Diòcesi de Barcelona*, Igualada, 1983.
- LLEOPART I COSTA, A., 2005
LLEOPART I COSTA, Amadeu, *Retalls del passat: per conèixer millor Tona*, Tona, 2005.
- LLOBET I MANUBENS, J., 1990
LLOBET I MANUBENS, Josep, "Restauració de Sant Vicenç de Vilarassau (Santa Maria d'Oló)", *Butlletí dels Amics de l'Art Romànic del Bages*, 66 (1990), pp. 252-253.
- LLOBET I MANUBENS, J. y VILARMAU I MASFERRER, M., 1984
LLOBET I MANUBENS, Josep y VILARMAU I MASFERRER, Marc, "Detall de les excavacions de Santa Maria d'Artés", *Butlletí dels Amics de l'Art Romànic del Bages*, 1 (1984), pp. 8-9.
- LLOBET I REVERTER, S., 1947
LLOBET, Salvador, *El medio y la vida en el Montseny*, Barcelona, 1947 (ed. facsímil, 1990).
- LLOBET I REVERTER, S., 1949
LLOBET, Salvador, "Sant Pere de Bertí", *Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers*, 40 (1949), pp. 176-178.
- LLOBET I REVERTER, S., 1984
LLOBET I REVERTER, Salvador, "Sobre la destrucció de l'església parroquial de Tagamanent", *Tagamanent*, 8 (1984), p. 2.
- LLOBET ROIG, C. y MORRAL I ROMEU, E., 1976
LLOBET ROIG, Cecília y MORRAL I ROMEU, Eulàlia, "Castellar vell", *Arrabona*, 1 (1976), pp. 27-31.
- LLOBET ROIG, C., MORRAL I ROMEU, E. y PEIG I GINABREDA, C., 1972
LLOBET ROIG, Cecília, MORRAL I ROMEU, Eulàlia y PEIG I GINABREDA, Concepció, "L'Església de Sant Feliu del Racó", s.l., 1972 (inédito).
- LLOBET I ROIG, C., MORRAL I ROMEU, E. y PEIG I GINABREDA, C., 1972
LLOBET I ROIG, Cecília, MORRAL I ROMEU, Eulàlia y PEIG I GINABREDA, Concepció, "Descoberta d'un atri pre-romànic a Sant Feliu del Racó", *Forja*, 1330 (1973), pp. 8-10.
- LLOBET Y VALL-LLOSERÀ, J. A., 1868
LLOBET Y VALL-LLOSERÀ, Josep Antoni, "Observaciones sobre una inscripción del siglo X encontrada en Barcelona", *Memorias de la Real Academia de las Buenas Letras de Barcelona*, 1 (1868), pp. 181-186.
- LLONCH I PAUSAS, S., 1981
LLONCH I PAUSAS, Sílvia, *Un capitell del segle X trobat a Castellterçol*, Castellterçol, 1981.
- LLONCH I PAUSAS, S., 2002
LLONCH I PAUSAS, Sílvia, "Col·leccionistes i antiquaris catalans presents al Museu Frederic Marès", en *La col·lecció somiada. Escultura medieval a les col·leccions catalanes*, Barcelona, 2002, pp. 71-123.
- LLONCH I PAUSAS, S. y TARRACÓ PLANAS, E., 1979
LLONCH I PAUSAS, Sílvia y TARRACÓ PLANAS, Emília, "Dos capiteles inéditos de tipo califal y de procedencia catalana", en *Arte y cultura mozárabe. Ponencias y comunicaciones presentadas al I Congreso Internacional de Estudios Mozárabes (Toledo, 1975)*, Toledo, 1979, pp. 161-180.

- LLOP JORDANA, I., 2009
 LLOP JORDANA, Irene, *Col·lecció diplomàtica de Sant Pere de Casserres*, Barcelona, 2009.
- LLOPIS, A., 1953
 LLOPIS, Arturo, "Historia y leyenda de la Capilla de Marcús", *Barcelona Atracció*, XXXV, 337 (1953), pp. 27-30.
- LLOPIS I BOFILL, J., 1980
 LLOPIS I BOFILL, Joan, *Assaig Històric sobre la vila de Sitges*, Sitges, 1980.
- LLOPIS I SANTIS, S., 1967
 LLOPIS I SANTIS, Salvador, "La torre de Sant Joan", *Agrupació Excursionista Atalaya. Butlletí Extraordinari* (07/1967), s.p.
- LLOPIS I SANTIS, S., 1973
 LLOPIS I SANTIS, Salvador, "Descripción e historia del barrio de Sant Juan o Quadra d'Enveja", *Vilanova i la Geltrú* (05-13/01/1973).
- LLOPIS I SANTIS, S., 1978a
 LLOPIS I SANTIS, Salvador, "Les capelles romàniques del terme dels monjos", *Olerdulae*, 5 (1978), pp. 16-17.
- LLOPIS I SANTIS, S., 1978b
 LLOPIS I SANTIS, Salvador, "El Penedès durant el període romànic", *Miscel·lània penedesenca*, 1 (1978), pp. 65-88.
- LLOPIS I SANTIS, S., 1980
 LLOPIS I SANTIS, Salvador, "Els castells d'arrel romànica de l'Alt i Baix Penedès", *Miscel·lània penedesenca*, 3 (1980), pp. 29-60.
- LLOPIS I SANTIS, S., 1983
 LLOPIS I SANTIS, Salvador, *El Penedès durant el període romànic: relació d'esglésies, castells, personatges, topònims, etc.*, Sant Sadurní d'Anoia, 1983.
- LLOPIS I SANTIS, S., 1988
 LLOPIS I SANTIS, Salvador, *Subirats: visió general d'un municipi de l'Alt Penedès*, Subirats, 1988.
- LLOPIS I SANTIS, S., 1989
 LLOPIS I SANTIS, Salvador, *Sant Martí Sarroca, pòsit del temps: descripció general de municipi (Alt Penedès)*, Sant Martí Sarroca, 1989.
- LLOPIS I SANTIS, S., 2000
 LLOPIS I SANTIS, Salvador, *Castellví de la Marca. Passat, present i paisatge*, Castellví de la Marca, 2000.
- LLOPIS I SANTIS, S., 2003
 LLOPIS I SANTIS, Salvador, *Torrelavit. Abir i avui d'un poble del Penedès*, Torrelavit, 2003.
- LLOPIS I SANTIS, S. y COSTIA I VIA, M., 1993
 LLOPIS I SANTIS, Salvador y COSTIA I VIA, Montserrat, *Conèixer Mediona. Un municipi de l'Alt Penedès*, Mediona, 1993.
- LLOPIS I SANTIS, S. y COSTIA I VIA, M., 1995
 LLOPIS I SANTIS, Salvador y COSTIA I VIA, Montserrat, "Els sarcòfags medievals del Penedès i el seu entorn", *Miscel·lània penedesenca*, 19 (1995), pp. 201-226.
- LLOPIS I SANTIS, S. y COSTIA I VIA, M., 1999
 LLOPIS I SANTIS, Salvador y COSTIA I VIA, Montserrat, *Els sarcòfags medievals del Penedès i el seu entorn (Descripció artística i coneixement històric)*, Vilafranca del Penedès, 1999.
- LLORENS I SOLÉ, A., 1982
 LLORENS I SOLÉ, Antoni, "Vinculació del trobador Guillem de Berguedà, i dels seus pares, els vescomtes de Berga, amb el monestir de Santa Maria de Solsona", en *XXIII Assamblea intercomarcal d'estudiosos celebrada el juny de 1979 a Berga*, Berga, 1982, pp. 79-88.
- LLORENS I SOLÉ, A., 1992
 LLORENS I SOLÉ, Antoni, "Els documents dels segles X i XI de l'Arxiu Capitular de Solsona", *Urgellia*, 11 (1992), pp. 301-486.
- LLORENS I TRAVÉ, L., LLORET I BLACKBURN, M. y TORNES I BÉS, J., 2008.
 LLORENS I TRAVÉ, Laura, LLORET I BLACKBURN, Marta y TORNES I BÉS, Jordi, *Inventari Patrimoni Cultural de Castellnou de Bages. Memòria tècnica*, Castellnou de Bages, 2008.
- LLORET I BLACKBURN, M., 2008
 LLORET I BLACKBURN, Marta, *Inventari Patrimoni Cultural de Marganell. Memòria tècnica*, Marganell, 2008.
- LLORET I BLACKBURN, M., 2009
 LLORET I BLACKBURN, Marta, "Torre Rodona", en BAÑOS I SORIA, Julio *et alii*, *Masies de Barcelona*, Barcelona, 2009, pp. 115-117.

- LLORET I BLACKBURN, M., 2010
 LLORET I BLACKBURN, Marta, *Inventari Patrimoni Cultural de Viladecavalls. Memòria tècnica*, Viladecavalls, 2010.
- LLOVET, J., 2000
 LLOVET, Joaquim, *Mataró: dels orígens de la vila a la ciutat contemporània*, Mataró, 2000.
- LLURBA I RIGOL, J., 1992
 LLURBA I RIGOL, Josep, *Ennec Bonfill. 1000 anys (992-1992)*, Cervelló, 1992.
- LLURBA I RIGOL, J., 1993
 LLURBA I RIGOL, Josep, *Recull d'Història de Cervelló, La Palma i Vallirana*, Cervelló, 1993.
- LLURBA I RIGOL, J., 2004
 LLURBA I RIGOL, Josep, *Nocions d'Història de Cervelló*, Cervelló, 2004.
- LOMARTIRE, S., 2010
 LOMARTIRE, Saverio, "Comacini, campionesi, antelami, 'lombardi'. Problemi terminologici e storiografici", en FREIXAS I CAMPS, Pere y CAMPS I SÒRIA, Jordi (eds.), *Els comacini i l'arquitectura romànica a Catalunya*, Barcelona, 2010, pp. 9-31.
- LÓPEZ I GÓMEZ, A., 2004-2005
 LÓPEZ I GÓMEZ, Annabel, "Els elements ornamentals dels conjunts pictòrics romànics dels Penedès", *Del Penedès* (2004-2005), pp. 41-58.
- LÓPEZ MULLOR, A., 1982
 LÓPEZ MULLOR, Albert, "Ermita de la Mare de Déu de Bellvitge, L'Hospitalet de Llobregat", en *Les excavacions arqueològiques a Catalunya en els darrers anys*, Barcelona, 1982, pp. 380-382.
- LÓPEZ MULLOR, A., 1988
 LÓPEZ MULLOR, Albert, "Excavacions a l'Ermita de La Mare de Déu de Bellvitge", *Identitats*, 1 (1988), pp. 17-40.
- LÓPEZ MULLOR, A., 1989
 LÓPEZ MULLOR, Albert (dir.), *Recerques històrico-arqueològiques al Berguedà (1983-1986). Església de Sant Vicenç de Rus, Església de Santa Eulàlia de Gironella, Pont Vell de la Pobla de Lillet*, Barcelona, 1989.
- LÓPEZ MULLOR, A., 1992
 LÓPEZ MULLOR, Albert, "Les recerques arqueològiques a Sant Bartomeu de Navarcles, Santa Magdalena del Pla, Sant Pere de Castellfollit del Boix i el Pont vell de Castellbell i el Vilar", en *Arqueologia i patrimoni a la Catalunya interior*, Manresa, 1992, pp. 13-34.
- LÓPEZ MULLOR, A., 1993
 LÓPEZ MULLOR, Albert, "Resultados de la investigación histórico-arqueológica en la iglesia de Sant Quirze y Santa Julita de Muntanyola", en *III Simposi sobre restauració monumental. Barcelona, del 19 al 21 de novembre de 1992*, Barcelona, 1993, pp. 85-96 (col. Quaderns Científics i Tècnics, 5).
- LÓPEZ MULLOR, A., 1995
 LÓPEZ MULLOR, Albert, "Església de Sant Quirze i Santa Julita. Muntanyola. Notícia històrica. Treballs d'arqueologia", en GONZÁLEZ MORENO-NAVARRO, Antoni, CASTILLA DEL PINO, Carlos y FERNÁNDEZ ALBA, Antonio, *Patrimoni o malson? Memòria 1990-1992*, Barcelona, 1995, pp. 144-150.
- LÓPEZ MULLOR, A., 1996
 LÓPEZ MULLOR, Albert, "La excavación del conjunto del castillo de Castelldefels", en *IV Simposi sobre Restauració Monumental: restaurar o conservar?*, Barcelona, 1996, pp. 359-374 (Quaderns Científics i Tècnics, 7).
- LÓPEZ MULLOR, A., 1998
 LÓPEZ MULLOR, Albert, "Resultats de l'excavació duta al terme al conjunt del Castell de Castelldefels (Baix Llobregat, Barcelona)", en *Miscel·lània en Homenatge a Joan Ainaud de Lasarte*, Barcelona, 1998, I, pp. 53-64.
- LÓPEZ MULLOR, A., 2000a
 LÓPEZ MULLOR, Albert, *El Castell i les Torres*, Castelldefels, 2000.
- LÓPEZ MULLOR, A., 2000b
 LÓPEZ MULLOR, Albert, "Les torres de Castelldefels", *Butlletí de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi*, Barcelona, XIV (2000), pp. 85-111.
- LÓPEZ MULLOR, A., 2001
 LÓPEZ MULLOR, Albert, "Resultats de l'excavació al conjunt del Castell de Castelldefels: Baix Llobregat, Barcelona", en *Actes de les Jornades d'Arqueologia i Paleontologia 2001: Comarques de Barcelona 1996-2001*, Barcelona, 2001, II, pp. 983-1009.
- LÓPEZ MULLOR, A., 2007a
 LÓPEZ MULLOR, Albert (coord.), *Antiga casa rectoral de Castellnou de Bages. Memòria d'Arqueologia i Història*, Barcelona, 2007.

- LÓPEZ MULLOR, A., 2007b
- LÓPEZ MULLOR, Albert (coord.), *Església de Sant Miquel de Cardona. Memòria d'Arqueologia i Història*, Barcelona, 2007.
- LÓPEZ MULLOR, A., 2011
- LÓPEZ MULLOR, Albert (coord.), *Castell de Godmar (Callús. Arqueologia i història)*, Barcelona, 2011.
- LÓPEZ MULLOR, A. y BELTRÁN DE HEREDIA BECERRO, J., 1991-1993
- LÓPEZ MULLOR, Albert y BELTRÁN DE HEREDIA BECERRO, Julia, "Resultats de l'excavació arqueològica a l'església i a l'hospital de Sant Llätzer", *Lambard*, VI (1991-1993), pp. 51-76.
- LÓPEZ MULLOR, A. y BELTRÁN DE HEREDIA BECERRO, J., 1993
- LÓPEZ MULLOR, Albert y BELTRÁN DE HEREDIA BECERRO, Julia, "Resultats de l'excavació arqueològica", en *III Simposi sobre Restauració Monumental: Barcelona, del 19 al 21 de novembre de 1992. Estudis, informes i textos del Servei del Patrimoni Arquitectònic Local*, Barcelona, 1993, pp. 291-306 (col. Quaderns científics i tècnics, 5).
- LÓPEZ MULLOR, A. y CAIXAL MATA, À., 1987
- LÓPEZ MULLOR, Albert y CAIXAL MATA, Àlvar, "La época medieval en la iglesia de Sant Vicenç de Rus, Castellar de N'Hug (Barcelona). Resultados de las excavaciones", en *II Congreso de Arqueología Medieval Española*, Madrid, 1987, III, pp. 533-544.
- LÓPEZ MULLOR, A. y CAIXAL MATA, À., 1990
- LÓPEZ MULLOR, Albert y CAIXAL MATA, Àlvar, "La evolución arquitectónica de la iglesia de Sant Vicenç de Rus (Castellar de N'Hug, Barcelona) durante el período medieval: resultados de las excavaciones", *Espacio, Tiempo y Forma*, VII, 3 (1990), pp. 31-54.
- LÓPEZ MULLOR, A. y CAIXAL MATA, À., 1998
- LÓPEZ MULLOR, Albert y CAIXAL MATA, Àlvar, "Resultats dels darrers treballs d'excavació al monestir de Sant Llorenç prop Bagà (Guardiola de Berguedà)", en *I Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya*, Igualada, 1998, pp. 472-488.
- LÓPEZ MULLOR, A. y CAIXAL MATA, À., 2008
- LÓPEZ MULLOR, Albert y CAIXAL MATA, Àlvar, "L'evolució històrica del monestir", *L'Erol*, 99 (2008), pp. 15-20.
- LÓPEZ MULLOR, A. y CAIXAL MATA, À., 2008
- LÓPEZ MULLOR, Albert y CAIXAL MATA, Àlvar, "La primera campanya de excavació en la iglesia de Santa Maria de Matadars o del Marquet", *Espacio, tiempo y forma. Serie 1. Prehistoria y Arqueología*, nueva época, 1 (2008), pp. 337-352.
- LÓPEZ MULLOR, A. y FIERRO MACÍ, J., 2000
- LÓPEZ MULLOR, Albert y FIERRO MACÍ, Javier, "Darró i el poblament ibèric al Garraf", en BUXÓ I CAPDEVILA, Ramon y PONS I BRUN, Enriqueta (eds.), *L'hàbitat protohistòric a Catalunya, Rosselló i Llenguadoc Occidental. Actualitat de l'arqueologia de l'edat del Ferro. Actes del XXII Col·loqui Internacional per a l'Estudi de l'Edat de Ferro*, Girona, 2000, pp. 43-58.
- LÓPEZ MULLOR, A. y GUTIÉRREZ I GARCÍA-MORENO, A., 2004
- LÓPEZ MULLOR, Albert y GUTIÉRREZ I GARCÍA-MORENO, Anna, "Estudi arqueològic de l'antiga casa rectoral de Sant Andreu de Castellnou de Bages", en *Actes de les Jornades d'Arqueologia i Paleontologia, La Garriga 29 y 30 de noviembre y 1 de diciembre de 2004*, Barcelona, 2004, III, pp. 1186-1206.
- LÓPEZ MULLOR, A., y SUREDA BERNÁ, M. J., 1984
- LÓPEZ MULLOR, Albert y SUREDA BERNÁ, María José, "Església de Sant Vicenç de Rus. Situació geogràfica. Notícia històrica. La recerca arqueològica", en *Memòria del 1983 del Servei de Catalogació i Conservació de Monuments de la Diputació de Barcelona*, Barcelona, 1984, pp. 174-178.
- LÓPEZ MULLOR, A., CAIXAL I MATA, À. y FIERRO I MACÍ, J., 1997
- LÓPEZ MULLOR, Albert, CAIXAL I MATA, Àlvar y FIERRO I MACÍ, Javier, "Elements per a la difusió i la cronologia de la ceràmica grisa medieval a les comarques de Barcelona", en *La vida medieval als dos vessants del Pirineu, Actes del 4t curs d'Arqueologia d'Andorra 1994, del 26 al 29 de setembre de 1994*, Andorra la Vella, 1997, pp. 105-126.
- LÓPEZ MULLOR, A., CAIXAL I MATA, À. y FIERRO I MACÍ, J., 1998
- LÓPEZ MULLOR, Albert, CAIXAL I MATA, Àlvar y FIERRO I MACÍ, Javier, "Alguns materials ceràmics apareguts en contextos de l'època medieval a les comarques de Barcelona", en PADILLA LAPUENTE, José Ignacio, VILA I CARABASA, Josep Maria y AQUILLUÉ I BADIA, Xavier (coords.), *Ceràmica medieval i postmedieval: circuits productius i seqüències culturals*, Barcelona, 1998, pp. 39-55.
- LÓPEZ MULLOR, A., CAIXAL MATA, À. y JUAN, M., 1991
- LÓPEZ MULLOR, Albert, CAIXAL MATA, Àlvar y JUAN, Mercedes, "La evolución histórica y formal de la iglesia de Sant Vicenç de Rus (Castellar de n'Hug) según los resultados de las excavaciones", en *Simposi sobre actuacions en el patrimoni. edificat medieval i modern, segles X al XVIII*, Barcelona, 1991, pp. 221-230 (col. Quaderns Científics i Tècnics, 3).

- LÓPEZ MULLOR, A., CAIXAL MATA, À. y VILA, J. M., 2002
 LÓPEZ MULLOR, Albert, CAIXAL MATA, Àlvar y VILA, Josep Maria, "El monestir de Sant Llorenç prop Bagà (Guardiola de Berguedà). Assaig d'e Vol.ució històrica", en *II Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya*, Sant Cugat, 2002, pp. 35-48.
- LÓPEZ MULLOR, A., CAIXAL MATA, À. y VILA, J. M., 2006
 LÓPEZ MULLOR, Albert, CAIXAL MATA, Àlvar y VILA, Josep Maria, "El recinte medieval del monestir de Sant Llorenç prop Bagà (Guardiola de Berguedà). Campanyes arqueològiques dels anys 2000-2004", en *III Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya*, Sabadell, 2006, pp. 585-604.
- LÓPEZ I MULLOR, A., FIERRO I MACÍA, X. y CLUA I MERCADAL, M., 1990
 LÓPEZ MULLOR, Albert, FIERRO I MACÍA, Xavier y CLUA I MERCADAL, Maria, "Resultat de l'excavació duta a terme a l'església de Sant Valentí de les Cabanyes", *Miscel·lània Penedesenca*, 14 (1990), pp. 71-100.
- LÓPEZ MULLOR, A. et alii, 1979
 LÓPEZ MULLOR, Albert, "Hornos de cerámica gris medieval en el castell de Cabrera d'Anoia", *Informació Arqueològica*, 30 (1979), pp. 154-161.
- LÓPEZ MULLOR, A. et alii, 1991
 LÓPEZ MULLOR, Albert et alii, "Resum de les conclusions de les investigacions històriques a l'església de Sant Vicenç de Malla", en *Simposi sobre actuacions en el patrimoni edificat medieval i modern (segles X al XVIII)*, Barcelona, 1991, pp. 183-192 (col. Quaderns Científics i Tècnics, 3).
- LÓPEZ MULLOR, A. et alii, 1992
 LÓPEZ MULLOR, A. et alii, "L'església de Sant Vicenç de Rus", *L'Erol*, 37 (1992), pp. 25-33.
- LÓPEZ MULLOR, A. et alii, 1993
 LÓPEZ MULLOR, Albert et alii, "L'excavació a l'església de Sant Jaume Sesoliveres (Igualada, l'Anoia)", *Gala. Revista d'Arqueologia, Antropologia i Patrimoni*, 2 (1993), pp. 259-276.
- LÓPEZ MULLOR, A. et alii, 1995
 LÓPEZ MULLOR, Albert et alii, "Resultats de l'excavació a l'església de Sant Jaume Sesoliveres, Igualada (Anoia)", en *1º Congresso de Arqueologia Peninsular. Porto, 12-18 de outubro de 1993, vol. V (Trabalhos de antropologia e etnologia, 35/1)*, Porto, 1995, V, pp. 431-444.
- LÓPEZ MULLOR, A. et alii, 1995-1996
 LÓPEZ MULLOR, Albert et alii, "Resultats de l'excavació a l'església de Sant Jaume Sesoliveres (Igualada/Anoia)", *Acta historica et archaeologica Mediaevalia*, 16-17 (1995-1996), pp. 267-290.
- LÓPEZ I MULLOR, A. et alii, 1998
 LÓPEZ I MULLOR, Albert et alii, *Torre del Baró. Viladecans. Arqueologia*, Barcelona, 1998.
- LÓPEZ MULLOR, A. et alii, 2005a
 LÓPEZ I MULLOR, Albert et alii, *Castell de Castelldefels. Arqueologia, història, art*, Barcelona, 2005.
- LÓPEZ MULLOR, A. et alii, 2005b
 LÓPEZ MULLOR, Albert et alii, "Estudi arqueològic de tres castells de la Marca hispànica", *Lambard*, 17 (2005), pp. 85-124.
- LÓPEZ MULLOR, A. et alii, 2007a
 LÓPEZ MULLOR, Albert et alii, *Església de Santa Maria de Rubió. Memòria d'arqueologia i història*, Barcelona, 2007.
- LÓPEZ MULLOR, A. et alii, 2007b
 LÓPEZ MULLOR, Albert et alii, "L'excavació arqueològica a l'entorn immediat de l'església de Santa Maria de Matadars o del Marquet (El Pont de Vilomara i Rocafort, Bages)", en *III Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya*, Sabadell, 2007, pp. 680-688.
- LÓPEZ MULLOR, A. et alii, 2008
 LÓPEZ MULLOR, Albert et alii, *Castell de Boixadors. Sant Pere de Sallavinera*, Barcelona, 2008.
- LÓPEZ RODRÍGUEZ, A., 1984-1985
 LÓPEZ RODRÍGUEZ, Artur, "Consideracions sobre la construcció de l'església barcelonina de Santa Maria del Pi", *Acta historica et archaeologica Mediaevalia*, 5-6 (1984-1985), pp. 211-224.
- LÓPEZ SEVILLA, X., 1998
 LÓPEZ SEVILLA, Xavier, *Manlleu*, Barcelona, 1998.
- LORENZO I GALES, N., 1989
 LORENZO I GALES, NEUS, *Entre mar i muntanya. Breu història de la parroquia i vila de Castelldefels*, Barcelona, 1989.
- LORÉS I OTZET, I., 1986
 LORÉS I OTZET, Immaculada, "L'escena de la venda de perfums en la visita de les Maries al Sepulcre i el drama litúrgic pasqual", *Lambard*, II (1986), pp. 129-138, 207-208.

- LORÉS I OTZET, I., 1991
 LORÉS I OTZET, Immaculada, *L'escultura dels claustres de la catedral de Girona i del monestir de Sant Cugat del Vallès: formació, desen Volupament i difusió*, Barcelona, 1991 (Universitat de Barcelona, tesis doctoral inédita).
- LORÉS I OTZET, I., 1992a
 LORÉS I OTZET, Immaculada, "Capitell amb parelles de grius", en *Prefiguració del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, Barcelona, 1992, pp. 146-147.
- LORÉS I OTZET, I., 1992b
 Lorés i Otzet, Immaculada, "Pintures dels absis laterals de Pedret", en *Prefiguració del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, Barcelona, 1992, pp. 126-130.
- LORÉS I OTZET, I., 1993
 LORÉS I OTZET, Immaculada, "L'escultura romànica del palau episcopal de Barcelona", *D'Art*, 19 (1993), pp. 211-226.
- LORÉS I OTZET, I., 1994
 LORÉS I OTZET, Immaculada, "Semicapitell o mènula de procedència desconeguda", en *Catalunya Romànica*, vol. I, Barcelona, 1994, p. 253.
- LORÉS I OTZET, I., 1995
 LORÉS I OTZET, Immaculada, "Le travail et l'image du sculpteur dans l'art roman catalan", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, XXVI (1995), pp. 27-33.
- LORÉS I OTZET, I., 1999
 LORÉS I OTZET, Immaculada, *L'ermita de Santa Maria de Sales. Viladecans (Baix Llobregat). Estudi històrico-arquitectònic*, Barcelona, 1999 (inédito).
- LORÉS I OTZET, I., 2000
 LORÉS I OTZET, Immaculada, "La vida en el claustre: iconografia monàstica als capitells de Sant Cugat del Vallès i el Costumari del monestir", *Butlletí del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, 6 (2002), pp. 35-46.
- LORÉS I OTZET, I., 2002
 LORÉS I OTZET, Immaculada, *El monestir de Sant Pere de Rodes*, Barcelona, 2002.
- LORÉS I OTZET, I., 2008a
 LORÉS I OTZET, Immaculada, "Actualització dels edificis: noves construccions i incorporació de l'escultura", en CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel y CAMPS I SÒRIA, Jordi (dirs.), *El Romànic i la Mediterrània, Catalunya, Toulouse i Pisa, 1120-1180*, Barcelona, 2008, pp. 121-131.
- LORÉS I OTZET, I., 2008b
 LORÉS I OTZET, Immaculada, "Elements de la portada de la catedral de Vic", en CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel y CAMPS I SÒRIA, Jordi (dirs.), *El Romànic i la Mediterrània, Catalunya, Toulouse i Pisa, 1120-1180*, Barcelona, 2008, pp. 248-252.
- LORÉS I OTZET, I., 2008c
 LORÉS I OTZET, Immaculada, "Percorrere la scultura: nuovi approcci allo studio dei chiostrri romanici catalani", en QUINTAVALLE, Arturo Carlo (ed.), *Medioevo. Arte e Storia*, Parma, 2008, pp. 286-302.
- LORÉS I OTZET, I., 2010
 LORÉS I OTZET, Immaculada, "Edificis del segle XI al marge de la influència llombarda: Sant Pere de Rodes i la seva repercussió a Sant Andreu de Sureda", en FREIXAS I CAMPS, Pere y CAMPS I SÒRIA, Jordi. (eds.), *Els comacini i l'arquitectura romànica a Catalunya*, Barcelona, 2010, pp. 121-132.
- LORÉS I OTZET, I., 2012
 LORÉS I OTZET, Immaculada, "Arnau Cadell", en *The Grove Encyclopedia of Medieval Art and Architecture*, Nueva York, 2012, I, pp. 155-156.
- LORÉS I OTZET, I., 2013
 LORÉS I OTZET, Immaculada, "La promoción artística de abades-obispos en monasterios románicos de Cataluña: algunas notas a propósito de Sant Cugat del Vallès y de Sant Miquel de Cuixà", en GARCÍA DE CORTÁZAR, José Ángel y TEJA CASUSO, Ramón (eds.), *Monjes y obispos en la España del románico: entre la connivencia y el conflicto*, Aguilar de Campoo, 2013, pp. 149-167.
- LORÉS I OTZET, I. y MANCHO SUÁREZ, C., 2009
 LORÉS I OTZET, Immaculada y MANCHO SUÁREZ, Carles, "Hec domus est sancta quam fecit domnus Oliva: Santa Maria de Ripoll", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, 40 (2009), pp. 205-219.
- LUENGO CARRASCO, M., 1997
 LUENGO CARRASCO, Manuel, *Informe dels antecedents documentals sobre l'ermita de la Mare de Déu de Sales*, s.l., 1997 (inédito).

- LUNA, G., 2008
LUNA, Gonçal, *Espai Natural de les Guilleries-Savassona*, Barcelona, Barcelona, 2008.
- MACIAS, J. M., REMOLÀ, J. A. y MESTRE, M., 1994
MACIAS, Josep Maria, REMOLÀ, Josep Anton y MESTRE, Mireia, "El castell de Gelida: l'excauació arqueològica de l'any 1991", *Miscel·lània Penedesenca*, 18 (1994), pp. 167-188.
- MADOZ, P., 1845-1850
MADOZ, Pascual, *Diccionario geográfico-estadístico-histórico de España y sus posesiones de ultramar*, Madrid, 1845-1850, 16 tomos.
- MADURELL I MARIMON, J. M., 1937-1940
MADURELL I MARIMÓN, Josep Maria, "El Palacio Real Mayor de Barcelona. Nuevas notas para su historia", *Analecta Sacra Tarraconensia*, XIII (1937-1940), pp. 89-112.
- MADURELL I MARIMON, J. M., 1976
MADURELL I MARIMON, Josep Maria, *Miscel·lània de Notes Històriques del Monestir de Vallbona de les Naves*, Barcelona, 1976.
- MADURELL I MARIMON, J. M., 1977
MADURELL I MARIMON, Josep Maria, *Fulls històrics de l'Hospitalet de Llobregat. Notes documentals d'arxiu*, l'Hospitalet de Llobregat, 1977.
- MADURELL I SANCHO, À., 1987
MADURELL I SANCHO, Àlvar, *Sant Joan Despí, un recorregut per la Història*, Sant Joan Despí, 1987.
- MAESTRE ABAD, V., 1970
MAESTRE ABAD, Vicente, "El Museo 'Maricel de Mar'", *San Jorge, Revista de la Excma. Diputació Provincial de Barcelona*, 78 (1970), pp. 33-42.
- MALLET, G., 2000
MALLET, Géraldine, *Les cloîtres démontés de Perpignan et du Roussillon*, Perpignan, 2000.
- MALLORQUÍ GARCÍA, E., 2004
MALLORQUÍ GARCÍA, Elvís, "Els vescomtes de Cabrera, senyors de les Guilleries fins al mar", *Revista de Girona*, 227 (2004), pp. 73-78.
- MANCHO SUÁREZ, C., 1999
MANCHO SUÁREZ, Carles, "Capitell de Sant Sebastià dels Gorgs", en *Del romà al romànic. Història, art i cultura de la Tarraconense mediterrània entre els segles IV i X*, Barcelona, 1999, p. 241.
- MANCHO SUÁREZ, C., 2012
MANCHO SUÁREZ, Carles, *La peinture murale du haut Moyen Âge en Catalogne (IXe-Xe siècle)*, Turnhout, 2012.
- MANCOMUNITAT DE CATALUNYA, 1914-1923
MANCOMUNITAT DE CATALUNYA, *L'obra realitzada*, Barcelona, 1914-1923.
- MANOTE I CLIVILLES, M. R., 1999
MANOTE I CLIVILLES, Maria Rosa (dir.), *Bagliori del Medieuo. Arte romanica e gotica del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, Roma, 1999.
- MANOTE I CLIVILLES, M. R. y TERÈS TOMÀS, M. R., 2007
MANOTE I CLIVILLES, Maria Rosa y TERÈS TOMÀS, Maria Rosa, "Els primers testimonis de l'assumpció de l'estil", en *L'Art gòtic a Catalunya. Escultura I: La configuració de l'estil*, Barcelona, 2007, pp. 45-52.
- MANUBENS GIL, G., 2011
MANUBENS GIL, Guillem, *Aixecament arquitectònic de l'ermita de Sant Francesc de Santpedor*, Barcelona, 2011 (Universitat Politècnica de Catalunya, proyecto final de Máster, inédito).
- MANUSCRITS, ELS, 1918-1919
"Els manuscrits dels Sacrae Cathalonie Antiquitatis Monumenta, del P. Jaume Pasqual", *Butlletí de la Biblioteca de Catalunya*, V (1918-1919), pp. 198-207.
- MAÑÉ I LLONCH, P., 1981
MAÑÉ I LLONCH, Pere, *El romànic al radal vallesà*, Sabadell, 1981
- MARCA, P. de, 1688
MARCA, Pierre de, *Marca Hispànica*, Barcelona, 1688 (1972).
- MARCÉ I SANABRA, F., 1956
MARCÉ I SANABRA, Francesc, "Ayer y hoy de Santa María de Bellvitge", en *L'Hospitalet*, Hospitalet de Llobregat, 1956, pp. 20-24.

- MARCH I BATLLES, J. M., 1955
 MARCH I BATLLES, Josep Maria, *La Real Capilla del Palau en la ciudad de Barcelona*, Barcelona, 1955.
- MARÈS I DEULOVOL, F., 1977
 MARÈS I DEULOVOL, Frederic, *El mundo fascinante del coleccionismo y de las antigüedades: memorias de la vida de un coleccionista*, Barcelona, 1977.
- MARETTE, J., 1961
 MARETTE, Jacqueline, *Connaissance des primitifs par l'étude du bois du XIIIe au XVIIe siècle*, París, 1961.
- MARGENAT I RIBAS, F., 1985
 MARGENAT I RIBAS, Francesc, "Els orígens de la parròquia de Sant Pere (3ª part)", *Butlletí. Grup de col·laboradors del Museu de Rubí*, V, 19 (1985), pp. 54-64.
- MARGENAT I RIBAS, F., 1995
 MARGENAT I RIBAS, Francesc, "Rubí a l'època alt medieval", *Butlletí. Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí*, XIV, 39 (1995), pp. 297-308.
- MARIACHER, G., 1966
 MARIACHER, Giovanni, *Scultura lignea nel mondo latino*, Milán, 1966.
- MARISTANY I SABATER, M., 1998
 MARISTANY I SABATER, Manuel, *Els ponts de pedra de Catalunya*, Barcelona, 1998.
- MARQUÈS I PLANAGUMÀ, J. M., 2008
 MARQUÈS I PLANAGUMÀ, Josep Maria, "L'escultor Arnau Cadell i el claustre de la Seu de Girona", *Miscel·lània Litúrgica Catalana*, XVI (2008), pp. 163-168.
- MARSÉ I FERRER, P., ROSSELLÓ I RAVENTÓS, J. y SOLER I BARCELÓ, J., 2003
 MARSÉ I FERRER, Pere, ROSSELLÓ I RAVENTÓS, Joan y SOLER I BARCELÓ, Josep, *Santa Margarida i els Monjos. El nostre patrimoni arquitectònic*, Santa Margarida i els Monjos, 2003.
- MARTÍ ALBANELL, F., 1926
 MARTÍ ALBANELL, Frederic, *Notes històriques del Papiol*, Barcelona, 1926.
- MARTÍ ALBANELL, F., 1931
 MARTÍ ALBANELL, Frederic, *Notes històriques de la parròquia de la Costa del Montseny*, Barcelona, 1931.
- MARTÍ ALBANELL, F., 1933
 MARTÍ ALBANELL, Frederic, *Notes històriques de la parròquia de Sant Feliu de Sabadell*, 1933.
- MARTÍ I BONET, J. M., 1981
 MARTÍ I BONET, Josep Maria (coord), *Catàleg monumental de l'Aquesbisbat de Barcelona*, Barcelona, 1981, 5 tomos.
- MARTÍ I BONET, J. M., 1989
 MARTÍ I BONET, Josep Maria, "La Majestat de Caldes de Montbui", en *Millenium. Història i art de l'església catalana*, Barcelona, 1989, pp. 202-203.
- MARTÍ I BONET, J. M., 1992
 MARTÍ I BONET, Josep Maria, "Els orígens del Bisbat d'Ègara", en *Actes del I Simposi Internacional sobre les Esglésies de Sant Pere de Terrassa*, Terrassa, 1992, pp. 61-71.
- MARTÍ I BONET, J. M., 1997
 MARTÍ I BONET, Josep Maria, *La Catedral de Barcelona*, Barcelona, 1997.
- MARTÍ I BONET, J. M., 2004
 MARTÍ I BONET, Josep Maria, *Sant Esteve de Parets del Vallès fa mil cent anys*, Parets del Vallès, 2004.
- MARTÍ I BONET, J. M., 2007
 MARTÍ I BONET, Josep Maria, *El Bisbat d'Ègara. Breu Història*, Barcelona, 2007 (col. Episodis de la Història, 347).
- MARTÍ I BONET, J. M. y CARDONER I BLANCH, F. de P., 1980
 MARTÍ I BONET, Josep Maria y CARDONER I BLANCH, Francesc de Paula, *Mil anys d'història de l'església de Santa Maria de Cardedeu. Descripció del seu patrimoni artístic i estudis sobre les prospeccions arqueològiques fetes a les esglésies de Cardedeu*, Cardedeu, 1980.
- MARTÍ I CASTELLÓ, R., 1989
 MARTÍ I CASTELLÓ, Ramon, *Memoria de l'excavació d'urgència de Santa Maria de Lavit (Torrelavit, Alt Penedès)*, Barcelona, 1989.
- MARTÍ I CASTELLÓ, R., 1993
 MARTÍ I CASTELLÓ, Ramon, "Delà, Cesari i Ató, primers arquebisbes dels comtes prínceps de Barcelona", en *I Congrés d'Història de l'Església a Catalunya. Des dels orígens fins ara*, Solsona, 1993, I, pp. 369-383.

- MARTÍ SANJAUME, J., 1927
 MARTÍ SANJAUME, Jaime, *Las Vírgenes de Cerdaña*, 1927.
- MARTÍ I VILÀ, C., 1956
 MARTÍ I VILÀ, Carles, *Notes històriques de la vila de Sant Boi de Llobregat*, Sant Boi de Llobregat, 1956.
- MARTÍ I VILÀ, C., 1965
 MARTÍ I VILÀ, Carles, *Mil·lenari de la vila*, Sant Boi de Llobregat, 1965.
- MARTÍN ANSÓN, M. L., 1991
 MARTÍN ANSÓN, María Luisa, *Los esmaltes románicos de Silos*, Madrid, 1991.
- MARTÍN I EXPÓSITO, R., 1986
 MARTÍN I EXPÓSITO, Raquel, "Castellfollit del Boix", en *Història del Bages*, Manresa, 1986 (1987-1988), I, pp. 231-238 (col. Història de les comarques de Catalunya).
- MARTÍN I ROS, R. M., 1991-1993
 MARTÍN I ROS, Rosa Maria, "Teixit del sepulcre del bisbe Arnau de Gurb", *Lambard*, VI (1991-1993), pp. 179-188.
- MARTÍN I ROS, R. M., 1993
 MARTÍN I ROS, Rosa Maria, "Els tèxtils medievals a la catedral de Barcelona", *D'Art*, 19 (1993), pp.191-193.
- MARTÍN I ROS, R. M., 1999
 MARTÍN I ROS, Rosa Maria, "Tejidos", *Las Artes Decorativas en España*, Madrid, 1999, II, pp. 70-80 (col. Summa Artis, XLV).
- MARTÍN I ROS, R. M., 1999-2000
 MARTÍN I ROS, Rosa Maria, "La dispersió dels teixits medievals: un patrimoni trossejat", *Lambard*, XII (1999-2000), pp. 165-182.
- MARTINELL I BRUNET, C., 1935
 MARTINELL I BRUNET, César, *Amics de l'Art Vell. Els sis primers anys, 1929-1935. Memòria de l'obra realitzada per l'entitat des de la seva fundació fins avui*, Barcelona, 1935.
- MARTÍNEZ PÉREZ, A. y BERDEJO I ESTEVAN, L. M, 1991
 MARTÍNEZ PÉREZ, Albert y BERDEJO I ESTEVAN, Lluís Maria, "El monestir de Sant Ponç", en *Estudis de Corbera de Llobregat*, Barcelona, 1991, pp. 231-236.
- MARTÍNEZ DE AGUIRRE, J., 2009
 MARTÍNEZ DE AGUIRRE, Javier, "En torno a la arquitectura de las canónicas románicas hispanas no episcopales", en GARCÍA DE CORTÁZAR, José Ángel y TEJA, Ramón (coords.), *Entre el claustro y el mundo. Canónigos regulares y monjes premonstratenses en la Edad Media*, Aguilar de Campoo, 2009, pp. 91-124.
- MARTÍNEZ SOLSONA, F., 1967
 MARTÍNEZ SOLSONA, Francesc, *Sant Jaume de Frontanyà: mil anys d'història i geografia*, Granollers, 1967.
- MARTORELL, F., 1929
 MARTORELL, Francesc, *Catedral de Barcelona*, Barcelona, 1929.
- MARTORELL, J., 1935
 MARTORELL, Jeroni, "L'església mossàrab del Marquet", *Esplai*, 199 (1935), pp. 1118-1119.
- MARTORELL I CASADÓ, L., 2001
 MARTORELL I CASADÓ, Lúdia, "El castell de Claramunt (Anoia)", *Butlletí de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi*, 15 (2001), pp. 323-342.
- MARTORELL I TERRATS, J., 1915
 MARTORELL I TERRATS, Jeroni, "Dictamen referent al projecte de conservació del Castell de la Geltrú i urbanització de places annexes", *Themis*, VII (1915), pp. 3-7.
- MARTORELL I TERRATS, J., 1919
 MARTORELL I TERRATS, Jeroni, *El Castell de la Geltrú. La col·lecció Font i Gumà. Conservació i catalogació de monuments*, Barcelona, 1919 (separata del Anuari de l'Associació d'Arquitectes de Catalunya).
- MARTORELL I TRABAL, F., 1929
 MARTORELL I TRABAL, Francesc, *Catedral de Barcelona*, Barcelona, 1929.
- MARTORELL I TRABAL, F. y PUIG I CADAFALCH, J., 1927-1931
 MARTORELL I TRABAL, Francesc y PUIG I CADAFALCH, Josep, "Noves pintures murals", *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans* (1927-1931), pp. 163-174.
- MAS I DOMÈNECH, J., 1901-1902
 MAS I DOMÈNECH, Josep, "Notes històriques del monestir de Sta. Maria de Valldonzella de Barcelona", *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, 1 (1901-1902), pp. 303-308.

- MAS I DOMÈNECH, J., 1906-1921
 MAS I DOMÈNECH, Josep, *Notes històriques del Bisbat de Barcelona*, Barcelona, 1906-1921, 13 tomos.
- MAS I DOMÈNECH, J., 1909
 MAS I DOMÈNECH, Josep, "La parròquia de Sant Feliu d'Allella", en MAS I DOMÈNECH, Josep, *Notes històriques del bisbat de Barcelona*, Barcelona, 1909, III, pp. 1-56.
- MAS I DOMÈNECH, J., 1914-1915
 MAS I DOMÈNECH, Josep, *Rúbrica dels "Libri antiquitatum" de la Sèu de Barcelona*, Barcelona, 1914-1915.
- MAS I DOMÈNECH, J., 1916
 MAS I DOMÈNECH, Josep, *Guía itinerario de la catedral de Barcelona*, Barcelona, 1916.
- MAS I DOMÈNECH, J., 1921
 MAS I DOMÈNECH, Josep, *Notes històriques del bisbat de Barcelona. XIII: Antiguitat d'algunes esglésies del Bisbat de Barcelona*, Barcelona, 1921.
- MAS I DOMÈNECH, J., 1923
 MAS I DOMÈNECH, Josep, *Nota històrica de l'església parroquial de Santa Agnès de Malenyans*, Barcelona, 1923.
- MAS I DOMÈNECH, J., 1925
 MAS I DOMÈNECH, Josep, "Santa Maria de Toudell", *Butlletí del Club Pirenenc de Terrassa* (1925), p. 137.
- MAS, V., 2002
 MAS, Vicenç, "Sant Pere de Bertí i el seu entorn", en *XXIII Ronda Vallesana: Sant Quirze de Safaja*, Sabadell, 2002, pp. 58-66.
- MAS I BIGAS, A., 2004
 MAS I BIGAS, Antoni (coord.), *Balenyà, més de mil anys d'història*, Balenyà, 2004.
- MAS I SARRÓ, M., 2005
 MAS I SARRÓ, Maria, "Les Planes de Sant Mateu. Estudi d'un mas", *Dovella*, 90 (2005), pp. 29-36.
- MASACHS BOLET, J. M., 1974
 MASACHS BOLET, Josep Maria, "Vilademàger. Una parròquia i un castell perduts en la serra de la Llacuna", *Casal*, 69 (1974), pp. 5-7.
- MASACHS BOLET, J. M., 1979
 MASACHS BOLET, Josep Maria, "Els vells camins del Penedès", *Miscel·lània penedesenca*, 2 (1979), pp. 125-143.
- MASACHS I SURIOL, J. M., 1991
 MASACHS I SURIOL, Josep Maria, *Històries d'abans d'abrir: un aplec en la nova ermita de Sant Pau*, Vilafranca, 1991.
- MASAGUÉ I TORNÉ, J. M., 1991
 MASAGUÉ I TORNÉ, Josep Maria, "Més sobre el Castell de Montbui", *Ronçana*, 156 (1991), p. 14.
- MASAGUÉ I TORNÉ, J. M., 1995
 MASAGUÉ I TORNÉ, Josep Maria, *Església de Sant Vicenç de Jonqueres*, Sabadell, 1995.
- MASAGUÉ I TORNÉ, J. M., 1997
 MASAGUÉ I TORNÉ, Josep Maria, "Sant Pere i Sant Fermí de Rellinars", en *XVII Ronda vallesana: Rellinars*, Sabadell, 1997, pp. 85-92.
- MASAGUÉ I TORNÉ, J. M., 1999
 MASAGUÉ I TORNÉ, Josep Maria, "El romànic a Sant Esteve de Palautordera", en *XX Ronda Vallesana: Sant Esteve de Palautordera*, Sabadell, 1999, pp. 62-72.
- MASAGUÉ I TORNÉ, J. M., 2002a
 MASAGUÉ I TORNÉ, Josep Maria, "Església de Sant Pere de Bertí", en *XXIII Ronda Vallesana: Sant Quirze de Safaja*, Sabadell, 2002, pp. 67-72.
- MASAGUÉ I TORNÉ, J. M., 2002b
 MASAGUÉ I TORNÉ, Josep Maria, "Església de Sant Quirze Safaja", en *XXIII Ronda Vallesana: Sant Quirze de Safaja*, Sabadell, 2002, pp. 35-44.
- MASAGUÉ I TORNÉ, J. M., 2003
 MASAGUÉ I TORNÉ, Josep Maria, "L'església de Sant Pere de Vilamajor", en *XXIV Ronda Vallesana: Sant Pere de Vilamajor*, Sabadell, 2003, pp. 27-38.
- MASAGUÉ I TORNÉ, J. M., ROIG I DEULOFEU, A. y FERNÁNDEZ I LÓPEZ, L., 1989
 MASAGUÉ I TORNÉ, Josep Maria, ROIG I DEULOFEU, Albert y FERNÁNDEZ I LÓPEZ, Lluís, "Pont 'romà' de Caldes", *Butlletí de la Unió Excursionista de Sabadell* (1989), pp. 4-11.

- MASATS I LLOVER, J., 1986
 MASATS I LLOVER, Joan, "Castellbell i el Vilar", en *Història del Bages*, Manresa, 1986 (1987-1988), I, pp. 217-230 (col. Història de les comarques de Catalunya).
- MASATS I SURIÑACH, B., 1986
 MASATS I SURIÑACH, Bartomeu, "Marganell", en *Història del Bages*, Manresa, 1986 (1987-1988), I, pp. 9-15 (col. Història de les comarques de Catalunya).
- MASDEU, A., 1991
 MASDEU, Andreu, "El conjunt monumental de l'església i la rectoria de Sant Esteve de Palautordera", en *XX Ronda Vallesana: Sant Esteve de Palautordera*, Sabadell, 1999, pp. 73-79.
- MASFERRER I ARQUIMBAU, J., 1873
 MASFERRER I ARQUIMBAU, Josep, "La antiga Tonda", *La Renaixença* (20/11/1873).
- MASFERRER I ARQUIMBAU, J., 1890
 MASFERRER I ARQUIMBAU, Josep, "Nostra opinió sobre Santa Maria del Camí", *La Veu del Montserrat*, XIII (1890), pp. 351-352.
- MASFERRER I ARQUIMBAU, J., 1921-1924
 MASFERRER, I ARQUIMBAU, Josep, "La antiga Tonda", *Butlletí del Centre Excursionista de Vich*, IV (1921-1924), pp. 79-84.
- MASNOLU I PRATDESABA, J. M., 1988
 MASNOLU I PRATDESABA, Josep Maria, *La parròquia d'Aiguafreda a través de les visites pastorals (segles XVI-XVII)*, Barcelona, 1988.
- MASNOLU I PRATDESABA, J. M., 1991
 MASNOLU I PRATDESABA, Josep Maria, *Diplomatari de Ramon Gaufred bisbe d'Osona (1109-1146)*, Barcelona, 1991, 2 tomos (Universitat de Barcelona, tesis de licenciatuura inédita).
- MASNOLU I PRATDESABA, J. M., 2002
 MASNOLU I PRATDESABA, Josep Maria, "El bisbat de Vic durant l'episcopat de Ramon Gaufred (1110-1145)", *Revista Catalana de Teologia*, 27, 2 (2002), pp. 257-293.
- MASPONS Y LABRÓS, F. de, 1895
 MASPONS Y LABRÓS, F. de, "Excursió a Sant Jaume de Frontanyà", *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, V, 18 (1895), pp. 129-143.
- MASRAMON I NOGUERA, R., 1979
 MASRAMON I NOGUERA, Ramon, *Prats de Lluçanès: Mil anys d'història*, Prats de Lluçanès, 1979.
- MASRAMON I NOGUERA, R., 1981
 MASRAMON I NOGUERA, Ramon, "La Trinitat de la Tor", *Estel* (1981), s.p.
- MASRAMON I NOGUERA, 1982
 MASRAMON I NOGUERA, Ramon, "Sant Amanç de Pedrós", *Estel* (1982), s.p.
- MASRAMON I NOGUERA, R., 1990
 MASRAMON I NOGUERA, Ramon, *El Lluçanès central. Història de la baronia de Lluçà*, Prats de Lluçanès, 1990.
- MASSONS RABASSA, E., 2003
 MASSONS RABASSA, Estrella, *La iconografia del diable en la pintura sobre tabla catalana. Siglo XII*, Bellaterra, 2003 (Universitat Autònoma de Barcelona, trabajo de investigació inédito).
- MASSONS RABASSA, E., 2004
 MASSONS RABASSA, Estrella, "La iconografia del diable en el frontal de altar de Santa Margarita de Vilaseca (1160-1190)", *Locvs Amoenus*, 7 (2004), pp. 53-71.
- MATAS I BLANXART, M. T., 1982
 MATAS I BLANCHART, Maria Teresa, *Els esmalts romànics a Catalunya: 1. arquetes*, Barcelona, 1982, pp. 291-294.
- MATAS I BLANXART, M. T., 1997
 MATAS I BLANCHART, Maria Teresa, "El bàcul del bisbe Arnau de Gurb: una peça litúrgica o funerària", *Lambard*, IX (1997), pp. 167-173.
- MATAS I BLANXART, M. T., 1999-2000
 MATAS I BLANCHART, Maria Teresa, "Aportació a l'estudi de tres peces d'orfebreria medieval del Museu de Vilafranca", *Lambard*, 12 (1999-2000), pp. 183-197.
- MATAS I BLANXART, M. T., 2001a
 MATAS I BLANCHART, Maria Teresa, "Incensario", en *De Limoges a Silos*, Madrid, 2001, pp. 295-296.

- MATAS I BLANXART, M. T., 2001b
- MATAS I BLANXART, Maria Teresa, "Els objectes de ferro forjat del món romànic: un art sovint oblidat", *Circular - Amics de l'Art Romànic*, 200 (2001), pp. 164-166.
- MATAS I BLANXART, M. T. y CARDONA I MIRET, E., 1981-1983
- MATAS I BLANXART, Maria Teresa y CARDONA I MIRET, Elvira, "Evolució al llarg del temps de tres esglésies a la comarca d'Osona: Transformacions i analogies", *Lombard*, II (1981-1983), pp. 165-169.
- MATAS I BLANXART, M. T. y PIQUIER I FERRER, E., 1985-1988
- MATAS I BLANXART, Maria Teresa y PIQUIER I FERRER, Esperança, "Aproximació a l'estudi tipològic dels campanars de torre de tipus llombard a la Plana de Vic", *Lombard*, IV (1985-1988), pp. 97-124.
- MATAS I FOSALBA, À., 1994
- MATAS I FOSALBA, Àngel, *Costumari Masquefa*, Barcelona, 1994.
- MATEOS I RUSILLO, S. M., 2000
- MATEOS I RUSILLO, Santos Miguel, "El patrimonio de l'Hospitalet de Llobregat: propuesta para la iglesia de Santa Eulàlia de Provençana", en *Primeres Jornades d'Estudi del Patrimoni del Baix Llobregat*, Cornellà de Llobregat, 2000, pp. 241-253.
- MATEOS I RUSILLO, S. M., 2007
- MATEOS RUSILLO, Santos Miguel, *Respecte, indiferència o menyspreu. La (des)cura del patrimoni històric a Cornellà de Llobregat*, Cornellà de Llobregat, 2007.
- MATEU IBARS, J. y MATEU IBARS, M. D., 1991
- MATEU IBARS, Josefina y MATEU IBARS, Maria Dolors, *Colectánea paleográfica de la Corona de Aragón (siglos IX-XVIII)*, Barcelona, 1991.
- MATHON, J. B., 2011
- MATHON, Jean-Bernard (dir.), *Romanes et gothiques: Vierges à l'Enfant restaurées des Pyrénées orientales*, Milán, 2011.
- MAURI I MARTÍ, A., 1996
- MAURI I MARTÍ, Alfred, *Sant Pau de Riu-sec*, Sabadell, 1996.
- MAURI I MARTÍ, A., 1998
- MAURI I MARTÍ, Alfred (coord.), *L'església de Sant Pere de Masquefa (Anoia). Memòria depositada en el Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya*, s.l. 1998.
- MAURI I MARTÍ, A., 2008
- MAURI I MARTÍ, Alfred, *Martorell: 975 anys*, Martorell, 2008.
- MAURI I MARTÍ, A. y REDONDO, S., 2000
- MAURI I MARTÍ, Alfred y REDONDO, Sílvia, *Memòria del seguiment arqueològic dels treballs de restauració de l'església de Sant Pere, Masquefa, Anoia, s.l., 2000.*
- MAURI I MARTÍ, A. y ROVIRA I TUBELLA, R., 1990
- MAURI I MARTÍ, Alfred y ROVIRA I TUBELLA, Ramon, *Guia del castell de Gelida*, Gelida, 1990.
- MAURÍ I SERRA, J., 1949-1954
- MAURÍ I SERRA, Josep, *Història de la Garriga*, Barcelona, 1949-1954, 3 tomos.
- MAYORAL I FRANCO, F., 1985
- MAYORAL I FRANCO, Florencio, *Memoria dels treballs d'excavació duts a terme al jaciment medieval de Sant Pere Sacama*, s.l., 1985 (inédito).
- MAYORAL I FRANCO, F., 1989
- MAYORAL I FRANCO, Florencio, "Resultats de la intervenció arqueològica feta a Sant Pere Sacama (Olesa de Montserrat)", en *I Jornades Arqueològiques del Baix Llobregat. Pre-actes*, Castelldefels, 1989, I, pp. 428-433.
- McMILLIN, L. A., 1990
- McMILLIN, Linda A., *Cloister and Society in Thirteenth-Century Barcelona: The Women of Sant Pere de les Puelles*, Los Angeles, 1990 (UCLA, tesis doctoral inédita).
- McMILLIN, L. A., 1995
- McMILLIN, Linda A., "Sacred and Secular Politics: The Convent of Sant Pere de les Puelles in Thirteenth-Century Barcelona", en *Iberia and the Mediterranean world of the Middle Ages*, Leiden, 1995, II, pp. 225-239.
- McMILLIN, L. A., 1996
- McMILLIN, Linda A., "Sant Pere de les Puelles: a Medieval Women's Community", *American Benedictine Review*, 47, 2 (1996), pp. 200-222.

- McMILLIN, L. A., 2001
- McMILLIN, Linda A., "Gènere i autonomia monacal a la Barcelona del segle tretzè: l'abadessa en front del bisbe", en *Aproximació a la història de Montmeló. Segle XIII. La lluita per l'església*, Montmeló, 2001, pp. 47-66.
- MEDIANERO HERNÁNDEZ, J. M. et alii, 2004
- MEDIANERO HERNÁNDEZ, José María et alii, "Iconología del Sol y de la Luna en las representaciones de Cristo en la cruz", *Laboratorio de Arte*, 17 (2004), pp. 73-92.
- MELERO MONEO, M., 2005
- MELERO MONEO, Marisa, *La pintura sobre tabla del gótico lineal. Frontales, laterales de altar y retablos en el reino de Mallorca y los condados catalanes*, Bellaterra-Barcelona-Girona-Lleida, 2005.
- MEMBRADO, M., 1927
- MEMBRADO, Manuel, *Memoria Histórica publicada con ocasión del 25º aniversario de la Erección Canónica del Noviciado de los Padres Camilos en el Convento de Santo Tomás Apóstol*, Madrid, 1927.
- MEMÒRIA, 1937
- Memòria dels treballs fets per l'Institut d'Estudis Catalans durant el curs 1931-1932*, Barcelona, 1937.
- MEMORIAS DEL MONASTERIO OCTAVIANO, 1754
- Memorias del monasterio Octaviano de San Cucufate del Valles, de la orden de San Benito en la Congregación Claustral Tarraconense, Sant Cugat, 1754* (manuscrito conservado en la Biblioteca del Centre Borja).
- MENCHON BES, J., 2001
- MENCHON BES, Joan, "Excavacions arqueològiques al castell de Gelida. Campanya de 1996", *Miscel·lania Penedesenca*, 26 (2001), pp. 69-94.
- MENCHON BES, J., 2003
- MENCHON BES, Joan, "Resultats de la primera campanya d'excavació al Castell del Brull (Osona)", en *Actes del Congrés Els castells medievals a la mediterrània nord-occidental, celebrat a Arbúcies els dies 5, 6 i 7 de març de 2003*, Arbúcies, 2003, pp. 483-490.
- MENÉNDEZ I PABLO, F. X. y SOLÍAS I ARIS, J. M., 1989
- MENÉNDEZ I PABLO, Francesc Xavier y SOLÍAS I ARIS, Josep Maria, "La villa romana de Sant Hilari (Abrera)", en *I Jornades Arqueològiques del Baix Llobregat. Pre-actes*, Castelldefels, 1989, I, pp. 399-400.
- MERINO I JIMÉNEZ, J. M., 1982
- MERINO I JIMÉNEZ, Joan Miquel, "Sant Pere de Rubí a través de la documentació antiga", *Butlletí. Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí*, II, 6 (1982), pp. 114-118.
- MERINO I JIMÉNEZ, J. M., 1983a
- MERINO I JIMÉNEZ, Joan Miquel, "Sant Pere de Rubí", *Butlletí. Grup de col·laboradors del Museu de Rubí*, 8 (1983), pp. 154-162.
- MERINO I JIMÉNEZ, J. M., 1983b
- MERINO I JIMÉNEZ, Joan Miquel, "Sant Pere a través de la documentació antiga dels segles X, XI, XII i XIII", *Butlletí. Grup de col·laboradors del Museu de Rubí*, III, 10 (1983), pp. 191-210.
- MESPLÉ, P., 1960
- MESPLÉ, Paul, "Chapiteaux d'inspiration toulousaine dans les cloîtres catalans", *Revue des Arts*, III (1960), pp. 103-108.
- MESTRE I CASANOVA, J. V., 1988
- MESTRE I CASANOVA, Josep Vicenç, *Història del castell d'Òdena. Dels orígens al segle XII*, Òdena, 1988.
- MESTRE I CASANOVA, J. V., 1990a
- MESTRE I CASANOVA, Josep Vicenç, "Capelles romàniques del nostre terme (II): Sant Pere de les Botges o Botxes. Sant Pere de les Cadenes", *Òdena. Butlletí d'Informació Municipal*, 23 (1990), pp. 12-13.
- MESTRE I CASANOVA, J. V., 1990b
- MESTRE I CASANOVA, Josep Vicenç, "Capelles romàniques del nostre terme (III): Sant Bernabé d'Aguilera", *Òdena. Butlletí D'informació Municipal*, 24 (1990), pp. 17-18.
- MESTRE I CASANOVA, J. V., 1992
- MESTRE I CASANOVA, Josep Vicenç, *Sant Jaume Sesoliveres d'Igualada*, Igualada, 1992.
- MESTRE I GODES, J. y ADELL I GISBERT, J. A., 2001
- MESTRE I GODES, Jesús y ADELL I GISBERT, Joan-Albert, *Monestirs de Catalunya*, Barcelona, 2001.
- MILÀ I FONTANALS, M., 1868
- MILÀ I FONTANALS, Manuel, "Apuntes históricos sobre Olérdola", *Memorias de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, 2 (1868), pp. 505-528.

- MILLARES CARLO, A., 1918
 MILLARES CARLO, Agustín, *Documentos pontificios en papiro de archivos catalanes. Primera parte, estudio paleográfico y diplomático*, Madrid, 1918.
- MILLENUM, 1989
Millenum. Historia y Arte de la Iglesia catalana, Barcelona, 1989.
- MINQUET I BATLLORI, J. M., 1991
 MINQUET I BATLLORI, Joan Maria, "Art i Patrimoni Arquitectònic", en *Cornellà, una ciutat*, Cornellà de Llobregat, 1991, pp. 39-46.
- MIQUEL I LÓPEZ, J., 1997
 MIQUEL I LÓPEZ, Júlia, "Aportacions a la història del castell i terme de Font-rubí. Dels orígens fins al segle xv", *Miscel·lània Penedesenca*, 22 (1997), pp. 91-134.
- MIQUEL I LÓPEZ, J. y ACHÓN I CASAS, O., 2004-2005
 MIQUEL I LÓPEZ, Júlia y ACHÓN I CASAS, Oriol, "Intervencions arqueològiques a l'església de Santa Maria del Puig (Esparreguera, Baix Llobregat)", *Lambard*, XXVII (2004-2005), pp. 187-209.
- MIQUEL I LÓPEZ, J. y ACHÓN I CASAS, O., 2005-2006
 MIQUEL I LÓPEZ, Júlia y ACHÓN I CASAS, Oriol, "Darreres troballes arqueològiques a l'església de Santa Maria del Puig (Esparreguera, Baix Llobregat)", *Lambard*, XXVIII (2005-2006), pp. 97-109.
- MIQUEL I ROSELL, F. X., 1937
 MIQUEL I ROSSELL, Francesc Xavier, *Catàleg dels llibres manuscrits de la biblioteca del monestir de Sant Cugat del Vallès existents a l'Arxiu de la Corona d'Aragó*, Barcelona, 1937.
- MIQUEL I ROSELL, F. X., 1945-1947
 MIQUEL I ROSELL, Francesc Xavier, *Liber Feudorum Maior. Cartulario real que se conserva en el Archivo de la Corona de Aragón*, Barcelona, 1945-1947, 2 tomos.
- MIQUEL I SERRA, D., 1995
 MIQUEL I SERRA, Domènec, "L'excavació de la torre sud-est de la fortificació romana d'Octavià (1971). Primera aproximació", *Gausac*, 6 (1995), pp. 79-82.
- MIQUEL I SERRA, D., 2005
 MIQUEL I SERRA, Domènec, "Els orígens del monestir de Sant Cugat d'Octavià o del Vallès. Repensant teories, sintetitzant coneixements", *Gausac*, 10 (2005), pp. 11-52.
- MIQUEL I SERRA, D. y MORRAL I ROMELI, E., 1986
 MIQUEL I SERRA, Domènec y MORRAL I ROMELI, Eulàlia, "Disputes entre l'abat i el poble de Sant Cugat respecte de les muralles del monestir", *Studia Monàstica*, 28/1 (1986), pp. 161-186.
- MIQUEL I VIVES, M., SANTESMASES I OLLÉ, J. y SAUMELL I CALAF, D., 1999
 MIQUEL I VIVES, Marina, SANTESMASES I OLLÉ, Josep y SAUMELL I CALAF, Dolors, *Els Castells del Gaià*, Valls, 1999.
- MIQUEL I VIVES, M., VILA I CARABASA, J. M. y CLUA I MERCADAL, M., 1994
 MIQUEL I VIVES, Marina, VILA I CARABASA, Josep Maria y CLUA I MERCADAL, Maria, *L'església de Sant Ponç de Corbera (Cervelló, Baix Llobregat)*, Barcelona, 1994 (Memòries d'Intervencions Arqueològiques a Catalunya, 10).
- MIRAMBELL I ABANCÓ, M., 2005
 MIRAMBELL I ABANCÓ, Miquel, "La demolició de l'església de Santa Maria de la Rodona de Vic. Un exemple d'actuació sobre el patrimoni eclesial al final del segle XVIII", en *Església, societat i poder a les terres de parla catalana. Actes del IV Congrés de la CCEPS, Vic, 20-24 febrer de 2004*, Valls, 2005, pp. 727-743.
- MIRAMBELL I ABANCÓ, M., 2008
 MIRAMBELL I ABANCÓ, Miquel, "La llarga restauració del temple romà de Vic (1882-1959): de les ruïnes a un dels símbols de la ciutat", *Ausa*, XXIII, 161-162 (2008) pp. 491-539.
- MIRAMBELL I GIOL, F., 1798
 MIRAMBELL I GIOL, Francisco, *Mapa de la parroquia de S. Martin de Sesgleyoles y sus contornos en el obispado de Vich y corregimiento de Cervera*, Cervera, 1798.
- MIRAMBELL I GIOL, F., 1803
 MIRAMBELL I GIOL, Francisco, *Llibre de les antiqüitats o memòries històriques de Sant Martí Sesgueioles, Vilallonga i Quadra de Galí*, 1803.
- MIRET I MESTRE, X., 1983
 MIRET I MESTRE, Xavier, *La Quadra de Miralpeix. Notes sobre la formació del terme municipal de Sitges*, Sitges, 1983.

- MIRET I MESTRE, X., 2002
 MIRET I MESTRE, Xavier, "El Sitges de l'Època medieval i fins al s. XVII", en GARCÍA TARGA, Joan (coord.), *Sitges fa 2000 anys*, Sitges, 2002, pp. 19-22.
- MIRET I MESTRES, J., 1987
 MIRET I MESTRES, Josep, "Descobriments de tres sitges a la Torre de Sant Joan (Vilanova i la Geltrú)", *Gran Penedès*, 5 (1987), pp. 5-6.
- MIRET I MESTRES, J., 2000
 MIRET I MESTRE, Xavier, "El Sitges de l'Època medieval i fins al s. XVII", en *Sitges fa 2000 anys*, Sitges, 2002, pp. 19-22.
- MIRET I SANS, J., 1901
 MIRET I SANS, Joaquim, *Los vescomtes de Cerdanya, Conflent y Bergadà, Memòria llegida a la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona els dies 28 de març i 18 d'abril de 1901*, Barcelona, 1901.
- MIRET I SANS, J., 1910
 MIRET I SANS, Joaquim, *Les cases de Templers i Hospitalers a Catalunya. Aplec de noves i documents històrics*, Barcelona, 1910 (ed. facsímil, 2006).
- MIRET I SANS, J., 1914
 MIRET I SANS, Joaquim, "Los noms personals y geografichs de la encontrada de Terrassa en los segles X^e i XIe (acabament)", *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, 1914, pp. 485-509.
- MIRET I SANS, J. et alii, 1918
 MIRET I SANS, Joaquim et alii, *Itinerari de Jaume I, el Conqueridor*, Barcelona, 1918 (ed. facsímil, 2004).
- MIRÓ I ALAIX, C. y ORENGO, H. A., 2010
 MIRÓ I ALAIX, Carme y ORENGO, Héctor A., 2010, "El cicle de l'aigua a Barcino. Una reflexió entorn de les noves dades arqueològiques", *Quaderns d'Arqueologia i Historia de la Ciutat de Barcelona, Quarbis*, 6 (2010), pp. 108-133.
- MIRÓ I ROSINACH, J., 1981
 MIRÓ I ROSINACH, Josep, "Troballes de grafitis medievals a Catalunya", *Diplomatari*, 6 (1981), pp. 43-44.
- MISCEL·LÀNIA SOBRE MONTCLAR, 2004
Miscel·lània sobre Montclar de Berguedà, Montclar, 2004.
- MISERACHS I GRAU, V., 1970
 MISERACHS I GRAU, Valentí, "Nota històrica", en *Goigs de Sant Valentí, prevere i màrtir que és venerat a la seva capella de Vilallonga del terme i parròquia de St. Martí de Ssegueioles, Bisbat de Vic, Igualada*, 1970, s.p.
- MISERACHS I GRAU, V., 1971
 MISERACHS I GRAU, Valentí, "Nota històrica", en *Goigs a llaor de l'apòstol St. Andreu, tutelar de Pujalt, Bisbat de Vic, Igualada*, 1971, s.p.
- MISERACHS I GRAU, V., 1972
 MISERACHS I GRAU, Valentí, "Sant Valentí, patró de la capella de Vilallonga del terme i parròquia de Sant Martí de Ssegaioles", *Igualada. Periòdic de l'Anoia* (12/02/1972), p. 5.
- MISERACHS I GRAU, V., 1974
 MISERACHS I GRAU, Valentí, "Ahir, avui i demà de Sant Martí de Ssegueioles", *Miscellanea Aqualatensis*, 2 (1974), pp. 255-268.
- MODOLELL, J. M., 1993
 MODOLELL, Josep M., *Cabrera de Mar. Castell de Sant Vicenç o de Burriac. Síntesi històrica*, Argentona, 1993.
- MOGAS I SALVADÓ, M., 1983
 MOGAS I SALVADÓ, Manuel, *Històries de Ripollet*, Ripollet, 1983 (2008).
- MOLIST, M. y COLOMER, M., 1972
 MOLIST, Miquel y COLOMER, M., "Sant Miquel de Sorerols", *Avencs i Coves: butlletí interior d'informació*, 10-11 (1972).
- MOLIST I CAPELLA, N., 1999a
 MOLIST I CAPELLA, Núria, "Arquitectura domèstica d'època ibèrica a Olèrdola. Estat actual dels coneixements", *Miscel·lània Penedesenca*, 24 (1999), pp. 291-330.
- MOLIST I CAPELLA, N., 1999b
 MOLIST I CAPELLA, Núria, *Olèrdola*, Barcelona, 1999.
- MOLIST I CAPELLA, N. y PUIG, F., 1989
 MOLIST I CAPELLA, Núria y PUIG, Ferran, "Excavaciones en el interior del antiguo templo parroquial de Sant Boi de Llobregat", en *III Congreso de Arqueología Medieval*, Oviedo, 1989.

- MOLIST I CAPELLA, Núria, PUIG, Ferran y MELIAN, Rosa, 1989
 MOLIST I CAPELLA, Núria, PUIG, Ferran y MELIAN, Rosa, "El carrer de la Pau (Sant Boi de Llobregat). Evolució històrica d'un edifici", en *I Jornades Arqueològiques del Baix Llobregat, Pre-actes*, Castelldefels, 1989, pp. 443-457.
- MONCADA, J. L., 1891
 MONCADA, Juan Luis, *Episcopologio de Vich, I*, Vic, 1891.
- MONJAS I MANSO, L., (199-)
 MONJAS I MANSO, Lluís, *Santa Coloma de Cervelló a l'Alta Edat Mitjana*, Santa Coloma de Cervelló, (199-).
- MONRAS I MAS, J., 1883
 MONRAS I MAS, Jaume, "Excursió a Manresa i Sant Benet de Bages", *Butlletí de la Associació Catalanista d'Excursions Científiques*, V (1883), pp. 128-135.
- MONREAL Y TEJADA, L., 1948
 MONREAL Y TEJADA, Luis, *La primitiva iglesia de Montmeló y sus pinturas románicas*, Barcelona, 1948.
- MONREAL Y TEJADA, L., 1957
 MONREAL Y TEJADA, Luis, "Castillos de la Provincia: Palautordera", *San Jorge, Revista de la Excma. Diputación Provincial de Barcelona*, 26 (1957), pp. 24-26.
- MONREAL Y TEJADA, L., 1958
 MONREAL Y TEJADA, Luis, "Itinerarios de castillos en la provincia de Barcelona", *San Jorge, Revista de la Excma. Diputación Provincial de Barcelona*, 30 (1958), pp. 16-27.
- MONREAL Y TEJADA, L., 1961a
 MONREAL Y TEJADA, Luis, "El castillo de la Poble de Claramunt", *San Jorge, Revista de la Excma. Diputación Provincial de Barcelona*, 42 (1961), pp. 24-28.
- MONREAL Y TEJADA, L., 1961b
 MONREAL Y TEJADA, Luis, "Mare de Déu de Santa Maria de Toudell", en *Thesaurus/estudis. L'art als bisbats de Catalunya, 1000-1800*, Barcelona, 1986, pp. 64-65.
- MONREAL Y TEJADA, L., 1999
 MONREAL Y TEJADA, Luis, *Castillos medievales en España*, Barcelona.
- MONREAL Y TEJADA, L. y RIQUER MORERA, M. de, 1955-1965
 MONREAL Y TEJADA, Luis y RIQUER MORERA, Martí de, *Els castells medievals de Catalunya*, Barcelona, 1955-1965, 3 tomos.
- MONSALVATJE Y FOSSAS, F., 1910
 MONSALVATJE Y FOSSAS, Francisco, *El monasterio de San Pedro de Casserras*, Girona, 1910 (col. Noticias históricas del condado de Besalú, XX).
- MONTAÑA I BUCHACA, D., 1997
 MONTAÑA I BUCHACA, Daniel, *La Universitat Carlina a Catalunya: Solsona (1938)-Sant Pere de la Portella (1838-1840)*, Valls, 1997.
- MONTCADA I GRALLA, J. L. de, 1891
 MONTCADA I GRALLA, Joan Lluís de, *Episcopologio de Vich*, Vic, 1891, 3 tomos.
- MONTE I OCHOA DE ASPURU, M. À., FERRÉ I JANÉ, M. y MUÑOZ I LLORET, J., 1991
 MONTE I OCHOA DE ASPURU, Maria Àngels, FERRÉ I JANÉ, Mercè y MUÑOZ I LLORET, Josep, *Inventari de patrimoni arquitectònic de Catalunya: El Baix Penedès, El Garraf*, Barcelona, 1991.
- MONTLLOR I PUJAL, J., 1925
 MONTLLOR I PUJAL, Joan, "Barberà", *Nostra comarca, Butlletí del Centre Excursionista del Vallès*, V, 2 (1925), pp. 18-19.
- MONTLLOR I PUJAL, J., 1957
 MONTLLOR I PUJAL, Joan, "Valra: 'S. Felix in Valrano'", *Alba*, 88 (1957), pp. 368-370.
- MONTLLOR I PUJAL, J., 1958
 MONTLLOR I PUJAL, Joan, *La devoció mariana en el Vallès: parròquies, santuaris i capelles*, Sabadell, 1958.
- MONTLLOR I PUJAL, J., 1962
 MONTLLOR I PUJAL, Joan, *La Parroquia de Jonqueres: la seva antiguitat, el seu nom*, Sabadell, 1962.
- MORALEJO ÁLVAREZ, S., 1985a
 MORALEJO ÁLVAREZ, Serafín, "Artistas, patronos y público en el arte del Camino de Santiago", *Compostellanum*, XXX, 3-4 (1985), pp. 395-430.
- MORALEJO ÁLVAREZ, S., 1985b
 MORALEJO ÁLVAREZ, Serafín, "Le porche de la glorie de la cathédrale de Compostelle: problèmes de sources et d'interprétation", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, 16 (1985), pp. 92-116.

- MORALES, R., 1966
 MORALES, Ramon, *El Camí ral d'Aragó i altres itineraris per la comarca d'Anoia*, Barcelona, 1966.
- MORAN I OCERINJÀUREGUI, J., 1985
 MORAN I OCERINJÀUREGUI, Josep, "Notes històriques de la capella de Sant Jaume, de Castellví de Rosanes", en *XXV Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos. El Prat: 1980*, El Prat de Llobregat, 1985, pp. 444-446.
- MORATÓ, D. et alii, 2000
 MORATÓ, David et alii, "El patrimoni historicoartístic", en PONCE I VIVET, Santi (coord.), *Folgueroles: societat i vida d'un poble*, Vic, 2000, pp. 188-194.
- MORENA, A. de la, 1983
 MORENA, Aurea de la, "La pintura románica en el Camino de Santiago", en *Ciclo de Conferencias sobre el Románico y el Camino de Santiago*, Palencia, 1983, pp. 55-64.
- MORENO, I., 2002-2003
 MORENO, Iñali, *Informe preliminar de la intervenció arqueològica a la plaça de l'Església de Granollers*, Granollers, 2002-2003 (inédito).
- MORENO ALBAREDA, M. D., 1986
 MORENO ALBAREDA, Maria Dolors, *Rellinars*, Terrassa, 1986.
- MORENO ALBAREDA, M. D., 1995
 MORENO ALBAREDA, Maria Dolors, "Església vella Sant Pere i Sant Fermí de Rellinars", s.l., 1995 (folleto).
- MORENO LUCAS, J. M., 1993
 MORENO LUCAS, Josep Maria, "Els sistemes constructius al llarg de l'evolució de la coberta", en *III Simposi sobre Restauració Monumental: Barcelona, del 19 al 21 de novembre de 1992. Estudis, informes i textos del Servei del Patrimoni Arquitectònic Local*, Barcelona, 1993, pp. 289-290 (Quaderns Científics i Tècnics, 5).
- MORER I MUNT, A. y FONT-ALBADA, M., 1993
 MORER I MUNT, Antoni y FONT-ALBADA, M., "Materials pictòrics medievals. Investigació de les pintures murals romàniques a Catalunya", *Butlletí del MNAC*, 1 (1993), pp. 71-115.
- MOREU-REY, E., 1962
 MOREU-REY, Enric, *La rogalia de Caldes de Montbui. Repertori històric de noms de lloc i de noms de persona*, Barcelona, 1962.
- MOREU-REY, E., 1964
 MOREU-REY, Enric, *Caldes de Montbui. Capital degana del Vallès*, Barcelona, 1964.
- MOREU-REY, E., 1967
 MOREU-REY, Enric, *Sant Fruitós del mas Fritós de Sentmenat*, s.l., 1967.
- MOREU-REY, E., 1971
 MOREU-REY, Enric, "La dévotion à Saint Michel dans les Pays Catalans", en *Millénaire monastique du Mont Saint-Michel*, vol. 3. *Culte de Saint Michel et pèlerinages au Mont*, París, 1971, pp. 369-388.
- MORGADES I GILI, J., 1983
 MORGADES I GILI, José, *Catálogo del Museo Arqueológico, Artístico episcopal de Vich*, Vic, 1983.
- MORGAN, N., 1996
 MORGAN, Nigel, "Devotional aspects of the catalan altar frontals c.1100-1350: a consideration of their iconographic programmes", en *Proceedings of the first symposium on catalonia in Australia*, Melbourne, 1996, pp. 101-110.
- MORGAN, N., 2004
 MORGAN, Nigel, "Norwegian altar frontals in European context: form and function", en *Painted Altar Frontals of Norway*, Londres, 2004, pp. 3-12.
- MORO I GARCÍA, A., 1987
 MORO I GARCÍA, Antonio, "Revisió i interpretació de les superposicions basilicals de la seu episcopal d'Egara", *Terme*, 2 (1987), pp. 42-54.
- MORO I GARCÍA, A., 1993a
 MORO I GARCÍA, Antonio, *El fossat nord del castell cartoixa de Vallparadís*, Barcelona, 1993.
- MORO I GARCÍA, A., 1993b
 MORO I GARCÍA, Antonio, "La Torre del Palau", *Terme*, 8 (1993), pp. 19-22.
- MORO I GARCÍA, A., 1994
 MORO I GARCÍA, Antonio, "Activitat arqueològica 1994", *Terme*, 9 (1994), p. 6.

- MORO I GARCÍA, A., 2000
 MORO I GARCÍA, Antonio, "Reconstrucció del recinte emmurallat de la vila medieval de Terrassa dins de l'actual trama urbana. Segles XIII al XVI", en *I Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya*, s.l., 2000, pp. 24-34.
- MORO I GARCÍA, A., 2005
 MORO I GARCÍA, Antonio, "Activitat arqueològica, any 2005", *Terme*, 20 (2005), p. 25.
- MORO I GARCÍA, A., 2006
 MORO I GARCÍA, Antonio, "La configuració urbana de la vila del palau de Terrassa. Orígens i constatació arqueològica", *Terme*, 21 (2006), pp. 127-154.
- MORO I GARCÍA, A., 2007
 MORO I GARCÍA, Antonio, "Activitat arqueològica, 2007", *Terme*, 22 (2007), pp. 27-32.
- MORO I GARCÍA, A., 2009
 MORO I GARCÍA, Antonio, "Activitat arqueològica, 2009", *Terme*, 24 (2009), pp. 26-27.
- MORO I GARCÍA, A. y TUSET BETRÁN, F., 2009
 MORO I GARCÍA, Antonio y TUSET BETRÁN, Francesc, "Primers resultats de la segona campanya d'excavació arqueològica a les esglésies de Sant Pere de Terrassa", *Terme*, 12 (1997), pp. 12-14.
- MORO I GARCÍA, A., RIGO I JUVELLS, A. y TUSET BERTRÁN, F., 1996
 MORO I GARCÍA, Antonio, RIGO I JUVELLS, Antoni y TUSET BETRÁN, Francesc, "Resultats de les excavacions arqueològiques a les Esglésies de Sant Pere de Terrassa. Campanya 1995", *Terme*, 11 (1996), pp. 17-18.
- MORO I GARCÍA, A. et alii, 1986
 MORO I GARCÍA, Antonio et alii, "La reconstrucció històrica de la muralla de Terrassa del segle XIII", *Al Vent*, 89 (1986), pp. 34-35.
- MORRAL I ROMEU, E. y LLOBERT I ROIG, C., 1977-1978
 MORRAL I ROMEU, Eulàlia y LLOBERT I ROIG, Cecília, "Sant Nicolau: resultats d'una prospecció", *Arrahona*, 2ª època, 4-5 (1977-1978), pp. 7-52.
- MORRAL I ROMEU, E. y LLOBERT I ROIG, C., 1982
 MORRAL I ROMEU, Eulàlia y LLOBERT I ROIG, Cecília, "Sant Nicolau, Sabadell", en *Les excavacions arqueològiques a Catalunya en els darrers anys*, Barcelona, 1982.
- MORRAL I ROMEU, E. y SEGURA I MAS, A., 1991
 MORRAL I ROMEU, Eulàlia y SEGURA I MAS, Antoni, *La seda a Espanya. Llegendes, poder i realitat*, Barcelona, Madrid, 1991.
- MOSTAZA I VIDAL, J. M., 1999
 MOSTAZA I VIDAL, Josep Maria, *Sant Esteve Sesrovires. D'avui a abir*, Sant Esteve Sesrovires, 1999.
- MOXO Y DE FRANCOLI, B., 1790
 MOXO Y DE FRANCOLI, Benito, *Memorias històriques del Real Monasterio de San Cucufate del Vallés*, Barcelona, 1790.
- MOYA PLANA, J., 1982
 MOYA PLANA, Jaume, "Església i annexes de Santa Eulàlia de Tapioles", *La Vall. Butlletí de l'associació cultural de Vallgorguina*, 13 (1982), pp. 8-10.
- MOYA I PLANA, J., 2011
 MOYA I PLANA, Jaume, "El Cicle 'Música i Romànic'. El Castell de Balsareny", *Butlletí dels Amics de l'Art Romànic del Bages*, 164 (2011), pp. 3-12.
- MOYA I PLANA, J., 2011
 MOYA I PLANA, Jaume, "Sant Andreu de Castellnou de Bages", *Butlletí dels Amics de l'Art Romànic del Bages*, 164 (2011), pp. 3-4.
- MUNDÓ I MARCET, A. M., 1961
 MUNDÓ I MARCET, Anscari Manuel, "El políptic dels béns i censos de Sant Pere de Vilamajor", *Archivo Histórico y Museo Fidel Fita*, IX (1961), pp. 48-67.
- MUNDÓ I MARCET, A. M., 1964
 MUNDÓ I MARCET, Anscari Manuel, "Moissac, Cluny et les mouvements monastiques de l'Est des Pyrénées du xe au xie siècle", en *Moissac et l'Occident au xie siècle. Actes du Colloque International de Moissac, 3-5 mai 1963*, Toulouse, 1964, pp. 229-248.
- MUNDÓ I MARCET, A. M., 1968
 MUNDÓ I MARCET, Anscari Manuel, "Manuscrits i miniatures a Barcelona", *Serra d'Or*, III (1968), p. 18.

- MUNDÓ I MARCET, A. M., 1974
 MUNDÓ I MARCET, Anscari Manuel, "Domains and rights of Sant Pere de Vilamajor (Catalonia): a polyptych of c. 950 and c. 1060", *Speculum*, 49 (1974), pp. 238-257.
- MUNDÓ I MARCET, A. M., 1992
 MUNDÓ I MARCET, Anscari Manuel, "El bisbat d'Ègara de l'època tardo-romana a la carolíngia", en *Actes del I Simposi Internacional sobre les Esglésies de Sant Pere de Terrassa*, Terrassa, 1992, pp. 41-49.
- MUNDÓ I MARCET, A. M. (inèdit)
 MUNDÓ I MARCET, Anscari Manuel, "Les inscripcions i els primers documents de Santa Cecília", en *Miscel·lània Puig i Cadafalch*, II (inèdit).
- MUNS I CASTELLET, F., 1887
 MUNS I CASTELLET, Francesc, "Sant Quirse de Pedret", *Juventut Catòlica de Barcelona. Certamen catalanista. Junta de MCMLXXXVII*, Barcelona, 1887, pp. 305-327.
- MUNS I CASTELLET, F., 1888
 MUNS I CASTELLET, Francesc, "Tres priorats", *Certamen Catalanista de la Joventut Catòlica de Barcelona*, Barcelona, 1888, pp. 79-120.
- MUNTADAS I ROMANÍ, M., 1871
 MUNTADAS I ROMANÍ, Miquel, *Montserrat: su pasado, su presente y su porvenir*, Manresa, 1871.
- MUNTANER I PASQUAL, I. M., 1987
 MUNTANER I PASQUAL, Ignasi Maria, "El document de dotació de l'església de Sant Miquel d'Olèrdola", *Bulletí del Grup d'Estudis Sitgetans*, 41-42 (1987), pp. 5-7.
- MUNTANER I PASQUAL, I. M., 1995
 MUNTANER I PASQUAL, Ignasi Maria, *El terme d'Olèrdola en el segle X segons el document de dotació de l'església de Sant Miquel*, Barcelona, 1995.
- MUÑOZ, A., 1907
 MUÑOZ, Antonio, "I paliotti dipinti dei Musei de Vich e di Barcellona", *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans* (1907), pp. 89-118.
- MUÑOZ I LLORET, J. M., 1986
 MUÑOZ I LLORET, Josep Maria, *Inventari del patrimoni arquitectònic de Catalunya: L'Alt Penedès*, Barcelona, 1986.
- MUSET I PONS, A., 2008
 MUSET I PONS, Assumpta, *El Terme i el castell de Castellolí a l'època moderna (segles XVI-XVIII)*, Barcelona, 2008.
- MUSEU EPISCOPAL DE VIC, 2003
 Museu Episcopal de Vic. *Guia de les col·leccions*, Vic, 2003 (2007).
- MUSEU FREDERIC MARÈS, 1948
 MUSEU FREDERIC MARÈS, *Museo creado y donado a la ciudad por Federico Marés Deulovol*, Barcelona, 1948.
- MUSEU FREDERIC MARÈS, 1955a
 MUSEU FREDERIC MARÈS, *Catálogo de las nuevas salas del Museo Marés*, Barcelona, 1955.
- MUSEU FREDERIC MARÈS, 1955b
 MUSEU FREDERIC MARÈS, *Museo creado y donado a la ciudad por Federico Marés Deulovol*, Barcelona, 1955.
- MUSEU FREDERIC MARÈS, 1958
 MUSEU FREDERIC MARÈS, *Museo creado y donado a la ciudad por Federico Marés Deulovol*, Barcelona, 1958.
- MUSEU FREDERIC MARÈS, 1979
 Museu Frederic Marés i Deulovol, Barcelona, 1979.
- MUSEU FREDERIC MARÈS, 1991
 MUSEU FREDERIC MARÈS, *Catàleg d'escultura i pintura medievals*, Barcelona, 1991.
- MUSEU FREDERIC MARÈS, 2011
 MUSEU FREDERIC MARÈS, *Escultura i col·leccionisme*, Barcelona, 2011.
- MUTGÉ I VIVES, J., 2002
 MUTGÉ I VIVES, Josefina, *Pergamins del monestir benedictí de Sant Pau del Camp de Barcelona de l'arxiu de la Corona d'Aragó (segles XII-XIV)*, Barcelona, 2002.
- NAVARRO I FERRÉ, F., 1981
 NAVARRO I FERRÉ, Francesc, "El castell i l'església de la Roqueta", en *Tous, mil anys d'història*, Barcelona, 1981, pp. 99-102.

- NAVARRO SÁEZ, R. y MAURI MARTÍ, A., 1986
 NAVARRO SÁEZ, Rosario y MAURI MARTÍ, Alfred, "La excavación de un silo medieval en Santa Margarida (Martorell, Barcelona)", en *Actas del I Congreso de Arqueología Medieval Española (Huesca, 1985)*, Zaragoza, 1986, pp. 439-443.
- NAVARRO SÁEZ, R. y MAURI MARTÍ, A., 1987
 NAVARRO SÁEZ, Rosario y MAURI MARTÍ, Alfred, "La secuencia estratigráfica de la necrópolis de Santa Margarida (Martorell)", en *II Congreso de Arqueología Medieval Española*, Madrid, 1987, III, pp. 570-580.
- NAVARRO SÁEZ, R., MAURI MARTÍ, A. y FARRENY I AGRÀS, M., 1999
 NAVARRO SÁEZ, Rosario, MAURI MARTÍ, Alfred y FARRENY I AGRÀS, Montserrat, "Basílica de Santa Margarida de Martorell", en *Del Romà al Romànic. Història, Art i Cultura de la Tarraconense mediterrània entre els segles IV i X*, Barcelona, 1999, pp. 186-188.
- NAVARRO SÁEZ, R., MAURI MARTÍ, A. y FARRENY I AGRÀS, M., 2005
 NAVARRO SÁEZ, Rosario, MAURI MARTÍ, Alfred y FARRENY I AGRÀS, Montserrat, "L'església tardoantiga de Santa Margarida (Martorell)", en *VI Reunió d'Arqueologia Cristiana Hispànica: les ciutats tardoantigues d'Hispania: cristianització i topografia (València, 8, 9 i 10 de maig de 2003)*, València, 2005, pp. 161-166.
- NELLI, S., 1989
 NELLI, Suzanne, *Les Durfort de Languedoc au Moyen Age*, Toulouse, 1989.
- NIÑO I CASAUS, V., 1991
 NIÑO I CASAUS, Valentín, "Una casa fuerte en el Baix Llobregat: Torre del Baró", en *Simposi sobre actuacions en el patrimoni edificat medieval i modern (segles X - XVIII)*, Barcelona, 1991, pp. 91-98 (Quaderns Científics i Tècnics, 3).
- NIÑO I CASAUS, V., 1994
 NIÑO I CASAUS, Valentí, "Una visió històrica de Viladecans a partir de les excavacions a la torre del Baró", en *Miscel·lània d'Homenatge a Jaume Codina*, El Prat de Llobregat, 1994, pp. 365-381.
- NOËL, T. et alii, 2007
 NOËL, Teresa et alii, "Les butlles pontífices en paper a Catalunya", *Auriga. Revista de divulgació i debat del món clàssic*, 46 (2007), pp. 2-18.
- NOGUERA I MASSA, A., 1977
 NOGUERA I MASSA, Antoni, *Les marededéus romàniques de les terres gironines*, Barcelona, 1977.
- NOGUERA I MASSA, A., 1979
 NOGUERA I MASSA, Antoni, *Collsacabra, Olot*, 1979.
- NOGUERA I MASSA, A., 2005
 NOGUERA I MASSA, Antoni, *El Crist romànic a les terres de Girona*, Girona, 2005.
- NOVELL, T., AMORÓS, I y NOVELL, R. L., 1999
 NOVELL, T., AMORÓS, I. y NOVELL, R. L., *Informe sobre les pintures murals de l'ermita de Santa Maria de Sales*, Barcelona, 1999 (inédito).
- NOVES PINTURES MURALS, 1909-1910
 "Noves pintures murals catalanes", *Anuari d'Estudis Catalans (1909-1910)*, pp. 714-716.
- OBIOLS BOU, M., 2006
 OBIOLS BOU, Montserrat, *El monacat femení en la Catalunya medieval: Santa Maria de Valldaura (1241-1399)*, Barcelona, 2006 (Universitat de Barcelona, tesis doctoral inédita).
- OCAÑA I SUBIRANA, M., 1988
 OCAÑA I SUBIRANA, Maria, "L'església parroquial de Sant Pere de Roda", *Roda de Ter* (1988), p. 471.
- OCÓN ALONSO, D., 1989
 OCÓN ALONSO, Dulce, "Ego Sum Ostium, o la puerta del templo como puerta del cielo en el románico navarro-aragonés", *Cuadernos de Arte e Iconografía*, II, 3 (1989), pp. 125-136.
- OLAÑETA MOLINA, J. A., 2009
 OLAÑETA MOLINA, Juan Antonio, "Conversando con Joan Raurell i Gès", *Románico*, 9 (2009), pp. 61-66.
- OLAÑETA MOLINA, J. A., 2013
 OLAÑETA MOLINA, Juan Antonio, "Puertas y donantes. El anhelo de salvación manifestado con imágenes en las postrimerías del siglo XII", *Codex Aquilarensis*, 28 (2013), pp. 97-116.
- OLESTI VILA, O., 2009
 OLESTI VILA, Oriol, "Transformaciones en el paisaje del Alto al Bajo Imperio: Rufinus Octavianus y el Noreste hispano a principios del siglo IV d.C.", en ANTELA-BERNARDEZ, Borja y ÑACO DEL HOYO, Toni (eds.), *Transforming Historical Landscapes in the Ancient Empires*, Oxford, 2009, pp. 213-224.

- OLIVAR, M., 1964
 OLIVAR, Marcial., *Museo de Arte de Cataluña*. Barcelona, 1964.
- OLIVARES PONTI, D., 1998
 OLIVARES PONTI, David, "Arqueologia medieval a la comarca del Bages. Les intervencions arqueològiques realitzades a Santpedor", *Butlletí dels Amics de l'Art Romànic del Bages*, 114 (1998), pp. 88-96.
- OLIVARES PONTI, D., 2000
 OLIVARES PONTI, David, "Les excavacions al castell de Palafolls", en *L'arquitectura militar medieval. Jornades d'Història i Arqueologia Medieval del Maresme*, Mataró, 2000, pp. 565-573.
- OLIVÉ I PUIG, I., 1991
 OLIVÉ I PUIG, Ignasi, "La creu de Riells torna a casa", *Ronçana*, 156 (1991), p. 23.
- OLIVÉ I BULBENA, L., 1977
 OLIVÉ I BULBENA, Lluís, "L'art romànic del Vallès VIII. Santa Maria del Camí (La Garriga)", *Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers*, 12 (1977), p. 164.
- OLIVER I BRUY, J., 1999
 OLIVER I BRUY, Jaume, "Tagamanent: un castell i dues parròquies", *Tagamanent*, 44 (1999), pp. 9-25.
- OLIVER I BRUY, J., 2000
 OLIVER I BRUY, Jaume, *Història de Figaró-Montmany. El Figaró abans de ser-ho*, El Figaró, 2000.
- OLIVER I BRUY, J., 2003
 OLIVER I BRUY, Jaume, *Introducció a la història de Premià de Dalt*, Premià de Dalt, 2003.
- OLLICH I CASTANYER, I., 1980
 OLLICH I CASTANYER, Imma, "El jaciment Arqueològic medieval de l'Esquerda a les Masies de Roda de Ter (Osona), I: Informe preliminar i estat de la qüestió", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 1 (1980), pp. 5-14.
- OLLICH I CASTANYER, I., 1981a
 OLLICH I CASTANYER, Imma, "El jaciment Arqueològic medieval de l'Esquerda a les Masies de Roda de Ter (Osona), II: sistema i tècniques d'excavació", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 3 (1981), pp. 144-154.
- OLLICH I CASTANYER, I., 1981b
 OLLICH I CASTANYER, Imma, "El jaciment Arqueològic medieval de l'Esquerda a les Masies de Roda de Ter (Osona), III: La necròpolis medieval", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 3 (1981), pp. 219-234.
- OLLICH I CASTANYER, I., 1982a
 OLLICH I CASTANYER, Immaculada, "Dos exemples d'arqueologia medieval al nucli urba de Vic: la casa de la plaça de Dom Miquel i la necròpolis del Cloquer", *Ausa*, X, 102-104 (1982), pp. 375-385.
- OLLICH I CASTANYER, I., 1982b
 OLLICH I CASTANYER, Imma, "El jaciment Arqueològic medieval de l'Esquerda a les Masies de Roda de Ter (Osona), IV: l'església romànica de Sant Pere", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 7 (1982), pp. 423-434.
- OLLICH I CASTANYER, I., 1982c
 OLLICH I CASTANYER, Imma, "El jaciment Arqueològic medieval de l'Esquerda a les Masies de Roda de Ter (Osona), V: el material arqueològic", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 10 (1982), pp. 609-619.
- OLLICH I CASTANYER, I., 1982d
 OLLICH I CASTANYER, Imma, "Tipologia de les tombes de la necròpolis medieval de l'Esquerda (Osona)", *Acta historica et archaeologica Mediaevalia*, Annex 1 (1982), pp. 105-153.
- OLLICH I CASTANYER, I., 1983
 OLLICH I CASTANYER, Imma, "El poblat medieval de l'Esquerda (Osona)", *Tribuna d'Arqueologia* (1983), pp. 43-50.
- OLLICH I CASTANYER, I., 1984
 OLLICH I CASTANYER, Imma, "Formes i decoració de la ceràmica grisa medieval procedent del jaciment medieval de l'Esquerda (Barcelona)", *Acta historica et archaeologica Mediaevalia*, Annex 2 (1984), pp. 81-97.
- OLLICH I CASTANYER, I., 1986
 OLLICH I CASTANYER, Imma, "Poblament i formes de vida al jaciment medieval de l'Esquerda a través del seu estudi arqueològic", en *Actas del I Congreso de Arqueología Medieval Española (Huesca, 1985)*, Zaragoza, 1986, pp. 552-568.
- OLLICH I CASTANYER, I., 1987
 OLLICH I CASTANYER, Imma, "De Laplace a Harris: l'exemple experimental del jaciment de l'Esquerda", en *Actas del II Congreso de Arqueología Medieval Española*, Madrid, 1987, II, pp. 60-68.

- OLLICH I CASTANYER, I., 1988
- OLLICH I CASTANYER, Imma, "El graner de l'Esquerda, Roda de Ter, Osona", en *III Jornades d'Arqueologia Medieval a Catalunya*, Barcelona, 1988, pp. 22-26.
- OLLICH I CASTANYER, I., 1990
- OLLICH I CASTANYER, Imma, "La fi d'un poblat medieval: deserció o canvi d'assentament? el cas de l'Esquerda", *Cota zero*, 6 (1990), pp. 71-78.
- OLLICH I CASTANYER, I., 1991
- OLLICH I CASTANYER, Imma, *L'Esquerda, poblat ibèric i medieval: Roda de Ter, Osona: guia del jaciment i del museu*, Roda de Ter, 1991.
- OLLICH I CASTANYER, I., 1998
- OLLICH I CASTANYER, Imma, *Experimentació Arqueològica sobre conreus medievals a l'Esquerda, 1991-1994: arqueologia experimental i aplicació a l'agricultura medieval mediterrània*, Barcelona, 1998.
- OLLICH I CASTANYER, I., 2001
- OLLICH I CASTANYER, Imma, *L'Esquerda: 2500 anys d'història: 25 anys de recerca*, Roda de Ter, 2001.
- OLLICH I CASTANYER, I., 2002-2003
- OLLICH I CASTANYER, Immaculada, "L'excavació i interpretació d'una casa del segle XIII al jaciment de l'Esquerda: arqueologia i vida quotidiana a l'època medieval", *Acta historica et archaeologica Mediaevalia*, 23-24 (2002-2003), pp. 146-166.
- OLLICH I CASTANYER, I. y OCAÑA I SUBIRANA, M., 2004
- OLLICH I CASTANYER, Imma y OCAÑA I SUBIRANA, Maria, "El Museu Arqueològic de l'Esquerda, a Roda de Ter: un museu de jaciment", *Ausa*, XXI, 153 (2004), pp. 299-322.
- OLLICH I CASTANYER, I. y ROCAFIGUERA I ESPONA, M., 1989-1990
- OLLICH I CASTANYER, Imma y ROCAFIGUERA I ESPONA, Montserrat, "Les etapes de poblament al jaciment de l'Esquerda, les Masies de Roda de Ter, Osona (s. VIII a.C. - s. XIV d.C.)", *Tribuna d'Arqueologia* (1989-1990), pp. 101-110.
- OLLICH I CASTANYER, I. y ROCAFIGUERA I ESPONA, M., 1998
- OLLICH I CASTANYER, Immaculada y ROCAFIGUERA I ESPONA, Montserrat, "Evolució del sistema de construcció al jaciment de l'Esquerda. De l'època ibèrica a la medieval", en *Simpòsium d'Arqueologia Medieval. Homenatge al prof. Manuel Riu*, Berga, 1998.
- OLLICH I CASTANYER, I. y ROCAFIGUERA I ESPONA, M., 2000-2001
- OLLICH I CASTANYER, Immaculada y ROCAFIGUERA I ESPONA, Montserrat, "El poblat ibèric i medieval de l'Esquerda (les Masies de Roda, Osona): de l'excavació a l'experimentació arqueològica", *Tribuna d'arqueologia* (2000-2001), pp. 115-134.
- OLLICH I CASTANYER, I. y ROCAFIGUERA I ESPONA, M., 2004
- OLLICH I CASTANYER, Immaculada y ROCAFIGUERA I ESPONA, Montserrat, "El poblat ibèric i medieval de l'Esquerda, 25 anys d'excavacions. Masies de Roda (Osona)", en *Actes de les Jornades d'Arqueologia i Paleontologia 2001, Comarques de Barcelona (1996-2001)*, La Garriga, 2004, III, pp. 926-930.
- OLLICH I CASTANYER, I. et alii, (1977-1983)
- OLLICH I CASTANYER, Imma et alii, *Memòria de les Excavacions Arqueològiques de l'Esquerda. Sector Medieval, campanyes 1977-1983*, Barcelona, (1977-1983, inèdita).
- OLLICH I CASTANYER, I. et alii, (1984-1988)
- OLLICH I CASTANYER, Imma et alii, *L'Esquerda. Sector Medieval. Memòria de les Excavacions Arqueològiques 1984-1988*, Barcelona, (1984-1988, inèdita).
- OLLICH I CASTANYER, I. et alii, 1991
- OLLICH I CASTANYER, Imma et alii, *L'Esquerda, poblat ibèric i medieval (Roda de Ter, Osona). Guia del jaciment i del museu*, Roda de Ter, 1991.
- OLLICH I CASTANYER, I. et alii, 1995
- OLLICH I CASTANYER, Imma et alii, *A banda i banda del Ter: Història de Roda*, Roda de Ter, 1995.
- OLLICH I CASTANYER, I. et alii, 2006
- OLLICH I CASTANYER, Imma et alii, *Desperta ferro!: vida quotidiana, treball, comerç i guerra a l'Esquerda: catàleg dels metalls del Museu Arqueològic de l'Esquerda*, Roda de Ter, 2006.
- ORDEIG I MATA, R., 1974
- ORDEIG I MATA, Ramon, "La parròquia de Sant Andreu d'Oristà", *Ausa*, VII, 79 (1974), pp. 289-304.

- ORDEIG I MATA, R., 1979
- ORDEIG I MATA, Ramon, "Inventari de les actes de consagració i dotació de les esglésies catalanes, I. Anys 833-950", *Revista catalana de teologia*, IV, 1 (1979), pp. 123-165.
- ORDEIG I MATA, R., 1984a
- ORDEIG I MATA, Ramon, "Documents vigatans relatius a l'expedició militar dels catalans a Còrdova l'any 1010", *Ausa*, XI, 108-109 (1984), pp. 183-195.
- ORDEIG I MATA, R., 1984b
- ORDEIG I MATA, Ramon, "Inventari de les actes de consagració i dotació de les esglésies catalanes, IV. Anys 1051-1100", *Revista catalana de teologia*, IX, 1 (1984), pp. 117-182.
- ORDEIG I MATA, R., 1987
- ORDEIG I MATA, Ramon, "Un document relatiu a l'Església romànica de Sant Andreu de Castellcir", *Ausa*, XII, 118-119 (1987), pp. 197-201.
- ORDEIG I MATA, R., 1988
- ORDEIG I MATA, Ramon, "Inventari de les actes de consagració i dotació de les esglésies catalanes, V. Anys 1101-125", *Revista catalana de teologia*, XIII, 2 (1988), pp. 387-430.
- ORDEIG I MATA, R., 1990
- ORDEIG I MATA, Ramon, "Inventari de les actes de consagració i dotació de les esglésies catalanes, VI. Anys 1126-1150", *Revista catalana de teologia*, XV, 1 (1990), pp. 181-201.
- ORDEIG I MATA, R., 1991a
- ORDEIG I MATA, Ramon, "Inventari de les actes de consagració i dotació de les esglésies catalanes, VII. Anys 1151-1200", *Revista catalana de teologia*, XVI, 2 (1991), pp. 349-382.
- ORDEIG I MATA, R., 1991b
- ORDEIG I MATA, Ramon, "Museus, col·leccions i exposicions en el Vic del segle XIX", *Ausa*, XIV, 127 (1991), pp. 325-356.
- ORDEIG I MATA, R., 1993-2004
- ORDEIG I MATA, R., *Les dotacions de les esglésies de Catalunya: segles IX-XII*, Vic, 1993-2004, 7 tomos.
- ORDEIG I MATA, R., 1995
- ORDEIG I MATA, Ramon, *Oristà i la seva història*, Vic, 1995.
- ORDEIG I MATA, R., 1999
- ORDEIG I MATA, Ramon, *Els Comtats d'Osona i Manresa*, Barcelona, 1999.
- ORDEIG I MATA, Ramon, 2001
- ORDEIG I MATA, Ramon, "Cel·les monàstiques vinculades a Guifré el Pelós i a la seva obra repobladora (vers 871-897)", *Acta historica et archaeologica Mediaevalia*, 22 (2001), pp. 89-119.
- ORDEIG I MATA, R., 2000-2008
- ORDEIG I MATA, Ramon, *Diplomatari de la Catedral de Vic, segle XI*, Vic, 2000-2008, 4 tomos.
- ORDEIG I MATA, R., 2003
- ORDEIG I MATA, Ramon, "Dades sobre la història altmedieval de Centelles, Folgueroles, Gurb i Tona (segles X-XI)", *Ausa*, XXI, 151 (2003), pp. 11-21.
- ORDEIG I MATA, R., 2008
- ORDEIG I MATA, Ramon, "Centenari d'un esdeveniment memorable. El descobriment del temple romà el 1882", *Ausa*, XXIII, 161-162 (2008), pp. 685-696.
- ORRIOLS I ALSINA, A., 2001a
- ORRIOLS I ALSINA, Anna, "Copó de la Cerdanya", en *De Limoges a Silos*, Madrid, 2001, pp. 145-147.
- ORRIOLS I ALSINA, A., 2001b
- ORRIOLS I ALSINA, Anna, "Naveta", en *De Limoges a Silos*, Madrid, 2001, pp. 158-159.
- ORRIOLS I ALSINA, A., 2001c
- ORRIOLS I ALSINA, A., "El Romànic a Manresa. La Seu", en *Manresa Medieval, Història, Art i Cultura a l'Edat Mitjana*, Manresa, 2001, pp. 33-59.
- ORRIOLS I ALSINA, A., 2006
- ORRIOLS I ALSINA, Anna, *La Seu de Manresa*, Sant Vicenç de Castellet, 2006.
- ORRIOLS I ALSINA, A., 2008a
- ORRIOLS I ALSINA, Anna, "Il·lustració de manuscrits a Girona i a Cuixà (segles XI-XII). Interrogants i propostes", en GUARDIA PONS, Milagros y MANCHO SUÁREZ, Carles (eds.), *Les Fonts de la pintura romànica*, Barcelona, 2008, pp. 195-217.

- ORRIOLS I ALSINA, A., 2008b
- ORRIOLS I ALSINA, Anna, "Liber Feudorum Maior", en CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel y CAMPS I SORIA, Jordi (dirs.), *El romànic i la Mediterrània. Catalunya, Toulouse i Pisa (1120-1180)*, Barcelona, 2008, pp. 230-237.
- ORRIOLS I NAVARRO, F., 2001
- ORRIOLS I NAVARRO, Francesc, "Un capitell a l'església de Sant Cebrià de Valldoreix", *Valldareix*, 4 (2001), pp. 45-49.
- ORRIOLS I VIDAL, M. L., 1984
- ORRIOLS I VIDAL, Maria Lluïsa, "La plana on vivim a l'alta edat mitjana", en *Aspectes de la nostra història*, Vilanova i la Geltrú, 1984, pp. 32-39.
- ORRIOLS I VIDAL, M. L., 1987
- ORRIOLS I VIDAL, Maria Lluïsa, *Alguns aspectes de la Geltrú a la Baixa Edat Mitjana*, Vilanova i la Geltrú, 1987.
- ORTÍ I GOST, P., 2000
- ORTÍ I GOST, Pere, *Renda i fiscalitat en una ciutat medieval. Barcelona, segles XII-XIV*, Barcelona, 2000.
- ORTIZ I CHACÓN, J. C., 2003
- ORTIZ I CHACÓN, Joan Carles, *Santa Maria de Gallecs. Estudi de materials, tècniques constructives i estat de conservació*, Mollet del Vallès, 2003.
- ORTOLL I MARTÍN, E., 1996
- ORTOLL I MARTÍN, Ernest, "Algunas consideraciones sobre la iglesia de Santa Caterina de Barcelona", *Locus Amoenus*, 2 (1996), pp. 47-63.
- OTTAWAY, J., 1994
- OTTAWAY, John, *Entre Adriatique et Atlantique. Saint-Lizier au premier age féodal*, Saint Lizier, 1994.
- OTZET CASANOVAS, L. G., 1926
- OTZET CASANOVAS, Lluís G., *La Mare de Déu de la Sala. Notes històriques d'aquesta imatge i la seva capella de la parròquia de Sant Pere de Jorba, bisbat de Vic*, Igualada, 1926.
- OURSEL, R., 1980
- OURSEL, Raymond, *La pintura románica*, Madrid, 1980.
- PADILLA LAPUENTE, J. I., 1982
- PADILLA LAPUENTE, José Ignacio, "La necròpolis de Santa Creu de Joglars (Osona)", *Acta historica archaeologica Mediaevalia*, anexo 1 (1982), pp. 155-176.
- PADILLA LAPUENTE, J. I., 1992
- PADILLA LAPUENTE, José Ignacio (coord.), "Arqueologia medieval a Catalunya. Recull d'intervencions", *Acta historica et archaeologica Mediaevalia*, 13 (1992), pp. 383-430.
- PADILLA LAPUENTE, J. I., 1996
- PADILLA LAPUENTE, José Ignacio (coord.), "Arqueologia medieval a Catalunya: recull d'intervencions, 1994", *Acta historica et archaeologica mediaevalia*, 16-17 (1996), pp. 311-352.
- PADILLA LAPUENTE, J. I. y VIVES I BALMAÑA, E., 1983
- PADILLA LAPUENTE, José Ignacio y VIVES I BALMAÑA, Elisenda, *Les excavacions a Sant Andreu d'Òrrius*, Barcelona, 1983.
- PADRÓ I MARGÓ, J. y RIQUELME I DOMINGO, J., 2002
- PADRÓ I MARGÓ, Josep y RIQUELME I DOMINGO, Joan, *Santa Coloma de Cervelló*, Valls, 2002.
- PADRÓS I CUYÀS, J. M., 1999
- PADRÓS I CUYÀS, Josep Maria, *Sentromà dos mil anys de vida*, s.l., 1999.
- PADRÓS I MARTÍ, J., 1999
- PADRÓS I MARTÍ, Josepa, "Ciutat de Bètulo", en *Del romà al romànic: història, art i cultura de la Tarraconense mediterrània entre els segles IV i X*, Barcelona, 1999, pp. 89-90.
- PAGÈS I PARETAS, M., 1978
- PAGÈS I PARETAS, Montserrat, *Full Informatiu del Romànic*, 13 (1978).
- PAGÈS I PARETAS, M., 1979
- PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "El transepte elevat de Sant Nicolau de Sabadell similar als de Sant Pere d'Ègara i Santa Creu d'Olorda", *Arraona*, 8 (1979), pp. 5-10.
- PAGÈS I PARETAS, M., 1980a
- PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "El bisbe Vives i les obres de restauració de la basílica de Cornellà de Llobregat al segle X^è", *Butlletí - Amics de l'Art Romànic*, 3 (1980), pp. 22-23.

- PAGÈS I PARETAS, M., 1980b
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "La torre circular i els eremitoris rupestres de Benviuere, a Sant Boi de Llobregat", *Acta historica et archeologica Medievalia*, 1 (1980), pp. 175-195.
- PAGÈS I PARETAS, M., 1981a
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "La problemàtica d'identificació de les esglésies del castell de Cervelló", *Studia Monástica*, 23 (1981), Barcelona, pp. 59-69.
- PAGÈS I PARETAS, M., 1981b
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "La Torre rodona de Les Corts", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 1 (1981), pp. 155-159.
- PAGÈS I PARETAS, M., 1982
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "Les esglésies pre-romàniques al Baix Llobregat", en *I Jornades d'Estudis sobre el Baix Llobregat*, Martorell, 1982, pp. 45-54.
- PAGÈS I PARETAS, M., 1983a
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "Cervelló", *Butlletí del Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat*, 13 (1983), pp. 112-113.
- PAGÈS I PARETAS, M., 1983b
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "Documents fundacionals de Sant Llorenç prop Bagà", *L'Erol*, 5 (1983), pp. 45-46.
- PAGÈS I PARETAS, M., 1983c
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, *Les Esglésies pre-romàniques a la comarca del Baix Llobregat*, Barcelona, 1983.
- PAGÈS I PARETAS, M., 1986a
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "Collbató", *Butlletí del Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat*, 9 (1986), pp. 6-7.
- PAGÈS I PARETAS, M., 1986b
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "Valdonzella", *Butlletí del Centre Excursionista del Baix Llobregat*, 10 (1986), pp. 12-13.
- PAGÈS I PARETAS, M., 1988a
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "Sant Pere d'Abrera, Voltrera i Sant Hilari", *Butlletí del Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat*, 15 (1988), pp. 8-9.
- PAGÈS I PARETAS, M., 1988b
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "Una torre romana a Castellví de Rosanes dominant la Via Augusta sobre el pas del Llobregat", *Fonaments. Prehistòria i Món Antic als Països Catalans*, 7 (1988), pp. 163-168.
- PAGÈS I PARETAS, M., 1989a
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "Castelldefels", *Butlletí del Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat*, 19 (1989), pp. 12-13.
- PAGÈS I PARETAS, M., 1989b
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "El Castell de Sant Jaume o Castellví de Rosanes", *Butlletí del Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat*, 17 (1989), pp. 9-10.
- PAGÈS I PARETAS, M., 1990
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, *La Torre Rodona*, Barcelona, 1990.
- PAGÈS I PARETAS, M., 1992
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, *Art romànic i feudalisme al Baix Llobregat*, 1992.
- PAGÈS I PARETAS, M., 1993
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "Les pintures romàniques de l'atri de Sant Vicenç de Cardona: els porxos pintats", en *I Congrés d'història de l'Església catalana, des dels orígens fins ara*, Solsona, 1993, pp. 775-779.
- PAGÈS I PARETAS, M., 1994a
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "L'iconographie de Marie dans la peinture romane catalane", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, 25 (1994), pp. 73-78.
- PAGÈS I PARETAS, M., 1994b
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "La Mare de Déu de Bruguers", en *Miscel·lània d'Homenatge a Jaume Codina*, El Prat de Llobregat, 1994, pp. 383-389.
- PAGÈS I PARETAS, M., 1994c
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, *Monuments del Baix Llobregat*, Barcelona, 1994.
- PAGÈS I PARETAS, M., 2001
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "Les pintures murals del claustre del monestir de Sant Cugat del Vallès. Segle XIII", en *XLII Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos, Sant Cugat del Vallès 23-25 d'octubre de 1998*, Sant Cugat del Vallès, 2001, pp. 141-147.

- PAGÈS I PARETAS, M., 2002
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "La Mare de Déu de Masquefa", *Un Tomb. Masquefa* (08/2002), s.p.
- PAGÈS I PARETAS, M., 2003a
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "Les esglésies pre-romàniques a la comarca del Baix Llobregat", *Institut d'Estudis Catalans. Memòries de la Secció Històrico-Arqueològica*, XXXIII (2003), pp. 135-149.
- PAGÈS I PARETAS, M., 2003b
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "Els orígens de les Marededéus romàniques", en *La imatge de la Mare de Déu de Montserrat*, Barcelona, 2003, pp. 35-45.
- PAGÈS I PARETAS, M., 2004
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "Frontal d'Avià", en *Guia. Museu Nacional d'Art de Catalunya*, Barcelona, 2004, pp. 62-63.
- PAGÈS I PARETAS, M., 2005
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "Sobre els orígens de Pedret i sobre el suposat quart genet de les seves pintures romàniques, el crim de Caïm i altres temes de les seves pintures romàniques", en PAGÈS I PARETAS, Montserrat, *Sobre pintura romànica catalana*, Barcelona, 2005, pp. 47-88.
- PAGÈS I PARETAS, M., 2006
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "Una talla romànica del Baix Llobregat al MNAC", *Materials del Baix Llobregat*, 12 (2006), pp. 65-69.
- PAGÈS I PARETAS, M., 2006-2007
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "El setge de Balaguer als grafitis de Castellfollit de Riubregós", *Urgellia*, 16 (2006-2007), pp. 499-505.
- PAGÈS I PARETAS, M., 2008
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, *Provençana, mil-cent anys enrera*, L'Hospitalet de Llobregat, 2008 (conferència inèdita).
- PAGÈS I PARETAS, M., 2011a
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "Pintura al fresc del segle XI: de nou, Pedret", *Urtx, Revista d'Humanitats de l'Urgell*, 25 (2011), pp. 162-169.
- PAGÈS I PARETAS, M., 2011b
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "Les origines de la statue de la Vierge à l'Enfant romane", en MATHON, Jean-Bernard (dir.), *Romanes et gothiques: Vierges à l'Enfant restaurées des Pyrénées-Orientales*, Milán 2011, pp. 13-21.
- PAGÈS I PARETAS, M., 2011c
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, "La signatura i una altra inscripció inèdita al frontal romànic de Cardet", *Miscel·lània Litúrgica Catalana*, 19 (2011), pp. 203-211.
- PAGÈS I PARETAS, M., 2012
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat, *Pintura mural sagrada i profana, del romànic al primer gòtic*, Barcelona, 2012, pp. 151-176.
- PAGÈS I PARETAS, M. y CAMPS I SÒRIA, J., 1999
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat y CAMPS I SÒRIA, Jordi, "L'arte romanica catalana nel suo contesto internazionale", en *Bagliore del Medioevo. Arte romanica e gotica dal Museu Nacional d'Art de Catalunya*, Roma, 1999, pp. 23-32.
- PAGÈS I PARETAS, M. y CAMPS I SÒRIA, J., 2001
 PAGÈS I PARETAS, Montserrat y CAMPS I SÒRIA, Jordi, "Arte románico de Cataluña. El arte románico catalán en su contexto internacional", en *Arte románico y escultura de vanguardia. Colecciones del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, Barcelona, 2001, pp. 19-40.
- PALACIO EPISCOPAL, 1928
 "El Palacio Episcopal de Barcelona. La restauración del patio central", *Barcelona. Anuario de la ciudad* (1928).
- PALLÀS ARISA, C., 1955
 PALLÀS ARISA, Camil, "Pinturas románicas en Puig-Reig", *San Jorge, Revista de la Excma. Diputación Provincial de Barcelona*, 20 (1955), pp. 69-70.
- PALLÀS ARISA, C., 1958
 PALLÀS ARISA, Camil, "Conservación de monumentos", *San Jorge, Revista de la Excma. Diputación Provincial de Barcelona*, 30 (1958), pp. 8-13.
- PALLÀS ARISA, C., 1962
 PALLÀS ARISA, Camil, "Arte prerrománico catalán. Pedret y Obiols", *San Jorge, Revista de la Excma. Diputación Provincial de Barcelona*, 47 (1962), pp. 64-67.

- PALLÀS ARISA, V., 1998
 PALLÀS ARISA, Víctor, *El Cos Sant. Sant Pere de Casserres entre el mite i la realitat*, Barcelona, 1998.
- PALLIUM, 1992
Pallium. Exposició d'art i documentació a la Catedral de Tarragona, Tarragona, 1992.
- PALMA de MALLORCA, A. de, 1942
 PALMA DE MALLORCA, Andrés de, *Santa María de Piera. Notas históricas*, Igualada, 1942.
- PALMA de MALLORCA, A. de, 1946
 PALMA de MALLORCA, Andrés de, *Historia de la villa de San Feliu de Codines*, Barcelona, 1946.
- PALOL I SALELLAS, P. de, 1946
 PALOL I SALELLAS, Pere de, "La lápida medieval de Santa María de Rosas", *Analecta Sacra Tarraconensia*, XIX (1946), pp. 273-278.
- PALOL I SALELLAS, P. de y LORÉS I OTZET, I., 1999
 PALOL I SALELLAS, Pere de y LORÉS I OTZET, Immaculada, "L'arquitectura abans del romànic", en *Del romà al romànic. Història, art i cultura de la Tarraconense Mediterrània entre els segles IV i X*, Barcelona, 1999, pp. 409-414.
- PALOU I MIQUEL, H., 1986
 PALOU I MIQUEL, Hug, "Acerca de los restos arqueológicos tardorromanos como lugar de asentamiento de los monasterios medievales. El caso de Sant Pau en Sant Pol de Mar", en *Actas del I Congreso de Arqueología Medieval Española (Huesca, 1985)*, Zaragoza, 1986, pp. 683-697.
- PALOU I OÑO, M. C., 2001
 PALOU I OÑO, Maria Carme, *L'Església de Sant Baldiri. Art i Història*, Sant Boi de Llobregat, 2001.
- PALUMBO, M. L., 2006-2007
 PALUMBO, Maria Laura, "L'enigma di Durro. Aggiunte all'iconografia di San Quirico e Santa Giulitta nell'ambito de la pittura romanica catalana", *Matèria*, 6-7 (2006-2007), pp. 19-37.
- PANCORBO I PICÓ, A. y LÓPEZ I MULLOR, A., 2008
 PANCORBÓ I PICÓ, Ainhoa y LÓPEZ I MULLOR, Albert, "L'excavació arqueològica a l'església de la Mare de Déu del Roser de Sùria", en *Quaderns científics i tècnics de restauració monumental. Assaig i Recerca. Monogràfics: Avinyonet del Penedès, Barcelona, Cardona, Muntanyola, Sant Cugat del Vallès, Sant Llorenç de Savall, Sùria*, Barcelona, 2008, pp. 365-392.
- PANCORBO PICÓ, A. et alii, 2004
 PANCORBO PICÓ, Ainhoa et alii, "L'excavació al Castell de Boixadors: Sant Pere Sallavinera, Anoia", en *Actes de les Jornades d'Arqueologia i Paleontologia 2001, Comarques de Barcelona, 1996-2001. La Garriga, 29 i 30 de novembre, 1 de desembre de 2001*, Barcelona, 2004, III, pp. 1026-1037.
- PAPELL I TARDIU, J., 2000
 PAPELL I TARDIU, Joan, "El domini del monestir de Santes Creus: un exemple d'organització del territori en època medieval (1150-1233)", *Territori i societat a l'Edat Mitjana*, III (2000), pp. 191-254.
- PARASSOLS I PI, P., 1867
 PARASSOLS I PI, Pau, *Historia de San Pedro de Casserras*, Barcelona, 1867.
- PARASSOLS I PI, P., 1881
 PARASSOLS I PI, Pau, *Goigs de Ntra. Sra. del Camí*, s.l., 1881.
- PARASSOLS I PI, P., 1894
 PARASSOLS I PI, Pau, *San Juan de las Abadesas y su mayor gloria, el Santísimo Misterio. Reseña histórica, corregida y aumentada por el autor*, Vic, 1894.
- PARCERISA, F. X, PIFARRER, P. y PI I MARGALL, 1939
 PARCERISA, Francesc Xavier, PIFARRER, Pau y PI I MARGALL, Francesc, *Recuerdos y Bellezas de España. Cataluña II*, Barcelona, 1939.
- PARCERISAS I COLOMER, R., 2000
 PARCERISAS I COLOMER, Roser, *Memòria d'Aguilar de Segarra. Recull de la vida d'un poble*, Manresa, 2000 (2002).
- PARCERISAS I COLOMER, R., 2009
 PARCERISAS I COLOMER, Roser, "El Castell de Castellar en temps de Blanquina de Grevalosa i Vilella", *Bulletí dels Amics de l'Art Romànic del Bages*, 157 (2009), pp. 3-7.
- PARDO I CIRCUNS, D., 1986
 PARDO I CIRCUNS, Dolors, "Castellgalí", en *Història del Bages*, Manresa, 1986 (1987-1988), I, pp. 239- 250 (col. Història de les comarques de Catalunya).

- PARERA I PRATS, M., 1990
 PARERA I PRATS, Montserrat, *El castell de Castellterçol*, Vallgorguina, 1990.
- PARERA I PRATS, M., 1998
 PARERA I PRATS, Montserrat, *Memòria del seguiment Arqueològic de les obres d'estintolament dut a terme a l'ermita de la Mare de Déu de Sales (Viladecans)*, Barcelona, 1998 (inèdit).
- PARÉS I CORRETGE, À., 2008
 PARÉS I CORRETGE, Àngels, "Bernat de Centelles, castlà 'per dret propi' dels castells de Sitges i Campdàsens" en BENITO I JULIÀ, Roger (ed.), *De la Marca hispànica a les terres de marca: el Penedès, XVII Jornades d'Estudis Penedesencs*, Barcelona, 2008, pp. 243-248.
- PASCUAL ALFARAS, A., 2007
 PASCUAL ALFARAS, Annaïs, *Sant Celoni. Descobrir un patrimoni, conèixer una història*, Girona, 2007.
- PASCUAL I RODRÍGUEZ, V. y RIAL I CARBONELL, R., 1985
 PASCUAL I RODRÍGUEZ, Vicenç y RIAL I CARBONELL, Ramon, *Guia del romànic i del gòtic del Museu de Vic*, Vic, 1985.
- PASCUAL I RODRÍGUEZ, V. y RIAL I CARBONELL, R., 1992
 PASCUAL I RODRÍGUEZ, Vicenç y RIAL I CARBONELL, Ramon, *Les col·leccions del Museu Episcopal de Vic*, Barcelona, 1992.
- PASCUAL I RODRÍGUEZ, V. et alii, 1992
 PASCUAL I RODRÍGUEZ, Vicenç et alii, *Les Col·leccions del Museu Episcopal de Vic*, Vic, 1992.
- PASQUAL, J. (s. XVIII)
 PASQUAL, Jaime, *Sacrae Cathaloniae antiquitatis monumenta*, Biblioteca de Catalunya, ms 729.
- PASTOR I BATALLA, I., 1997
 PASTOR I BATALLA, Isidre, "Els dominis occidentals del Castellvell de la Marca", *Miscel·lania Penedesenca*, 22 (1997), pp. 67-89.
- PAULÍ MELÉNDEZ, A., 1945
 PAULÍ MELÉNDEZ, Antoni, *El real monasterio de San Pedro de las Puellas de Barcelona*, Barcelona, 1945.
- PAULÍ MELÉNDEZ, A., 1972
 PAULÍ MELÉNDEZ, Antoni, *Santa Maria de Valldonzella*, Barcelona, 1972.
- PAYO HERNANZ, R. J., 1995
 PAYO HERNANZ, René-Jesús, "Incensario", *El scriptorium silense y los orígenes de la lengua castellana*, Valladolid, 1995, pp. 72-73.
- PEDEMONTE I FALGUERA, B., 1929
 PEDEMONTE I FALGUERA, Bonaventura, *Notes per a la història de la baronia de Castellvell de Rosanes: Martorell, Castellví de Rosanes, Castellbisbal, Sant Andreu de la Barca i Sant Esteve Sasrovires*, Barcelona, 1929.
- PEIDRÓ I RAMI, E. y REIG, J., 2002
 PEIDRÓ I RAMI, Eliseu y REIG, Joan, "Al voltant de Frontanyà", *Excursionisme*, 311 (2002), pp. 10-12.
- PEIDRÓ I RAMI, E. et alii, 1994
 PEIDRÓ I RAMI, Eliseu et alii, *Arquitectura religiosa romànica de la comarca d'Anoia*, Barcelona, 1994.
- PELFORT PUJOL, O., 1979
 PELFORT PUJOL, Onofre, *Notes històriques de Cornellà del Llobregat*, Cornellà de Llobregat, 1979.
- PERARNAU, A., 1998
 PERARNAU, Alba, "Mn. Joan Santamaria i Rovira. Berguedà. Poeta, historiador", *L'Erol*, 57 (1998), pp. 27-29.
- PERARNAU I LLORENS, J. y PIÑERO I SUBIRANA, J., 1992
 PERARNAU I LLORENS, Jaume y PIÑERO I SUBIRANA, Jordi, *Catàleg de protecció del patrimoni històric, arquitectònic, natural i ambiental del terme municipal de Cercs*, Cercs, 1992, 5 tomos.
- PERARNAU I LLORENS, J. y PIÑERO I SUBIRANA, J., 1993
 PERARNAU I LLORENS, Jaume y PIÑERO I SUBIRANA, Jordi, *Monistrol de Calders. La seva història i el seu patrimoni*, Monistrol de Calders, 1993.
- PERAY Y MARCH, J., 1908
 PERAY Y MARCH, Joseph de, *Monografia històric-descriptiva de Sant Cugat del Vallès*, Barcelona, 1908.
- PERAY Y MARCH, J., 1931
 PERAY Y MARCH, José, *San Cucufate del Vallés. Su descripción y su historia*, Barcelona, 1931.
- PEREGRINA I PEDROLA, N., 1999
 PEREGRINA I PEDROLA, Neus (coord.), *Art medieval: una col·lecció del Museu, Museu de Terrassa-Castell Cartoixa de Vallparadís*, Terrassa, 1999.

- PÉREZ BACARDIT, E., 1987
 PÉREZ BACARDIT, Enric, *Apunts per a una història de Rocafort de Bages*, s.l., 1987.
- PEREZ FORNÉS, X., 2003
 PEREZ FORNÉS, Xavier, "Una nova església", *Un Tomb. Masquefa* (03/2003), s.p.
- PÉREZ I GÓMEZ, F., 1996
 PÉREZ I GÓMEZ, Ferran, "Una excursió a Mollet l'any 1879", *Notes*, 10 (1996), pp. 57-72.
- PÉREZ I GÓMEZ, X., 1992
 PÉREZ I GÓMEZ, Xavier, "L'acta de consagració de l'església de Sant Cebrià de Cabanyes", en *Noces d'or del temple parroquial i VIIIè Centenari de l'Església de Cabanyes*, Sant Fost de Campsentelles, 1992, pp. 39-46.
- PÉREZ Y PANDO, J., 1930
 PÉREZ Y PANDO, Joaquín, *Iconografía mariana, española*, Madrid, 1930.
- PÉREZ SANTAMARÍA, A., 1980
 PÉREZ SANTAMARÍA, Aurora, "El Hospital de San Lázaro o casa dels malalts o masells", en *La pobreza y la asistencia a los pobres en la Cataluña Medieval*, Barcelona, 1980, pp. 77-110.
- PERICAS I MORROS, J. M., 1909
 PERICAS I MORROS, Josep Maria, "Sant Pere de Casserres", *Bulletí del Centre Excursionista de Catalunya*, XIV (1909), pp. 228-244.
- PERICOT I GARCÍA, L. et alii, 1944
 PERICOT I GARCÍA, Lluís et alii, *Barcelona a través de los tiempos*, Barcelona, 1944.
- PI I ARIMÓN, A. A., 1854
 PI I ARIMÓN, Andrés Avelino, *Barcelona, antigua y moderna, o descripción e historia de esta ciudad desde su fundación hasta nuestros días*, Barcelona, 1854.
- PIBERNAT SABI, S., 1936
 PIBERNAT SABI, Salvador, *Notes històriques del Vallès: parròquia de Cabanyes*, Sant Fost de Campsentelles, 1936 (1979).
- PICANYOL I PLA, L., 1952
 PICANYOL I PLA, Llogari, *Entorn del mil·lenari de l'església de Moià, Moià*, 1952.
- PICANYOL I PLA, L., 1959
 PICANYOL I PLA, Llogari, *La villa de Moyá desde los tiempos prehistóricos hasta la invasión francesa*, Barcelona, 1959.
- PIFERRER, P. y PARCERISA, F. X., 1839
 PIFERRER, Pau y PARCERISA, Francesc Xavier, *Recuerdos y bellezas de España. Principado de Cataluña, I*, Barcelona, 1839.
- PIFERRER, P. y PI I MARGALL, F., 1850
 PIFERRER, Pau y PI I MARGALL, Francesc, *Recuerdos y bellezas de España. Principado de Cataluña*, Madrid, 1850, 2 tomos.
- PIFERRER, P. y PI I MARGALL, F., 1884
 PIFERRER, Pau y PI I MARGALL, Francesc, *España: sus monumentos y artes - Su naturaleza é historia, Cataluña*, Barcelona, 1884, 2 tomos.
- PIJOAN I SOTERAS, J., 1907a
 PIJOAN I SOTERAS, Josep, "Noves adquisicions del Museu de Barcelona", *La Il·lustració Catalana*, 236 (1907), p. 799.
- PIJOAN I SOTERAS, J., 1907b
 PIJOAN I SOTERAS, Josep, *Les Pintures murals catalanes. Fascicle I. Pedret*, Barcelona, 1907.
- PIJOAN I SOTERAS, J., 1911
 PIJOAN SOTERAS, Josep, "A Re-Discovered School of Romanesque Frescoes", *The Burlington Magazine for Connoisseurs*, XIX, 98 (1911), pp. 67-73.
- PIJOAN I SOTERAS, J., 1922
 PIJOAN SOTERAS, Josep, "La pittura romanica in Spagna e i suoi rapporti con l'arte romanica d'altri paesi", en *L'Italia e l'arte straniera: atti del X Congresso Internazionale di Storia dell'Arte in Roma*, Roma, 1922, pp. 143-145.
- PIJOAN I SOTERAS, J., 1925
 PIJOAN SOTERAS, Josep, "Les pintures murals romàniques de Pedret", *Gasetta de les Arts*, 23 (1925), pp. 5-6.
- PIJOAN I SOTERAS, J., 1966
 PIJOAN I SOTERAS, José, *Arte bárbaro y prerrománico desde el siglo IV hasta el año 1000*, Madrid, 1966 (col. Summa Artis, VIII).
- PIJOAN I SOTERAS, J. y GUDIOL RICART, J., 1948
 PIJOAN I SOTERAS, Josep y GUDIOL RICART, José, *Les pintures murals romàniques de Catalunya*, Barcelona, 1948 (col. Monumenta Cataloniae, IV).

- PIN I PLANELLS, M., 1986
- PIN I PLANELLS, Mercè, "Persistència i transformació del clàssic en el romànic català: Ariadna i Tauroboli", *Lambard*, II (1986), pp. 139-154.
- PIÑERO SÁENZ, A. y CERRO CALDERÓN, G. del, 2004-2011
- PIÑERO SÁENZ, Antonio y CERRO CALDERÓN, Gonzalo del (eds.), *Hechos apócrifos de los apóstoles*, Madrid, 2004-2011, 3 tomos.
- PIÑERO I SUBIRANA, J., 2010
- PIÑERO I SUBIRANA, Jordi, *Inventari Patrimoni Cultural de Vacarisses. Memoria tècnica*, Vacarisses, 2010.
- PIÑERO I SUBIRANA, J., 1994
- PIÑERO I SUBIRANA, Jordi, "Noves dades sobre arqueologia romana a Rajadell; la vil·la de Sant Amanç i altres jaciments", *Dovella*, 47 (1994), pp. 29-36.
- PINOS CARRERA, N., 1993
- PINOS CARRERA, Núria, *Capitell de Sant Quirze de Muntanyola*, s.l., 1993 (inédito).
- PLAÇA VELLA, 1982
- Plaça vella. Publicació de l'Arxiu d'Història de Castellar*, 5 (1982).
- PLADELASALA I ROQUER, J., 1953
- PLADELASALA I ROQUER, Jaume, "La parroquia de Muntanyola", *Ausa*, I, 4 (1953), pp. 153-157.
- PLADELASALA I ROQUER, J., 1954a
- PLADELASALA I ROQUER, Jaume, "La parroquia de Sentfores", *Ausa*, I, 7 (1954), pp. 296-301.
- PLADELASALA I ROQUER, J., 1954b
- PLADELASALA, Jaume, "Parroquias Vicenses. Riuprimer", *Ausa*, I, 9 (1954), pp. 391-396.
- PLADELASALA I ROQUER, J., 1955
- PLADELASALA I ROQUER, Jaume, "Granollers de la Plana", *Ausa*, II, 12 (1955), pp. 53-62.
- PLADEVALL I FONT, A., 1952-1954
- PLADEVALL I FONT, Antoni, "Santa Eugènia de Berga", *Ausa*, I (1952-1954), pp. 437-443.
- PLADEVALL I FONT, A., 1954a
- PLADEVALL I FONT, Antoni, "El nostre campanar", *Taradell*, 67 (04/1954).
- PLADEVALL I FONT, A., 1954b
- PLADEVALL I FONT, Antoni, "La parroquia de Sant Genís de Taradell", *Ausa*, I, 8 (1954), pp. 346-352.
- PLADEVALL I FONT, A., 1955a
- PLADEVALL I FONT, Antoni, "L'ermita de Sant Quirze de Subiradells", *Taradell*, 85-87 (1955).
- PLADEVALL I FONT, A., 1955b
- PLADEVALL I FONT, Antoni, "Parroquia de San Martín de Viladrau", *Ausa*, II, 11 (1955), pp. 11-17.
- PLADEVALL I FONT, A., 1955c
- PLADEVALL I FONT, Antoni, "Santa Maria de Vilalleons", *Ausa*, II, 14 (1955), pp. 153-160.
- PLADEVALL I FONT, A., 1956a
- PLADEVALL I FONT, Antoni, "La capella de Sant Joan del Prat", *Taradell*, 80-90 (1956).
- PLADEVALL I FONT, A., 1956b
- PLADEVALL I FONT, Antoni, "La parroquia de San Julián de Vilatorca y su sufragánea de San Martín de Riudeperes", *Ausa*, II, 16 (1956), pp. 246-258.
- PLADEVALL I FONT, A., 1956c
- PLADEVALL I FONT, Antoni, "Parroquia de Santa Maria de Seva", *Ausa*, II, 15 (1956), pp. 199-207.
- PLADEVALL I FONT, A., 1956d
- PLADEVALL I FONT, Antoni, "San Martín de Centelles, San Miguel Sesperxes y San Pedro de Bertí", *Ausa*, II, 18 (1956), pp. 357-372.
- PLADEVALL I FONT, A., 1957
- PLADEVALL I FONT, Antoni, "El castillo de Taradell y su primitivo término", *Ausa*, II, 21 (1957), pp. 492-501.
- PLADEVALL I FONT, A., 1958a
- PLADEVALL I FONT, Antoni, *El castell de Centelles*, Vic, 1958.
- PLADEVALL I FONT, A., 1958b
- PLADEVALL I FONT, Antoni, "Las iglesias de la parroquia de Tona", *Ausa*, III, 24 (1958), pp. 44-49.

- PLADEVALL I FONT, A., 1958c
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "La parroquia de San Andrés de Tona y su sufragánea de Sant Cugat de Gavadons", *Ausa*, III, 23 (1958), pp. 4-15.
- PLADEVALL I FONT, A., 1959-1960
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Mont-rodon. Esbós d'història del casal i família", *Taradell*, número extra (1959-1960), pp. 143-153.
- PLADEVALL I FONT, A., 1960a
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Les Guillerries: síntesis histórica y evolución demográfica", *Ausa*, III, 31 (1960), pp. 329-345.
- PLADEVALL I FONT, A., 1960b
 PLADEVALL I FONT, Antoni, *Mil anys de la parròquia de Sant Hilari de Vidrà. Notes històriques de Vidrà i les seves antigues sufragànies*, Barcelona, 1960.
- PLADEVALL I FONT, A., 1961a
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "El monasterio de Sant Llorens del Munt (I)", *Ausa*, IV, 37 (1961), pp. 95-106.
- PLADEVALL I FONT, A., 1961b
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Marçal del Montseny. Antiguo monasterio y parroquia del obispado de Vich", *Ausa*, IV, 35 (1961), pp. 9-25.
- PLADEVALL I FONT, A., 1962a
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "El monasterio de Sant Llorens de Munt (II)", *Ausa*, IV, 38 (1962), pp. 133-137.
- PLADEVALL I FONT, A., 1962b
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "El monasterio de Sant Llorens del Munt (III y último)", *Ausa*, IV, 39 (1962), pp. 168-176.
- PLADEVALL I FONT, A., 1962c
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Miquel del Fai: Antiguo cenobio y parroquia (I)", *Ausa*, IV, 40 (1962), pp. 209-228.
- PLADEVALL I FONT, A., 1964
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Miquel del Fai: Antiguo cenobio y parroquia (II)", *Ausa*, V, 47 (1964), pp. 14-20.
- PLADEVALL I FONT, A., 1965
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Noticias históricas sobre la parroquia de Sant Cebrià de La Mora", *Ausa*, V, 51 (1965), pp. 167-175.
- PLADEVALL I FONT, A., 1967
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Destrucció de l'antiga església parroquial de Sant Pere de l'Esquerda", *Roda de Ter* (1967), p. 26.
- PLADEVALL I FONT, A., 1968a
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "El castell de Tona", *Tona* (1968).
- PLADEVALL I FONT, A., 1968b
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Castells i cases fortes de l'antic terme de Tona", *Tona* (1968).
- PLADEVALL I FONT, A., 1968c
 PLADEVALL I FONT, Antoni, *Els monestirs catalans*, Barcelona, 1968.
- PLADEVALL I FONT, A., 1968d
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "La parroquia de Sant Pere de Sora", *Ausa*, VI, 60-61 (1968), pp. 63-81.
- PLADEVALL I FONT, A., 1968e
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "El santuari de la Mare de Déu de Lourdes, a Tona", en *Programa de la Festa Major*, Tona, 1968.
- PLADEVALL I FONT, A., 1969a
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "La canònica de Santa Maria de Manlleu", *Hoja Diocesana* (Vic), 445 (15/06/1969).
- PLADEVALL I FONT, A., 1969c
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Llorenç del Munt", *Hoja Diocesana* (Vic), 440 (18/05/1969).
- PLADEVALL I FONT, A., 1969d
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Marçal del Montseny", *Hoja Diocesana* (Vic), 447 (1969).
- PLADEVALL I FONT, A., 1969e
 PLADEVALL I FONT, Antoni, *Sant Miquel d'Espinzella*, Barcelona, 1969.
- PLADEVALL I FONT, A., 1969f
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Salvador d'Orís o de Bellver", *Hoja Diocesana* (Vic), 461 (05/10/1969).

- PLADEVALL I FONT, A., 1969g
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Tomás de Riudeperes", *Hoja Diocesana* (Vic), 471 (14/12/1969).
- PLADEVALL I FONT, A., 1969h
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Santa Magdalena de Conangle, a Roda de Ter", *Hoja Diocesana* (Vic), 434 (06/04/1969).
- PLADEVALL I FONT, A., 1969i
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Santa Margarida de Vila-seca de Sescort", *Hoja Diocesana* (Vic), 453 (01/08/1969), p. 8.
- PLADEVALL I FONT, A., 1969j
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Santa Maria del Camí i Sant Pere de Paganell", *Hoja Diocesana* (Vic), 473 (1969).
- PLADEVALL I FONT, A., 1969k
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Santa Maria del Castell de Centelles", *Hoja Diocesana* (Vic), 467 (16/11/1969).
- PLADEVALL I FONT, A., 1969l
 PLADEVALL I FONT, Antoni, *Santa Maria de Lluçà (Guía histórico-artística)*, Vic, 1969.
- PLADEVALL I FONT, A., 1970a
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Els casals del Congost i Santa Coloma", *Ausa*, VI, 64-65 (1970), pp. 186-193.
- PLADEVALL I FONT, A., 1970b
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "El monasterio de Santa Maria de l'Estany", *San Jorge*, 78 (1970), pp. 93-102.
- PLADEVALL I FONT, A., 1970c
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Notícia de la dedicació de Sant Joan de la Muntanya, a Pontons", *Santes Creus*, IV, 32 (1970), pp. 143-155.
- PLADEVALL I FONT, A., 1970d
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "La pabordia de Palau", *Hoja Diocesana* (Vic) (17/05/1970).
- PLADEVALL I FONT, A., 1970e
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "El priorat de Sant Pere dels Arquells, a la Segarra. Notícia històrica i relació d'un plet que va sostenir amb Poblet", en *Miscel·lània històrica catalana. Homenatge al pare Jaume Finestres, historiador de Poblet (†1769)*, L'Espluga de Francolí, 1970, pp. 57-83.
- PLADEVALL I FONT, A., 1970f
 PLADEVALL I FONT, Antoni, *Rodalía i consuetud de la parròquia de Sant Martí de Viladrau*, Barcelona, 1970.
- PLADEVALL I FONT, A., 1970g
 PLADEVALL I FONT, Antoni, *Sant Miquel del Fai. Mil anys d'història*, Barcelona, 1970.
- PLADEVALL I FONT, A., 1970h
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Pere de Serrallonga a Alpens", *Hoja Diocesana* (Vic), 520 (15/11/1970).
- PLADEVALL I FONT, A., 1970i
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Santa Maria Savall", *Hoja Diocesana* (Vic), 489 (19/04/1970).
- PLADEVALL I FONT, A., 1971a
 PLADEVALL I FONT, Antoni, *L'antiga església parroquial de Sant Andreu de Castellcir*, Castellcir, 1971.
- PLADEVALL I FONT, A., 1971b
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Capelles i santuaris del bisbat de Vic, Sant Jaume de Vilanova", *Full Diocesà* (Vic), 3152 (1971).
- PLADEVALL I FONT, A., 1971b-bis
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Capelles i santuaris del bisbat de Vic, Santa Maria de Matadars o del Marquet", *Full Diocesà* (Vic), 3128 (1971).
- PLADEVALL I FONT, A., 1971c
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Notícies històriques sobre el terme i parroquia de Collsuspina i Sant Cugat de Gavadons", en *Programa de la Festa Major, Collsuspina*, 1971.
- PLADEVALL I FONT, A., 1971d
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Miquel de la Comanda o del Sant Sepulcre, als Prats de Rei", *Hoja Diocesana* (Vic), 3120 (1971).
- PLADEVALL I FONT, A., 1971-1972
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Dues llistes de parròquies del bisbat de Vic del segle XII", *Boletín arqueológico*, época IV, 113-120 (1971-1972), pp. 283-304.
- PLADEVALL I FONT, A., 1972a
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "L'antic terme feudal de Besora i les seves parròquies de Santa Maria i de Sant Quirze", *Festa Major* (1972), pp. 9-11.

- PLADEVALL I FONT, A., 1972b
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Capelles i Santuaris del bisbat de Vic, Sant Miquel de Serrassans", *Hoja Diocesana* (Vic), 3211 (1972).
- PLADEVALL I FONT, A., 1972c
 PLADEVALL I FONT, Antoni, *El comtat d'Osona a mig segle XIV*, Barcelona, 1972.
- PLADEVALL I FONT, A., 1972d
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Antoni Abat de les Codines", *Hoja Diocesana* (Vic) (06/02/1972).
- PLADEVALL I FONT, A., 1972e
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Jaume de Fonollet a Sant Bartomeu del Grau", *Hoja Diocesana* (Vic), 3213 (12/11/1972).
- PLADEVALL I FONT, A., 1972f
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Fruitós de Quadres, o del Grau, a Granollers de la Plana", *Hoja Diocesana* (Vic), 3204 (20/09/1972).
- PLADEVALL I FONT, A., 1972g
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Miquel de Canyelles", *Hoja Diocesana* (Vic) (27/09/1972).
- PLADEVALL I FONT, A., 1972h
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Miquel de Vilageriu de la parroquia de Tona", *Hoja Diocesana* (Vic) (10/12/1972).
- PLADEVALL I FONT, A., 1972i
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Nazari d'Oristà", *Hoja Diocesana* (Vic) (15/10/1972).
- PLADEVALL I FONT, A., 1972j
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Quirze de Tor de l'Espar", *Hoja Diocesana* (Vic) (23/01/1972).
- PLADEVALL I FONT, A., 1972k
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Sadurní de Rotgers", *Full diocesà de Vic i Solsona*, 3269 (1972).
- PLADEVALL I FONT, A., 1972l
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Salvador de l'Avançó, a Aiguafreda", *Hoja Diocesana* (Vic) (24/09/1972).
- PLADEVALL I FONT, A., 1972m
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Valentí de Viallonga, al terme de Sant Martí Sesgueioles", *Full diocesà. Tarragona-Vic-Solsona*, 3191 (1972).
- PLADEVALL I FONT, A., 1973a
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "La capella de Sant Sixt de Miralplà, del terme de Vic", *Full Diocesà* (Vic), 3253 (18/08/1973), p. 8.
- PLADEVALL I FONT, A., 1973b
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "L'església parroquial de Sant Quirze Safaja", en *Programa de Festa Major*, Sant Quirze Safaja, 1973.
- PLADEVALL I FONT, A., 1973c
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Nostra senyora del Villar a Sant Feliu de Codines", *Hoja Diocesana* (Vic), 3236 (1973).
- PLADEVALL I FONT, A., 1973d
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Andreu de Llanars, antiga parroquial i sufragània de Prats de Lluçanès", *Full Diocesà* (Vic) (05/08/1973).
- PLADEVALL I FONT, A., 1973e
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Joan el Noguer al terme de Sora", *Hoja Diocesana* (Vic), 3247 (22/07/1973).
- PLADEVALL I FONT, A., 1973f
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Joan del Prat o del Colomer, de la parròquia de Tona", *Hoja Diocesana* (Vic) (07/10/1973).
- PLADEVALL I FONT, A., 1973g
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Pau de Colomer. D'Alpens", *Hoja Diocesana* (Vic), 3240 (20/05/1973).
- PLADEVALL I FONT, A., 1973h
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Pere de Boixadors", *Hoja Diocesana* (Vic), 3536 (1973).
- PLADEVALL I FONT, A., 1973i
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Salvador del Prat, del terme de Besora", *Hoja Diocesana* (Vic), 3225 (04/02/1973).
- PLADEVALL I FONT, A., 1973j
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Santa Llúcia de Quer, a Prats de Lluçanès", *Hoja Diocesana* (Vic) (18/02/1973).

- PLADEVALL I FONT, A., 1973k
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Santa Magdalena de la Vall o del Soler, del Terme de Calonge de Segarra", *Hoja Diocesana* (Vic), 3264 (1973).
- PLADEVALL I FONT, A., 1973l
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Santa Maria de Claret", *Full Diocesà* (Vic), 3258 (1973).
- PLADEVALL I FONT, A., 1973m
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Santa Maria de Mont-rodon, a la parroquia de Taradell", *Hoja Diocesana* (Vic) (08/04/1973).
- PLADEVALL I FONT, A., 1973n
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Santa Susanna de l'Abellar", *Full Diocesà* (Vic), 3266 (1973).
- PLADEVALL I FONT, A., 1973o
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "El terme històric de Sau", *Ausa*, VII, 74 (1973), pp. 108-116.
- PLADEVALL I FONT, A., 1974a
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Capella de Sant Francesc, a Santpedor", *Full Diocesà* (Vic), 3322 (1974).
- PLADEVALL I FONT, A., 1974b
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Esteve de Sallent, coneguda més tard per Sant Sebastià", *Full Diocesà* (Vic), 3276 (1974).
- PLADEVALL I FONT, A., 1974c
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Bartomeu Ssegorgues, Sant Miquel de Sorerols i Sant Vicenç Sarriera", *Ausa*, VII, 80 (1974), pp. 330-352.
- PLADEVALL I FONT, A., 1974d
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Cristòfol de Monteugues", *Hoja Diocesana* (Vic), 3301 (1974).
- PLADEVALL I FONT, A., 1974e
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Joan de Saldeures", *Hoja Diocesana* (Vic), 3274 (13/01/1974).
- PLADEVALL I FONT, A., 1974f
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Martí Xic o de Vol.tregà", *Hoja Diocesana* (Vic), 3284 (24/04/1974).
- PLADEVALL I FONT, A., 1974g
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Pere d'Ardesa, a Rubió", *Hoja Diocesana* (Vic), 3284 (1974).
- PLADEVALL I FONT, A., 1974h
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Pere de l'Erm, a Tous", *Hoja Diocesana* (Vic), 3308 (1974).
- PLADEVALL I FONT, A., 1974i
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Vicenç del castell de Lluçà", *Hoja Diocesana* (Vic), Vic (10/02/1974).
- PLADEVALL I FONT, A., 1974j
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Santa Anna de Mont-ral", *Hoja Diocesana* (Vic) (16/06/1974).
- PLADEVALL I FONT, A., 1974k
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Santa Eugènia del Gomar prop de Collsuspina", *Ausa*, VII, 78 (1974), pp. 264-270.
- PLADEVALL I FONT, A., 1974l
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Santa Maria de la Roqueta", *Hoja Diocesana* (Vic), 3287 (1974).
- PLADEVALL I FONT, A., 1974m
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Santa Maria de la Sala, a Jorba", *Hoja Diocesana* (Vic), 3304 (1974).
- PLADEVALL I FONT, A., 1974n
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Tona: esglésies, santuaris i capelles", *Tona* (1974).
- PLADEVALL I FONT, A., 1974o
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Vilademàger. Una parròquia i un castell perduts en la serra de la Llacuna", *Casal*, 71 (1974), pp. 5-13, 19.
- PLADEVALL I FONT, A., 1975a
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "L'antiga parroquia de Sant Llogari de Castellet del terme municipal de Castelletçol", en *Miscel·lània Pau Vila: biografia, bibliografia, treballs d'homenatge*, Granollers, 1975, pp. 337-341.
- PLADEVALL I FONT, A., 1975a-bis
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Els monestirs dels nostres bisbats. Santa Llúcia i Santa Caterina de Cervera", *Hoja Diocesana* (Vic), 459 (21/09/1975).
- PLADEVALL I FONT, A., 1975b
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Bartomeu de Covildases", *Hoja Diocesana* (Vic), 3350 (30/06/1975).

- PLADEVALL I FONT, A., 1975c
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Esteve de Vinyoles d'Orís", *Hoja Diocesana* (Vic), 3357 (17/08/1975).
- PLADEVALL I FONT, A., 1975d
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Jaume dels Malalts", *Full Diocesà* (Vic), 3348 (15/06/1975), p. 8.
- PLADEVALL I FONT, A., 1975e
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Miquel de Gallifa", *Hoja Diocesana*, 3332 (23/02/1975).
- PLADEVALL I FONT, A. 1975f
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Miquel de les Planes", *Full Diocesà* (Vic), 3353 (20/07/1975).
- PLADEVALL I FONT, A., 1975g
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Salvador de Serradellops", *Hoja Diocesana* (Vic), Vic (29/09/1975).
- PLADEVALL I FONT, A. 1975h
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Santa Eugènia de Goberna, a Castelltallat", *Full Diocesà* (Vic), 3327 (19/01/1975).
- PLADEVALL I FONT, A., 1975i
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Santa Margarida de Cabagès", *Hoja Diocesana* (Vic), 3340 (20/04/1975).
- PLADEVALL I FONT, A., 1975j
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Santa Maria de Besora", *Hoja Diocesana* (Vic), 3350 (31/07/1975).
- PLADEVALL I FONT, A., 1975k
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Santa Maria de Folgueroles", en *Amics de Verdaguer*, Folgueroles, 1975.
- PLADEVALL I FONT, A., 1975l
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Santa Maria del Barri o Lurdes de Tona", *Hoja Diocesana* (Vic) (14/12/1975).
- PLADEVALL I FONT, A., 1975m
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Capelles i Santuaris del bisbat de Vic, Sant Jaume d'Olzinelles", *Hoja Diocesana* (Vic) 3368 (1975).
- PLADEVALL I FONT, A., 1976a
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "El Bisbat de Vic entre els anys 1685 i 1688", *Ausa*, 82-83 (1976), pp. 44-62.
- PLADEVALL I FONT, A., 1976b
 PLADEVALL I FONT, Antoni, *El castell de Centelles*, Vic, 1976.
- PLADEVALL I FONT, A., 1976c
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "El castell de s'Avellana", *Roda de Ter*, 35 (1976).
- PLADEVALL I FONT, A., 1976d
 PLADEVALL I FONT, Antoni, *Guillem de Mont-rodon, mestre del temple i tutor de Jaume I*, Barcelona, 1976.
- PLADEVALL I FONT, A., 1976e
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Feliu de Planeses", *Hoja Diocesana* (Vic) (25/01/1976).
- PLADEVALL I FONT, A., 1976f
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Iscle de Bages", *Hoja Diocesana* (Vic), 3384 (1976).
- PLADEVALL I FONT, A. 1976g
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Martí de Bertrams", *Full Diocesà* (Vic), 3463 (28/08/1976).
- PLADEVALL I FONT, A., 1976h
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Miquel d'Espinzell", *Hoja Diocesana* (Vic) (02/04/1976).
- PLADEVALL I FONT, A., 1976i
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Vicenç Sarriera", *Hoja Diocesana* (Vic), 3396 (16/05/1976).
- PLADEVALL I FONT, A., 1976j
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Santa Cecília de Granera", *Hoja Diocesana* (Vic), 3423 (1976).
- PLADEVALL I FONT, A., 1976k
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Santa Maria de Bellmunt", *Hoja Diocesana* (Vic) (30/10/1976).
- PLADEVALL I FONT, A., 1977a
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Arqueología comarcal. Nuestras bellas ermitas", *Hoja Diocesana* (Vic), 3453 (1977).
- PLADEVALL I FONT, A., 1977b
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "La Mare de Déu del Castellet de Bages", *Full Diocesà* (Vic), 3459 (1977).
- PLADEVALL I FONT, A. 1977c
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "La Mare de Déu de la Salut, Viladordis", *Full Diocesà* (Vic), 3403 (04/07/1977).

- PLADEVALL I FONT, A., 1977d
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Santa Fe de Vilagelans", *Hoja Diocesana (Vic)* (18/12/1977).
- PLADEVALL I FONT, A., 1978a
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Arnulf abat de Ripoll i bisbe de Girona", *Revista de Girona*, 83 (1978), pp. 149-155.
- PLADEVALL I FONT, A., 1978b
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Les esglésies romàniques del terme de Gurb", en *Programa de la festa major de Sant Andreu de Gurb*, Vic, 1978.
- PLADEVALL I FONT, A., 1978c
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Notícies històriques d'Espinelves", *Ausa*, VIII, 87-88 (1978), pp. 225-237.
- PLADEVALL I FONT, A., 1978d
 PLADEVALL I FONT, Antoni, *Parròquia de Sant Martí de Sentfores. Centenari de la nova església (1879-1978)*, Vic, 1978.
- PLADEVALL I FONT, A., 1978e
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Joan de Fàbregues", *Hoja Diocesana (Vic)*, 3527 (19/11/1978).
- PLADEVALL I FONT, A., 1978f
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Maure de Contrast", *Hoja Diocesana (Vic)*, 3487 (1978).
- PLADEVALL I FONT, A., 1978g
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Miquel d'Oló", *Full Diocesà (Vic)*, 3500 (1978).
- PLADEVALL I FONT, A., 1978h
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Miquel d'Ordeig", en *Hoja Diocesana (Vic)*, 3505 (18/06/1978).
- PLADEVALL I FONT, A., 1978i
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Pere de Vallhonestà", *Full Diocesà (Vic)*, 3491 (1978).
- PLADEVALL I FONT, A., 1979a
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "La capella de Sant Corneli", *Els Cingles de Collsacabra*, 2 (1979), pp. 9-10.
- PLADEVALL I FONT, A., 1979b
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Els falsos d'Olost", *Estudios históricos y documentos de los archivos de protocolos*, VII (1979), pp. 7-28.
- PLADEVALL I FONT, A., 1979c
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "La Mare de Déu de la Popa", *La Popa*, 2 (1979).
- PLADEVALL I FONT, A., 1979d
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Benet de Vilaplana o Casamitjana", *La Popa. Portaveu de l'església de Borredà*, 9 (1979).
- PLADEVALL I FONT, A., 1979e
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Mamet, antiga sufragània de Balenyà", en *Balenyà, Festa Major*, Balenyà, 1979.
- PLADEVALL I FONT, A., 1979f
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Pau de Gèmenes", *Hoja Diocesana (Vic)* (15/07/1979).
- PLADEVALL I FONT, A., 1979g
 PLADEVALL I FONT, A., "Sant Sadurní de Rotgers. Noves descobertes", *La Popa. Portaveu de l'església de Borredà*, 7 (1979).
- PLADEVALL I FONT, A., 1979h
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Santa Magdalena de Mosqueroles", *Esclat. Butlletí Informatiu del C.E.A.S.C.*, 17 (1979), pp. 26-28.
- PLADEVALL I FONT, A., 1980
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Feliu de Terrassola", *Full Diocesà (Vic)*, 3611 (1980).
- PLADEVALL I FONT, A., 1981a
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Evocació històrica", en *II Ronda Vallesana: Gallifa*, Sabadell, 1981.
- PLADEVALL I FONT, A., 1981b
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Inauguració de l'església restaurada romànica de Sant Miquel de Vilageriu", *Circular - Amics de l'Art Romànic*, 11 (1981), p. 112.
- PLADEVALL I FONT, A., 1981c
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Miquel de Vilageriu, restaurat", *El 9 Nou* (08/05/1981), p. 31.
- PLADEVALL I FONT, A., 1982
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Julià de Vilamirosa", *Hoja Diocesana (Vic)* (14/11/1982).
- PLADEVALL I FONT, A., 1984
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Santa Llúcia de Sobremunt", *Hoja Diocesana (Vic)* (25/08/1984).

- PLADEVALL I FONT, A., 1987a
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Parròquies i termes que formaven la Baronia de Centelles", en PLADEVALL I FONT, Antoni, *Centelles. Aproximació a la seva història*, Centelles, 1987, pp. 73-75.
- PLADEVALL I FONT, A., 1987b
 PLADEVALL I FONT, Antoni, *El Primer document conegut sobre Calaf (30 d'abril de 1015)*, Calaf, 1987.
- PLADEVALL I FONT, A., 1987c
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Santa Magdalena de Mosqueroles", *Monografies del Montseny*, 2 (1987), pp. 37-44.
- PLADEVALL I FONT, A., 1987d
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Síntesi històrica i geogràfica dels municipis de les vessants Vallesana i Selvatana del Montseny", *Monografies del Montseny*, 2 (1987), pp. 89-94.
- PLADEVALL I FONT, A., 1988
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Síntesi històrica i geogràfica dels municipis de les vessants vallesana, del Congost i Osonenca", *Monografies del Montseny*, 3 (1988), pp. 101-150.
- PLADEVALL I FONT, A., 1989a
 PLADEVALL I FONT, Antoni, *Història de l'església a Catalunya*, Barcelona, 1989.
- PLADEVALL I FONT, A., 1989b
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "El Monestir de Sant Marçal del Montseny", *Monografies del Montseny*, 4 (1989), pp. 11-37.
- PLADEVALL I FONT, A., 1989c
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Síntesi històrica i geogràfica dels municipis de les vessants Vallesana i Selvatana del Montseny", *Monografies del Montseny*, 2 (1989), pp. 89-94.
- PLADEVALL I FONT, A., 1989d
 PLADEVALL I FONT, Antoni, *Tona. Mil cent anys d'història*, Vic, 1989.
- PLADEVALL I FONT, A., 1990
 PLADEVALL I FONT, Antoni, *Tona. Mil cent anys d'història*, Vic, 1990.
- PLADEVALL I FONT, A., 1991a
 PLADEVALL I FONT, Antoni, *Balenyà, un terme històric: els Hostalets de Balenyà i el seu municipi*, Balenyà, 1991.
- PLADEVALL I FONT, A., 1991b
 PLADEVALL I FONT, Antoni, *Castellterçol. Història de la vila i el seu terme*, Vic-Castellterçol, 1991.
- PLADEVALL I FONT, A., 1991c
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "El Montseny a l'època medieval, dominis i jurisdiccions", *Monografies del Montseny*, 6 (1991), pp. 83-106.
- PLADEVALL I FONT, A., 1991d
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Miquel de Sorerols (o Serarols)", *Els Cingles de Collsacabra*, 27 (1991), p. 1.
- PLADEVALL I FONT, A., 1992a
 PLADEVALL I FONT, Antoni, *La Mare de Déu de Bellmunt. Història i tipisme d'un vell santuari marià*, Barcelona, 1992.
- PLADEVALL I FONT, A., 1992b
 PLADEVALL I FONT, Antoni, *Origen i formació del municipi de Sant Martí de Centelles (Osona)*, Sant Martí de Centelles, 1992.
- PLADEVALL I FONT, A., 1993a
 PLADEVALL I FONT, Antoni, *La Mare de Déu de Cabrera*, Barcelona, 1993.
- PLADEVALL I FONT, A., 1993b
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "El Montseny a l'època medieval. L'organització religiosa", *Monografies del Montseny*, 8 (1993), pp. 101-124.
- PLADEVALL I FONT, A., 1994
 PLADEVALL I FONT, Antoni, *Puig-l'agulla i Vilalleons. Un santuari i una parròquia mil·lenària*, Barcelona, 1994.
- PLADEVALL I FONT, A., 1995a
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "El castell de Taradell i el seu terme primitiu", en *Taradell. Passat i present d'un terme i vila d'Osona. I. Dels orígens a finals del segle XVIII*, Taradell, 1995, pp. 51-70.
- PLADEVALL I FONT, A., 1995b
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "La Pabordia de Palau, una dignitat i administració del monestir de Ripoll", *Annals del Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès* (1995), pp. 33-88.
- PLADEVALL I FONT, A., 1995c
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Genís de Taradell", en *Taradell. Passat i present d'un terme i vila d'Osona. I. Dels orígens a finals del segle XVIII*, Taradell, 1995, pp. 147-169.

- PLADEVALL I FONT, A., 1995d
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Quirze de Subiradells", en *Taradell. Passat i present d'un terme i vila d'Osona. I. Dels orígens a finals del segle XVIII*, Taradell, 1995, pp. 175-180.
- PLADEVALL I FONT, A., 1995e
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Sixt de Miralplà: les velles capelles romàniques rurals del terme de Vic", *Vic: publicació anyal de divulgació vigatana* (1995), pp. 20-26.
- PLADEVALL I FONT, A., 1995f
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Santa Maria del Camí del Vallès, de la Garriga. Noves notícies històriques", *Analecta*, 3 (1995), pp. 2-8.
- PLADEVALL I FONT, A., 1996
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Un molí senyorial dels Centelles o els molins de Llobateres", *Lauro*, 12 (1996), pp. 11-22.
- PLADEVALL I FONT, A., 1997
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Algunes precisions d'història comarcal arran del testament d'Arbert de Pere del 1162", *Terme*, 12 (1997), pp. 23-25.
- PLADEVALL I FONT, A., 1998a
 PLADEVALL I FONT, Antoni, *El Brull, un terme entre la Plana de Vic i el Montseny*, Barcelona, 1998.
- PLADEVALL I FONT, A., 1998b
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "El culte a la Mare de Déu a Catalunya dels segles XI al XIII, a través de les notícies històriques i del testimoni de la iconografia romànica", en *Miscel·lània en Homenatge a Joan Ainaud de Lasarte*, Barcelona, 1998, I, pp. 151-159.
- PLADEVALL I FONT, A., 1998c
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Cebrià de la Mora. Una antiga parròquia del Montseny", *Monografies del Montseny*, 13 (1998), pp. 87-99.
- PLADEVALL I FONT, A., 1999
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "El Castell de Taradell conegut, avui dia, pel Castell de Can Boix", *Taradell*, 131, 132, 133 (1999).
- PLADEVALL I FONT, A., 2000
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "El moianès i la sots-vegueria de Moià en els segles medievals", *Modilianum*, 22 (2000), pp. 29-46.
- PLADEVALL I FONT, A., 2001a
 PLADEVALL I FONT, Antoni, *Art de les parròquies de Sant Bartomeu del Grau i Sant Jaume d'Alboquers*, Sant Bartomeu del Grau, 2001.
- PLADEVALL I FONT, A., 2001b
 PLADEVALL I FONT, Antoni, *Mont-rodon: passat i present d'un gran llinatge i d'un casal osonenc*, Vic, 2001.
- PLADEVALL I FONT, A., 2002a
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "El molí de Llobateres", en *XXIII Ronda Vallesana: Sant Quirze de Safaja*, Sabadell, 2002, pp. 87-90.
- PLADEVALL I FONT, A., 2002b
 PLADEVALL I FONT, Antoni, *Sant Pere de Casserres. Guia del visitant*, Vic-Manlleu, 2002.
- PLADEVALL I FONT, A., 2003
 PLADEVALL I FONT, Antoni (dir.), *L'Art gòtic a Catalunya. Arquitectura 2, Catedrals, monestirs i altres edificis religiosos*, Barcelona, 2003.
- PLADEVALL I FONT, A., 2004a
 PLADEVALL I FONT, Antoni, *Sant Marcel de Saderra*, Sant Quirze de Besora, 2004.
- PLADEVALL I FONT, A., 2004b
 PLADEVALL I FONT, Antoni, *Sant Pere de Casserres o la presència de Cluny a Catalunya*, Manlleu, 2004.
- PLADEVALL I FONT, A., 2004-2005a
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "Savassona i la seva història", *El Butlletí, Unió Excursionista de Vic*, 250 (2004-2005), pp. 9-14.
- PLADEVALL I FONT, A., 2004-2005b
 PLADEVALL I FONT, Antoni, "El terme de Savassona i la seva gent", *El Butlletí, Unió Excursionista de Vic*, 250 (2004-2005), pp. 97-110.
- PLADEVALL I FONT, A., 2005
 PLADEVALL I FONT, Antoni (dir.), *Santa Eulàlia de Riuprimer. La terra i la gent al llarg de la seva història*, Vic, 2005.

- PLADEVALL I FONT, A., 2008
- PLADEVALL I FONT, Antoni, *La canònica de Santa Maria de Manlleu*, Manlleu, 2008.
- PLADEVALL I FONT, A. y ADELL I GISBERT, J. A., 1980
- PLADEVALL I FONT, Antoni y ADELL I GISBERT, Joan-Albert, *El monestir romànic de Sant Llorenç del Munt*, Barcelona, 1980.
- PLADEVALL I FONT, A. y VIGUÉ I VIÑAS, J., 1978
- PLADEVALL I FONT, Antoni y VIGUÉ I VIÑAS, Jordi, *El monestir romànic de Santa Maria de l'Estany*, Barcelona, 1978.
- PLADEVALL I FONT, A., ADELL I GISBERT, J. A. y ESPAÑOL BERTRÁN, F., 1982
- PLADEVALL I FONT, Antoni, ADELL I GISBERT, Joan-Albert y ESPAÑOL BERTRÁN, Francesca, *El Monestir de Sant Sebastià dels Gorgs*, Barcelona, 1982.
- PLADEVALL I FONT, A., CASAS I FONT, P. y DALMAU I FONT, A., 1997a
- PLADEVALL I FONT, Antoni, CASAS I FONT, Pere y DALMAU I FONT, Agustí, "La capella de Sant Joan d'Heures", en
PLADEVALL I FONT, Antoni (dir.), *Santa Eugènia de Berga. Història i vida d'un vell poble osonenc*, Vic, 1997, pp. 98-101.
- PLADEVALL I FONT, A., CASAS I FONT, P. y DALMAU I FONT, A., 1997b
- PLADEVALL I FONT, Antoni, CASAS I FONT, Pere y DALMAU I FONT, Agustí, "El casal d'Heures o de Sala-D'Heures", en
PLADEVALL I FONT, Antoni (dir.), *Santa Eugènia de Berga. Història i vida d'un vell poble osonenc*, Vic, 1997, pp. 77-98.
- PLADEVALL I FONT, A., COLL I FERRET, F. X. y SERRA I CLOTA, A., 2002
- PLADEVALL I FONT, Antoni, COLL I FERRET, Francesc Xavier y SERRA I CLOTA, Assumpta, *Història de la parroquia i poble de Santa Maria de Corcó*, Santa Maria de Corcó, 2002.
- PLADEVALL I FONT, A. et alii, 1974
- PLADEVALL I FONT, Antoni et alii, "Síntesi històrica de Taradell", *Taradell*, 304 (1974), pp. 8-9.
- PLADEVALL I FONT, A. et alii, 1978
- PLADEVALL I FONT, Antoni et alii, *El monestir romànic de Santa Maria de l'Estany*, Barcelona, 1978.
- PLADEVALL I FONT, A. et alii, 1980
- PLADEVALL I FONT, Antoni et alii, *El Monestir romànic de Sant Llorenç de Munt*, Barcelona, 1980.
- PLANAS, J., 1948
- PLANAS, Josep, *Antics convents, esglésies i capelles de Vilafranca*, Vilafranca, 1948.
- PLANAS I BORT, E., 1989
- PLANAS I BORT, Ester, "Estudi d'una sepultura alto-medieval de Cadafalc", *Plaça vella*, 28 (1989), pp. 13-19.
- PLANAS I BORT, E. y PORTOLÉS DA SILVA, À., 1995
- PLANAS I BORT, Ester y PORTOLÉS DA SILVA, Àlex, *Castellar del Vallès. Recull històric*, Castellar del Vallès, 1995.
- PLANAS I IZABAL, R., 1952
- PLANAS I IZABAL, Ramon, *Llibre de Sitges*, Barcelona, 1952.
- PLANES I BALL, J. A. y SERRA I OLIVA, J., 1986
- PLANES I BALL, Josep Albert y SERRA I OLIVA, Josep, "Sant Feliu Sasserra", en *Història del Bages*, Manresa, 1986 (1987-1988), II (col. Història de les comarques de Catalunya).
- POGAM, P. Y., 2009
- POGAM, Pierre-Yves (dir.), *Les premiers retables: XIIe-début du XVe siècle. une mise en scène du sacré*, París, 2009.
- POISSON, O., 2012
- POISSON, Olivier, "L'église Saint-Michel de Cuxa, de Garin à Oliba", en BULLY, Sébastien y VERGNOLLE, Éliane (eds.), *Le 'premier art roman' cent ans après: la construction entre Saône et Pô autour de l'an mil. Études comparatives. Actes du colloque international de Baume-les-Messieurs et Saint-Claude (18-21 juin 2009)*, Besançon, 2012, pp. 287-298.
- PONCE I VIVET, S., 2002
- PONCE I VIVET, Santi (coord.), *Gurb. Un poble arrelat a la terra*, Gurb, 2002.
- PONS I GURI, J. M., 1931
- PONS I GURI, Josep Maria, "El monestir de Sant Pol del Maresme", *Paraula Cristiana*, 13 (1931), pp. 413-433.
- PONS I GURI, J. M., 1963-1964
- PONS I GURI, Josep Maria, "Un fogatjament desconegut de l'any 1358", *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, 30 (1963-1964), pp. 323-498.
- PONS I GURI, J. M., 1965
- PONS I GURI, Josep Maria, "Nomenclátore de la diócesis gerundense en el siglo XIV", *Anales del Instituto de Estudios Gerundenses*, XVII (1965), pp. 5-78.

- PONS I GURI, J. M., 1966
 PONS I GURI, Josep M., "Diplomatari del monestir de Sant Pol", *Circular de l'Arxiu Històric i Museu Fidel Fita*, 22 (1966), pp. 2-48.
- PONS I GURI, J. M., 1984
 PONS I GURI, Josep Maria, *El cartoral de Santa Maria de Roca Rossa*, Barcelona, 1984.
- PONS I GURI, J. M., 1999
 PONS I GURI, Josep Maria, "Com el terme del castell de Montclús va ser vescomtat de Cabrera", en *XX Ronda Vallesana. Sant Esteve de Palautordera*, Sabadell, 1999.
- PONS I GURI, J. M. y RODRÍGUEZ BLANCO, J., 2000
 PONS I GURI, Josep Maria y RODRÍGUEZ BLANCO, Jesús, *Els noms de lloc a l'Alt Maresme dels segles IX-XII. Antics termes de Monpalau, Palafolls i Tordera*, Arenys de Mar, 2000.
- PONSICH, P., 1990
 PONSICH, Pere, "Complexité et originalité de l'art roman en Roussillon au XIe siècle. Saint-Martin de Tatzo-d'Avall en Roussillon propre. L'avenement de l'architecture lombarde en Conflent", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, 21 (1990), pp. 7-27.
- PONSICH, P., 1994
 PONSICH, Pere, "L'arquitectura pre-romànica i la introducció de l'art romànic als comtats catalans del nord del Pirineu", en *Simposi internacional d'Arquitectura a Catalunya: segles IX, X i primera meitat de l'XI*, Girona, 1994, pp. 105-120.
- PONSICH, P., 1995
 PONSICH, Pere, "Sant Martí del Canigó" y "Sant Miquel de Cuixà", en *Catalunya Romànica*, vol. VII: *La Cerdanya, El Conflent*, Barcelona, 1995, pp. 325-334, 357-368, 371-376.
- PORCHER, J., 1950
 PORCHER, Jean, "Les manuscrits à peintures de Saint-Martial", en *L'Art roman à Saint-Martial de Limoges. Catalogue de l'Exposition, 17 juin-17 set. 1950*, Limoges, 1950, pp. 43-57.
- PORTALS I MARTÍ, J., 1999
 PORTALS I MARTÍ, Josep, "Els documents en què per primera vegada apareix el nom de Sant Esteve de Palautordera", en *XX Ronda Vallesana. Sant Esteve de Palautordera*, Sabadell, 1999, pp. 58-61.
- PORTALS I MARTÍ, J., 2000
 PORTALS I MARTÍ, Joan, *La Costa del Montseny. Entre el Turó de l'Home i la Tordera. Història d'una parròquia*, Arenys de Mar, 2000.
- PORTALS I MARTÍ, J., 2007
 PORTALS I MARTÍ, Joan, "Parròquies i ermites sota l'advocació de Sant Martí al Montseny", *Monografies del Montseny*, 22 (2007), pp. 81-100.
- PORTER, A. K., 1928
 PORTER, Arthur Kingsley, *Spanish romanesque sculpture*, Florencia-París, 1928, 2 tomos.
- PORTERO I MORAL, G., 1988
 PORTERO I MORAL, Gregorio, "El Castell de Collbató", *Butlletí del Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat*, 15 (1988), pp. 6-7.
- PORTELL, J., 2004
 PORTELL, Joan, "Per castells, masies i coves de la Segarra: descobrint el passat de Torà i Castellfollit de Riubregós", *Descobrir Catalunya*, 77 (2004), p. 112.
- POST, C. R., 1930
 POST, Chandler Rathfon, *Pre-Romanesque Style. The Romanesque Style*, Cambridge, 1930 (col. A History of Spanish Painting, I).
- POST, C. R., 1930-1966
 POST, Chandler Rathfon, *A History of Spanish Painting*, Cambridge, 1930-1966 (1970-1976), 14 tomos.
- POST, C. R., 1938
 POST, Chandler Rathfon, "The Master of the Llusanés", en *The Catalan school in the late middle ages*, Cambridge, 1938, p. 725 (col. A History of Spanish Painting, VII).
- POU Y COMELLA DE PALAU, S., 1803
 POU Y COMELLA DE PALAU, Segismundo, *Relación de las festivas demostraciones con que la ciudad de Vich manifestó su religión, su piedad y su regocijo con motivo de la consagración de su nueva Iglesia Catedral, que se hizo el día 15 de septiembre de 1803*, Vic, 1803.
- PRADELL I VENTURA, J., 1984
 PRADELL I VENTURA, Joaquim, "Restauració de les pintures murals a l'Església de Sant Vicenç de Rus", en *Memòria del 1983 del Servei de Catalogació i Conservació de Monuments de la Diputació de Barcelona*, Barcelona, 1984, pp. 178-180.

- PRAT, J., 1989
 PRAT, Jaume, "Sobre les transformacions del temple parroquial", *Santpedor*, 82-84 (1980), pp. 10-12, 16-17.
- POU, A. y VINYETA I LEYES, R., 1974
 POU, Aureli y VINYETA I LEYES, Ramon, *L'Estany. Guia Turística*, Barcelona, 1974.
- PUIG I BOADA, I., 1913
 PUIG I BOADA, Isidre, "Castell de Palafolls. Estudi gràfic i nota descriptiva", *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, 217 (1913), pp. 34-40.
- PUIG I CADAVALCH, J., 1889
 PUIG I CADAVALCH, J., *Notes arquitectòniques sobre les esglésies de Sant Pere de Terrassa*, Barcelona, 1889.
- PUIG I CADAVALCH, J., 1906
 PUIG I CADAVALCH, Josep, "La restauració de l'iglesia de Sant Martí Sarroca", *La Il·lustració Catalana*, VI (1906), pp. 757-761.
- PUIG I CADAVALCH, J., 1907
 PUIG I CADAVALCH, Josep, "Les influences lombardes en Catalogne", en *Congrès Archéologique de France, LXXIIIe Session tenue en 1906 à Carcassone et Perpignan*, París-Caen, 1907, pp. 684-703.
- PUIG I CADAVALCH, J., 1915-1920a
 PUIG I CADAVALCH, J., "La catedral visigòtica d'Egara", *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans* VI (1915-1920), pp. 747-752.
- PUIG I CADAVALCH, J., 1915-1920b
 PUIG I CADAVALCH, Josep, "Noves pintures murals", *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans*, VI (1915-1920), pp. 770-774.
- PUIG I CADAVALCH, J., 1918
 PUIG I CADAVALCH, Josep, *Santa Maria de la Seu d'Urgell*, Barcelona, 1918.
- PUIG I CADAVALCH, J., 1927-1931a
 PUIG I CADAVALCH, Josep, "Estudis sobre l'escultura romànica del segle XI", *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans*, VIII (1927-1931), pp. 154-163.
- PUIG I CADAVALCH, J., 1927-1931b
 PUIG I CADAVALCH, Josep, "Les pintures del segle VI de la catedral d'Egara (Terrassa)", *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans*, VIII (1927-1931), pp. 141-149.
- PUIG I CADAVALCH, J., 1928
 PUIG I CADAVALCH, Josep, *Le premier art roman. L'architecture en Catalogne et dans l'Occident méditerranéen au Xe et XIe siècles*, París, 1928.
- PUIG I CADAVALCH, J., 1930
 PUIG I CADAVALCH, Josep, *La geografia i els orígens del Primer Art Romànic*, Barcelona, 1930 (trad. francesa, 1935).
- PUIG I CADAVALCH, J., 1931
 PUIG I CADAVALCH, Josep, "Els temes de la ceràmica de Paterna en el claustre de Santa Maria de l'Estany", *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans*, VII (1931), pp. 120-122.
- PUIG I CADAVALCH, J., 1932
 PUIG I CADAVALCH, Josep, "Les pintures del segle VI de la catedral d'Egara (Terrassa)", *Butlletí dels Museus d'Art de Barcelona*, II, 11 (1932), pp. 97-105.
- PUIG I CADAVALCH, J., 1933
 PUIG I CADAVALCH, Josep, "Un relleu romànic de Vich emigrat a Londres", *Butlletí dels Museus d'Art de Barcelona*, III (1933), pp. 220-224.
- PUIG I CADAVALCH, J., 1936a
 PUIG I CADAVALCH, Josep, "Carreus treballats en ziga-zaga a Sant Cugat del Vallès", *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans*, VIII (1936), pp. 149-150.
- PUIG I CADAVALCH, J., 1936b
 PUIG I CADAVALCH, Josep, "Les Columnes i bases de Cornellà i les de Ripoll. Les bases de Sant Pere de Roda", *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans*, VIII (1936), pp. 158-161.
- PUIG I CADAVALCH, J., 1936c
 PUIG I CADAVALCH, Josep, "Finestrals de Sant Cugat del Vallès", *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans*, VIII (1936), pp. 152-153.
- PUIG I CADAVALCH, J., 1936d
 PUIG I CADAVALCH, Josep, "Jurgis Baltrusaitis, 'Les chapiteaux de Sant Cugat del Vallès'. Université de Paris. Bibliothèque d'art catalan. Fondation Cambó. Paris, 1931", *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans*, VIII (1936), pp. 272-273.

- PUIG I CADAVALCH, J., 1939
- PUIG I CADAVALCH, Josep, "Un chapiteau du xe siècle orné de représentations iconographiques au cloître de Sant Benet de Bages", en *Medieval Studies in Memory of A. Kingsley Porter*, Harvard, 1939, pp. 267-271.
- PUIG I CADAVALCH, J., 1947
- PUIG I CADAVALCH, Josep, "De la pintura romana a la romànica catalana", *Orientalia Christiana Periodica*, XI, 3-4 (1947), pp. 636-647.
- PUIG I CADAVALCH, J., 1948
- PUIG I CADAVALCH, J. "Noves descobertes a la Catedral d'Egara", en *Memòria IX de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans*, Barcelona, 1948.
- PUIG I CADAVALCH, J., 1949-1954
- PUIG I CADAVALCH, Josep, *L'escultura romànica a Catalunya*, Barcelona, 1949-1954, 3 tomos (Monumenta Cataloniae, VI-VII).
- PUIG I CADAVALCH, J., 1954
- PUIG I CADAVALCH, Josep, "Un relieu de Vic", en *Spanish Medieval Art. The Cloisters*, Nueva York, 1954, p. 330.
- PUIG I CADAVALCH, J., 1961
- PUIG I CADAVALCH, Josep, *L'Art wisigothique et ses survivances. Recherches sur les origines et le développement de l'art en France et en Espagne du IVe au XIIe siècle*, París, 1961.
- PUIG I CADAVALCH, J., 2003
- PUIG I CADAVALCH, Josep, *Escrips d'arquitectura, art i política*, Barcelona, 2003.
- PUIG I CADAVALCH, J., FALGUERA, A. de y GODAY, J., 1909-1918
- PUIG I CADAVALCH, Josep, FALGUERA, Antoni de y GODAY, Josep, *L'arquitectura romànica a Catalunya*, Barcelona, 1909-1918, 3 tomos en 4 volumenes (ed. facsímil: 1983, 2001).
- PUIG I FERRATÉ, I., 1982
- PUIG I FERRATÉ, Ignasi, "La casa comtal de Pallars, senyora de Berga i de la Baronia de Mataplana als segles XIII-XIV", en *XXIII Assambla intercomarcal d'estudiosos celebrada el juny de 1979 a Berga*, Berga, 1982, pp. 119-136.
- PUIG I PUIG, S., 1929
- PUIG I PUIG, Sebastià, *Episcopologio de la Sede Barcinonense. Apuntes para la historia de la iglesia de Barcelona y de sus preladados*, Barcelona, 1929.
- PUIG I ROIG, P., 1978
- PUIG I ROIG, Pere, *Apuntes d'història de Sant Pere de Ribes*, Vilafranca del Penedès, 1978.
- PUIG USTRELL, P., 1979
- PUIG I USTRELL, Pere, *Pergamins del Priorat de Santa Maria de Terrassa (anys 977-1633)*, Terrassa, 1979.
- PUIG USTRELL, P., 1992
- PUIG I USTRELL, Pere, "Els fragments de manuscrits més antics de Sant Pere d'Egara (Terrassa), segles IX i XI", en *Actes del I Simposi Internacional sobre les Esglésies de Sant Pere de Terrassa*, Terrassa, 1992, pp. 161-168.
- PUIG I USTRELL, P., 1995
- PUIG I USTRELL, Pere (ed.), *El Monestir de Sant Llorenç del Munt sobre Terrassa: diplomataris dels segles X i XI*, Barcelona, 1995, 3 tomos.
- PUIG USTRELL, P., 1998
- PUIG USTRELL, Pere, "El Castell de Castellar del Vallès al segle XI: nova lectura d'antics documents del monestir de Sant Llorenç del Munt", *Terme*, 13 (1998), pp. 24-36.
- PUIGFERRAT I OLIVA, C., 1997
- PUIGFERRAT I OLIVA, Carles, "La Quadra d'Aiguafreda. Història d'un senyoriu del Montseny", *Monografies del Montseny*, 12 (1997), pp. 83-97.
- PUIGGARÍ I LLOBET, J., 1862
- PUIGGARÍ I LLOBET, Josep, "S. Cucufate del Vallés", *Revista de Catalunya*, I (1862), pp. 343-351.
- PUIGGARÍ I LLOBET, J., 1879
- PUIGGARÍ I LLOBET, Josep, *Garlanda de joyells: estudis è impressions de Barcelona monumental*, Barcelona, 1879.
- PUIGGARÍ I LLOBET, J., 1888
- PUIGGARÍ I LLOBET, Josep, "Catálogo Razonado de las Láminas de este Álbum", en *Álbum de la Sección Arqueológica de la Exposición Universal de Barcelona*, Barcelona, 1888, pp. 107-109.
- PUIGGARÍ I LLOBET, J., 1889
- PUIGGARÍ I LLOBET, Josep, "Pinturas murals de Pedret. Sigle XI-XII", *L'Avenç*, 7 (1889), pp. 105-110.

- PUJADES, J., 1829-1832
 PUJADES, Jeroni, *Corónica Universal del Principado de Cataluña*, Barcelona, 1829-1832, 8 tomos.
- PUJADES I CAVALLERIA, J., 2001
 PUJADES I CAVALLERIA, Josep, *Memòria de l'excavació arqueològica realitzada l'any 2001 al Castell de Coaner, Sant Mateu de Bages*, Barcelona, 2001 (inèdit).
- PUJADES I CAVALLERIA, J. y BRU I TURULL, R., 2002
 PUJADES I CAVALLERIA, Josep y BRU I TURULL, Ricard, *Estudi dels grafits medievals de la torre mestra del castell de Coaner, Sant Mateu de Bages*, Barcelona, 2002 (inèdit).
- PUJADES I CAVALLERIA, J. y BRU I TURULL, R., 2003
 PUJADES I CAVALLERIA, Josep y BRU I TURULL, Ricard, "Torre i castell de Coaner. L'excavació. Els grafits", en *II Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya. Actes*, Barcelona, 2003, II, pp. 765-774.
- PUJADES CAVALLERIA, J. y SUBIRANAS I FÀBREGAS, C., 1993
 PUJADES CAVALLERIA, Josep y SUBIRANAS I FÀBREGAS, Carme, *Projecte d'intervenció arqueològica al castell de Lluçà (Osona)*, s.l., 1993 (inèdit).
- PUJOL, F., 1957
 PUJOL, Francesc, "El monestir de Santa Maria", en *Lletres Amicals*, 14, Manlleu, 1957.
- PUJOL I GÓMEZ, J., 1990
 PUJOL I GÓMEZ, Josep, *L'Obra de Jacme March: edició i estudi*, Bellaterra, 1990 (Universitat Autònoma de Barcelona, tesis doctoral inèdita).
- PUJOL I MASSAGUÉ, M. T., 1992
 PUJOL I MASSAGUÉ, Maria Teresa, *Els Nostres Ponts del Diable*, Martorell, 1992.
- PUJOL MAURI, J., 2003
 PUJOL MAURI, Jordi, *Viatge fotogràfic pel romànic d'Osona*, Vic, 2003.
- QUEROL I ROVIRA, C. 2008
 QUEROL I ROVIRA, Carles, *Subirats: conèixer el seu atractiu, viure'l i gaudir-lo*, Subirats, 2008.
- R. G., J., 1967
 R. G., J., "Una iglesia románica que será restaurada, la de San Salvador de Espoia", *El Correo catalán* (14/12/1967).
- RAFAT I SELGA, F., 1990
 RAFAT I SELGA, Francesc, "Capella de Sant Miquel i Santa Llúcia de Rajadell", *Dovella*, 34 (1990), pp. 23-25.
- RAIS, J., 1979
 RAIS, Joan, "Santa Maria de Periques", *Full informatiu de romànic*, 18 (1979).
- RAIS, J., 1982
 RAIS, Joan, "Sant Pau de Sant Pol de Mar", *Full informatiu del romànic* (1982), p. 30.
- RAMS, E. y TARRÉS, J., 2001
 RAMS, Emili y TARRÉS, Josep, *Les Guilleries*, Girona, 2001 (col. Quaderns de la Revista de Girona, 91).
- RAVENTÓS I ESCOFET, J., 1976
 RAVENTÓS I ESCOFET, Josep, *El castell de Subirats*, Barcelona, 1976.
- RECOPIACIÓN DE DATOS HISTÓRICOS, 1941
Recopilación de datos históricos de las Arenas, s.l., 1941.
- RECORDÀ, J. R. y PLADEVALL I FONT, A., 1980
 RECORDÀ, Josep Ramon y PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Esteve de Castellar Vell", en PLADEVALL I FONT, Antoni y ADELL I GISBERT, Joan-Albert (eds.), *El Monestir romànic de Sant Llorenç del Munt*, Barcelona, 1980, pp. 245-263.
- REDACCIÓ, 1987
 REDACCIÓ, "El Berguedà als Museus: el Museu Episcopal de Vic", *L'Erol*, 21 (1987), pp. 45-47.
- REDÓ I MARTÍ, S., 1986
 REDÓ I MARTÍ, Salvador, "Monistrol del Montserrat", en *Història del Bages*, Manresa, 1986 (1987-1988), II, pp. 71-111 (col. Història de les comarques de Catalunya).
- REED, P., 2000
 REED, Peter, "Structural Rationalism and the Case of Sant Vicenç de Cardona", *Architectural History*, 23 (2000), pp. 24-41.
- REIAL MONESTIR, 1929
Reial Monestir de Sant Pere de les Puel·les. Aputs històrics commemorant el cinquètenari de l'inauguració del susdit monestir, Barcelona, 1929.

- REVILLA GARCÍA, F., 1989
- REVILLA GARCÍA, Federico, "Hacia una interpretación de los claustros románicos: el discurso edificante en Sant Cugat del Vallés", *Goya*, 208 (1989), pp. 200-208.
- REYNOLDS, R. E., 2001
- REYNOLDS, R. E. "An early Rule for Canons Regular from Santa Maria de l'Estany (New York, Hispanic Society of America, MS HC 380/819)", *Miscelània Litúrgica Catalana*, X (2001), pp. 165-191.
- RIANO PÉREZ, E., 1995
- RIANO PÉREZ, Eugenio, "Eremitorios rupestres y colonización altomedieval", *Estudios de Historia Medieval. Universidad de Salamanca*, 13 (1995), pp. 47-58.
- RIBA, J., 1968
- RIBA, Jaume, "Vilanova d'Espoia", *El Noticiero Universal* (26/08/1968).
- RIBA I GABARRÓ, J., 1989
- RIBA I GABARRÓ, Josep, *La Pobla de Claramunt. Evolució econòmico-social d'un municipi de la comarca d'Igualada*, Barcelona, 1989.
- RIBAS I BERTRAN, M., 1988
- RIBAS I BERTRAN, Marià, *Els Orígens de Mataró*, Mataró, 1988.
- RIBAS I CALAF, B., 1990
- RIBAS I CALAF, Benet, *Història de Montserrat (888-1258)*, Barcelona, 1990.
- RIBÉ I MONGE, G., 1995
- RIBÉ I MONGE, Genís, *La capella de Sant Nicolau. Sabadell, Vallès Occidental*, Sabadell, 1995.
- RICART, M., 1999
- RICART, Marta, "La obra de Santa Caterina saca a la luz los cimientos de un convento", *La Vanguardia. Vivir en Barcelona* (07/11/1999), p. 5.
- RICHERT, G., 1926
- RICHERT, Gertrud, *La pintura medieval en España. Pinturas murales, tablas catalanas*, Barcelona, 1926.
- RIERA I BAGUÉ, J. M., 1987
- RIERA I BAGUÉ, Josep Maria, *Documents de la Història de Corbera de Llobregat. Basat en la investigació històrica de Josep Mª Simon i de Guilleuma. Arxiu a Cura de Joan Costa i Simon, Corbera de Llobregat*, 1987.
- RIERA I MILÀ, J., 1989
- RIERA I MILÀ, Josep, "67. Làpida amb inscripció: Badalona", en *Millenium. Historia y Arte de la Iglesia Catalana*, Barcelona, 1989, p. 130.
- RIPOLL I PERELLÓ, E., 1971
- RIPOLL I PERELLÓ, Eduard, *Olèrdola. Historia de la ciudad y guía del conjunto monumental y museo monográfico*, Barcelona, 1971.
- RIPOLL I VILAMAJOR, J., 1823
- RIPOLL I VILAMAJOR, Jaume, *Extracto de varios documentos que publica D. J.R.V. para demostrar la antigüedad y vicisitudes del monasterio de S. Pedro de Casserras, en la diócesi y corregimiento de Vich, Vic*, 1818.
- RIPOLL I VILAMAJOR, J., 1823
- RIPOLL I VILAMAJOR, Jaume, *Document demostratiu de l'origen y antiguitat del monestir de Religiosos de Santa Margarida, en la parròquia de S. Martí sescorts, bisbat i corregiment de Vich, Vic*, 1823.
- RIPOLL I VILAMAJOR, J., 1832
- RIPOLL I VILAMAJOR, Jaume, *Documentos que prueban la antigüedad de las dos capillas de S. Lorenzo mártir y de S. Sixto, Vic*, 1832.
- RIPOLL I VILAMAJOR, J., 1833
- RIPOLL I VILAMAJOR, Jaume, *Documento inédito con que puede ilustrarse la historia del monasterio de canónigos regulares de S. Agustín de Sto. Tomás de Riudeperas...*, Vic, 1833.
- RIQUER I MORERA, M. de, 1971
- RIQUER I MORERA, Martí de, *Guillem de Berguedà, Poblet*, 1971, 2 tomos.
- RIQUER I MORERA, M. de, 1983
- RIQUER I MORERA, Martí de, *Heràldica catalana des de l'any 1150 al 1550*, Barcelona, 1983, 2 tomos.
- RIQUER I MORERA, M. de, 1996
- RIQUER I MORERA, Martí de (ed.), *Les poesies del trobador Guillem de Berguedà*, Barcelona, 1996.
- RIU-BARRERA, E., 1987a
- RIU-BARRERA, Eduard, "L'església dels sants Esteve i Sebastià de Sallent", *Dovella*, 23 (1987), pp. 17-19.

- RIU-BARRERA, E., 1987b
 RIU I BARRERA, Eduard, *Memòria de l'excavació de Sant Andreu de Sagàs*, Barcelona 1987.
- RIU-BARRERA, E., 1999
 RIU-BARRERA, Eduard, "Sant Cugat d'Octavià o del Vallès", en *Del Romà al Romànic. Història, Art i Cultura de la Tarraconense Mediterrània entre els segles IV i X*, Barcelona, 1999, pp. 184-186.
- RIU Y CABANAS, R., 1891
 RIU Y CABANAS, Ramon, *Memoria històrica de la imagen de Nuestra Señora del Claustro que se venera en la iglesia catedral de Solsona*, Lleida, 1891.
- RIU I RIU, M., 1967
 RIU I RIU, Manel, *Santa Maria de Montbenet. Notes documentals d'un antic monestir cistercenc de monges radicat a Berga*, Berga, 1967.
- RIU I RIU, M., 1974
 RIU I RIU, Manel, "Posesiones del monasterio de Sant Joan de les Abadeses en el obispado de Urgell", *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, 22 (1974), pp. 445-453.
- RIU I RIU, M., 1977
 RIU I RIU, Manuel, "El monasterio de Sant Sebastià del Sull", *Noticiario Arqueológico Hispánico*, 5 (1977), pp. 367-374.
- RIU I RIU, M., 1979
 RIU I RIU, Manuel, "La canònica de Santa Maria de Solsona: precedents medievals d'un bisbat modern", *Urgellia*, 2 (1979), pp. 211-256.
- RIU I RIU, M., 1981a
 RIU I RIU, Manel, "Diplomatari del monestir de Sant Llorenç de Morunys (971-1613)", *Urgellia*, IV (1981), pp. 187-259.
- RIU I RIU, M., 1981b
 RIU I RIU, Manel, "Excavacions arqueològiques a Santa Maria de Sorba", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 6 (1981), pp. 323-344.
- RIU I RIU, M., 1982a
 RIU I RIU, Manuel, "Alguns costums funeraris de l'Edat Mitjana a Catalunya", *Acta historica et archaeologica Mediaevalia*, anexo 1 (1982), pp. 29-57.
- RIU I RIU, M., 1982b
 RIU I RIU, Manuel, "Martyrium de Sant Eudald, Santa Maria, Sorba", en *Les excavacions arqueològiques a Catalunya en els darrers anys*, Barcelona, 1982, pp. 408-411.
- RIU I RIU, M., 1982c
 RIU I RIU, Manuel, "Sant Sebastià del Sull, Saldes", en *Les excavacions arqueològiques a Catalunya en els darrers anys*, Barcelona, 1982.
- RIU I RIU, M., 1983a
 RIU I RIU, Manuel, "L'eremitisme entorn de Sant Llorenç prop Bagà", *L'Erol*, 5 (1983), pp. 17-18.
- RIU I RIU, M., 1983b
 RIU I RIU, Manuel, "El monestir de Sant Sebastià del Sull, al municipi de Saldes, i la seva rotonda", *Urgellia*, 6 (1983), pp. 245-284.
- RIU I RIU, M., 1983c
 RIU I RIU, Manuel, "La rotonda sepulcral de Sorba (Montmajor, Barcelona), possible martyrium de Sant Eudaldo", *Noticiario Arqueológico Hispánico*, 17 (1983), pp. 333-410.
- RIU I RIU, M., 1984
 RIU I RIU, Manuel, "Ceràmica grisa i terrissa popular a la Catalunya Medieval", *Acta historica et archaeologica Mediaevalia*, anexo II (1984), pp. 13-28, 79-97.
- RIU I RIU, M., 1991a
 RIU I RIU, Manuel, "Castells i fortificacions menors: llurs orígens, paper, distribució i formes de possessió", en BARRAL I ALTET, Xavier (dir.), *Catalunya i França meridional a l'entorn de l'any mil. La Catalogne et la France meridionale autour de l'an mil. Actes del col·loqui internacional Hug Capet 2-5 juliol 1987*, Barcelona, 1991, pp. 248-260.
- RIU I RIU, M., 1991b
 RIU I RIU, Manuel, "Sant Bartomeu de la Vall dan i Sant Pere de Madrona (1599-1936)", *Quaderns de l'Àmbit de Recerques del Berguedà*, 1 (1991), pp. 11-24.

- RIU I RIU, M., 1992
- RIU I RIU, Manuel, "Les dificultats del coneixement des de la documentació escrita: Exemples de Saldes (el Sull) i Sorba", en *II Simposi sobre actuacions en el patrimoni edificat: la restauració de l'arquitectura dels segles IX i X: investigació històrica i disseny arquitectònic*, Barcelona, 1992, pp. 21-29 (col. Quaderns Científics i Tècnics, 4).
- RIU I RIU, M., 1999
- RIU I RIU, Manuel, "El martyrium de Sant Eudald, a Sorba", *L'Erol*, 63 (1999), pp. 28-31.
- RIU I RIU, M., 2002-2005
- RIU I RIU, Manuel, "Fundació del monestir de Santa Maria de Serrateix", *Urgellia*, XV (2002-2005), pp. 175-187.
- RIU I RIU, M., 2004-2005
- RIU I RIU, Manuel, "Els inicis de l'arqueologia medieval a Catalunya", *Lambard*, XVII (2004-2005), pp. 125-141.
- RIUS I SERRA, J., 1945-1981
- RIUS I SERRA, José, *Cartulario de Sant Cugat del Vallès*, Barcelona, 1945-1981, 4 tomos.
- RIVERA GARRETAS, M. M., 2000
- RIVERA GARRETAS, Maria Milagros, "El monacato femenino. Siglos VIII-XII", en *Tiempo de monasterios. Los monasterios de Cataluña en torno al año 1000*, Barcelona, 2000, pp. 106-119.
- ROCA, J. M., 1920
- ROCA, Josep Maria, *Ordinacions del Hospital general de la Santa Creu de Barcelona: any MCCCCXVII*, Barcelona, 1920.
- ROCA I GARRIGA, P., 1981
- ROCA I GARRIGA, Pere, *Índex toponímic del Cartulari de Sant Cugat del Vallès*, Sabadell, 1981.
- ROCAFIGUERA I GARCÍA, F. de, 1983
- ROCAFIGUERA I GARCÍA, Francesc de, "Cinc documents de Centelles dels segles X i XI", *Ausa*, XI, 106-107 (1983), pp. 77-86.
- ROCAFIGUERA I GARCÍA, F. de, 1985
- ROCAFIGUERA I GARCÍA, Francesc de, *La Documentació dels segles IX-XII sobre Aiguafreda*, Aiguafreda, 1985.
- ROCAFIGUERA I GARCÍA, F. de, 1989
- ROCAFIGUERA I GARCÍA, Francesc de, "Documents del monestir de l'Estany existents a l'Arxiu Episcopal de Vic (1106-1498)", *Studia Vicensia*, 1 (1989), pp. 127-136.
- ROCAFIGUERA I GARCÍA, F. de, 1991
- ROCAFIGUERA I GARCÍA, Francesc de, *Parròquia de Sant Julià Sassorba. 1091-1991. Notes per a la història de la parròquia de Sant Julià Sassorba*, Vic, 1991.
- ROCAFIGUERA I GARCÍA, F. de, 1995
- ROCAFIGUERA I GARCÍA, Francesc de, *La Crònica de Santa Maria de l'Estany. Orígens i primera expansió (1080-1157). El seu diplomatarí*, Barcelona, 1995 (Universitat de Barcelona, tesis doctoral inédita).
- RODÓN BELLALTA, J. A., 1994
- RODÓN BELLALTA, Joan Antoni, "Informe: Les obres de restauració i consolidació al Castell de Burriac", en *El Col·leccionable de la Fundació Burriac: La restauració del Castell de Burriac*, 4 (1994), pp. 12-13.
- RODRÍGUEZ, A., 2003
- RODRÍGUEZ, Alba, "El castell de Canals (Valldoreix, Sant Cugat del Vallès). Aproximació a través dels documents escrits i l'arqueologia", *Gausac*, 23 (2003), pp. 41-62.
- RODRÍGUEZ BARRAL, P., 2007
- RODRÍGUEZ BARRAL, Paulino, *La justicia del Más Allá: iconografía en la Corona de Aragón en la baja Edad Media*, Valencia, 2007.
- RODRÍGUEZ BERNAL, F., 2009
- RODRÍGUEZ BERNAL, Francesc, *Els vescomtes de Cardona al segle XII. Una història a través dels seus testaments*, Lleida, 2009.
- RODRÍGUEZ LÁZARO, A., 1996
- RODRÍGUEZ LÁZARO, Alba, "La vila de Sant Cugat del Vallès a l'època baix medieval", *Gausac*, 9 (1996), pp. 51-63.
- ROGENT I AMAT, E., 1881
- ROGENT I AMAT, Elies, *San Cugat del Vallés. Apuntes histórico-críticos*, Barcelona, 1881.
- ROGENT I AMAT, E., 1887
- ROGENT I AMAT, Elies, *Santa María de Ripoll: informe sobre las obras realizadas en la basílica y las fuentes de la restauración*, Barcelona, 1887.
- ROGENT I AMAT, E., 1901
- ROGENT I AMAT, Elies, "Monasterio de Sant Llorenç del Munt", en *Anuario de la Asociación de Arquitectos de Catalunya para 1900*, Barcelona, 1901.

- ROGENT I PEDROSA, F. y SOLER, G., 1898
 ROGENT I PEDROSA, Francesc y SOLER, Gaietà, *La Catedral de Barcelona. Descripción artístico-arqueológica de Francisco Rogent y Pedrosa, precedida de un resumen histórico por Cayetano Soler*, Barcelona, 1898.
- ROIG I GRAU, J., 2006
 ROIG I GRAU, Jesús, *Les fortificacions medievals del Maresme*, Argentona, 2006.
- ROIG I BUXÓ, J. y COLL I RIERA, J. M., 1987
 ROIG I BUXÓ, Jordi y COLL I RIERA, Joan Manuel, "Inventari arqueològic del terme de castellar", *Plaça vella*, 20 (1987), pp. 33-34.
- ROIG I BUXÓ, J. y COLL I RIERA, J. M., 2003a
 ROIG I BUXÓ, Jordi y COLL I RIERA, Joan Manuel, "El conjunt de Sant Esteve de Castellar Vell: el vilatge i l'església d'època carolíngia i comtal (segles IX-X i XI-XII)", *Recerca*, 2 (2003), pp. 153-175.
- ROIG I BUXÓ, J. y COLL I RIERA, J. M., 2003b
 ROIG I BUXÓ, Jordi y COLL I RIERA, J. M., "L'església de St. Julià d'Altura (Sabadell, Vallès Occidental)", en *II Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya*, Sant Cugat del Vallès, 2003, II, pp. 598-616.
- ROIG I BUXÓ, J. y COLL I RIERA, J. M., 2007
 ROIG I BUXÓ, Jordi y COLL I RIERA, Joan Manuel, "El jaciment altmedieval de Sant Esteve de Castellar Vell (Castellar del Vallès, Vallès Occidental): darreres aportacions de les intervencions 2000-2001 i 2007", *Recerca*, 6 (2007), pp. 125-152.
- ROIG I BUXÓ, J., COLL I RIERA, J. M. y MOLINA I VALLMITJANA, J. A., 1996
 ROIG I BUXÓ, Jordi, COLL I RIERA, Joan Manuel y MOLINA I VALLMITJANA, Josep Anton, "L'assentament altmedieval de Castellar Vell", *Plaça vella*, 41 (1996), pp. 5-55.
- ROIG I BUXÓ, J., COLL I RIERA, J. M. y MOLINA I VALLMITJANA, J. A., 2001
 ROIG I BUXÓ, Jordi, COLL I RIERA, Joan Manuel y MOLINA I VALLMITJANA, Josep Anton, "El conjunt arqueològic de Sant Esteve de Castellar Vell (Castellar del Vallès, Vallès Occidental)", en *Actes de les Jornades d'Arqueologia i Paleontologia, La Garriga, 29 i 30 de novembre i desembre de 2001*, La Garriga, 2001, III, pp. 1114-1129.
- ROIG I BUXÓ, J., COLL I RIERA, J. M. y MOLINA I VALLMITJANA, J. A., 2002a
 ROIG I BUXÓ, Jordi, COLL I RIERA, Joan Manuel y MOLINA I VALLMITJANA, Josep Anton, "El conjunt arqueològic de Sant Esteve de Castellar Vell. Primers resultats de les campanyes d'excavació de 1996-7 i 2000", *Recerca*, 1 (2002), pp. 59-85.
- ROIG I BUXÓ, J., COLL I RIERA, J. M. y MOLINA I VALLMITJANA, J. A., 2002b
 ROIG I BUXÓ, Jordi, COLL I RIERA, Joan Manuel y MOLINA I VALLMITJANA, Josep Anton, "El vilatge medieval i l'església de Sant Esteve de Castellar Vell (Castellar del Vallès, Vallès Occidental)", *Tribuna d'arqueologia (1998-1999)*, pp. 305-321.
- ROIG I BUXÓ, J., MOLINA I VALLMITJANA, J. A. y COLL I RIERA, J. M., 1992
 ROIG I BUXÓ, Jordi, MOLINA I VALLMITJANA, Josep Anton y COLL I RIERA, Joan Manuel, "Els vidres litúrgics de Sant Nicolau (Sabadell)", *Arxa*, 11 (1992), pp. 73-78.
- ROIG I DEULOFEU, A., 1981
 ROIG I DEULOFEU, Albert, "Grafits Medievals de Castellfollit de Riubregós", *Circular - Amics de l'Art Romànic*, 8 (1981), pp. 66-67.
- ROIG I DEULOFEU, A., 1982
 ROIG I DEULOFEU, Albert, "El món de l'església. Sant Pau de Riu-sec", en *L'arqueologia a Catalunya, avui*, Barcelona, 1982, p. 166.
- ROIG I DEULOFEU, A., 1993
 ROIG I DEULOFEU, Albert, "Sant Pau de Riu-sec", en *Època romana. Antiguitat tardana. Campanyes 1982-1989. Anuari d'intervencions arqueològiques 1*, Barcelona, 1993, p. 273.
- ROIG I DEULOFEU, A., 1994
 ROIG I DEULOFEU, Albert, "Sant Pau de Riusec. Intervenció arqueològica 1979-1985", Sabadell, 1994 (inèdit).
- ROIG I DEULOFEU, A. y ROIG I BUXÓ, J., 1996-1997
 ROIG I DEULOFEU, Albert y ROIG I BUXÓ, Jordi, "Sant Pau de Riu-Sec (Sabadell, Vallès Occ.): una capçalera d'època paleocristiana de model oriental", *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, XXXVIII (1996-1997), pp. 1347-1359.
- ROIG I DEULOFEU, A. y ROIG I BUXÓ, J., 2002
 ROIG I DEULOFEU, Albert y ROIG I BUXÓ, Jordi, *La vila medieval de Sabadell (segles XI-XVI)*, Sabadell, 2002.

- ROIG I DEULOFEU, A., MASSAGUÉ I TORNER, J. M. y FERNÁNDEZ I LÓPEZ, L., 1988
- ROIG I DEULOFEU, Albert, MASSAGUÉ I TORNER, Josep Maria y FERNÁNDEZ I LÓPEZ, Lluís, "Sant Julià d'Altura", *Arrabona*, 2ª època, 3 (1988), pp. 35-59.
- ROIG I DEULOFEU, A., ROCA I GARRIGA, P. y MAÑÉ, P., 1979
- ROIG I DEULOFEU, Albert, ROCA I GARRIGA, Pere y MAÑÉ, Pere, "Estudis sobre Sant Pau de Riu-sec", *Arrabona*, 2ª època, 7 (1979), pp. 19-38.
- ROIG I LLORT, A. y SIMÓ I TARRAGÓ, M., 2001
- ROIG I LLORT, Anna y SIMÓ I TARRAGÓ, Manuel, *Sant Mateu de Vallirana 150 anys*, Vallirana, 2001.
- ROMA, J. M., 1990
- ROMA, Josep Maria, *Manlleu*, Manlleu, 1990.
- ROMEU I BISBE, J., 1992
- ROMEU I BISBE, Josep, *Història de Sant Julià de Vilatorrada*, Vic, 1992.
- ROONTHIVA, V., 2009
- ROONTHIVA, Voravit, "Les pintures murals de Santa Maria del Bruc. Estat de la qüestió", en ALCOY I PEDRÓS, Rosa (ed.), *El Trecento en obres. Art de Catalunya i art d'Europa al segle XIV*, Barcelona, 2009, pp. 363-373.
- ROSÀS I REVERTÉ, J. y GUITART I DURAN, J., 1977
- ROSÀS I REVERTÉ, Joan y GUITART I DURAN, Josep, "Excavacions a l'Església de Santa Maria. Apareixen restes d'un temple de la Baetulo romana. Precisions sobre l'església romànica de Santa Maria", *Amistat*, 89 (1977), pp. 4-7.
- ROSINYOL LOCUBICHE, J. M., 1996
- ROSINYOL LOCUBICHE, Josep Maria, *Les Marededéus del Berguedà (s. XII al XV)*, Berga, 1996.
- ROSIÑOL I ORRIOLS, J., 1988
- ROSIÑOL I ORRIOLS, Joan, *El passat de la nostra vila. La Pobla de Lillet, recull històric, geogràfic i cultural*, Barcelona, 1988.
- ROSSELL, R., 1997
- ROSSELL, Ramon, "L'església vella", en *XVII Ronda vallesana: Rellinars*, Sabadell, 1997, pp. 93-97.
- ROTGER I SINTES, P., s.d.
- ROTGER I SINTES, Pere, *L'art romànic a Catalunya*, Barcelona, s.d.
- ROULIN, E., 1903
- ROULIN, E., "Orfèvrerie et émailleurie. Orfèvrerie liturgique en Espagne", *Revue de l'art chrétien*, XIV (1903), pp. 201-206.
- ROURA, P., 1927
- ROURA, Pere, "s.t. (planta de Sant Pere de Rubí)", *Endavant*, VII (29/06/ 1927), p. 5.
- ROVIA I MONTELLS, J. M., 2005
- ROVIA I MONTELLS, Josep Maria, *Les Masies de Roda: història del nostre poble*, Masies de Roda, 2005.
- ROVIRA PEY, J., 1991
- ROVIRA PEY, Josep, "Intervenció arquitectònica a l'església de Sant Cristòfol de la Castanya", en *Simposi sobre actuacions en el patrimoni edificat medieval i modern (Segles X-XVIII)*, Barcelona, 1991, pp. 135-137 (col. Quaderns Científics i Tècnics, 3).
- ROVIRA I PORT, J., BATISTA I NOGUERA, R. y MOLIST I CAPELLA, N., 1989-1990
- ROVIRA I PORT, Jordi, BATISTA I NOGUERA, Ricard y MOLIST I CAPELLA, Núria, "El conjunt monumental d'Ollèrdola. Les darreres campanyes d'excavacions", *Tribuna d'Arqueologia* (1989-1990), pp. 87-100.
- ROVIRA I SOLÀ, M., 1980a
- ROVIRA I SOLÀ, Manuel, "L'acta de consagració i dotació de l'església del castell de Tona", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 1 (1980), pp. 25-29.
- ROVIRA I SOLÀ, M., 1980b
- ROVIRA I SOLÀ, Manuel, "Un bisbe d'Urgell al segle X, Radulf", *Urgellia*, 3 (1980), pp. 167-184.
- ROVIRÓ I ALEMANY, X. et alii, 2007
- ROVIRÓ I ALEMANY, Xavier et alii, "Santa Maria de Folgueroles", en *Els picapedrers de Folgueroles*, Folgueroles, 2007, pp. 167-172.
- RUBÍ I CASALS, M. G. y VICENTE I VELASCO, I., 1986
- RUBÍ I CASALS, Maria Gemma y VICENTE I VELASCO, Isabel, "Castellnou de Bages", en *Història del Bages*, Manresa, 1986 (1987-1988), I, pp. 251-260 (col. Història de les comarques de Catalunya).
- RUBIO GARCÍA, L., 1979
- RUBIO GARCÍA, Luis, *Documentos lingüísticos catalanes: s. X-XII*, Murcia, 1979.

- RUBIRALTA I GARRIGA, L., 1981
- RUBIRALTA I GARRIGA, Lluís, "Memòries de Lluís Rubiralta. El salvament del patrimoni a comarques (cap. 20). Prats de Rei", *Regió 7* (10/09/1981), p. 12.
- RUFÉ I MAJÓ, M., 1995
- RUFÉ I MAJÓ, Miquel, *Santa Maria de Campanyà*, Rubí, 1995.
- RUIZ LARREA, E., 1999
- RUIZ LARREA, Elena, "La iconografia apocalíptica en los beatos", en *Milenarismos y milenaristas en la Europa medieval. IX Semana de Estudios Medievales. Nájera, del 3 al 7 de agosto de 1998*, Logroño, 1999, pp. 101-136.
- RUMBAU, M., 1994
- RUMBAU, Montserrat, "Sant Adjutori", *Gausac*, 4 (1994), pp. 101-102.
- RUMBO I SOLER, A. y SOCA I TORRES, I., 2002
- RUMBO I SOLER, Albert y SOCA I TORRES, Isaac, *Vilada. Inventari del Patrimoni Local, memòria i estudi inèdit*, Vilada-Barcelona, 2002.
- SABALA I SANFONT, J. M., 1972
- SABALA I SANFONT, Josep Maria, "La Comtessa Guisla de Barcelona: Noves dades genealògiques", *Estudis d'història medieval*, 5 (1972), pp. 31-43.
- SABATÉ I CURULL, F., 1992
- SABATÉ I CURULL, Flocel, "Estructura socio-econòmica de l'Anoia (segles x-xiii)", *Acta historica et archaeologica Mediaevalia*, 13 (1992), pp. 175-238.
- SABATÉ I CURULL, F., 1995
- SABATÉ I CURULL, Flocel, "L'Anoia durant l'època romànica (segles x-xiii)", *Miscellanea Aqualatensia*, 7 (1995), pp. 411-420.
- SABATER, I., 1998
- SABATÉ I CURULL, Flocel, "Història Medieval", en *Història de Piera*, Lleida, 1998, pp. 111-253.
- SABATER, I., 1928
- SABATER, Isidro, "El Palacio Episcopal de Barcelona. La restauración del patio central", *Barcelona Atracción*, 203 (1928), pp. 145-148.
- SACS, J., 1926
- SACS, Joan (pseud. de Feliu ELIES I BRACONS), "Les collections Plandiura", *L'Amour de l'art* (1926), p. 221.
- SAINT-GIRMIER, C., 1973
- SAINT-GIRMIER, Claire, *Les peintures d'Osormort, d'El Brull, de Belcaire et leurs relations avec l'art de l'ouest de la France*, Toulouse, 1973 (Université de Toulouse-Le Mirail, Memoria de maîtrise inédita).
- SÀIZ I XIQÜÉS, C., 2003
- SÀIZ I XIQÜÉS, Carles, *Guia històrica de Canet de Mar*, Canet de Mar, 2003.
- SALA, R. y LAFUENTE, M., 2008
- SALA, Roger y LAFUENTE, Maria, "Prospecció georadar a l'església de la Pietat de Vic", *Ausa*, XXIII, 161-162 (2008) pp. 669-682.
- SALA I MOLAS, J., 1912-1914
- SALA I MOLAS, Josep, "Quelcom referent al Castell de Sant Hipòlit de Voltregà", *Butlletí del Centre Excursionista de Vic*, I (1912-1914), pp. 64-67.
- SALADRIGAS I CHENG, S., 2006
- SALADRIGAS I CHENG, Sílvia, "Sedes, Sants i relíquies: els teixits medievals del Centre de Documentació i Museu textil", *Terme*, 21 (2006), pp. 35-42.
- SALADRIGUES I ORTÍS, R., 1997
- SALADRIGUES I ORTÍS, Robert, "Guerau de Poblet i Ponç de Monserrat i la fundació del Monestir de Poblet (1150-1153)", *Acta historica et archaeologica Mediaevalia*, 18 (1997), pp. 545-556.
- SALARICH I VERDAGUER, J., 1854
- SALARICH I VERDAGUER, Joaquim, *Vich, su historia, sus monumentos, sus hijos y sus glorias*, Vic, 1854.
- SALARICH I VERDAGUER, J., 1879
- SALARICH I VERDAGUER, Joaquim, *Lo castell de Sabassona. Narració de costums de la Edat Mitjana*, Vic, 1879.
- SALAZAR ORTIZ, N., 2002
- SALAZAR ORTIZ, Natàlia, *Estudi històric-arquitectònic de la torre del Castell d'Orpí (Anoia). Memòria preliminar*, s.l., 2002 (iné-dito).

- SALAZAR ORTIZ, N., 2005
 SALAZAR ORTIZ, Natàlia, "Arqueologia al castell de Sant Esteve", *Llobregós informatiu*, 11 (2005), pp. 18-19.
- SALES CARBONELL, J., 1993-1994
 SALES CARBONELL, Jordina, "Tombs i necròpolis isolades a la comarca de L'Anoia", *Acta historica et archaeologica Mediaevalia*, 14-15 (1993-1994), pp. 317-336.
- SALES CARBONELL, J., 1999
 SALES I CARBONELL, Jordina, *Informe de la primera campanya d'excavacions a l'ermita romànica de Sant Pere Sacama. Setembre-October 1999*, Igualada, 1999, (inèdit).
- SALES CARBONELL, J., 2004
 SALES CARBONELL, Jordina, "La necròpolis baixmedieval i l'ermita de Sant Pere Sacama: Olesa de Montserrat, Baix Llobregat", en *Actes de les Jornades d'Arqueologia i Paleontologia 2004: Comarques de Barcelona 1996-2004*, La Garriga, 2004, III, pp. 1053-1062.
- SALES I MASFERRER, J., 1976
 SALES I MASFERRER, Jordi, *La Capella Romànica de Santa Maria de Malanyanes*, La Roca del Vallès, 1976.
- SALES I MASFERRER, J., 1985
 SALES I MASFERRER, Jordi, *La parròquia de Sant Cebrià de Valldoreix*, Barcelona, 1985.
- SALET, F., 1959
 SALET, Francis, "Chapiteaux catalans conservés au Musée de Cluny", en *Congrès Archéologique de France. Catalogne 1959*, París, 1959, pp. 225-228.
- SALICRÚ I LLUCH, R., 2001
 SALICRÚ I LLUCH, Roser, "Propter vetustatem et terremotum: els terratrèmols de 1427-1428 i el castell de Castellví de Rosanes", *Acta historica et archaeologica Mediaevalia*, 22 (2001), II, pp. 565-600.
- SALRACH I MARÈS, J. M., 1977
 SALRACH I MARÈS, Josep Maria, "La repoblació i la restauració eclesialística en el 'Pagus' de Berga", *Cuadernos de Historia Económica de Cataluña*, XVII (1977), pp. 10-23.
- SALRACH I MARÈS, J. M., 1992
 SALRACH I MARÈS, Josep Maria, "Formació, organització i defensa del domini de Sant Cugat en els segles x-xii", *Acta històrica et archaeologica Mediaevalia*, 13 (1992), pp. 129-173.
- SALVÀ PICÓ, M. G., 1990
 SALVÀ PICÓ, Maria Gràcia, "Els frescos gòtics inicials de l'església de Sant Valentí de les Cabanyes (Alt Penedès, Barcelona)", *Miscel·lània Penedesenca*, 14 (1990), pp. 101-148.
- SALVÀ PICÓ, M. G., 1992
 SALVÀ PICÓ, Maria Gràcia "Los frescos góticos lineales de la iglesia de Sant Valentí de les Cabanyes (Barcelona)", *Espacio, tiempo y forma. Serie VII, Historia del arte*, 5 (1992), pp. 53-96.
- SALVADÓ I MONTORIOL, J., 2003
 SALVADÓ I MONTORIOL, Joan, *Historia medieval d'un territori: Sant Fruitos de Bages (segles x-xvi)*, Barcelona, 2003.
- SANAHUJA I TORRES, D., 1992
 SANAHUJA I TORRES, Dolors, "El Sistema defensiu d'Eramprunyà entre els segles x i xiv", *L'Avenç*, 155 (1992), pp. 16-20.
- SANAHUJA I TORRES, D., 1996
 SANAHUJA I TORRES, Dolors, *El castell d'Eramprunyà i el seu territori, segles x-xvi*, Barcelona, 1996 (Universitat de Barcelona, tesis doctoral inèdita).
- SANAHUJA I TORRES, D., 2002a
 SANAHUJA I TORRES, Dolors, "El Sistema defensiu en el territori del castell d'Eramprunyà", en *Gavà mil anys, Actes de les Jornades (Gavà, 2001)*, Gavà, 2002, pp. 19-25.
- SANAHUJA I TORRES, D., 2002b
 SANAHUJA I TORRES, Dolors (coord.), *Viladecans, terra de pagesos i senyors. Els temps medievals*, Viladecans, 2002.
- SANAHUJA I TORRES, D. y PÉREZ I SÁNCHEZ, M., 1987
 SANAHUJA I TORRES, Dolors y PÉREZ I SÁNCHEZ, Miquel, *Recorregut per l'arquitectura històrica de Gavà*, Gavà, 1987.
- SÁNCHEZ, E. y GUERRERO I SALA, L., s.d.
 SÁNCHEZ, Eduard y GUERRERO I SALA, Lluís, *Memòria de l'excavació arqueològica a l'església de Periques*, s.l., s.d.
- SÀNCHEZ I AGUSTÍ, F., 1981
 SÀNCHEZ I AGUSTÍ, Ferran, "Voluntat restauradora per a l'ermita de Sant Esteve", *Regio* 7 (31/01/1981), p. 13.

- SÀNCHEZ I AGUSTÍ, F. y BENET I CLARÀ, A., 1981
 SÀNCHEZ I AGUSTÍ, Ferran y BENET I CLARÀ, Albert, "El castell de Cornet", en *Homenatge al Dr. Antoni Esteve i Subirana: 1902-1979*, Manresa, 1981, pp. 205-210.
- SÀNCHEZ-CID, E., 2001
 SÀNCHEZ-CID, Enric, *Ermites i temples insòlits de Catalunya*, Valls, 2001.
- SÀNCHEZ I CAMPOY, E. y ARBUÉS GARCÍA, C., 1999
 SÀNCHEZ I CAMPOY, Eduard y ARBUÉS GARCÍA, Clara, *Memòria de l'excavació arqueològica al castell de les Planes de Sant Mateu de Bages. Campanyes: 1995, 1996, 1997*, Sant Mateu de Bages, 1999 (inèdita).
- SÀNCHEZ I GONZÁLEZ, M., 1996
 SÀNCHEZ I GONZÁLEZ, Miquel, "Sant Iscle de les Feixes: història d'una parròquia de muntanya (ss. X-XIX)", en *Mil·lenari de Sant Iscle i Santa Victòria de les Feixes*, Barcelona, 1996, I, pp. 51-72.
- SÀNCHEZ I GONZÁLEZ, M., 2001
 SÀNCHEZ I GONZÁLEZ, Miquel, *El Císter: i al principi fou Valldaura. Santa Maria de Valldaura, 1150-1169*, Valls, 2001.
- SÀNCHEZ I MARTÍNEZ, M., 1991
 SÀNCHEZ I MARTÍNEZ, Manuel, "La seda a la Catalunya medieval", en *El món de la seda i Catalunya*, Terrassa, 1991, pp. 169-188.
- SÀNCHEZ MÁRQUEZ, C., 2011a
 SÀNCHEZ MÁRQUEZ, Carles, "La peregrinació a Montserrat en los siglos XII y XIII: génesis de una cultura devocional mariana", *Porticum. Revista d'Estudis Medievals*, 1 (2011), pp. 28-43.
- SÀNCHEZ MÁRQUEZ, C., 2011b
 SÀNCHEZ MÁRQUEZ, Carles, "María es la puerta: la antigua portada románica y los orígenes de la peregrinación a Montserrat", *Ad Limina*, 2 (2011), pp. 177-209.
- SÀNCHEZ MÁRQUEZ, C., 2012a
 SÀNCHEZ MÁRQUEZ, Carles, "Docere necessitas est, delectare sua uitatis, flectere victoriae. El claustro de Santa María de l'Estany y la cultura visual profana del siglo XIII", *Còdex Aquiralensis*, 27 (2012), pp. 139-154.
- SÀNCHEZ MÁRQUEZ, C., 2012b
 SÀNCHEZ MÁRQUEZ, Carles, "Les pintures murals romàniques de Thomas Becket", *Merlet, Butlletí del Museu de Terrassa*, 40 (2012).
- SÀNCHEZ MÁRQUEZ, C. (en premsa)
 SÀNCHEZ MÁRQUEZ, Carles, "Un claustro para la vida apostólica: Santa María de l'Estany, las Ciudades de San Agustín y el *Liber consuetudinum sancti Rupbi*" (en premsa).
- SANCHO I PLANAS, M., 1990
 SANCHO I PLANAS, Marta, *Memòria d'excavació d'urgència a Sant Julià d'Altaura*, Sabadell, 1990.
- SANCHO I PLANAS, M., RAURICH I SANTALÓ, X. y MESTRE, A. M., 1994
 SANCHO I PLANAS, Marta, RAURICH I SANTALÓ, Xim y MESTRE, Anna Maria, *Memòria de l'excavació de l'ermita de Sant Sadurní de Gallifa*, s.l., 1994 (inèdita).
- SANMARTÍ I GRECO, E. y BARBERÀ I FARRÀS, J., 1976-1978
 SANMARTÍ I GRECO, Enric y BARBERÀ I FARRÀS, Josep, "El poblado ibérico de la Peña del Moro (Sant Just Desvern, Barcelona)", *Ampurias: revista de arqueología, prehistoria y etnografía*, 38-40 (1976-1978), pp. 295-306.
- SANPERE Y MIQUEL, S., 1908
 SANPERE Y MIQUEL, Salvador, *L'Art Barbre*, Barcelona, 1908 (col. La pintura mig-eval catalana, I).
- SANS, J. 2004
 SANS, Josep, *La capella de Santa Anna de Montra (Informe sobre la situació històrica i jurídica de la capella de Santa Anna de Montra, dins el municipi de Gurb)*, s.l., 2004 (inèdita).
- SANS, J. 2006
 SANS, Josep, *Capella de Sant Feliu de Savassona (Informe sobre la situació històrica i jurídica de la capella de Sant Feliu de Savassona, dins el municipi de Tavèrnoles)*, s.l. 2006.
- SANS I FÀBREGAS, L., 1983
 SANS I FÀBREGAS, Llorenç, *Història de Sant Feliu. Quadern 1. L'Església i la Parròquia*, Sant Feliu de Llobregat, 1983.
- SANT BENET DE BAGES, 1882-1886
 "Sant Benet de Bages. 25 de maig de 1884", *L'Excursionista*, II (1882-1886), pp. 310-311.
- SANTA MARIA DEL GRAU DE FALS, 2009
 "Santa Maria del Grau de Fals", *Falchs. Fulls de divulgació de la història de Fals*, 58 (2009), pp. 474-485.

- SANTACANA ROMELI, F., 1909
 SANTACANA ROMELI, Francesc, *Catàleg Il·lustrat del Museu Santacana de Martorell*, Barcelona, 1909.
- SANTA MARIA DE CARDEDEU, 1998
 Santa Maria de Cardedeu. *Excavació arqueològica a la capçalera de l'església parroquial de Santa Maria de Cardedeu, Vallès Oriental, Cardedeu*, 1998.
- SANTAMARIA I ROVIRA, J., 1935
 SANTAMARIA I ROVIRA, Joan, *Memòries del monestir de Sant Pere de la Portella i de tot el seu abaciat i baronia*, Solsona, 1935 (1957, 1986).
- SANTANDREU I SOLER, M. D., 1982
 SANTANDREU I SOLER, Maria Dolors, "Els castells del Berguedà en un document de 1309", en *XXIII Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos celebrada el juny de 1979. Berga*, Berga, 1982, pp. 101-118.
- SANTANDREU I SOLER, M. D., 1997a
 SANTANDREU I SOLER, Maria Dolors, "Sepultures, necròpolis i sarcòfags medievals del Berguedà (i IV)", *Bulletí dels Amics del Romànic del Berguedà*, 36 (1997).
- SANTANDREU I SOLER, M. D., 1997b
 SANTANDREU I SOLER, Maria Dolors, "Vallcebre a l'edat mitjana", *L'Erol*, 56 (1997), pp. 17-19.
- SANTANDREU I SOLER, M. D., 1998
 SANTANDREU I SOLER, Maria Dolors, "El monestir de Sant Pere de la Portella: mil anys d'història", *L'Erol*, 57 (1998), pp. 8-10.
- SANTANDREU I SOLER, M. D., 2006
 SANTANDREU I SOLER, Maria Dolors, *La vila de Berga a l'Edat Mitjana. La família dels Berga*, Barcelona, 2006, 3 tomos.
- SANTANDREU I SOLER, M. D., SERRA I ROTÉS, R. y PEDRALS I COSTA, X., 1983
 SANTANDREU I SOLER, Maria Dolors, SERRA I ROTÉS, Rosa y PEDRALS I COSTA, Xavier, "La Baronia de Guardiola i el monestir de Sant Llorenç", *L'Erol*, 5 (1983), pp. 36-39.
- SANTIAGO FERNÁNDEZ, J. de, 2003
 SANTIAGO FERNÁNDEZ, Javier de, *La epigrafía latina medieval en los condados catalanes (815-circ. 1150)*, Madrid, 2003.
- SANTIAGO DE LA VORÁGINE, 1987
 SANTIAGO DE LA VORÁGINE, *La Leyenda Dorada*, Madrid, 1987, 2 tomos.
- SARAGOSSA I PASCUAL, E., 2005-2006
 SARAGOSSA I PASCUAL, Ernesto. "Documentació inèdita sobre la reforma de Sant Pere de les Puel·les (1563-1602)", *Analecta Sacra Tarraconensia*, 78-79 (2005-2006), pp. 309-321.
- SARRET I ARBÓS, J., 1900
 SARRET I ARBÓS, Joaquim, *Breu relació al Santuari e imatge de Nostra Senyora de Castellet*, Manresa, 1900.
- SARRET I ARBÓS, J., 1924
 SARRET I ARBÓS, Joaquim, *Història religiosa de Manresa. Esglésies i Convents*, Manresa, 1924 (1987).
- SARRET I ARBÓS, J., 1925
 SARRET I ARBÓS, Joaquim, *Història de l'estat polític-social de Manresa*, Manresa, 1925 (1987).
- SARTHOU CARRERES, C., 1930
 SARTHOU CARRERES, Carlos, "San Cucufate del Vallès", *Barcelona Atracció*, 227 (1930), pp. 141-144.
- SARTHOU CARRERES, C., 1978
 SARTHOU CARRERES, Carlos, *Castillos de España*, Madrid, 1978.
- SAUVEL, T., 1955
 SAUVEL, Tony, "A propos d'une exposition récente. Les Manuscrits poitevins ornés des peintures", *Bulletin de la Société des Antiquaires de l'Ouest et des Musées de Poitiers*, IV-III (1955), pp. 257-271.
- SAXER, V., 2002
 SAXER, Victor, *Saint Vincent diacre et martyr: culte et légendes avant l'An Mil*, Bruselas, 2002.
- S. C. y F., 1912-1914
 S.C. y F., "Excursió a Sant Llorens de Cerdans", *Bulletí del Centre Excursionista de Vich*, I (1912-1914), pp. 142-143.
- S. C. y F., 1915-1917
 S. C. y F., "Dedicació de l'església parroquial de Sant Fructuós de Balenyá", *Bulletí del Centre Excursionista de Vich*, II (1915-1917), pp. 35-37.
- SCHLUNK, H., 1947
 SCHLUNK, Helmut, *Arte visigodo. Arte asturiano*, Madrid, 1947 (col. Ars Hispaniae, II).

- SCHMIDDUNSER, A., 1990
 SCHMIDDUNSER, Agathe, *Die Wandmalereien von St. Quirze de Pedret. Das ikonologische Programm und dessen Einbindung in das historische Umfeld*, Múnich, 1990.
- SCHNEIDER, M., 1946
 SCHNEIDER, Marius, *El origen musical de los animales-símbolos en la mitología y la escultura antiguas*, Barcelona, 1946.
- SCHULER, K. F., 1993
 SCHULER, K. F., "Antependium with enthroned Virgin and the Child", en *The Art of Medieval Spain, a. d. 500-1200*, Nueva York, 1993.
- SEGLE NOU, 2000
 SEGLE NOU, "Preservar les arrels mirant cap al futur: la tasca de segle nou de Cervelló", en *1es Jornades d'Estudi del Patrimoni del Baix Llobregat*, Cornellà de Llobregat, 2000, pp. 285-294.
- SEGURA I MAS, A., 1991
 SEGURA I MAS, Antoni, "La seda a Catalunya", en *El món de la seda i Catalunya*, Terrassa, 1991, pp. 149-168.
- SEGURA I VALLS, J., 1971
 SEGURA I VALLS, Joan, *Història de Santa Coloma de Queralt. Refosa i ordenada en la seva ampliació per Joaquim Segura Lamich*, Santa Coloma de Queralt, 1971.
- SEGURA I VALLS, J. et alii, 1907-1908
 SEGURA I VALLS, Joan et alii, *Història d'Igualada*, Barcelona, 1907-1908, 2 tomos.
- SEMIR I ZIVOJNOVIC, V. de, 2005
 SEMIR I ZIVOJNOVIC, Vladimir de, "Sant Jaume de Frontanyà compleix 1100 anys", *L'Erol*, 84 (2005), pp. 6-8.
- SENDRA, M. P., 1997
 SENDRA, Maria Pilar, "Sant Tomàs de Riudeperes i els franciscans", en *Sant Francesc a Catalunya*, Barcelona, 1997, pp. 175-180.
- SENDRA, M. P., 1999a
 SENDRA, Maria Pilar, "Al voltant de l'edifici de la canònica regular de Sant Tomàs de Riudeperes", *Revista de Catalunya*, 137 (1999), pp. 79-97.
- SENDRA, M. P., 1999b
 SENDRA, Maria Pilar, "La canònica agustiniana de Sant Tomàs de Riudeperes (Osona): un treball pendent", *Lambard*, 11 (1999), pp. 79-85.
- SENDRA, M. P., 1999c
 SENDRA I BELTRAN, Pilar, "Formació del primer patrimoni de la Canònica de Sant Tomàs de Riudeperes (Osona) al llarg del segle XI", en *Actes del Congrés Internacional Gerbert d'Orlbac i el seu temps. Catalunya i Europa a la fi del tr. mil·leni*, Vic, 1999, pp. 763-781.
- SERDÀ I ROMA, P., 1916
 SERDÀ I ROMA, Pere, *Cervelló*, Barcelona, 1916.
- SERRA CIRE, J., 1968
 SERRA CIRE, José, "Restauraciones del románico en la cuenca del Anoia", *El Eco de Sitges. Semanario de información local, arte, literatura y turismo*, 3955 (11/02/1968), pp. 1-2.
- SERRA I COMA, R., 1996
 SERRA I COMA, Roser, "Els segles medievals (s. IX-XV)", en *Calders. Un municipi entre el Pla de Bages i el Moianés*, Calders, 1996, pp. 53-88.
- SERRA I GAJA, J., 1983
 SERRA I GAJA, Josep, "Referències antigues de Tagamanent", *Tagamanent*, 5 (1983), pp. 6-7.
- SERRA I JUNYENT, M., 1986
 SERRA I JUNYENT, Marina, "Santa Maria de Viladelleva", *Dovella*, 18 (1986), pp. 55-56.
- SERRA I POSTIUS, P., 1747
 SERRA I POSTIUS, Pere, *Epístome histórico del portentoso Santuario y real Monasterio de Nuestra Señora de Monserrate*, Barcelona, 1747.
- SERRA I RÀFOLS, J. de C., 1935
 SERRA I RÀFOLS, Josep de Calassanç, "Restauració de l'església de Sant Miquel de la Pobra de Lillet", *La Veu de Catalunya* (29/11/1935).
- SERRA I RÀFOLS, J. de C. y FORTUNY, E. de, 1935
 SERRA I RÀFOLS, Josep de Calassanç y FORTUNY, Epifanio de, *Excavaciones en Santa Maria de Egara*, Terrassa, Madrid, 1949.

- SERRA I ROSSELLÓ, J., 1953
 SERRA I ROSSELLÓ, Josep, "La desapareguda ermita de Sant Vicens del Bosc", *Guia, crònica parroquial*, 52 (1953), pp. 28-29.
- SERRA I ROSSELLÓ, J., 1961
 SERRA I ROSSELLÓ, Josep, *Ermites del Vallès*, Barcelona, 1961.
- SERRA I ROTÉS, R., 1983
 SERRA I ROTÉS, Rosa, "El monestir de Sant Salvador de la Vedella", *L'Erol*, 6 (1983), pp. 14-15.
- SERRA I ROTÉS, R., 1984
 SERRA I ROTÉS, Rosa: "Les pintures romàniques de Sant Pau de Casserres", *L'Erol*, 10 (1984), pp. 27-29.
- SERRA I ROTÉS, R., 1986
 SERRA I ROTÉS, Rosa, "Els templers al Berguedà", *L'Erol*, 15 (1986), pp. 18-23.
- SERRA I ROTÉS, R., 1988
 SERRA I ROTÉS, Rosa, "El Berguedà als Museus: el Museu Diocesà i Comarcal de Solsona (5)", *L'Erol*, 24 (1988), pp. 47-48.
- SERRA I ROTÉS, R., 1991
 SERRA I ROTÉS, Rosa, "El castell de Merola (Puig-Reig)", *L'Erol*, 33 (1991), pp. 46-48.
- SERRA I ROTÉS, R., 1996
 SERRA I ROTÉS, Rosa, "Guillem de Berguedà, un senyor feudal", *L'Erol*, 52 (1996), pp. 13-17.
- SERRA I ROTÉS, R., 1998
 SERRA I ROTÉS, Rosa, "Les possessions del monestir de Santa Maria de Ripoll al Berguedà", *L'Erol*, 57 (1998), pp. 34-39.
- SERRA I ROTÉS, R., 2006
 SERRA I ROTÉS, Rosa, "Els dominis de l'orde militar del temple a Puig-Reig a partir d'un capbreu de finals del segle XIII", *L'Erol*, 88 (2006), pp. 36-40.
- SERRA I ROTÉS, R., BERNADICH, A. y ROTA, M., 1991
 SERRA I ROTÉS, Rosa, BERNADICH, Anna y ROTA, Montserrat, *Guia d'art del Berguedà: el patrimoni arquitectònic i artístic a la comarca*, Berga, 1991.
- SERRA I SALA, J. M., 1986
 SERRA I SALA, Joan Maria, "Balsareny", en *Història del Bages*, Manresa, 1986 (1987-1988), I, pp. 137-156 (col. Història de les comarques de Catalunya).
- SERRA I VILARÓ, J., 1907
 SERRA I VILARÓ, Joan, "Origen d'algunes localitats catalanes", *Estudis universitaris catalans*, 4 (1907), pp. 7-8, 11-13.
- SERRA I VILARÓ, J., 1908
 SERRA I VILARÓ, Joan, "Missió històrica a l'arxiu de Bagà", *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans* (1908), pp. 576-579.
- SERRA I VILARÓ, J., 1910
 SERRA I VILARÓ, Joan, "Origen d'algunes localitats catalanes: Fuliola, Castell de Frexa, Canalda-Isanta i Castell de Privà", *Estudis universitaris catalans*, 4 (1910), pp. 4-25.
- SERRA I VILARÓ, J., 1922
 SERRA I VILARÓ, Joan, "Excavaciones en el poblado ibérico de San Miguel de Sorba", *Memorias de la Junta Superior de Excavaciones y Antigüedades*, 44 (1922).
- SERRA I VILARÓ, J., 1930-1950
 SERRA I VILARÓ, Joan, *Les baronies de Pinós i Mataplana*, Barcelona, 1930-1950, 3 tomos.
- SERRA I VILARÓ, J., 1954
 SERRA I VILARÓ, Joan, *El Castillo de Cardona*, Cardona, 1954.
- SERRA I VILARÓ, J., 1960
 SERRA I VILARÓ, Joan, *Santa Tecla la Vieja*, Tarragona, 1960.
- SERRA I VILARÓ, J., 1962
 SERRA I VILARÓ, Joan, *Història de Cardona. IV, L'església i parròquia de Sant Miquel de Cardona*, Tarragona, 1962.
- SERRA I VILARÓ, J., 1966
 SERRA I VILARÓ, Joan, *Història de Cardona. I, Els senyors de Cardona*, Tarragona, 1966.
- SERRA I VILARÓ, J., 1962-1968
 SERRA I VILARÓ, Joan, *Historia de Cardona*, Tarragona, 1962-1968, 3 tomos.

- SERRA I VILELLA, Joaquim, 1976
 SERRA I VILELLA, Joaquim, "Sant Feliu de Savassona", *Hoja Diocesana (Vic)* (20/06/ 1976).
- SERRALLONGA, J., VILA, A. y ESPADALER, R., 1986
 SERRALLONGA, Joan, VILA, Assumpta y ESPADALER, Ramon, *Sant Hipòlit de Voltregà dins la història*, Sant Hipòlit de Voltregà, 1986, pp. 62-65.
- SERRANO-CODINA I MUNNÉ, M., 1983
 SERRANO-CODINA I MUNNÉ, Marià, *Memòria de l'estat actual del castell de Plegamans*, s.l., 1983 (inèdito).
- SERVEI DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC LOCAL, 1995
 SERVEI DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC LOCAL, *Restauració de la Torre del Baró. Viladecans (Baix Llobregat. Barcelona), 1979-1994*, Barcelona, 1995.
- SEVCENKO, N. P., 1983
 SEVCENKO, Nancy Patterson, *The life of Saint Nicholas in Byzantine Art*, Turín, 1983.
- SHEPERD, D., 1978
 SHEPERD, Dorothy, "A Treasure from a Thirteenth-Century Spanish Tomb", *The Bulletin of the Cleveland Museum of Art*, LXV (1978), pp. 111-134.
- SICÍLIA CRUELLS, A. de, 2006
 SICÍLIA CRUELLS, Albert de, "Les ermites del Montseny. San Salvador d'Avençó a Aiguafreda", *Monografies del Montseny*, 21 (2006), pp. 47-62.
- SIERRA I FARRERAS, R., 2007.
 SIERRA I FARRERAS, Roland, *Cau Ferrat: guia*, Sitges, 2007.
- SILOS, 1974
Silos y su época, Madrid, 1974.
- SITJES I MOLINS, X., 1955
 SITJES I MOLINS, Xavier, "Sant Pere de Vallhonesta en vías de restauración", *Bages*, 28 (1955), p. 6.
- SITJES I MOLINS, X., 1958a
 SITJES I MOLINS, Xavier, "El arte antiguo en la comarca de Bages. Sant Pere del Brunet", *Bages*, 69 (1958), p. 8.
- SITJES I MOLINS, X., 1958b
 SITJES I MOLINS, Xavier, "El arte antiguo en la Comarca de Bages. Santa María de Matadars", *Bages*, 70 (1958), p. 10.
- SITJES I MOLINS, X., 1959a
 SITJES I MOLINS, Xavier, "El arte antiguo en la Comarca de Bages. Sant Cugat del Racó", *Bages*, 77 (1959), p. 11.
- SITJES I MOLINS, X., 1959b
 SITJES I MOLINS, Xavier, "El arte antiguo en la Comarca de Bages. La Virgen de Castellet", *Bages*, 81-82 (1959), p. 15.
- SITJES I MOLINS, X., 1959c
 SITJES I MOLINS, Xavier, "El Cristo de Manresa", *Bages*, 80 (1959), p. 8.
- SITJES I MOLINS, X., 1960a
 SITJES I MOLINS, Xavier, "L'art antic a la Comarca de Bages. Sant Martí de Mura", *Bages*, 92-93-94 (1960), p. 14.
- SITJES I MOLINS, X., 1960b
 SITJES I MOLINS, Xavier, "L'art antic a la Comarca de Bages. Santa Maria de Talamanca", *Bages*, 90-91 (1960), p. 14.
- SITJES I MOLINS, X., 1960c
 SITJES I MOLINS, Xavier, "L'art antic a la Comarca de Bages. Santpedor", *Bages*, 88-89 (1960), p. 12.
- SITJES I MOLINS, X., 1960d
 SITJES I MOLINS, Xavier, "El arte antiguo en la comarca de Bages. La iglesia románica de Montserrat", *Bages*, 85 (1960), p. 7.
- SITJES I MOLINS, X., 1961a
 SITJES I MOLINS, Xavier, "L'art antic a la Comarca de Bages. Santa Maria de Cornet", *Bages*, 95 (1961), p. 12.
- SITJES I MOLINS, X., 1961b
 SITJES I MOLINS, Xavier, "L'art antic a la Comarca de Bages. Santa Maria de la Sala", *Bages*, 96 (1961), p. 8.
- SITJES I MOLINS, X., 1961c
 SITJES I MOLINS, Xavier, "El castell de Balsareny", *Bages*, 100 (1961), p. 23.
- SITJES I MOLINS, X., 1968
 SITJES I MOLINS, Xavier, "Inicis del monaquisme al Bages", *Ausa*, VI, 58-59 (1968), pp. 20-24.

- SITJES I MOLINS, X., 1973
 SITJES I MOLINS, Xavier, "Esglésies romàniques singulars al Bages", *Ausa*, VII, 75 (1973), pp. 142-149.
- SITJES I MOLINS, X., 1975
 SITJES I MOLINS, Xavier, *Sant Benet de Bages. Estudi arqueològic*, Manresa 1975.
- SITJES I MOLINS, X., 1976
 SITJES I MOLINS, Xavier, "Trobada de tres làpides romanes a Artés", *Ausa*, VIII, 84 (1976), pp. 85-89.
- SITJES I MOLINS, X., 1977a
 SITJES I MOLINS, Xavier, *Les Esglésies pre-romàniques de Bages, Berguedà i Cardener*, Manresa, 1977.
- SITJES I MOLINS, X., 1977b
 SITJES I MOLINS, Xavier, "Sant Feliu de Terrassola, església de doble nau", *Ausa*, VIII, 85 (1977), pp. 146-148.
- SITJES I MOLINS, X., 1979a
 SITJES I MOLINS, Xavier, "Una església pre-romànica a Castellet", *El Breny*, 56 (1979), p. 10.
- SITJES I MOLINS, X., 1979b
 SITJES I MOLINS, Xavier, "La restauració del temple de Sant Esteve de Sallent", *Regio 7* (03/04/1979), p. 17.
- SITJES I MOLINS, X., 1982a
 SITJES I MOLINS, Xavier, "Simbologia religiosa funerària medieval al Bages", *Dovella*, 6 (1982), pp. 23-26.
- SITJES I MOLINS, X., 1982b
 SITJES I MOLINS, Xavier, "El sistema defensiu de Castellar a principis del segle XI", *Miscel·lania d'Estudis Bagencs*, 2 (1982), pp. 151-157.
- SITJES I MOLINS, X., 1982-1983
 SITJES I MOLINS, Xavier, "Castells, guàrdies i torres del Bages, dels segles IX al XI" en *1a. Trobada dels Amics de l'Art Romànic del Bages*, Manresa, 1982-1983, pp. 7-8.
- SITJES I MOLINS, X., 1983a
 SITJES I MOLINS, Xavier, "Les esglésies manresanes del comte Guifre", *Dovella*, 11 (1983), pp. 25-31.
- SITJES I MOLINS, X., 1983b
 SITJES I MOLINS, Xavier, "Sobre Sant Vicenç de Ladernet", *Circular - Amics de l'Art Romànic*, 23 (1983), pp. 271-272.
- SITJES I MOLINS, X., 1985a
 SITJES I MOLINS, Xavier, "Sant Miquel de Castellgalí", *Butlletí dels Amics de l'Art Romànic del Bages*, 11 (1985), pp. 116-118.
- SITJES I MOLINS, X., 1985b
 SITJES I MOLINS, Xavier, "Trobada de sarcòfags d'època romànica", *Dovella*, 15 (1985), p. 49.
- SITJES I MOLINS, X., 1986a
 SITJES I MOLINS, Xavier, *El castell de Balsareny*, Manresa, 1986.
- SITJES I MOLINS, X., 1986b
 SITJES I MOLINS, Xavier, *Esglésies romàniques de Bages, Berguedà i Cardener*, Manresa, 1986.
- SITJES I MOLINS, X., 1986c
 SITJES I MOLINS, Xavier, "Reconditoris i lipsanoteques de les velles esglésies bagenques", *Dovella*, 19 (1986), pp. 7-11.
- SITJES I MOLINS, X., 1987
 SITJES I MOLINS, Xavier, "Sarcòfags d'època romànica", *L'Erol*, 21 (1987), pp. 35-37.
- SITJES I MOLINS, X., 1988a
 SITJES I MOLINS, Xavier, "L'església de Sant Joan de Vilatorrada", *Butlletí dels Amics de l'Art Romànic del Bages*, 38 (1988), pp. 431-434.
- SITJES I MOLINS, X., 1988b
 SITJES I MOLINS, Xavier, "Intercomunicacions dels castells del Bages", *Dovella*, 39 (1988), pp. 9-11.
- SITJES I MOLINS, X., 1988c
 SITJES I MOLINS, Xavier, "Romànic bagenc en la diàspora (V)", *Butlletí dels Amics de l'Art Romànic del Bages*, 45 (1988), pp. 506-507.
- SITJES I MOLINS, X., 1990
 SITJES I MOLINS, Xavier, "Sant Cristòfol de Súria", *Butlletí dels Amics de l'Art Romànic del Bages*, 65 (1990), pp. 231-234.
- SITJES I MOLINS, X., 1991a
 SITJES I MOLINS, Xavier, "L'església romànica de Santa Maria", en *Manresa i la Seu*, Manresa, 1991, pp. 95-97.

- SITJES I MOLINS, X., 1991b
 SITJES I MOLINS, Xavier, "Els portals de les esglésies de Santa Maria de Balsareny i de Valldaura de Berguedà", *Butlletí dels Amics de l'Art Romànic del Bages*, 76 (1991), pp. 107-108.
- SITJES I MOLINS, X., 1991c
 SITJES I MOLINS, Xavier, "Retaules desapareguts, inèdits", *Dovella*, 39 (1991), pp. 32-38.
- SITJES I MOLINS, X., 1994a
 SITJES I MOLINS, Xavier, *L'art funerari medieval a la conca alta del Llobregat*, Manresa, 1994.
- SITJES I MOLINS, X., 1994b
 SITJES I MOLINS, Xavier, "Mencions d'esglésies bagenques en construcció en testaments de 1117", *Butlletí dels Amics de l'Art Romànic del Bages*, 93 (1994), pp. 257-259.
- SITJES I MOLINS, X., 1998a
 SITJES I MOLINS, Xavier, "Imatgeria bagenca de la Mare de Déu de Montserrat", *Dovella*, 5 (1998), pp. 19-21.
- SITJES I MOLINS, X., 1998b
 SITJES I MOLINS, Xavier, "Tres notes sobre la Seu de Manresa", *Dovella*, 62 (1998), pp. 43-45.
- SITJES I MOLINS, X., 2003
 SITJES I MOLINS, Xavier, "Inventaris dels castells de Talamanca i Rodors, de l'any 1332", *Dovella*, 82 (2003), pp. 29-32.
- SITJES I MOLINS, X., 2010
 SITJES I MOLINS, Xavier, *Arquitectura civil medieval al Bages*, Manresa, 2010.
- SITJES I MOLINS, X. y PLADEVALL I FONT, A., 1979
 SITJES I MOLINS, Xavier y PLADEVALL I FONT, Antoni, "El castell bisbal d'Artés", *Ausa*, VIII, 89-90 (1979), pp. 334-347.
- SKUBISZEWSKI, P., 1985
 SKUBISZEWSKI, Piotr, "Ecclesia, Christianitas, Regnum et Sacerdotium dans l'art des x-xi s. Idées et structures des images", *Cahiers de civilisation médiévale*, 28 (1985), pp. 133-179.
- SOBERÓN RODRÍGUEZ, M., 2012
 SOBERÓN RODRÍGUEZ, Mikel, "Que en ell stara segura la major nau del mon. Tràfic i evolució al port de Barcelona al segle xv", *Quaderns d'Arqueologia i Història de la Ciutat de Barcelona*, *Quarbis*, 08 (2012), pp. 54-78.
- SOBREQUÉS VIDAL, S., 1957
 SOBREQÜÉS VIDAL, Santiago, *Els Barons de Catalunya*, Barcelona, 1957.
- SOCA I TORRES, I., 2000
 SOCA I TORRES, Isaac, "Un oratori desconegut de possible origen medieval: Sant Marc de Borredà", *L'Erol*, 64 (2000), pp. 33-39.
- SOCIETAT D'ARQUEOLOGIA DEL BERGUEDÀ, s.d.
 SOCIETAT D'ARQUEOLOGIA DEL BERGUEDÀ, *Catàleg del Patrimoni Cultural Moble i Imoble de Capolat*, Capolat, s.d. (inèdito).
- SOLÀ, J., s.d.
 SOLÀ, Joan, *Sant Pere Sacama*, s.l., s.d. (inèdito).
- SOLÀ, J., 1924
 SOLÀ, Joan, *Sant Salvador de les Espases*, Terrassa, 1924 (1990).
- SOLÀ I CARRIÓN, A., 1999
 SOLÀ I CARRIÓN, Antònia, *Abrera: poble per a tothom*, Abrera, 1999.
- SOLÀ I MORETA, F., 1910
 SOLÀ I MORETA, Fortià, *Navarcles. Notes històriques*, Manresa, 1910.
- SOLÀ I MORETA, F., 1920
 SOLÀ I MORETA, Fortià, *Historia de Sallent, Vic*, 1920 (1987).
- SOLÀ I MORETA, F., 1932
 SOLÀ I MORETA, Fortià, *Aiguafreda, la parròquia antiga i el poble modern*, Barcelona, 1932 (1987).
- SOLÀ I MORETA, F., 1933
 SOLÀ I MORETA, Fortià, *La parroquia de Nostra Senyora del Carme de Barcelona*, Barcelona, 1933.
- SOLÀ I MORETA, F., 1934
 SOLÀ I MORETA, Fortià, *La Santa Majestat de Caldes de Montbui*, Barcelona, 1934.
- SOLÀ I MORETA, F., 1935
 SOLÀ I MORETA, Fortià, *Nostra Senyora de Cabrera*, 1935.

- SOLÀ I MORETA, F., 1947
 SOLÀ I MORETA, Fortià, *Història de Torelló*, Barcelona, 1947, 2 tomos.
- SOLÀ I MORETA, F., 1955
 SOLÀ I MORETA, Fortià, *El Monestir de Sant Benet de Bages*, Manresa, 1955.
- SOLÀ I MORETA, F., 1968
 SOLÀ I MORETA, Fortià, *Sant Andreu de Llavaneres: monografia històrica de la Parròquia en el primer centenari de la benedicció del temple actual: 1836-1936*, Mataró, 1968.
- SOLÀ SOLÉ, J. M., 1949
 SOLÀ SOLÉ, Josep Maria, "Etimología árabe de Masquefa (meskéfe)", *Miscellanea Aqualatensis*, 1 (1949), pp. 148-152.
- SOLDEVILA, F., 1980
 SOLDEVILA, Felip, "St. Miquel de Sorerols", *Els Cingles de Collsacabra*, 5 (1980), pp. 9-10.
- SOLDEVILA I GARCÍA, T., 1998
 SOLDEVILA I GARCÍA, Teresa, *Sant Pere de Casserres. Història i llegenda*, Vic, 1998.
- SOLDEVILA I GARCÍA, T., 1999
 SOLDEVILA I GARCÍA, Teresa, *Sant Pere de Casserres. Pels camins de la història. Guia*. Vic, 1999.
- SOLER, N., 1999
 SOLER, Narcís, "L'arquitectura religiosa d'època preromànica i romànica", en BARRAL I ALTET, Xavier (dir.), *Arquitectura religiosa antiga i medieval*, Barcelona, 1999 (col. Art de Catalunya, Ars Cataloniae, 4).
- SOLER I JIMÉNEZ, J., 2003
 SOLER I JIMÉNEZ, Joan, "El territori d'Ègara, des de la Seu Episcopal fins al Castrum Terracense (segles v-x). Alguns residus antics en la toponímia altmedieval", *Terme*, 18 (2003), pp. 59-95.
- SOLER I JIMÉNEZ, J., 2004
 SOLER I JIMÉNEZ, Joan, "La cartoixa de Sant Jaume de Vallparadís: Terrassa i els solitaris per a Déu (1344-1413)", en *La cartoixa de Sant Jaume de Vallparadís*, Terrassa, 2004, pp. 17-27.
- SOLER GARCÍA, J., 1960-1962
 SOLER GARCÍA, Josefina, "El cartulario de Tavèrnoles", *Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura*, XXXVI (1960), 196-216, 248-79; XXXVII (1961), pp. 65-80, 149-206; XXXVIII (1962), pp. 110-126, 218-238, 319-346, 428-442.
- SOLER GARCÍA, J., 1961
 SOLER GARCÍA, Josefina, *El Cartulario de Tavèrnoles*, Castelló de la Plana, 1961.
- SOLER I MARCH, A., 1926
 SOLER I MARCH, Alexandre, "L'escultura romànica a les esglésies de Manresa i Santpedor", *Ciutat*, 1 (1926), pp. 7-14.
- SOLER I PALET, 1893
 SOLER I PALET, Josep, *Monografia de la parroquia de Sant Julià d'Altura*, Terrassa, 1893.
- SOLER I PALET, 1917
 SOLER I PALET, J., "Descubrimiento de pinturas murales románicas en Santa María de Terrassa", *Museum*, V (1917), pp. 295-298.
- SOLER I PALET, 1918
 SOLER I PALET, J., "De les pintures murals romàniques i especialment de les recentment descobertes a Santa Maria de Terrassa", *Butlletí del Centre Excursionista*, 277 (1918), pp. 24-36.
- SOLER I PEREJOAN, G., 1890
 SOLER I PEREJOAN, Gaietà, *Badalona*, Badalona, 1890.
- SOLER QUINTANA, F., 1951
 SOLER QUINTANA, F., "Hallazgo de un ara romana en San Juan de Vilatorrada", *Empúries: revista de món clàssic i d'antiguitat tardana*, 13 (1951), pp. 195-198.
- SOLER I SALA, M., 2000
 SOLER I SALA, Maria, *L'Església de Sant Pere d'Abrera. Estudi sobre la seva evolució històrica*, Abrera, 2000.
- SOLIAS I ARÍS, J. M., 1983
 SOLIAS I ARÍS, Josep Maria, *Excavacions a l'ermita de Nostra Senyora de Sales (Viladecans)*, Barcelona, 1983.
- SOLSONA I PINYA, E., 1987
 SOLSONA I PINYA, Enric, "La capella gòtica de l'església de Sant Pere de Castellfollit del Boix", *Butlletí dels Amics de l'Art Romànic del Bages*, 29 (1987), pp. 329-331.

- SORIANO, R., 1892
 SORIANO, Ramon, *Apuntes para la monografía de la catedral*, Barcelona, 1892.
- SOSPEDRA I BUIYÉ, A., 2008
 SOSPEDRA I BUIYÉ, Antoni, *Orígens d'un poble: La Palma de Cervelló*, Barcelona, 2008.
- SPLENDOR VALLÈS, 1991
Splendor Vallès. Art cristià del vallès (872-1880), Sabadell, 1991.
- STOKSTAD, M., 1970
 STOKSTAD, Marilyn, "Three Apostles from Vich", *The Nelson Gallery and Atkins Museum Bulletin*, IV, 11 (1970), pp. 2-24.
- SUADES I MARIGOT, J., 1987
 SUADES I MARIGOT, Jordi, "El poblament de Vallhonesta dels anys 1750-1775: venda de masos deshabitats, aposentos i la construcció d'un molí fariner", *Dovella*, 22 (1987), pp. 15-18.
- SUAU LLEAL, L. y LÓPEZ MULLOR, A., 2001
 SUAU LLEAL, Laura y LÓPEZ MULLOR, Albert, "L'excavació a l'església i el forn de Sant Adjutori (Sant Cugat del Vallès)", en *Actes de les Jornades d'Arqueologia i Paleontologia, La Garriga, 29 i 30 de novembre i desembre de 2001*, La Garriga, 2001, III, pp. 1137-1149.
- SUAU LLEAL, L. y LÓPEZ MULLOR, A., 2003
 SUAU LLEAL, Laura y LÓPEZ MULLOR, Albert, "Excavació a les ruïnes de Sant Adjutori (Sant Cugat del Vallès)", en *II Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya, Sant Cugat del Vallès, 2003*, II, pp. 513-521.
- SUBIRANAS I FÀBREGAS, C., 1997
 SUBIRANAS I FÀBREGAS, Carme, *Memòria de la intervenció arqueològica d'urgència a les dependències de l'antiga presó del Palau Episcopal, a Vic (Osona)*, Manlleu-Vic, 1997.
- SUBIRANAS I FÀBREGAS, C., 2004-2005
 SUBIRANAS FÀBREGAS, Carme, "L'excavació arqueològica a la plaça de la catedral de Vic (Osona): l'església de Santa Maria la Rodona", *Tribuna d'arqueologia* (2004-2005), pp. 313-340.
- SUBIRANAS I FÀBREGAS, C., 2005
 SUBIRANAS FÀBREGAS, Carme, "L'església de Santa Maria la Rodona, Osona", *Arqueologia Medieval. Revista catalana d'arqueologia medieval*, 1 (2005), pp. 8-31.
- SUBIRANAS I FÀBREGAS, C., 2009
 SUBIRANAS I FÀBREGAS, Carme, "Les églises de Vic au temps de l'évêque Oliba. Santa Maria la Rodona", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, 40 (2009), pp. 187-203.
- SUBIRANAS I FÀBREGAS, C. y PUJADES I CAVALLERIA, J., s.d.
 SUBIRANAS I FÀBREGAS, Carme y PUJADES I CAVALLERIA, Josep, *Memòria de l'excavació realitzada a l'Església de Sant Esteve de Vilasetrú, a Manlleu (Osona)*, Barcelona, s.d.
- SUBIRANAS I FÀBREGAS, C., BELMONTE, C. y MORET I PUJOL, L., 2008
 SUBIRANAS I FÀBREGAS, Carme, BELMONTE, Cristina y MORET I PUJOL, Lourdes, *Memòria de l'estudi històric i arqueològic de la torre de guaita i la masia de ca n'Altimira, 30 de juliol-18 d'agost de 2008*, Manresa, 2008 (inèdit).
- SUNYOL I BUSQUETS, M., 1988
 SUNYOL I BUSQUETS, Martí, "Santa Maria del Camí (La Garriga)", *Monografies del Montseny*, 3 (1988), pp. 191-199.
- SUREDA BERNÁ, M. J., 1989
 SUREDA BERNÁ, María José, "Les fonts documentals de Sant Vicenç de Rus", en *Recerques històrico-arqueològiques al Berguedà (1983-1986). Església de Sant Vicenç de Rus, Església de Santa Eulàlia de Gironella, Pont Vell de la Pobla de Lillet*, Barcelona, 1989, pp. 9-11.
- SUREDA BERNÁ, M. J., 1983-1984
 SUREDA BERNÁ, María José, "Las fuentes documentales sobre las Iglesias de Santa Càndia d'Orpí y Sant Vicenç de Torelló", *Empúries*, 45-46 (1983-1984), pp. 264-269.
- SUREDA BERNÁ, M. J., 1984
 SUREDA BERNÁ, Maria Josep, "Església de Sant Vicenç de Torelló. Les fonts documentals", en *Memòria 1983, Servei de Catalogació i Conservació de Monuments de la Diputació de Barcelona*, Barcelona, 1984.
- SUREDA BERNÁ, M. J., 1991-1993
 SUREDA BERNÁ, María José, "Espai i decoració a l'Església de Sant Llätzer (Barcelona)", *Lambard*, VI (1991-1993), pp. 77-80.

- SUREDA BERNÁ, M. J., 1993
 SUREDA BERNÁ, María José, "Espai i decoració Medievals", en *III Simposi sobre Restauració Monumental: Barcelona, del 19 al 21 de novembre de 1992. Estudis, informes i textos del Servei del Patrimoni Arquitectònic Local*, Barcelona, 1993, pp. 284-288 (col. Quaderns Científics i Tècnics, 5).
- SUREDA BERNÁ, M. J., 2003
 SUREDA BERNÁ, María José, "Nota sobre el capitell esculpit trobat al castell del Brull (Osona)", en *Actes del Congrés Els castells medievals a la mediterrània nord-occidental, celebrat a Arbúcies els dies 5, 6 i 7 de març de 2003*, Arbúcies, 2003, pp. 491-494.
- SUREDA BERNÁ, M. J., 2008
 SUREDA BERNÁ, María José, "Un hipotètic Camí de Sant Jaume. Els elements arquitectònics i litúrgics del monestir de Sant Llorenç prop Bagà i la seva possible relació amb la iconografia i culte jacobeus", *L'Erol*, 99 (2008), pp. 35-37.
- SUREDA BERNÁ, M. J., 2010
 SUREDA BERNÁ, María José, "Esglésies berguedanes coetànies de Sant Pere de Madrona", *L'Erol*, 104 (2010), pp. 39-43.
- SUREDA I JUBANY, M., 2008
 SUREDA I JUBANY, Marc, *Els precedents de la catedral Santa Maria de Girona. De la plaça religiosa del fòrum romà al conjunt arquitectònic de la seu romànica (ss. I a.C.-XIV d.C.)*, Girona, 2008 (Universitat de Girona, tesis doctoral inédita).
- SUREDA I JUBANY, M., 2010
 SUREDA I JUBANY, Marc, "Las reliquias del altar. Colección de lipanotecas del Museu Episcopal de Vic", *Feuillets de la Cathedrale de Liège*, 102-112 (2010), pp. 47-62.
- SUREDA I JUBANY, M., 2010
 SUREDA I JUBANY, Marc, "La catedral de Vic a les darreres del segle XIV. Edició i comentari de la visita pastoral de 1388", *Miscel·lània litúrgica catalana*, 18 (2010), pp. 323-361.
- SUREDA I JUBANY, M., 2012
 SUREDA I JUBANY, Marc, "Cartographies d'une disparition. Plans anciens de la cathédrale romane de Vic", en *Le plaisir de l'Art au Moyen Âge. Mélanges offerts à Xavier Barral i Altet*, París, 2012, pp. 384-393.
- SUREDA I JUBANY, M. y CAO COSTOYA, D., 2011-2012
 SUREDA I JUBANY, Marc y CAO COSTOYA, David, "Del Círcol al MEV. La col·lecció d'art i la documentació del Museu del Cercle Literari de Vic (1879-1888)", *Quaderns del Museu Episcopal de Vic*, 5 (2011-2012), pp. 143-190.
- SUREDA I JUBANY, M. y FREIXAS I CAMPS, P., 2010
 SUREDA I JUBANY, Marc y FREIXAS I CAMPS, Pere, "Esglésies de nau única en el primer romànic català. Les catedrals de Girona i Vic, escenari de continuïtats i ruptures en l'arquitectura del segle XI a Catalunya", en FREIXAS I CAMPS, Pere y CAMPS I SÒRIA, Jordi (eds.), *Els comacini i l'arquitectura romànica a Catalunya*, Barcelona, 2010, pp. 61-76.
- SUREDA I PONS, J., 1975
 SUREDA I PONS, J., *Notas y documentos para el estudio del claustro de Santa Maria de l'Estany*, Barcelona, 1975 (Universitat de Barcelona, tesis de licenciatura inédita).
- SUREDA I PONS, J., 1981a
 SUREDA I PONS, Joan, *La pintura románica en Cataluña*, Madrid, 1981.
- SUREDA I PONS, J., 1981b
 SUREDA I PONS, Joan, "Les pintures murals de Sant Valentí de les Cabanyes", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 6 (1981), pp. 364-381.
- SUREDA I PONS, J., 1981c
 SUREDA I PONS, Joan, "Les pintures murals romàniques tardanes de Santa Maria del Bruc", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 3 (1981), pp. 160-172.
- SUREDA I PONS, J., 1981d
 SUREDA I PONS, Joan, "Tipología de la crucifixión en la pintura protogótica catalana", *Boletín de la Fundación Camón Aznar*, II-III (1981), pp. 5-37.
- SUREDA I PONS, J., 1984
 SUREDA I PONS, Joan, "Pintura mural románica. Recientes descubrimientos en Catalunya", *Goya*, 183 (1984), pp. 132-139.
- SUREDA I PONS, J., 1985
 SUREDA I PONS, Joan, *La pintura románica en España*, Madrid, 1985.

- SUREDA I PONS, J., 1987
 SUREDA I PONS, Joan, "Comandarismo y vías de penetración y expansión de la pintura románica", en BARRAL I ALTET, Xavier (ed.), *Artistes, Artisans et Production Artistique au Moyen Age*, París, 1987, II, pp. 51-63.
- SUREDA I PONS, J., 1995
 SUREDA I PONS, Joan, *La pintura románica en Cataluña*, Madrid, 1995.
- SUREDA PONS, J. y ALCOLEA I BLANCH, S., 1975
 SUREDA PONS, Joan y ALCOLEA I BLANCH, Santiago, *El Romànic Català. Pintura*, Barcelona, 1975.
- SUREDA I PONS, J. et alii, 2001
 SUREDA I PONS, Joan et alii, *El esplendor de la Edad Media*, Madrid, 2001 (Col. Summa Pictorica. Historia Universal de la Pintura, II).
- SWANSON, R., 2008
 SWANSON, Rebecca, "Sant Miquel de Moror: un ejemplo inaudito de pintura mural románica en el siglo XII", *Románico, Revista de arte de amigos del románico (AdR)*, 16 (2008), pp. 8-17.
- TÁMARO I FABRICIAS, E., 1882
 TÁMARO I FABRICIAS, Eduard, *Guía histórico-descriptiva de la Santa Iglesia Catedral de Barcelona*, Barcelona, 1882.
- TÁMARO I FABRICIAS, E., 1915
 TÁMARO I FABRICIAS, Eduard, "El monestir de Sant Pau del Camp", *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, 250-251 (1915), pp. 322-330.
- TAGAMANENT, 1984
Tagamanent, 7 (1984), pp. 5-6.
- TARRACÓ PLANAS, E., 1980
 TARRACÓ PLANAS, Emilia, "8. Anónimo", *Barcelona Restaura*, Barcelona, 1980, pp. 31-32.
- TARTER I FONTS, R., 2006
 TARTER I FONTS, Ramon, "Els castells de Moia", *Modilianum*, 34 (2006), pp. 117-130.
- TEIXIDOR I PALAU, R., 2002
 TEIXIDOR I PALAU, Ricard, "Els orígens del castell de Brunyola", *Quaderns de la Selva*, 14 (2002), pp. 247-258.
- TENAS I BUSQUETS, M. y ROBLES, L., 2003
 TENAS I BUSQUETS, Montse y ROBLES, Lola, "Espai obert. El museu municipal de Montmeló", *Lauro*, 25 (2003), pp. 60-65.
- TENAS I BUSQUETS, M., 2006
 TENAS I BUSQUETS, Montse, "El Museu Municipal de Montmeló", *Notes*, 21 (2006), pp. 299-310.
- TERÉS I TOMÀS, M. R., 2003
 TERÉS I TOMÀS, Maria Rosa, "Les obres de la catedral de Barcelona i la intervenció de Francesc Marata, un escultor del gòtic internacional", *Barcelona quaderns d'història*, 8 (2003), pp. 201-231.
- THÉREL, M. L., 1984
 THÉREL, Marie-Louise, *A l'origine du décor du poratail occidental de Notre-Dame de Senlis. Le triomphe de la Vierge-Eglise. Sources historiques, littéraires et iconographiques*, París, 1984.
- THESAURUS, 1986
Thesaurus/estudis. L'art als bisbats de Catalunya: 1000-1800, Barcelona, 1986.
- THOBY, P., 1959
 THOBY, Paul, *Le Crucifix des origines au Concile de Trente. Étude iconographique*, Nantes, 1959.
- THOMASA DE SUBIRÀ, L., 1963
 THOMASA DE SUBIRÀ, Lluís, *La Vall de Torelló*, Barcelona, 1963.
- TONNOCHY, A. B., 1937
 TONNOCHY, Alec Bain, "The Censer in the Middle Ages", *British Archaeological Association Journal*, serie 3, 2 (1937), pp. 47-62.
- TORNER I GRANDIA, J., 1997
 TORNER I GRANDIA, Josep, "Arquitectura", *L'Erol*, 56 (1997), p. 12.
- TORNER I PLANELL, J., 1995
 TORNER I PLANELL, Jordi, "La moneda medieval. Un exemple, la moneda vescomtal de Cardona-Calaf", *Miscellanea Aqualatensia*, 7 (1995), pp. 422-428.
- TORRAS I BACARDIT, C., 1986
 TORRAS I BACARDIT, Carme, "Restauració de l'església románica de Santa Maria de Viladelleva", *Butlletí dels Amics de l'Art Romànic del Bages*, 19 (1986), pp. 202-203.

- TORRAS I BACARDIT, C. *et alii*, 2001
 TORRAS I BACARDIT, Carme *et alii*, "S.O.S. Romànic. Sant Jaume d'Olzinelles", *Butlletí dels Amics de l'Art Romànic del Bages*, 124 (2001), pp. 165-168.
- TORRAS I FERRERI, C. A., 1902-1903
 TORRAS I FERRERI, Cèsar August, "Excursió a Alpens, santuari de la Quar i Sant Jaume de Frontanyà", *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, XII, 89 (1902), p. 186; 102 (1903), pp. 169-187.
- TORRAS I FERRERI, C. A., 1905
 TORRAS I FERRERI, Cèsar August, *Berguedà, Valls altes del Llobregat*, Barcelona, 1905. (col. Pirineu Català, V).
- TORRAS I RIBÉ, J. M., 1986-1990
 TORRAS I RIBÉ, Josep Maria (cur.), *Anoia*, Manresa, 1986-1990, 2 tomos (col. Història de les comarques de Catalunya).
- TORRAS I RIBÉ, J. M., 1992
 TORRAS I RIBÉ, Josep Maria, "Inventari de les Jurisdiccions Senyoriales a la Comarca de l'Anoia en els segles Moderns", *Pedralbes. Revista d'Història Moderna*, 12 (1992), pp. 39-70.
- TORRES, J. M., 1996
 TORRES, Josep Maria (ed.), *Sant Pere de Reixac. Montcada i Reixac, Vallès Occidental*, Montcada i Reixac, 1996.
- TORRES Y REYETÓ, J., 1887
 TORRES Y REYETÓ, Jacinto, "Lo castell d'Aramprunyà", *Memòries de l'Associació Catalanista d'Excursions científiques*, III (1887), pp. 33-64.
- TORRES I SERRA, M., 1989
 TORRES I SERRA, Marc, "Les marques de picapedrer de les Torres de Fals", *Butlletí dels Amics de l'Art Romànic del Bages*, 58 (1989), pp. 119-121.
- TORRES I SERRA, M., 2001
 TORRES I SERRA, Marc, "El convent de Santa Clara", en *Manresa Medieval, Història, Art i Cultura a l'Edat Mitjana*, Manresa, 2001, pp. 271-272.
- TORT I MENSA, J., 1981
 TORT I MENSA, Joan, *Breu Història de Molins de Rei*, Molins de Rei, 1981.
- TRAMOYERES BLASCO, L., 1913
 TRAMOYERES BLASCO, Lluís, "La Virgen de la Leche en el Arte", *Museum. Revista mensual de arte español antiguo y moderno y de la vida artística contemporánea*, 3 (1913), pp. 79-118.
- TRASSERRA, J., 1920
 TRASSERRA, J., *Reseñilla històrica del monestir i el claustre de l'Estany*, Vic, 1920.
- TRENS I RIBAS, M., 1919
 TRENS I RIBAS, Manuel, "Les pintures murals de Barberà", *La Veu de Catalunya* (17-18/02/1919), p. 469.
- TRENS I RIBAS, M., 1920
 TRENS I RIBAS, Manuel, "Les pintures murals de Barberà", *Vell i Nou*, 1, 9 (1920), pp. 318-328.
- TRENS I RIBAS, M., 1921
 TRENS I RIBAS, Manuel, "Un sarcòfag important", *Penedès*, III, 6 (1921), pp. 238-240.
- TRENS I RIBAS, M., 1923
 TRENS I RIBAS, Manuel, *Las "Majestats" catalanas y su filiación iconográfica. Discurso leído en la solemne apertura del curso académico de 1923-1924 en el Seminario Conciliar de Barcelona*, Barcelona, 1923.
- TRENS I RIBAS, M., 1925a
 TRENS I RIBAS, Manuel, "Les pintures murals romàniques de Barberà", *Gasetta de les Arts*, 2, 29 (1925), pp. 1-3.
- TRENS I RIBAS, M., 1925b
 TRENS I RIBAS, Manuel, "Les pintures murals romàniques de Barberà", *Nostra comarca*, 5, 2 (1925), pp. 28-32.
- TRENS I RIBAS, M., 1933
 TRENS I RIBAS, Manuel, "La peinture gothique jusqu'à Ferrer Bassa", *La peinture catalane a la fin du moyen age*, París, 1933, pp. 2-12.
- TRENS I RIBAS, M., 1947
 TRENS I RIBAS, Manuel, *María. Iconografía de La Virgen en el arte español*, Madrid, 1947.
- TRENS I RIBAS, M., 1962
 TRENS I RIBAS, Manuel, "Museo diocesano", *Barcelona* (1962), p. 175.

- TRENS I RIBAS, Manuel, 1963
 TRENS I RIBAS, Manuel, *Les majestats catalanes*, Barcelona, 1963 (1966) (col. Monumenta Cataloniae, XIII).
- TRENS I RIBAS, M., 1994
 TRENS I RIBAS, Manuel, "Col·lecció Mn. Trens. Autopresentació de la col·lecció i guia de la col·lecció", *Olerdulae*, XIX (1994), pp. 5-40.
- TRESSERRA, J., 1932
 TRESSERRA, Josep, *Notes històriques de Sant Joan d'Avinyó*, Manresa, 1932.
- TRIAY OLIVES, V., 2012
 TRIAY OLIVES, Vanesa, "L'ocupació altmedieval de la Vilanova dels Arcs Vells", *Quaderns d'Arqueologia i Història de la Ciutat de Barcelona, Quarbis*, 9 (2012), pp. 112-129.
- TRULLÉN I THOMÀS, J. M., 2003a
 TRULLÉN I THOMÀS, Josep Maria, "Altar de Santa Maria de Lluçà", en *Museu Episcopal de Vic. Guia de les col·leccions*, Vic, 2003 (2007), pp. 103-104.
- TRULLÉN I THOMÀS, J. M., 2003b
 TRULLÉN I THOMAS, Josep Maria, "Crist pantocràtor de Sant Salvador de la Vedella", en *Museu Episcopal de Vic. Guia de les col·leccions*, Vic, 2003 (2007), p. 168.
- TRULLÉN I THOMÀS, J. M., 2003c
 TRULLÉN I THOMÀS, Josep Maria, "Majestat de Sant Boi de Lluçanès", en *Museu Episcopal de Vic. Guia de les col·leccions*, Vic, 2003 (2007), pp. 172-174.
- TRULLÉN I THOMÀS, J. M., 2003d
 TRULLÉN I THOMÀS, Josep Maria, "Marededéu de Santa Maria del Pla del Penedès", en *Museu Episcopal de Vic. Guia de les col·leccions*, Vic, 2003 (2007), p. 176.
- TRULLÉN I THOMÀS, J. M., 2003e
 TRULLÉN I THOMÀS, Josep Maria, "Mestre de Cardona. Pintures murals de l'absis de Sant Martí Sescorts", en *Museu Episcopal de Vic. Guia de les col·leccions*, Vic, 2003 (2007), p. 90.
- TRULLÉN I THOMÀS, J. M., 2003f
 TRULLÉN I THOMÀS, Josep Maria, "Mestre d'Osormort. Pintures murals de l'absis de Sant Martí del Brull", en *Museu Episcopal de Vic. Guia de les col·leccions*, Vic, 2003 (2007), pp. 93-94.
- TRULLÉN I THOMÀS, J. M., 2003g
 TRULLÉN I THOMÀS, Josep Maria, "Mestre d'Osormort. Pintures murals de l'absis de Sant Sadurní d'Osormort", en *Museu Episcopal de Vic. Guia de les col·leccions*, Vic, 2003 (2007), pp. 91-92.
- TRULLÉN I THOMÀS, J. M., 2003h
 TRULLÉN I THOMAS, Josep Maria (dir.), *Museu Episcopal de Vic. Guia de les col·leccions*, Vic, 2003 (2007).
- TRULLÉN I THOMÀS, J. M., 2007
 TRULLÉN I THOMÀS, Josep Maria, "Bottega di Vic. Majestat", en CASTRI, Serenella (coord.), *Apocalisse: l'ultima rivelazione, Catálogo de la exposición en Ciudad del Vaticano, Musei Vaticani Salone Sistino, octubre-diciembre 2007*, Ciudad del Vaticano, 2007, pp. 150-151, 194-195.
- UBACH I VINYETA, F., 1931
 UBACH I VINYETA, Francesc, "Sant Pere de Rexac", *Butlletí del Centre Excursionista de Terrassa*, 70 (1931), pp. 114-118.
- UDINA I ABELLÓ, A. M., 1984
 UDINA I ABELLÓ, Antoni Maria, *La Successió testada a la Catalunya Altomedieval*, Barcelona, 1984.
- UDINA I ABELLÓ, A. M., 2001
 UDINA I ABELLÓ, Antoni Maria, *Els testaments dels comtes de Barcelona i dels reis de la Corona d'Aragó. De Guifré Borrell a Joan II*, Barcelona, 2001.
- UDINA I MARTORELL, F., 1945
 UDINA I MARTORELL, Federic, "El Milenario de San Pedro de las Puellas y el acta de consagracion de su primitivo templo", *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, 18 (1945), pp. 217-243.
- UDINA I MARTORELL, F., 1947
 UDINA I MARTORELL, Frederic, *El "Llibre Blanch" de Santas Creus. Cartulario del siglo XII*, Barcelona, 1947.
- UDINA MARTORELL, F., 1951
 UDINA MARTORELL, Frederic, *El Archivo condal de Barcelona en los siglos IX-X*, Barcelona, 1951.

- UDINA I MARTORELL, F., 1960
 UDINA I MARTORELL, Frederic, "El abaciologio del monasterio de San Cugat en los siglos x, xi y xii según su Cartulario", *Hispania Sacra*, 13 (1960), pp. 191-203.
- UDINA I MARTORELL, F., 1971
 UDINA I MARTORELL, Frederic, *L'Hospital de Santa Creu i Sant Pau. L'Hospital de Barcelona*, Barcelona, 1971.
- UNIÓ EXCURSIONISTA DE SABADELL, 1994
 UNIÓ EXCURSIONISTA DE SABADELL, *XV Ronda Vallesana: Els Cingles de Vacarisses*, Sabadell, 1994.
- UNIÓ EXCURSIONISTA DE SABADELL, 2001
 UNIÓ EXCURSIONISTA DE SABADELL, *XXII Ronda Vallesana: Sant Llorenç Savall*, Sabadell, 2001.
- UNIÓ EXCURSIONISTA DE SABADELL, 2007
 UNIÓ EXCURSIONISTA DE SABADELL, *XXVIII Ronda Vallesana: Vacarisses: Sant Salvador de les Espases*, Sabadell, 2007.
- URANGA GALDIANO, J. E. y ÍÑIGUEZ ALMECH, F., 1971-1973
 URANGA GALDIANO, José Esteban y ÍÑIGUEZ ALMECH, Francisco, *Arte medieval Navarro. Arte románico*, Pamplona, 1971-1973, 5 tomos.
- URCELLÉS DEPARES, M. de, 1894
 URCELLÉS DEPARES, Manuel de, "Excursió particular de Castellet al Vendrell per Sant Esteve, Arbós, Llorens y Santa Oliva", *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, IV, 12 (1894).
- VALDENEBRO MANRIQUE, R., 1994
 VALDENEBRO MANRIQUE, Raquel, *El castell i el poble de Talamanca*, Manresa, 1994.
- VALDENEBRO MANRIQUE, R., 2005
 VALDENEBRO MANRIQUE, Raquel, *Inventari Patrimoni Cultural de Fonollosa. Memòria tècnica*, Fonollosa, 2005.
- VALENZANO, G., 2000
 VALENZANO, Giovanna, "Il duomo di Modena dal 1099 al xiii secolo", en *Il duomo di Modena e la basilica di San Zeno*, Verona, 2000, pp. 37-119.
- VALERO MOLINA, J., 1996
 VALERO MOLINA, Joan, "Bernat Despujol: un destacat benefactor de la Seu de Vic", *Lambard*, VIII (1996), pp. 161-167.
- VALERO MOLINA, J., 2007
 VALERO MOLINA, Joan, "Pere Oller", en *L'Art gòtic a Catalunya. Escultura II. De la plenitud a les darreres influències foranes*, Barcelona, 2007, pp. 107-123.
- VALL I RIMBLAS, R., 1972
 VALL I RIMBLAS, Ramon, *Les Pintures de Sant Feliu del Racó*, Sabadell, 1972 (manuscrito de la ponencia leída en la Fundación Bosch i Cardellach).
- VALL I RIMBLAS, R., 1973
 VALL I RIMBLAS, Ramon, "Entorn d'unes troballes a l'església de Sant Feliu del Racó", *Butlletí de la Unió Excursionista de Sabadell*, 16 (1973), pp. 6-7.
- VALL I RIMBLAS, R., 1975
 VALL I RIMBLAS, R., Ramon, *Opus Spicatum al Vallès*, Sabadell, 1975.
- VALL I RIMBLAS, R., 1977
 VALL I RIMBLAS, Ramon, "L'església pre-romànica de Sant Martí de Rovinyó", *Butlletí de la Unió Excursionista de Sabadell*, 43 (1977), pp. 10-13.
- VALL I RIMBLAS, R., 1980
 VALL I RIMBLAS, Ramon, "Sant Tomàs Becket i Catalunya", *Quadern*, 12 (1980), pp. 14-15.
- VALL I RIMBLAS, R., 1981a
 VALL I RIMBLAS, Ramon, "Notícies de restes romàniques a Cardedeu", *Arraona*, 2ª época, 9 (1980), pp. 5-10.
- VALL I RIMBLAS, R., 1981b
 VALL I RIMBLAS, Ramon, "Sant Vicenç de Jonqueres", *Arraona*, 2ª época, 11 (1981), pp. 13-20.
- VALL I RIMBLAS, R., 1983
 VALL I RIMBLAS, Ramon, *El romànic del Vallès*, Sabadell, 1983.
- VALL I RIMBLAS, R., 1986-1987
 VALL I RIMBLAS, Ramon, "Sant Martí de Tagamanent", *Tagamanent*, 14 (1986-1987), p. 3.
- VALLE, X. C., 1991
 VALLE, X. C., "A descendencia do Pórtico da Gloria fóra de Santiago", en *Actas del Simposio Internacional sobre O Pórtico da Gloria e a Arte do seu tempo*, Santiago de Compostela, 1991, pp. 130-132.

- VALLÈS I ALTÉS, J., 1997
 VALLÈS I ALTÉS, Joan, *Els Senyors de Collbató*, Barcelona, 1997.
- VALLICROSA I MAYNOU, J. J., 1990
 VALLICROSA I MAYNOU, Joan J., *Santa Maria de Llerona. Un poble amb arrels*, Barcelona, 1990.
- VALLS I BROQUETAS, O., 1961
 VALLS I BROQUETAS, Orenç, *La vila d'Esparraguera i el seu terme*, Igualada, 1961.
- VALLS I PUEYO, J., 1993
 VALLS I PUEYO, Joan, *El castell i el seu terme. Notícies històriques de Castellbell i el Vilar*, Castellbell i el Vilar, 1993.
- VALLS I PUEYO, J., 2003
 VALLS I PUEYO, Joan, *Castelobello. De Viladoms a Vilamarics passant pel Vilar o els primers pobladors amb nom conegut de Castellbell i el Vilar*, Sant Vicenç de Castellet, 2003.
- VALLS I PRAT, M., 1984
 VALLS I PRAT, Marcel·lí, *Cronologia històrica de la Llacuna*, Capellades, 1984.
- VALLS I VILA, J., 2007
 VALLS I VILA, Jaume, "El castell de Pera. Unes ruïnes mil·lenàries que cal preservar", en *VI Trobada d'Estudiosos de Sant Llorenç del Munt i l'Obac*, Barcelona, 2007, pp. 173-180.
- VÁZQUEZ DE PARGA, L. y LACARRA Y DE MIGUEL, J. M., 1949
 VÁZQUEZ DE PARGA, Luis y LACARRA Y DE MIGUEL, José María, *Las peregrinaciones a Santiago de Compostela*, Madrid, 1949.
- VELLVEHÍ I ALTIMIRA, J. y GRAUPERA I GRAUPERA, J., 1997
 VELLVEHÍ I ALTIMIRA, Jaume y GRAUPERA I GRAUPERA, Joaquim, "Notes sobre la localització de les capelles romàniques de Sant Martí de Montgat i Santa Susanna d'Alella", en *XIII Sessió d'Estudis Mataronins*, 28 de novembre de 1996. *Comunicacions presentades*, Mataró, 1997, pp. 79-97.
- VENDRELL I FÀBREGAS, S., 1975
 VENDRELL I FÀBREGAS, Salvador, *Tordera, puerta del Maresme*, Tordera, 1975.
- VENDRELL I FÀBREGAS, S., 1988
 VENDRELL I FÀBREGAS, Salvador, *Tordera, arrels d'un poble*, Tordera, 1988.
- VENDRELL I VENDRELL, R., 1994
 VENDRELL I VENDRELL, Remei, *Moja. Apunts històrics*, Moja, 1994.
- VENTURA I MAYNOU, J., 1989
 VENTURA I MAYNOU, Joan, "Francesc Folguera i Grassi, arquitecte", *Notes*, 3 (1989), pp. 63-71.
- VENTURA I SELLÉS, A., 2008
 VENTURA I SELLÉS, Anna, "Inventari dels castells medievals a la comarca del Berguedà", *L'Erol*, 96 (2008), pp. 18-21.
- VERDAGUER FEU, R., 1992
 VERDAGUER FEU, Ramon, "El calvari de l'església romànica de S. Vicenç Sarriera o de Verders", *Els Cingles del Collsacabra*, 28 (1992), pp. 18-19.
- VERDAGUER FEU, R., 1993
 VERDAGUER FEU, Ramon, "Pinzellades d'una història i uns records: a l'entorn de Sant Vicenç de Verders", *Els Cingles del Collsacabra*, 29 (1993), pp. 4-6.
- VERGES, T., 1992
 VERGES, Tomàs, *Santa Maria del Pi i la seva història*, Barcelona, 1992.
- VERGÉS I MIRASSÓ, A., 1871
 VERGÉS I MIRASSÓ, Antoni, *Sant Llorenç del Munt, son passat, son present y venider*, Barcelona, 1871.
- VERGÉS I MIRASSÓ, A., 1974
 VERGÉS I MIRASSÓ, Antoni, *Història de Castellar del Vallès: segons el seu manuscrit del 1872, guardat a l'arxiu parroquial de Castellar i fins ara inèdit*, Granollers, 1974.
- VERGÉS Y MOREU, P., 1911
 VERGÉS Y MOREU, Pedro, *Gualba: su nombre, situación, producción, geología, fuentes, aguas, salto, Gorch Negre, iglesia, historia y excursiones*, Barcelona, 1911.
- VERGÉS I TRIAS, M. y VINYOLES I VIDAL, M. T., 1983-1985
 VERGÉS I TRIAS, Martí y VINYOLES I VIDAL, Maria Teresa, "La catedral romànica de Barcelona", *Lambard*, III (1983-1985), pp. 97-102.

- VERGNOLLE, É., 2009
 VERGNOLLE, Éliane, "Saint-Martin du Canigou. L'église du XIe siècle", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, 40 (2009), pp. 133-143.
- VERRIÉ I FAGET, F. P., s.d.
 VERRIÉ I FAGET, Frederic-Pau, *Montserrat*, Madrid, s.d. (col. Los Monumentos cardinales de España, IX).
- VERRIÉ I FAGET, F. P., 1947
 VERRIÉ I FAGET, Frederic-Pau, "La capilla de San Lázaro", en *Barcelona. Divulgación histórica*, tomo III, Barcelona, 1947.
- VERRIÉ I FAGET, F. P., 1948
 VERRIÉ I FAGET, Frederic-Pau, "Breve síntesis histórica de St. Pau del Camp", en *Barcelona. Divulgación histórica*, tomo IV, Barcelona, 1948, pp. 289-291.
- VERRIÉ I FAGET, F. P., 1952
 VERRIÉ I FAGET, Frederic-Pau, *Barcelona antigua*, Madrid, 1952.
- VERRIÉ I FAGET, F. P., 1954
 VERRIÉ I FAGET, Frederic-Pau, "Los monumentos arqueológicos del Vallés", *San Jorge, Revista de la Excma. Diputación Provincial de Barcelona*, 16 (1954), pp. 50-56.
- VERRIÉ I FAGET, F. P., 1955
 VERRIÉ I FAGET, Frederic-Pau, *L'art català, I*, Barcelona, 1955.
- VERRIÉ I FAGET, F. P., 1980
 VERRIÉ I FAGET, Frederic-Pau, "Els últims marbres del Forum de Barcino?", *Rivista di studi liguri*, XLVI, 1-3 (1980), pp. 167-176.
- VIAPLANA, C., 1991
 VIAPLANA, Carme, "Sant Miquel més que mai", *Ronçana*, 158 (1991), p. 23.
- VICENS, T., 1978
 VICENS, Tomàs, *Transcripció dels pergamins de Sant Pere de Casseres*, Barcelona, 1978 (inédito).
- VICENS I SOLER, T., 1998-1999
 VICENS I SOLER, Teresa, "Les taules procedents de Lluçà: algunes qüestions d'iconografia", *Lambard*, XI (1998-1999), pp. 112-127.
- VICENTE CASCANTE, I., 1911
 VICENTE CASCANTE, Ignacio, "San Pedro de las Puellas y la Capilla de Marcús en Barcelona", *Hojas Selectas*, X, 109 (extraordinario) (1911), pp. 946-954.
- VICTORI I AGUILERA, F. et alii, 1971
 VICTORI I AGUILERA, Francesc et alii, *La Tossa de Montbui. Història i llegenda*, Igualada, 1971.
- VICTORI I AGUILERA, F. et alii, 1977
 VICTORI I AGUILERA, Francesc et alii, *Goigs a llaor de Sant Miquel Arcàngel. Per a cantar-se a l'església parroquial d'Orpí i a la ciutat d'Igualada*, Igualada, 1977.
- VIGUÉ I VIÑAS, J., 1974a
 VIGUÉ I VIÑAS, Jordi, *L'Església romànica de Sant Ponç de Corbera. Segle XI*, Barcelona, 1974.
- VIGUÉ I VIÑAS, J., 1974b
 VIGUÉ I VIÑAS, Jordi, *El monestir romànic de Sant Pau del Camp*, Barcelona, 1974.
- VIGUÉ I VIÑAS, J., 1975
 VIGUÉ I VIÑAS, Jordi, *Les esglésies romàniques catalanes de planta circular i triangular*, Barcelona, 1975.
- VIGUÉ I VIÑAS, J. y BASTARDES I PARERA, A., 1978
 VIGUÉ I VIÑAS, Jordi y BASTARDES I PARERA, Albert, *Monuments de la Catalunya romànica, 1. El Berguedà*, Barcelona, 1978.
- VIGUÉ I VIÑAS, J. et alii, 1974
 VIGUÉ I VIÑAS, Jordi, et alii, *L'església romànica de Sant Pons de Corbera. Segle XI*, Barcelona, 1974.
- VIGUÉ I VIÑAS, J. et alii, 1975
 VIGUÉ I VIÑAS, Jordi, et alii, *Les esglésies romàniques catalanes de planta circular i triangular*, Barcelona, 1975.
- VILA, A., 1913-1914
 VILA, Antoni, "Lo senyoriu feudal de Castellgalí", *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras*, VII (1913-1914), pp. 47-58.
- VILA, J., 1948
 VILA, Joan, *Compendio histórico-geográfico de Villanueva y Geltrú*, Vilanova i la Geltrú, 1948.

- VILA I CARABASA, J. M., 1993
- VILA I CARABASA, Josep Maria, "Excavacions arqueològiques al castell de Claramunt", *Estrat*, 6 (1993), pp. 131-148.
- VILA I CARABASA, J. M., 1997
- VILA I CARABASA, Josep Maria, *Memoria de la intervenció arqueològica a la Torre de Benviure (Sant Boi de Llobregat, Baix Llobregat). Juny-agost de 1996/gener-febrer de 1997*, Sant Boi de Llobregat, 1997 (inèdit).
- VILA I CARABASA, J. M., 1998
- VILA I CARABASA, Josep Maria, "El castell de Claramunt (La Pobla de Claramunt)", en *Arqueologia medieval a l'Anoia. Museu de la Pell d'Igualada i Comarcal de l'Anoia, del 13 al 17 de novembre de 1998. Castell de Claramunt, exposició permanent*, Barcelona, 1998, pp. 45-49.
- VILA I CARABASA, J. M., 2000
- VILA I CARABASA, Josep Maria, "La torre de Benviure (Sant Boi de Llobregat). Evolució i transformació d'una turris medieval (segles XI-XX)", en *I Congrés d'arqueologia medieval i moderna a Catalunya*, Igualada, 2000, pp. 414-425.
- VILA I CARABASA, J. M., 2004
- VILA I CARABASA, Josep Maria, "Intervenció arqueològica a l'església de Santa Maria de Montmeló", en *Actes de les Jornades d'Arqueologia i Paleontologia 2004, Comarques de Barcelona (1996-2004)*, Barcelona, 2004, III, pp. 1178-1185.
- VILA I CARABASA, J. M., 2010
- VILA I CARABASA, Josep Maria, *Sant Sadurní de Rotgers. Arqueologia i història*, Barcelona, 2010.
- VILA I CARABASA, J. M. y ARCOS LÓPEZ, R., 2007
- VILA I CARABASA, Josep Maria y ARCOS LÓPEZ, Roser, "La Torre de la Minyona del Castell de Cardona, e Volució i transformació (segles XI-XX)", en *III Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya: Sabadell 18-21 de maig de 2006*, Barcelona, 2007, II, pp. 450-457.
- VILA I CARABASA, J. M. y MIQUEL I VIVES, M., 1995-1996
- VILA I CARABASA, Josep Maria y MIQUEL I VIVES, Marina, "Estudi d'una matriu de segell medieval procedent de l'església de Sant Ponç de Corbera", *Acta historica et archaeologica Mediaevalia*, 16-17 (1995-1996), pp. 291-294.
- VILA I CARABASA, J. M., MORET I PUJOL, L. y VALDENEBRO I MANRIQUE, R., 2002
- VILA I CARABASA, Josep Maria, MORET I PUJOL, Lourdes y VALDENEBRO I MANRIQUE, Raquel, *Estudi històric i arqueològic del castell de Barberà del Vallès, desembre 2001-febrer 2002*, Manresa, 2002 (inèdit).
- VILA I FÀBREGAS, G., 2009
- VILA I FÀBREGAS, Goretti, *Inventari Patrimoni Cultural de Santa Perpètua de Mogoda. Memoria tècnica*, Santa Perpètua de Mogoda, 2009.
- VILA RODRÍGUEZ, R., 1991
- VILA RODRÍGUEZ, Rafael, "La restauració de les esglésies de Santa Maria de Foix, Sant Marçal de Terrassola i del campanar de la basílica de Santa Maria de Vilafranca", en *Simposi sobre actuacions en el patrimoni edificat medieval i modern (segles X al XVIII)*, Barcelona, 1991, pp. 99-108 (col. Quaderns Científics i Tècnics, 3).
- VILA RODRÍGUEZ, R., 2002
- VILA RODRÍGUEZ, Rafael, "El plan director de la catedral de Vic (Barcelona)", *Bienes culturales. Revista del Instituto del Patrimonio Histórico Español*, 1 (2002), pp. 35-54.
- VILA I SALA, A., 1900
- VILA I SALA, Antón, *Noticia històrica de la vila de Prats de Rey y de sa patrona la Mare de Deu del Portal*, Manresa, 1900.
- VILA I SALA, A., 1912
- VILA I SALA, Antón, "La capella del Marquet", *Butlletí del Centre Excursionista de la Comarca del Bages*, 58 (1912), pp. 296-298.
- VILA I SALA, A., 1913
- VILA I SALA, Antón, *Notes històriques de la vila dels Prats del Rey y de sa patrona la Mare de Déu del Portal*, s.l., 1913 (1984).
- VILÀ VALENTÍ J., REGLÀ, J. y GUDIOL RICART, J., 1974
- VILÀ VALENTÍ Joan, REGLÀ, Juan y GUDIOL RICART, José, *Cataluña I*, Madrid, 1974 (col. Tierras de España, I).
- VILA I VILA, J. M., 1986a
- VILA I VILA, Josep Maria, "Aguilar de Segarra", en *Història del Bages*, Manresa, 1986 (1987-1988), I, pp. 79-86 (col. Història de les comarques de Catalunya).
- VILA I VILA, J. M., 1986b
- VILA I VILA, Josep Maria, "Fonollosa", en *Història del Bages*, Manresa, 1986 (1987-1988), I, pp. 275-282 (col. Història de les comarques de Catalunya).
- VILA I VILALTA, L., 1983
- VILA I VILALTA, Lluís, *Coneguem Prats de Lluçanès*, Prats de Lluçanès, 1983.

- VILADÉS LLORENS, R., 1986
 VILADÉS LLORENS, Ramon, "El Mas Periques de Puig-Reig: probable edifici dels ordres militars (arquitectura)", *L'Erol*, 15 (1986), pp. 28-30.
- VILADÉS LLORENS, R., 1994
 VILADÉS LLORENS, Ramon, "Senyors i pagesos a les valls de Merlès", *L'Erol*, 44 (1994), pp. 14-17.
- VILADÉS LLORENS, R., 1998
 VILADÉS LLORENS, Ramon, "Sant Pere de la Portella. Arquitectura", *L'Erol*, 57 (1998), pp. 11-12.
- VILADÉS LLORENS, R., 2007a
 VILADÉS LLORENS, Ramon, "Les esglésies", en *Avià, notes històriques d'un poble del Berguedà*, Avià, 2007, pp. 63-70.
- VILADÉS LLORENS, R., 2007b
 VILADÉS LLORENS, Ramon, *La parròquia de Sant Martí d'Avià (907-2007)*, Avià, 2007.
- VILADÉS LLORENS, R., 2008
 VILADÉS LLORENS, Ramon, "L'església de Sant Martí", *L'Erol*, 95 (2007), pp. 12-15.
- VILADÉS LLORENS, R. y PUNTAS CALVERAS, J., 1984
 VILADÉS LLORENS, Ramon y PUNTAS CALVERAS, Jordi, "Restauracions arquitectòniques al Berguedà. La masia de El Bruc i el pont d'Alfar", *L'Erol*, 11 (1984), pp. 45-47.
- VILAGELIU I DACHS, J., 1970
 VILAGELIU, Jaume, *L'església parroquial de Sant Celoni*, Sant Celoni, 1970.
- VILAGELIU I DACHS, J., 1976
 VILAGELIU, Jaume, *Estampes històriques de Sant Celoni*, Sant Celoni, 1976.
- VILAGINÉS I SEGURA, J., 1987
 VILAGINÉS I SEGURA, Jaume, "Comentari del Capbreu de Mollet del Vallès", *Notes*, 1 (1987), pp. 19-24.
- VILAGINÉS I SEGURA, J., 1990
 VILAGINÉS I SEGURA, Jaume, "Els templers al Vallès", *Notes*, 4 (1990), pp. 7-27.
- VILAGINÉS I SEGURA, J., 1991
 VILAGINÉS I SEGURA, Jaume, "Dues mirades retrospectives: mil·lenari i carreratge (993 i 1393)", *Notes*, 5 (1991), pp. 9-17.
- VILAGINÉS I SEGURA, J., 1992
 VILAGINÉS I SEGURA, Jaume, "El Benefici de Sta. Maria de St. Vicenç de Mollet (s. XIV). Un estudi d'Història Social", *Notes*, 6 (1992), pp. 9-21.
- VILAGINÉS I SEGURA, J., 1997
 VILAGINÉS I SEGURA, Jaume, "Senyors i pagesos. Les relacions socials i la seva expressió en l'espai a Mollet durant la plena edat mitjana (segles XII i XIII)", *Notes*, 11 (1997), pp. 27-48.
- VILAGINÉS I SEGURA, J., 2004
 VILAGINÉS I SEGURA, Jaume, "Els orígens de Parets (904). El primer document i els seus protagonistes", *Notes*, 9 (2004), pp. 49-66.
- VILAGINÉS I SEGURA, J., 2007
 VILAGINÉS I SEGURA, Jaume, *Cavallers, pagesos i templers: Santa Perpètua de Moguda a l'edat mitjana (segles X-XIII)*, Barcelona, 2007.
- VILALTA I MARTÍNEZ, J., 1983
 VILALTA I MARTÍNEZ, Jordi, "Sant Genís: la mort d'una mil·lenària ermita", *Butlletí. Grup de col·laboradors del Museu de Rubí*, III, 10 (1983), pp. 187-190.
- VILALTA SERRA, E., 2002
 VILALTA SERRA, Enric, "Els Confins de la Marca, rudiments metodològics per a l'estudi dels documents del segle X", *Miscellanea Aqualatensis*, 6 (2002), pp. 419-473.
- VILAMALA SALVANS, J., 2002
 VILAMALA SALVANS, Jordi, *De Sant Martí de Riudeperes a Calldetenes. Passat i present d'un poble viu*, Tarragona, 2002.
- VILAMALA SALVANS, J., 2003
 VILAMALA SALVANS, Jordi, "Consuetud de la iglésia parroquial de Sant Andreu de Gurb, del bisbat de Vich, dictada per Gaspar Graell y de Bosch, prevere y rector de la dita iglésia. 1664", *Miscel·lània litúrgica catalana*, 11 (2003), pp. 191-204.
- VILAR I MARTÍNEZ, A., 1983
 VILAR I MARTÍNEZ, Agustí, "La torre Abadal", *Muntanya*, 725 (1983), pp. 291-299.

- VILARDAGA Y CAÑELLAS, J., 1890
 VILARDAGA Y CAÑELLAS, Jacinto, *Historia de Berga y breves noticias de su comarca desde los tiempos primitivos hasta nuestros días*, Barcelona, 1890.
- VILARDAGA Y CAÑELLAS, J., 1919
 VILARDAGA Y CAÑELLAS, Jacinto, *Efemérides bergadanas: colección de todos los hechos acaecidos en Berga que han llegado a nuestra noticia desde los primitivos tiempos hasta nuestros días*, Manresa 1919.
- VILARMAU I MASFERRER, M., 1983
 VILARMAU I MASFERRER, Marc, "Trobada d'una església anterior a Santa Maria de Claret", *Dovella*, 11 (1983), pp. 45-46.
- VILARMAU I MASFERRER, M., 1991
 VILARMAU I MASFERRER, Marc, "L'església romànica de Santa Maria de Serarols", *Dovella*, 8 (1991), pp. 26-31.
- VILARODÀ I PLANAS, J., 1998
 VILARODÀ I PLANAS, Jordi, "Una restauració respectuosa sobre Casseres", *El 9 Nou* (10-07-1998), pp. 3-5.
- VILÀS I GALINDO, E., 2009
 VILÀS I GALINDO, Ernesto, "L'església de Santa Maria l'Antiga o Santiga (983-2009): una història per recuperar", *Notes*, 24 (2009), pp. 127-143.
- VILASECA I SEGALÉS, J., 1980
 VILASECA I SEGALÉS, Joan, *Història de Santa Coloma de Gramenet durant el s. XIX*, Santa Coloma de Gramenet, 1980.
- VILASECA I SEGALÉS, J., 1985
 VILASECA I SEGALÉS, Joan, *Història General de Santa Coloma de Gramenet*, Santa Coloma de Gramenet, 1985.
- VILELLA I BOIXADÉ, I., 1993
 VILELLA I BOIXADÉ, Isidre, "Santa Maria de Balsareny. Sobirana de Farrans o Farràs", *Butlletí dels Amics de l'Art Romànic del Bages*, 85 (1993), pp. 61-64.
- VILLANUEVA, J., 1803-1852
 VILLANUEVA, Jaime, *Viage literario a las iglesias de España*, Madrid-Valencia, 1803-1852 (2001), 22 tomos.
- VILLARROYA I FONT, J., 1999
 VILLARROYA I FONT, Joan (dir.), *Història de Badalona*, Badalona, 1999.
- VILLEGAS I MARTÍNEZ, F., 1972a
 VILLEGAS I MARTÍNEZ, Francesc, "Milenario del monasterio de Sant Benet de Bages-Noticias sobre sus antiguas posesiones: Sant Martí de Serraïma", *Manresa*, 5013 (1972).
- VILLEGAS I MARTÍNEZ, F., 1972b
 VILLEGAS I MARTÍNEZ, Francesc, "Milenario del monasterio de Sant Benet de Bages-Noticias sobre sus antiguas posesiones: Sant Pere de Serraïma", *Manresa*, 5006 (1972), p. 5.
- VILLEGAS I MARTÍNEZ, F., 1972c
 VILLEGAS I MARTÍNEZ, Francesc, "Milenario del monasterio de Sant Benet de Bages-Noticias sobre sus antiguas posesiones: Santa Magdalena del Pla de Vilomara" *Manresa* (1972), p. 5.
- VILLEGAS I MARTÍNEZ, F., 1972d
 VILLEGAS I MARTÍNEZ, Francesc, "Milenario del monasterio de Sant Benet de Bages-Noticias sobre sus antiguas posesiones: Santa María de Claret", *Manresa* (18/05/1972).
- VILLEGAS I MARTÍNEZ, F., 1973a
 VILLEGAS I MARTÍNEZ, Francesc, "Una afortunada restauración: Sant Miquel de Serrassanç", *Manresa* (24/05/1973), p. 4.
- VILLEGAS I MARTÍNEZ, F., 1973b
 VILLEGAS I MARTÍNEZ, Francesc, "Otra iglesia antigua restaurada: Santa María de Matadars", *Manresa* (23/06/1973).
- VILLEGAS I MARTÍNEZ, F., 1974a
 VILLEGAS I MARTÍNEZ, Francesc, "Hacia la total restauración de la iglesia de Sant Esteve del Castell de Sallent", *Manresa* (28/08/1974).
- VILLEGAS I MARTÍNEZ, F., 1974b
 VILLEGAS I MARTÍNEZ, Francesc, "Restauraciones en la iglesia románica de Santa Maria de Cornet", *Manresa* (25/05/1974).
- VILLEGAS I MARTÍNEZ, F., 1974c
 VILLEGAS I MARTÍNEZ, Francesc, "Santa María de Matadars, extraordinario monumento comarcal", *Manresa* (20/05/1974).

- VILLEGAS I MARTÍNEZ, F., 1975
 VILLEGAS I MARTÍNEZ, Francesc, "Sant Pere del Mont i les seves esglésies dependents", *Butlletí del Centre Excursionista de la Comarca del Bages*, 2ª época, 25 (1975), pp. 27-29.
- VILLEGAS I MARTÍNEZ, F., 1976a
 VILLEGAS I MARTÍNEZ, Francesc, "Un romànic de excepció: Sant Cugat de Salou", *Manresa* (30/04/1976).
- VILLEGAS I MARTÍNEZ, F., 1976b
 VILLEGAS I MARTÍNEZ, Francesc, "Santa Magdalena de Bell-Lloc", *Manresa* (19/02/1976).
- VILLEGAS I MARTÍNEZ, F., 1978
 VILLEGAS I MARTÍNEZ, Francesc, "Restauración de una interesante iglesia comarcal: Sant Pere de Serraïma", *Gazeta de Manresa*, 318 (1978).
- VILLEGAS I MARTÍNEZ, F., 1979a
 VILLEGAS I MARTÍNEZ, Francesc, "Una església romànica de la comarca que reneix de les runes. Sant Pere de Serraïma (Sallent)", *Butlletí del Centre Excursionista de la Comarca de Bages*, 2ª época, 30 (1979), pp. 22-23.
- VILLEGAS I MARTÍNEZ, F., 1979b
 VILLEGAS I MARTÍNEZ, Francesc, "Visitando la comarca: Sant Miquel de Castelladral", *Gazeta de Manresa* (21/03/1979).
- VILLEGAS I MARTÍNEZ, F., 1980
 VILLEGAS I MARTÍNEZ, Francesc, "Inauguración y bendición de la restaurada iglesia de Sant Pere de Serraïma", *Gazeta de Manresa*, 562 (1980).
- VILLEGAS I MARTÍNEZ, F., 1981a
 VILLEGAS I MARTÍNEZ, Francesc, "Recuperació d'una església romànica del Bages: Sant Martí de les Planes (m. Sant Mateu de Bages)", *Dovella*, 3 (1981), pp. 65-37.
- VILLEGAS I MARTÍNEZ, F., 1981b
 VILLEGAS I MARTÍNEZ, Francesc, "Sant Pere de Castellnou de Bages. Una església antiga recuperada", *Butlletí del Centre Excursionista de la Comarca del Bages*, 2ª época, 31 (1981), pp. 32-34.
- VILLEGAS I MARTÍNEZ, F., 1982
 VILLEGAS I MARTÍNEZ, Francesc, *El romànic del Bages. Estudi dels edificis religiosos*, Manresa, 1982.
- VILLEGAS I MARTÍNEZ, F., 1983a
 VILLEGAS I MARTÍNEZ, Francesc, "Completada la historia dels esquelets de la necròpolis de Viladordis", *El Pla de Bages*, 2ª época, 67 (1983), p. 11.
- VILLEGAS I MARTÍNEZ, F., 1983b
 VILLEGAS I MARTÍNEZ, Francesc, "Consolidació d'una important església pre-romànica del Bages: Sant Miquel de Grevalosa", *Circular - Amics de l'Art Romànic*, 20 (1983), pp. 236-237.
- VILLEGAS I MARTÍNEZ, F., 1983c
 VILLEGAS I MARTÍNEZ, Francesc, *Santuari de la Mare de Déu de la Salut de Viladordis. Una historia mil·lenària*, Manresa, 1983.
- VILLEGAS I MARTÍNEZ, F., 1987
 VILLEGAS I MARTÍNEZ, Francesc, "Sant Mamet de Bacardit: una església vella de Camps (Fonollosa)", *Butlletí dels Amics de l'Art Romànic del Bages*, 36 (1987), pp. 416-417.
- VILLEGAS I MARTÍNEZ, F., 1991
 VILLEGAS I MARTÍNEZ, Francesc, "Santuaris marians del Bages amb tradició remeiera", *Gimbernat*, 15 (1991), pp. 291-312.
- VILLEGAS I MARTÍNEZ, F., 2001
 VILLEGAS I MARTÍNEZ, Francesc, "Visita al Santuari de Viladordis", en *Manresa Medieval, Història, Art i Cultura a l'Edat Mitjana*, Manresa, 2001, pp. 269-270.
- VILLEGAS I MARTÍNEZ, F., 2010
 VILLEGAS I MARTÍNEZ, FRANCESC, "Recuperat l'extraordinari conjunt medieval de Matadars", *Diari FRQ* (11/2010), p. 20.
- VILLEGAS I MARTÍNEZ, F. y ORIVE I TORRAS, V., 1982
 VILLEGAS I MARTÍNEZ, FRANCESC y ORIVE I TORRAS, Vidal, *El romànic del Bages. Estudi dels edificis religiosos*, Manresa, 1982.
- VILLUENDAS I GIBERT, E., 1984
 VILLUENDAS I GIBERT, Evelí, "Viladecans a la geografia comarcal de Catalunya", en *III Jornades d'Història Local*. 3, 4 i 5 de setembre 1984, Viladecans, 1984, pp. 9-19.
- VINTRÓ, J., 1893
 VINTRÓ, J. "Excursió oficial a Sant Benet de Bages i Santa Maria de l'Estany", *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, III (1893) p. 135-144.

- VIÑAS I BADIA, R., 1991
 VIÑAS I BADIA, Rosa, "La Baronia d'Eramprunyà", *La Sentiu. Quaderns de divulgació*, 17 (1991).
- VINYALS I ROVIRA, F., 1978
 VINYALS I ROVIRA, Fermí, *Preliminars de la història de Sta. Perpètua de Mogoda i Santiga*, Santa Perpètua, 1978.
- VINYALS I ROVIRA, F., 1984
 VINYALS I ROVIRA, Fermí, *Notes de la història de Santiga, petit poble del Vallès*, Barcelona, 1984.
- VINYALS I ROVIRA, F., 1984-1985
 VINYALS I ROVIRA, Fermí, "Recull de notícies de la baronía composta per les parròquies de Santa Perpètua de Mogoda, Santa Maria de Martorelles, Sant Fost de Campsentelles i Sant Cebrià de Cabanyes, de la Vegueria del Vallès", *Acta historica et archaeologica Mediaevalia*, 5-6 (1984-1985), pp. 433-450.
- VINYALS I ROVIRA, F., 1994
 VINYALS I ROVIRA, Fermí, *Història de Santa Perpètua de Mogoda: des de la prehistòria als primers anys del segle XX*, Santa Perpètua, 1994.
- VINYETA I LEYES, R., 1978
 VINYETA I LEYES, Ramon, *Sant Jaume de Frontanyà i l'alta vall del riu Merlès*, Torelló, 1978.
- VINYETA I LEYES, R., 1986
 VINYETA I LEYES, Ramon, *El Vidranès: Puigsacalm, Milany, Curull, Bellmunt*, Torelló, 1986.
- VINYETA I LEYES, R., 1998
 VINYETA I LEYES, Ramon, *Alpens: Lluçanès Nord*, Torelló, 1998.
- VIRELLA, J., 1979
 VIRELLA, Joan, "L'Església de Bruguers Vell (Gavà)", *Full informatiu del romànic*, 17 (1979).
- VIRELLA I BLODA, A., 1949
 VIRELLA I BLODA, Albert, *Vilanova i la Geltrú, imatges de la ciutat i de la comarca*, Vilanova i la Geltrú, 1949 (1987).
- VIRELLA I BLODA, A., 1974
 VIRELLA I BLODA, Albert, *Vilanova i la Geltrú. Del mil·lenari de Cubelles al setè centari de la carta-pobla de Vilanova*, Barcelona, 1974.
- VIRELLA I BLODA, A., 1981
 VIRELLA I BLODA, Albert, "Les pintures murals de Sant Valentí de les Cabanyes", *Circular - Amics de l'Art Romànic*, 11 (1981), pp. 108-110.
- VIRELLA I BLODA, A., 1986
 VIRELLA I BLODA, Albert, "L'accés marítim d'Olèrdola en l'alta medievallitat", *Miscel·lània Penedesenca*, 9 (1986), pp. 19-46.
- VIRELLA I BLODA, A., 1990
 VIRELLA I BLODA, Albert, *Canyelles mil·lenària*, Vilafranca del Penedès, 1990.
- VIRELLA I BLODA, A., 1991
 VIRELLA I BLODA, Albert, *El terme de Cubelles a través el temps*, Sant Sadurní d'Anoia, 1991.
- VIRGILI I COLET, A., 1991
 VIRGILI I COLET, Antoni, *L'expansió i afermament del feudalisme al Baix Gaià (segles XI i XII)*, Altafulla, 1991.
- VIRGILI I COLET, A., 2003
 VIRGILI I COLET, Antoni, "Els conqueridors de mitjan segle XII. Com aprenen a ser-ho", en BARCELÓ I PERELLÓ, Miquel et alii, *El Feudalisme comptat i debatut: formació i expansió del feudalisme català*, València, 2003, pp. 253-291.
- VIVES, E., 1988
 VIVES, Enric, "L'avi Jaume del Clot de la Móra", *Tagamanent*, 18 (1988), pp. 7-8.
- VIVES I BALMAÑA, E., 1980
 VIVES I BALMAÑA, Elisenda, "Les restes humanes de Santa Maria de Cervelló (Baix Llobregat)", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 2 (1980), pp. 80-83.
- VIVES I BALMAÑA, E., 1981
 VIVES I BALMAÑA, Elisenda, "Estudi antropològic de les restes òssies de Sant Eudald de Sorba", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 6 (1981), pp. 345-346.
- VIVES I BALMAÑA, E., 1982a
 VIVES I BALMAÑA, Elisenda, "Les restes òssies humanes del cementiri medieval de l'Esquerda (Roda de Ter, Osona)", *Ausa*, X, 102-104 (1982), pp. 341-343.
- VIVES I BALMAÑA, E., 1982b
 VIVES I BALMAÑA, Elisenda, "Les restes òssies humanes de Sant Andreu de Sagàs (Berguedà). Estudi preliminar", *Ausa*, X, 102-104 (1982), pp. 371-373.

- VIVES I BALMAÑA, E., 1988
 VIVES I BALMAÑA, Elisenda, "Estudi antropològic de les restes humanes de la necròpoli medieval de Bellvitge", *Identitats*, 1 (1988), pp. 36-40.
- VIVES GATELL, J., 1942
 VIVES I GATELL, Josep, *Inscripciones cristianas de la España romana y visigoda*, Barcelona, 1942.
- VIVES GATELL, J., 1962
 VIVES GATELL, Josep, "Inscripciones prerrománicas barcelonesas", *San Jorge, Revista de la Excma. Diputación Provincial de Barcelona*, 47 (1962), pp. 56-62.
- VIVES I SABATER, R., 1972
 VIVES I SABATER, Ricard, *L'Ermita de Bellvitge i els seus goigs*, Hospitalet de Llobregat, 1972.
- VIVES I TORT, M., 1999
 VIVES I TORT, Miquel, "Reivindicació de Sant Esteve de Castellet com a antiga cruïlla de camins", *Miscel·lània Penedesenca*, 24 (1999), pp. 427-436.
- VUITÈ CENTENARI DE L'ERMITA, 1998
Vuitè centenari de l'Ermita de la Mare de Déu de les Arenes, Castellar del Vallès, 1998.
- WALLIS, M., 1973
 WALLIS, Mieczyslaw, "Inscriptions in Paintings", *Semiotica*, 9 (1973), pp. 1-28.
- WETTSTEIN, J., 1971
 WETTSTEIN, Janine, *La fresque romane Italie-France-Espagne, I. Études comparatives*, Ginebra, 1971.
- WHITEHILL, W. M., 1941
 WHITEHILL, Walter Muir, *Spanish Romanesque Architecture of the eleventh century*, Oxford, 1941 (Londres, 1968).
- WHITEHILL, W. M., 1973
 WHITEHILL, Walter Muir, *L'Art Romànic a Catalunya. Segle XI*, Barcelona, 1973 (1974).
- WILLIAMSON, P., 1983
 WILLIAMSON, Paul, *Catalogue of Romanesque Sculpture* (Victoria and Albert Museum), Londres, 1983.
- WITTLIN, C. J., 1983
 WITTLIN, Curt J., "Introducció", en EIXIMENIS, Francesc, *De Sant Miquel arcàngel. El quint tractat del 'Llibre dels àngels'*, Barcelona, 1983.
- XALABARDER SERRA, A., 1935
 XALABARDER SERRA, Avelí, *Caldes antic i modern. Apunts per a la història de la Vila de Caldes de Montbui*, Caldes de Montbui, 1935.
- XARRIÉ I ROVIRA, J. M., 1981
 XARRIÉ I ROVIRA, Josep Maria, "Primeres anotacions sobre les pintures de Sant Valentí de les Cabanyes", *Quaderns d'Estudis Medievals*, 5 (1981), pp. 318-320.
- XARRIÉ I ROVIRA, J. M., 2002
 XARRIÉ I ROVIRA, Josep Maria, "Examen científico de la Virgen románica de Montserrat", en *XIV Congreso de conservación y restauración de bienes culturales. Libro de actas, Valladolid 28-30 noviembre y 1 diciembre de 2002*, Valladolid, 2002, II, pp. 629-633.
- XARRIÉ I ROVIRA, J. M. y PORTA I FERRÉ, E., 2003
 XARRIÉ I ROVIRA, Josep Maria y PORTA I FERRÉ, Eduard, "Estudis tècnics, restauració i resultats a la imatge romànica de la Mare de Déu de Montserrat", en *La imatge de la Mare de Déu de Montserrat*, Barcelona, 2003, pp. 180-190.
- XIMENES CASTELLS, A., 1965
 XIMENES CASTELLS, Alicia, *Iglesia de San Pedro de las Puellas de Barcelona: estudio histórico arqueológico*, Barcelona, 1956 (Universitat de Barcelona, tesis de licenciatura inédita).
- XIQUÉS I SOLER, M., 1975
 XIQUÉS I SOLER, Magí, *Reseña histórica de Canet de Mar y de sus monumentos*, Barcelona, 1975.
- X. C., 1983
 X. C., "Obres de Bellmunt a bon ritme", *Full Diocesà (Vic)* (20/02/1983).
- YARZA LUACES, J., 1979
 YARZA LUACES, Joaquín, *Arte y arquitectura en España 500-1250*, Madrid, 1979 (2004).
- YARZA LUACES, J., 1980
 YARZA LUACES, Joaquín, *La Edad Media*, Madrid, 1980 (col. Historia del arte hispánico, 2).

- YARZA LUACES, J., 1981
 YARZA LUACES, Joaquín, "San Miguel y la balanza. Notas iconográficas acerca de la psicostasis y el pesaje de las acciones morales", *Boletín del Museo e Instituto Camón Aznar*, 6-7 (1981), pp. 5-36.
- YARZA LUACES, J., 1984a
 YARZA LUACES, Joaquín, "Escultura romànica", en *Art Català: estat de la qüestió. Ve Congrés Espanyol d'Història de l'Art (C.E.H.A)*, Barcelona, 1984, pp. 101-122.
- YARZA LUACES, J., 1984b
 YARZA LUACES, Joaquín, *Maestro Mateo. El Pórtico de la Gloria*, Madrid, 1984.
- YARZA LUACES, J., 1987
 YARZA LUACES, Joaquín, "Aproximación estilística e iconográfica a la portada de Santa María de Covet (Lérida)", en YARZA LUACES, Joaquín, *Formas artísticas de lo imaginario*, Barcelona, 1987, pp. 182-230.
- YARZA LUACES, J., 1985
 YARZA LUACES, Joaquín, "Sant Quirze de Pedret (Pintura romànica)", en *Catalunya Romànica*, vol. XIII. *El Berguedà*, Barcelona, 1985, pp. 218-234.
- YARZA LUACES, J., 1990
 YARZA LUACES, Joaquín, "Pinturas murales de Sant Pau de Casserres", en YARZA LUACES, Joaquín y TRULLÉN I THOMAS, Josep Maria (eds.), *Museu Diocesà i Comarcal de Solsona. Romànic i Gòtic*, Barcelona, 1990, pp. 159-161.
- YARZA LUACES, J., 1993
 YARZA LUACES, Joaquín, "L'escultura al voltant de l'any 1000", *L'Avenç*, 121 (1988), pp. 40-43.
- YARZA LUACES, J., 1993
 YARZA LUACES, Joaquín, "Arnau Cadell", *Enciclopedia dell'Arte Medievale*, vol. IV, Roma, 1993, pp. 37-38.
- YARZA LUACES, J., 2003
 YARZA LUACES, Joaquín, "Iconografía del claustro románico", en YARZA LUACES, Joaquín y BOTO VARELA, Gerardo (coords.), *Claustros románicos hispanos*, León, 2003, pp. 47-65.
- YARZA LUACES, J. y ESPAÑOL BELTRÁN, F., 2007
 YARZA LUACES, Joaquín y ESPAÑOL BELTRÁN, Francesca, *El romanic català*, Barcelona, 2007.
- YLLA, L. G., 1909
 YLLA, Lluís G. "Excursió a Gorch negre", *Gazeta Montañesa* (03/11/1909).
- YLLA, L. G., 1912
 YLLA, Lluís G., "Excursió a Sant Fructuós del Grau", *Butlletí del Centre Excursionista de Vich*, I (1912), pp. 6-7.
- YLLA-CATALÀ, G., 2008
 YLLA-CATALÀ, Gemma, "Incensario", en CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel y CAMPS I SORIA, Jordi (di.), *El Románico y el Mediterráneo. Barcelona, Toulouse y Pisa (1120-1180)*, Barcelona, 2008, pp. 424-425.
- ZAMORA, F. de, 1973
 ZAMORA, Francisco de, *Diario de los viajes hechos en Cataluña*, Barcelona, 1973.
- ZARAGOZA PASCUAL, E., 1977
 ZARAGOZA PASCUAL, Ernest, "Documentos inéditos referentes a la reforma monástica en Cataluña durante la segunda mitad del siglo XVI", *Studia Monastica*, 19 (1977), pp. 154-155.
- ZARAGOZA PASCUAL, E., 1997
 ZARAGOZA PASCUAL, Ernest, *Catàleg dels monestirs catalans*, Barcelona, 1997.
- ZARAGOZA PASCUAL, E., 2004
 ZARAGOZA PASCUAL, Ernesto, *Història de la Congregació Benedictina Claustral Tarraconense i Cesaraugustana (1215-1835)*, Barcelona, 2004.

Índices

Índice onomástico

A

- Abd al-Malik 978, 1056, 1730, 1749, 1774, 1940
 Açalgarda 217
 Acard de Talarn 1724
Acfred, abad 83, 290
 Adabrada 225
 Adalaidis 849, 1769
 Adalaiz 641
 Adalbert de Subirats 1966
 Adalbertus o Adalbert 231, 237, 446
 Adalinda o Adalès 1765
 Adelaida o Adeleida Bonafilla, abadesa 1141, 1645
 Adelaida de Mont-ral 234
 Adelaida, abadesa 1141, 1645
 Adelaida, donante 766
 Adelaida, hija de Ermemir 73
 Adelaida, reina de Francia 1470
 Adelaizis 271
 Adelendis 999, 1002
 Adevonso 973
 Adó 231
 Aeci, obispo de Barcelona 75
 Agapito II, papa 221, 931, 1003, 1008
 Agnès de Fals 896
 Agnès de Guardiola 652
 Agnès de Montseny 1493
 Agnès de Mura 941
 Agnès de Torroja 1753
 Agnès, esposa de Bernat de Rajadell 1837
 Aimeric, arzobispo de Tarragona 1739
 Aimilda, esposa de Sunyer I 1709
 Aissó 241, 302, 422, 1662
 Alamanda de Castellví, esposa de Guillem de Santmartí 1611, 1991
 Alamany de Gurb 1895
 Alamany Onofred o Unifred 1802, 1862
 Albert Berenguer 1267
 Albert de Montcada 328
 Albert de Pierola 1639
 Alegret de Toudell 1382
 Alejandro II, papa 1144
 Alejandro III, papa 1366, 1737, 1998
 Alemany, señor de Cervelló 1591
 Alfonso el Batallador, (Alfonso I, rey de Aragón) 54, 57, 58, 59, 161, 1832
 Alfonso el Benigno (Alfonso IV, rey de Aragón) 652
 Alfonso el Casto o el Trovador (Alfonso II, rey de Aragón) 34, 48, 49, 54, 58, 59, 61, 161, 172, 244, 560, 634, 865, 1175, 1533, 1635, 1819, 1834, 1942, 1998, 2037
 Alfonso II, conde de Provenza 59, 60
 Alfonso el Franco o el Liberal (Alfonso III, rey de Aragón) 61, 925
 Alfonso el Magnánimo (Alfonso V, rey de Aragón) 61, 1635
 Alfonso VII el Emperador, rey de León y Castilla 58
 Alfonso VIII, rey de Aragón 35
 Alfonso IX, rey de Galicia y León 35
 Alfonso X el Sabio, rey de Castilla y León 140, 1655
 Allard o Alard 875, 1062, 1064
 Almanzor o Al-Mansur 72, 74, 830, 1013, 1033, 1130, 1142, 1144, 1147, 1164, 1243, 1635, 1730, 1873
 Almodis, condesa 57, 271, 925, 1112, 1489, 1546, 1747, 1817, 1820
 Almodis, vizcondesa de Cardona 191, 290
 Almunia, canónigo 495
 Alodis 1505
 Àlvar, presbítero 70
 Amat d'Oloron, legado papal 1144
 Amat de Castellvell 1923
 Amat Elderic de Orís 328
 Amat Elderic, senescal 925
 Amaury de Montfort 60
 Anastasio IV, papa 832, 843, 1743
 Andreu de Peguera 1036, 1054
 Andreu Riculf, abad de Sant Cugat del Vallès 1987
 Andreu Sendred, abad de Sant Cugat del Vallès 1262, 2001
 Andreu, pintor 939
 Ansemar 229
 Ansulf 225, 229, 239, 978, 1859
 Antoni Dalmau 1344
 Antoni Pasqual, obispo 204, 205, 246, 317, 335, 421, 438, 879, 1003, 1006, 1443, 1729, 1781, 1874
 Antonino Pío, emperador 575, 576, 577, 1357

- Antonio de Zabaleta 22
Antonio Muñoz 24
Antonio Zanchi 27
Arbert o Guillem Arbert, barón de Castellvell o Castellví 866, 1582, 1618, 1630, 1742
Archibaldus, vicario de Serrateix 778
Arielda 229
Armengol o Ermengol Sensterra 849, 970
Armimirus 1263
Arnaldus 1064
Arnau Arloví 2044
Arnau Bargués, arquitecto 1023, 1651
Arnau Berenguer 1614, 1655
Arnau Bernat 1366, 1869
Arnau Bernat de Fal 889
Arnau Bonfill 1080
Arnau Cadell, escultor 126, 908, 909, 1085, 1134, 1240, 1328, 1329
Arnau d'Oló 161, 1062, 1071, 1075
Arnau de Caboet, vizconde 161
Arnau de Castellbò, vizconde de Urgell 559
Arnau de Castluç 1896
Arnau de Gurb, obispo 1124, 1126, 1127, 1128, 1129, 1130, 1528, 1529, 2025
Arnau de Lluçà, prior 248
Arnau de Malla, obispo de Vic 280, 317, 1387, 1453, 1506
Arnau de Matheró 1590, 1591
Arnau de Papiol 1647
Arnau de Perelló 1618
Arnau de Preixens, obispo de Urgell 554, 556, 559, 571, 618, 764
Arnau de Ribes 2049
Arnau de Salileda 709
Arnau de Vallonzella, clérigo 1166
Arnau de Vernet 1041
Arnau Ermengol, obispo de Barcelona 1464, 1474, 1528
Arnau Geribert 1351, 2013
Arnau Guillem 1064
Arnau Josbert, canónigo 502
Arnau Llobet 1167
Arnau Mir d'Olèrdola 1512, 2008
Arnau Mir de Santmartí 1903
Arnau Mir de Tost, vizconde de Àger 682, 746, 773
Arnau Sunifred 230
Arnau Sunyer 1740, 1743
Arnau Vilar 1538
Arnau, abad 973, 1453
Arnau, prior 1505, 1590
Arnobald 1760
Arnulf, abad de Ripoll 221, 1062
Arnulf, obispo de Vic 486, 564, 830, 1650, 1752, 1754
- Arnust, arzobispo de Narbona 75
Arsen o Arsenda, esposa de Pere Soler 1779, 1894
Arsèn, condesa de Urgell 970
Arsenda 1080, 1962
Arsendis de Bedorc 1819
Arsendis, esposa de Arnau Mir 746
Arsendis, esposa de Ramon de Vilademàger 1735, 1792
Artal I, conde de Pallars Sobirà 159
Artal II, conde de Pallars Sobirà 159
Arturo Cividini 27, 195, 1168
Arturo Dalmati 27, 1168
Atalasindus 72
Ató 222, 405
Ató de Taradell 445
Ató, obispo de Vic 72, 358, 806, 919, 1873
Auderic, donante 765
Aurucuia, monja 1143
Avirons 389
Aysun 65
- B
- Balasc, donante 217
Baldofredo, presbítero 1639
Ballduvino, señor 1242
Barceló, prevere 1293
Bartomeu Serra 1041
Beatriu de Montcada 505
Beatriu de Posa, donante 441
Beatriu de Rocafort 1144
Beatriu, beata 1891
Benedetto Antelami, escultor 131
Benedicto VI, papa 1709
Benedicto VII, papa 987, 992, 1029, 1041, 1783, 1798, 1880, 1883
Benedicto VIII, papa 54, 76 1660, 1776, 1921
Benedicto XIII, papa 290, 1167, 1704, 1903
Benet, abad de San Benet de Bages 1075
Benet, prior de Casserres 1590
Benito de Peterborough 1369
Berengaria de Casamada 1266
Berenguela de Castilla, reina 1130
Berenguer Almoravid 1727
Berenguer Amalric 212
Berenguer Arnau 1661
Berenguer Bernat, obispo de Barcelona 328, 1485
Berenguer Bertran, pintor y escultor 1016
Berenguer Bonfill de Boixadors 1867
Berenguer Bordet 56
Berenguer d'Arcs 1166
Berenguer d'Ollers 1856

- Berenguer d'Oló 1066
 Berenguer Dalmau, obispo de Girona 877
 Berenguer de Argençola 1724
 Berenguer de Berguedà 586, 614, 671
 Berenguer de Boixadors 1867, 1869, 1896
 Berenguer de Cabrera 543
 Berenguer de Cardona 1761
 Berenguer de Castellet 2044
 Berenguer de Castellolí 1742
 Berenguer de Castellví 1630
 Berenguer de Cervelló 1723, 1792
 Berenguer de Cervera 1756
 Berenguer de Clariana 1723, 1730
 Berenguer de Corbins 2015
 Berenguer de Guàrdia 305, 1739, 1747, 1850, 1874
 Berenguer de Guardiola 802
 Berenguer de Gurb 226
 Berenguer de la Torre, señor de Torreferrada 416
 Berenguer de Llagostera 368
 Berenguer de Malla 464
 Berenguer de Massanet 1160
 Berenguer de Matamala, canónigo 1122
 Berenguer de Olivella 2039
 Berenguer de Palomar 1614
 Berenguer de Palou, obispo 56, 1160, 1166, 1397, 1539, 1709
 Berenguer de Queralt 987, 1006, 1052
 Berenguer de Rajadell 1837
 Berenguer de Relat 1635
 Berenguer de Ripoll 1309
 Berenguer de Riudeperes, abad 888
 Berenguer de Saguàrdia, obispo de Vic 805
 Berenguer de Sala 1372
 Berenguer de Salelles 1620
 Berenguer de Sant Vicenç 1297
 Berenguer de Santa Eugènia 413
 Berenguer de Savassona 455
 Berenguer de Serra 234
 Berenguer de Sitjar 973, 974
 Berenguer de Subirats 210
 Berenguer de Súria 1090
 Berenguer de Talamanca 1098
 Berenguer de Tornamira 337
 Berenguer de Vilademuls 1618
 Berenguer de Vilafranca 1730, 1962
 Berenguer de Vilomara 974
 Berenguer Dorca 1818
 Berenguer Folc 1029, 1030, 1926
 Berenguer Folch, obispo 1237
 Berenguer Guifré, obispo de Girona 446, 1697, 1709
 Berenguer Guillem de Gallifa 1167
 Berenguer II de Queralt 1006
 Berenguer la Costera, sacerdote 406
 Berenguer Martorell 1639
 Berenguer Mir 1057
 Berenguer Ramon I, conde 57, 77, 225, 244, 310, 328, 412, 418, 824, 935, 941, 1112, 1144, 1271, 1402, 1489, 1551, 1681, 1730, 1790, 1791, 1923
 Berenguer Ramon I, conde de Provenza 58
 Berenguer Ramon II 57, 1532
 Berenguer Ramon, señor de Mollet 1496
 Berenguer Reverter I 1742, 1747
 Berenguer Sabater 1846
 Berenguer Saera 1162
 Berenguer Sendred 1757, 1873
 Berenguer Seniofred o Sunifred de Lluçà, obispo de Vic 188, 202, 212, 226, 229, 230, 231, 244, 247, 248, 279, 280, 328, 343, 346, 378, 465, 502, 510, 747, 802, 809, 875, 877, 881, 907, 1080, 1759, 1885
 Berenguer Sunifred de Celrà, vizconde de Girona 271
 Berenguer Tedmar 1726, 1728
 Berenguer, abad de Sant Feliu de Girona 1716
 Berenguer, abad de Santa Maria Vilabertran 1716
 Berenguera de Clariana 1723
 Berenguera de Guardiola 652
 Berenguera de Queralt 241
 Berenguera Dorca 1818
 Berenguera, vizcondesa de Berguedà 612, 697
 Bernarda Aimeric 1166
 Bernarda de Salige 203
 Bernardus Arnalli, constructor 697, 701
 Bernardus Guilduinus 1411
 Bernardus, sacerdote 1056
 Bernart o Bernat Sendred de Gurb 77, 83, 225, 1791, 1859
 Bernat Adrover o Adroer 1774, 1776
 Bernat Albanec 382
 Bernat Audeguer 1981
 Bernat Berenguer 1735
 Bernat Bermond de Cardona 1759
 Bernat Bernat 1652
 Bernat Bernat de Gurb 230
 Bernat Calbò o Calvò 190, 493, 637, 894, 1129, 1376, 1850
 Bernat Comprar 876
 Bernat de Bac 429
 Bernat de Bellestar 1735
 Bernat de Berga, obispo de Barcelona 558, 1242, 1351, 1369, 1672
 Bernat de Blancafort, abad 882, 1031, 2019
 Bernat de Bleda 1672
 Bernat de Cabrera 309, 316
 Bernat de Cardona, vizconde 191, 357

- Bernat de Centelles 1493
 Bernat de Conflent, vizconde 265, 599, 683, 763
 Bernat de Corbera 1807
 Bernat de Fals 805, 889
 Bernat de Gaufred o Gausfred 1695, 1696
 Bernat de Gòtia 70
 Bernat de Gurb 988, 1024, 1029, 1791
 Bernat de Merlès, canónigo 253
 Bernat de Mirambell 1758
 Bernat de Montesquiú 941
 Bernat de Montpaó 1661
 Bernat de Mont-ral 234
 Bernat de Mur, obispo de Vic 226, 987, 1838, 1895
 Bernat de Olivella 2039
 Bernat de Pampe 127
 Bernat de Peguera 215, 887
 Bernat de Pujalt 1844
 Bernat de Rajadell 1837
 Bernat de Riudeperes 212, 508
 Bernat de Rocafort 1276
 Bernat de Saga 566
 Bernat de Salileda 709
 Bernat de Sant Vicenç 1681
 Bernat de Savassona 454
 Bernat de Talamanca 414, 1030, 1093
 Bernat de Tort, arzobispo de Tarragona 55
 Bernat de Tous 83
 Bernat de Vallverd 1345
 Bernat de Vilademàger 1792
 Bernat de Vilagelans 242
 Bernat de Vilamur, obispo de Urgell 559, 560
 Bernat de Vilatzir, señor 1510
 Bernat el Ferrer 1635
 Bernat Ermengol de Freixenet 337
 Bernat Galceran, canónigo 879
 Bernat Guanalgot 1529
 Bernat Guifré de Balsareny 815, 899, 1724, 1832, 1885, 1892
 Bernat Guifré de Bedorc 1818
 Bernat Guillem 1765, 1811
 Bernat Guillem de la Portella, señor de Lluçà 250
 Bernat Guillem de Lluçà 248, 253
 Bernat Guillem de Queralt 280, 1735
 Bernat Guillem de Santa Coloma 1249, 1250
 Bernat Humbert 1505
 Bernat I, abad de Cardona 1761
 Bernat I, conde de Barcelona 1062, 1843
 Bernat III de Palafolls 1697
 Bernat III, conde de Besalú 244, 399, 472
 Bernat Màger 1638
 Bernat Marcús 1155, 2023, 2024, 2039
 Bernat Mir, baiulus operis (personal de obra) 766
 Bernat Otger de Castellet 860
 Bernat Pelegrí, obispo de Barcelona 1510
 Bernat Pere de Papiol 1647
 Bernat Ramon 1854, 1856
 Bernat Ramon de Manresa 865
 Bernat Ramon de Massanet 1160
 Bernat Riculf 815
 Bernat Riera 320
 Bernat Rovira 83
 Bernat Saportella 244
 Bernat Senespleda, abad 1019
 Bernat Seniofred o Sunifred 230, 1651
 Bernat Sunyer 849
 Bernat Tallaferro, conde de Besalú 54, 244, 412
 Bernat Umbert, obispo de Girona 1453
 Bernat, arzobispo de Tarragona 1062, 1075
 Bernat, monje 400, 1716
 Bernat, prior 250
 Bernat, prior de L'Estany 247, 248, 876, 907, 911
 Bernon 231
 Bertomeu de Masquefa 1798
 Bertran de Bell-lloc 1425
 Bertran de Bescanó 1716
 Bertran de Castellbisbal 2050
 Bertran de Castellcir 1431
 Bertran de Claret 1024
 Bertran de Llor 1652
 Bertran de Segur 1869
 Bertran de Vilar 428
 Bertran, clérigo del Santo Sepulcro 1834
 Bertrand o Bertran de Avià 764, 618
 Biduino, escultor 128
 Biure, obispo 1410
 Blanca de Centelles 1372
 Blanca de Lluçà 250, 262
 Blanca de Mataplana 578
 Blandesinda, esposa de Oriol 477
 Bonadona 1029
 Bonadona de Isarn 1064
 Bonadona, esposa de Ferriol 1913
 Bonamat Abadal, presbítero 2028
 Bonanant 1639
 Bonfill de Castellví 1619, 1630
 Bonfill de Fals 889
 Bonfill de Gurb 226
 Bonfill Marc, juez 1503
 Bonfill o Bone Filio, levita 374
 Bonfill Odesind 1299
 Bonfill Pedró, clérigo 1142
 Bonfill, hijo de Udaldar 914
 Bonfill, sacerdote 372
 Borrell de Sau 543
 Borrell II, conde de Barcelona 678, 828, 830, 857, 889, 941, 973, 1062, 1284
 Borrell, conde de Barcelona 72, 73, 74, 191, 229, 586, 930, 1115, 1117, 1299

Borrell, obispo 487
 Borrell, obispo de Vic 226, 831
 Brandóí 1872
 Bremon o Bermon, vizconde de Osona 293,
 433, 831, 832, 889
 Bremon, sacerdote 241
 Brunisendis de Taradell 406
 Brunissenda de Besora 567
 Buenaventura Closa 975

C

Calixto II, papa 211, 952, 1260, 1338, 1369,
 1404, 1416, 1485, 1639, 1688, 1708, 1798,
 1820, 1921, 1967
 Carlomagno, emperador 51, 65, 89, 1142, 1358
 Carlos de Anjou, conde de Provenza 60, 61
 Carlos II el Calvo, rey de Francia 65, 1456,
 1522, 1524, 1541
 Carlos III el Simple, rey de Francia 418, 774,
 844, 1140
 Carlos III, rey de España 291, 1585, 1659, 1669
 Carlos IV, rey de España 1526
 Celestino III, papa 800, 857, 974, 1000, 1003,
 1011, 1025, 1083, 1499, 1737, 1768, 1769,
 1871
 Centurio 70
 Cesáreo, presbítero 919
 Cesari, abad de Santa Cecília de Montserrat
 936, 978
 Chillio, esposa de Baldofredo 1639
 Cília de Freixe 1814
 Clemente III, papa 1737
 Clemente VII, papa 1167, 1631
 Clemente VIII, papa 251, 879, 1075, 1716, 1770
 Comemir 1739
 Company Seguí, señor de Castellar 798, 1868
 Conradino, rey de Sicilia 61
 Constança de Noguera 1638
 Constantino I el Grande, emperador 353, 1256
 Constanza, esposa de Pedro el Grande, (Pedro
 III, rey de Aragón) 60, 61
 Corrado Ricci 28
 Cristóbal Colón 1103

D

Daciano 167
 Dadil 72, 1665
 Dalmau Canyelles 2037
 Dalmau de Rocasalva 430
 Dalmau Icla 449
 Dalmau Isarn 1769

Dalmau, archilevita de Vic 397
 Dalmau, donante 434
 Dalmau, feudatario 1765
 Dalmizana, esposa de Umbert de Espiells 2001
 Dámaso I, papa 353
 Daniel, presbítero 742, 744
 David 33, 178, 577, 840, 1992, 1993
 Decio, emperador 354, 1173, 1174
 Deilanus, vizconde de Aragón 568
 Delà 76
 Demetrio de los Ríos 22
 Deodat de Claramunt 1810
 Deodat de Tamarit 1636
 Deudat, obispo 1940
 Dimas de Josa, prior de Lluçà 251
 Dolça, esposa de Berenguer de Boixadors 1896
 Dolça, hija de Pere de Gallifa 443
 Domnuç Bernat 1802
 Domnuç, hijo de Trasoar 1733
 Donadeu, abad 1348, 1585, 1921
 Dulce o Dolça, esposa de Ramon Berenguer III
 57, 1753, 1813, 1834
 Duran, donante 1817

E

Eadwine, escriba 558
 Edouard André 27
 Edward Grim 1367, 1368
 Ega o Aigo, esposa de Borrell 74
 Egeas, procónsul 731, 732
 Egila 225
 Eicolina, esposa de Miró Gotmar 477
 Eigofred 1641
 Eimeric d'Espiells 2044
 Eimilda, esposa de Sunyer I 1542
 Eldegar 1775, 1807
 Eldemar, levita 1730
 Eldemar 448
 Elderic de Orís 328
 Eliardis, esposa de Guitard 429
 Elies Rogent 21, 22, 23, 87, 95, 1161, 1600, 1922
 Elies, abad 1506
 Elisabet, condesa 384, 1144, 1396
 Elisabet-Joana de Montmany 1668
 Elisardis de Falgars 695
 Elisava, esposa de Dalmau 1765
 Elisenda de Basea, priora 1373
 Elisenda de Fals 889, 894
 Elisenda de Mataplana 600
 Elisenda de Rocafort, abadesa 1144
 Elisenda de Sentmenat 1821
 Elisenda de Ulció 974
 Elisenda Miquela, donante 1241

- El-liarda, esposa de Hug de Cervelló 74
 Elpidio, obispo de Huesca 1358
 Elregod 1496
 Emma de Barcelona, abadesa 76, 417, 419, 1470
 Emma Ingilberga de Besora 992, 1006
 Emma, abadesa de Sant Joan de les Abadesses 420, 441, 774, 1393
 Engúncia 1757, 1758
 Engúncia de Cardona 292, 1769
 Ènnec o Enneco Bonfill, señor de Cervelló 1585, 1587, 1611, 1635, 1641, 1645, 1652, 1660, 1665, 1666, 1668, 1880, 1935, 1937, 1971, 2038
 Ènnyec Bonfill de Gelida 1799, 1819
 Enric, donante 1754, 1818
 Enric, monje 1780
 Enrique II Plantagenet, rey de Inglaterra 58, 1366, 1416
 Enuncia 1421
 Ènyec Bonfill 74, 75, 83, 2037
 Epifanio, abad 630
 Eriball o Eribau, vizconde de Cardona y obispo de Urgell 351, 544, 830, 831, 889, 892, 962, 1753, 1760
 Ermemir de Besora 418
 Ermemir de Castelltallat 1723, 1726, 1752
 Ermemir II, vizconde de Osona 830
 Ermemir, vizconde de Osona 73, 828, 844
 Ermenard, vizconde 70, 2008, 2009, 2016
 Ermengarda de Savassona 454
 Ermengarda, condesa 766, 1030, 1901, 1902, 1903, 2009, 2018
 Ermengarda, donante 1496, 1798
 Ermengarda, esposa de Guillem Bernat d'Òdena 1780
 Ermengarda, esposa de Ricard 1590
 Ermengau de Malla 272, 274
 Ermengaudus, subdiácono 1106
 Ermengol d'Oló 1062
 Ermengol Guillem, clérigo de Vic 271, 272
 Ermengol I, conde de Urgell 73, 82, 678, 1587, 1752
 Ermengol IV, conde de Urgell 1144
 Ermengol VI, conde de Urgell 51, 57, 352, 1144
 Ermengol Samarell 1426, 1463, 1466, 1467
 Ermengol, donante 433
 Ermengol, obispo de Urgell 265, 721, 1042
 Ermengonça 222
 Ermeniards 1758
 Ermesèn 800
 Ermessenda, esposa de Gombau Gombau 1813
 Ermesenda, esposa de Ponç Guerau d'Olorda 1636
 Ermesendis, señora de Aiguafreda 203
 Ermessenda de Balsareny 346
 Ermessenda de Berumira 1379
 Ermessenda de Carcasona, condesa de Barcelona 77, 78, 120, 225, 244, 288, 310, 328, 418, 824, 847, 925, 935, 941, 1036, 1087, 1176, 1247, 1249, 1284, 1345, 1398, 1429, 1485, 1681, 1694, 1749, 1790, 1791, 1921
 Ermessenda de Muredé, priora 1166
 Ermessenda de Pont o Despont, priora 430
 Ermessenda de Sau 549
 Ermessenda de Ulció 974
 Ermessenda, esposa de Gerovard 387
 Ermessenda, esposa de Gundirigus 1027
 Ermessenda, esposa de Ramon de Villar 1527
 Ermessenda, esposa de Silveri Borrell 2019
 Ermessenda, hija de Guislabert 1746, 1747, 1813
 Ermessenda, vizcondesa de Cardona 290, 351, 452, 454, 464, 1093, 1546, 1810
 Ermessendia 1372
 Ermetruit, vizcondesa de Osona 228, 357
 Ermonça, donante 765
 Erovigi 1971
 Erovigius 1263
 Esclua, presbítero 1790
 Especiosa, esposa de Comemir 1739
 Estefanía, hija de Bernat Ramon 1548
 Estúdia, esposa de Ermemir 405
 Eugène Viollet-le-Duc 22, 37
 Eugenio III, papa 1737, 1813, 1815, 1817
 Eugenio, obispo 1358
 Eugòncia, vizcondesa de Osona 892
 Euric 230, 453
 Eusebio, obispo de Tarragona 1358
 Exuperio, obispo 575
- F
- Fedanci, vicario 279, 1322
 Fedancio o Fedancius, maestro 99
 Fedele Steffanoni 27
 Felipa, hija de Guerau de Cervelló 1792
 Felipe I, rey de Francia 1075
 Felipe II, rey de España 291
 Felipe V, rey de España 331, 1093, 1510, 1823, 1828, 1940
 Fernán González 35
 Fernando II el Católico, rey de Aragón 936, 937, 2008
 Fernando VII, rey de España 1903
 Fernando, príncipe de Aragón 1242
 Ferran de Vilafranca 2028
 Ferrer de Bell-lloc 215
 Ferrer de Calaf, canónigo 879
 Ferrer de Santmartí 1611, 1615, 1994
 Ferriol 98, 1913

- Ferriol, abad 919
 Folc Amalric 1029
 Folc I, vizconde de Osona y señor de Cardona 452, 455, 1749, 1750, 1753
 Folc II, obispo de Barcelona 1750
 Folc II, vizconde de Cardona 243, 830, 832, 1093, 1750
 Folc Sunifred o Folc de Lluçà 346, 747, 1010
 Folc, obispo de Barcelona 290, 832, 1384, 1546
 Folch Geribert, diácono de Barcelona 2040
 Francesc Climent Saperà, obispo 1237
 Francesc de Agulló, barón 1008
 Francesc de Santacoloma, canónigo 1127
 Francesc de Santjust, abad 766
 Francesc Grony 1242
 Francesc Olivó d'Alvèrnia, abad 1289
 Francesc Santacana i Campmany 1148, 1623, 1624, 1625, 1627
 Francisco Godia 36
 Franco o Francesco Steffanoni 27, 28, 622, 1168
 Francó, donante 617
 Franda 239
 Fredegona 399
 Frederic Marès i Deulòvol 32, 36, 1217, 1220, 1510
 Fresca de Menola 1713
 Frodoí, obispo de Barcelona 1404, 1420
 Froia, *vir inlustro* 70
 Froilà, abad 765
 Fruga Galin 231
 Frugió 219
 Fruia, Froià o Froia de Osona, obispo de Vic 76, 226, 987, 992, 1029, 1873, 2874, 1876, 1880, 1883
 Fruio 1008
- G
- Gabriel Dereppe 27
 Gaia de Santa Eugènia 215
 Galceran de Camos 1709
 Galceran de Canelles 2028
 Galceran de Papiol 1649
 Galceran de Pinós 1832
 Galceran de Requesens 1635
 Galceran I de Rosanes 1469
 Galceran Sacosta, obispo 317, 389, 1727, 1729, 1737, 1761, 1837
 Galderic, obispo de Urgell 583
 Galí 72, 864, 1299, 1579, 1611, 1613
 Galzeran de Grevalosa 799
 García Jiménez de Cisneros, abad de Montserrat 936
 García Pasqual 1614
 García Sánchez de Pamplona 73
 Garí de Cuixà, abad 54, 90, 111
 Garsias, monje 94, 111
 Gasalter 1167, 1639
 Gastó de Castellví 1582
 Gastó de Foix 1582
 Gastó de Montcada, vizconde de Bearn 320
 Gaufred Tallaferro, obispo de Besalú 54
 Gausbert 1074
 Gauzlí, abad 486
 Gebert 1497
 Gelemir 924
 Gerald Ponç de Cabrera 422
 Gerald, abad de Sant Llorenç prop Bagà 962
 Geralda de Berga 1837
 Gerard 405
 Gerard de Castellcir 1431
 Gerarda, esposa de Ferran de Vilafranca 2028
 Gerberga 1544, 1862
 Gerbert Hug, feudatario 1735
 Gerberto, papa 74
 Geriberga, vizcondesa 1810
 Geribert de Subirats 1966
 Geribert Guitard o Guitart 1130, 1133, 1136, 1140, 1515
 Geribert, subdiácono 951
 Geribert, vizconde 2009.2018, 2040
 Germà Guillem, obispo de Urgell 568
 Gerosolima, esposa de Guiniguis Mascaro 272
 Gerovard 387
 Gilabert Guadall o Gilabert II, conde de Centelles 215, 382, 438
 Gilabert Miró de Sentfores 510
 Gilabert, prior 1031
 Gilabertus 124, 126, 515, 520
 Giovanni Secco Suardo 27, 38
 Giscafredo 830
 Giuliano della Rovere, cardenal 936
 Giuseppe Steffanoni 27
 Goldregot, condesa de Pallars 397
 Goltret 1866
 Gombau d'Oluja 2039
 Gombau de Miralpeix 2044
 Gombau de Sant Martí 2045
 Gombau Ermemir de Besora 384, 418, 1396, 1397, 1398, 1399, 1402, 1427, 1493, 1649
 Gombau Gombau 1744, 1813, 1817
 Gombau Ramon 2006, 2045
 (G)Ombaudus 1056
 Gondelgaudus, presbítero 1056
 Gotmar de Sant Cugat 73
 Gotmar o Godmar, obispo de Vic y Manresa 215, 399, 419, 445, 473, 911, 1387
 Graciano 80
 Gregori, abad y arzobispo de Tarragona 122

- Gregorio IX, papa 56, 1083
 Gregorio XIII, papa 1131
 Gregorio, cardenal 1499
 Guaclamir, presbítero 1742
 Guadall 76, 1551, 1998
 Guadall de Sant Mateu 1752
 Guadall de Santvicenç 1682
 Guadall Domnuç de Calders, obispo de Barcelona 1011
 Guadall Gilabert o Gelabert 381, 446
 Guadall I 381
 Guadall II, vizconde de Osona 288, 830, 1836
 Guadall, hijo de Trasoar 1733
 Guadamir, levita 992
 Guadamir, obispo de Vic 188, 219, 333, 479, 486, 917, 919
 Guasca o Guasc, esposa de Bernat Guifré de Balsareny 1832, 1885, 1893
 Guerau Alamany o Alemany I, señor de Cervelló 1590, 1791, 1792, 1859
 Guerau Alemany II 1585, 1666
 Guerau Alamany III 1885, 1893
 Guerau Alamany V 1885, 1893
 Guerau VII, señor de Cervelló 1935
 Guerau Bernat de Blanes 1716
 Guerau de Bedorc 1819
 Guerau de Cabrera 83, 241
 Guerau de Cervelló 1792, 1860
 Guerau de Clasquerí, abad 1334
 Guerau de Jorba 1774, 1783, 1785
 Guerau de Olivella 2039
 Guerau de Sau 549
 Guerau III de Cabrera 352, 1709, 1715
 Guerau IV de Cabrera 1714, 1942
 Guerau Maier 1730
 Guerau o Gerald, pavorde de Solsona 1815
 Gueraula de Castellet 997
 Gueraula de Cervera 1810
 Gueraula de Jorba 1784
 Guglielmo II, rey de Sicilia 35
 Guglielmo, escultor 128
 Guiberga 1505
 Guidiscle 549
 Guifré de Besalú 49
 Guifré de Cerdanya 54, 76, 244, 618, 1036, 1087, 1843
 Guifré de Mediona 1998
 Guifré de Orís 328
 Guifré el Pilós, conde de Barcelona 66, 70, 76, 328, 417, 553, 560, 562, 571, 583, 586, 677, 678, 774, 798, 802, 828, 830, 918, 919, 925, 931, 932, 935, 1062, 1117, 1470, 1541, 1617, 1618, 1641, 1733
 Guifré II de Cerdanya 54, 1765
 Guifré II, conde de Barcelona 385, 745, 1130, 1139, 1524, 1585, 1587, 1778
 Guifré o Guifred de Balsareny 815, 821, 866, 873, 899, 992, 1006
 Guifré, arzobispo 76, 77, 78
 Guifré, levita 495
 Guifré, prior de Sant Marçal 375, 1505
 Guifred 486, 941, 1806
 Guifred, monje 1452, 1505
 Guilabert, obispo de Barcelona 1112, 1747
 Guilarà, obispo de Barcelona 426, 1141, 1499, 1665, 1940, 2040
 Guilelmo, sacerdote 1056
 Guília Albert 1515
 Guilla 1064
 Guilla, vizcondesa de Barcelona 914, 1749
Guillelmi Raimundi de Podio Alto 1843
 Guillelmum de Monteboi 1873
 Guillem Alamany 1859
 Guillem Arnau, prior de Roca-rossa 1716
 Guillem Bellit 1011
 Guillem Berenguer de Fonollor 1249
 Guillem Berenguer, conde 1083, 1402
 Guillem Bernat d'Òdena 1780, 1802, 1807, 1981
 Guillem Bernat de Gurb 1791
 Guillem Bernat de Queralt 229, 999, 1002
 Guillem Bonfill, capellán de Vic 495
 Guillem Bordet 55, 56
 Guillem Borrell de Casa d'Heures 445
 Guillem Burguès 1671
 Guillem ça Font, maestro de casas 474
 Guillem Caçador, obispo de Barcelona 1343
 Guillem Carbonell 1499
 Guillem d'Horta, caballero 1162
 Guillem d'Oló o de Mediona 1062, 1066, 1601, 1726, 1730, 1750, 1862, 1867, 1873, 1874
 Guillem d'Osona, obispo 1542
 Guillem de Aguiló 1724
 Guillem de Balsareny, obispo de Vic 208, 272, 299, 309, 341, 372, 373, 405, 422, 545, 899, 991, 992, 1505, 1779, 1853, 1892
 Guillem de Bedorc 1818
 Guillem de Bell-lloc 215, 1130, 1133, 1140, 1493, 2024
 Guillem de Berguedà, vizconde 578, 586, 590, 612, 696, 697, 709, 716
 Guillem de Berguedà, vizconde y trovador 554, 578, 586, 608, 612, 613, 671, 696, 697, 702, 705, 706, 707, 709, 712, 842
 Guillem de Boixadors 1867
 Guillem de Calders 1016
 Guillem de Castellnou 1742
 Guillem de Castellví 73, 74, 77, 798, 1582, 1611, 1618, 1630, 1802, 1923
 Guillem de Cervelló 1587, 1732, 1756, 1792, 1861
 Guillem de Cervera 1041, 1756

- Guillem de Claramunt 1328, 1610
 Guillem de Freixe 1814
 Guillem de Gener 917
 Guillem de Guàrdia 804, 1742, 1747
 Guillem de Gurb-Queralt 1605, 1610
 Guillem de la Granada 2025
 Guillem de Lluçà 758
 Guillem de Mediona 1723
 Guillem de Montagut 1860
 Guillem de Montcada 472, 1242, 1587
 Guillem de Montgrí 1704
 Guillem de Montoliu 1807
 Guillem de Montornès 1549
 Guillem de Mont-rodon 481, 482, 483
 Guillem de Montserrat 1599
 Guillem de Muial 964
 Guillem de Muntanyola o de Vacarisses 83, 1512
 Guillem de Rajadell 1837
 Guillem de Santa Coloma 942, 1250
 Guillem de Santmartí 1503, 1611, 2045
 Guillem de Taradell, canónigo 445, 448, 449
 Guillem de Tavertet, obispo de Vic 210, 290, 297, 460, 464, 492, 804, 1031, 1994
 Guillem de Terrassa 1611
 Guillem de Torroja, obispo de Barcelona 1117, 1152, 1395, 1488, 1793
 Guillem Despuig, rector 1037
 Guillem Durfort 1599
 Guillem Erall 1726
 Guillem Fruia 433
 Guillem Grony 1152
 Guillem Gros, canónigo de Vic 210
 Guillem Guadamir 1869
 Guillem Guifré, obispo de Urgell 54
 Guillem Humbert de Rocafort 974
 Guillem I de Palafolls 1696
 Guillem II de Cervelló 1587
 Guillem II de la Guàrdia 1739, 1742
 Guillem IV de Montpellier 58
 Guillem Isarn 1064
 Guillem Mir 1166, 1769
 Guillem Pere, nieto de Guerau Maier 1730
 Guillem Ramon 504, 506, 1011, 1611, 1614, 2006
 Guillem Ramon d'Òdena 1780
 Guillem Ramon de Castellvell o de Castellví 709, 1493, 1619, 1630
 Guillem Ramon de Cervera 1885
 Guillem Ramon de Montcada 328, 337, 472, 925, 1155, 1259, 1264, 1618, 1631, 1844
 Guillem Ramon de Taradell 445, 448, 449
 Guillem Ramon I de Castellví 1573, 1575, 1577, 1630, 1633, 1634
 Guillem Ramon II de Montcada 328, 337, 505
 Guillem Ramon III de Castellví 1630
 Guillem Ramon, conde de Cerdanya 738, 1750, 1765
 Guillem Reverter II de la Guàrdia 1742
 Guillem Roig de Vilafranca 1714
 Guillem Sanç de Sorerols 464
 Guillem Sendred o Sendre 951, 1660
 Guillem Sendred, diácono 1167
 Guillem Umbert de Sesagudes o de les Agudes 437, 1485, 1505, 1518, 1521
 Guillem, abad 2001
 Guillem, abad de Santa Cecília de Monserrat 914, 917, 970
 Guillem, abad de Serrateix 778
 Guillem, obispo de Vic 78, 1008
 Guillem, tesorero de Sant Pere de Vic 486
 Guillema de Branca 1373
 Guillema, hermana de Ramon de Vilademàger 1727
 Guillema, sobrina de Ramon de Vilademàger 1727
 Guillemi de Cherbavin o de Crebiam 1721
 Guillemona 1614
 Guillemona Nerell 973, 974
 Guillerma de Torroella 1090
 Guillermo de Canterbury 1369
 Guillermo de Saint-Thierry 1134
 Guillermo de Tracy 1368
 Guilleuma 483
 Guilleuma de Canelles 2028
 Guilleuma de Castellvell 1617, 1618, 1630, 1792
 Guilleuma de Montcada 1582
 Guinedella, vizcondesa de Berga 765, 967
 Guineguilda o Guinedilda, esposa de Guifré el Pilós 417, 418, 560, 677
 Guiniguis Mascaró, vizconde de Girona 272, 271
 Guiribert 1493
 Guisad I de Lluçà 245, 1010
 Guisad II, obispo de Urgell 765, 823, 830
 Guisafred o Bonuç de Claramunt 1822, 1866
 Guisenulf, presbítero 1872
 Guisla de Besora 1399, 1649, 1650
 Guisla de Castellet 860
 Guisla de Llobregat, abadesa 1144
 Guisla de Santmartí 1397, 1399, 1427, 1526, 1903, 1914
 Guisla, condesa 244, 247, 265, 1144, 1402, 1551
 Guisla, esposa de Guifré de Mediona 1998
 Guisla, esposa de Pere Amat 279, 280
 Guisla, esposa de Udaldard Bernat 1817, 1820
 Guislabert II, conde de Barcelona 77, 1488
 Guislabert Udaldard, vizconde de Barcelona 1599, 1747
 Guislabert, vizconde 1746, 4747

Guislabert o Gislbert, obispo de Barcelona 78, 83, 1260, 1299, 1318, 1337, 1396, 1427, 1494, 1552, 1649, 1650, 1813, 2017, 1019, 2040, 2044
 Guitard 429
 Guitard Arnau 77
 Guitard Boet 1148
 Guitard de Mura 83, 941
 Guitard de Sant Cugat 1776
 Guitard Guillem 1981
 Guitard, vizconde de Barcelona 74, 75, 1247, 1249, 1733, 1813, 1942
 Gundirigus 1027
 Gurco, promotor 2014

H

Harveus, escriba 1370
 Hencalcus 1645
 Heriball 876
 Hilario, obispo 375
 Hildesind, abad 100, 112, 1709
 Honesta 742, 744
 Honorio II, papa 1961
 Honorio III, papa 1160, 1456, 1458
 Hubert Walter, obispo de Salisbury 560
 Hug Dalmau de Cervera 797, 955, 1765, 1768, 1769, 1871
 Hug de Cervelló, arzobispo de Tarragona 56, 74, 83, 1791, 1859
 Hug de Copons 1054
 Hug de Mataplana, trovador 578, 600
 Hug de Peguera 634
 Hug de Salige 203
 Hugo de Fouilloy 1134
 Hugo de Moreville 1368
 Hugo de San Víctor, teólogo 262
 Hugo, abad cluniacense 1590
 Humbert Gerbert 1666, 1667
 Humbert o Umbert de Cervelló 1652

I

Ibn Hayyan 73
 Ibn Qatan, emir 71
 Idalguer, obispo de Vic 244, 247, 279, 283, 372
 Ignacio Pollak 27, 28
 Ilergio, obispo 1358
 Illia, esposa de Isarn 1765
 Ingilberga de Balsareny 815, 821, 866, 873, 936, 992, 1006, 1779
 Ingilbert 1422
 Inocencio III, papa 59, 483

Inocencio IV, papa 1334
 Invuilrada de Sau 543
 Iohannes, pintor 515, 1200
 Ireneo, obispo 1358
 Isarn de la Tallada 1960
 Isarn, abad 1399
 Isarn, feudatario 1765, 1859
 Isarn, vicario condal 454
 Isarn, vizconde de Conflent 73,74, 1729, 1733, 1880
 Isidre Serra 1041
 Iterales 72

J

Jaime el Conquistador, rey de Aragón y Mallorca 50, 56, 59, 60, 140, 201, 244, 303, 483, 578, 696, 698, 717, 866, 887, 906, 925, 935, 987, 1114, 1118, 1127, 1157, 1166, 1298, 1376, 1429, 1481, 1587, 1648, 1655, 1671, 1724, 1730, 1739, 1742, 1802, 1854, 1865, 2001, 2049
 Jaime el Justo, rey de Aragón y Mallorca 60, 61, 305, 418, 586, 612, 618, 634, 666, 671, 673, 709, 738, 976, 1041, 1124, 1481, 1635, 1666, 1874
 Jaime Pascual 23, 1959
 Jaufred de Santacoloma, caballero 1127
 Jaume Collell i Bancells 258, 512, 513
 Jaume de Campdelme 1649
 Jaume de Rocabrúna, abad 879
 Jaume de Vallseca 1162
 Jaume de Vivers, prior de Montserrat 931, 936, 1605, 1642
 Jaume Huguet II, pintor 205
 Jaume March II 1614
 Jaume Oller, rector 947, 951
 Joamir 225
 Joan de Puig 1661
 Joan Desfar 1377
 Joan Pere, abad 1023
 Joana, esposa de Berenguer Martorell 1639
 Joaquim Folch i Torres 24, 27, 28, 29, 31, 1170, 1851
 Jofré Vidal 1237
 Jofré de Castellet 860
 Jordà de Santmartí 1611, 2008
 Jordi, obispo de Vic 906, 919, 924, 934, 957, 1011, 1027, 1033
 Josep Gofau, vicario 251, 264
 Josep Gudiol i Cunill 23, 24, 26, 38, 153, 177, 204, 218, 236, 253, 259, 268, 277, 299, 356, 391, 424, 494, 496, 514, 578, 1129, 1173, 1174, 1299, 1302, 1303, 1389, 1395, 1435, 1478

Josep Morgades, obispo de Vic 22, 228, 258, 292, 296, 298, 407, 513, 730, 737, 879, 884, 1850, 1967
 Josep Pijoan 24, 26, 391, 424, 621, 1470
 Josep Puig i Cadafalch 22, 23, 24, 26, 27, 91, 111, 117, 232, 253, 277, 281, 292, 385, 401, 404, 411, 447, 448, 514, 692, 693, 744, 881, 888, 920, 921, 922, 923, 936, 937, 958, 1012, 1024, 1071, 1146, 1240, 1275, 1290, 1299, 1338, 1363, 1418, 1422, 1435, 1436, 1454, 1470, 1473, 1498, 1585, 1593, 1598, 1603, 1623, 1633, 1636, 1716, 1772, 1875, 1989, 1995, 1996
 Josep Torras i Bages 23, 514
 Juan de Madrazo 22
 Juan de Salisbury 1368, 1370
 Juan I, rey de Aragón 1063, 1989
 Juan II, rey de Aragón 310, 328, 337, 351, 973, 1242, 1695, 1728, 1802, 1823, 1852
 Juan XIII, papa 919
 Juan XVIII, papa 1639, 1660, 1669, 1776, 1819, 1921
 Juan, obispo 1358
 Justiniano, obispo de Valencia 1358
 Justo, obispo de Urgell 1358

L

Ledgarda, Lergarda o Letgarda, condesa de Barcelona 229, 941, 1299, 1579, 1605
 Levegot 222
 Llorenç Maruny, vicario 936
 Llúcia de Pallars, esposa de Artal I 159
 Lluís Domènech i Montaner 21, 22, 23, 34, 555, 589, 689, 1638
 Lluís Plandiura 27, 1171, 1179, 1180, 1192, 1194, 1195, 1196, 1201, 1207, 1208, 1209, 1210, 1211, 1213, 1214
Lobel 1579
 Lorenzo Ortiz de Zárate, abad de Cardona 839
 Lotario, rey de Francia 677, 678, 721, 1167, 1262, 1309, 1310, 1338, 1340, 1346, 1379, 1404, 1524, 1642, 1669, 1703, 1775, 1802, 1819, 1822, 1826, 1921, 2001
 Luciana 421
 Lucio III, papa 1713
 Luis el Piadoso, rey de Aquitania 303, 485, 586, 635, 712, 828, 896, 1142
 Luis II el Tartamudo, rey de Francia 1404, 1420, 1547
 Luis IV de Ultramar, rey de Francia 571, 919, 957, 1305
 Luis IX, rey de Francia 60

M

Madressenda, esposa de Gerard 405
 Maestro Alpais 1215
 Maestro Arnau o Arnallus 1240
 Maestro Bernardo 994
 Maestro de Avià 262, 558, 559, 560, 578, 706, 1174
 Maestro de Bagüés 200
 Maestro de Baltarga 558, 594
 Maestro de Barberà 1257
 Maestro de Cabestany 36, 117, 125, 576, 1190, 1217, 1219
 Maestro de Cardona 425, 841, 1257, 1303
 Maestro de Dosmunts 355, 356
 Maestro de Erill 1192
 Maestro de Espinelves 1370
 Maestro de la Hoja Morgan 33
 Maestro de Lluçà 262, 558, 594, 716, 1173
 Maestro de Osormort 154, 200, 391, 392, 1257
 Maestro de Polinyà 425, 841, 1275, 1303
 Maestro de Puig-reig 706, 707, 716
 Maestro de Rotgers 577, 578
 Maestro de Sant Climent de Taüll 1177
 Maestro de Sant Pau de Casserres 592, 594, 595, 1173
 Maestro de Sant Pau i Santa Tecla 124
 Maestro de Soriguerola 715
 Maestro Mateo 1149, 1152, 1179
 Magència 1249
 Màger o Maier, de Castelltallat 1723, 1726, 1731
 Magister Alexander 262
 Maiamborgs, esposa de Guerau Maier 1730
 Maier, castellano de Clariana 1723, 1726, 1730, 1731
 Manfred de Savassona 454
 Manfredo, rey de Sicilia 60, 61
 Manuel Aníbal Álvarez 22
 Margarita Villar 1527
 Maria Amat 1373
 Maria de la Tallada 1960
 María de Montpellier, esposa de Pedro el Católico II de Aragón 59
 Maria de Terrassa 1317
 Maria Llopart 1821
 Maria, esposa de Pere de Quadres 1738
 María, hija del Cid, esposa de Ramon Berenguer III 57
 Martí, canónigo de Barcelona 1815
 Martín I el Humano, rey de Aragón 337, 472, 1916, 1923, 1989
 Matassindis 1010
 Mateu de Foix 1036
 Matressinda, esposa de Sendred de Gurb 1776

Maximila, esposa de Egeas 731, 732
 Migdonia 1008
 Mir d'Albesa 773
 Mir Geribert 49, 78, 831, 1397, 1399, 1427,
 1489, 1526, 1613, 1649, 1653, 1901, 1902,
 1903, 1913, 1942, 1950, 1951, 1990, 2008,
 2013, 2017
 Miró Adalbert 477
 Miró de Lluçà 347
 Miró Foguet 317, 328
 Miró Gotmar 477
 Miró Guilabert, clérigo 1747, 1902
 Miró Guillem 1747
 Miró I, conde de Barcelona, Girona y Osona
 72, 74, 83, 554, 562, 586, 697, 1475, 1585,
 1587, 1641, 1747, 1798, 1819
 Miró II el Joven, conde de Cerdanya 745
 Miró III, conde de Cerdanya 765
 Miró Riculf 815
 Miser Feliu 1348
 Munt Borrell, abad 1260, 1284

N

Nantigís, obispo de Urgell 554, 586, 608, 697,
 725, 745, 763
 Nazario, mártir 154, 339
 Nebridio, obispo de Barcelona 1358
 Nicodemus, escultor 691
 Nicolás de Lérins 1704
 Nicolás V, papa 1704
 Nicolás, abad de Sant Martino dell'Isola Galli-
 nara 2019
 Nuló 231
 Nundinario, obispo de Barcelona 1357

O

Obstoria 1537
 Oda 1010
 Odalard 2008, 2009, 2016
 Odalard, vizconde de Barcelona 2008
 Odeguer, abad 1260, 1289
 Oderet, donante 2037
 Odesind 385
 Odevacre 549
 Odger, abad 1790
 Odó, abad 1322, 1334, 1524, 1660, 1937
 Odolinus 72
 Odón, rey 802, 806, 812, 906, 911, 1062, 1140
 Oldeguer, monje 1669
 Olegario, abad 1365
 Oleguer d'Ardena, conde de Darnius 1549

Oleguer, abad de Avignon 1369
 Oleguer, obispo de Barcelona y arzobispo de
 Tarragona 51, 55, 57, 766, 832, 877, 1249,
 1296, 1297, 1299, 1406, 1495
 Oliba Cabreta, primer conde de Cerdanya 618,
 665, 721, 742, 765, 766, 770, 771, 773, 147,
 1765
 Oliba, abad y obispo de Vic 44, 54, 55, 76, 92,
 94, 95, 97, 111, 118, 122, 123, 124, 154,
 158, 161, 171, 197, 292, 293, 405, 412, 414,
 415, 486, 495, 497, 501, 653, 665, 713, 721,
 766, 831, 920, 935, 936, 1431, 1433, 1434,
 1604, 1643, 1749, 1859, 1860, 1862, 1873,
 1874, 1877
 Oliba, fundador de Lloberes 902
 Olimbrio, gobernador de Antioquía 432
 Oliver de Gurb 1791
 Onofre Amat de Castellvell 1582
 Onofre u Onofred, vizconde de Berga 765
 Oria, esposa de Eldegar 1807
 Orila 1532
 Oriol 477
 Ot de Montcada 337, 1062
 Ot, abad de Sant Cugat del Vallès 1421
 Ot, obispo de Urgell 107, 108, 159, 167, 601,
 688
 Otger 73, 82, 1008
 Otó, abad 1167
 Oto, presbítero de Guardiola 1054
 Otón, rey franco 486
 Oviarius 548

P

Pablo V, papa 251
 Pascual II, papa 1105, 1495, 1552
 Pau Piferrer 21, 1398
 Pedro Ansúrez 57
 Pedro de Luna, prior y papa 290
 Pedro II el Católico, rey de Aragón 48, 50, 59,
 244, 460, 472, 483, 578, 596, 698, 716, 863,
 987, 1175, 1648, 1713, 1865
 Pedro III el Grande, rey de Aragón 50, 52, 60, 61,
 244, 418, 841, 1111, 1127, 1655, 1768, 1832
 Pedro IV el Ceremonioso, rey de Aragón 381,
 406, 472, 797, 925, 931, 1087, 1161, 1447,
 1431, 1476, 1494, 4635, 1724, 1750
 Pelayo de Cebeira, obispo 36
 Peratal 1727
 Pere Amat, hijo de Amat Elderic d'Orís 328, 368
 Pere Amat, señor de Manlleu 279, 1869
 Pere Berenguer 203, 1869
 Pere Bernat 1649
 Pere Bertran de Rubió 1853

- Pere Bofill, clérigo 238, 1522, 1524
 Pere Company 1544
 Pere d'Amenys, abad 1292
 Pere d'Ardola 429
 Pere d'Òdena 1896
 Pere d'Oló 347
 Pere de Berga 566, 709
 Pere de Ça Sala 1785
 Pere de Camprodon 400
 Pere de Cervera 1810
 Pere de Ciriac, obispo de Barcelona 1510, 2019
 Pere de Coma, maestro 109
 Pere de Comallonga 1046, 1047
 Pere de Fercis 1155
 Pere de Ferran 2039
 Pere de Fizes 1371
 Pere de Gallifa 443
 Pere de Gàver 1852
 Pere de Gualba 1485
 Pere de Guardiola 652
 Pere de Llavaneres, prior 1962
 Pere de Montornès 1549
 Pere de Mont-ral 234
 Pere de Planella 925, 1059, 1476
 Pere de Pou de Sant Miquel, rector 1583
 Pere de Prat 223
 Pere de Quadres 1735
 Pere de Queralt 229
 Pere de Redorta, obispo de Vic 323, 405, 490, 495, 510, 1759, 1761, 1846, 1850, 1862
 Pere de Roca 917
 Pere de Sabater 947
 Pere de Sagàs, prior 248
 Pere de Salaverd 1397
 Pere de Salbà 1668
 Pere de Santa Oliva 1611
 Pere de Santaegènia 215, 405, 406, 1447
 Pere de Sentmenat 1821
 Pere de Serra 387
 Pere de Sitjar 973, 974
 Pere de Terrades 429
 Pere de Todonyà 368
 Pere de Toudell, presbítero 1366
 Pere de Vilademany 445
 Pere de Voltrera 1576, 1577
 Pere Dorca 1818
 Pere Ermengol 1493
 Pere Ferrer 1321
 Pere Folc 1080
 Pere Frigola, abad 1016, 1020, 1022
 Pere Gausfred de Tallada 1963
 Pere Gil, comendador 1161
 Pere Grau 439
 Pere Grony 1242
 Pere Guillem, abad 124
- Pere Guitart 1544
 Pere I de Palafolls 1696
 Pere Jaime 335
 Pere Joan 493
 Pere March 1611
 Pere Marquès 1162
 Pere Montagut i de Vallgornera 1527
 Pere Nolasc, caballero 56
 Pere Oller, escultor 167, 493
 Pere Ponç de Canovelles 481
 Pere Ramon 57, 1496, 1655
 Pere Ramon d'Aguilar 477
 Pere Soler o de Soler 1779, 1894
 Pere Vilà 421
 Pere, infante 418
 Pere, monje de Santes Creus y obispo de Santa Giusta 2025
 Pere, obispo de Urgell 712
 Pere, presbítero 1166
 Pere, prior de Sant Pere de Casserres 429
Petri de Argensola 1723
 Petró, castellano de Ribes 2040
 Petronila, reina 58, 1532
 Petrus Fulconis 1064
 Pier Francesco Mazzuchielli 27
 Plàcida 239
 Plinio el Viejo 1103
 Pomponio Mela 1103
 Ponç Bonfill Marc, juez 1960
 Ponç d'Espiells 2001
 Ponç de Cabrera 1713, 1942
 Ponç de Catllús, canónigo 248
 Ponç de Fals 889, 896, 1846, 1850
 Ponç de Gualba, obispo 1338, 1373, 1470, 1882, 2004, 2015
 Ponç de Masquefa 1798
 Ponç de Montpalau 1704
 Ponç de Ribes 2045
 Ponç de Tortosa, obispo 405
 Ponç de Vilada, canónigo 248
 Ponç de Vilamur 560
 Ponç de Villar, obispo de Barcelona 1407, 1526
 Ponç Guerau d'Olorda 1636
 Ponç Hug de Cerdaña 1765
 Ponç II de Cerdaña 1765
 Ponç Lotefred 230
 Ponç Raimon, abad de Manresa 911
 Ponç, abad de Sant Llorenç prop Bagà 962
 Ponç, prior de L'Estany 1846
 Ponç, rector de Sant Quirze Safaja 1391
 Pongosfred 239
 Preciosa 221
 Prudència, esposa de Sunifred 239
 Prudencio 1322
 Publi Osori 1537

Q

Quintus Granius Optat, magistrado 1357
 Quíxol, esposa de Seniofred Adroer 1806

R

Radulf, obispo de la Seu d'Urgell 563, 774, 957
 Raimon Casellas 24
 Raimon de Claramunt 1883
 Raimunda Aimeric 1166
Raimundi de Podio Alto 1843
 Raimundo de Nargó o Lambardo, maestro 107, 108
Raimundus Crebasino 1883
Raimundus Guascus o Ramon Guasc 1716
 Ramió, abad 1806
 Ramiro II el Monje, rey de Aragón 58
 Ramon Aguilera 1804
 Ramon Alamany de Cervellò 1792
 Ramon Amat 907, 1341
 Ramon Arnau, prior 747
 Ramon Berenguer I, conde 49, 52, 57, 78, 271, 384, 418, 860, 925, 1108, 1112, 1114, 1247, 1271, 1396, 1399, 1512, 1513, 1546, 1642, 1652, 1699, 1715, 1749, 1791, 1817, 1820, 1832, 1913, 1916, 1917, 1942, 1950, 1951, 1981, 1989, 2027
 Ramon Berenguer II, conde 55, 57, 125, 158, 377, 920, 964, 1083, 1372, 1416, 1532
 Ramon Berenguer III, conde 51, 53, 104, 124, 191, 244, 310, 328, 422, 504, 738, 1083, 1647, 1649, 1765, 1813, 1834, 1935, 1954
 Ramon Berenguer III, conde de Provenza 58, 59
 Ramon Berenguer IV, conde 49, 52, 53, 54, 55, 58, 352, 377, 472, 566, 634, 697, 748, 925, 964, 1105, 1161, 1303, 1532, 1647, 1671, 1715, 1742, 1747, 1765, 1774, 1783, 1793, 1834, 1843, 1867, 1998, 2023, 2024
 Ramon Berenguer IV, conde de Provenza 58, 59
 Ramon Berenguer V, conde de Tolosa 59, 60
 Ramon Bernat 1142, 1237
 Ramon Bernat de Castelladral 964
 Ramon Bonfill 1821
 Ramon Borrell de Sau 543
 Ramon Borrell, conde de Barcelona 72, 76, 244, 288, 310, 328, 418, 479, 712, 847, 925, 942, 988, 1093, 1249, 1284, 1345, 1370, 1397, 1398, 1429, 1649, 1749, 1752, 1791, 1873, 1881, 1966
 Ramon Bremon de Taradell 446, 1269
 Ramon Casas 1012, 1023
 Ramon Comes 941
 Ramon d'Urtx, barón 600
 Ramon de Anglesola 494, 541,
 Ramon de Banyeres, abad 1321, 1336
 Ramon de Bellera 335
 Ramon de Berga, abad 124, 253
 Ramon de Berguedà 696, 698
 Ramon de Bianya 128, 129, 130
 Ramon de Boixadors 1867
 Ramon de Bouffard 2037
 Ramon de Caldes 161, 1413
 Ramon de Casovers, canónigo 253
 Ramon de Castellbisbal 2050
 Ramon de Castellolí 1742
 Ramon de Castellterçol, arzobispo 464
 Ramon de Castellvel, obispo de Barcelona 1529, 1619
 Ramon de Cervera 1769
 Ramon de Fontanet 1753
 Ramon de Guàrdia 941, 1609, 1610, 1811, 1826
 Ramon de Gurb 234
 Ramon de la Torra, rector 1391
 Ramon de Lluçà 346
 Ramon de Mediona 1942
 Ramon de Olivella 2039
 Ramon de Olost 1010
 Ramon de Peguera 215, 815, 887
 Ramon de Pinosa, abad 881
 Ramon de Pinoses, canónigo 248
 Ramon de Prat 709
 Ramon de Rajadell 1837
 Ramon de Ribes 2049
 Ramon de Rocabertí, arzobispo 129
 Ramón de Roda, obispo de Roda de Isábena 161, 168, 174
 Ramon de Rovira 1350
 Ramon de Sant Agustí, canónigo 248
 Ramon de Savarrés, abad de Ripoll 185
 Ramon de Torroja 1753
 Ramon de Tous 1862
 Ramon de Vic, obispo 1874
 Ramon de Vilademàger 1727, 1792, 1811
 Ramon de Vilaregut, prior 936
 Ramon de Villar 1407, 1527
 Ramon de Voltrera 1576
 Ramon Dorca 1818
 Ramon Duerasan, donante 707
 Ramon Folc o Folch I, vizconde de Cardona 202, 290, 351, 437, 452, 454, 455, 457, 464, 830, 831, 889, 1093, 1546, 1752, 1753, 1757, 1761, 1768, 1826, 1874
 Ramon Folc III, vizconde de Osona 842
 Ramon Folc V de Cardona 1765
 Ramon Folc VI de Cardona 841, 1802, 1810
 Ramon Gaufred o Gausfred, obispo de Vic 397, 465, 809, 877, 917, 1064, 1075, 1759, 1841, 1862

- Ramon Gausilus 1715
 Ramon Gerald 429
 Ramon Guadall, señor de Calders 853, 1011, 1894
 Ramon Guanagau 1237
 Ramon Guasc 1716
 Ramon Guifré de Balsareny 821, 1055
 Ramon Guifré de Manresa 802, 809
 Ramon Guillem 1614, 1735, 1802, 1869
 Ramon Guillem d'Òdena 1780, 1802, 1892, 1896, 1981
 Ramon Guillem de Muial 964, 965
 Ramon Guillem de Voltterra 1577, 1578
 Ramon II de Gurb 234
 Ramon Isimbart 1614, 2045
 Ramon Mir 1618
 Ramon o Raimon d'Anglesola, obispo de Vic 494, 541, 879
 Ramon Pere de Papiol 1647, 1648
 Ramon Renard 1747
 Ramon Sunifred 1514, 1987
 Ramon Xetmar, obispo de Vic 272, 1441
 Ramon, abad de Santa Maria d'Amer 1069
 Ramon, donante 1735
 Ramon, obispo de Barcelona 1105, 1365
 Ramon, sacerdote 1726
 Ramona de Fals 896, 1846
 Ramona de Sau 549
 Ramona, esposa de Pere de Ferran 2039
 Randulf, arcediano de Vic 479, 797
 Ranlo, abadesa 441
 Ranulf, prior de Terrassa 1379
 Recosind 1409, 1655
 Reginald Fitzurse 1368
 Renard, donante 1132, 1133
 Retrus 999
 Reverter, vizconde de Barcelona 867, 1742, 1743, 1747, 1774
 Reyes Católicos 1103, 1144
 Rimbau de Corbera 1493
 Rimbau, prior 1590
 Ricard 508
 Ricard Amalric, canónigo de Vic 212
 Ricardis 1012
 Ricardo el Bretón 1368
 Ricardo I Corazón de León, rey de Inglaterra 560
 Riculf 941, 942, 973, 1093, 1496
 Rimbau de Far 1493
 Riquilda o Riquildis, condesa de Barcelona 73, 82, 368, 405, 641, 1141, 1599, 1645, 1709, 1831, 1841, 1934, 1986
 Riquilda, esposa de Maier 1730
 Riquilda, vizcondesa 1813
 Robert Bordet o Robert de Aguiló 51, 55, 56, 57
 Roc d'Olzinelles, archivero de Ripoll 571
 Rodlenda 974
 Roger Bernat de Foix 559
 Roger de Lauria 61
 Roger II de Pallars 709
 Roig de Benviure, comendador de Berguedà 707
 Roland 1726
 Roland, Rotlland o Rodland de Sant Cugat, abad 1730, 1739, 1743
 Ròmia Vilana 1373
 Rotlendis, esposa de Geribert Guitard 1130, 1133, 1136, 1140, 1515
 Rotuldis 1414
 Rupert de Deutz, teólogo 262
 Rutiland de Malla 464,
 Rutiland de Riudeperes 508
- S
- Sal·la o Sala 73, 1856
 Sala o Sal·la de Conflent 857, 1012, 1013, 1023, 1027, 1093, 1729, 1774, 1802
 Sala o Sal·la, obispo de Urgell 57, 617, 1733, 1734
 Sala, vicario 74
 Sala de Matamargó 1752
 Salomó, prior de Sant Ponç 1590
 Salvador Sanpere i Miquel 24, 38
 San Ambrosio 167
 San Benito de Nursia 290, 296, 1020, 1023
 San Bernardo de Claraval 1014, 1829
 San Cándido 1336
 San Celso 154, 167, 339
 San Cornelio 165, 168, 1302
 San Cristóbal 593
 San Ermengol 97, 167
 San Eudaldo 978
 San Francisco de Asís 56, 1149
 San Gregorio Magno 1023
 San Isidoro de Sevilla 1358
 San Lorenzo 353, 354, 356, 1173, 1174
 San Luis, arzobispo de Toulouse 1150
 San Martín 161, 177, 423, 424, 948, 1206, 1207, 1915
 San Miguel, arcángel 122, 174, 264, 592, 593, 594, 604, 715, 1608, 1848, 1849, 1966
 San Pablo de Carbona 586, 593, 594
 San Protasio 154, 167
 San Rafael, arcángel 604, 1172, 1191
 San Ramon o Raimundo de Peñafort 56, 1160
 San Saturnino 575, 576, 718, 1057
 San Sixto 354
 San Urbicio, Urbici o Úrbez, mártir 766
 Sanç de Salelles 1814

- Sanç, hijo de Berenguer 78
 Sança d'Òdena 1981
 Sança de Cervera 1769, 1871
 Sança, condesa 77, 970, 1923
 Sanccio 1003
 Sancha de Castilla 172
 Sancha, esposa de Fernán González 35
 Sancha, esposa de Sendred Màger 73
 Sancha, reina de Aragón 34
 Sancho I, rey de León 919
 Sancia, esposa de Bernardo de Mont-ral 234
 Sansón 277, 538, 937, 1992
 Santa Margarita 37, 431, 432
 Santo Domingo de Guzmán 56
 Santo Tomás Becket 158, 164, 1302, 1366,
 1367, 1368, 1369, 1370
 Saruïlda, esposa de Odevacre 549
 Saurina 941
 Saurina de Claramunt 1328, 1811
 Saurina de Jorba 1783, 1785
 Saurina de Manresa 1611
 Seguí o Seguino, señor de Castellar 77, 798,
 1865
 Sendred de Castellví 1582,
 Sendred de Gurb 225, 875, 951, 987, 988, 1605,
 1733, 1734, 1776, 1791
 Sendred Màger 73
 Sendred, vicario 73, 74, 75, 77, 426, 1618
 Sendredus 987, 1313
 Seniofred Adroer 1804, 1806
 Seniofred, abad de Bagà 617
 Seniofred, conde 742, 771, 1694
 Seniol 1528
 Seniol Guillem, señor de la Tallada 1959, 1960,
 1961, 1962
 Sergio IV, papa 677, 678, 935, 957, 1422
 Servand 1516
Servusdei 399
 Sesmon d'Oló 1730
 Sesnanda 1053
 Sibil-la 1152
 Sibil-la de Far 1493
 Sibil-la de Montcada 1062, 1844
 Sibil-la de Mont-ral 234
 Sibil-la, hija de Bernat Ramon de Manresa 865
 Sibil-la, Sibila o Sibilla de Pallars 612, 618, 634,
 666, 671, 673, 709, 1635
 Sibila de Guardia 1028
 Sibila, viuda de Berenguer de Sitjar 974
 Sicarda, esposa de Bonfill de Castellví 1619,
 1630
 Sicardis 231, 1505
 Silveri Borrell 2019
 Silvestre II, papa 1322, 1405, 1516
 Silvio, obispo 575
 Simó de Bell-lloc 1515
 Simó de Freixe 1814
 Simó de Pons, abad 766
 Simón de Monfort 59, 60
 Sisenando, prelado 919
 Sixto II, papa 353, 354, 356, 508
 Sixto IV, papa 936
 Sixto V, papa 2007
 Sofronio, obispo 1358
 Soler, abad 1131
 Sulayman ibn al-Hakam, califa 1753
 Sunifred de Lluçà 83, 244, 245, 265, 266, 451,
 455, 1008
 Sunifred II de Lluçà 265, 346
 Sunifred Llobet, arcediano 74
 Sunifred, abad 348
 Sunifred, conde 73, 82
 Sunifred, levita 374, 397, 2003
 Sunyer I, conde de Barcelona 70, 73, 74, 641,
 810, 906, 919, 931, 932, 934, 935, 973,
 1011, 1027, 1083, 1141, 1470, 1516, 1532,
 1542, 1599, 1641, 1645, 1709, 1739, 1742,
 1831, 1841, 1950, 1951, 1952, 1953, 1957
 Sunyer II, conde de Ampurias o Empúries-
 Peralada, Rosselló 1456, 1522, 1524, 1541
 Sunyer, conde de Cerdaña 765
 Sunyer, sacerdote 987, 1703
- T
- Tedmar Miró o Tedmar Mir de Castellterçol
 1441, 1443, 1727
 Teodoric o Teodorico, obispo de Barcelona 74,
 1393, 1509, 1585, 1669 1953, 1957
 Teófilo, historiador del arte 262
 Terçol 72
Teudebert 441
 Timburgeta de Taradell 445
 Tomás Balbey 1430
 Trasoar o Trasor, hermano del vizconde de
 Osona 1733
 Truitgarda o Trudgarda 1429, 1463, 1466, 1467
- U
- Udalard Bernat, vizconde de Barcelona 1817,
 1820
 Udalard de Rosanes 1630, 1634
 Udalard, vizconde de Barcelona 70, 78, 914,
 1485, 1744, 1747, 1813
 Udalard II, vizconde de Barcelona 1746
 Umbert 1497
 Umbert de Cervelló 1935, 1937

Umbert de Espiells 2001
 Umbert de Rocafort 973
 Umbert de Sesagudes, o de Ses Agudes, o de Montseny 191, 1505, 1506
 Umbert Odó del Montseny 1695, 1696
 Umbert, obispo de Barcelona 1590, 1935, 1937, 1981, 1984
 Unifred Amat 73, 1916
 Unifred, caballero de Cardona 1752
 Unifred, vizconde de Conflent 73, 1053
 Urbano II, papa 229, 920, 1130, 1260, 1417, 1485, 1516, 1547, 1688, 1708, 1737, 1776, 1789, 1921, 1967, 1975
 Urbano VIII, papa 879

V

Vènia, donante 1817
 Vicenç de Ribes, prior de Montserrat 931, 1780
 Vidal de Canellas, obispo 887
 Vininza, presbítero 247
 Violante de Bar, esposa de Juan I 1989

Vives, obispo 73, 74, 75, 1603, 1652, 1953, 2007, 2040

W

W. S. Cook 25, 26, 30, 151, 153, 356, 391, 558, 594, 723, 731, 1192, 1194, 1195, 1210, 1257, 1370, 1410
 Wace, poeta 432

X

Ximena Roderic 399, 472
 Ximena, hija de Ramon Berenguer III 310, 328
 Xixilona, hija de Guifré el Pilós 1470, 1471

Z

Zacarías, profeta 704, 1300

Índice toponímico

A

L'Abellar de Baix 997
 Abrera 73, 1312, **1573-1578**, 1630, 1640, 1650
 Adast (Francia) 1842
 Adri (Girona) 1629
 Àger (Lleida) 26, 100, 120, 154, 164, 166, 605, 750, 808, 1105, 1180, 1638
 Agramunt (Lleida) 56, 108, 110, 131, 912, 1424, 1906
 Agüero (Huesca) 1189, 1209
 Aguilar de Segarra **797-801**
 Aiguafreda 76, 216, 438, 519, 1051, **1387-1392**, 1406
 Aix-en-Provence o Aix (Francia) 59
 Aladernet 821, 1667
 Alaón (Huesca) 175, 1218, 1290
 Albalate (Huesca) 58
 Alcalá de los Gazules (Cádiz) 575
 Alcañiz (Teruel) 58
 Alcolea de Cinca (Huesca) 58
 Alcover (Tarragona) 1633
 Alella **1677-1678**
 All (Girona) 331, 1209, 1227, 1381, 1830
 Almazán (Soria) 1368
 Almazorre (Huesca) 156
 Almenno San Bartolomeo (Italia) 1071
 Alós d'Isil (Lleida) 706, 1169, 1171
 L'Alou 957, 966
 Alps **185-187**
 L'Ametlla del Vallès 76, **1393-1394**, 1406, 1459
 Amposta (Tarragona) 57
 Anagni (Italia) 624, 626, 627, 628, 629, 630, 633
 Andorra la Vella (Andorra) 156, 1582
 Àneu (Lleida) 26, 28, 154, 160, 161, 162, 605, 1169, 1199, 1200
 Anglesola (Lleida) 128
 Angostrina (Francia) 137, 138, 356, 577, 691, 1174, 1196, 1205, 1211, 1997
 Anseresa (Lleida) 1890
 Anyós (Andorra) 162
 Anzano (Huesca) 36
 Anzy-le-Duc (Francia) 1479
 L'Arboçar de Baix 1913, 2037
 Arbúcies (Girona) 375, 1505

Ardèvol (Lleida) 830, 1042, 1582, 1757, 1785, 1836
 Arenys de Mar 1532, 1699
 Arenys de Munt 1104
 Argençola **1723-1732**
 Argentona **1679-1680**, 1682, 1691
 Argolell (Lleida) 29, 154, 162, 1169
 Arles (Francia) 59, 100, 119, 156, 446, 841
 Armentia (Álava) 1134
 Ars (Lleida) 1215, 1741
 Artajona (Navarra) 576
 Artés 121, **802-809**, 1835
 Artesa de Segre (Lleida) 991
 L'Astor 1730, 1846, 1848, 1849, 1850, 1851, 1852, 1882
 Aude (Francia) 125, 576
 Aurillac (Francia) 1908
 Aurós (Lleida) 170
 Ausines, Los (Burgos) 1191
 L'Avellà 1930
 Avencó 1389, 1391, 1392, 1416
 Avià 24, 70, 72, 151, 157, 158, 173, 176, 258, 260, 353, 356, **553-562**, 577, 578, 586, 667, 706, 716, 1136, 1169, 1174, 1205
 Avignon o Aviñón (Francia) 290, 833, 843, 875, 907, 1365, 1369, 1769
 Ávila 22
 Avinyó 73, 74, 667, **810-814**, 999
 Avinyonet del Penedès **1901-1913**

B

Badalona **1103-1107**, 1165, 1243
 Bagà **563-565**, 660
 Bagergue (Lleida) 263, 529, 1202
 Bagüés (Zaragoza) 197, 200, 390, 392, 393
 Baiasca (Lleida) 154, 162, 605, 1078
 Balaguer (Lleida) 57, 60, 1136, 1768
 Balenyà **188-190**, 300, 381, 437
 Balsareny **815-822**, 899
 Baltarga (Lleida) 82, 157, 261, 353, 354, 356, 558, 575, 576, 577, 628, 706, 1169, 1480
 Bamberg (Alemania) 196, 492, 494, 626
 Bancells 543, 544, 545, 546, 548

- Banyoles (Girona) 105, 121, 575, 1243, 1453, 1505, 1506, 1875, 1903
 Barbastro (Huesca) 78
 Barberà de la Conca (Tarragona) 1250, 1318
 Barberà del Vallès 162, 164, 168, 841, 1247-1258, 1318, 1351, 1418, 1977
 Barcelona 21, 22, 23, 24, 27, 29, 31, 34, 36, 52, 53, 56, 65, 68, 72, 73, 74, 82, 83, 89, 90, 97, 101, 106, 120, 127, 130, 134, 161, 171, 172, 251, 259, 261, 268, 291, 300, 353, 425, 429, 431, 449, 469, 490, 512, 513, 556, 575, 599, 617, 621, 622, 808, 831, 834, 839, 887, 938, 939, 961, 1023, 1055, 1105, 1106, 1108-1236, 1240, 1251, 1268, 1272, 1273, 1293, 1299, 1302, 1308, 1311, 1336, 1351, 1353, 1369, 1376, 1381, 1382, 1396, 1402, 1416, 1424, 1446, 1474, 1482, 1483, 1490, 1494, 1499, 1510, 1511, 1514, 1515, 1516, 1519, 1533, 1538, 1547, 1585, 1587, 1590, 1596, 1609, 1622, 1623, 1627, 1628, 1637, 1638, 1648, 1652, 1663, 1665, 1672, 1734, 1787, 1788, 1801, 1829, 1834, 1835, 1838, 1841, 1851, 1889, 1894, 1921, 1922, 1926, 1954, 1959, 1961, 1994, 1995, 1996, 2014, 2030, 2033, 2037, 2039, 2044, 2048
 Bardolino (Italia) 627
 Bari (Italia) 1197
 Barluenga (Huesca) 592, 593
 Baronia de Sant Oïsmè, La (Lleida) 1574
 Barós (Huesca) 479
 Basarán (Huesca) 638
 Bastanist (Lleida) 138, 1209
 Bawit (Egipto) 1829
 Beget (Girona) 134, 371, 723, 937, 1410, 1411
 Belén (Palestina) 559, 560
 Bellcaire (Lleida) 154, 197, 390, 391, 392, 424, 923
 Bellmunt de Segarra (Lleida) 1732
 Bellprat 1733-1738, 1878
 Bellpuig (Francia) 134, 370, 371, 723, 1633
 Bellpuig de les Avellanes (Lleida) 23
 Bellulla 1424
 Bellver de Cerdanya (Lleida) 192
 Benavent de la Conca (Lleida) 638
 Benevento (Italia) 630
 Berbegal (Huesca) 558
 Berga 70, 137, 553, 554, 566-569, 578, 586, 633, 667, 702
 Bérgamo (Italia) 27
 Berlanga de Duero (Soria) 156
 Berlín (Alemania) 153, 624, 628
 Berzé-la-Ville (Francia) 356, 630, 1134
 Besalú (Girona) 21, 36, 103, 104, 105, 112, 122, 126, 253, 411, 924, 937, 994, 1170, 1183, 1215, 1434, 1455, 1644, 1835, 1903
 Beuda (Girona) 539, 1233, 1434, 1455
 Beziers (Francia) 59
 Bibils (Huesca) 531, 638
 Bigues i Riells 1395-1408, 1202, 1234, 1536
 Bisbal, La (Girona) 1078
 Bolonia (Italia) 56, 317
 Bolvir (Girona) 743
 Bons, Les (Andorra) 135, 162, 169
 Borrassers 247, 266
 Borredà 570-579, 600, 684
 Bossòst (Lleida) 1191, 1842, 1876
 Boston (U.S.A.) 27, 156, 1168
 Breda (Girona) 290, 1509, 1709, 1713
 Brescia (Italia) 1071
 Brocà 656, 658, 659, 694
 Bruc, El 1739-1745
 Brull, El 154, 191-206, 312, 349, 350, 360, 367, 378, 379, 385, 390, 392, 396, 423, 424, 433, 437, 457, 475, 514, 679, 683, 1045, 1278, 1300, 1387, 1388, 1421, 1542, 1680, 1895, 1921
 Brullà (Francia) 255
 Burgo de Osma, El (Soria) 882
 Bury St. Edmunds (Reino Unido) 558
- C
- Cabanyes, Les 1903, 1914-1915
 Cabdella (Lleida) 135, 1409
 Cabrera d'Anoia 352, 353, 1746-1748, 1782, 1818, 1854, 1998
 Cabrera de Mar 1681-1682
 Cahors (Francia) 1479
 Calaf 452, 455, 831, 838, 1749-1751, 1758, 1832, 1873
 Calafell (Tarragona) 1480, 1750, 1964
 Calders 823-824, 930
 Caldes de Malavella (Girona) 70
 Caldes de Montbui 134, 599, 1397, 1408, 1409-1419
 Calldetenes 207-214, 313, 372
 Callús 72, 825-827
 Calonge de Segarra 242, 1416, 1752-1764, 1836, 1862
 Camarasa (Lleida) 127, 945, 1019, 1020, 1120, 1125, 1126, 1136, 1139, 1151, 1157, 1158, 1170, 1442, 1448, 1788, 1989, 1990, 1995
 Cambrils (Tarragona) 1455, 1876
 Campdevàrol (Girona) 1174, 1480
 Campins 1420, 1514
 Campmajor (Girona) 1455, 1876
 Camprodon (Girona) 54, 105, 122, 124, 408, 525, 992, 1183, 1416
 Camps 77, 610, 680, 889, 894, 895, 896, 898

- Can Coll 1006
 Can Peixau 1103, 1104, 1105
 Can Viladés 985
 Canalda (Lleida) 598
 Canapost (Girona) 154, 164, 197, 390, 424, 1078, 1168
 Canet de Mar 1683
 Canovelles 1265, 1421-1424, 1523, 1788, 1889
 Cànoves i Samalús 1425-1428
 Cantallops (Girona) 1131
 Canterbury (Reino Unido) 33, 558, 1366, 1368
 Canyelles 2037, 2038, 2049
 Cap d'Aran (Lleida) 154, 167, 1192, 1195, 2048
 Capolat 580-585, 644, 730
 Caracena (Soria) 992
 Carbasí 1723, 1726, 1727, 1728, 1731
 Carboeiro (Pontevedra) 36, 1217
 Carcasona (Francia) 57, 59, 60, 76, 125, 131
 Cardedeu 1429-1430, 1533
 Cardet (Lleida) 172, 231, 356, 515, 517, 577, 1200, 1890
 Cardona 99, 156, 165, 230, 231, 290, 295, 425, 492, 673, 750, 828-846, 867, 889, 907, 1024, 1027, 1045, 1047, 1181, 1196, 1257, 1290, 1291, 1302, 1303, 1388, 1587, 1588, 1743, 1749, 1750, 1754, 1756, 1760, 1761, 1769
 Carugo (Italia) 159
 Casarilh (Lleida) 1197
 Caspe (Zaragoza) 58
 Casserres de Berguedà 553, 534, 562, 578, 586-596, 641, 671, 701, 714, 715, 1173, 1718, 1848
 Castanesa (Huesca) 638
 Castell de L'Areny 72, 597-599
 Castelladral 72, 765, 957, 962, 967, 969, 970, 1087
 Castellar 789, 799, 1865
 Castellar de N'Hug 578, 589, 600-607, 685
 Castellar del Riu 583, 608-614, 644, 674, 680
 Castellar del Vallès 1259-1268, 1278, 1281, 1305, 1318, 1380, 1421
 Castellbell i el Vilar 72, 847-852, 934, 978, 1059, 1060
 Castellbisbal 1269-1270
 Castellcir 1307, 1431, 1440, 1455, 1875
 Castellciuró 1167, 1635, 1636
 Castelldefels 324, 1579-1581, 1611, 1615
 Castellet i la Gornal 1819, 1820, 1916-1922, 2020
 Castelfollit de Riubregós 1416, 1418, 1756, 1765-1773
 Castelfollit del Boix 798, 853-863, 1625
 Castellgalí 72, 864, 865
 Castellnou d'Ossó (Lleida) 520
 Castellnou de Bages 802, 866-874
 Castelló d'Empuries (Girona) 56, 1514
 Castellolí 72, 1774-1777, 1822, 1823
 Castellserà (Lleida) 583
 Castelltallat 71, 889, 895, 898, 1038, 1039, 1048, 1049, 1051
 Castellterçol 72, 879, 881, 1220, 1441-1446, 1956
 Castellvell o Castellví de la Marca 77, 1657 1923-1928, 2012
 Castellví de Rosanes 72, 73, 1162, 1582-1584, 1613, 1634, 1642, 1657, 1665, 1882, 1923
 Castiliscar (Zaragoza) 531, 1195, 1202, 1206
 Castro dei Volsci (Italia) 628
 Cavallera (Girona) 1416
 Cellers (Lleida) 838, 1575
 Centelles 188, 189, 215-218, 316, 438
 Cercada (Girona) 408, 880
 Cercs 615-640, 742
 Cerdanyola del Vallès 1271-1273, 1502, 1793
 Cererols 1087, 1089, 1091
 Cervelló 70, 74, 75, 359, 404, 686, 1585-1598, 1611, 1621, 1633, 1634, 1645, 1649, 1652, 1666, 1668, 1669
 Cervera (Lleida) 56, 101, 692, 743, 984, 990,
 Cervià de Ter (Girona) 154, 156, 164
 Chablis (Francia) 541
 Xalamera (Huesca) 58
 Charlieu (Francia) 1479
 Chartres (Francia) 261
 Château-Gontier (Francia) 198, 393
 Chía o Gia (Huesca) 515, 517, 1169, 1200, 1830
 Chicago (U.S.A.) 1234
 Christchurch (Reino Unido) 1369
 Civate (Italia) 627, 632
 Claravalls (Lleida) 1031
 Clarendon (Reino Unido) 1366
 Claret de Figuerola (Lleida) 1038
 Claret dels Cavallers 1038
 Clariana (Lleida) 1031
 Clermont-Ferrand (Francia) 111, 1129, 1663, 1864
 Cleveland (U.S.A.) 1129, 1234
 Cluny (Francia) 90, 290, 469, 516, 1023, 1171, 1479, 1590
 Coaner 720, 889, 1041, 1042, 1045, 1438, 1668, 1947
 Coll de Nargó (Lleida) 108, 227
 Collbató 1126, 1599-1600, 1662, 1668, 1742
 Collsabadell 1160, 1298, 1494, 1514, 1552
 Colonia (Alemania) 138, 1198
 Colonia Soldevila, La 819
 Colonia Valls, La 1045

- Como (Itàlia) 809
 Concabella (Lleida) 1625
 Conilleres, Les 1927
 Conques (Francia) 242, 243, 438, 1546, 1908
 Copons **1778-1779**, 1783, 1856, 1885, 1892
 Corbeil (Francia) 1129
 Corbera de Llobregat 1590, 1591, 1598, **1601-1602**, 1830
 Córdoba 73, 118, 830, 1136, 1604, 1752
 Cornellà de Conflent (Francia) 108, 122, 308, 533, 1015, 1059, 1210, 1227, 1229, 1455, 1473, 1842
 Cornellà de Llobregat 118, 1220, 1236, 1244, 1446, **1603-1604**
 Cornudell 606, 685
 Corró d'Amunt 1466, 1467
 Cortinada, La (Andorra) 161
 Corts, Les 1163, 1164
 Costa del Montseny, La 1452, 1456, 1458, 1523, 1524
 Costoja (Francia) 105, 526, 566
 Cotlliure (Francia) 56
 Covet (Lleida) 108, 122, 265, 410, 1337, 1338, 1904, 1905, 1910, 1993, 1994
 Cruas (Francia) 492, 663
 Cubells (Lleida) 110, 135, 691, 1170, 1194, 1195, 1197, 1199, 1410
 Cuixà (Francia) 89, 90, 92, 95, 97, 102, 118, 121, 122, 151, 161, 170, 171, 292, 335, 486, 495, 500, 525, 642, 683, 689, 692, 693, 706, 743, 765, 923, 990, 992, 1071, 1073, 1126, 1190, 1291, 1416, 1435, 1593, 1594, 1600, 1644, 1903, 1908, 1964

D

- Daroca (Zaragoza) 58
 Dax (Francia) 1956
 Dijon (Francia) 1175, 1829
 Doros (Chipre) 558, 688
 Dòrria (Girona) 164, 168
 Dosrius **1684-1685**
 Durro (Lleida) 135, 158, 169, 629, 630, 1170, 1435

E

- Elins (Lleida) 1144
 Elna (Francia) 53, 76, 97, 100, 111, 120, 122, 124, 128, 226, 254, 255, 411, 499, 884, 992, 1240, 1473, 1627
 Empúries (Girona) 65, 90, 99, 100, 112, 1103
 Engolasters (Andorra) 28, 1169

- Erill la Vall (Lleida) 30, 135, 137, 146, 514, 1170, 1192, 1194, 1204, 1421, 1435, 2031
 Escaló (Lleida) 1200
 Esclanyà (Girona) 1078
 Escunhau (Lleida) 530
 L'Espà 740
 Esparreguera **1605-1610**
 L'Espelt 74, 1781
 Espiells 2001, 2002, 2014
 Espinalbet 554, 608, 612, 613
 Espinelves (Girona) 37, 158, 172, 206, 259, 514, 560, 702, 734, 992, 1078, 1370
 L'Espunyola 583, **641-644**, 669
 Esquius 25, 26, 37, 353, 557, 1169, 1175, 1176, 1177, 1178
 Estamariu (Lleida) 154, 167, 170
 L'Estany 106, 129, 130, 212, 216, 221, 247, 248, 250, 257, 262, 280, 320, 382, 408, 410, 411, 502, 518, 520, 521, 522, 526, 799, 809, **875-888**, 894, 896, 897, 908, 925, 927, 928, 929, 964, 988, 1019, 1030, 1031, 1052, 1062, 1064, 1069, 1075, 1080, 1082, 1096, 1132, 1182, 1240, 1316, 1431, 1441, 1444, 1447, 1448, 1449, 1473, 1474, 1484, 1521, 1830, 1846, 1849, 1850, 1967
 Estaon (Lleida) 29, 162, 1169
 Estavar (Francia) 167
 Esterri de Cardós (Lleida) 26, 28, 604, 1168, 1169, 1176
 Estet (Huesca) 734
 Estíbaliz (Álava) 992, 1841
 L'Eula (Francia) 128

F

- Falgars 695
 Fals 889, 890, 891, 892, 1031, 1668
 Fennesler (Àustria) 630
 Fenollar o Fenouillar (Francia) 22, 26, 164, 624, 1303
 Ferentillo (Itàlia) 628
 Ferran 1765, 1769, 1905, 1908, 1973
 Ferrans 817, 1078
 Ferrerons 925, 929
 Figaró-Montmany, El **1447-1451**
 Fígols Vell **645-647**
 Figueres (Girona) 1184, 1185
 Filetto (Itàlia) 630
 Fitor (Girona) 1078, 1924
 Fogars de Montclús **1452-1458**, 1514
 Folgueroles 209, **221-224**, 277, 375, 379, 380, 411, 501, 525, 992, 1096, 1435, 1473, 1919
 Fonoll, El (Tarragona) 1730, 1848, 1882
 Fonollet 339, 340, 349, 360, 365, 366, 590, 696, 698, 701, 705, 716, 717, 718

Fonollosa 77, 610, 680, **889-898**, 1668
 Fontanelles 287, 859
 Fontclara (Girona) 166
 Font-Rubí **1929-1933**
 Forès (Tarragona) 1788
 Foz (Lugo) 394
 Fraga (Huesca) 58, 1103
 Franqueses del Vallès, Les **1459-1468**
 Freixenet (Lleida) 961, 1849
 Friesach (Austria) 630
 Fuirosos 1453
 Fumanya 645, 646, 647

G

Gaià 754, 755, 759, **899-905**
 Gallecs 1416, 1497
 Galliano (Italia) 154, 175, 632
 Gallifa 385, 442, 683, 1160, 1265, **1274-1282**,
 1416, 1421, 1574, 1680
 Galluccio (Italia) 628
 Gandesa (Tarragona) 132, 1424
 Gardeny (Lleida) 593, 807
 Gargallà 553, 681
 Garriga, La **1469-1475**
 Gausac (Lleida) 1192
 Gavà **1611-1616**
 Gavarrós 656, 657
 Gàver (Lleida) 1078, 1852
 Gelida 72, 74, 83, 1660, 1798, 1882, **1934-**
1939, 1986, 1987, 1988, 2011
 Génova (Italia) 1116, 1120
 Ger (Girona) 117, 138, 146, 332, 531, 724,
 1045, 1170, 1203, 1207, 1209, 1227, 1229,
 1352, 2047
 Gerri de la Sal (Lleida) 108, 122, 1190
 Ginebreda 879, 1442, 1446
 Ginestarre (Lleida) 26, 28, 162, 604, 628, 1168
 Girona 32, 51, 56, 61, 62, 70, 95, 97, 112, 119,
 120, 121, 125, 126, 129, 130, 133, 137, 158,
 161, 170, 171, 176, 224, 259, 353, 422, 486,
 490, 526, 627, 724, 809, 839, 841, 881, 882,
 883, 908, 909, 939, 961, 1019, 1085, 1126,
 1134, 1136, 1178, 1179, 1184, 1185, 1186,
 1190, 1210, 1217, 1219, 1223, 1291, 1307,
 1328, 1329, 1331, 1352, 1358, 1399, 1411,
 1418, 1421, 1483, 1518, 1644, 1686, 1704,
 1709, 1716, 1895, 1908, 1908, 1920, 1975,
 1991
 Gironella 644
 Gisclareny **648-651**, 660
 Gorgs, Els 101, 120, 1105, 1596, 1638, 1901,
 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908,
 1910, 1911, 1914, 1959, 1974, 1994, 2013

Gormaz (Soria) 156
 Gornate Superiore (Italia) 632
 Gósol (Lleida) 533
 Granada 1129
 Granada, La **1940-1941**, 2027
 Granera 1059, 1444, **1476-1480**, 1646
 Granollers 77, 1126, **1481-1484**, 1511
 Gredilla de Sedano (Burgos) 1136
 Gréixer 655
 Grevalosa 800, 860, 862
 Grissiano (Italia) 632
 Guadix (Granada) 575
 Gualba **1485-1487**
 Gualter (Lleida) 1626, 1633
 Guardia dels Prats, La (Tarragona) 1730, 1848,
 1882
 Guardiola de Berguedà 638, **352-665**, 1412
 Guils (Girona) 1199
 Guixa, La 511
 Gurb 77, 221, **225-243**, 362, 363, 365, 454,
 478, 875

H

Halberstadt (Alemania) 494
 Harvard (U.S.A) 34, 153
 Hildesheim (Alemania) 133, 492, 494
 Hocheppan (Italia) 630
 Horta d'Avinyó 802
 L'Hospitalet de Llobregat **1237-1241**, 1590

I

Igualada 78, 79, 1195, **1780-1782**, 1802, 1823,
 1884
 Ille-sur-Têt (Francia) 1211
 Iravalls (Francia) 1174, 1409
 Isla Galinaria o Isola Gallinara (Italia) 290,
 1998, 2018, 2019
 Isòvol (Girona) 331
 Ivrea (Italia) 100

J

Jaca (Huesca) 172, 303, 948, 1435, 1919
 Jerusalén (Israel) 260, 559, 560, 704, 1071,
 1203, 1254, 1573, 1835
 Joncadella 1025
 Jorba 1723, 1726, 1731, 1738, 1756, **1783-**
1789, 1836, 1839, 1867, 1878, 1884, 1892
 Josaphat (Israel) 560

K

Kalat Seman (Siria) 943
 Kansas City (U.S.A.) 493, 498
 Kato Paphos (Chipre) 558, 706
 Koutsovendis (Chipre) 558

L

Lagoudera (Chipre) 558, 559, 706
 Lana (Italia) 630
 León 22, 425, 841, 1217, 1300, 1841, 1992
 Les Bordes-sur-Lèz (Francia) 161
 Leyre (Navarra) 1577, 1993
 Limoges (Francia) 36, 200, 464, 469, 631
 Llacuna, La 1289, **1790-1797**
 Llaés (Girona) 1375
 Llanars (Girona) 169, 575, 600, 992
 Lledó d'Empordà (Girona) 105, 211, 213, 449,
 702, 992, 1973
 Lleida 23, 51, 52, 54, 56, 58, 98, 109, 110, 117,
 128, 129, 130, 131, 132, 912, 1136, 1169,
 1174, 1179, 1189, 1190, 1233, 1424, 1483,
 1590, 1604, 1841, 1844, 1851, 1867, 1905
 Llerona 702, 992, 996, 1010, 1459, 1460, 1462,
 1472
 Llers (Girona) 1347
 Lliça d'Amunt **1488-1492**, 1538
 Llimiana (Lleida) 1055, 1194
 Llinars del Vallès 1298, **1493-1495**
 Llobons 1549
 Llordà (Lleida) 101
 Llorenç del Penedès (Tarragona) 1757
 Lluçà 37, 72, 106, 112, 157, 170, 201, 231, **244-**
270, 344, 346, 356, 365, 368, 370, 371, 411,
 514, 522, 525, 530, 558, 577, 594, 595, 692,
 704, 706, 716, 734, 747, 750, 991, 992, 996,
 1018, 1019, 1071, 1164
 Lluçars (Lleida) 1218
 Londres (Reino Unido) 171, 196, 493, 498,
 Lucca (Italia) 134, 139, 1134
 Luni (Italia) 1113
 Lyon (Francia) 493, 498, 1655

M

Maçana 800
 Maçanet de la Selva (Girona) 1714, 1718
 Maderuelo (Segovia) 156
 Madrid 22, 264, 1129, 1171, 1175, 1178
 Maguelone (Francia) 1435
 Malanyeu 685

Malla 206, 210, 224, 232, **271-278**, 281, 324,
 380, 411, 498, 501, 527, 529, 1434, 1455,
 1505
 Manacor (Islas Baleares) 1103
 Manlleu 241, **279-286**, 422, 1908
 Manresa 70, 126, 247, 268, 280, 563, 691, 770,
 797, 798, 814, 861, 876, 879, 893, **906-916**,
 937, 938, 949, 950, 951, 957, 984, 985, 987,
 1011, 1016, 1025, 1027, 1029, 1033, 1037,
 1057, 1083, 1085, 1098, 1100, 1311, 1446,
 1610, 1625, 1648, 1839, 1840, 1841, 1892
 Mántova (Italia) 1071
 Maranyà (Girona) 154, 166, 197, 198, 390, 392,
 393, 395, 396, 424
 Marata 1463, 1467, 1508
 Marcèvol (Francia) 1434, 1455, 1480
 Marganell **917-924**, 1053
 Marmellar (Tarragona) 982, 1442, 1448, 1480,
 1964, 1966
 Marsella (Francia) 59, 290, 1198, 1399, 1903
 Martinet (Lleida) 162, 170
 Martorell 1148, 1165, 1482, 1582, **1617-1634**,
 1653, 1654, 2050
 Martorelles de Dalt 1528, 1529, **1539-1540**
 Masarac (Girona) 1078
 Maset dels Cosins, El 1926
 Masies de Roda, Les 241, **287-309**, 1684
 Masies de Voltregà, Les 209, **310-319**, 367,
 376, 378
 Masquefa 74, 952, **1798-1801**, 1819, 1820
 Massoteres (Lleida) 1730, 1848, 1882
 Masuques, Les 1918, 1920, 1921, 1922
 Matadars 939, 973, 977, 978, 982, 1059, 1060,
 1124, 1209, 1210, 1231, 1480, 1663
 Matadepera 353, **1283-1292**,
 Matamala (Girona) 1122, 1216, 1376
 Mataplana (Girona) 170, 356
 Mataró 111, 487, 1682, **1686-1687**
Medinat Al-Zabara o Medina Azahara (Córdoba)
 1604
 Mediona 72, **1942-1948**, 1998, 2018
 Melgueil (Francia) 303
 Méobecq (Francia) 627
 Mequinenza (Zaragoza) 58
 Merola 709, 711
 Merton (Reino Unido) 1369
 Mijaran (Lleida) 117, 135, 137, 138, 1193,
 1194, 1199, 1410
 Milán (Italia) 27, 28, 630, 632
 Miravet (Tarragona) 54, 58
 Módena (Italia) 494
 Mogrony (Girona) 68, 513, 570, 600, 684, 1435
 Moirà 72, 879, **925-929**, 1433, 1436, 1445
 Moissac (Francia) 121, 138, 146, 164, 1137,
 1331, 1411

Moja 1962, 1966, 1967, 1970, 2014
 Mojal, El o Mujal, El 964, 966, 1373
 Molers 741
 Molins de Rei 1167, **1635-1640**, 1660
 Mollet del Vallès **1496-1498**
 Molsosa, La (Lleida) 1760
 Mondoñedo (Lugo) 36, 394, 1137
 Monforte (Teruel) 58
 Monistrol d'Anoia 2001, 2016
 Monistrol de Calders **930**
 Monistrol de Montserrat **931-940**, 978
 Monreale (Italia) 33, 628
 Montanisell (Lleida) 1347
 Montañana (Huesca) 1906
 Montblanc (Tarragona) 56, 879, 1023, 1132
 Montblanquet (Lleida) 1830
 Montcada i Reixac **1293-1294**
 Montclar **666-670**
 Montcorbau (Lleida) 1191
 Montecassino (Italia) 665, 936
 Montesquiu 417, 418, 1176, 1851, 1852
 Montgarri (Lleida) 1224
 Montgat **1688-1690**
 Montjuïc 30, 32, 1106, 1109, 1131, 1182
 Montmagastre (Lleida) 1194
 Montmajor 614, 641, **671-682**, 697, 752
 Montmell, El (Tarragona) 75, 1131, 2012
 Montmeló 1144, 1273, **1499-1502**
 Montornés del Vallès 1493, 1499, **1503**, 1527
 Montpellier (Francia) 887
 Mont-Saint-Michel (Francia) 1848
 Montseny 1452, 1453, 1454, **1504-1508**
 Montserrat (Santa Cecília) 77, 849, 889, 895,
 898, 917, 918, 977, 978, 1057, 1305, 1321,
 1478, 1605, 1610, 1739, 1817, 1831, 1841,
 1875, 1891, 1892, 1912, 1934, 1986, 2017,
 2020
 Montserrat (Santa Maria) 137, 139, 253, 254,
 255, 411, 920, 924, 931, 932, 934, 935, 936,
 978, 1018, 1023, 1131, 1337, 1352, 1599,
 1724, 1727, 1739, 1743, 1770, 1771, 1780,
 1781, 1891, 1998
 Monza (Italia) 154
 Monzón (Huesca) 56, 807, 1161
 Morella (Castellón) 56
 Moror (Lleida) 156, 161, 164, 167, 168, 1193,
 1214
 Mosoll (Girona)
 Mosqueroles 1452, 1453, 1454, 1455, 1505
 Mosset (Francia) 1226, 1227
 Muntanyola **320-324**, 879, 925
 Múnter 320, 321
 Mur (Lleida) 26, 27, 28, 29, 101, 156, 162, 628,
 841, 842, 1168, 1169, 1194, 1300
 Mura 916, 937, **941-945**, 977, 1059, 1093,
 1638, 1842

Muralto (Suiza) 628
 Muret (Francia) 50, 59, 483
 Müstair (Suiza) 630

N

Nápoles (Italia) 61, 1172
 Narbona (Francia) 77, 78, 129, 831, 919, 941
 Naumburg (Alemania) 492
 Navarcles 78, 324, **955-956**
 Navàs **957-972**, 1730, 1848
 Navas de Bureba (Burgos) 1136
 Navata (Girona) 154, 197, 390, 424
 Nepi (Italia) 626, 627
 Neuilly-en-Donjon (Francia) 499
 Niza (Francia) 59
 Noli (Italia) 838
 Northampton (Reino Unido) 1366
 Nou de Berguedà, La **686-686**
 Novara (Italia) 627
 Nueva York (U.S.A.) 34, 125, 154, 558, 1129,
 1175, 2048

O

Obarra (Huesca) 98, 112, 1204, 1205
 Obiols 553, 560, 978
 Odelló (Francia) 1210
 Òdena 72, 998, 1775, 1780, **1802-1809**, 1811,
 1823, 1856
 Oleggio (Italia) 626
 Olèrdola 49, 73, 74, 75, 101, 991, 1071, 1442,
 1448, 1480, 1980, 1913, 1935, **1949-1947**,
 2004, 2011, 2027
 Olesa de Bonesvalls 1131, 1669, 1732
 Olesa de Montserrat 83, 1630, **1641-1644**
 Olius (Lleida) 838
 Olivella **2038-2039**
 Ollo (Navarra) 1173
 Olopte (Girona) 308, 983, 1059, 1210
 Olost **325-327**, 333, 340, 363, 550
 Olot (Girona) 1168
 Olvan 70
 Olzinelles 1029
 Ontiñena (Huesca) 58
 Orcau (Lleida) 29, 154, 605, 1169
 Orellà (Francia) 157, 356, 558, 577, 706
 Organyà (Lleida) 135, 147, 1170, 1199
 Orís 247, **328-332**, 368, 446
 Oristà 268, 300, 325, 326, 331, **333-342**, 348,
 365, 754, 812, 1008, 1010, 1644
 Orléans (Francia) 911
 Orpí **1810-1812**, 1823

Òrrius 1682, **1691-1693**
 Osor (Girona) 397, 1718
 Ovaro-Udine (Itàlia) 630
 Oxford (Reino Unido) 35

P

Padua (Itàlia) 494, 936
 Palafolls 1678, **1694-1698**, 1699
 Palau de Rialb (Lleida) 720, 1595, 1851
 Palau Sardiaca (Girona) 1312, 1313
 Palaudàries 1488, 1489, 1509
 Palau-Saverdera (Girona) 923, 1279
 Palau-Solità i Plegamans **1295-1298**
 Palera (Girona) 102, 1434
 Palermo (Itàlia) 33, 35
 Pallerols (Lleida) 1078
 Palma de Cervelló, La 1590, **1645-1646**
 Palma de Mallorca (Islas Baleares) 56, 60, 586,
 1648, 1696, 1792
 Papiol, El **1647-1650**, 1662
 Parets del Vallès 76, 1278, 1421, 1483, 1489,
 1496, 1497, 1503, **1509-1511**, 1523
 París (Frància) 27, 31, 33, 469, 592, 626, 1129,
 1308
 Pavía (Itàlia) 1134
 Payerne (Suïza) 624, 1842
 Peguerols (Lleida) 682
 Pelagalls (Lleida) 1217, 1906
 Perafita 244, **343-345**
 Peratallada (Girona) 1078, 1924
 Peralada o Perelada (Girona) 908, 1137, 1190,
 1219, 1337, 1686
 Perpiñán o Perpinyà (Frància) 56, 60, 120, 128
 Perrecy-les-Forges (Frància) 1479
 Perves (Lleida) 138
 Philadelphia (U.S.A.) 1180, 1190
 Piacenza (Itàlia) 624
 Piera **1813-1821**
 Pineda de Mar **1699**, 1719
 Pisa (Itàlia) 1116
 Pla de Santamaria (Tarragona) 1190, 1829
 Pla del Penedès **1975-1978**, 1996
 Plandogau (Lleida) 36, 133, 139
 Planès (Girona) 159, 308, 557, 638, 1778, 1210
 Planes d'Hostoles, Les (Girona) 371, 723, 1410
 Pobla de Claramunt, La **1822-1830**
 Pobla de Lillet, La **678-695**
 Poblet (Tarragona) 54, 109, 110, 130, 567, 709,
 1013, 1020, 1023, 1190, 1829
 Poitiers (Frància) 197, 200, 626, 627, 632, 1302
 Polinyà del Vallès 79, 156, 425, 626, 627, 841,
 842, 1234, 1257, 1261, 1266, 1273, **1299-1304**

Pombia (Itàlia) 632
 Pomposa (Itàlia) 809
 Pont de Cabrianes, El 1031
 Pont de Vilomara i Rocafort, El **973-983**
 Pontigny (Frància) 1366
 Pontons **1979-1985**, 1989, 2024, 2026
 Ponts (Lleida) 43, 359, 404, 520, 1588, 1895
 Portomarín (Lugo) 1150
 Prats de Balaguer (Frància) 308
 Prats de Lluçanès 206, **346-350**, 360, 367
 Prats del Rei, Els **1831-1842**, 1892, 1893, 1894
 Premià de Dalt **1700-1701**
 Prugiasco (Suïza) 159, 632
 Puig de Viladepost, El 872
 Puigcerdà (Girona) 56, 1830
 Puig-gròs 968
 Puigpardines (Girona) 280
 Puigpelat (Tarragona) 1830
 Puig-reig 70, 260, 262, 553, 554, 559, 577, 578,
 586, 590, 591, 593, 594, 607, 682, **696-720**
 Puilampa (Zaragoza) 1134
 Pujalt **1843-1852**
 Pujol de Planès, El 671, 675
 Pürgg (Àustria) 630
 Puy-en-Velay, Le (Frància) 1908

Q

Quar, La 70, 635, **721-724**,

R

Rabastens (Frància) 131
 Rajadell **984-986**
 Rasted (Dinamarca) 1134
 Rávena o Ravenna (Itàlia) 174, 628, 1302
 Reichenau (Alemanya) 632
 Relat 667, 810, 812, 814, 999
 Rellinars 945, **1305-1308**
 Requesens (Girona) 1078
 Ribadeo (Lugo) 36
 Ribes (Girona) 25, 26, 71, 75, 159, 171, 514,
 557, 1176, 1177, 1178, 1308, 1480
 Ribesaltes (Frància) 354, 576
 Rigatell (Huesca) 172, 515, 517, 1200, 1829
 Ripoll (Girona) 21, 22, 23, 24, 26, 68, 75, 77,
 83, 87, 94, 95, 102, 104, 117, 118, 122, 123,
 124, 125, 126, 136, 137, 138, 139, 151, 153,
 154, 158, 161, 165, 168, 170, 171, 174, 178,
 179, 185, 196, 197, 221, 222, 224, 229, 239,
 241, 253, 254, 255, 256, 257, 259, 261, 271,
 277, 292, 346, 356, 411, 415, 464, 477, 486,
 493, 497, 498, 500, 501, 518, 519, 525, 526,

- 527, 532, 570, 571, 575, 579, 593, 605, 628, 630, 633, 638, 655, 677, 678, 681, 685, 692, 701, 712, 734, 750, 765, 766, 809, 812, 884, 919, 920, 931, 932, 934, 935, 957, 962, 966, 992, 1010, 1018, 1019, 1096, 1126, 1176, 1178, 1183, 1199, 1220, 1222, 1236, 1244, 1255, 1257, 1433, 1446, 1473, 1527, 1574, 1597, 1600, 1604, 1630, 1637, 1641, 1708, 1780, 1875, 1877, 1903, 1910, 1922, 1967
- Ripollet **1309**
- Riquer (Francia) 166
- Riutort 694
- Roca del Vallès, La 76, 1430, 1493, **1512-1515**
- Rocafort, Masia 880, 1081, 1082
- Roda de Isábena (Huesca) 135, 156, 161, 164, 492, 526
- Rodors 879, 925, 927
- Roma (Italia) 59, 76, 91, 95, 112, 160, 196, 353, 624, 629, 631, 632, 1197, 1639
- Romanyà (Girona) 961
- Rosanes 72, 1496
- Roses (Girona) 231
- Rosport an der Sauer (Luxemburgo) 1205
- Rotgers 37, 169, 176, 356, 514, 530, 558, 560, 570, 571, 574, 575, 576, 577, 578, 1174
- Rubí **1310-1312**, 1419, 1422, 1650
- Rubió 800, 1832, **1853-1858**
- Rupit-Pruit **351-361**, 367, 376, 378, 464
- S
- Sabadell 79, 429, 514, **1313-1320**, 1321
- Saga (Girona) 1308
- Sagàs 37, 169, 170, 259, 353, 356, 657, 720, **725-737**
- Saint-Aventin de Larboust (Francia) 841
- Saint-Bertrand-de-Comminges (Francia) 59, 161, 1603
- Saint-Chamas (Francia) 1623
- Saint-Chef (Francia) 627,
- Saint-Denis de Carrières-sur-Seine (Francia) 1205
- Saint-Gilles-du-Gard (Francia) 499
- Saint-Guilhem-le-Désert (Francia) 1435
- Saint-Honorat de Lérins (Francia) 1704
- Saint-Jacques de Guérets (Francia) 1303
- Saint-Jalle (Francia) 701
- Saint-Lizier de Couserans (Francia) 154
- Saint-Pons-de-Thomières (Francia) 290, 1289, 1903
- Saint-Savin-sur-Gartempe (Francia) 198, 392, 1842
- Sainte-Marie de Lagrasse (Francia) 1903
- Salamanca 1369
- Salardú (Lleida) 135, 145, 530, 982, 1194, 1199, 1218, 2048
- Saldes 667, 692, 693, **738-744**
- Salelles 1034, 1057
- Sales de Llierca (Girona) 331
- Sallent 77, 247, 802, 879, **987-1007**, 1071, 1073, 1791, 1964
- Salo 1047
- San Juan de la Peña (Huesca) 197, 198, 390, 392, 395, 396, 882, 1189
- San Leonardo di Siponto (Italia) 135, 1197
- San Michele della Chiusa (Italia) 1631
- San Miguel de Escalada (León) 22
- San Miguel de Foces (Huesca) 132, 591
- San Millán de la Cogolla (La Rioja) 1956
- San Pedro de Arlanza (Burgos) 32, 34, 35, 1169
- San Pedro del Vaticano (Ciudad del Vaticano) 112, 627, 1176
- San Tiberio de Agde (Francia) 441
- San Vincenzo al Volturno (Italia) 630
- Saneja (Girona) 332, 1209
- Sangüesa (Navarra) 1137
- Sankt Gallen (Suïza) 692
- Sant Adrià del Besòs 1369
- Sant Andreu de Genescar 900
- Sant Andreu de Llavaneres **1702**
- Sant Andreu de Sureda (Francia) 100, 119, 120, 808, 1180, 1480, 1594, 1596, 1637, 1638, 1906, 1908
- Sant Antoni de Vilamajor 1148, **1516-1517**
- Sant Bartomeu de la Quadra 1167, 1636
- Sant Bartomeu del Grau 225, 226, 268, 325, 340, 341, 349, 360, **362-367**, 376, 378, 521, 524, 539
- Sant Benet de Bages 73, 90, 106, 118, 127, 254, 281, 426, 525, 637, 701, 800, 823, 853, 857, 920, 930, 951, 952, 973, 978, 992, 994, 1001, 1003, 1008, 1009, 1010, 1011, 1012, 1013, 1015, 1016, 1018, 1019, 1020, 1022, 1023, 1025, 1030, 1034, 1038, 1084, 1098, 1109, 1125, 1126, 1244, 1418, 1424, 1435, 1441, 1444, 1460, 1462, 1472, 1527, 1604, 1770, 1835, 1910, 1919, 1920, 1995, 1998
- Sant Boi de Llobregat 1163, 1243
- Sant Boi de Lluçanès 244, **368-371**, 442, 529, 1410
- Sant Celoni 73, 247, 876, 1514, **1518-1521**
- Sant Climent de la Riba 247, 265, 269
- Sant Climent de Llobregat **1655-1656**, 1671
- Sant Climent de Peralta (Girona) 1168
- Sant Climent de Taüll (Lleida) 24, 26, 28, 30, 38, 136, 151, 156, 159, 161, 162, 164, 170, 173, 174, 177, 356, 515, 628, 734, 1168, 1176, 1177, 1302, 1508, 1876
- Sant Crisòfol de Figuera 1039

- Sant Cristòfol de Pallars (Lleida) 1538
 Sant Cugat del Vallès 62, 70, 74, 99, 126, 130, 132, 166, 421, 692, 724, 808, 865, 882, 883, 884, 908, 909, 939, 950, 952, 991, 992, 998, 1019, 1071, 1085, 1126, 1130, 1134, 1159, 1165, 1170, 1179, 1199, 1217, 1219, 1234, 1236, 1240, 1259, 1260, 1274, 1284, 1289, 1297, 1309, 1318, **1321-1340**, 1348, 1351, 1379, 1404, 1416, 1421, 1427, 1459, 1483, 1496, 1524, 1547, 1574, 1614, 1630, 1636, 1637, 1649, 1730, 1744, 1775, 1798, 1801, 1829, 1908, 1910, 1942, 1950, 1975, 2001, 2030
 Sant Esteve d'en Bas (Girona) 331, 807
 Sant Esteve de Marenyà (Girona) 1302
 Sant Esteve de Palautordera 1453, 1456, **1522-1525**
 Sant Esteve de Ramells (Lleida) 265
 Sant Esteve de Vilaramó 903
 Sant Esteve del Monestir (França) 1876
 Sant Esteve Sesrovires 1582, **1657-1658**
 Sant Feliu de Codines 77, 1396, 1407, **1526-1527**
 Sant Feliu de Llobregat 918, **1659-1660**
 Sant Feliu Sasserra 525, 992, **1008-1010**, 1574
 Sant Feliu de Terrassola 1074
 Sant Fost de Campsentelles 73, **1528-1531**
 Sant Fruitós de Bages **1011-1032**
 Sant Genís de Fontanes o Sant Genís les Fonts (França) 119, 446, 808, 1154, 1593, 1596, 1908
 Sant Genís de Palafolls **1694-1698**
 Sant Jaume de Frontanyà 101, 213, 231, 408, 410, 476, 570, 571, 578, 597, 675, 688, 689, 694, 721, 725, **745-752**, 880, 961, 1416, 1418, 1419, 1433, 1587, 1588, 1598, 1912, 1922
 Sant Jaume de Queralbs (Girona) 1435
 Sant Jaume dels Domenys (Tarragona) 1757
 Sant Joan de Boí (Lleida) 26, 28, 156, 159, 164, 166, 174, 177, 1168, 1302, 1597, 1876, 1977
 Sant Joan d'Oló 1062, 1063, 1064, 1067
 Sant Joan de Casselles (Andorra) 166
 Sant Joan de les Abadesses (Girona) 21, 75, 103, 104, 126, 133, 136, 212, 253, 254, 255, 280, 344, 411, 419, 441, 530, 641, 688, 887, 907, 937, 994, 996, 1018, 1134, 1146, 1199, 1202, 1376, 1389, 1410, 1411, 1422, 1473, 1895, 1967
 Sant Joan de Vilatorrada **1033-1035**
 Sant Joan Despí 1170, 1243, 1630, **1661-1663**
 Sant Joan les Fonts (Girona) 21, 139, 1411, 1412, 1835
 Sant Joan Samora 1934, 1937, 1988, 2014
 Sant Jordi de Lloberes 77, 902, 903
 Sant Julià de Boada (Girona) 90
 Sant Julià de Lòria (Andorra) 1680
 Sant Julià de Vilatorrada 208, 268, **372-380**, 389, 517, 1216
 Sant Julià Sassorba 214, 225, 226, 231, 281, 428
 Sant Just Desvern 72, 1662, **1664-1665**
 Sant Llorenç d'Hortons 1934, **1986-1988**
 Sant Llorenç de Morunys (Lleida) 353, 760
 Sant Llorenç del Munt 101, 221, 353, 372, 374, 375, 389, 397, 398, 750, 1164, 1260, 1283, 1284, 1289, 1290, 1291, 1292, 1316, 1345, 1433, 1435, 1531, 1575, 1643, 1922
 Sant Llorenç Dosmunts 24, 25, 37, 169, 174, 247, 352, 353, 355, 356, 426, 514, 575, 734, 1174
 Sant Llorenç prop Bagà 101, 492, 554, 598, 601, 609, 617, 619, 646, 652, 659, 661, 663, 695, 709, 711, 740, 742, 798, 962, 1047, 1174, 1181, 1593, 1646, 1910
 Sant Llorenç Savall **1341-1345**, 1416
 Sant Mamet de Bacardit 889, 895, 898
 Sant Marçal de Molins 1167, 1638
 Sant Martí d'Envalles (França) 137, 138, 530, 1205, 1997
 Sant Martí de Centelles 217, **381-385**
 Sant Martí de Fonollar o Fenollar (França) 22, 26, 156, 164, 1254, 1303
 Sant Martí de Puigbò 24, 25, 26, 37, 38, 158, 169, 353, 356, 513, 732, 734, 948, 1178, 1368
 Sant Martí de Riudeperes 190, 207, 208, 277, 313, 360, 372, 380, 1435, 1919
 Sant Martí de Surroca (Girona) 575
 Sant Martí de Tous 1729, **1859-1864**, 1884
 Sant Martí Sarroca 106, 127, 138, 945, 1019, 1020, 1120, 1125, 1126, 1136, 1149, 1151, 1154, 1157, 1196, 1205, 1207, 1231, 1788, 1812, 1851, 1889, 1920, 1954, **1989-1997**
 Sant Martí Sescorts 156, 166, 169, 197, 212, 214, 232, 280, 281, 390, 396, 422, 424, 425, 428, 430, 470, 514, 750, 841, 1257, 1273, 1291, 1303, 1418, 1480, 1643, 1912, 1975
 Sant Martí Sesgueioles **1865-1866**
 Sant Martí del Canigó (França) 92, 93, 559, 706, 1290, 1644, 1876, 1910
 Sant Mateu de Bages 118, 227, 897, 915, **1036-1052**, 1098, 1220, 1244, 1446, 1527, 1604, 1668, 1769, 1839, 1892, 1956
 Sant Miquel d'Escornalbou (Tarragona) 1633
 Sant Miquel de Cirera (Girona) 984
 Sant Miquel de Cruïlles (Girona) 154, 168, 174, 197, 356, 390, 424, 1217, 1433, 1597, 1620, 1631, 1912
 Sant Miquel de Fluvià (Girona) 120, 164, 178, 809, 992, 1912

- Sant Miquel de Molins 1167, 1636
 Sant Nazari de la Clusa (Francia) 1320, 1434, 1596, 1875
 Sant Pere d'Ullastre 1265, 1266, 1267, 1278
 Sant Pere de Casserres 54, 99, 151, 157, 164, 177, 230, 281, 287, 288, 290, 291, 292, 293, 297, 299, 429, 453, 454, 455, 520, 528, 539, 1104, 1290, 1291, 1453, 1590, 1596, 1757, 1760, 1769, 1910, 2007
 Sant Pere de Calligants (Girona) 104, 125, 127, 224, 251, 410, 526, 992, 1120, 1136, 1137, 1139, 1183, 1188, 1219, 1223, 1236, 1337, 1416, 1473, 1482, 1483, 1511, 1574, 1632, 1686, 1835, 1998, 2030
 Sant Pere de l'Arc 1760, 1761, 1764
 Sant Pere de la Portella 77, 135, 290, 570, 617, 635, 721, 723, 725, 860, 1131, 1409, 1837, 1910
 Sant Pere de Monistrol 901
 Sant Pere de Montgrony o Mogrony (Girona) 385, 513, 539, 570, 600, 679, 684, 1421, 1435, 1921
 Sant Pere de Ribes 2040-2042, 2044
 Sant Pere de Riudebitlles 1998-2000, 2004, 2018, 2019, 2030
 Sant Pere de Rodes (Girona) 21, 36, 100, 117, 118, 119, 120, 122, 123, 125, 126, 128, 151, 158, 166, 167, 171, 177, 178, 500, 624, 626, 627, 628, 633, 808, 835, 1113, 1190, 1217, 1219, 1290, 1331, 1337, 1594, 1596, 1597, 1644, 1697, 1709, 1908, 1910
 Sant Pere de Romaní 1167, 1638, 1639, 1640, 1660
 Sant Pere de Sorpe (Lleida) 29, 159, 164, 167, 168, 706, 1169, 1191, 1300, 1977
 Sant Pere de Torelló 386-388
 Sant Pere de Vilamajor 1505, 1532-1534
 Sant Pere del Brunet 1055
 Sant Pere del Burgal (Lleida) 26, 29, 38, 154, 159, 160, 161, 162, 532, 605, 632, 728, 1169, 1205, 1434, 1470, 1205, 1434, 1470
 Sant Pere dels Arquells (Lleida) 879, 881, 1724, 1981
 Sant Pere Sacarrera 1944, 1945, 1946
 Sant Pere Sallavinera 1833, 1837, 1867-1871, 1893
 Sant Pol de Mar 1678, 1694, 1703-1706, 1895
 Sant Quirze de Besora 417, 418, 1176
 Sant Quirze de Colera (Girona) 102, 151, 164, 175, 1456, 1458, 1910, 1912
 Sant Quirze de Pedret 28, 79, 90, 149, 154, 156, 159, 162, 164, 166, 167, 168, 177, 396, 562, 603, 605, 617, 618, 624, 626, 628, 629, 630, 631, 632, 1169, 1302, 1416, 1480
 Sant Quirze Safaja 381, 1535-1537
 Sant Ramon de Portell (Lleida) 56, 1832
 Sant Ramon del Pla de Santa Maria (Tarragona) 1190
 Sant Romà de les Bons (Andorra) 135, 162, 169
 Sant Sadurní d'Anoia 1821, 2001-2002
 Sant Sadurní d'Osormort 195, 197, 198, 200, 372, 375, 379, 389-398, 424, 425, 430, 1302
 Sant Salvador de Guardiola 1053-1057, 1078
 Sant Sebastià de Montmajor 1275, 1276, 1416, 1975
 Sant Serni de Tavèrnoles (Lleida) 24, 99, 112, 120, 122, 170, 171, 172, 173, 251, 517, 575, 595, 609, 635, 734, 760, 778, 1126, 1144, 1169, 1170, 1190, 1232, 1458, 1480, 1600, 1908, 1910, 1993, 1994
 Sant Vicenç de Castellet 931, 983, 1058-1061, 1652
 Sant Vicenç de Rus 154, 258, 575, 578, 601, 603, 605, 638, 1646
 Sant Vicenç de Torelló 232, 373, 399-402, 408, 546, 1505
 Sant Vicenç de Vilarassau 1069
 Santa Agnès de Malanyanes 1240, 1513
 Santa Catalina del Sinaí (Egipto) 628
 Santa Cecília de Voltregà 214, 281, 403-404, 675, 1595
 Santa Coloma d'Andorra (Andorra) 137, 162, 164, 1302, 1741
 Santa Coloma de Cervelló 1163, 1243, 1666-1668
 Santa Coloma de Farners (Girona) 1714
 Santa Coloma de Gramenet 1163, 1242-1244
 Santa Coloma Sasserra 1436
 Santa Creu d'Ollers (Lleida) 575
 Santa Creu d'Olorda 1167, 1313, 1635, 1636, 1639
 Santa Cristina de Lena (Principado de Asturias) 22
 Santa Cruz de la Serós (Huesca) 1134
 Santa Eugènia de Berga 206, 214, 224, 253, 257, 277, 281, 324, 380, 404, 405-413, 415, 445, 501, 521, 525, 675, 750, 996, 1045, 1217, 1418, 1473, 1575, 1912, 1922
 Santa Eulàlia de les Cases de Posada (Lleida) 598
 Santa Eulàlia de Madrona 1168, 1320, 1648, 1649, 1650, 1662
 Santa Eulàlia de Puig-oriol 247, 266, 270
 Santa Eulàlia de Riuprimer 111, 414-416
 Santa Eulàlia de Ronçana 1538
 Santa Fe de Segarra (Lleida) 242, 1208, 1416, 1556, 1836, 1862, 1890
 Santa Magdalena de les Planes (Lleida) 1339
 Santa Margarida de Montbui 923, 1872-1879
 Santa Margarida i els Monjos 1998, 2003-2007, 2030

- Santa Maria a Piè di Chienti (Italia) 492
 Santa Maria d'Escaladei (Tarragona) 54, 1704
 Santa Maria d'Oló **1062-1082**
 Santa Maria de Besora **417-421**, 1176
 Santa Maria de Caselles 894, 896, 897, 1850
 Santa María de la Vega (Zamora) 881
 Santa Maria de Merlès **753-759**
 Santa Maria de Miralles **1880-1882**
 Santa Maria de Palautordera 1456, **1541**
 Santa Maria de Taüll (Lleida) 26, 28, 29, 31,
 38, 135, 136, 137, 156, 161, 162, 164, 165,
 168, 169, 174, 179, 532, 638, 1168, 1169,
 1170, 1176, 1254, 1300, 1302, 1508, 1830,
 1848, 1876
 Santa Maria de Valldemaria (Girona) 548, 1167,
 1714, 1718
 Santa Maria de Valldonzella 548, 706, 1166,
 1167, 1510
 Santa Pau (Girona) 1633
 Santa Perpètua de Mogoda 1078, 1308, **1349-**
1352, 1421
 Santa Susanna 1695, 1713
 Santes Creus (Tarragona) 54, 110, 130, 1013,
 1020, 1023, 1190, 1631, 1724, 1783, 1793,
 1797, 1807, 1810, 1844, 1853, 1860, 1861,
 1885, 1893, 1930, 1972, 1979
 Santiago de Compostela (A Coruña) 31, 35,
 130, 200, 709, 919, 1098, 1137, 1411, 1171,
 1993
 Santo Domingo de Silos (Burgos) 356, 879
 Santo Sepulcro, Jerusalén (Israel) 560, 1071
 Santpedor 126, 908, 909, 950, **1083-1086**,
 1134, 1730, 1848
 Sariñena (Huesca) 58
 Saus-Camallera (Girona) 1718
 Savona (Italia) 838
 Segovia 22
 Senlis (Francia) 260, 262
 Sens (Francia) 1243, 1366
 Sentfores 511, 1864
 Sentmenat 79, **1353-1356**
 Serdinyà (Francia) 1197
 Serrabona (Francia) 121, 122, 255, 335, 336,
 525, 884, 992, 1226, 1190, 1435, 1472,
 1593, 1600, 1849, 1907
 Serradellops 268, 325, 340, 365
 Serraïma 74, 683, 998, 999, 1001, 1002, 1003
 Serrasanç 1003, 1005, 1068
 Sessa Aurunca (Italia) 628
 Seu d'Urgell, La (Lleida) 24, 25, 26, 28, 29, 30,
 32, 37, 56, 97, 99, 104, 107, 108, 111, 120,
 122, 135, 138, 151, 153, 156, 158, 159, 166,
 167, 169, 171, 172, 531, 557, 559, 575, 600,
 601, 607, 617, 639, 707, 709, 714, 740, 745,
 967, 1019, 1126, 1156, 1169, 1176, 1178,
 1194, 1216, 1419, 1600, 1733, 1910, 1993,
 1994
 Seva 79, 82, **433-438**, 478
 Sévignac (Francia) 1134
 Sigena o Sixena (Huesca) 22, 29, 32, 33, 131
 558, 1169, 1175
 Sitges 1168, **2043-2048**
 Siurana (Tarragona) 38, 1223
 Sobremunt 315, **439-440**
 Soest (Alemania) 261
 Solanllong (Girona) 173, 262, 594, 716, 1171
 Solsona (Lleida) 23, 32, 108, 117, 122, 126,
 131, 137, 139, 265, 520, 586, 591, 603, 607,
 612, 615, 617, 622, 637, 641, 656, 669, 683,
 685, 707, 725, 730, 750, 907, 939, 1210,
 1222, 1223, 1355, 1424, 1737, 1735, 1813,
 1814, 1890, 1917
 Sora **441-444**
 Sorba 231, 553, 676, 677, 678, 679, 680, 744,
 752, 1416
 Soria 1150, 1189
 Soriguerola (Girona) 176, 593, 1848
 Sos del Rey Católico (Zaragoza) 1993
 Sous (Girona) 1580, 1910
 Spoleto (Italia) 1368
 Subirats 70, 72, 2001, **2008-2016**, 2024
 Súria **1087-1092**
 Surp (Lleida) 1652, 1658
 Susín (Huesca) 156

T

- Tagamanent 243, 438, 1493, **1542-1546**
 Talamanca 951, 992, **1093-1100**, 1472, 1473
 Talau (Francia) 1197
 Talteüll (Lleida) 1078, 1730, 1848, 1882
 Tapioles 1547
 Taradell 212, 378, 401, 405, 406, 407, 408,
445-450, 465, 481, 483
 Targassona (Francia) 1045, 1209
 Tarragona 51, 52, 56, 63, 109, 110, 126, 127,
 129, 130, 174, 493, 526, 1019, 1118, 1120,
 1136, 1139, 1150, 1151, 1157, 1179, 1189,
 1190, 1202, 1358, 1424, 1483, 1829, 1830
 Tàrrega (Lleida) 1829
 Tartera (Girona) 1087
 Tasque (Francia) 1134
 Tavèrnoles 230, 231, 295, 373, 379, 401, 408,
451-459, 544, 546, 1505
 Tvertet 280, 360, 361, **460-471**
 Tbilisi (Georgia) 577
 Terrassa 65, 89, 101, 158, 161, 164, 166, 408,
 410, 683, 749, 807, 880, 907, 911, 939, 945,
 1148, 1168, 1217, 1283, 1302, 1303, 1306,

1307, 1308, 1335, **1357-1376**, 1379, 1383,
1416, 1418, 1421, 1435, 1480, 1508, 1652,
1956
Terrassola 324, 879, 1055, 1064, 1071, 1074,
1075, 1077, 1078, 1079, 1080
Teruel 58, 887
Tiana 1690, 1704, **1707-1708**
Tiermes (Soria) 992
Toledo 22, 493, 1358, 1369, 1956
Tolentino (Italia) 630
Tona 68, 71, 219, 445, **472-484**
Torcello (Italia) 165
Tordera 1678, **1709-1719**
Torelló 230, 386, 465, 1176
Torneula 580, 582
Torre de Claramunt, La **1883-1884**
Torreblanca (Lleida) 991, 1072, 133
Torredenegó (Lleida) 1307
Torrelavit **2017-2022**
Torrelles de Foix **2023-2026**
Torroella 247, 267
Tortosa (Tarragona) 52, 54, 56, 58, 112, 157,
172, 1335
Toses (Girona) 29, 170, 570, 600, 684, 1169
Tossa de Montbui 70, 72, 923, 924, 1455, 1828,
1872, 1874, 1876, 1882, 1988
Tost (Lleida) 151, 171, 517, 539, 557, 558, 593,
595, 1173
Toudell 939, 1124, 1234, 1379, 1381, 1382
Toulouse o Tolosa (Francia) 60, 104, 120, 121,
122, 124, 126, 575, 576, 841, 879, 908,
1137, 1328, 1338, 1411, 1905, 1992
Tournus (Francia) 100, 1577
Tours (Francia) 171, 200,
Tragó de Noguera (Lleida) 531, 1170 1195,
1202, 1206, 1213
Tremp (Lleida) 43, 281, 1190
Tresserra (Huesca) 517
Troyes (Francia) 70
Tubau 745, 751
Tuïr (Francia) 133, 139
Tura d'Olot 308, 983, 1059, 1352
Turín (Italia) 158, 627, 633, 1173, 1336, 1632
Turó de les Maleses 1103
Turó de'n Boscà 1103
Tuy (Pontevedra) 1137

U

Ullà (Girona) 331
Unha (Lleida) 1180
Ur (Francia) 982
Urueña (Valladolid) 410

V

Vacarisses 72, **1377-1378**, 1652
Valencia 60, 61, 486, 1802
València d'Àneu (Lleida) 1199, 1200
Valgañón (La Rioja) 1136
Vall d'en Bas (Girona) 331, 807
Valladolid 936, 1131
Vallbona de les Monges (Lleida) 54, 110, 128,
130, 1223, 1842
Vallcàrquera o Vallcàrcara 1342, 1447, 1448,
1449
Vallcebre 653, **760-761**
Valldeperes 969
Valldoreix 78, 1337, 1338, 1994
Valldòria 74
Valldoriola 433, 446, 725
Vallferosa (Lleida) 71, 1042
Vallgorguina 1522, **1547**
Vallhonesta 982, 1059, 1060
Vallirana **1669-1670**
Vallromanes **1548-1550**
Veciana 324, 1208, 1830, **1885-1897**
Vendôme (Francia) 198
Venecia (Italia) 27, 393, 1116
Verdú (Lleida) 110, 1424
Verona (Italia) 885, 1655
Vic 21, 22, 23, 37, 56, 95, 96, 99, 100, 101, 104,
118, 124, 150, 153, 156, 165, 171, 173, 195,
200, 201, 203, 218, 221, 223, 224, 228, 231,
236, 253, 254, 258, 259, 262, 263, 264, 268,
271, 272, 276, 277, 278, 281, 285, 291, 292,
298, 300, 331, 333, 335, 336, 344, 353, 354,
356, 361, 370, 371, 373, 383, 384, 387, 390,
408, 411, 412, 415, 423, 424, 430, 431, 432,
448, 460, 463, 468, 471, 478, **485-542**, 546,
570, 575, 594, 605, 637, 638, 693, 702, 716,
718, 725, 730, 737, 739, 743, 768, 770, 771,
806, 809, 837, 838, 851, 875, 882, 884, 887,
948, 985, 991, 992, 1071, 1096, 1104, 1113,
1146, 1169, 1170, 1171, 1181, 1205, 1208,
1216, 1222, 1233, 1234, 1268, 1290, 1291,
1352, 1370, 1389, 1410, 1411, 1473, 1480,
1537, 1545, 1624, 1626, 1633, 1702, 1761,
1770, 1849, 1850, 1862, 1872, 1877, 1889,
1964, 1978, 1991, 1996, 2031, 2033
Vico de l'Abate (Italia) 1172
Vidabona (Girona) 531
Vielha (Lleida) 530, 1194, 1410
Vila (Andorra) 170, 259, 558, 734, 1169, 1176
Vilabertran (Girona) 102, 166, 1403, 1508
Vilacís 1439, 1440
Vilada **762-764**
Viladecans **1671-1673**
Viladecavalls 1234, **1379-1384**

- Viladelleva 826
 Viladellops 1967, 1970, 1971, 2037
 Viladonja (Girona) 747
 Viladordis 913
 Vilafranca del Penedès 56, 1914, 1920, 1954,
 1963, **2027-2033**
 Vilagelans 241, 242
 Vilagrassa (Lleida) 1424
 Vilalba Sasserra 1494, 1495, **1551-1553**
 Vilalleons 190, 209, 230, 231, 360, 372, 378,
 379, 405, 408, 445, 454, 992
 Vilamajor 1730, 1760, 1846, 1848, 1850, 1852,
 1871, 1882
 Vilamarics 931, 934
 Vilamirosa 233, 279, 284
 Vilanova 990, 1071, 1073, 1074
 Vilanova de Sau 374, 455, 459, **543-550**
 Vilanova i La Geltrú 1168, 1959, **2049-2051**
- Vilaseca (Tarragona) 37, 512, 1480
 Vila-setrú 279, 280, 283
 Vilaür (Girona) 1307
 Viver i Serrateix 101, 669, 673, 675, 711, 712,
 748, **765-778**, 903, 965, 966, 967
 Vulpellac (Girona) 1973
- W
- Winchester (Reino Unido) 558, 1175
- Z
- Zaragoza 58, 61, 1136, 1604
 Zurich (Suiza) 498

